جمهوری اسلامی ایران
ادارهٔ حجّ و اوقاف و امور خیریهٔ
ناحیهٔ ۲ شهرستان مشهد

فهرست
نسخه‌های خطّی
کتابخانه جامع گوهرشاد مشهد

جلد دوّم

تألیف
محمود فاضل

R
Z 6621
.M5G9
V.2
c.2

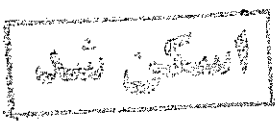

۱۱۹۸۶۰

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ جامع گوهرشاد

جلد دوّم

تألیف : محمود فاضل (یزدی مطلق)

ناشر : کتابخانهٔ جامع گوهرشاد

تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ انتشار : بهمن‌ماه ۱۳۶۵

چاپ و صحافی : مؤسسهٔ چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی (مشهد)

قیمت : ۱۰۰۰ ریال

مندرجات

پیشگفتار ادارهٔ حج و اوقاف و امورخیریهٔ ناحیهٔ ۲ شهرستان مشهد ... ۵۰۱
مقدمهٔ سرپرست کتابخانهٔ جامع گوهرشاد ..... ۵۰۳ — ۵۰۴
فهرست نسخه‌ها برحسب شماره ..... ۵۰۵ — ۹۱۱
یادداشتها ۹۱۲
فهرست کتابهای معرفی‌شده بترتیب الفبائی ..... ۹۱۳ — ۹۳۰
فهرست نویسندگان کتاب و رسائل ..... ۹۳۱ — ۹۴۰
فهرست کتب و رسائل بحسب موضوع ..... ۹۴۱ — ۹۵۷
فهرست نسخه‌هائی که بخط مؤلف است ۹۵۸
فهرست نسخه‌ها بحسب تاریخ تحریرشان ..... ۹۵۹ — ۹۷۶
فهرست نقش مهرها ..... ۹۷۷ — ۹۸۳
فهرست اسامی کاتبین نسخه‌ها ..... ۹۸۴ — ۹۸۸
فهرست اسامی مالکین نسخه‌ها ..... ۹۸۹ — ۹۹۰
فهرست اماکن ..... ۹۹۱ — ۹۹۲
نمونه‌ها ..... ۹۹۳ — ۱۰۷۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پس از استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران به‌رهبری حضرت آیة‌اللّٰه‌العظمی امام خمینی مدّظلّه رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار جمهوریِ اسلامیِ ایران هریک از نهادهای انقلابی، برای تحقّق‌بخشیدن به‌اهدافِ عالیهٔ انقلاب اسلامی بقدر توان و متناسب با مسئولیتی که بعهده داشتند گامهای مؤثری در راه نوسازی کشور برداشته به‌کارهای ارزنده و خدمات چشمگیری توفیق یافتند.

همگام با این حرکت ثمربخش سازمان اوقاف جمهوری اسلامی ایران علاوه بر سامان‌بخشیدن به‌وضع آشفتهٔ موقوفات در زمینهٔ نشر معارف اسلامی نیز با الهام از نیّات خیرخواهانهٔ واقفین از درآمدهای موقوفات مربوطه، به‌چاپ و انتشار کتب وزین مذهبی و آثار باارزش اسلامی مبادرت نموده‌است که پیوسته منشأ اثراتِ خیر بوده و خواهد بود.

ادارهٔ‌کل‌حجّ‌واوقاف‌وامورخیریّهٔ خراسان نیز به‌سهم‌خود بدین‌امر توجه داشته و در این‌زمینه‌اقدامات مؤثری انجام داده‌است. اکنون‌که‌جلد دوم‌کتاب ارزندهٔ "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ جامع گوهرشاد" به‌کوشش جناب آقای دکتر محمود فاضل استاد دانشگاه مشهد آماده و به‌زیور طبع‌آراسته شده است و دراین ایّام‌اللّه (دههٔ فجر) به‌بازارعلم‌وادب عرضه‌می‌شودسپاسگزاری از زحمات استاد محترم و جناب آقای احمد احمدی بیرجندی سرپرست‌محترم کتابخانهٔ جامع گوهرشاد را فرض ذمهٔ خود دانسته از خداوند متعال توفیق خدمت بیشتر برای همهٔ خدمتگزاران به‌این کشور اسلامی را آرزومندیم.

اداره حجّ و اوقاف و امور خیریّهٔ
ناحیهٔ ۲ شهرستان مشهد
بهمن‌ماه ۱۳۶۵

بِسْمِهِ تَعالیٰ وَلَهُ‌الْحَمْد

سپاس خداوندی را سزاست که با قلم مشیّت، نسخهٔ وجود آدمی را در کارگاهِ هستی با رحمت و لطفِ عمیمِ خود رقم زد و با ارسالِ رُسُل و اِنزالِ کتب، راه رشد و هدایت بدو نمود.

درود نامعدود بر روان تابناک خاتمِ رُسُل و هادی سُبُل حضرت محمدبن‌عبدالله (صلواةالله علیه و آله) باد که با آخرین منشورالهی، قرآن کریم، پهنهٔ جهان را به‌نور دانش و بینش منوّر ساخت و کاملترین ادیانِ آسمانی‌را به‌امرحق، به‌افرادتشنهٔ برابری وبرادری و تقوا و فضیلت‌عرضه‌نمود.

و نیز درود فراوان بر رهبران و پیشوایان بزرگ اسلام که عاشقانِ دانشِ حقیقی را از چشمه‌سار معرفت خود سیراب کردند و آموزگاران واقعیِ دستور جامع "طَلَبُ‌الْعِلْمِ فَریضَةٌ عَلیٰ کُلِّ مُسْلِم" و مکتب انسان‌سازاسلام شدند و چراغ دانش و معرفت را ــ در زمانی‌که غرب و بسیاری‌دیگرازکشورهای جهان در جَهل و بی‌خبری بسر می‌بردند ــ فراراه همگان نهادند و مواریث عظیم و سرشار اسلامی را پایه‌گذاری نمودند و به‌پویندگان راه معرفت سپردند.

جای خوشوقتی است که بسیاری از آثار گرانبهای آن شیفتگان مکتبِ اسلام و عاشقانِ انوارِ تابناکِ علومِ اهل‌البیت (ع) و دانشمندانِ راستین به‌صورت کتابهای خطی گرانبها درکتابخانه‌های کشور اسلامیِ ما ایران و سایر کتابخانه‌های جهان هم‌اکنون، با همهٔ حوادث مصیبت‌باری که برآنها گذشته همچنان موجود است.

کتابخانهٔ جامع گوهرشاد مشهد اگرچه سهم اندکی از آن‌مواریثِ ارجمند را در اختیار دارد اما به‌حکم وظیفهٔ اسلامی برآن شد که فهرستِ تفصیلی کتابهای خطی خود را به‌تدریج در اختیار دانشمندان و پژوهندگانِ اسلامی قرار دهد و راه تحقیق را برآن عزیزان و آیندگان هموار سازد، باشد که از این رهگذر خدمتی انجام پذیرد.

اکنون که جلد دوّم "فهرست نسخه‌های خطّی" این کتابخانه به‌همّتِ پژوهندهٔ دانشمند، جناب آقای دکتر محمود فاضل (یزدی مطلق) استاد گرانقدر دانشگاه فردوسی "مشهد"، در این ایّام که مصادف است با هشتمین‌سالگردِ انقلاب اسلامی ایران، آمادهٔ انتشار می‌شود، فرض ذمهٔ خود می‌داند از معظم‌له که تقاضای همکاری مارا در انجام این امر مفید پذیرفته‌اند صمیمانه سپاسگزاری نماید. باشد که دیگر مجلّدات این فهرست نیز با همّتِ والای آن عزیز بزودی آمادهٔ نشر گردد.

در خاتمه از اولیاء محترم ادارهٔ کل حجّ و اوقاف و امورخیریّهٔ خراسان و نیز از اولیاءگرامی ادارهٔ حجّ و اوقاف و امورخیریّهٔ ناحیهٔ ۲ مشهدکه‌همه نوع مساعدت مادّی و همکاری معنوی را در به‌ثمررساندن امور مختلف کتابخانه ابراز فرموده‌اند، سپاسگزاری فراوان می‌نماید.

امید است خداوند متعال با رحمت واسعه‌اش برتأییدات همهٔ کسانی که در راه اعتلاء پرچم پرافتخار اسلام مجاهده می‌کنند بیفزاید و اجر و پاداش آنان را به‌اضعاف مضاعف به‌کَرَمِ عَمیمِ خود عنایت فرماید.

سرپرست کتابخانهٔ جامع گوهرشاد

احمد احمدی بیرجندی

۲۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۵

تألیف علامةالعلماء ، فهامةالفقهاءالفضلا ، مفسّر ومحدث وفقیه واديب و قاضی عدن أبی‌محمد عبدالله طیّب‌بن علامه عبدالله‌بن احمد با مخرمه یمنی شافعی‌که در ۱۸ ربیع‌الثانی ۸۷۰ هـ. ق. دربندر عدن متولّد شد، درکودکی ازپدرعلم آموخت وسپس نزد علامه محمدبن احمد با فضل درس خواند وپیوسته با او بود واز قاضی محمدبن حسین قَمّاط وقاضی احمدبن عمر مُتَوجَد نیز علم آموخت، تا در رشته‌های مختلف علوم استاد گردید که خود گوید چهارده علم را بخوبی آموختم، محضر بسیاری ازعرفا ومشایخ طریقت زمان را دریافته است . بسیار پرحافظه وخوش قریحه بوده است واجازه فتوی‌دادن وتدریس‌نمودن را ازعلمای زیادی داشته، خیلی خوش‌مشرب، حاضرجواب، خوش‌اخلاق، سیاستمدار، متواضع، با صبر، مهربان و خیلی مراقب طاعات وعبادات ومسلّط بر فروع احکام، دراواخر عمر با ضعف‌جسمی که داشت بعلت عائله زیاد وفقر واصرار دولت از روی ناچاری قضاوت شهر خود را پذیرفت وکتابهای زیادی نگاشت که ازآنجمله است شرح صحیح مسلم که ازشرح

امام نووی بهره‌ها جسته بلکه می‌توان گفت همان شرح است با اضافات وتحقیقاتی بیشتر . و دیگر کتابی بنام اسماء رجال مسلم، وشرح‌التنبیه ابی‌اسحق شیرازی، و قلادةالبحر فی وفیات اعیان‌الدهر که برحسب طبقات وسالها همچون تاریخ ذهبی مرتب است واز اول هجرت تا سال ۹۴۷ هـ. ق. را نگاشته است . وکتاب دیگری دارد دراسماء آنها که نسبتشان به‌شهرها مورد تردید است که شاید همین نسخه ما باشد . وازسال ۹۴۴ فلج گردید واعصابش خشك شد بحدی‌که نماز را با اشاره می‌خواند تا اینکه در ۲۴ محرم ۹۴۷ هـ. ق. ازدنیا رفت و درمقبره جد مادرش قاضی محمدبن مسعود ابی‌شُکَیل برابر وصیت خودش مدفون گردید .

نسخهٔ حاضر کتابی است دربیان منسوبین به‌شهرها بترتیب حروف‌هجاء ازحرف همزه تا یاء و در واقع فرهنگنامه‌ایست ازمعروفین ومنتسبین به‌شهرها وقریه‌ها که نخست درهر کلمه وماده لقبی ضبط حروف وحرکات وپس‌ازآن به‌بیان نسب وترجمه احوال صاحب یا صاحبان آن لقب پرداخته است مؤلف درسبب تألیف این کتاب گوید : من کتابهائی رادرانساب قبائل وآباء دیده‌ام وخواستم کتابی بیابم درانساب ومنتسبین به بلدان لکن کتاب جامعی دراین باب ندیدم تا اینکه به‌مسودهٔ قاضی مسعودبن سعدبن احمد ابی‌شُکَیل انصاری جزری (که جد مادری مؤلف است) برخوردم که درآن، نام عده‌ای ازشهرها را به‌اختیار یاد کرده وازآن شهرها توصیفی نموده وسپس کسانی را که بآن شهرها منسوب هستند نام برده ازعلما و رؤسای مشهور اما موفق به اتمام آن نگردیده وتا آخر حرف راء را نوشته وبعدازآن حرف (ف) بطور پراکنده . من تصمیم گرفتم که آن کتاب‌را تمام کنم و رونویسی کردم لکن آن نسخه را گم کرده ومدتها گذشت تا اینکه چیزهائی را بطور پراکنده گرد

آوردم شبیه آن‌کتاب و دراین‌یادداشتهایم بیشترازتاریخ ابن‌خلکان وطبقات‌تاج‌الدین سبکی وتاریخ فارسی وتاریخ جَنَدی وجز اینها بهره گرفتم. سپس دیدم که این کاری است کم‌فایده، لذا مصمّم شدم که تا نام محدثین مشهور وجز آنهائی که بشهرها منسوب می‌باشند در ذیل هرعنوانی بیاورم چون نیاز کسی‌که حدیث وفقه می‌خواند بچنین کتاب خیلی زیاد است، گرچه ممکن‌است نسب کسی شبیه باشد به نسب شخص دیگری که منسوب به‌شهری هست لکن او ازآن شهر نیست، مهمترین کار من کتاب «ما اتفق لفظاً واختلف وضعا» تألیف شیخ حافظ شمس‌الدین ذهبی وکتاب تبصرةالمنتبه بتحریرالمشتبه حافظ ابی‌الفضل ابن‌حجر است امّا تکیه من بیشتر بکتاب دومی یعنی تبصرةالمنتبه بتحریرالمشتبه است چون ضبط الفاظ را دارد ... با اینکه دونسخه ازاین‌دو کتابی‌که دراختیار داشتم بسیار آشفته وتحریف یافته بود، لکن بسیار کوشیدم تا با تحقیق درکتب لغت ازقبیل قاموس شیرازی و تکملةالصحاح این نقیصه را رفع نمایم ... تا اینکه دوباره به‌مسوده قاضی مسعود دست یافتم وازآن کتاب چیزهائی را که ننوشته بودم نوشتم ...

آغاز : بسمله الحمدالله رب‌العالمین حمداً یوافی نعمه ویکافی مزیده ونشکره علی ما اولاه ... حرف‌الهمزه . بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم وبه نستعین ألآبَنْدُونی نسبة الی آبندون بمدالهمزه ...

انجام : قتل سنة ثلاث وستین من‌الهجره . تم‌الحرف‌الیاء وبتمامه تم‌الکتاب ...

نسخ ۲۳ سطری ۱۱/۵×۱۶/۵س، بخط سعیدبن‌محمد فصلی (فضیلی یا قنطی) دریکشنبه‌دهم ربیع‌الاول ۹۹۵ هـق.
برای شیخ‌الاسلام ابی‌محمد شیخ‌بن عبدالله احدب با علوی

نگاشته است . درپشت صفحه اول کتاب، نام کتاب اسماء البلدان بخط کاتب نسخه آمده است و درهمین صفحه یادداشت وقف حاج مهدی فراش حرم‌حضرت رضا (ع) مورخ رجب ۱۱۳۱ هـ. ق. و نیز یادداشتی بخط مهدی إلیه نسخه دارد، با عبارت «ملکه من فضل‌الله تعالی‌الفقیر الی‌الله تعالی شیخ‌بن عبدالله‌الاحدب با علوی عفاالله عنهما» در دوبرگ الحاقی نسخه سئوال‌درمساله إماء صفار وجواب شیخ‌الاسلام صدیق‌بن عبدالعلیم حجازی شافعی وبندی منقول از تاریخ ابن‌خلکان و درآخر نسخه یك‌برگ الحاقی منقول‌ازخط عبدالله بن عمر مخرمه درخصوص چیزهائی‌که درمتن کتاب نیامده است ومؤلف آنها را ازقلم انداخته . دارای ۲۵۱ برگ ۱۵/۵ × ۲۴ س، اسامی درمتن وهامش با قرمز کاغذ نوعی ترمه، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی عطف وصالی شده .

۴۰۳

مجموعه :

۱ــ حاشیهٔ شرح سلم‌العلوم (عربی ــ منطق)

محب‌الله‌بن عبدالشکور بهاری هندی حنفی متوفی ۱۱۱۹ هـ. ق. کتابی در منطق نگاشته است بنام سلم‌العلوم که آنرا ابوالعیاش عبدالعلی محمدبن نظام‌الدین محمد انصاری (حنفی) لکنوی هندی سهالوی متوفی ۱۲۲۵ هـ. ق. درآغاز جوانی گزارش نموده است، سپس تجدیدنظر کرده وتعلیقات وحواشی برگزارش خود نگاشته وازطلاب علم درخواست نموده‌است که بدون مطالعهٔ این حواشی آن شرح را نخوانند .

شرحی است مزجی واستدلالی ازاول منطق تا آخر مبحث قیاس که درآن از شیخ‌اکبر ابن‌عربی، شیخ‌المشائیین، طوسی، فاضل تفتازانی، شیخ مقتول، محقق دوانی درحاشیهٔ تهذیب، شارح مطالع، صاحب کشف، صاحب مفتاح، صاحب افق مبین، شرح تجرید، حواشی قدیمه، بعض‌الشراح و ... یاد کرده‌است وباید چیزی جز ارجوزهٔ سلم‌المنورق (مرونق) شیخ عبدالرحمن اخضری باشد؟ پیداست که نویسندهٔ این حاشیه یعنی ابوالعیاش انصاری ازسنّیان متعصّب بوده است که در پنج صفحه بآخر مانده گوید: والشیعه‌المفترون ...

آغاز: بسمله سبحان الذی توحد فی وجوبه بالوحدانیه وتفرد فی قدمه بالفردانیة کتب علی نفسه‌الرحمة ... اما بعد فیقول‌العبدالمعتصم بحبل‌الله‌الباری ابوالعیاش عبدالعلی محمدبن نظام‌الدین ...

انجام: والاظهران هذا لیس تفسیما عند تحت قول‌المصنف والطبیعی اعم و قد مرالتفصیل فی‌الحاشیة هناك.

۲ـ حاشیهٔ شرح تهذیب‌المنطق والکلام (عربی ـ منطق)

سعدالدین مسعودبن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ هـ. ق. درسمرقند مدفون در سرخس کتاب جامع ومعروف وموجزی درمنطق وکلام نگاشته است بنام «تهذیب المنطق والکلام» که برآن شروح وحواشی بسیاری نوشته شده است ازجمله شرح میرزاهداست که براین شرح، ابوالعیاش عبدالعلی محمدبن نظام‌الدین محمد انصاری حنفی لکنوی هندی سهالوی متوفی ۱۲۲۵ هـ. ق. حاشیه‌ای نبشته است که همین نسخه حاضر می‌باشد.

شرحی است مزجی تحت عنوان ــ قوله ــ ازآغاز تــا آخــر کلّیات خمس . نویسنده دراین کتاب بکتاب دیگرش شرح سلم‌العلوم وحاشیهٔ شرح مواقف خــود اشاره می‌کند، وازتلمیذ صاحب افق مبین صدرای شیرازی وشرح فصوص مؤیدــ الدین جندی وصدرالشریعه و ... یاد می‌کند .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدانا الی منطق فصیح یعبر به عما فی‌الضمیر مــن الحاجات واشهد ان لااله‌الاالله نحمد علی ما اغرقنا فی بحار نعمائه ... واشهــد ان محمداً عبده و رسوله ... لاسیما علی‌الخلفاء الراشدین للحق ...

قوله‌المراد بالحمد آه تفصیله انه اذا قام حاله بشیئی یکون ذلك‌الشیء ...

رسالهٔ اول بخط نسخ ۱۶ سطری ۹×۱۶/۵ س، بخط سیدابراهیم، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. ازبرگ ۱ تا ۱۰۶ ورساله دوم بخط شکسته نستعلیق ۱۷ سطری ۱۰×۱۶/۵س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. مصحّح، ازبرگ ۱۰۷ تا ۱۷۹. وقفی حاج‌سید سعید ، جلد کالینگور مشکی‌عطف‌وگوشه پارچه قطع ۱۷×۲۲ س .

۴۰۳

مجموعه :

۱ــ اختلاف هجاء قرآنی = رساله در ... (تجویدوقرائت ــ عربی وفارسی)

تألیف امام ابوبکر ابن احمدبن حسین‌بن مهربان نیشابوری اصفهانی متوفــی ۳۸۱ هـ. ق. درهشتاد سالگی . ازمشایخ این فن واستاد عده‌ای ازقراء نــامی بــوده است، وی اعبد قراء زمان خود ومستجاب‌الدعوه بوده . تحصیلاتش درد دمشــق و بغداد بود . دوصفحه اول نسخه فارسی وبقیهٔ آن بعربی می‌باشد . بخش فارسی آن

بسیار زیبا ونمونه‌ای ازنثر پارسی علمی سدهٔ چهارم است . رساله دربیان رسم‌الخط درقرآن که به‌ترتیب سوره‌ها آورده است ازاول ابواب عربی می‌باشد . درهرصفحه دو، تا هفت باب دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والعاقبة للمتقین والأجزاءالعدوان الا علی الظالمین وصلی‌الله علی محمد وآله اجمعین . قال‌الشیخ‌الامام ابوبکربن احمد ... درخواستند ازمن یاران بیان‌کردن اختلافهای هیجا که درقرآن است که درکرانیهای اهل حجاز واهل شام واهل حرم نبشته‌اند ... باب‌الرحمة لفظ‌الرحمة فی جمیع‌القرآن بالهاء الا فی سبع مواضع‌الاول فی سورةالبقره ...

انجام : باب‌الالفاظ‌المفرده . فلما ذاقاالشجره ... یکتب بسیم واحده ولو کتب بسیمین یجوز ایضا واصله اما منفصلا فادغم والسلام . اینحروفها را جماعتی ازبزرگان دین وامامان وفقها چنین گفته‌اند که واجبست بر مقریان و قاریان و دبیران که هریکی‌ازین‌رسم‌بدانندوبنوشتن مصحف مشغول شوند تا خطاوخلل‌نباشد . والسلام.

۲- وقوف **(تجوید ــ فارسی)**

۷ بیت شعری است در وقوف با مطلع :

حافظا این نظم را بشنو کنون تا ترا در وقف باشد رهنمون

۳- وقف **(تجوید ــ فارسی)**

ازسجاوندی درهامش صفحه آخر رساله اول .

آغاز : بسمله حمد له بدانك این وقف‌را فخرالاسلام ... سجاوندی بر پنج مرتبه نهاده است . لازم ومطلق و ...

٤ــ وقوف **(تجوید ــ فارسی)**

۱۰ بیت در وقف‌های قرآن است با مطلع :

گوش کن ای مرد دانا زانکه در وی طبع طــوع

هست اوقــاف سجاوندی بدیــن پنــج نــوع

٥ــ دوفصل در تجوید **(عربی و فارسی)**

فصل اول درهمزه بعربی وفصل دوم درحروف تهجی بفارسی . در دوصفحه .

٦ــ وقوف سجاوندی، الوقف والابتداء = وقف و وصل

(تجوید وقرائت ــ فارسی وعربی)

محمدبن محمدبن عبدالرشیدبن طیفور سراج‌الدین ابوطاهر سجاوندی حنفــی متوفی حدود ٦۰۰ ویا ۷۰۰ هـ. ق. کتابی بعربی دراین فن نوشته وکلمات جمــلات قرآن کریم را بترتیب سوره‌ها با علامت وقف دراین کتاب جمع کرده ومحل وقف کلمات را نشان داده‌است و دیباچه‌ای بفارسی دارد که گویا وسیلــه ابــوالمکارم محمدبن محمد زندوی بخاری نگاشته شده وبآن الحاق گردیده .

آغاز دیباچه : بسمله الحمدلله حمدا یکافی نعمه ویمتری مزیده والصلوة علــی رسوله محمد عبده و رسوله قال‌العبدالضعیف‌الفقیر الی‌الله‌الغنی‌الکبیر ابوالمکارم... بدان اعزك‌الله فی‌الدارین که بایسته‌ترین چیزی مرقرآن‌خوان‌را دانستن وقف و وصل است وبرای آنکه تفهیم معنی مفتقر باوست وعلماء معانی بیان این علم را نهایت‌علوم فضل داشته‌اند وارباب این صناعت دراین باب کتب تصنیف کرده‌اند ... وخواجه ... ابوجعفر محمدبن طیفور سجاوندی وقوف را پنج مرتبه نهاده است ...

آغاز کتاب وقوف : بسمله سورةالفاتحه مدنیّة ویقال مکیة وهی سبع آیات و حروفها مائه وثلثه وعشرون وکلامها خمسة وعشرون وکلمه بسمله‌العالمین لاالرحیم ولاالدین ط نستعین ط ...

انجام : الناس ه لا والناس ه . تمت هذه‌الرساله‌الشریفه التی‌الموسوم بالوقوف السجاوندی ...

رساله اول بخط نسخ خوش‌معرب ۱۷سطری ۶/۵×۱۷ س، ازبرگ ۱۱–۱، مصحّح ومعلّق بحواشی با ذکر اختلاف نسخه‌ها رساله ۲و۳و۴وه دربرگ ۱۱و۱۲، بهمان خط و اندازه رساله ششم بهمان خط واندازه، تمام این مجموعه تحریر ربیع‌الآخر ۱۰۸۴ ه. ق. وبا یك قلم نگاشته شده . کلا دارای ۱۰۱ گ درمیان چند برگ نانویس، درآخر نسخه یادداشت تملك محمدحسین حسینی و درآغاز مهر حاج سید سعید . کاغذ ترمه، جلد تیماج قهوه‌ای‌لایه‌ای، اندازه ۱۳×۲۳ س .

٤٠٤

الفرائدالبهیة فی شرح‌الفوائدالصمدیة (نحو – عربی)

اصل ازشیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ ه. ق. وشرح ازسید علیخان مدنی، صدرالدین علی‌بن نظام‌الدین احمد دشتگی شیرازی متوفی ۱۱۱۸ ه. ق.

آغاز : بسمله نحو جنابك‌المتعال صرف وجوه‌الآمال وبابك مورد کل‌سئوال...

نسخ ۱۷–۱۴ سطری ۱۰×۱۶س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق. ناقص‌الآخر ، عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۲۲گ ۱۶×۲۱/۵ س، با مهر حاج سیدسعید، کاغذ صیقلی .

٤٠٥

انوارالشهادة فی مصیبةالعترةالطاهرة **(مقتل ــ فارسی)**

تألیف شیخ حسن‌بن علی یزدی کشنوی یزدی حائری متوفی ١٢٩٧ هـ. ق. مؤلف کتاب (انوارالهدایه والموائد) کتاب در روضه‌خوانی است شامل ٢٦ فصل و چهارمجلس . فصل اول درثواب گریستن برسید مظلومان وفصل ٢٦ در شهادت ابوذر . این کتاب مکرر چاپ شده است .

نسخ ١٦ سطری ١٠×١٥/٥ س، تحریر سدهٔ ١٣ هـ. ق. دارای ١٨٢ گ ٢٢×١٧ س، عنوان ونشان قرمز، با مهر حاج سید سعید، کاغذ کاهی، جلد تیماج مشکی .

٤٠٦

پاتولوژی **(پزشکی ــ فارسی)**

از میرزا نصرت طبیب قوچانی زنده بسال ١٣١٧ هجری قمری، دکتر و حکیمباشی مخصوص وطبیب مدرسهٔ دارالفنون ومریضخانه دولتی که در آغاز، مدت سی‌سال در دارالفنون به‌تحصیل مشغول بوده وبیست‌وچهارسال درمریضخانه دولتی روزی پنجاه مریض دیده و دستورالعمل داده وقریب نه‌هزار طفل بدست خود آبله کوبیده . این کتاب دراصول علم وعمل طب جدید است وشامل تشریح ذره‌بینی بدن وتشریح رسمی آن وفواید آلات وانساج آن وعلم امراض وازاله آن دریك مقدمه وشش مقاله که درکتاب بیش‌ازیك مقدمه وچهارفقره ندارد وآنرا بنام ناصرالدین‌شاه معنون داشته است .

مقدمهٔ درفضیلت علم طب وتشریح ومعالجات ونکات لازم .

مقاله اول درعلم انساج وتولید جنین، در دوفصل .

فقره دوم درتشریح بدن انسانی، شامل هشت فصل .

فقره سوم در فیزیولوژی .

فقره چهارم درمعالجه امراض مشتمل بر دوازده فصل که دوفصل آن بدون شماره‌گذاری است . چنین معلوم می‌شود که ترجمه‌گونه است زیرا در اواخر فصل هفتم ازفقره چهارم آمده : مترجم درمریضخانه دولتی ایران چندین نفر مریض حصره چشم را دیده‌ام که بکلی کور شده‌اند ... این مؤلف را کتاب دیگری است بنام حفظ‌الصحه که ندانم نسخه ما همانست یا چیز دیگری می‌باشد . همچنین کتاب دیگری دارد بنام رساله درشیمی .

آغاز موجود : کرمش از دوا مستغنی‌اند و رنجوران بیمارستان رحمتش ازشفا بی‌نیاز ... کمترین درعهد جوانی ترك وطن مألوف نموده دراین خطه مینو نشان مسکن گرفتم به‌بینوایی ساختم وبا بی‌برگی بسر بردم، مدت سی‌سال دراین مدرسه خالی از وسوسه تحصیل نمودم ... دراین اواخر بخیال افتادم که نسخه از ماحصل تحصیلهای خود ازطب جدید که معمول به‌اطبای بزرگوار این روزگار است ...

نسخ ۱۹ سطری ۱۰×۱۸/۵ س، بخط صادق طبیب دامغانی‌الاصل‌تهرانی‌المسکن، فقره‌دوم درشنبه ۱۲ ربیع‌الاول ۱۳۱۴ هـ. ق‌ن درعهد مظفرالدین شاه وفقر چهارم در ۱۳۱۶ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ۲۷۴ گ ۱۵×۲۲ س، برگ اول نسخه کسر است . درپایان یادداشتی بخط مؤلف است که کاتب نسخه سیدصادق حافظ‌الصحه تمام آن‌را بر مؤلف خوانده ومؤلف به‌اواجازه طبابت داده‌است مورخ ۱۴ جمادی‌الاول ۱۳۱۷ هـ. ق. با مهر بیضی‌شکل با سجع : میرزا نصرت

حافظ‌الصحه کاغذ کاهی جلد تیماج قهوه‌ای . با مهر حاج‌سید سعید .

۴۰۷

البهجة‌المرضیه فی شرح‌الالفیه = سیوطی **(نحو – عربی)**

ازسیوطی، جلال‌الدین عبدالرحمان متوفی ۹۱۱ هـ. ق. (ر.ك. : شماره ۲۰۲) .

نسخ ۱۸ سطری ۶/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، نسخه ازاول وآخر ناقص است ، دارای ۱۸۰ گ ۱۲/۵×۲۲/۵ س، برخی اوراق وصالی شده‌است و به لبه آن موریانه آسیب رسانده است، کاغذ اصفهانی، با مهر حاج سید سعید ، جلد مشمع لاجوردی عطف و گوشه پارچه .

۴۰۸

لؤلؤتی‌البحرین فی‌الاجازة لقرتی‌العین **(رجال – عربی)**

تألیف شیخ یوسف‌بن احمدبن ابراهیم بحرینی متوفی ۱۱۸۶ هـ. ق. این کتاب اجازهٔ مفصلی است برای شیخ خلف‌بن شیخ‌عبد علی‌بن‌احمد وشیخ‌حسین‌بن محمدبن احمد که ضمن آن به‌احوالات وتراجم گروهی ازمشایخ اعلام امامیّه وتاریخ ونام کتابها وآثارشان پرداخته تا عصر غیبت که آنرا در ۱۱ ربیع‌المولود/۱۱۸۲ هـ. ق. ساخته است وچاپ گردیده .

نسخ ۲۳ سطری ۱۰/۵×۱۶/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. ناقص‌الآخر، عنوان ونشان قرمز، نسخه تصحیح ومقابله شده‌است وسیله محمدبن اسماعیل معروف به ابوعلی صاحب رجال با حواشی ازاو وگواهی درستی نسخه، دارای ۹۸ گ

۱۶/۵ × ۲۳ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، جلد تیماج عنابی لایه‌ای، با مهر حاج سیدسعید.

۴۰۹

مجموعه :

۱ــ وقوف **(قرائت وتجوید ــ فارسی)**

۹ بیت شعر است درباره وقف ونیز ۱۰ بیت دیگر پس‌ازآن . ص۱و۲ . آغاز ۹ بیت نخست :

حافظ این نظم را بشنو کنون تا تورا در وقف‌باشد رهنمون

آغاز ۱۰ بیت بعد :

گوش کن ای مرد دانا زانکه در وی طبع طوع

هست اوقاف سجاونـدی بدیـن پنـج نـوع

پس‌ازآن بندی منقول ازحضرت علی (ع) .

۲ــ وقوف **(تجوید وقرائت ــ فارسی)**

رموز وعلامات وقف را چنانکه خواجه ابوجعفر محمدبن طیفور سجاونـدی آورده درسه صفحه جمع نموده است .

آغاز : بسمله وحمد له وبعد بدان علامات و رموزاتی که خواجه ... سجاوندی قرار داده ازاین قرار است ــ اعلی‌المراتب ترتیب ومرتبه وقف لازم ست وعلامات آن ...

۳ــ وقوف **(تجوید ــ عربی)**

از ابوعبدالله (ابوجعفر) خواجه محمدبن طیفور سجاوندی غزنوی سمرقنـدی

متوفی ۵۶۰ هـ. ق. مؤلف دراین کتاب کلمات وجملات قرآن کریم را به‌ترتیب سوره‌ها با علامت وقف گرد آورده است ومحل وقف و وصل آنهارا نشان داده‌است و درآغاز هرسوره به‌محل نزول وعدد آیات آن اشاره کرده است درآخر نسخه جدول اسامی قراء سبعه و راویانشان و رموز شهرهایشان برابر آنچه دانی وشاطبی و جزری و دیگران نوشته‌اند سه جدول ۱ــ رمز صغیر ۲ــ رمز متوسط ۳ــ رمز کبیر .

آغاز : بسمله سورةالفاتحه مدنیّة ویقال مکیه وهی سبع آیات حروفها مائه و ثلثه وعشرون وکلامها خمسه وعشرون کلمه بسم‌اللهالرحمن‌الرحیم . العالمین لاالرحیم لاالدین ط ...

نسخ ۱۱ سطری ۱۱ × ۲۴ س، دریکشنبه‌هشتم ذی‌حجه ۱۳۱۷ هـ. ق. بخط محمدحسین‌بن کاظم علوی فاطمی حسنی حسینی طباطبائی با مهر بیضی‌شکل با سجع : محمدحسین‌ـ الحسینی درآخر نسخه در دوصفحه سورةالولایه که شامل ۴۴ آیه است، وپس‌ازآن ۱۲ برگ نانویس، دارای ۱۰۰ گ ۱۷/۵ × ۲۲ س، کاغذ فرنگی جلد تیماج عنابی .

۴۱۰

مجموعه .

۱ــ طب کیمیائی = طب تازهٔ کیمیائی (پزشکی ــ فارسی)

اصل از براکلسوس (پارکلسوس) Praclsus متوفی ۱۵۴۱ میلادی . مترجم شناخته نشد، گویا درعهد قاجار ترجمه شده است ؟ دریك مقدمه وچند مقاله، مقدمه درتعریف کیمیا است واحتیاج بآن وغرض ازآن . مقالهٔ اول درجزو نظری از

چیزهای غریبه و او طب کیمیا است در ده فصل . مقاله دوم دراساس طب کیمیائی در سه فصل . مقاله سوم درکیفیّت تدبیر دواها وتحلیل او وتنقیهٔ او بطریق ایشـــان در دوازده فصل، مقاله چهارم درعمل میاه است بقول کلی وجزئی درهفده فصل .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والعاقبة للمتقین والصلـــوة والسلام علـــی خیر خلقه محمد وآله اجمعین وبعد پس این کتاب طب تـــازه کیمیائی است کـــه درآورد او را براکلسوس مشتمل‌است برمقدمه ومقالاتی چند پس مقدمه در تعریف کیمیا است واحتیاج بآن وغرض ازآن پس می‌گوئیم کیمیا ...

۲ــ کیمیای باسلقیا = طب کیمیاوی (پزشکی ــ فارسی)

اصل ازفرالیوس ومترجم هم باید همان مترجم طب کیمیاوی باشد که درعهـــد قاجار میزیسته . درآخر فصل هفدهم ازمقاله چهارم از رساله اول این مجموعه بدون اینکه رسالهٔ اول را بآخر برساند ومطلب را جدا نماید آورده : وبـــرهمین منـــوال استخراج می‌شود دهنهای همهٔ احجار واین چیزی است که اختیار کردیم ونقل‌کردیم ازسنارنوس‌الجرمانی آنچنانی که تألیف کرد صناعت طب را واز قرابادین داقیریوس ازتقطیر ارواح وادهان وبتحقیق که تألیف کرده است درطب کیمیا فرالیوس کتاب مختصر مفیدی را ازبرای پادشاه زمان خودش و او مشتمل است برمقاله پس اراده کردیم آنکه نقل کنیم او را ازلاتینه بزبان عربی بلکه فارسی تا آنکه بوده باشد نفع او عام ونام گذاشته است این مختصر را ــ کیمیای باسلیقا یعنی کیمیای ملکیّه مقالة الاولی بدانکه معالجات امراض دراینجا آنچیزی است‌که عام باشد ومختص بیـــك مرض نباشد ... (این رساله دریك مقاله وشش فصل است . چنان می‌نماید که مترجم هردو رساله را متصل بهم نگاشته است) .

انجام : پس بدرستیکه فعل این مرهم بخاصیتی است کـه دراو است بتوسط روح علم همچنانکه می‌کند حدید درمغناطیس والسلام .

۳- کیمیا (فارسی)

ناشناخته . درثبوت عمل قمری، درتیزاب، درماءالمریخ و ...

درآن از سیدحسین اخلاصی واز روی کتاب ملااسماعیل مازندرانی کـه او از روی کتاب خط میرزا محمدعلی والد میرزا نظرعلی طبیب نوشته بـوده . ازقـول محمدهاشم .

آغاز : بسمله حمد له وبعد کتابی می‌نویسم باب درثبوت عمل قمری هرگـاه ثابت وجاری ...

رساله اول بخط شکسته‌نستعلیق ۱۳سطری ۹×۱۶س، ازبرگ ۳۴-۱ و رساله دوم بهمان خط واندازه ازبرگ ۷۷-۳۴ تحریر ۱۳ رمضان ۱۲۷۹ هـ. ق. بعداز خواندن قرآن و دعـا، عنوان ونشان قرمز، رساله سوم شکسته نستعلیق مختلف‌السطر . ازبرگ ۹۴-۷۷ که روی بیشتر خطوط صفحات خط کشیده است . تحریر ۱۲۸۳ هـ. ق. عنوانها قرمز، پس‌ازآن ده برگ نانویس دارد وپس‌ازآن قطعه‌ای مثنوی در۵۱ بیت در دو صفحه بطور چلیپا دارد وسپس دوبرگ نانویس، مطلع اشعار:

آتشی می‌بینم ای یاران ز دور ...

کاغذ کاهی، جلد میشن لایه‌ای قهوه‌ای، قطع ۱۴/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید .

٤١١

خلاصة‌الاقوال فی معرفة احوال‌الرجال (رجال ــ عربی)

تألیف علامه حلّی متوفی ۷۲٦ هـ. ق. که آن‌را در۲۳ ربیع‌الآخر سال ٦۹۳ هـ. ق. ساخته است، مشتمل بردوقسم ویك خاتمه، قسم اول در راویان مورد اعتماد، قسم دوم راویانی‌که مورد وثوق نیستند. این کتاب چاپ شده است.

برگ اول آن کسر است وتا آخر قسم اول را دارد.

آغاز موجود: الجماعة فی توثیقه وضعفه اولکونه مجهولا عندی ...

نستعلیق ۲۲ تا ۱۷ سطری ۹/۵×۱٦/۵ س، بخط محمدطاهربن اشرف حسنی حسینی درسلخ ربیع‌الثانی۱۰۳۲ هـ. ق. عنوان ونشان شنگرف، معلق بحواشی با امضای ــ رحمه ا ه ــ ع ا ه، م ح ق دام ظله‌العالی، زین رحمه‌الله شهید. برگ اول نسخه کسر است. پشت صفحه اول وآخر مهر چهارگوشه کوچکی با سجع (نوروزعلی) ودرآخریادداشت تولد شیخ محمدحسین مورخ ۱۳۰۵ با مهر حاج سید سعید دارای ۸۸ گ ۱۵×۲۲/۵ س، کاغذ اصفهانی جلد تیماج‌مشکی ضربی‌دار عطف میشن قهوه‌ای فرسوده.

٤١٢

شرح الفیة ابن‌مالك (نحو ــ عربی)

ابن‌مالك نحوی، جمال‌الدین ابی‌عبدالله محمدبن عبدالله طائی متوفی ٦۷۲ هـ.ق. ارجوزه‌ای درنحو نگاشته است بنام ــ خلاصه ــ که چون درهزار بیت می‌باشد به ــ الفیه ــ معروف گردیده است وبرآن شروحی نگاشته شده‌است ازجمله محمدعلی

بن ملا آقابابای سحکانی (؟) می‌باشد که آنرا بفارسی گزارش کرده درغایت ایجاز و اختصار، کاشف مغلقات، فاتح مبهمات ... ظاهراً شارح ازملایان سدهٔ ۱۳ و ۱۴ هـ.ق. بوده است ؟

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والعاقبة للمتقین وصلی‌الله علی سیدالاولین والآخرین محمد واهل بیته‌الطاهرین‌المعصومین امّا بعد برضمایر صافیهٔ ارباب سخن وابصار ثاقبه ارباب حکم پوشیده نیست که اساس علوم دینیه علم صرف ونحو است وهرکه ارادهٔ تحصیل این علوم هست ...

انجام : براصحاب او که مختارند وبرگزیده خداوندگارند الحمدلله علی الفراغ ... ولا حواس ولا ادراك .

نستعلیق ۲۴ تا ۳۸ سطری ۱۱×۱۷/۵ س، بخط محمودبن ابوطالب حسینی، تحریر اواخر سدهٔ ۱۳ و اوائل سدهٔ ۱۴ هـ. ق. اشعار قرمز، چند برگ نخستین نونویسی‌شده دارای ۷۵ گ ۱۶×۲۲ س، درپشت صفحه آخر تملك سید محمدهاشم مورخ صفر ۱۳۱۶ هـ. با مهر حاج‌سیدسعید . کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، جلد تیماج مشکی .

۴۱۳

جُنگ (مقتل ـ فارسی)

گفتاری است در روضه‌خوانی با نثری شیرین و روان، شامل وقایع بعد از شهادت امام‌حسین (ع) واسیری اهل بیت آن‌حضرت ازکربلا تا شام بصورت مجلس، مجلس امّا جای عنوانها نانویس است . مثلا دربرگ پنجم : ایصال کلام این سرگشتهٔ صحرای ملال بنابراشعار اخبار مصیبت ایصال درمقامی‌است که چون وصول موصلان

طریق هدایت و واصلان درجات سعادت اعنی اسیران خانوادهٔ رسالت وسرهای قربانیان کوی شهادت ... نسخه را کاتب بآخر نرسانده است وبدون خطبه وخاتمه است .

آغاز : بسمله انتشار کلام این پراکنده خاطر پریشان روزگار بنا برالتفات اخبار ملتزم انتشار ...

نستعلیق ۱۹ سطری ۸×۱۸ س، تحریر سدهٔ ۱۳ و ۱۴ نسخه ازآخر نونویسی شده وناقص‌الآخر است . دارای ۸۷ گ ۱۲/۵×۲۲/۵ س، با مهر حاج سیدسعید، جلد تیماج سرخ .

۴۱۴

کشّاف عن حقایق‌التنزیل = تفسیر کشاف ج۱ (عربی)

از جارالله زمخشری، محمودبن عمر خوارزمی معتزلی حنفی متوفی ۵۳۸ ه.ق. تفسیری است ادبی‌که ضمن شرح نکات بلاغتی و وجه اعجاز قرآن، مباحث‌اعتقادی وکلامی را بشیوهٔ معتزله بیان داشته است وشاید مهمترین تفسیر دراین خصوص باشد ؟ (ر.ك. شماره ۲۰۰) نسخهٔ موجود ازآغاز تا آخر آیه ۲۸۴ ازسوره بقره اول آیه آمن‌الرسول بما انزل الیه ... را شامل است .

آغاز : بسمله رب یسر ولاتعسر وتمّم بالخیر الحمدلله الذی انزل‌القرآن کلاما مؤلّفاً منظماً ونزله بحسب‌المصالح منجما ...

نسخ مُعْرَب ۲۳ـ۲۰ سطری ۱۱/۵×۱۹ س، تحریر سدهٔ ۱۰ ه. ق. نسخه نونویسی شده است . مصحّح ومعلّق بحواشی، ناقص‌الآخر. درصفحه‌اول تملك عبدالحسین محلاّتی مورخ ۱۳۲۳ ه ومهر حاج سیدسعید و درمیان مهربیضی‌شکل

با سجع «عبده‌الراجی حسین‌بن‌علی» درپشت بـرگ الحاقـی آخر نسخه یادداشت هبه مورخ ۱۲۳٦ هـ. ق. به صفی‌الدیـن محمد . عنوان ونشـان قرمـز، دارای ۱٤۱ گ ۱٦×۲۳ س، کاغذ سمرقندی کمی‌آب‌دیده جلد مشمع‌مشکی عطف‌پارچه‌ای.

٤۱۵

الفوائدالضیائیه = شرح جامی = شرح کافیه **(نحو ـ عربی)**

جمال‌الدین ابوعمر وعثمان‌بن عمر مالکی مشهور به‌ابن‌حاجب متوفی٦٤٦هـ.ق. کتاب جامعی درنحو نگاشته است بنام کافیه‌که نورالدین عبدالرحمان‌بن احمد جامی متوفی ۸۹۸ هـ. ق. برآن شروحی نوشته که نسخه حاضر باشد ومکرر چاپ شـده است وازشرح‌های معروف کافیه است که آن‌را درشنبـه ۱۱ رمضـان ۸۹۷ هـ. ق. ساخته است .

نسخ ۱۵ سطری ۸/۵×۱٦ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ. ق. نسخه ازاول وآخر ناقص است وقسمتهایی نونویس شـده ، عنوان ونشان قرمز، با مهر حاج سیدسعید، کاغذ اصفهانـی جلد تیماج مشکی، دارای ۱۱۸ گ ۱۵×۲۲/۵ س.

٤۱٦

حرزالامانی و وجه‌التهانی = قصیدهٔ شاطبی **(تجوید وقرائت ـ عربی)**

سرودهٔ ابومحمد قاسم‌بن فیرةبن خلف‌بن احمد رعینی شاطبی اندلسی شافعـی متوفی ۵۹۰ هـ. ق. منظومهٔ لامیه است که درآن ــ التیسیر ــ دانی را در قـرائت سبعه در ۱۱۷۳ بیت به‌نظم درآورده است که چاپ شده .

آغاز : بسمله بدأت ببسم‌الله فی‌النظم اولاً ...

نسخ مُعَرَّب ۹ سطری ۹×۱۵ س، بخط سیدمحمد حسین‌بن کاظم علوی فاطمی‌حسنی حسینی طباطبائی حافظ سلطان‌القراء دریکشنبه ۵ ذیحجه ۱۳۰۸ هـ. ق. با مهر او چهار گوشه باسجع «الواثق‌بالله‌الفنی محمدحسین‌بن‌کاظم‌الحسینی» و درمیان مهر چهارگوشه با سجع «هوالمعز سلطان‌القراء» عنوان و رموز قرمز، دارای ۷۲ گ ۱۴/۵×۲۲ س، درصفحه بدرقه چهار جدول اسامی قرّاءِ سبعه و رمز قرّاء بحروف هجائیه، درپشت صفحه اول یادداشت تملك کاتب نسخه با مهر او و دراول نسخه مهر بیضی کوچك با سجع «محمد حسین‌الحسینی» با مهر حاج سید سمید . جلد تیماج سبز .

٤١٧

شَجَرَةالمحمّدیة **(انساب ــ عربی وفارسی)**

تألیف حاج ملاعبدالجوادبن عبدالرحیم اصفهانی باغبادارانی درپنجشنبه ششم ماه صفر ۱۳۱٤ هـ. ق. بخواهش حاج‌آقا میرزا عبدالحسین‌بن آقامیرزا علیرضا مستوفی اصفهانی، درضبط اسامی پدران وانساب گرام حضرت محمد مصطفی (ص)، که درابتدا هشت بیت شعر عربی دراین باب دارد سپس به‌نثر درتحقیق نامهای اباء گرام رسول‌الله (ص) پرداخته است .

آغاز : بسمله فی ذکر اسامی آباءالنبی‌الامی‌العربی‌الهاشمی ... فاسمه‌السامی و نسبه‌النامی علی ما نظمه‌الناظم‌رحمه‌الله عربیة : هو ابن‌عبدالله نجل‌الشیبة ... هو ابن هاشم بدون‌الریبة ... واما نثرا فهو صلی‌الله علیه وآله فی‌التوریة احمد عبدی‌المختار وفی‌الانجیل ...

انجام : من ولدبن آدم الی عبدالله ابیه (ص) آخر ما اردناه ... وسلم تسلیما

کثیرا کثیرا .

نسخ خوش ٦ سطری ۹/۵×۱۳ س، بخط علی‌بن اسماعیل در پنجشنبه ۱۰ ربیع‌الثانی ۱۳۲۵ هـ. ق. جهت حاجی آقامیرزا عبدالحسین‌بن آقامیرزا علیرضا مستوفی اصفهانی . درهر صفحه سه سطر درشت دارد ازمتن عربی وسه سطر زیرنویسی با فارسی که جمعا ٦ سطر می‌شود . دارای ۸۸ گ ۱۷×۲۲/۵ س، جدول وکمند صفحات با مشکی، در پشت صفحه اول یادداشت تملّك حاج میرزا عبدالحسین نشاط فرزند آقا میرزا علی‌رضا مستوفی . با توضیحات لغوی در هامش بهمان خط، کاغذ زرد کلفت، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج ضربی‌دار قهوه‌ای .

٤١٨

شرح مقدمةالاجروميّة **(نحو – عربی)**

ابی‌عبدالله محمدبن محمدبن داود صنهاجی معروف به ابن‌آجُرّوم (آجروم یعنی صوفی فقیر) متوفی ۷۲۳ هـ. ق. مقدمه مفیدی برای مبتدیان درنحو درمکّه معظّمه نگاشته است که برآن شروح بسیاری نوشته شده است ازجمله گزارش شیخ خالدبن عبدالله ازهری شافعی متوفی ۹۰۵ هـ. ق. بدستور شیخ عبّاس ازهری که همین نسخه حاضر باشد .

آغاز : بسمله یقول‌العبدالفقیر الی مولاه‌الغنی خالدبن عبدالله‌بن ابوبکر الازهری ... الحمدلله رافع مقام‌المنتصبین لنفع‌العبید ...

انجام : واما تابع‌المخفوض فقد تقدم فی‌المرفوعات فلیراجع جمیع ذلك وهذا آخر ما اردنا ذکره علی هذا المقدمه والله اعلم بالصواب والیه‌المرجع والمآب ...

والحمدلله رب‌العالمین .

نسخ ۷ تا ۲۵ سطری ۹×۱۵ س، سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، دارای ۴۱ گ ۱۶×۲۲/۵ س، جلد مقوا عطف میشن سرخ کاغذ فرنگی .

۴۱۹

تفسیر صافی ج۱ **(عربی)**

ازملامحسن فیض کاشانی، محمدبن مرتضی متوفی ۱۰۹۱ هـ. ق. کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده است نسخه حاضر ازآغاز تا نیمه‌های سوره مائده آیه : «فَمَنْ یَکْفُرْ بَعْدُ مِنْکُمْ فَإِنّی اُعَذِّبُهُ عَذاباً لا اُعَذِّبُهُ أَحَداً مِنَ الْعالَمین» را دارد .

آغاز : بسمله نحمدك یا من تجلی لعباده فی کتابه بل فی کل شیی .

نسخ ۲۳ سطری ۱۲×۱۸ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. نشان آیات قرمز . نسخه کسرنویسی شده وناقص‌الآخراست، کاغذ حنائی‌رنگ . دارای ۱۲۱ گ، ۱۷/۵×۲۲/۵ س، مهر حاج سیدسعید را دارد جلد مشمع مشکی عطف وگوشه‌پارچه.

۴۲۰

شرح‌الاسباب والعلامات = شرح نفیسی **(پزشکی – عربی)**

اصل ازشیخ نجیب‌الدین محمدبن علی‌بن عمر سمرقندی طبیب مقتول بسال۶۱۹ هـ. ق. درهرات وگزارش ازشیخ برهان‌الدین نفیس‌بن عوض‌بن حکیم کرمانی‌طبیب مشهور به ابن‌عوض متوفی ۸۴۲ هـ. ق. که آنرا در اواخر صفر ۸۲۷ هـ.ق. درسمرقند ساخته وبه‌سلطان الغ‌بیك‌بن شاهرخ‌بن امیرتیمور گورکانی اهداء نموده است . شرح

مزجی وتحقیقی بسیار خوبی است که مطالب را فوق آنچه تصور می‌رفته توضیح داده است که ازسال ۱۲۷۲ هـ. ق.، ببعد مکرر چاپ شده است . ازمقدمه کتاب‌تردید حاصل شد وچه خوب بود نسخه‌ای ازشرح فصول بقراط را دراختیارداشتم تا با او مقابله می‌کردم واطمینان حاصل می‌شد .

آغاز : بسمله الحمدلله‌رب‌العالمین والصلوة والسلام الاتمان‌الاکملان علی من یداوی‌الارواح ... وبعد فان‌الفقیر الی‌الله‌الغنی نفیس‌بن عوض‌بن‌الحکیم‌الطبیب‌یقول إنی قد کنت من اهل بیت مشهورین بهذ ... مما اورده‌الامام ابقراط فی فصوله فاردت ان اکشف عن وجوه فواید هذاالفن نقابها واخترت‌هذاالکتاب لان‌املی علیه‌الحواشی وارفع عن ... لانه مختصر جامع لاکثرالعلل واسبابها وعلاماتها وبنداء من معالجاتها و کان همم اهل‌الزمان مقصوره علی درس‌المختصرات ... ولما ورد امرالمطاع باحضاری من کرمان وهو اول ارض مس جلدی ترابها الی خدمة‌السلطان‌بن‌السلطان ... الغ‌بیك کورکان ... اهدیت الی حضرته ... بکتاب فی علم‌الأبدان جامعا ... قال‌المصنف بسمله‌الصداع الم وهو خروج من حال طبیعیّة الی حال غیر طبیعیة .

انجام : و ربما کفی فیه استعمال‌الملح والخل علی موضع‌الغضه والله اعلم بحقایق‌الامور .

نسخ ۲۱ سطری ۱۱×۱۸ س، تحریر ۱۲ جمادی‌الاول ۱۱۰۹ هـ. ق. عنوانها شنگرف، درپشت صفحه اول تملّك عباس‌بن محمدحسین درمحرم ۱۲٤۰ هـ. ق. با مهر چهارگوشه با سجع : «عباس‌بن محمدحسین» ومهر حاج سید سعید و در آخر صفحه تملك‌ملامحمدباقربن ملامحمدطبیب به‌ارث ازپدر، نسخه مصحّح ومعلق بحواشی، دارای ۲۹۳ گ ۱۸×۲۳ س،

کاغذ فرنگی آب‌دیده، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار.

۴۲۱

مفاتیح‌التنزیل فی علم‌التأویل والتنزیل ج۲

(تجوید وقرائت ـ عربی وفارسی)

تألیف سلطان‌القراء سید محمودبن سیدمحمدبن مهدی‌بن عبدالفتاح علوی فاطمی حسنی حسینی قاری وحافظ تبریزی زنده بسال ۱۲۹۷ هـ. ق. که ازعلمای تجوید بوده واجداد او تماما قاری وحافظ بوده‌اند وبواسطهٔ ایشان قرائت عاصم را که اتقن قرائات متداوله است ازخود عاصم روایت می‌کند چنانکه هرپسر ازپدرخود روایت می‌نماید تا به‌عاصم برسد. او این‌کتاب را بنام ناصرالدین‌شاه قاجار (۱۲۶۴ـ ۱۳۱۳ هـ. ق.) نگاشته است درتجوید، شامل یك مقدمه و دوازده باب ویك خاتمه، که مقدمه وبخشی ازباب دهم آن به‌عربی می‌باشد. ازآغاز تا آخر باب نهم را دریك مجلد قرار داده است واز آغاز باب دهم تا آخر کتاب مجلّد دوم آنست، وجلد اول آنرا درتهران وجلد دوم آنرا درمشهد مقدس نگاشته است. نسخه ما شامل مجلد دوم آنست ازباب دهم به‌بعد (ر.ك. ۱۱۳) دربیان فضائل آیةالکرسی وسورهٔ توحید و دوآیه ازآخر سورهٔ بقره وآیات شهادت وملك ... باب یازدهم دربیان اسامی قراء عشره واحوال و رموز و روات وناقلین ازآنها وشهرها ومحل‌ولادت و وفات وسلسله قرائت آنها وتفصیل قرائت هریك ازاول قرآن تا آخر درجدول‌هائی این باب شامل یك مصباح و ده مفتاح است.

آغاز: بسمله الحمدلله الّذی انزل‌الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا ...

اما بعد فیقول‌العبدالاثیم محمود ... إنّی لما فرغت من تألیف‌المجلدالاولی من‌کتاب مفاتح‌التنزیل فی علم‌التأویل والترتیل فی ...

شکسته نستعلیق ۱۷–۱۴ سطری ۱۱×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ. ق. بیشتر صفحات جداول تجویدی وعناوین قرمز نسخه را کاتب بآخر نرسانده، مُصَحّح، دارای ۱۹۷ گ ۱۸×۲۲/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی‌نخودی رنگ وفستقی، جلد تیماج قرمز.

۴۲۲

سفینةالنجاة (مقتل ـ فارسی)

شاعر معروف قرن دهم کمال‌الدین محتشم کاشانی متوفی ۹۹۱ هـ. ق. ترکیب بندی دارد موسوم به دوازده بند وآن قصیده‌ای است مشتمل برچند قطعه که همه در وزن متفق و درقوافی مختلف‌اند وهرقطعه را خانه‌ای خوانند وفاصله میان دو خانه را بند گویند وچون این بندها تکرار نشده‌اند، آن‌را ترکیب‌بند نامند واین شاعر بنام مقدس دوازده امام (ع) ترکیب‌بندی دارد بسیار معروف با مطلع :

باز این چه شورش است که درخلق عالم است ... در ۱۳۲ بیت ویازده بند که موفق به‌سرودن بند دوازدهم آن نگردیده است . درمراثی حضرت سیدالشهداء (ع) که آن‌را آیةالله بحرالعلوم سیدمحمدمهدی‌بن مرتضی طباطبائی بروجردی نجفی متوفی ۱۲۱۲ هـ. ق. مضامین دوازده بند محتشم را به‌عربی برگردانده است وبنام ـ الاثنا عشریات فی‌المراثی یا العقودالاثنی عشر فی مراثی سادات‌البشر موسوم است با مطلع :

الله‌اکبر ماذا الحادث‌الجلل فقد تزلزل سهل‌الارض والجبل

این دوازده بند عربی را مرحوم ملانوروزعلی‌بن حاج محمدباقر بسطامی‌واعظ نزیل مشهد رضوی متوفی ۱۳۰۹ هـ. ق. شرح کرده است بفارسی روانی که در۲۷ ذیقعده ۱۲۸۱ هـ. ق. درمشهد مقدس رضوی آنرا ساخته است وپس‌از پنج‌سال در زمان حیات شارح چاپ شده است که همین نسخه موجود ما باشد .

آغاز : پس‌از فهرست مطالب، بسمله الحمدلله الذی جعل‌الحسین سفینةالنجاة... واما بعد، نظر بمضمون حدیث نبوی که الحسین سفینةالنجاة برهریك از افراد بنی نوع انسان ...

نسخ ۲۰ سطری ۷×۱۶ س، نسخه در زمان حیاة مؤلف نگاشته شده است، با تصحیحاتی بخط مؤلف و درآخر نیز یادداشتی بخط مؤلف آمده است که این کتاب بعدازمراجعت ملانوروزعلی ازمکه درتهران درسال ۱۲۸۶ چاپ شده است . عنوانها قرمز، درپشت صفحه اول تقریز بخط میرزا نصرالله شیرازی وملامحمدکاظم همدانی مشهدی وسپس فهرست تفصیلی کتاب وپشت صفحه آخر تقریظ سیدابراهیم علومی سبزواری ومحمدعلی شاهرودی خراسانی دارای ۴۴۰ گ ۱۳×۲۲ س، جلد تیماج مشکی . با مهر حاج سید سعید .

۴۲۳

الفصول‌المائة فی‌المواعظ‌المرصعة ؟ **(اخبار ــ عربی)**

نسخه‌ایست که اول وآخر آن کم است ونشانی ازنام صحیح ومؤلّف نجستم ولی مباحثی است ازجمله : مایقال عند نعی اخیه من‌المسلمین . ثواب من مات ولده. ثواب زیارةالنبی (ص) ... مجلس فی ذکر شهر رمضان . مجلس فی قوله تعالی

یستخفون من‌الناس ولایستخفون من‌الله . مجلس فی قوله وآخرون اعترفوا بذنوبهم. مجلس آخر روی فی‌الخبر عن سیدالبشر انه قال خیرالناس ... پس‌از آن ده مجلس دیگر درباره آیات قرآنی آمده است سپس مطلبی تحت عنوان ذکر رحلةالامام شافعی رحمه‌الله وبعدازآن حکایات و روایات از رسول‌الله (ص) وائمه دین وعرفا و حکما وبزرگان واشعاری درموعظه وعبرت دنیا و درخاتمه کتابش را به ادعیه مستجابه ختم می‌کند .

درپشت کتاب با خط مغایر آمده است نام کتاب‌الفصول‌المائة فی ... تألیف ابن‌جوزی، عبدالرحمن‌بن ابی‌الحسن‌بن علی‌بن عبدالله قرشی تمیمی ابوالفرج فقیه حنبلی متوفی ۵۹۷ هـ. ق.

آغاز موجود : عن عدی‌الطائی انه سمع شیخا بالکوفه فی بنی کازَنْ یشهد جنازة امرأة فلمّا ...

انجام موجود : تقبله منی اسئلك‌العفو والعافیة والمعافات‌الدائمة فی‌الدین والدنیا والآخرة .

نسخ ۲۱ سطری ۷×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ هـ. ق.، عنوان‌ونشان‌شنگرف، دارای ۲۰۵گ ۱۲×۲۲/۵س، فهرست کتاب بخط سیدجمال‌الدین واعظ موسوی در ذیحجه ۱۳۰۹هـ. ق. نسخه ازاول وآخر ناقص است با مهر حاج سید سعید جلد تیماج مشکی .

٤٢٤

حلیةالمتقین **(اخبار – فارسی)**

تألیف علامه مجلسی، محمدباقربن محمدتقی، متوفی ۱۱۱۱ هـ. ق. درمیان

محاسن آداب شرعیه که ازپیشوایان دینی رسیده است مشتمل بر چهارده باب ویک خاتمه وهرباب شامل دوازده فصل . این کتاب مکرّر چاپ شده است .

نسخ ۲۰ سطری ۸/۵×۱۷/۵ س، بخط فرخ حسینی در ۹ ذیحجه ۱۱۳۲ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ۲۲۸ گ ۱۴/۵×۲۲/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ اصفهانی جلد تیماج مشکی .

٤٢٥

تلخیص‌المحصل **(کلام – عربی)**

فخرالدین محمّدبن عمر رازی متوفی ۶۰۶ هـ. ق. کتابی درعلم‌کلام نگاشته است بنام «محصل افکارالمتقدمین والمتأخرین من‌الحکماء والمتکلمین» براین کتاب، شروح وحواشی نگاشته شده است، ازجمله خواجه نصیرالدین محمدبن محمدبن حسن طوسی متوفی ۶۷۲ هـ. ق. شرحی برآن نگاشته مزجی بصورت قال‌ـ اقول وچیزهائی برآن افزوده است وشبهاتش‌را پاسخ داده‌است که آنرا بنام علاءـ الدین صاحب دیوان عطا ملک‌بن بهاءالدین معنون داشته و درصفر ۶۶۹ هـ. ق. از ساختن آن، فارغ شده است . این کتاب مکرّر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی یدل افتقار کل موجود فی‌الوجود الیه علی وجوب وجوده ...

نستعلیق ۲۵ سطری ۸/۵×۱۶ س، تحریر نیمه محرّم ۱۰۴۵ هـ. ق. بخط عبدالغفور، عناوین، قال، اقول با شنگرف درپشت صفحه اول تملک عبدالباقی حسینی دراصفهان مورخ ۱۲۱۹ هـ. ق. با مهر بیضی‌شکل با سجع «عبدالباقی‌الحسینی»

ومهر چهارگوشهٔ دیگری با سجع «محمدرفیع‌بن عبدالباقی» با مهر حاج سید سعید، دارای ۱۳۵ گ ۱٤×۲۲/۵ س، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج عنابی عطف‌ولبه میشن مشکی.

٤۲٦

ثواب‌الاعمال و عقاب‌الاعمال **(اخبار ــ عربی)**

تألیف شیخ صدوق، ابی‌جعفر محمدبن علی‌بن حسین‌بن موسی‌بن بابویه قمی متوفی ۳۸۱ هـ. ق. درکارهای که بجای‌آوردن آنها موجب ثواب وعقاب می‌شود. این کتاب مکرّر چاپ شده‌است. نسخه ما شامل هردوبخش آن است (ثواب‌الاعمال وعقاب‌الاعمال).

آغاز: بسمله الحمدلله الواحدالازلی الذی لایوصف بحد ولانهایة ...

نسخ ۱۵ سطری ۶/۵×۱۳/۵س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. جمله‌ای ازعنوان‌ها شنگرف، دارای ۱۹۸ گ ۱۳×۲۳ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار.

٤۲۷

مجموعه:

۱ــ معرفةالزوال والقبلة = رساله ... **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

تألیف محمدیوسف (محمد یونس) دریك مقدمه و دومقصد، مقدمه دربیان کشف نقاب از وجه الفاظ مستعمله درمحاورات این فن. که بصورت سئوال وجواب است. مقصد اول دربیان معرفت زوال مقصد دوم دربیان معرفت قبله.

نسخهٔ دیگری ازاین کتاب در دانشگاه تهران موجود است. فهرست دانشگاه ۳٤۹۰/۱۳.

آغاز : بسمله فهرست دفاتر مکارم وجود ... امّا بعد چنین سراید الکن‌تراب..

۲ـ وسیلةالعباد فی‌الحشر والمعاد (کلام وعقائد ـ فارسی)

مؤلف شناخته نشد گویا از وعاظ بوده است ومواعظ یك ماه مبارك رمضان‌را نوشته است کـه تکمیل نشده است تاریخ تألیف ۱۳۳۲ هـ. ق. مؤلف می‌خواستـه است گویا دراصول اعتقادی اسلامی بنویسد وتنها بخشی ازبحث توحید آن‌را نوشته وتکمیل نکرده است .

آغاز : بسمله حمد بی‌حد وثنای بی‌مد سزاوار آفرینندهٔـی است کـه همـه موجودات را ... وبعد چون ترتیب کار واتفاق روزگار این شد که ...

رساله اول بخط نستعلیق ۱۷ سطری ۱۲/۵×۱۸ س، تحریر سدهٔ ۱٤ هـ. ق. ناقص‌الآخر، نشان‌آیات با مرکب‌بنفش، دارای یك دائره که درآن قبلهٔ خوارزم نشان داده شده وچند جدول نجومی که همه با مشکی، ازبرگ ۱٦ـ۱ و رساله دوم به‌خط شکسته نستعلیق ۱۷ سطری ۱۱/۵×۱٦ س، ازبـرگ ۲۱ـ۱۷ ، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی، جلد مقوا بـا روکش کاغذ ابری عطف پارچه قطع ۱۷×۲۱/۵ س .

٤۲۸

حاشیةالبهجةالمرضیه = تعلیقات هرندی برسیوطی (نحو ـ عربی)

ابن‌مالك نحوی، جمال‌الدین ابی‌عبدالله محمدبن عبدالله طائی متوفی ٦۷۲ هـ.ق. ارجوزه‌ای درنحو نگاشته است بنام ـ الخلاصه ـ که چون درهزاربیت می‌باشـد به الفیه ـ معروف گردیده است وبرآن شروحی نگاشته شده است ازجمله شـرح جلال‌الدین عبدالرحمان سیوطی متوفی ۹۱۱ هـ. ق. که براین شرح نیـز حواشـی

نگاشته شده است که یکی‌از آنها حاشیه شیخ عبدالعلی هرنـدی اصفهانی متوفـی ۱۳۰۶ هـ. ق. می‌باشد که همین نسخهٔ موجود است که ازآغاز تا باب تمیز ــ عدد ــ را دارد .

آغاز : بسمله قوله احمدك کانه آثر فی ادائه‌الحمد بالجملةالفعلیة علی‌الاسمیّة وهوالحمدلله مثلاً کما فعله غیره لکونها اوفق بالامتثال لما امر ...

انجام : قوله لعشره الی آخره ما احسن‌المصنف فی تأدیة لفظی‌العدد من هنا ... محارجة عن محل‌الکلام اذ هو فی‌الموصول فضلاً عن انها مشترکة .

نستعلیق ۳۶–۲۱ سطری ۱۲/۵ × ۱۹ س، بخط لطف‌الله لنجانی اصفهانی در۱۳۲۱ هـ.ق.، نسخه‌را کاتب بآخر نرسانده است، با مهرکتابخانه مجدالدین، دارای۱۴۷گ ۱۶/۵ × ۲۲/۵ س، جلد مقوا با روکش کاغذی عطف پارچه .

۴۲۹

شرح حکمت‌العین **(حکمت ــ عربی)**

اصل از نجم‌الدین ابی‌الحسن علی‌بن عمربن محمد کاتبی قزوینی شیعی معروف به دبیران متوفی ۶۷۵ هـ. ق. وشرح ازشمس‌الدین محمدبن مبارك‌شاه معروف بـه ــ میرك‌بخاری ــ ازدانایان سدهٔ هشتم‌هجری‌قمری . این کتاب درحکمت الهـی و طبیعی است . بخش اول درشش بحث وقسمت دوم درپنج بحث می‌باشد که مکـرّر چاپ شده است . نسخهٔ موجود ازآغاز تا مقداری ازمبحث پنجم درحدوث وقـدم را دارد .

آغاز : بسمله امّا بعد حمدالله فاطر ذوات‌العقول‌النوریه ومظهر خفیات ...

نسخ ونستعلیق ۱۷–۱۴ سطری ۷ × ۱۳ س، نسخه بـا

دوخط تحریر یافته است ازسدهٔ ۱۲ و۱۳ هـ. ق. وناقص‌الآخر است. عنوانها قرمز، معلق بحواشی، درپشت صفحه عنوان نمونه قباله‌نامه نکاح، دارای ۸۷ گ ۱۶ × ۲۲/۵ س، با مهر حاج سید سعید جلد مشمع مشکی عطف وگوشه پارچه.

۴۳۰

مفاتیح‌الإعجاز فی شرح گلشن راز = شرح گلشن راز (عرفان ــ فارسی)

شیخ محمود شبستری، سعدالدین محمودبن عبدالکریم متوفی حدود ۷۲۰ هـ. ق. درشوال ۷۱۷ هـ. ق. سروده‌ای ساخته است که جواب هفده سئوالی است که سید امیرحسین هروی جانشین بهاءالدین ذکریا ملتانی خلیفه شهاب‌الدن سهروردی ازخراسان برای او فرستاده وبنام ــ گلشن‌راز ــ موسوم داشته است این منظومه‌را اسیری لاهیجی، شمس‌الدین محمدبن یحیی نوربخشی متوفی ۹۱۲ هـ. ق. بخواهش سالکان طریق مودت گزارش نموده است در ۱۹ ذیحجه ۸۷۷ هـ. ق. وبنام : مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز ــ موسوم داشته است که همین نسخه موجود باشد. این شرح وآن منظومه مکرّر چاپ شده‌اند.

آغاز : باسمك‌الاعظم‌الشامل‌قبضته‌المقدس لکل موجودالمنور ظلمات‌العدم ...

شکسته نستعلیق پَست ۲۴ــ۱۴ سطری ۱۲ × ۱۷ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ. ق.، دارای ۷۵ گ ۱۷/۵ × ۲۲ س، با مهر حاج سید سَعید، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی.

۴۳۱

مجموعه :

۱ــ شرح‌الصلوات (عرفان ــ فارسی)

کتابی منسوب به محیی‌الدین ابن‌عربی، محمدبن علی‌اندلسی متوفی ۶۳۸ هـ.ق.

می‌باشد بنام صلوات = دوازده امام که نباید ازاو باشد وگویا از محمدبن محمود دهدار عیانی از دانایان سدهٔ یازدهم هجری قمری است . این کتاب هم بفارسی وهم بعربی شرح شده است وازجمله شرحهائی که بعربی شده است همین نسخه حاضر می‌باشد که توسط سید ابوالحسن شیروانی، ابوالحسن (محمد)بن سیدمحمد حسینی شیروانی متوفی یکشنبه ۲۴ جمادی‌الاول ۱۳۲۲ هـ. ق. می‌باشد . شارح در آغاز بتوضیح نکات ادبی وتجزیه وترکیب عبارات می‌پردازد وسپس توضیحات عرفانی می‌دهد . همین شارح درسال ۱۳۰۱ هـ. ق. ازشیروان به‌مشهد مقدس می‌آید و تفسیری پیرامون آیه نور بنام مصباح‌المفسرین می‌نویسد که نسخه آن در کتابخانه آستانقدس موجود است ، سپس به‌وطن خود شیروان برمی‌گردد تا اینکه مجدداً وسائل سفر بمشهد برایش فراهم می‌شود در زمان حکومت آصف‌الدوله والی خراسان شروع به‌شرح این کتاب می‌کند و درآغاز، سخنی ازکتاب میرزا محمد اخباری معروف به میزان‌التمیز فی علم‌العزیز ــ جهت صحت انتساب این کتاب و حمایت از ابن‌عربی بفارسی نقل می‌کند تاریخ فراغت ازاین شرح دوم ربیع‌المولود ۱۳۲۲ هـ. ق. می‌باشد . او این شرح را به مظفرالدین شاه قاجار اهداء می‌کند .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی جل عن مطارح اضواءالفکر جلاله وارتفع عن‌مواقع النظر کماله ... اما بعد فیقول‌العبدالجانی اقل‌السادات ...

۲ــ برهان‌النبوه **(عرفان ــ عربی)**

از سید ابوالحسن شیروانی، ابوالحسن محمدبن سیدمحمد حسینی شیروانی متوفی یکشنبه ۲۴ جمادی‌الاول ۱۳۲۲ هـ. ق. همان شارح فوق‌الذکر . که آنرا بخواهش یکی‌از دوستانش دراثبات نبوت خاصه دربیستم شعبان ۱۳۱۹ هـ. ق. ساخته

است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی ارسل‌الرسول بالرساله وجعله هادیا للخلایق بالمعجزات‌الباهره والبراهین‌القاطعه ... اما بعد فیقول انزل خلق‌الله ...

هردو رساله بخط نستعلیق ۱۱ سطری ۱۰×۱۸ س، بخط حسن‌بن سید ابوالحسن شیروانی پسر مؤلف در ۱۷ جمادی‌الاخر ۱۳۳۵ هـ. ق. رساله اول ۶۸ گ و رساله دوم در ۲۴ گ ۱۸×۲۲ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج لایه‌ای سرخ .

۴۳۲

اصول‌الفقه = رساله فی ... = تقریرات اصول **(عربی)**

از میرزا محمد سعیدبن میرزا محمدحسین نائینی در رجب ۱۲۸۲ هـ. ق. شامل مباحث : الخطاب‌الشفاهی‌المطلق والمقید ... المجمل والمبین . الخاص والعام . فی‌الاجماع . الصحیح والاعم . فی حجیّة خبرالواحد وعدمها . حجیّة‌المظنه وعدمها.

آغاز : الکلام فی‌الخطاب‌الشفاهی اختلفوا فی جواز عموم خطاب‌المشافهه و شموله لغیرالموجودین وعدمه .

شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۱۱×۱۷ س، بخط مؤلّف در رجب ۱۲۸۲ هـ. ق. با قلم‌خوردگیها وافزودگیها، درآخر نسخه اجازه روایت حدیث به‌مؤلف بامهر «حسین‌علی» دارای ۱۶۰ گ ۱۷×۲۲ س، کاغذ صیقلی، دارای بلاغ، جلد تیماج لایه‌ای تریاکی رنگ، با مهر حاج سید سعید .

۴۳۳

جنگ منبری **(مواعظ ـ فارسی)**

از حاج‌آقا محمدخان کرمانی که گویا پسر حاج محمدکریم‌خان کرمانی شیخی

باشد . شامل مجالسی‌در مواعظ که در دهه اول ماه صفر ۱۳۰۹ هـ.ق. درمدرسه خان درکرمان ایراد شده است .

آغاز : موعظه روز شنبه غره شهر صفرالمظفر ۱۳۰۹ . بسمله . ایام تعزیه‌داری دربلده کرمان مدرسه رحمت وغفران مآب جناب مرحوم خان طاب ثـراه الحمدلله رب‌العالمین ... خداوند عالم جل شانه درکتاب مبارك خود می‌فرماید : وجعلنا بینهم وبین‌القری ...

شکسته نستعلیق ۲۱ سطری ۷×۱۶ س، بخط محمـد اسماعیل همدانـی در ۱۵ صفـر ۱۳۱۰ هـ. ق. دارای ۹۱ گ ۱۴×۲۲ س، کاغذ کاهی، جلد تیماج عنابی عطف پارچه‌ای، با مهر حاج سید سعید .

۴۳۴

جُنگ

(ادبیات ـ فارسی)

شامل قطعاتی از عنایت‌الله حسینی کاتب این جنگ . حاج محمد کربلائی . ملا محمدباقر طبیب . ترجیع‌بند ساقی‌نامه . ضمیری حسینی ـ میرصیدی . نظیـری . طالب آملی . مولانا محمدقاسم . واعظ قزوینی . عرفی . مثنوی علی‌رضا تجلـی . حکیم شفائی . سیاه سبزواری . رقعه که نصیرا محمد همدانی به‌میرزاهادی نگاشته. دیباچه بیاض ازمنشآت قوام‌الانام آقاحسینا . وقف‌نامه قوام‌الامام دام ظله از برای میرزا رضی نوشته‌اند . دیباچه نورس ظهوری، دیباچه مکتوبی ازظهوری، تحقیقات طغرای مشهدی . قصیده‌ای ازمولانا اقدس . صائب . کلیم کاشانی . جامی، سالـك. نصیرا . میرزاهادی دشت بیاضی . محمد کلاتی . میرزا رضی ارتیمانـی . شـوکت

بخارائی . هلالی جغتائی . مرتضی قلی سلطان .

شکسته نستعلیق زیبا بطور چلیپا ۹×۱۷ س، بخط عنایت‌الله حسینی حسب‌الفرموده حاج محمدکاظم بیکا، با مهر چهارگوشه با سجع «والکاظمین‌الغیظ والعافین عن‌الناس» تحریر ۲ رمضان ۱۱۰۱ هـ. ق. ازآخر نونویسی دارد . با مهر حاج سید سعید . کاغذ الوان، شامل ۱۵۵ گ ۱۲×۲۱/۵س، جلد مقوا عطف وگوشه میشن مشکی .

٤٣٥

اختیارات = اختیارات‌الایام (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

از ملامحمدباقربن محمدتقی مجلسی متوفی ۱۱۱۱ هـ. ق. مرحوم مجلسی را سه کتاب بنام اختیارات هست یکی بزرگ، دیگری کوچك وسومی متوسطکه نسخه ما اختیارات کبیر اوست ومشتمل برچهل فصل ویك خاتمه فصل اول دربیان‌اختیارات ایام ماه است فصل دوم دراختیارات ایام هفته ... فصل چهلم در دیدن هرماه . خاتمه در دانستن غره هرماه . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد چنین گوید ... این رساله‌ایست دربیان آنچه در احادیث معتبره اهل بیت رسالت (ع) معلوم می‌شود وازسعادت ونحوست ایام هفته وماه بجهت ارتکاب واشتغال واعمال ...

نستعلیق ١٤ سطری ۹×۱۵/۵ س، تحریر چهارشنبه ١٤ صفر ١٢٩٤ هـ. ق. بخاطر نورچشمی آقاشیخ‌محمدحسین، درآخر نسخه سه‌برگ درختم وطلسم‌ها، دارای ١٢٢ گ ١٦/۵×٢٢ س، کاغذ کاهی، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج عنابی .

۴۳۶

میزان‌الادب فی قواعد الفاظ‌العرب **(نحو ــ فارسی)**

در دوبخش است باب اول درمشترکات الفاظ عرب وبرخی قواعد باب دوم در شرح شواهد سیوطی. فارسی روانی است بشیوه سده ۱۳ و اوائل ۱۴ هـ. ق. باب دوم را کاتب بآخر نرسانده است.

آغاز: بسمله الحمدلله وصلی‌الله علی محمد وآله اجمعین‌الطاهرین اما بعد این کتاب موسوم است ... که حفظ و رعایت آن برهر ادیب عریب لازم است زیرا که تعلم لغت عرب کلید همه علمها است وعمده کتابها وجمیع علوم بلفظ عربی است پس طالب هرعلمی محتاج بدانستن معانی الفاظ عربیه است وآن کتاب درحقیقت منتخب ازقاموس است که معانی الفاظ متداوله وآیات قرآنیه درضمن اشباه ونظائر ذکر می‌شود ...

انجام موجود: ای کان وحینا الی رجل عجبا للناس وامثال ذلك.

نسخ ۱۹ــ۱۷ سطری ۱۱×۱۵/۵ س، بخط علی‌بن عبدالباقی حسینی الیامچشمهٔ (کذا) درشوال ۱۳۲۱ هـ. ق. عناوین باب اول درشت، باب دوم را کاتب بآخر نرسانده‌است دارای ۱۳۵ گ ۱۷/۵×۲۲/۵ س، کاغذ فرنگی، جلد مقوا پارچه‌ای.

۴۳۷

مثنوی معنوی مولوی **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ مولانا جلال‌الدین محمدبن بهاءالدین رومی بلخی متوفی ۶۷۲ هـ. ق.

نسخه حاضر شامل دفتر ششم است .

نستعلیق ۱۹ سطری ۶×۱۵/۵ س، بخط محمدصالح در ۲۵ ذیحجه ۱۱۰۶ هـ. ق. عناوین شنگرف، دارای ۱۴۷ گ ۱۲/۵×۲۲ س، کاغذ هندی وصالی شده، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج لایه‌ئی قهوه‌ای .

۴۳۸

معتمدالانام فی شرح شرایع‌الاسلام **(فقه – عربی)**

اصل ازمحقّق حلّی، شیخ نجم‌الدین ابوالقاسم جعفربن حسن حلّی متوفی ۶۷۶ هـ. ق. وشرح ازشیخ محمدصادق‌بن محمد از دانایان سدهٔ ۱۴ هـ. ق. شرحی است استدلالی ومزجی وحاوی اقوال فقهای متأخرین . این نسخه شامل کتاب رهن وکتاب اجاره وکتاب وقف ازاول وقف تا القسم‌الرابع فی شرائط‌الوقف .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدینا بنوره الی شرایع‌الاسلام واوضح لنا بتوفیقه مسالك‌الافهام ومدارك‌الاحکام والصلوة والسلام علی اشرف‌الانبیاء محمد و اوصیائه الطاهرین‌الذینهم معالم‌الحلال والحرام . کتاب‌الرهن من معتمدالانام تألیف ...

نسخ ۲۵ سطری ۱۱×۱۶/۵ س، بخط مؤلف در ۱۰ ربیع‌الاول ۱۳۱۰ هـ. ق. نشان متن قرمز، درپشت صفحه اضافی آغاز نسخه اجازه محمدباقربن محمدتقی به ملامحمود طبسی روایت آنچه ازفقه وحدیث و رجال وغیره با سندهای مجیز، مورخ ربیع‌الاول ۱۱۰۹ هـ. ق. دارای ۵۹ گ ۱۷×۲۲ س، با مهر حاج سید سعید . جلد مقوا با کاغذ لاجوردی عطف و گوشه پارچه .

٤٣٩

الوافیة فی شرح‌الکافیه = شرح متوسط **(نحو ــ عربی)**

اصل از ابن‌حاجب مالکی، عثمان‌بن عمر، متوفی ٦٤٦ ه.ق. وشرح از سید رکن‌الدین حسن‌بن محمداسترآبادی متوفی ٧١٧ ه.ق. که آن‌را بنام وزیر یحیی‌بن ابراهیم‌بن یغرش بیلکا پادشاه ختن ساخته است وازجمله شروح سودمند ومفیداست که چاپ شده . استرآبادی قبل‌از پدیدآوردن این شرح، دوگزارش دیگر برکافیهٔ ابن‌حاجب نگاشته است یکی ازآنها مفصل و دیگری مختصر بوده است وسومین‌آنها که نسخه حاضر باشد شرحی است متوسط . نسخهٔ ما ازآغاز تا نون تأکید را دارد و تنها برگ آخر آن کسر است .

آغاز : بسمله احمدالله علی عظمة جلاله حمد غریق بمطالعة جماله واشکره‌علی..

نسخ ٥ تا ٩ سطری ٦×٨ س تحریر سدهٔ ١٠ ه. ق. عنوان شنگرف، برگ آخر نسخه کسر است . معلق به‌حواشی منقول از ٥٥ کتاب درپشت صفحه بدرقه کتاب آمده «آنچه درحواشی این کتاب است» :

«باوردی . نجم‌الدین سعیدی . شرح‌اللباب . شرح رضی بر شافیه . هندی، جامی، ابوسعیدبن احمد صاحب‌اللب . شرح الکبیر . ایضاح‌الجمل، شرح‌المغنی، حاشیه ملا فتح‌الله . ابن میر، شمس‌الدین، میرمحمد . شرح‌المفصل ابن‌حاجب . کشاف زمخشری . شرح متوسط . مطول تاج‌الدین . خبیصی. شرح مفتاح . شرح‌المنظومه . احمد کوکی ملاصفی‌الله . ملا عبدالغفور . حاشیه فیه فیه . حاشیه ملاسعد . حاجی پاشا . عبدالرحیم . عماد . شرح مصنف . انموزج . ارشاد . شرح

ارشاد ملافتح‌الله . حاشیه خبیص ابن‌حاجی اشکوری . جمل . مفصل . شرح‌مطول . جاربردی . شرح‌المظهر . ملاجلال . شرح کازرونی . شرح کافیه حاجی محمدبن محمود کرمانی . ابن حاجب. خفاجی شرح کافیه فارسی میرسیدشریف. عجدوانی. حدیقه . سیدعبدالله . فقه حاجی. کفایه. شرح تصریف‌زنجانی. شرح انموزج» .

شامل ۳۱۵ گ ۱۵/۵×۲۲ س، جلد تیماج عنابی لولایی ضربی‌دار .

٤٤٠

شرح تلخیص‌المفتاح = مطول (ادبیات ـ عربی)

سراج‌الدین ابی‌یعقوب‌بن ابی‌بکربن محمد سکاکی متوفی ٦٢٦ ه.ق. کتاب جامعی درانواع ادب بجز لغت نگاشته است بنام ـ مفتاح‌العلوم ـ که درسه قسم است ۱ـ صرف ۲ـ نحو ۳ـ معانی وبیان وبدیع . قسم سوم این کتاب را شیخ جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمن قزوینی شافعی معروف به خطیب قزوینی یا خطیب دمشق متوفی ۷۳۹ ه. ق. خلاصه کرده‌است وبنام ـ تلخیص‌المفتاح ـ موسوم‌داشته است . سپس این خلاصه را (یعنی تلخیص‌المفتاح) علامه سعدالدین مسعودبن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ ه.ق. دومرتبه شرح کرده است که یك مرتبه شرحی بوده‌است مزجی وبار دوم شرحی بوده مختصر . شرح‌اول تفتازانی بنام ـ مطول ـ یا ـ شرح تلخیص‌المفتاح ـ مشهور گردیده است وشرح دوم آن بنام ـ المختصر ـ یا ـ شرح تلخیص‌المفتاح ـ معروف شده است که هردو شرح چاپ شده وسالها جزو کتب درسی طلاب علوم دینی بوده است . نسخه ما همان شرح اول یا مطول است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی الهمنا حقایق‌المعانی و دقایق‌البیان ...

نستعلیق زیبای ۲۱ سطری ۶/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ. ق. عناوین شنگرف، معلق بحواشی . خطائی، منه س، ع، شرح ابیات، مصحح، ناقص‌الآخر . دارای ۳۱۳ گ ۱۳×۲۲/۵ س، با مهر حاج‌سیدسعید جلد کالینگورلاجوردی عطف وگوشه پارچه .

٤٤١

انوارالفقاهه **(فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ حسن‌بن شیخ جعفر نجفی کاشف‌الغطاء ازمفاخر فقهای امامیه در اواسط سدهٔ ۱۳ هـ.ق. بوده است که در ذیقعده ۱۲۶۲ هـ.ق. درگذشته . این کتاب ازجمله کتب نفیس فقهی است که بجز حدود ــ دیات ــ صید ــ ذباحه ــ سبق و رمایه ــ بقیه ابواب فقهی را دارد ونسخه ما شامل کتاب طهارت وصلاة است .

آغاز کتاب طهاره : کتاب‌الطهارة وهی فی‌اللغةالنزاهة والنظافة من‌القذرات الحسّیه والنجاسات‌الظاهریه وتستعمل کثیرا فی‌الکتاب والسنة ...

انجام : والجمع بین‌الصلوتین بتقدیم‌الاخیرة الی‌الاولی او بالعکس . تم کتاب الصلوة ویتم انشاءالله تعالی والحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی محمد واله‌الطیبین الطاهرین .

نسخ ۲۱ــ۱۷ سطری ۹×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. چند برگ اول نونویسی شده ، عنوان ونشان قرمز، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای . دارای ۴۰۲ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج سرخ .

٤٤٣

خصائص‌الرضویه (شرح حال امامان ــ فارسی)

تألیف ملانوروزعلی‌بن محمدباقر بسطامی مشهدی واعظ معروف به ــ فاضل بسطامی ــ متوفی ۱۳۰۹ هـ.ق. در ده باب (مجلس) ۱ــ دربیان ولادت حضرت‌رضا(ع) وامام حسین (ع) ۲ــ درفضیلت زیارت آنحضرت ۳ــ وفات آنحضرت ٤ــ دربیان حدیثی که هر صدسال ازهجرت در رأس مائه مروجی یافت شود که ترویج ملّت و مذهب نماید ومروجین مذهب ٥ــ ذکر برخی حکایات مربوط به زندگی‌امام‌رضا(ع) ٦ــ درآداب زیارت آنحضرت ۷ــ درخصائص آنحضرت (مجلس هشتم را ندیدم) ۹ــ درسخاوت حضرت رضا(ع) باب دهم را هم ندارد .

ملانوروزعلی این کتاب را درسال ۱۳۰۷ هـ.ق. برای ذاکرین و واعظین نگاشته بمناسبت دهه آخر صفر وبنام آقامیرزا محمدشفیع قزوینی اعتمادالتولیه معنون‌داشته است، این کتاب جز کتاب تحفةالرضویهٔ اوست که چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی جعل روضةالرضویة محل‌الفیوضات والأسرار و کشف حقایق ... اما بعد چونکه دراین زمان که سال هزاروسیصدوهفت است از مدایح ومناقب حضرت سلطان خراسان علیه‌السلام ...

نسخ ١٤ سطری ٦/٥×١٢/٥ س، نسخه در زمان حیاة مؤلف نگاشته شده است با توضیحاتی بخط مؤلف درهامش ، عنوان ونشان قرمز، نسخه ازآخر ناقص است واز میانهم و برخی اوراق آشفته صحافی گردیده دارای ۱۰۱ گ ۱۰/٥×۱۷/٥ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌ای لایه‌ای .

۴۴۳

طب جدید **(پزشکی ــ فارسی)**

نسخه‌ای است بدون خطبه وخاتمه که اوراقش هم بصورت آشفته وصالی‌شده تألیف یکی‌از شاگردان دکترشلیمر معلّم دارالفنون‌به روزگار ناصرالدین شاه (۱۲۶۴ــ۱۳۱۳) که درسها را جلسه به‌جلسه نگاشته است . دربرگ ۱۶ آمده : این رساله است دربیان علم جراحی ومشتمل است برچند فصل، فصل اول درنزف‌الدم که بفرانسه هموراژی نامند و او عبارت است از ... درجائی دیگر آمده : بتاریخ یوم سه‌شنبه هشتم ماه ذی‌قعده مطابق سال ۱۲۷۰ گفتگو می‌شود در ... پس‌از حدود صدبرگ : باب نهم درمرض کوفت وغیره . فصل درامراض مزاجی گفته می‌شود کوفت که بفرانسه سفلیس گویند ... دریك‌برگ بآخر مانده : بتاریخ یوم چهارشنبه سلخ شهر ذی‌قعده ۱۲۷۳ درخدمت موسیو شلیمر اما شیرخشت که بفرانسه مَن° نامند صمغ شجری است بقدر گل‌سرخ ...

شکسته نستعلیق مختلف‌السطر ، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق.
نسخه ازآغاز وانجام ناقص است، دارای ۳۴۱ گ ۱۸ × ۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای .

۴۴۴

دیوان فضولی **(شعر ــ ترکی)**

سرودهٔ محمدبن سلیمان فضولی بغدادی متوفی ۹۶۳ ه.ق. شاعر معروف قرن دهم هجری، شامل غزلیات وقصائد وقطعات ومخمس‌ها و رباعیات و ... که درسال ۱۲۶۶ ه.ق. درتبریز چاپ سنگی شده است با خط عسگر اردوبادی .

آغاز :

بسمله قد انارالعشق للعشاق منهاج‌الهدا سالك راه حقیقت عشقه ایلر اقتدا

نستعلیق ۱۴ سطری ۹×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ هـق. عناوین شنگرف، ناقص‌الاخر، ازمیان‌نونویسی‌شده، آب‌دیده، درصفحه اول تملك محمدتقی مورخ ۱۲۷۵ هـ. ق. با مهر بیضی شکل با سجع «عبده محمدتقی» ومهر بادامی کوچکی با سجع «محمدرضا» و درمیان یادداشت میرزا رضا قلی‌خان جلایر- زاده مورخ شوّال ۱۲۹۹ هـ. ق. ومهر بیضی نسبةً درشتی با «عبده بهاءالدین علی‌الحسینی» ومهر بیضی دیگری با سجع «لااله‌الاالله محمد رسول‌الله علی ولی‌الله» برخی اوراق وصالی شده دارای ۱۰۰ گ ۱۴×۲۱/۵ س، جلد تیماج سبز با مهر حاج سید سعید.

۴۴۵

مَطْلَعُ خُصُوصِ الکَلِم فی معانی فصوص‌الحکم =

مقدمه شرح فصوص‌الحکم (عرفان - عربی)

شیخ اکبر محیی‌الدین محمدبن علی‌بن عربی طائی حاتمی اندلسی متوفی ۶۳۸ هـ.ق. عارف معروف قرن ششم وهفتم هجری کتابی درعرفان نظری وعلمی نگاشته است بنام فصوص‌الحکم، که شیخ داودبن محمود قیصری متوفی ۷۵۱ هـ.ق. دوازده مقدمه برآن کتاب می‌نویسد که خود یك کتاب مستقلی می‌باشد وآنرا بنام وزیر امیر غیاث‌الدین محمد نگاشته است و در دیباچه آورده که این کتاب ببرکت مصاحبت او با شیخ عبدالرزاق کاشانی پدید آمده است . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی عیّن‌الاعیان بفیضه‌الاقدس‌الاقدم وعیّنها ...

نسخ ۱۲ سطری ۶/۵×۱۳/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ ه.ق. درپشت صفحه اول تملّك محمدمؤمن‌بن شاه‌قاسم با مهر بیضی‌شکل او ومهر بیضی دیگری با سجع «عبده علی‌نقی‌الحسینی» نسخه آبدیده وبرخی صفحات وصالی شده با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج سبز .

٤٤٦

مجموعه :

۱ــ شرح موجزالقانون = المغنی فی شرح (پزشکی ــ عربی)

ابن‌سینا، ابن‌علی، حسین‌بن عبدالله‌بن سینا متوفی ٤٢٧ ه.ق. کتاب جامع و مفیدی درپزشکی نگاشته است بنام ــ قانون ــ که براین کتاب شروح وحواشی و تلخیص بسیاری نگاشته شده‌است ازجمله علاءالدین علی‌بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن‌نفیس متوفی ٦٨٧ ه.ق. آنرا گزین کرده وبنام ــ الموجز ــ یا ــ موجز القانون ــ موسوم داشته است وسدیدالدین کازرونی متوفی ٧٥٤ ه.ق. این کتاب موجز را گزارش نموده وبنام المغنی فی شرح ... نامیده است که همین نسخه موجود باشد که مشتمل برچهار فن است ونسخه ما تنها شرح فن اول آن است . این کتاب مکرّر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی ابدع بقدرته جواهر عقلیه مجرده واخترع منها اجراما ...

۲ــ تکمل‌الصناعه = ملکی = طب ملکی (پزشکی ــ عربی)

تألیف علی‌بن عباس طبیب اهوازی مجوسی فارسی‌الاصل که آنرا بخاطر

عضدالدولةبن‌بویه متوفی۳۸٤ هـ.ق. ساخته‌است مشتمل برپیست مقاله که ده مقاله آن درطب علمی و ده مقاله دیگرش درطب عملی می‌باشد ونسخه ما فقط مقاله هفتم را دارد که درنبض است وشامل ۱۸ باب می‌باشد . این کتاب درلیدن، ونیز، قاهره، لاهور و ... چاپ شده است .

رساله اول بخط نسخ ۱٤ سطری ۸/۵×۱٤ س، بخط حسن بجنوردی درمدرسهٔ باقریّهٔ مشهد در۲۲ ذیقعده ۱۲۹۷ هـ. ق. و رساله دوم بهمان خط واندازه در ۱۲۹۸ هـ.ق.، نشان متن قرمز، هردو رساله شامل ۲۰۳ گ ۱۷×۲۱/۵ س، کاغذ کاهی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی .

٤٤۷

مجموعه : (علوم غریبه، ــ عربی)

نسخه‌ایست بدون آغاز وانجام و اوراق هم آشفته وصالی شده شامل :

۱ــ جدول سوره‌های قرآن . درهر صفحه یك جدول ٤۵ خانه مربوط به یك سوره مثلا سوره فاتحه، عدد آیات، کلمات، حروف، سجدات، حروف معجمه‌اش ، حروف مهمله‌اش ،عدد همزه‌هایش، الفهای کوچك مدها، شدها، ضمه‌ها، جزها ، نصب‌ها، کسره‌ها، الفهایش، باءهایش، تاءهایش، ثاء، جیم، حاء خاء، دال، ذال، راء، سین، شین، صاد، ضاد، طا، ظاء، ع ... عدد یاءهایش . و در صفحه دوم سورهٔ بقره، همچنین ٤۵ خانه همچون قبل تا یك سوره بآخر قرآن مانده یعنی ازسوره حمد تا سوره فلق، ۱۱۳ سوره در۱۱۳ صفحه . صفحه آخرش کسر است . جدولها را مؤلف پر کرده است لکن شماره وعددهایش را ننوشته است .

۳ــ جداول حروف . بیست‌وهشت صفحه است درهر صفحه یك جدول بیست‌و هشت خانه‌ای و درهرخانه حدود ۲۵ حرف از حروف هجاء آمده است .

۳ــ دوصفحه خواص حروف مذکوره درجداول فوق .

٤ــ فصلی درمعرفت باطن سائل وفکر او .

۵ــ فصلی درمعرفت خانه سائل ومسئول عنه وعدد بیوت خیر وشر وپرسش از ضمیر وفصولی دربیوت . حروف اشکال . ومعرفت حروف واخراج اسم . پس‌ازآن ۱۸ صفحه درهر صفحه یك جدول ۱۶۰ خانه‌ای که درهر خانه‌ای حرفی از حروف تهجی آمده است . جدول صفحه اول برای خلاصی از زندان وجدول آخر برای طلب منصب عالی .

پس‌ازآن، منظومه‌ای در رمل .

آغاز موجودش :

و خارج‌القبظ نحس بیت اخوته حرفاه لغ و نجم‌الرأس فیه برا

انجام این منظومه :

ثم‌الصلوة علی‌المختار ما طلعة شمس‌النهار و ما برق‌الغویر سرا

وبعدازآن شرح ابیات فوق . سپس بابی درمعرفت تسکین مزاج، استخراج ضمیر، احکام واخراج خبایا، دراعداد، رمل وحساب، اشکال واعداد وعناصر . سئوال ازغائب، کشف سرقت، جواب سئوال ازسرقت . نکاح . جنین و ...

٦ــ اختیارات‌الایّام (ستاره‌شناسی ــ عربی)

اصل ازعلامه مجلسی، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ ه.ق. که آن را

محمدیونس‌بن یاسین نجفی بعربی ترجمه کرده است .

۷ــ فصلی درمعرفت شهور وفصول سال .

۸ــ شرح منظومه‌ای درمواعظ ونصایح که اولین بیت موجود :

بخلوا بما جمعــوا ومــا بدلــوا سیطوقون عذاب ما بخلــوا ...

توضیحات ابیات تحت عناوین : تعلم . نصیحت . مخاطبه . معاتبته . مــدح . وعظ . زجر . تنویر . تبتیب . تنبیه . تذکیر ...

این مجموعه بخط نسخ ۲۰ سطری، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. جداول قرمز، نسخه از اول وآخر نــاقص است . دارای ۱۱٤ گ ۱۵/۵×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید . کاغذ فرنگی کمی رطوبت دیده، جلد تیماج قهوه‌ئی .

٤٤٨

جُنگ روضه‌خوانی **(اخبار ــ فارسی)**

یادداشتهای منبری سیدهاشم‌بن عبدالحسین حسینی بجنوردی ساکــن مشهد رضوی می‌باشد که درسالهای ۱۳۲۰ تا ۱۳۵٦ هـ.ق. نگاشتــه است بــه‌نظم ونثــر می‌باشد .

آغاز : حرکت پیغمبر ازجحفه بسکه به طی‌الارض در ...

نسخ ونستعلیق مختلف‌السطر بخط مؤلف بین سالهــای ۱۳۲۰ــ۱۳۵٦ هـ. ق. دارای ۱٦۱گ ۱۱×۱۷ س، کاغذفرنگی، جلد تیماج عنابی .

٤٤٩

گلشن راز **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ شیخ محمود شبستری، سعدالدین محمودبن عبدالکریم متوفی حدود

۷۲۰ ه.ق. هفده سئوال است که سیدامیرحسین هروی جانشین بهاءالدین ذکریا ملتانی خلیفه شهاب‌الدین سهروردی درخصوص عرفان ازخراسان برای او فرستاده وشبستری به‌نظم پاسخ داده است . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بنام آنکه جان را فکرت آموخت .

نسخ خوش ۱۰ سطری ۸/٥×۱٥/٥ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه. ق. صفحات مجدول به‌لاجورد واکلیل وشنگرف، دارای یك سرلوح بازنگار وشنگرف ولاجورد وسفیدآب واکلیل، دارای ٥۱ گ ۱۳/٥×۲۱/٥ س، کاغذصیقلی با مهر حاج‌سید سعید، جلد کالینگور سرخ عطف وگوشه پارچه .

٤٥۰

معالم‌الدین **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ ه.ق. کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده .

نسخ شیرین ۱٤ سطری ٦/٥×۱۳/٥ س، بخط محمد حسن‌بن آقامحمدشریف در جمعه پنجم محرم ۱۲۸٤ ه. ق. عنوان ونشان شنگرف، معلق بحواشی با امضاء : لمجرره، ص ره، ملامحمدصالح، سلطان‌العلماء ره، درپشت صفحه بدرقه فائده‌ای لغوی منقول از آقامیرزا عبدالعلی هرندی با مهر کتابخانه مجدالدین، کاغذ سفید صیقلی، درآخر نسخه مهر بیضی ازکاتب نسخه هست با سجع«عبده‌الراجی محمدحسن» دارای ۱٥۰ گ ۱٤/٥×۲۱/٥ س، جلد تیماج مشکی عطف میشن عنابی .

٤٥١

حیات‌القلوب ج۱ **(اخبار ــ فارسی)**

تألیف علامه مجلسی، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ ه.ق. نسخه حاضر شامل مجلد اول آن است دربیان تاریخ پیامبران (ص) شامل ۳۷ باب که آنرا در نیمهٔ شوال ۱۰۸۵ ه.ق. درمشهد رضوی تالیف کرده است . این کتاب مکرر چاپ شده است .

نستعلیق ۱٦ سطری ۱۱×۱۵/۵ س؛ بخط سیدحسن حسینی اصفهانی که درشنبه ۲۹ شعبان ۱۲۸٦ ه. ق. شروع وشنبه ۱۹ سفر ۱۲۸۷ ه. ق. درقمشه؛ نشان قرمز دارای ٤۹٤ گ ۱۷×۲۲ س؛ کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای؛ با مهر حاج سید سعید؛ جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

٤٥٢

ترجمهٔ خطبهٔ غدیریّه **(حدیث ــ فارسی)**

مترجم میرزا محمود کلباسی وچند برگ آن وسیله میرزا حسنعلی مروارید . درآخر نسخه مخمسی درمدح حضرت علی (ع) ازصامت .

آغاز : بسمله احتجاج‌النبی (ص) یوم‌الغدیر ... درسال ۱۲ ازهجرت که سال آخر عمر مبارك حضرت پیغمبر (ص) بود جبرئیل درناحیه ...

انجام :

و مجمعی حطب علی‌البیت الذی لم یجتمع لولاه شمل‌الدینی

ماشین شده است ۱۹ سطری ۱۲/۵×۱٦/۵ س؛ در

آخر نسخه آمده است : «اعتـذار . نسخه فـوق را جنـاب مستطاب آقای حاج میرزا محمود کلباسی مرقـوم و دستور فرموده بودند پاکنویس نمایم ولی بعلت مفقودشدن چند ورق آن ومسافرت مشارالیه موفق نشده تـا اینکه اخیرا مزاحـم جناب مستطاب آقای آقامیرزا حسنعلی مروارید شده بسعی واهتمام مشارالیه ترجمه و درتاریخ بیستم ربیع‌الثانی ۱۳٦۰ هجری پاکنویس آن خاتمه یافت . علی‌اصغر ضرابی . کلاً در ۳٦ صفحه ۱۷ × ۲۱ س، جلد مقوا عطف پارچه بـا مهر حاج سید سعید .

٤٥۳

مجموعه :

۱ــ ابواب‌الجنان **(اخلاق ــ فارسی)**

تألیف میرزا رفیع‌الدین محمدبن فتح‌الله قزوینی واعظ متوفی ۱۰۸۹ هـ.ق. که می‌خواسته کتاب خود را درهشت باب وهرباب را دریك مجلد تألیف کند و موفّق به‌تکمیل آن نگردیده است . نسخه ما شامل مجلد دوم آنست که درعهد شاه سلیمان درسال ۱۰۷۹ هـ.ق. نگاشته است ومشتمل برپنج مطلب : ۱ــ دربیان شرافت عمر و بی‌بهائی آن ۲ــ دربی‌اعتباری وبی‌بقائی عمر وغنیمت‌شمردن آن ۳ــ درغفلت آدمی ازقدر وقیمت عمر وتنبیه وی بذکر مرگ ٤ــ عمر را نیزچـون سال چهار فصـل است ٥ــ درمصارف عمر ومطلب پنجم مشتمل بر ۱٤ مجلس است . مجلس اول در تحریص برطلب علوم دینیه وکسب معارف یقینیه . درچند مقصد . درنسخه مـا دو مقصد را دارد پس‌ازآن مجلس چهارم ازباب دوم را دارد که در ذکر دعاها که انبیاء و اوصیاء وسایر مؤمنان کرده‌اند وآثار غریبه که برآنها مترتب است، درپنج فصل‌که

تا اواخر فصل سوم را دارد .

آغاز موجود : باب دویم ازابواب ثمانیه کتاب ابواب‌الجنان که هـر ورقش سرای خودسازی را یك خشت وهربابش طالبان ...

۲ــ ظهوریه = رسالهٔ ... **(اخبار ــ فارسی)**

ازعلامه مجلسی، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. ترجمه وشرح چهارده حدیث است ازائمه اطهار درعلامات ظهور حضرت حجت (ع) و رجعت که درآن بظهور دولت صفویه نیز اشاره شده است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد چنین گوید فقیر خاکسار محمدباقربن محمدتقی حشرهماالله ... که چون برکافه ارباب فطنت و ذکا وعامه اصحاب‌بصیرت واعتلا ظاهر وهویدا است که ...

انجام : العجل‌العجل یا مولای یا صاحب‌الزمان .

۳ــ بندی منقول از جلاءالعیون .

٤ــ مطلب اول ازکتاب زبدةالمعارف دربیان خودشناسی وآنچه متعلق است به مملکت بدن و درآن چند فصل است . فصل اول بدانکه آدمی را به‌هرزه وبازی نیافریده‌اند زیرا که ...

رساله اول نسخ ونستعلیق ۱۹ سطری ۱۱×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. ازاول وآخر نسخه ناقص است . رساله دوم نسخ ۱۹ سطری ۱۱×۱۶/۵ س تحریر جمادی‌الاولی ۱۲۵۶ هـ. ق. نشان‌شنگرف وسوم‌که بندی‌منقول ازجلاءالعیون است تحریر ۱۲۹۶ هـ. ق. و رساله چهارم نسخ ۱۸ سطری ۹/۵×۱۵ س، تحریر سده ۱۳ هـ. ق. ناقص‌الاخر، این

مجموعه کلا دارای ۱۸۲ گ ۱۷ × ۲۲/۵ س، کاغذ فستقی، اوراق آشفته با مهر حاج سید سعید جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار.

٤٥٤

فیزیولوژی و پاتولژی (زیست‌شناسی وپزشکی ــ فارسی)

نویسنده آن شناخته نشد. بجزوه درسی می‌ماند که بسال ۱۳۰۷ ه.ق. نگاشته یافته است. قسمت فیزیولوژی در دوبخش است بخش اول آن دربیان تغییرات غذائیه بدن. دریك مقدمه وپنج باب است مقدمه درترکیب شیمیائی بدن انسان. باب اول در دم و دوران آن وسلسله لمفاتیك باب دوم درتنفس شامل ٥ فصل باب سیم درجهاز هضم درپنج فصل باب چهارم درکلیه ترشحات درپنج فصل باب پنجم دربیان تغذیه بطورکلی درسه فصل. قسمت دوم کتاب دراعمال مستلزمه بدن درپنج باب. باب اول درمعرفت حرارت حیوانی در دوفصل باب دویم دربیان حرکات‌عضلیه وسایر اقسام حرکت درچهارفصل باب سیم دربیان جرثقیل حیوانی وحرکات وغیره. باب چهارم دربیان تصوت وتکلم. باب چهارم (پنجم) دربیان امتحان مرض درسه فصل. قسمت پاتولوژی هم شامل سه مقدمه و دومقاله است مقدمه اول درتاریخ علم طب. دوم تعاریف. سیم معرفه‌الامراض عمومی. مقاله اول درمعرفت اسباب‌عمومی در دوفصل. مقاله دویم درمعرفت کلیه علامات وآثار امراض.

آغاز: بسمله معرفت‌الحیات علمی است که درآن ازموجودات حیه گفتگو می‌شود واین علم را دوشعبه عمده است اول علم تشریح ... و دویم فیزیولوژی که درآن ازاعمال اعضا وخواص انسان گفتگو می‌شود.

شکسته نستعلیق ۱۹ سطری ۱۰/۵×۱۶ س؛ تحریر شنبه ۲۱ جمادی‌الاول ۱۳۰۷ ه.ق. دارای ۲۶۸گ ۱۷×۲۱/۵ س، کاغذ کاهی، با مهر حاج سید سعید جلد مقوا عطف و گوشه میشن سرخ.

٤٥٥

جُنگ منبری (موعظ - فارسی)

یادداشتهای منبری یکنفر واعظی می‌باشد که شامل ۳۸ مجلس موعظه است (قرن ۱٤ ه.ق.) باین‌صورت که بعداز بسم‌الله خطبه منبر ویك آیه ازقرآن. سپس پیرامون موضوعی مثلا اعتقا دبوجود صانع که ازآیات و روایات وحکایات استفاده شده درسطح عامه مردم و درآخر ذکر مصیبت شده است. هر روزی‌که می‌خواست منبری برود یکی‌ازاین مجالس را که مناسب دیده دوباره مرور می‌کرده که چیزی را فراموش نکرده باشد وضمن مرور آنها را اصلاح کرده است یا مطلبی بر آنها افزوده است. درقرن چهاردهم هجری قمری اینگونه جنگها معمول و متداول بوده است وهر منبری و واعظ و روضه‌خوان ومداحی بتناسب فضل ومعلوماتش جنگی داشته است خاص خودش که تمام سخنرانیها ومنبرها و روضه‌هایش درآن نوشته بوده است گرچه ازقدیم این امر وجود داشته است لکن نه به‌کثرت این‌دوره، که این خود درخور تحقیق ونگاشتن مقالتی مستقل است.

آغاز: بسمله لاحول ولاقوه ... قال‌الله تعالی ... قبل‌از عنوان مطلب چند مقدمه بیان آنها لازم‌است که ...

انجام موجود: بغیر ازخدا بهیچ‌چیز دیگر تکیه نخواهد داشت دویم.

شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۱۳×۱۷/۵ س، تحریر سده ۱٤ هـ. ق. بخط مؤلف؛ نسخه را کاتب بآخر نرسانده است ، دارای ۷۲ گ ۱۸×۲۲/۵ س، کاغذ فرنگی ، با مهر حاج سید سعید، جلد مقوا عطف وگوشه پارچه .

٤٥٦

مجموعه :

۱ــ گزینه اشعاری از : شمس تبریزی، هما، یغما، خطا، راجی، عرفی، شعف، کفاش، زرگر، نظیری جامی، محتشم، سرباز، قصاب، فروغی، هاتف، مجمر، رفیق، هلالی، خسرو، مظهر، نیازی، مخفی عاشق، صائب، مفتون، مهجور، زایر، مونس، ازل، فریدون، طوطی، پریشان، جیحون، حکیم قاآنی، مجنون، صفائی ملامحمد سبزعلی، تاراج، میرزا دهقان سامانی، مخلص، ضیاء، صبوری، نیاز، شیدا، آذر .

۲ــ موسیقی = رساله ... (فارسی)

از خواجه عبدالرحمان‌بن سیف‌الدین غزنوی از غزلسرایان وموسیقی‌دانان‌قرن دهم هـ.ق. به‌نظم ونثر، که ازکتابهای عبدالقادر مراغه‌ای وکوکبی بهره گرفته‌است . این کتاب بضمیمه دیوان سروش اصفهانی بنام شمس‌المعارف درتهران چاپ شده است (چاپ سنگ) .

آغاز : مختصری است دربیان دوازده مقام موسیقی وبیست‌وچهار شعبه و شش آوازه ... چنین گوید خواجه عبدالرحمان‌بن سیف‌الدین غزنوی‌که علم موسیقی ...

۳ــ قصیدهٔ عنوان‌الحکم (شعر ــ عربی وفارسی)

سرودهٔ ابوالفتح بُستی در ذم دنیا با ترجمه فارسی آن ازبدر جاجرمی که در

این نسخه تنها ده بیت آن آمده وبقیه را کاتب ننوشته است لکن ترجمه اشعار تماما آمده است .

آغاز قصیده : زیادةالمرء فی دنیاه نقصان ...

آغاز ترجمه : هرکمالی‌که ز دنیاست همه نقصان است .

رساله اول بخط نستعلیق ۱۳ سطری ۱۲/٥×۱۷ س، تحریر یکشنبه ۲۷ جمادی‌الاولی ۱۳۲۰ هـ.ق. و رساله دوم و سوم بخط نسخ ونستعلیق ۷ـ۱٦ سطری ۱۰×۱۷ س بخط میرزا سیدعلی‌بن سیدعیسی موسوی بجهت آقامیرزا محمد حسین ساعت‌ساز درپنجم رجب ۱۳۲۱ هـ.ق. عنوانها با جوهر بنفش، شامل ٥٥ گ، ۱۸×۲۲ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید جلد مقوا وعطف پارچه مشکی .

٤٥٧

الاستغاثة = الاغاثة فی بدع‌الثلاثة = الاغاثه بالبدع‌المحدثه

(کلام وعقائد ـ عربی)

تألیف شریف ابی‌القاسم علی‌بن احمد کوفی علوی متوفی ۳٥۲ هـ.ق. درکرمی ازنواحی فسا . گویند از آل ابی‌طالب بوده است . نجاشی شرح حال او وآثارش را بتفصیل بیان داشته است . کتابی است دراثبات امامت وخلافت بلافصل علی (ع) و ابطال خلافت خلفاء ثلاثه و ذکر بدعتهای آنان . این کتاب دومرتبه درنجف اشرف چاپ شده است .

آغاز موجود : اذا اخذالاجرة فصلوته بالاجرة وفریضة باقیة علیه بحسب ان یؤدی فرض‌الله علیه ...

انجام : وافترائهم علی‌الله عزوجل وعلی رسوله (ص) وقد شرحنا من فساده و اوضحنا من باطله ما فیه کفایة ومقنع ونهایة ولله الحمد والمنه . تم .

نستعلیق ۱۵ سطری ۶×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ. ق. ناقص‌الاول، عناوین با شنگرف، دارای ۱۰۰ گ ۱۲×۲۲/۵ س، کاغذ هندی، با مهر حاج سید سعید . نسخه مقابله شده است ، جلد تیماج یکسوی آن عنابی وسوی دیگرش مشکی .

۴۵۸

شرح تجریدالکلام **(کلام ــ عربی)**

اصل از خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۷۳ هـ.ق. وشرح از علاءالدین علی قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ.ق. این شرح چاپ شده است . نسخه حاضر شامل مبحث جواهر واعراض تا اندکی از الهیات را دارد .

آغاز : بسمله‌المقصدالثانی فی‌الجواهر والاعراض وفیه فصول‌الاول فی‌الجواهر قدم مباحثها علی ...

نستعلیق ۲۱ سطری ۶/۵×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۰ هـ. ق. عنوان ونشان شنگرف، معلق بحواشی، شرح مواقف م ن. شرح طوالع . شرح اشارات . ملاجلال میر صدرالدین محمد ، شرح‌علامه... نسخه‌مُصَحَّح، ناقص‌الآخر، برگ‌اول‌نونویسی شده، درپشت صفحه اول تملك لطفعلی مورخ ۱۲۹۸ هـ. ق. کاغذ آبدیده جلد تیماج لایه‌یی ماشی‌رنگ .

۴۵۹

حاشیهٔ تهذیب‌المنطق = حاشیهٔ ملاعبدالله **(منطق ــ عربی)**

اصل از ملاسعدالدین‌بن مسعودبن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ هـ.ق. وحاشیه از

مولی نجم‌الدین عبدالله‌بن شهاب‌الدین حسین یزدی شهابادی متوفی ۹۸۱ هـ.ق. که آنرا درچهارشنبه ۲۰ ذیحجه ۹۶۷هـ.ق. درنجف‌اشرف ساخته‌است ومکرر چاپ‌شده.

آغاز : بسمله قوله الحمدلله افتتح بحمدالله بعدالبسمله ابتداء ...

نسخ ۱۳ سطری ۷×۱۳/۵ س، بخط قاسم‌بن کربلائی محمدولی درآخر صفر ۱۲۴۸ هـ ق. عنوان ونشان شنگرف ، کاغذ فرنگی فستقی وسفید، دارای ۸۰ گ ۱۵×۲۱/۵ س، جلد تیماج عنابی با مهر حاج سید سعید .

۴۶۰

مجموعه :

۱ـ طب کیمیائی = طب جدید کیمیائی (پزشکی ـ عربی)

از براکلسوس (پاراکلسوس) متوفی ۱۵۴۱ میلادی . دریك‌مقدمه وچهارمقاله، مقدمه درتعریف کیمیا . مقاله اول درجزء نظری طب کیمیائی در ده فصل مقاله دوم عقیدهٔ مردم درخصوص طب کیمیائی درسه‌فصل مقاله سوم درعلامات امراض درشش فصل مقاله چهارم درکیفیت تدابیر ادویه در دومقدمه و دوازده‌فصل. مقاله پنجم درعملیات در ۱۸ فصل .

آغاز : بسمله حمد له وبعد فهذا کتاب‌الطب جدیدالکیمیائی الذی اخترعه براکلسوس ویشتمل ...

۲ـ جوامع اوزان لغةالعرب عند تعلیم‌الادب (صرف ـ عربی)

مؤلف شناخته نشد . (قرن ۱۴ هـ.ق.) نویسنده درکتاب خود به‌اشعار فارسی که جدش حاج میرزا یحیی مدرسی سروده است اشاره می‌کند .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی ظهر منه تصاریف‌العناصرالاولیات عند تحلّیها بصورالمتولّدات بقدرته والصلوة علی نبینا محمد الذی ازیل به‌العلل عن‌المعتلات بموهبته وآله‌الذین یضاعف بهم‌الکلمات من سحاب ملاطفته و اصحابه‌الذین اهتزوا لرفع‌الهمزات باطاعة‌الفاته وبعد لما کان غیر خفی علی احد من ذوی‌الالباب الذین یمیزوالقشور عن‌اللباب ان اقدم‌العلوم فی استفادة‌المعانی من‌اللغات ...

رسالهٔ اول نسخ ۱۸ سطری ۱۱/۵×۱۶/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ. ق. با مرکب مشکی وجوهر بنفش ناقص‌الآخر و رساله دوم نسخ ۱۳ سطری ۹/۵×۱۲ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ. ق. عناوین درشت بخط مؤلف می‌ماند، کاغذ رسالهٔ اول‌مشقی خط‌دار و رساله دوم فرنگی، کلا دارای ۱۰۸ گ ۱۷×۲۲ س با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی .

٤٦١

الوسائل الی‌النجاة = الوسائل‌الحائریة = وسائل‌الاصول = الوسائل الی معرفة اصول‌المسائل (اصول فقه ــ عربی)

تألیف سیدمجاهد، سیدمحمدبن میرسیدعلی طباطبائی اصفهانی متوفی ۱۲۴۲ هـ.ق. برخی معتقدند که این کتاب نخستین تألیف وی بوده است وبعضی هم اولین تألیف او را کتاب مفاتیح می‌دانند . مطالب تحت عنوان ــ وسیله ــ آمده .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الطیبین‌الطاهرین . وسیلة" ذهب‌الاکثرون الی وقوع‌الاشتراك فی‌اللغة بل حکی عن بعض بعض‌القول بوجوب وقوعه بمعنی انه یجب بحکم‌المصلحة‌العامّة ان ...

انجام : لفظة ثم موضوعة للترتیب مع‌المهملة وهو قول اکثرالنجاة والحجة علیه

وجهان‌الاول ان‌المتبادر ... احتمالها الاحتمال‌الحقیقة قد فرغ من هذا المجلد وهو المجلدالثانی من کتاب‌الوسائل‌الحائریة مؤلفه‌الخاطی محمدبن علی ... وسترالعیوب وکشف‌الکروب وقد فرغ من تسوید ...

نستعلیق ۲۰سطری ۱۱/٥×۱٦/٥س، بخط ابی‌الحسن محمدبن محمدمحسن فیضی دریکشنبه ۱٦ ذی‌قعده ۱۲۱۹ هـ ق. درمسجد جامع عباسی ازمساجد دارالسلطنه اصفهان ، دارای ۱۳٦ گ ۱٦/٥×۲۱/٥ س کاغذ فستقی، جلد تیماج لایه‌یی تریاکی عطف فرسوده .

٤٦۲

مجموعه :

۱ــ شرح ایساغوجی **(منطق ــ عربی)**

اصل از أثیرالدین ابهری، مفضل‌بن عمر متوفی حدود ۷۰۰ هـ.ق. شارح‌شناخته نشد، شرحی است مزجی تحت عنوان : قال ــ اقول . دربرگ پنجم موجود آمده است : «واذا اردت‌الاطلاع علی مرام هذاالکلام فعلیك بحاشیتنا لشرح‌الشمسیته ...» شارح این کتاب را به غیاث‌الاسلام ومغیث‌المسلمین الامیربن الامیر میراحمد هدیه کرده است .

آغاز موجود : وآیاتٌ نصرته راسخةٌ وان‌الاوقح الی اوج‌القبول اوصل وان الناس کالنتیجة تابع للآخر ... قال نحمدالله علی توفیقه الخ . اقول‌الحمد معناه علی ما ذهب الیه‌المحقّقون ...

انجام موجود : فیکون هوالمقصدالاعلی وهو عندهم عبارة من‌المؤلف‌المعقول لکن قد یطلق .

۲ــ شرح میزان‌المنطق (عربی)

از عبدالله‌بن هداد عثمانی طُلَنْبی (نام محلّی است درهندوستان) . نویسندهٔ متن شناخته نشد شاید همان باشد که با شرح درسال ۱۹۲۵ م. درلکهنو بدون‌دیباچه چاپ شده است ؟

آغاز : بسمله: الحمدلله الذی نوّر قلوبنا بمعرفةالمعقولات... اما بعد فیقول العبدالضعیف‌الراجی الی ... ولما کان‌المختصرالمسمی بمیزان‌المنطق‌المشتمل علی غررالفواید و دررالفرائد متداولا بین‌الانام ولم یحم حول تحقیقه احد من‌العظام اردت ان اشرح له ...

انجام موجود : واماالشکل‌الثانی فشرطه ای شرط انتاجه امران احدهما بحسب‌الکیفیّة .

رسالهٔ اول بخط نسخ ۱۳ سطری ۹/۵×۱٤ س؛ تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. برگ اول نسخه کسر وآخرآن‌را کاتب بانجام نرسانده است و رساله دوم بخط نسخ ۷ سطری ۸×۱٤ س؛ تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. معلق بحواشی : ملاجلال، فاروقیه صادق و ... ناقص‌الآخر ، کلاً ۱۲۱ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س؛ با مهر حاج سید سعید، کاغذ هندی، جلد تیماج مشکی .

٤٦٣

مجموعه :

۱ــ نزهةالقلوب (جغرافیا ــ فارسی)

تألیف حمدالله مستوفی ابن اتابك‌بن حمد قزوینی متوفی ۷۵۰ هـ.ق. (رجوع کنید بشماره ۳۸۰) دریك فاتحه وسه مقاله وخاتمه . فاتحه مشتمل برمقدمه ودیباچه.

مقدمه درترتیب ابداع افلاك ونجوم وعناصر وآثار علوی . دیباچه در ذکر ربع مسکون وشرح طول وعرض وصفت اقالیم و وصف اطراف آن . مقاله اول در ذکر تکوین موالید ثلاثه، معادن، نبات وحیوان . مقاله دوم در ذکر انسان . مقاله سیم درصفت ولایات وبلدان وبقاع ...

نسخهٔ موجود کامل است .

آغاز : بسمله چون واهب مواهب بی‌علّت علّت حکمت که مبدء مخترعات و مخترع ...

انجام : انجام‌کتاب بتمهید عذر مؤلف دراین مؤلف موشح گردانم ... و روان بلاکشیده وارد می‌شد واصناف ...

۲ــ مضمار دانش (طبیعی ــ فارسی)

تألیف نظام‌الدین احمدبن ملاصدرا گیلانی زنده بسال ۱۰۶۷ ه.ق. برابر آنچه درخاتمه آمده است، درشناخت وتربیت ومعالجه اسب شامل یك مقدمه وسه مرحله ویك خاتمه که آنرا بدستور شاه‌عباس دوم (۱۰۵۲ــ۱۰۷۷ ه.) ساخته است، مقدمه در ذکر آفرینش اسب وباعث رام‌شدن او مرحله اول در ذکر محامد و ذمایم اسب ۲ــ در آداب تربیت اسب ۳ــ درمعالجات اسب . خاتمه درشرح اسبهای شاه .

آغاز : بسمله سپاس بیقیاس خداوند جهان را که ابلق لیل ونهار چندانکه ...

۳ــ وصف‌الخیل = فرسنامه (طبیعی ــ فارسی)

تألیف ملامحسن فیض، محمدبن مرتضی‌بن شاه محمود کاشانی متوفی ۱۰۹۱ ه.ق. درهفت باب . باب اول دربیان آنکه اسب وسواری اسبان بجهت شما آفریده. باب دویم درابتدای رام‌شدن اسب باب سیم درعلامتهای یمن وخوبی اسب باب

چهارم درفال نیك‌زدن به برخوردن اسب باب پنجم در یادکردن خدای تعالی در وقت سوارشدن . باب هفتم در رام‌کردن اسب بذکر خدا (باب ششم را ندارد) . مؤلف، این کتاب را بنام شاه‌عباس ثانی معنون داشته است و درسال ۱۰٦۷ ه. آن‌را ساخته است .

آغاز : بسمله منت خدای را عزوجل که اسبان را مسخر غازیان ساخت ...

٤ـ علل احکام **(اخبار ـ فارسی)**

علّت احکام است که ازحضرت رضا (ع) سئوال شده است .

رساله اول نستعلیق ۲۱ سطری ۱۰×۱۵ س؛ نسخه را کاتب بآخر نرسانده است . رساله دوم بهمان خط و اندازه بخط محمدحسن‌بن محمدرحیم‌بن محمدشفیع‌بن رحیم‌بن شیخ شفیع چهل تنانی ساکن قریه خون رك کرکن‌النج لنجان. رساله سوم نیز بهمین خط است . تحریر۱۷ رمضان ۱۲۵۷ ه. ق. عنوان ونشان هرسه رساله قرمز؛ درآخر نسخه مهر کاتب . بیضی‌شکل با سجع «عبده محمدحسن‌بن محمدرحیم» رساله چهارم بهمان خط بطور چلیپا کاتب آن‌را بآخر نرسانده است کلاً دارای ۲۵۹ گ ۱۷×۲۱/۵ س، کاغذ صیقلی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی .

٤٦٤

تفسیر سورهٔ یوسف = احسن‌القصص **(فارسی)**

تألیف محمدحسین‌بن محمدعلی لاری متخلص به‌طایر در ۱۲۷۷ ه.ق. تفسیری است عرفانی ومفصل پیرامون سوره مبارکه یوسف . با ذکر لطائف واشارات و

مواعظ وقصص صوفیانه بنقل از حسن بصری، سری‌سقطی جنید، رومی، جامی، سلطان بایزید، شیخ شبلی و ... وحکایاتی منقول از زبدةالتواریخ، ضیاءالاسرار، شرح تعرف، احسن‌القصص، کشف‌الاسرار ... واشعاری ازمؤلف.

آغاز: بسمله این رساله‌ایست که احسن‌ترین قصّهاست وآن قصهٔ جناب یوسف صدیق (ع) واین قصّه درضمن وی مکنونهاست ... بسمله الحمدللهِ الحلیم‌الکریم العلی‌العظیم والصلواة ... اما بعد چون دراصطلاح دردکشان مصطبه توحید وجرعه نوشان عالم تجرید بباب‌الباطن وباب‌الولایه ...

انجام: وبعضی دیگر گویند که درکوهی ازکوههای بیت‌المقدس مدفون‌نمود صلوات‌الله علیه وعلیهم اجمعین وسلّم تسلیما.

نستعلیق ۱۴–۲۰ سطری ۱۰/۵ × ۱۶/۵ س، بخط‌مؤلف دربیستم صفر ۱۲۷۷ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ۲۶۴ گ ۱۷ × ۲۲ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج مشکی.

۴۶۵

وسائل‌الحسینیة لطی‌العوالم‌البرزخیة (اخبار – فارسی)

تألیف ملانوروزعلی بسطامی ابن‌محمدباقر معروف به‌فاضل بسطامی متوفی ۱۳۰۹ هـ.ق.، درعقبات بعدازمرگ واحوال قیامت که آنرا بسال ۱۳۰۶ هـ.ق. شروع بتألیف نموده است. درپشت صفحه بدرقه وبالای صفحه اول، نام کتاب – صراط الجنة – آمده است لکن در یادداشتی‌که بخط مؤلف درپشت صفحه اول نوشته شده گوید: ونام این نسخه راوسائل‌الحسینیه نهادم ...

آغاز: الحمدللهِ الذی جعل‌الدنیا سجن‌المؤمنین وجنةالکافرین ... اما بعد

چنین گوید خاسر زیانکار وگرفتار آلام وهموم ... بانك زد که اگر راحت دنیا و خلاصی ازهموم وآلام را طالبی وبصدق واخلاص این مقام را جویائی رجوع نما بآنچه درجنود عقل وجهل در ذخیرةالمعاد نوشته‌ئی که یکی‌از جنود عقل راحت‌است وضد آن تعب است ...

نسخ ۱۷ سطری ۹×۱۵ س، نسخه در زمان حیات‌مؤلف نگاشته شده است ومصحّح به‌تصحیح ویادداشت او که کاتب آن‌را بآخر نرسانده است، عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۲۸گ ۱۷×۲۲ س، با مهر حاج سید سعید. جلد مقوا عطف میشن تریاکی.

٤٦٦

مجموعه :

۱ــ لوامع‌الأسرار فی شرح مطالع‌الانوار = شرح مطالع (منطق ــ عربی)

اصل از قاضی سراج‌الدین محمودبن ابی‌بکر ارموی متوفی ۶۸۳ ه.ق. و شرح از قطب‌الدین محمدبن محمد (محمود) بن محمد رازی تحتانی متوفی ۷۶۶ ه.ق. اصل کتاب درمنطق وکلام است که این نسخه تنها شامل بخش منطق آنست از اوائل تا فصل هشتم درتوابع قیاس. شرحی است مزجی تحت عنوان ــ قال ــ اقول ــ که مکرر چاپ شده‌است.

آغاز موجود : فی سایرالعلوم إلا انالاحاطة بجمیع‌الطرق ... قال‌الفصل‌الثانی فی موضوع‌المنطق آه. اقول ...

۲ــ فقه = رساله در (فارسی)

گفتاریست بدون خطبه وخاتمه از اول طهارت تا نوافل شب. گویا از فتاوی

آقامیرمحمدحسین خاتون‌آبادی باشد .

آغاز موجود : اول دربیان مسائلی‌کـــه تعلـــق بطهارت دارد و درآن دومطلب است . مطلب اول ...

رساله اول بخط شکسته نستعلیق ۳۶ سطری بطورچلیپا ۶×۱۵ س، درپشت صفحه بدرقه آمده است که بخط آقامیر محمدحسین خاتون‌آبادی می‌باشد . نسخه از اول وآخرناقص است ، و رساله دوم بخط شکسته نستعلیق‌که درپشت‌صفحه بدرقه نیز آمده‌است که ازفتاوی آقامیرمحمدحسین خاتون‌ـ آبادی وبخط ایشان است . درهامش برخـــی صفحات میـــان آمده، کلاً . ۱۵۰ گ ۱۲×۲۲ س، با مهر حاج سیدسعید کاغذ صورتی و زرد، و نخودی رنگ، جلد تیماج عنابـــی لایه‌یـــی ضربی‌دار .

۴۶۷

مجموعه :

۱ـ سی‌فصل **(ستاره‌شناسی ـ فارسی)**

از خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۷۲ هـ.ق.

آغاز : بسمله این مختصریست درمعرفت تقویم مشتمل بر سی‌فصل، فصل اول درحساب جمل که ازطول ...

۲ـ الفیهٔ ابن‌مالك = الخلاصه **(نحو ـ عربی)**

ابن‌مالك نحوی، جمال‌الدین ابی‌عبدالله محمدبن عبدالله طائی متوفی ۶۷۲ هـ.ق. ارجوزه‌ئی درنحو نگاشته است بنام ـ الخلاصه ـ که چون درهزار بیت می‌باشد به

ــ الفیه ــ معروف گردیده است که همین نسخه حاضر باشد .

رسالهٔ اول نستعلیق ۱۷ سطری ۶×۱۵/۵ س، تحریر محرّم ۱۲۶۳ هـ ق. و رساله دوم نسخ ۶ سطری ۷×۱۶/۵ س، ناقص‌الآخر، دارای ۸۲ گ ۱۲×۲۱/۵س، کاغذ فستقی، جلد تیماج مشکی با مهر حاج سید سعید .

۴۶۸

المختصر = شرح تلخیص‌المفتاح **(بلاغت ــ عربی)**

از تفتازانی، سعدالدین مسعودبن عمر متوفی ۷۹۲ هـ.ق. گزارشی کوتاه است بر تلخیص‌المفتاح خطیب قزوینی، جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمان قزوینی شافعی متوفی ۷۳۹ هـ.ق. بر مفتاح‌العلوم سکاکی متوفی ۶۲۶ هـ.ق. که چاپ شده است .

آغاز : بسمله نحمدك یا من شرح صدورنا لتلخیص‌البیان فی ایضاح‌المعانی ...

نسخ ۲۰ــ۱۶ سطری ۱۱×۱۵/۵ س، بخط محمد حسن‌بن ملاحسینعلی گلی درهشتم جمادی‌الثانی ۱۳۰۳ هـ.ق. در مدرسهٔ جعفریّه قاین . عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۳۷ گ، ۱۷×۲۲ س، کاغذ کاهی، با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج مشکی فرسوده .

۴۶۹

شرح هیئت قوشچی **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

اصل از ملاعلی قوشچی، علاءالدین‌بن محمد متوفی ۸۷۹ هـ.ق. وشرح از مصلح‌الدین محمدلاری انصاری متوفی ۹۷۹ هـ.ق. که آنرا بنام محمدشاه‌غازی‌هندی قطبشاه در ۹۷۷ هـ.ق. دریك مقدمه و دومقاله ساخته است . مقدمه دربیان آنچه پیش

ازشروع دراین علم دانستنی است . مقاله اول دربیان احوال اجرام علوی . شامل شش باب که باب ششم مشتمل برچهار فصل . مقاله دوم دربیان هیئت زمین وقسمت او به‌اقالیم دریازده باب .

آغاز : بسمله همایون‌نامهٔ که بنام واجب‌الاعظام پادشاهی بود که وجود اجرام بی‌آرام ...

انجام : وقبله درخلاف جهت ظل بود چه مکّه شرقی است وجهت ظل غربی .

نسخ ۱۷ سطری ۹×۱۴/۵ س، بخط احمد موسوی در صفر ۱۲۲۷ هـ. ق. برای آخوند ملامحمد، نشان قرمز، جای اشکال نجومی نانویس . دارای ۹۹ گ ۱۵×۲۲ س، درصفحهٔ اول یادداشت هبهٔ آقاشیخ محمدحسین این نسخه را به‌سید باقرحسینی با مهرچهارگوشه‌کوچکی باسجع «باقرالحسینی» با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج مشکی فرسوده .

۴۷۰

مجموعه :

۱ــ مشتق = رسالة فی‌المشتق **(اصول فقه ــ عربی)**

گویا ازآشتیانی باشد ؟

آغاز : بسمله حمد له . القول فی‌المشتق وهو کما حکی جماعةاللفظ المأخوذ عن‌الآخر یسمی‌الاول ...

انجام : باعتبارالتلبس‌فی‌الماضی بالنسبة الی‌حال‌النسبة والحمدلله رب‌العالمین...

۲ــ المشترك **(اصول فقه ــ عربی)**

آغاز : بسمله اصل اختلفوا فی جواز استعمال لفظ‌المشترك فی اکثر من معنی

علی اقوال یأتی تفصیلها .

انجام : کما اختاره ثانی‌الشهیدبن قد هما فی‌الروضه هذا والحمدلله علی‌التمام.

۳ـ الاجزاء = القول فی مسئله‌الاجزاء (اصول فقه ـ عربی)

آغاز : بسمله‌القول فی مسئله‌الاجزاء وقبل‌الخوض فیها لابد من تقدیم امور الاول ...

انجام : فلانطیل‌الکلام باعادة ما تقدم والله اعلم والحمدلله علی‌التمام بعون الملك ...

٤ـ اجتماع‌الامر والنهی (اصول فقه ـ عربی)

آغاز : بسمله‌القول فی مسئلة اجتماع‌الامر والنهی وتنقیحه یقتضی تقدم امور الاول هل‌المسئلة ...

۵ـ المفاهیم = القول فی‌المفاهیم (اصول فقه ـ عربی)

آغاز : بسمله‌القول فی‌المفاهیم وقبل‌الخوض فیها ینبغی‌التعرض لحدی‌المنطوق والمفهوم علی نحو ...

انجام : وسنختمه بذکرالقول فی مسئلة تداخل‌الاسباب فانتظروالله‌الهادی الی سواءالسبیل ولهالحمد وعلی نبیه واله الثنا الجمیل وسلام‌الجلیل .

٦ـ تداخل‌الاسباب (اصول فقه ـ عربی)

درآن از «شیخنا الاستاد قده» یاد کرده است .

آغاز : بسمله فائدة قد عنون جماعة من متأخرالاصولیین ان‌الاصل فی‌الاسباب هل هوالتداخل الی ان ...

انجام : فلامحیص من‌التزام اقتضا تعـددالاسباب‌الشرعیة لتعددالـواجب تحت المسئلة بعون‌الله تعالی وتوفیقه .

۷ــ فوائد اصولی (عربی)

شامل مباحثی است پیرامون مفاد صیغه امر، طلب، حیثیت تکلیف، قرینهٔ اذن، اماره .

آغاز : بسمله فوائدالاولی لاینبغی‌الاشکال فی امکان استعمال صیغةالامر فی قدرالمشترك بین‌الوجوب والندب وهو ...

انجام : ومدلولهاالالتزامی هو نفس‌القید فلاعتلال فی‌کلامه قده‌بوجه والحمدلله رب‌العالمین ...

۸ــ امر دال برفور است یا تراخی (اصول فقه ــ عربی)

آغاز : قاعدة اختلفوا فی دلالةالأمر علی‌الفورا وعلی‌التراخی علی اقوال ثالثها عدم دلالة ...

انجام : فان جریانه فیه حیث ان‌المستصحب نفس‌الزمان یعد .

۹ــ امر = (اصول فقه ــ عربی)

بهنگام بیان امتثال امر بیش‌ازیك صفحه بفارسی توضیح داده است .

آغاز : بسمله‌حمد له قاعدة اختلفوا فی ان‌صیغةالامر هل هی للمرة اوالتکرار..

انجام : والتکرار لایختص بما اذا کان للوجوب بل یجری فیه علی تقدیر ارادة الندب او ظهوره فیه ایضا کما لایخفی والحمدلله علی‌التمام والصلوة علی محمد وآله.

۱۰- النهی و دلالته علی فسادالمنهی عنه (اصول فقه ـ عربی)

آغاز : بسمله‌القول فی مسئلة دلاله‌النهی علی فسادالمنهی عنه وتنقیحه یقتضی رسم امور اول لایخفی ان‌المنهی اعتبارات ...

انجام : لعدم قیام دلیل علیه علی‌الصحة فیستکشف منه ذلك ویخرجه عن .

رسالهٔ اول بخط نسخ ۱۸ سطری ۱۲×۱۷ س، تحریر ۱۵ رمضان ۱۳۴۷ هـ. ق. بقیّهٔ رساله‌ها بهمان‌خط حسب‌الامر آقای حاج شیخ مرتضی آشتیانی، شامل۱۷۹گ، ۱۷×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای .

۴۷۱

بحارالانشاء (منشآت ـ ترکی)

درآخر نسخه آمده است : ... کاتب دیوان محمد افند ... وحقیر بحارالانشاء نام فارسی انشاءالحقیر داعی‌محمد . و درپشت صفحه اول بترکی نوشته شده است‌که این مجموعه بلاغت عنوان ... مروت نشان محمد افندی ... بـا تاریخ ۱۰۳۵ هـ.ق. خلاصه این کتاب مشتمل است بر مراسلاتی بعنوان علما وشاهـزادگان وامـراء و دوستان وبزرگان وسایر طبقات به‌نظم ونثر . ازجمله عناوین آنست : القاب قاضـی عسکر . شیخ‌الاسلام . القاب علما وفضلاء . سرنامهٔ اعاظم اکابر . والده سلطان‌محمد پاشا مصر . وزیر محمدپاشا . به‌قاضی محمدپاشا دراستانبول . به‌حافظ مصر مصطفی پاشا قائم‌مقام محمدپاشا . به‌حافظ احمد پاشا . به‌اسعد افندی . به‌قاضی عسکرمصر. القاب شاهزاده محمدخان . باب، تفحّص احوال وتفقّد ما فی‌البال . باب متعلق بـه تحمید وتمجید مناسب . باب، توصیف‌نامه وتعریف قاصد و اوقات . باب تربیت‌نامه.

باب، تهنیت‌نامهٔ عالی و دانی . باب، تعازی ومتعلقاته (تعزیه) . باب جفاء روزگـار . باب، آرزوی ملاقات وعرض اشتیاق .

آغاز : مولانای اعظم . اعلم علماءالعالم . رافع اعلام‌السنن ... اهـل کمال در تقدیم اولند قد نصکره ...

نسخ ۲۰ سطری ۷/۵×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. دارای یك سرلوح کمکار، با اکلیل ولاجورد وسفیداب ولاکی وشنگرف، عناوین وجدول وستون‌بندی صفحات قرمز وآبی، دارای ۱۸۸ گ ۱۳/۵×۲۲ س، کاغذ الوان، با مهر حاج‌سید سعید . جلد تیماج عنابی .

۴۷۲

شرح شرایع **(فقه – عربی)**

(تالیف ۱۲۷۷ هـ.ق.) شرحی‌است مزجی‌واستدلالی تحت عنوان ــ اقول ــ بر کتاب شرایع‌الاسلام فی مسائل‌الحلال والحرام تألیف محقق حلّی متوفی ۶۷۶ هـ.ق. که شارح درآن بیان آراء فقها متقدم ومتأخر و رد وایراد آنها ومنابع فقهی بسیاری ازقدما ومعاصرین پرداخته وازاین حیث نسخهٔ قابل اعتنا واعتمادی می‌باشد، فرصتی نبود تا شارح آن بدست آید چون درهیچ جای کتاب، نام آن ونام مؤلف را نجستم وچون درمواضع متعددی جملهٔ «... المصنف فی‌المعتبر» را دارد پیداست که متن شرایع است و درچند مورد گوید : شیخنا الاستاذ فی جواهرالکلام، وپیداست که شارح ازشاگردان صاحب جواهر، شیخ محمدحسن‌بن شیخ باقر اصفهانـی نجفـی متوفی ۱۲۶۶ هـ.ق. بوده است و دربحث لباس مصلی گوید ... وشیخنا رحمـه‌الله صاحب جواهرالکلام ... معلوم می‌شود کـه ایـن کتاب را پس‌ازسال ۱۲۶۶ هـ.ق.

ساخته است و درآخر این بحث تصریح به‌این تاریخ می‌کند «جف‌القلم فی‌المقام عصر یوم‌الثلثا الخامس عشر من شهر شعبان سنة ۱۲۷۷» . شارح از شیخنا البهانی، شیخنا المقدس‌المدقق اردبیلی فی مجمع‌الفائده، شیخ‌المتأخر، فی کشف‌الغطاء سیدالمتأخر فی‌الریاض ، مولی بهبهانی، مولی امین استرآبادی، مولی‌الخراسانی فی‌المنهاج، سید نعمت‌الله جزائری، محقّق ثانی درجامع‌المقاصد، صاحب معالم، صاحب حدائق، صاحب مناهج، فاضل هندی، کشف‌اللثام، ذکری، سبزواری در ذخیره وکفایه، شهید ثانی در روضتین وبیان، شیخ علی درحاشیه ارشاد، سید بحرالعلوم، صیمری در کشف‌الالتباس، مفاتیح وشرح مفاتیح و ... یاد می‌کند ونیز بفتوای پدرش اشاره می‌نماید .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله‌الطاهرین قال رحمه‌الله‌القول فی احکام‌النجاسات تجب ازالة‌النجاسات من‌الثیاب والبدن ... لایخفی علیك ان‌المراد بالوجوب‌الوجوب‌الشرطی ...

انجام : ثم قال ولوتاب حیث تقبل توبته اجزء ذلك‌التطهیر علی اشکال اقول والاشکال می محله .

نسخ خوش ۲۰ سطری ۹×۱۴/۵ س، بدستور مؤلف، تحریر ۲۰ ذی‌قعده ۱۲۷۸ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز نسخه دارای بلاغ است ومعلّق بحواشی با امضاء «منه دام ظله» درپشت صفحه بدرقه کتاب یادداشتی بخط سیدمحمدباقر موسوی اصفهانی ، دارای ۲۱۴ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی، با مهر کتابخانه مجدالدین جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

٤٧٣

مجموعه :

۱ــ حاشیهٔ معالم **(اصول فقه ــ عربی)**

حاشیه‌ایست از میرزا محمدبن حسن شیروانی متوفی ۱۰۹۸ هـ.ق. بـر معالـم الاصول شیخ حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی معروف به‌صاحب معالم متوفی ۱۱۰۱ هـ. ق. ، ازحواشی تحقیقی است تا اواخر مبحث عام وخاص که نسخه ما تا اواخرحقایق عرفیه را دارد . این حاشیه با متن کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله‌الفقه فی‌اللغة الفهم آه انما ابتدء بتعریف‌الفقه دون اصول‌الفقـه کما هوالمعروف ...

۲ــ زبدةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

از شیخ بهائی، بهاءالدین محمدبن حسین عاملی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. یکـی از متون جامع ومختصر اصول فقه است مشتمل برپنج منهج ۱ــ مقدمـات ۲ــ ادلـهٔ شرعیّه که چاپ شده است .

آغاز : بسمله ابهی اصل یبتنی علیه‌الخطاب و اولی قول ...

۳ــ روایت سئوال اعرابی ازامیرالمؤمنین (ع) ازنفس‌واقسام‌آن وپاسخ‌آنحضرت. در دوصفحه .

٤ــ فرائدالاصول = رسائل **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ مرتضی‌بن محمدامین انصاری متوفی ۱۲۸۱ هـ.ق. که چاپ شـده است . نسخه حاضر از استصحاب شروع می‌شود .

رسالهٔ اول بخط شکسته نستعلیق ۱۸ سطری ۸/۵×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. نسخه را کاتب بآخر نرسانده است. رساله دوم نستعلیق ۹ سطری ۷/۵×۱۳/۵ س، عنوان ونشان قرمز تحریر سه‌شنبه ۹ شعبان ۱۲۲۷ هـ.ق. رساله سوم شکسته نستعلیق، هرسه رساله بیك‌خط هستند. رساله چهارم شکسته نستعلیق ۱۹ سطری ۹/۵×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ.ق.، مُصَحَّح، کلاً دارای ۲۳۸ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، آهار مهره‌ئی، با مهر کتابخانه مجدالدین، جلد تیماج سبز.

۴۷۴

تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح‌الرساله‌الشمسیة = شرح شمسیه

(منطق ــ عربی)

کتاب شمسیه تألیف نجم‌الدین عمر کاتبی قزوینی معروف به ــ دبیران‌کاتبی ــ متوفی ۶۷۵ هـ.ق. می‌باشد که آن‌را قطب‌الدین رازی بویهی متوفی۷۶۶ هـ.ق. بخاطر غیاث‌الدین محمدبن خواجه رشیدالدین وزیر سلطان محمد خدابنده شرح نموده است ومکرّر چاپ شده. شرحی است به ــ قال ــ اقول ــ این نسخه بدون دیباچه است واز اول: قال و رتبته ... شروع می‌شود.

آغاز: بسمله قال و رتبته علی مقدمة وثلاث مقالات وخاتمة ... اقول‌الرسالة مرتبته علی مقدمة.

انجام: الثبوت للشیء هذا آخر ما اوردنا ایراده فی هذه الاوراق والحمد لواجب‌الوجود ... مفاتیح‌الهدی. تمت.

نستعلیق ۱۵ سطری ۸/۵×۱۵ س، بخط محمدکریم‌بن صادق گیلانی تنکابنی در ربیع‌الاول ۱۲۸۷ هـ. ق. درآخرنسخه مهر بیضی‌شکل با سجع «عبده‌الراجی عبدالکریم» ازآن کاتب. عنوان ونشان قرمز، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فستقی و سفید دارای ۱۲۸ گ ۱۷/۵×۲۱ س معلّق بحواشی، جلد تیماج قهوه‌ئی.

۴۷۵

مجلاة‌المشاعر **(فلسفه ـ عربی)**

شرحی است مزجی از محمدبن ابی‌الحسن شهدادی مصاحبی محمّدیه نائینی در ۱۹ ذیحجه ۱۲۴۴ هـ.ق. برکتاب مشاعر ملاصدرا.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل‌الحکمة مفتاحاً للنجات فمن یؤتی‌الحکمة، فقد اوتی خیراً کثیراً ... امّا بعد فیقول‌المفتاق الی‌الله‌الغنی ... ان هذه تعلیقة علی المشاعر حررتها حین قرائتی ایّاه تذکرة لنفسی وتبصرة للمحصّلین من‌الاکابر و سمیّته بمجلاة‌المشاعر وعلیه‌التوکل فی‌الاعلان والسرایرالمشعرالاول فی بیان أنّه ای‌الوجود نفسه او مفهومه غنی عن‌التعریف اما بحسب‌المفهوم ...

انجام: الذی هوالمفیض للوجود وهوالاول والآخر هذه‌التعلیقة‌الموسومه ... علیه الف الف الثنا والتحیة.

نسخ ۲۲ سطری ۱۲×۱۵/۵ س، بخط مؤلف (شارح) در ۱۹ ذیحجه ۱۲۴۴ هـ. ق. با تصحیحاتی درهامش، درصفحه بدرقه آغاز وانجام نسخه یادداشتهائی ازهمین شارح در خصوص جبر واختیار. دارای ۶۰ گ ۱۷/۵×۲۲ س، کاغذ فستقی وسفید، جلد مقوا با روکش مشمع لاجوردی رنگ،

عطف وگوشه پارچه ، با مهر حاج سید سعید .

٤٧٦

تبرالمذاب فی بیان ترتیب‌الاصحاب (رجال وتراجم – عربی)

تألیف احمدبن محمدبن احمد حافی حسینی شافعی . پس‌ازخطبهٔ نسبةً مفصّل، اشارهٔ مختصری درچند سطر بتاریخ قتل عثمان وسپس گوید : ویجب ان یعتقدان الخلیفة بعد عثمان‌بن عفّان رضه علی‌بن ابیطالب (ع) ابن عبدالمطلب جدالنبی (ص) بلافصل فلأجل ذلك خص بعد من تقدمه بالفضل فهو اخو رسول‌الله (ص) ... سپس فضائل آنحضرت را ازکتابهای عامّه نقل می‌کند وبعضی ازخطبه‌ها وکلمات قصار علی (ع) بترتیب تهجی . فصل وامّا فضل‌الحسن‌بن علی فهو اضوء من‌القمر وانور و اوضح ... فصل وامّا فضل‌الحسین‌بن علی‌بن ابیطالب (ع) فهو کالشمس‌المشهور و... وبتفصیل ازفضیلت وشهادت آن امام بحث کرده است وبعدازآن شرح حال امام سجاد (ع) را تا حضرت عسگری (ع) وهریك را دریك یا دوصفحه آورده ومشجری برای هریك با نام اولادهایشان .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی لایبلغ مدحته‌القائلون، ولایحصی نعمائه‌العادون ..

نسخ خوش ۱۹ سطری ۹×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه. ق. اوراق‌آشفته صحافی شده است واواخرنسخه کسراست. عنوان ونشان قرمز، دارای ٦٥ گ، ۱٤/٥×۲۱/٥ س، با مهر حاج سید سعید، جلد مقوا با روکش کاغذ ابری عطف میشن عنابی .

٤٧٧

دیوان نعمت‌الله = دیوان شاه نعمت‌الله **(فارسی)**

سرودهٔ شاه نعمت‌الله ولی‌بن میرعبدالله کرمانی متوفی ۸۳٤ هجری که مکرر چاپ شده است . شامل غزلیات، قطعات و رباعیات که بسیار مشوش صحافی شده است .

شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ۷/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. نسخه بدون آغاز وانجام است و اوراق آن بصورت پراکنده صحافی شده‌است . جدول و ستون‌بندی صفحات قرمز وآبی، برخی اوراق وصالی شده، کاغذهندی، با مهر حاج سید سعید دارای ٤١٤ گ ۱۲×۲۲ س، جلد تیماج قهوه‌ای .

٤٧٨

مجموعه :

۱ــ مفتاح‌الکلام **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف مولی احمدبن مولی محمدمهدی کاشانی نراقی متوفی ۱۲٤۵ هـ.ق. در یك مقدمه وسه باب ویك خاتمه ۱ــ در ادلّهٔ احکام ۲ــ دربیان آنچه در استخراج احکام به‌آنها نیاز است ۳ــ درعلاج تعارض . نسخه ما تنها سه‌صفحه ازاین کتاب را دارد .

۲ــ حجّیت ظَنّ = حجّیت مظنّه **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف عبدالوهاب‌بن احمد محلاتی ازشاگردان شیخ مرتضی انصاری متوفی

۱۲۸۱ ه.ق. وصاحب جواهر شیخ محمدحسن‌بن شیخ باقر اصفهانی نجفی متوفی ۱۲٦٤ ه.ق. که درآن ازشیخناالمرتضی زید فضله، شیخنامحمدتقی قدس‌سره، محقق قمی، صاحب فصول و ... یاد کرده است .

آغاز : بسمله ... الحمدلله الذی خلق‌المسکنات بقدرته و ارادته لیحصل ... و بعد فیقول‌العبدالاثیم‌الجانی ...

انجام : هذا آخر ما اردنا ذکره فی مسئلة حجیةالمظنة وارجو من‌الواهب‌الغنی ان یوفقنی بـاتمام سایرالمسائل‌المهمّة‌کما وفقنی فی هذه‌المسئلة واسئل‌الله ان یجعل ذلك ذخیرة لیوم‌الحساب بحق محمد وآله‌الاطیاب .

۳ـ اسفار **(حکمت ـ عربی)**

از صدرالدین محمدبن ابراهیم قوامی شیرازی معروف به آخوند ملاصـدرا متوفی ۱۰۵۰ ه.ق. این نسخه ازمقاله دوم درمعاد جسمانی تـا اصل دوم را دارد در شش صفحه .

٤ـ صلات = کتاب‌الصلاة **(فقه ـ عربی)**

تألیف عبدالوهاب‌بن احمد محلاتی ازشاگردان شیخ انصاری متوفی ۱۲۸۱ ه. ق. وصاحب جواهر . فقهی است استدلالی که آن‌را بآخر نرسانده است .

آغاز : بسمله حمد له کتاب‌الصلاة وهی فی‌اللغةالدعاء وهو طلب‌الرحمة و هذا اشهر معانیها وقد یأتی ...

انجام : ویمتد وقتهما حتی تطلع‌الحمرةالمشرقیه .

٥ـ طهارت = کتاب‌الطهارت **(فقه ـ عربی)**

از عبدالوهاب‌بن احمد محلاتی از شاگردان شیخ انصاری متوفی ۱۲۸۱ ه.ق.

وصاحب جواهر .

آغاز : بسمله حمد له اعلم انالشریعة علی اربعة اقسام عبادات وعقود وایقاعات واحکام لانها ...

انجام : یمکن ان یستدل علی ذلك وجوهالاول قوله (ع) کل غسل معهالوضوء الاالجنابة .

این مجموعه بخطنستعلیق ۲۹–۲۳سطری ۱۳×۱۷س، بخط مؤلف رساله‌های ۲و٤وه، تحریر قرن ۱۳ هـ. ق. کاغذ فرنگی، دارای ۲۰٤ گ ۱۷×۲۲ س، جلدمقوا با روکش‌مشمع مشکی، عطف وگوشه پارچه .

٤٧٩

المعجم فی آثار ملوك‌العجم **(تاریخ ــ فارسی)**

تألیف شرف‌الدین فضل‌اللهبن عبدالله حسینی قزوینی متخلص به شرف متوفی حدود ۷٤۰ هـ.ق. که آنرا بنام اتابك نصرةالدین احمد لر نوشته است درتاریخ قدیم ایران ازعهدکیومرث تا زمان انوشیروان با نثری مغلق‌ومصنوع. کتاب‌مشهوری‌است ومدتی جزو کتب درسی بوده ومکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله ان احق مایفتح به‌الکلام و... صانعی‌که بقلم‌قدرت برلوح‌فطرت..

شکسته نستعلیق ۱٦ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، بخط محمدرحیم‌بن محمداسمعیل در ۷ شوال ۱۲٤۷ هـ. ق. دارای ۱۳۱ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ آهار مهره‌ئی، با مهر حاج‌سید سعید جلد تیماج لایه‌ئی سرمه‌ئی‌رنگ .

٤٨٠

مقامات = دیوان بمرود **(شعر ــ فارسی)**

سروده میرزا بمرود (بم‌رود) . شرح وقایع کربلا وشهادت اصحاب امام حسین (ع) که نزدیك یکهزاربیت دارد .

آغاز :

دریغا دریغا نه پیرانه سر ز داغ یکی یوسف‌آسا پسر ...

انجام :

شعاعش بعرش الهی رسید ز مه پرتوش تا بماهی رسید

شکوفه دهد در بهار سخن ثمر بخشد ا زشاخسار سخن

نسخ ۱۰ـ۲۲ سطری ۸×۱٦ س، بخط محمدحسن‌کلی بن آخوند ملاحسینعلی درغرّه رجب نوروز سلطانی ۱۳۰۵ هـ. ق. بهنگامی که درمدرسه قاین بتحصیل علوم دینیه مشغول بوده، عنوانها قرمز، دارای ۱٤٦ گ ۱۳×۲۲ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

٤٨١

حاشیهٔ شرح ایساغوجی **(منطق ــ عربی)**

اثیرالدین ابهری، مفضل‌بن عمر متوفی ۷۰۰ هـ.ق. کتاب موجزی در منطق نگاشته است مشتمل برمبحث کلیّات خمس (جنس، نوع، فصل، خاصه وعرض عام) که از ابواب نه‌گانه منطق است، عده‌ای از دانایان، برآن گزارشی نگاشته‌اند ازجمله حسام‌الدین حسن کاتی متوفی ۷٦۰ هـ.ق. که چند تن ازعلماء این شرح را حاشیه

کرده‌اند که یکی‌ازآن حواشی، ازآن محیی‌الدین تالشی می‌باشد کـه همین نسخهٔ حاضر است . شرحی است مزجی بعنوان : قال ــ اقول ــ نسخه از آغاز تـا اوائل ــ مغالطه ــ را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله ربِ‌العالمین والصلوة والسلام علی سیدنا محمد وعلـی آله وصحبه اجمعین . قال الحمدلله الواجب وجوده‌المستنع نظیره‌الممکن سـواه و غیره . اقول افتتح کتابه بالحمد بعدالابتداء بالبسملة لان اداء ...

انجام موجود : لأن کل موجود یُدْرِكُ بالمشاهـدة والحس وکلّما یـدرك بالمشاهدة و ...

نسخ ۲۵ سطری ۹/۵×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ هـ.ق.
عناوین ــ قال ــ اقول ــ شنگرف، درپشت صفحه اول باهمان خط متن آمده : سنه ۱۰۵۹ هـ. ق. با مهر حاج سید سعیـد جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی .

۴۸۲

فقه‌الرضا = فقه‌الرضوی **(عربی)**

کتاب مجهول‌المؤلف است که برخی احتمال داده‌اند که ایـن کتاب، همـان کتاب ــ شرایع ــ تألیف صدوق اول علی‌بن حسین‌بن موسی‌بن بابویه قمی معروف به ــ ابن‌بابویه ــ متوفی ۳۲۹ هـ.ق. ازکبار مشایخ شیعه وارکان شریعت و ثقـات فقهای امامیه در زمان غیبت صغری وکتاب ــ التکلیف ــ تألیف شلمغانی، محمدبن علی معروف به ابن ابی‌العزاقر مقتول بسال ۳۲۲ هـ.ق. می‌باشد . شلمغانی در بدایت حال، مستقیم‌الطریقه بود که پس‌از منصوب‌شدن حسین‌بن روح به سفارت خاصـه

حضرت ولی عصر (ع) حسد بروی غالب آمد وترك مذهب حق کرد . درهرحال این کتاب به‌امام هشتم (ع) نسبت داده شده است، واقوال دیگری درخصوص مؤلف‌این کتاب هست . کتابی است‌درابواب‌فقه وحدیث ازباب مواقیت‌الصلوه تا باب‌القضاء والمشیته والارادة، که مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والعاقبته للمتقین ... فیقول علی‌بن موسی‌الرضا امّا بعد ان اول ما افترض‌الله علی عباده ...

نسخ ۱۷ سطری ۷×۱۴/۵ س، بخط احمدبن اسماعیل حسینی در دوشنبه ۱۵ جمادی‌الاولی ۱۲۷۰ ه. ق. از روی نسخه‌ای که مُستَنْسَخ ازخط موسی طبسی وتصحیح مجلسی اول که محشی بحواشی او بوده است، عنوان ونشان قرمز، درپشت صفحه اول فهرست کتاب، دارای ۱۰۱ گ ۱۳×۲۲ س، با مهر کتابخانه مجدالدین، ومهر چهارگوشه‌ای با سجع «علی‌بن احمد حسینی» جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۴۸۳

مجموعه :

۱ــ مبداء ومعاد = مراتب مبدء ومعاد (عرفان ــ فارسی)

تألیف پیش‌از سال ۱۲۴۱ ه.ق. رساله‌ای است درمراتب مبدء ومعاد بطریق اهل عرفان مشتمل برهفت فصل :

۱ــ درمباحث وجود واحکام متعلقه به‌آن .

۲ــ درمباحث جعل وآنکه مجعول بالذات وجود است نه غیر .

۳ــ دراثبات وجود واجب وتوحید ذات .

٤ــ دربیان اسماء وصفات واجب تعالی .

٥ــ درمباحث قضا وقدر وجبر واختیار .

٦ــ درمباحث حدوث وقدم و ربط حادث بقدیم .

۷ــ درتحقیق معاد .

نویسندهٔ این کتاب ازپیروان حکمت متعالیه واز شاگردان صدرالمتألهین است وازاین حکیم به : استاد کامل‌الصدرالدین‌الفاضل = صدرالعرفا دراسفار وحاشیه حکمت‌الاشراق . صدرالمحققین قدس سره، درتفسیر کبیر . صدرالحکماء قدس سره وبدر سماءالمعرفه ... یاد کرده است، ونیز ازفاضل کامل میرزا ابراهیم ولد صدر المحققین صدرالدین . سید داماد = خاتم‌العلماء والمجتهدین . افضل‌المحققین وادق المدققین جمال‌الدین خوانساری . سید مدقق میرغیاث‌الدین . وفاضل کامل مولانا عبدالرزاق لاهیجی درگوهرمراد گوید : ... پس‌ازآن ایراداتی برلاهیجی گرفته . و نیز درمبحث حدوث دهری میرداماد پس‌ازنقل رأی او گوید : اقول در تعلیقات خود برحاشیه خفری بیان فساد این قول‌را نمودیم والآن نیز می‌گویم که ... ، همچنین مؤلف از شمس‌الدین جیلانی یاد کرده است . پیداست که مؤلف از شاگردان نوری بوده است که گوید : استاد ما استاد کامل فاضل نوری دام ظله العالی ... گویا مراد ازنوری، آقاعلی نوری متوفی ۱۲٤۲ یا ۱۲٤٦ هـ.ق. می‌باشد ؟ درفصل ۷ بهنگام بیان کیفیت تجدید احوال وآثار براهل جنت ونار، اصلی تأسیس کرده است وچنین گوید : اصل . بدانکه بندگان ثریا مکان سلیمان شأن معدلت نشان ... السلطان فتحعلی‌شاه ادام‌الله دولته وخلد سلطنته ... درخصوص کیفیت تنعم اهل جنت درجنت وغیر این اشکالات قویه چند از ... ازبندگان اقدس ظل‌اللهی

جناب شیخ‌المشایخ وقطب‌الاقطاب‌العالم‌الالهی جناب شیخ احمد احسائی دام ظله العالی صادر شده وجناب شیخ معظم رساله دراین خصوص تصنیف فرموده‌اند ...

سپس خلاصه این رساله را بفارسی آورده است . پس معلوم می‌شود که مؤلف در روزگار شیخ احمد احسائی متوفی ۱۲٤۱ هـ.ق. وفتحعلی‌شاه متوفی ۱۲۵۰ هـ.ق. می‌زیسته است واین کتابش دارای نثری روان وشیرین است ومطالبش استوار و متقن وبیانگر احاطه وتسلط مؤلف برحکمت متعالیه است اما متأسفانه فرصتی نبود تا بتوانم نام او را بدست آورم .

آغاز : بسمله حمد بیحد وثنای بیعد مبدعی را سزاست که بمؤدای ــ کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف آئینهٔ ... وغرض این حقیر بی‌بضاعت کلمه چندی است درمراتب مبداء ومعاد بطریق اهل عرفان ومحققین ازایشان که اهل توحید خاص‌ــ الخاصی گویند واین رساله مرتب است ...

انجام : علی وجه‌الاتصال هداناالله والطالبین الی حقیقةالمبداء والمآل .

۲ــ شرح قصیده **(عرفان ــ فارسی)**

ازهمو . نخستین بیت این قصیده : بزم غیب ازشمع‌ذاتش چون‌منور داشتند + پرده‌داران صفاتش پرده بردر داشتند ناظم نظم قدرت وشیرازه بند صحیفه فطرت وقتی‌که معانی رشیقةالمبانی نفوس ارواح را بنیروی حکمت بالغه ...

آغاز : بسمله الهی بزرگی و حشمت توراست ... شریفترین مقالی که آب و رنگ فقرات دلپذیرش‌را ... درمیان آمده است :... وجناب شیخ‌المشایخ شیخ‌احمد احسائی ... دام ظلّه ... ناظم دام ظله اشاره نموده است وفرموده است : بوالبشر را

بر بشر گر برتری دادند لیك + پایهٔ خیرالبشر برتر ز برتر داشتند ...

انجام : تاج فرق خردفتحعلی شه آنکه او + خاك پایش خسروان را زیب افسر داشتند .

۳ــ شرح معالم‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

ازهمو . شرحی است تحقیقی‌ومستدل ومبسوط ومزجی برکتاب معالم‌الاصول تألیف شیخ حسن سبط شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ هـ.ق. شارح به اظهار نظریهٔ خویش ونقل اقوال قدماء ازعلامه حلّی ومتأخّرین ازشیخ بهائی و دیگران پرداخته‌است .

آغاز : فی بیان ان مقتضی‌الایجاب علی وجه‌التخییر ما هو ؟ المشهور بین اصحابنا آه، لاخلاف فی ورودالامر بواحد من امرین او امور علی سبیل‌التخییر ...

انجام موجود : ... بل انما تعرض بصیغةالامر لکونه لهما والحمدلله قوله صیغة افعل الخ .

۴ــ تفسیر آیهٔ قد افلح‌المؤمنون (فارسی)

ازهمو . تفسیری است درشش صفحه به‌شیوه عرفانی .

آغاز : بسمله . حمد له اما بعد فقد قال‌الله تبارك وتعالی فی کتابه‌العزیز ... قد افلح‌المؤمنون الذین هم فی صلوتهم خاشعون الذّینهم عن‌اللغو معرضون . جناب حق سبحانه به‌پیغمبر خود می‌فرماید که ...

۵ــ شرح معالم‌الاصول (دنباله) (اصول فقه ــ عربی)

ازهمو . دنباله شرح مذکور درشماره ۳ می‌باشد که ازمبحث اجماع شروع می‌شود .

آغاز : بسمله قوله اذا اختلف اهل‌العصر علی قولین الخ‌التحقیق ان‌الاجماع لایکون الا بسیط لکنه تارة یکون ...

۶ــ چهار فصل **(ادب ــ فارسی)**

گویا ازهمو . دوبرگ ازیك کتاب است بنام چهارفصل، فصل ۱ــ درانشائیات ۲ــ درغزلیات وشعریات ومثنویات ۳ــ درحل مسائل مشکله واشعار غامضه ٤ــ در مسائل متفرقه .

آغاز : بسمله ای ذکر تو گلفروش بازار سخن + اوصاف تو دیباچه مجموعه نطق ... ترنم بلبل خیال دیباچه‌نویسان ...

این مجموعه بخط نسخ ونستعلیق ۱۹ــ۳٦ سطری بخط مؤلف درهامش یکی‌از صفحات با همان خط، تاریخ ۱۲۲۲ هـ. ق. را دارد . برخی صفحات وصالی شده وجمله‌ای اوراق آشفته وصالی شده است . پاره‌ای ازعنوانها ونشانها قرمز، کاغذ آبدیده، سفید وفستقی . ناقص‌الآخر . دارای ۲۰٦ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، معلّق بحواشی وتصحیحاتی ازمؤلف . با مهر حاج سید سعید جلد تیماج سرخ عطف میشن قهوه‌ای .

٤۸٤

مصائب‌المعصومین = مصائب‌الائمه **(مقتل ــ عربی)**

تألیف مولی عبدالخالق‌بن عبدالرحیم یزدی واعظ ومدرس در توحیدخانه حرم مطهر حضرت رضا (ع) ومتوفی در ۱۲٦۸ هـ.ق.، وی شاگرد شریف‌العلما وشیخ احمد احسائی بوده است . کتابی است درفضائل ومصائب اهل بیت عصمت (ع) که آنرا درشعبان ۱۲٤۱ هـ.ق. دریزد ساخته است مشتمل بریك مقدمه وشصت‌ودو

مجلس وخاتمه . مقدمه درفهرست کتاب، مجلس اول و دوم در رحلت حضرت رسول (ص)، مجلس سوم درجریانات واقعه بین مولی امیرالمؤمنین علی (ع) وابن ملجم . ٤ــ دراحوالات آنحضرت درشب شهادتش ٥ــ درضربت‌خوردن آنحضرت ٦ــ با خبرشدن حضرت حسن وحسین ومردم کوفه ازشهادت علی (ع) ... مجلس ١١ــ درگریه‌کردن حضرت فاطمه (ع) برشهادت آنحضرت ... مجلس ٢٠ــ در قیام امام حسین (ع) ... مجلس ٤٠ــ در وقایع مجلس ابن‌زیاد ... مجلس ٦٠ــ در ولادت امام دوازدهم ٦١ــ علائم ظهور آنحضرت ٦٢ــ رجعت امامان . خاتمه دربرخی از دعاهای مناسب ختم مجالس روضه‌خوانی و وعظ . این کتاب چاپ شده است . این نسخه موجود از آغاز تا مجلس ٤٥ را دارد وپس‌ازآن فقط قسمتی ازمجلس ٥٥ و بقیه کسر است .

آغاز : بسمله حمد له وبعد فیقول العبدالمذنب الواثق ابن عبدالرحیم ایزدی عبدالخالق ...

نستعلیق ٢١ــ١٩ سطری ١١×١٥/٥ س، تحریر سدهٔ ١٣ هـ ق. معلق بحواشی با امضاء ــ منه عفی عنه ــ ، مصحح، درمیان قصیده‌ای هست درمرثیه امام حسین (ع) ازآقا شیخ محمد کرمانی دام ظله‌العالی : با مطلع :

اصبَحْتُ رَهْنَ الکَرْب والحسرات
والقلب مَحْشُوّ مِنَ الکربات

نسخه‌را کاتب بآخرنرسانده‌است، شامل ٢٠٤ گ ١٧/٥×٢٢ س، برکنار هامش صفحه اول با خط مغایر آمده «نسخه اصل است» با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی‌لایه‌ئی.

٤٨٥

جُنگ منبری **(اخبار ــ فارسی)**

تألیف قرن ١٤ هـ.ق. جُنگِ روضه‌خوانی‌است شامل مجالس‌درمناقب ومصائب حضرت رسول (ص) وفاطمه زهرا (ع) تا حضرت امام زمان (ع) .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین حمدا ازلیا بابدیته وابدیّاً بازلیتــه ... (در صفحه ١١) بسمله روزی رسول اکرم (ص) درمسجد تشریف داشتند ....

نستعلیق ١٩ سطری ٨/٥×١٦/٥ س، تحریر سدهٔ ١٤ هـ ق. کاغذ مشقی، دارای ٤٢١ صفحه، جلد تیماج عنابی . قطع ١٣/٥×٢١ س .

٤٨٦

شرح مخزن‌الاسرار **(ادب ــ فارسی)**

اصل از نظامی گنجوی، الیاس‌بن یوسف‌بن زکی‌بن مؤید متوفی حدود ٦٠٠هـ. ق. وشرح از محمدبن قوام‌بن رستم بلخی بکری معروف به‌کرئی که آنرا بســال ٧٩٥ هـ.ق. می‌ساخته است، چنانکه درصفحه ٣٨٥ همین شرح گوید : «وبدانکــه درینوقت که ازهجرت پیغامبرعلیه‌السلام هفتصدونودوپنج سالست ازگاه خلقت‌آدم علیه‌السلام تا امروز ...» . شارح، پیش‌ازاین حواشی‌بردوقسم، سکندرنامه، شرفنامه نظامی نبشته وطایفه‌ئی ازیاران محرم و دوستان همدم باعث شدند که تــا مشکلات مخزن اسرار را بعبارتی سریع‌الفهم شرحی مفصل وفصلی مکمل پــرداخته آمــد ، بنابراین تفحص وتتبع ازبیت وحید نسخه شرح مخزن‌الاسرار که صحت آن مظنون

بود، منجمله سه‌هزار و دویست وشصت‌وسه مثنوی مذکور یکهزاروسیصدوده‌مثنوی که اشکال داشت براندازهٔ قریحه حامده طبیعت حامده خود شرحی نبشته آمد و جمیع مثنویات و داستانها برطبق نسخ صحیحه ثبت ... شارح دراین گزارش از شاعران متقدم همچون : مسعود سعد سلمان، سعدی، ظهیر فاریابی، امیرخسرو ... گواه آورده وازکتابهای : السامی فی‌الاسامی وطبایع‌الحیوان ومقامات حریری و ... بهره جسته است . او را کتاب دیگری‌هست بنام ــ بحرالفضائل ــ فی منافع‌الافاضل.

آغاز موجود : حکم کنند وازاین ... المقصود طایفهٔ ازیاران محرم و دوستان همدم باعث شدند ...

انجام : آنکه نبشته بود این‌را تمام، عفو گناهش کنی فردا تمام. تمت.

نستعلیق ۱۵ سطری ۸/۵×۱۳/۵ س، تحریر وقت‌نماز پیشین روز پنجشنبه ازماه شعبان۱۰۹۸ ه.ق.، توضیح‌برخی لغات درهامش، ناقص‌الاول، دارای ۲۹۵ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ نخودی‌رنگ ، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار با گنج وترنج .

۴۸۷

شرح شرایع **(فقه ــ عربی)**

تألیف (نیمه دوم سده ۱۳ ه.ق.) شرحی است مزجی واستدلالی تحت عنوان ــ قال ــ برکتاب شرایع‌الاسلام تألیف محقّق حلّی متوفی ۶۷۶ ه.ق. گویا شارح، ازشاگردان صاحب جواهر، متوفی ۱۲۶۶ ه.ق. بوده است، چنانکه گوید : شیخنا فی جواهرالکلام . الشیخ‌الاستاد فی جواهرالکلام و درآن از : مدارك، صاحب حدائق، مصابیح، جواهر، سبزواری در ذخیره، فاضل درکشف‌اللثام، مقدس‌اردبیلی

درمجمع‌الفائده، فاضل خراسانی وفاضل اصفهانی، مولی ابوالحسن‌المجاور بالمشهد الغروی فی شرحه علی‌الکفایه و ... یاد کرده است .

نسخه موجود از احکام اموات وتکفین وتدفین وغسل جمعه را دارد و چیزی شبیه نسخه شماره ۴۷۲ می‌باشد وشاید جزء بعدی آن باشد ؟

آغاز موجود : قال ره‌الفصل‌الخامس فی احکام‌الاموات وهی خمسة‌الاول فی الاختصار . الاختصار مقدمة‌الموت واذا نسب الی‌المیت قرا بصیغة‌المجهول ...

انجام : بقی‌الکلام فی سایرالاغسال‌المستحبه والحمدلله اولا وآخراً وظاهراً و باطناً ولاحول ولاقوة إلا بالله‌العلی‌العظیم .

نسخ خوش ۱۹ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. درهامش مبحث : «اذا مات ولدالحامل وامه‌حیّه..» کاتب نسخه مطلبی نگاشته با امضاء مرتضی‌الفروشانی، و در هامش مبحث : فی استحباب‌الکتابه علی‌الجرة والقمیص ... کاتب نسخه نبشته است «بواسطه بی‌سوادی حقیر این کلمه باقی مانده است که ازنسخه اصل نتوانستم بخوانم» . معلق است به‌حواشی با امضاء «منه دام ظله‌العالی و زید فضله السامی» و «هکذا وجدته فی‌نسخه‌الاصل» عنوان‌ونشان‌قرمز، دارای ۳۶۳ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۴۸۸

مجموعه :

۱ــ خلاصة‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

منظومه‌ای است دراصول فقه سرودهٔ سیدمحسن اعرجی کاظمی، مولی‌محسن‌بن

مولی سمیع معلم ابن‌مولی حسین مدرس درشیراز ابن علم‌الهدی ابن‌مولی محسن فیض کاشانی . شامل یك مقدمه ومباحث الفاظ وادلّهٔ عقلیّه واصول عملیه وتعادل وتراجیح .

آغاز : بسمله :

سبحانه من لایزال محسنا حمدی الیه‌الملك المهیمنا

انجام :

والـه السـاده فـی‌الدارین لا فـرق‌الله بینـهم و بینـی

۲- الفقهیةالمستطرفه = المستطرفه = دررالبهیه (فقه ـ عربی)

سرودهٔ همان اعرجی کاظمی درفقه که بسال ۱۲۷۱ هـ.ق. چاپ شده است .

آغاز :

سبحانه مـن محسن بالنعـم قبـل وجوبها بفضل‌الکـرم

نسخ ۱۵ سطری ۹×۱۶ س، تحریـر سـدهٔ ۱۴ هـ. ق. رسالهٔ دوم را کاتب بآخر نرسانده است . کلاً دارای ۳۹ گ ، ۱۴×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، جلد مقـوا بـا روکش پارچه‌ئی .

۴۸۹

جامع‌السعاده ج۱ (فقه ـ فارسی)

تألیف سیدمحمدبن عبدالصمد حسینی شهشهانی اصفهانی متوفی ۱۲۸۷ هـ.ق.، رساله عملیه است که حاوی نکات لطیفه وفوائد کثیره‌ای می‌باشد . نسخه موجـود مجلد اول آنست ومشتمل بر ابواب طهارت وصلوة است .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی اشرف‌الخلائق اجمعین ... اما بعد چنین گوید خادم ارباب معرفت ویقین وتابعان شرع مبین . جمعی ازاهل تقوی و دیانت ازاین ضعیف بی‌بضاعت خواهش واصرار نمودند که جامعی بلسان عجمی درابواب عبادات برسم اختصار ... بعداز اینکه تصانیف مختلفه برسم بسط واستدلال درآنها بتوفیق‌الله‌المتعال ازاین شکسته‌بال رسم شده بود مثل: عروةالوثقی وجنةالمأوی، وانوارالریاض ومشکواةالهدایة وغیرها ...

نسخ ۱۹ سطری ۹×۱۴/۵ س، بخط محمداسماعیل‌بن محمدعلی حسینی در دوم صفر ۱۲۸۲ ه.ق. نسخه مقابله‌شده است ومعلق بحواشی دارای ۲۰۷ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، عنوان ونشان قرمز، با مهر کتابخانه مجدالدین، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۴۹۰

منتخب کلیات قائم‌مقام **(شعر ــ فارسی)**

گزینه‌ای از دیوان میرزا ابوالقاسم‌بن میرزا بزرگ عیسی فراهانی متخلص به ــ ثنائی ــ متوفی ۱۲۵۱ ه.ق. که شامل : جلایرنامه اوست، مثنوی است بزبان عامیانه که از زبان غلامش جلایرنام ساخته و درآن محمدمیرزا را هجو کرده وعباس میرزای ولیعهد را ستوده است، وچاپ شده .

آغاز :

خسروا ای آنکه خدام درت ازیك‌نظر ذره را برتر ز خورشید جهان‌آرا کند..

نستعلیق ۱۳ سطری ۹/۵×۱۶/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ ه. ق. جای عنوانها نانویس، برخی صفحات متن وحاشیه

شامل ٦٦ گ ۱۵ × ۲۱ س، کاغذ فرنگی، آهار مهره‌ای، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

٤٩١

فتوح‌الشام = فتوحات‌الشام ج۱ و۲ (تاریخ ــ عربی)

تألیف ابی‌عبدالله محمدبن عمربن واقد واقدی متوفی ۲۰۷ هـ.ق. کتاب‌معروفی است که چاپ شده .

آغاز موجود : قد جئت نفسی فی سبیل‌الله ومن صفی من بنی ومالی وما ارجع عن‌القتال ابداً ...

نسخ ۲۵ سطری ۱۲ × ۱٦ س، تحریر جزء اول آن روز یکشنبه ۱۰ شعبان ۱۱۸۵ هـ ق. عناوین شنگرف، نسخه از اول وآخر کسر است وقسمتی هم نونویسی شده، کاغذ فرنگی، دارای ۱۷٤ گ ۱۵ × ۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج سبز .

٤٩٢

کمال‌الدین وتمام‌النعمة فی اثبات‌الغیبة وکشف‌الحیرة =

اکمال‌الدین واتمام‌النعمة ... (اخبار ــ عربی)

تألیف شیخ صدوق، ابی‌جعفر محمدبن علی‌بن حسین‌بن موسی‌بن بابویه قمی متوفی ۳۸۱ هـ.ق. این کتاب درغیبت امام دوازدهم حضرت ولی عصر (ع) وانبیاء(ع) است در دوجزء که مکرّر چاپ شده است .

نسخ ۱۸ سطری ۸/۵ × ۱٦ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ. ق. نسخه از اول وآخر کسر است، عنوان شنگرف، دارای ۳٤٤ گ ۱۳ × ۲۲ س با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی .

٤٩٣

الفوائدالضیائیة = شرح جامی = شرح کافیه **(نحو ـ عربی)**

از نورالدین عبدالرحمان‌بن احمد جامی متوفی ۸۹۸ هـ.ق. که آن‌را در ظهر شنبه ۱۱ رمضان ۸۹۷ هـ.ق. ساخته‌است ومکرّر چاپ‌گردیده. (ر.ك. : شماره۱۹۳).

نسخ ۲۰ سطری ۸×۱۳ س، بخط شاه‌ولی‌بن محمد بیاری درپنجشنبه ۱۵ رجب ۱۲۳۷ هـ.ق.، معلق بحواشی، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، دارای ۱۹۲ گ ۱۵×۲۱ س، عنوان ونشان قرمز، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی.

٤٩٤

سئوال وجواب **(فقه ـ فارسی وعربی)**

سئوالاتی است که مردم ازحجةالاسلام سیدمحمدباقربن محمدتقی موسوی گیلانی شفتی اصفهانی متوفی ۱۲۶۰ هـ.ق. نموده‌اند وپاسخ آنها که تمام این‌پرسشها وپاسخها وسیله سیدمحمدابراهیم‌بن ابوالحسن موسوی و بدستور خود حجةالاسلام شفتی برحسب کتب فقهی یعنی ازمقدمه‌ای که دراصول است وپس‌ازآن کتاب طهارت شروع می‌شود تا آخر کتاب حدود وپس‌ازآن خاتمه است درمتفرقات ترتیب یافته بعربی وفارسی، که بالغ بر ٤١ کتاب فقهی را شامل است، و درآغاز تصریح نموده است که نزد وحید بهبهانی درس خوانده. این کتاب مکرر چاپ شده است.

آغاز دیباچه : بسمله خوشترین کلامی‌که عنوان صفایح نتایج افکار و دیباچهٔ صحایف مطارح ...

آغاز کتاب : سئوالَ : هرگاه شخصی تقلید مجتهدی را ازمجتهدین زادهم‌الله

امثالهم نماید درحال حیات .

انجام : فالحکم فی‌المسئلة مما لاینبغی‌التأمل فیه فلله الحمد والشکر والمنة .

نسخ ۲۸ سطری ۹×۱۷ س، تحریر ۱۲۵۵ هـ. ق. دارای ۴۹۱ گ ۱۳×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی، با مهرحاج سیدسعید، جلد مقوا با روکش کالینگور سبز عطف وگوشه پارچه سرخ .

۴۹۵

منهاج‌الهدایة الی (علی) احکام‌الشریعة **(فقه ــ عربی)**

تألیف حاج ملامحمدابراهیم‌بن حاج محمدحسن خراسانی کرباسی متوفی۱۲۶۳ هـ.ق. کتاب معروفی است که چاپ شده است . این نسخه از : بیع تا غصب را دارد .

آغاز : بسمله وفیه مناهج . فی‌المقدمات، ینقسم‌الاکتساب بنفسه الی‌الاستحباب والاباحه والحرمه والکراه ...

نسخ ۲۰ سطری ۹×۱۴/۵ س، تحریر سده ۱۳ هـ. ق. جای عنوانها نانویس، نسخه را کاتب بآخر نرسانده است، در پشت صفحه اول تملك محمدبن حاج سیدابراهیم حسینی رازی لواسانی در ۱۲۸۹ هـ.ق. و درپشت صفحه بدرقهٔ کتاب، تملك ابوالحسن با مهر بیضی‌شکل با سجع «یا اباالحسن» ، با مهر حاج سید سعید، دارای ۱۷۸ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی جلد تیماج مشکی ضربی‌دار . عطف‌میشن عنابی .

۴۹۶

مجموعه :

۱ــ اجوبة‌المسائل **(عقائد ــ عربی)**

ازسیدمحمدکاظم‌بن محمدقاسم حسینی رشتی شیخی متوفی ۱۲۵۹ هـ.ق. در

بیان دلیل عقلی بر نبوت خاصّه وامامت خاصّه که چاپ شده است . این رساله را پس‌از بازگشت ازمشهد مقدس رضوی وبهنگام رفتن کربلا نگاشته است .

آغاز : بسمله حمد له فیقول‌العبدالجانی ... ان بعض‌الدیانین الذین میزواالماء من‌السراب ...

۲- شرح هدایة‌الحکمة **(حکمت ـ عربی)**

اصل از أثیرالدین ابهری، مفضّل‌بن عمر متوفی حدود ۶۰۵ یا ۶۶۳ ه.ق. و شرح از قاضی میرحسین‌بن معین‌الدین میبدی که آنرا درسال ۸۸۰ ه.ق. ساخته است وچاپ شده .

آغاز : بسمله‌الهدایة امر من لدیه وکل شییء یعود الیه وله‌الحمد علی ما انعم علینا ...

هردو رساله بخط نسخ ۲۳ سطری ۸×۱۴ س، شروع به‌کتابت جمادی‌الثانی ۱۲۷۵ ه. ق. که درهمین‌سال تمام کرده است عنوان ونشان رساله دوم قرمز، شامل ۷۶ گ ۱۴/۵×۲۱/۵ س، با مهر کتابخانه مجدالدین، جلد تیماج مشکی .

۴۹۷

منهاج‌الهدایة الی (علی) احکام‌الشریعة **(فقه ـ عربی)**

تألیف حاج ملامحمدابراهیم‌بن حاج محمدحسن خراسانی کرباسی متوفی ۱۲۶۳ ه.ق. کتاب معروفی است که چاپ شده . شامل چهاربخش عبادات، عقود، ایقاعات واحکام است . نسخه ما شامل جلد اول آنست از آغاز تا آخر کتاب وقف

وهبه را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله‌الذی هدانا الی معالم‌الاسلام وارشدنا الی قوانین شرایع الدین ...

نسخ خوش ۱۹ سطری ۷/۵×۱۴/۵ س، بخط شیخ محمدجعفربن ابی‌طالب در ۱۲۵۲ هـ ق. عنوان ونشان قرمز، درپشت صفحه اول یادداشت تملك مرحوم حاج شیخ‌حسنعلی تهرانی مشهدی شاگرد شیخ انصاری با مهر بادامی کوچکی با سجع «حسنعلی» و مهر حاج سید سعید، دارای ۱۷۸ گ ۱۴/۵×۲۱/۵ س، کاغذصیقلی، جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌دار.

۴۹۸

مجموعه :

۱ــ صیغ عقود نکاح **(فقه ــ فارسی)**

ازملاگداعلی‌بن‌عبدالفتوح در دوباب ویك خاتمه، باب اول در آداب پیش‌از عقد، باب دوم دربیان صیغ عقود مناکحه وتراکیب ومواکیل ازجانبین . خاتمه در تذکر نکاتی چند دراین رابطه . مؤلف این کتاب را بخواهش جمعی از برادران ایمانی نگاشته است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی احل‌النکاح بفضله وحرم‌الزنا والسفاح بعد له .. اما بعد چنین گوید اقل عبادالله ...

۲ــ شکیات منظوم **(فقه ــ فارسی)**

بیست‌ودو بیت شعر فارسی است درشکیات نماز، دریك صفحه .

۳ــ شرح نصاب‌الصبیان (لغت ــ فارسی)

اصل از ابونصر فراهی ابن ابوبکربن حسین سجزی ادیبی متوفی ٦٤٠ ه.ق. که ازمردم فره سیستان بوده وگویند که ازمادر کور زاده شده است وشرح ازدشت بیاضی، محمدکریم‌بن فصیح‌بن محمد قستانی دشت بیاضی . این کتاب بسال ۱۲۷۵ ه.ق. درلکهنو چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد وثنای نامحدود وشکر وسپاس نامحدود حضرت‌علیم معبود وکریم ... چنین گوید بنده قاصر .

٤ــ رساله درحکم مال ناصب (فقه ــ فارسی)

دراین رساله آمده است که مال ناصبی پس‌از تخمیس مباح است .

آغاز : بسمله الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی محمد وآله خیرالوری. شیخ طوسی (رض) درتهذیب بسند مختلف فیه ازمعلی‌بن خنیس روایت‌کرده‌است...

٥ــ حاشیه، شرح تصریف (صرف ــ عربی)

شیخ عزالدین ابی‌الفضائل ابراهیم‌بن‌عبدالوهاب‌بن عمادالدین‌بن ابراهیم‌زنجانی متوفی پس‌از سال ٦٥٥ ه.ق. کتاب مختصر ونافعی درعلوم صرف نگاشته است بنام ــ العِزّی فی‌التصریف ــ که جهت اختصار به‌او ــ تصریف ــ گویند ومیان طلاب علوم دینی متداول است، این کتاب را سعدالدین مسعودبن‌عمرقاضی تفتازانی‌متوفی ۷۹۱ ه.ق. شرح کرده است وفوائد مفید واضافات خوبی برآن افزوده که بنام شرح تصریف ــ موسوم می‌باشد وگویند این شرح، نخستین تألیف تفتازانی است که در شعبان ۷۳۸ ه.ق. آنرا ساخته است . این شرح را سراج‌الدین محمدبن عمر چلبی

متوفی ۸۵۰ ه.ق. حاشیه نموده است که همین نسخه موجود می‌باشد که آنرا برای سلطان یعقوب نگاشته است . حاشیه‌ای مزجی است تحت عنوان ــ قوله ــ

آغاز : بسمله نحمدالله علی ان وفقّنا صرف‌الهمة نحوالمعانی والبیان وادغم فی ضمایرنا معرفة ...

انجام : قال ابوسعید لانظیر لهذه‌الاربعة والله اعلم . هذا آخر ما اردنا ایراده علی فوائدالعلامة مما یحتاج الیه من‌کشف‌مشکلاته وحل‌معضلاته والله اعلم‌بالصواب..

۶ــ حاشیه شرح تصریف **(صرف ــ عربی)**

حاشیهٔ مختصر دیگری است برقسمتهایی ازشرح تصریف تفتازانی .

آغاز : بسمله اما بعد حمدالله والصلوة والسلام علی رسول‌الله . فهذه حواش کتبتها علی مواضع من شرح‌التصریف‌العربی للعلامةالتفتازانی قدس‌الله سره ارجوا... ان اروی زهر . المراد منه تشبیه‌الکلام .

انجام : فلو حذف اداةالحصر لکان صواباً .

۷ــ چند فائده صرفی **(عربی)**

فوائدی است درخصوص صیغه‌های صرف در دوصفحه .

رساله اول بخط نستعلیق ونسخ ۱۵سطری ۱۱/۵×۱۷ س، تحریر سدهٔ ۱۴ ه‍ ق. رسالهٔ دوم بهمان خط بطورچلیپا و رساله سوم نستعلیق ۱۴ سطری ۹/۵×۱۵ س، تحریر ۱۱۱۰ ه‍. ق. لغات ونشان قرمز، رساله چهارم بهمان خط که درآخر آن مهر بیضی‌شکلی هست با سجع «محمدبن محمدتقی الموسوی» . و رساله پنجم نسخ ۲۲ سطری ۱۰/۵×۱۵/۵ س، بخط علی‌بن محمد موسوی در سه‌شنبه ۱۸ صفر ۱۲۶۴ ه‍. ق. عنوان ونشان قرمز و رساله ششم بهمان‌خط و درهمان

سال ـ نشان قرمز، رساله هفتم نسخ ریز در ۳۹ سطر در دو صفحه، که‌کاتب آن‌را تمام نکرده . کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی ، دارای ۱۱۹ گ ۱۵/۵ × ۲۲ س، درپشت صفحه اول تملك تقی‌بن محمد موسوی مورخ ۱۲۸۲ هـ. ق. با مهر بیضی‌شکل با سجع «محمدتقی‌بن محمدالموسوی» با مهرکتابخانه مجدالدین جلد تیماج لایه‌ای مشکی .

۴۹۹

الایضاح فی‌المعانی والبیان **(بلاغت ـ عربی)**

تألیف شیخ جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمن قزوینی شافعی معروف به خطیب قزوینی یا خطیب دمشق متوفی ۷۳۹ هـ.ق. که آن‌را به‌شیوهٔ کتاب دیگرش بنام ـ تلخیص‌المفتاح ـ نگاشته، نهایةً دراین کتاب بتفصیل سخن گفته وبمنزله گزارشی است بر ـ تلخیص‌المفتاح ـ خود . که آنچه را سکّاکی درمفتاح‌العلوم وشیخ عبدالقاهر جرجانی در دلائل‌الاعجاز واسرارالبلاغه آورده‌اند و او درتلخیص‌المفتاح نیاورده است دراین کتاب متذکر شده است . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فهذا کتاب فی علم‌البلاغه وتوابعها ... وجعلته علی ترتیب مختصری .

نسخ ۲۱ سطری ۹/۵ × ۱۷ س، بخط محمدبن میراحمد گیلانی فومنی در ۸۲۰ هـ. ق. که روی این تاریخ خط کشیده شده است، تحریر یافته درمدرسهٔ شیخیهٔ تبریز، در آخر نسخه تملّك عبدالکریم‌بن سلطان محمد، با مهر حاج سید سعید ،دارای ۱۳۴ گ ۱۳/۵ × ۲۲ س، جلد مقوا لولائی عطف میشن قهوه‌ای .

۵۰۰

نخبة وجيزة فی‌الحكمةالعلمية والاحكام‌الشرعية **(فقه ــ عربی)**

تألیف ملامحسن فیض، محمدبن مرتضی متوفی ۱۰۹۱ هـ.ق. کتاب جامع و مختصری است که حاوی جمیع ابواب فقه واصول اخلاق می‌باشد . که آنرا درسال ۱۰۵۰ هـ.ق. ساخته است . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی اوضح بائمةالهدی من اهل بیت‌النبوة عن دینه القویم ...

نسخ ۱۹ سطری ۷/۵×۱۷ س، تحریر ۱۱۲۷ هـ. ق. ، دارای ۹۱گ ۱۲×۲۱/۵س، با مهر کتابخانه مجدالدین . جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

۵۰۱

مراثی = کتاب در ... **(مقتل ــ عربی)**

مجموعه اشعاری است در وقایع عاشورای حسینی ازشیخ‌علی شفهینی وشریف رضی، سید ماجدبن مقدس سیدقاسم، سیدعلی‌خان مدنی، شیخ جعفر خطی، شیخ حسن‌بن شیخ راشد مخزومی حلی، شیخ صالح‌بن عرندس، شیخ حمزهٔ نحوی، شیخ احمد نحوی، شیخ لطف‌الله‌بن شیخ علی، سید علی‌بن سیداحمد، شیخ لطف‌الله‌بن شیخ محمد، شیخ یوسف ابی‌ذیب خطی، شیخ عبدالنبی‌بن حاجی احمدبن مانع‌خطی، شریف کاظمی، شیخ عبدالنبی‌بن مانع، شیخ علی‌بن مقرب، شیخ محمد سبعی، علوی مرتضی توبلی، سیداحمدبن سید عبد رؤف‌بن سیدحسین جد حفصی وپدرش، سید حسین‌بن سیدعلی شاخوری، شیخ سلیمان ماحوزی، شیخ داودبن ابی‌شافیز وشیخ

حسن‌بن شیخ محمد دمیانی، سید شرف‌الدین‌بن‌سیداسماعیل جد حفصی، سیدناصربن سید شرف‌الدین جد حفصی، شیخ رجب برسی شیخ عبدالمنعم‌بن حاج محمد جد حفصی، شیخ مفامس‌بن داغر، کلا تا حدود ۵۲۵۲ بیت را شامل است .

آغاز : بسمله‌للشیخ علی‌الشفهینی طاب ثراه :

أبرق" ترای عن یمین ثغورها ام ابتسمت عن لؤلؤ من ثغورها..

انجام موجود :

قال اوقد والنیران فی ابیاته قسماً لها بین‌البیوت لهیب

نسخ ۱۴ سطری ۱۱×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. عنوانها قرمز، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی ، ناقص‌الآخر، دارای ۲۰۲ گ ۱۶×۲۱/۵ س، با مهر کتابخانه مجدالدین ، جلد کالینگور مشکی، عطف وگوشه پارچه .

۵۰۲

خواص‌الآیات **(علوم قرآنی ــ فارسی)**

درخواص ومنافع وفوائد سوره‌ها وآیات وحروف واسماءالله که از شیخ شرف‌الدین بونی وشیخ ابوالعباس نام برده است . نسخه بدون خطبه وخاتمه است ونام اصلی او ومؤلفش دست نداد . بترتیب از آغاز بسم‌الله وسوره حمد وبقره ... تا آخر سوره ناس .

آغاز : المقاصد درفضائل وفوائد تسمیهٔ حضرت رسول (ص) فرمود که بسم‌الله الرحمن‌الرحیم اسم اعظم است وابن‌عباس روایت کند که رسول‌الله ... سورةالفاتحه. رسول‌الله (ص) فرمود که هرکس فاتحه‌الکتاب بخواند چنان باشد که از روی ثواب

تورات وانجیل و زبور وفرقان برخوانده باشد ...

انجام : وگفته‌اند که سوره قل اعوذ برب‌الناس افسون همه دردها است چون آنرا براو خوانند والسلام علی من‌اتبع‌الهدی . برحسب فرمایش اطاعت وکتابت‌کرد.

نسخ وشکسته نستعلیق خوش ۱۳ سطری ۹×۱۵/۵ س، تحریر صفر ۱۲۸۷ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز، شامل ۱۰۷ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذفرنگی، با مهر حاج سیدسعید، جلد تیماج لایه‌ئی نیلی‌رنگ .

۵۰۳

ترجمان‌القرآن (لغات قرآن ــ فارسی)

از عادل‌بن علی‌بن عادل حافظ قاری خراسانی که درپایان سدهٔ نهم، ترجمان القرآن میرسیدشریف جرجانی را بترتیب حروف تهجی از نو ساخته است .

آغاز : بسمله الحمد لولیه والصلوٰة علی نبیه والسلام علی ولیّه . اما بعد این کتاب ترجمان علامه علماء عالم سیدشریف جرجانی است ... مرتب این حروف را اصغرالعباد جرماً ... عادل ... بدان ایدك‌الله تعالی که ...

انجام : الیاءالمفتوحه یفاع پشته تمت .

نسخ ونستعلیق ۱۷ــ۱۴ سطری . تحریر سدهٔ ۱۲ هـ. ق. جمله‌ای ازعناوین ونشانها قرمز، دارای ۱۰۳ گ ۱۵×۲۱س، با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۵۰۴

جنگ (اخبار ــ فارسی)

کتابی است بدون خطبه و خاتمه . تألیف قرن ۱۳ هـ.ق. آغاز درشهات امام

حسن (ع) پس‌ازآن‌که پنج برگ است، باب چهارم درامامت است واین باب مشتمل است بریك مقدمه وهفت فصل، مقدمه در ذکر اختلافاتی‌است‌که درامامت واقع شده است . فصل اولَ دراثبات احتیاج به‌وجود امام . فصل دوم دراثبات اینکه امامت از اصول دین است . فصل ۳ دراینکه درامامت عصمت شرط است . فصل ٤ دراثبات این است که امام باید افضل ازجمیع رعیت باشد . فصل ٥ دراثبات اینکه امام باید منصوص ازجانب خدا و رسول باشد، (فصل ششم را ندارد) فصل۷ دراثبات اینکه جناب مستطاب علی (ع) خلیفهٔ بلافصل رسول‌الله است . درهر فصل پس‌از اثبات مطلب شبهات وارده را بیان می‌دارد و درفصل هفتم بتفصیل سخن گفته است .

آغاز : بسمله : امروز نبی بود عزادار حسن ... روایت کرده‌اند که جناب امام حسن (ع) ازموصل رنجور وناکام ...

انجام : برفساد مذهب ایشان پس الحمدلله والمنة بطریق خمسه امامت جناب علی‌بن ابیطالب علیه‌السلام ثابت شد .

شکسته نستعلیق ١٤ سطری ١١/٥×١٥/٥ س، تحریر سدهٔ ١٣ هـ ق. نشان قرمز، درآخر نسخه درسه صفحه فهرستی آمده ازمطالب کتابی بهمان خط که آخر آمده ــ جامع‌الاخبار ــ کلاً دارای ٣٤ گ ١٦/٥×٢١ س، کاغذ فرنگی با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی لایه‌ئی .

٥٠٥

مجموعه :

۱ــ شرح خلاصة‌الحساب (ریاضی ــ فارسی)

اصل ازشیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰هـ.ق. وگزارش ازمحمدصادق‌بن حاج‌عبدالعلی

ترشیزی (نیمه دوم قرن ۱۱ هـ.ق.) دریك مقدمه و دوازده باب وخاتمه . مقدمه در تعریف علم حساب وموضوع او وتعریف عدد وتقسیم ...

باب اول درحساب صحاح در ۶ فصل، باب دویم درحساب کسور درسه مقدمه وشش فصل، باب سیم دراستخراج مجهولات باربعه متناسبه، باب چهارم دراستخراج مجهولات بحساب خطاین، باب پنجم دراستخراج بحساب تحلیل وتعاکس، باب ششم، درمساحت دریك مقدمه وسه فصل، باب هفتم درآنچه تابع مساحت است درسه‌فصل، باب هشتم، دراستخراج مجهولات بطریق جبر ومقابله در دوفصل، باب نهم، در ذکر فوائد شریفه، باب دهم، درفواید باب یازدهم درمسائل متفرقه در دوفصل، باب دوازدهم، درمسائل غیر منحلّه، خاتمه در وصایای مصنف .

آغاز : بسمله برضمایر خورشید مآثر محاسبان نکته‌شناس وخواطر دریا مقاطر مهندسان دقیقه اقتباس ... مقدمه، بدانکه اسعدك‌الله فی‌الدارین که حساب علمیست که ازاو دانسته می‌شود ...

انجام : وسزاوار به پوشیدن اهل عرفان است احفظ الیه والله حفیظ علیك .

۲ـ دیباچه کلیات طوفان **(ادب ـ فارسی)**

عبدالله نامی دربیستم شوال ۱۱۸۵ هـ.ق. دستور می‌گیرد بجمع‌آوری قصائد و غزلیات ومثنوی و رباعیات وجنگ‌نامه وهجویات میرزا طبیب مازندرانی هزار جریبی متخلص به‌طوفان که دراصفهان وسپس نجف می‌زیسته و درنجف بسال ۱۱۹۰ درگذشته است، و دیباچه آنرا شروع کرده است که نسخهٔ ما مقدمه آنست .

آغاز : بسمله جواهر حمدی که صیرفیان بازار نقود معانی ... لهذا غرض از تمهید این مقدمات آنکه ... طوطی گلزار بلاغت میرزا طبیب تخلص بطوفان طیب‌الله

انفاسه ... میرزا مهدیخان منشی‌الممالك ... باین غریق بحر خطا عبدالله فرمودند ... شیرازه اتصال بخشد ...

۳ـ خرقه (پزشکی ـ فارسی)

گویند از مرتضی قلی‌خان‌بن حسن شاملو وزیر اردبیل ۱۰۸۹ هـ.ق. می‌باشد و بنام او مکرر چاپ شده است امّا باید مؤلف آن میرزا محمدبن محمد مؤمن طبیب تنکابنی باشد که آنرا بنام امان‌الله‌خان ساخته است . کتابی است درامراض‌تناسلی و قوهٔ باه، مشتمل بر سی‌بخیه باصطلاح خیاطان .

آغاز : بسمله سبحان‌الله رنگ‌آمیزی بساط وسپاس حکیمی که خرقهٔ مشرفه را برقامت صحیح ...

۴ـ ذخیره = اوراجه = الرسالةالمقصره (ریاضی ـ فارسی)

مؤلف، آنرا بنام فخرالوزراء میرزامحمدمهدی حسینی دریك مفرده در آداب اوراجه وشعبه و دفعه وباب ساخته است . درآغاز آن آمده است : رسالة فی معرفة السیاق .

آغاز : بسمله اول دفتر بنام صانع دانا ــ قادر پروردگار حی وتوانا اوآرجه نویس دارالعیار معانی ... [أوارِجَه : دفتر حسابی‌که حسابهای پراکندهٔ دیوانی‌را در آن نویسند] .

انجام موجود : هم بی‌جانیست نظر به‌استقامت سلیقه قدما وتصرفات ایشان .

۵ـ شرح شواهد قطرالندی وبل‌الصدی (نحو ـ فارسی)

گزارشی است از نظام‌الدین مولی احمد اردبیلی بر ابیات شرح قطرالندی ابن هشام نحوی بالتماس جمعی ازطلاب که به‌نوشتهٔ ملاجعفر قاضی اعرج نظر داشته

است . نسخه ما ازحرف الف تا لام را دارد .

آغاز : بسمله چنین گوید اقل طلبه نظام‌الدین ملااحمد اردبیلی که این مختصری است ...

۶ــ ادعیه **(فارسی)**

گفتارهای پراکنده‌ای است دربیان ساعات نیك وبد ایام . خطبه حضرت آدم. شرح دعای تمخیث ، معرفت قلب .

رساله اول نستعلیق ۱۵ سطری ۸/۵×۱۶ س، تحریر ۱۲۲۶ هـ. ق. برخی عنوانها وجداول قرمز وبقیه نانویس ، رساله دوم شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ۱۵×۱۴/۵ س، رساله سوم ناقص‌الآخر، رساله سوم وچهارم وپنجم وششم ناقص‌الآخر تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. دارای ۱۳۲ گ ۱۷×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی ، کاغذ فستقی سفید .

۵۰۶

چشم‌پزشکی = امراض‌العین **(پزشکی ــ فارسی)**

درشناختن بیماریهای چشم ومعالجات آن . به‌یادداشتهای مدرسهٔ دارالفنون می‌ماند .

آغاز : بسمله باب اول درامراض جفن . دراین باب بیان می‌کنم ورم و دانه و استرخا وفلج واختلاج جفن ومعایب انطباق او وانقلاب مژگان وانقلاب مزمن‌جفن..

نسخ خوش ۱۵سطری ۱۰/۵×۱۶س، بخط شیخ‌احمد جهرمی بخواهش آقامیرزا عباسقلیخان حکیم‌باشی در رجب

۱۲۹۳ هـ. ق. شامل ۲۹۲ گ ۱۶/۵×۲۱ س، با مهر حاج‌سید سعید. جلد تیماج سبز.

۵۰۷

حقائق **(اخلاق اسلامی ــ عربی)**

تألیف مولی محسن فیض کاشانی، محمدبن مرتضی متوفی ۱۰۹۱ هـ.ق. این کتاب، گزینه‌ایست ازکتاب محجةالبیضاء فی احیاءالاحیاءِ خود، که چاپ شده است درآخر این نسخه اشعاری ازمشتاق علی‌شاه وابن‌فارض وفرزدق آمده است.

آغاز حقایق: بسمله الحمدللهِ الذی نور قلوبنا بنورالایمان وعرفنا اسرار الاحادیث...

نسخ ۲۱ سطری ۱۰×۱۶ س، تحریر جمادی‌الآخر ۱۲۱۸ هـ. ق. عنوانها قرمز، درآخر نسخه مقالی منقول از صاحب معالم درامر مقتضی ایجاب است بعربی درشش برگ وپس‌از چهار برگ بفارسی درخصلتهای اسلامی وسپس چند قصیده وترجیع‌بند بفارسی واشعاری از ابن‌فارض وفرزدق، کلاً در ۳۷ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی.

۵۰۸

مجموعه:

۱ــ گلشن راز **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ شیخ محمود شبستری، سعدالدین محمودبن عبدالکریم متوفی حدود ۷۲۰ هـ.ق. جواب هفده سئوالی است بنظم که سیدامیرحسین هروی جانشین بهاء

الدین ذکریا ملتانی خلیفه شهاب‌الدین سهروردی ازخراسان برای او فرستاده است . ساخته شده درشوال ۷۱۷ ه.ق. این کتاب مکرر چاپ شده .

۲- صیغ‌النکاح = رساله ... **(فقه ــ عربی)**

تألیف حاج شیخ محمدبن حاج محمدزمان کاشانی اصفهانی که آنرا در اواخر رجب ۱۱۶۰ ه.ق. ساخته است، او ازشاگردان امیرمحمدحسین خاتون‌آبادی سبط مجلسی بوده است، رسالهٔ تحقیقی است درصیغ نکاح وکیفیت اجراء وبیان اجزاء آن، صاحب روضات گوید : رساله‌ای بسیار جامع ومستدل است که بهتر ازاین‌کتاب دراین موضوع نگاشته نشده است .

آغاز : بسمله الحمدلله علی نواله والصلوة والسلام علی محمد (ص) وآله وبعد فهذه هوالقول‌السدید لمن القی‌السمع وهو شهید، یطلعك علی‌الحق‌الصراح ممّا لابد منه فی ایجاب‌النکاح والله‌الموفق للسداد ومنه‌العصمت من‌الجدل والعناد ...

انجام : فان‌الحسنات یذهبن‌السیئات والله تعالی شأنه غافرالخطیات ولقداختتمت الرسالة ... مصلّیاً مستغفراً .

۳- صیغ‌النکاح = رساله **(فقه ــ عربی)**

تألیف قرن ۱۲و۱۳ ه.ق. که درآن ازمجلسی، صاحب مفاتیح وکفایه یادمی‌کند، شامل صورتهای مختلف صیغه عقد بوکالت ازخودش و ولیش .

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی من علینا بالنعم‌الجسام وهدانا لدین‌الاسلام و الهمناالشکر علی‌الاحسان ... فان الفتی هذا فلان‌بن فلان ممن تشهر عن ساق‌الجد لاتباع حد من حدودالله ...

انجام : ومنهم من فصّل کما فصّل فی موضعه والله یهدی الی سواءالسبیل و هو حسبنا ونعم‌الوکیل .

٤ـ احکام اجسام = فصلی در ... **(ریاضی ـ عربی)**

فصل سوم دربقیه احکام اجسام وفصل دوم دراقسام اجسام است . قسمتی از کتابی است شبیه به خلاصةالحساب شیخ بهائی وچهاربرگ آخر درحکمت است .

رساله اول شکسته نستعلیق ٢١ سطری ٨/٥×١٥/٥ س، بخط احمدبن محمدحسین حسینی درشنبه ٢٨ شوال ١٢٧٤ هـ. ق. رساله دوم نسخ ١٨ سطری ٦/٥×١٢/٥ س، بخط حیدربن جعفر در ١٢٧١ هـ. ق. و رساله سوم بهمان خط و اندازه و در چهارم ذیقعده ١٢٧١ هـ. ق. و رساله چهارم ناقص‌الاول والاخر است بخط نسخ ١٧ سطری، عنوان ونشان متن قرمز، کلاً شامل ٦٦ گ، ١٥/٥×٢١/٥ س، کاغذفرنگی جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی .

٥٠٩

مفتاح‌الفلاح **(ادعیه ـ عربی)**

تألیف شیخ بهائی، بهاءالدین محمدبن حسین عاملی متوفی ١٠٣٠ هـ.ق. که آنرا درگنجه بسال ١٠١٥ هـ.ق. تألیف نموده است . این کتاب چاپ شده است ، مشتمل بر شش باب :

١ـ دراعمال بین‌الطلوعین ٢ـ اعمال بین طلوع خورشید تا زوال آفتاب ٣ـ اعمال بین زوال تا مغرب ٤ـ اعمال مابین مغرب تا وقت خواب ٥ـ اعمال مابین وقت خواب تا نیمه‌شب ٦ـ دراعمال نیمه‌شب تا اذان صبح .

آغاز : الحمدلله الذی دلنا علی جادةالنجات ...

نسخ خوش ۱۵ سطری ۸/۵×۱۴/۵ س، بخط حسن‌بن ملاابی‌القاسم در ۱۰۲۷ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز، جدول و کمند صفحات مشکی و زرین، کاغذ ترمه، شامل ۱۴۵ گ + ۴ گ ۱۴×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۱۰

جُنگ‌الواعظین **(روضه‌خوانی ــ فارسی)**

یادداشتهاای است در وعظ ومرثیه بنظم ونثر بگونه‌ای پراکنده که کلیات هر مجلس وعظ خود را نوشته وبقیه درحافظه‌اش مضبوط بوده است . گویا از شیخ حسن روضه‌خوان ساکن مشهد مقدس می‌باشد بدون خطبه وخاتمه است .

آغاز : درمدینةالمعاجز از جامع‌الاخبار، عن‌النبی (ص) قال من قرأ بسم‌الله الرحمن‌الرحیم ...

نسخ ونستعلیق مختلف‌السطر بصورت متن وچلیپا ، در میان یادداشتی باین مضمون آمده «حرّره تراب نعال‌الفقراء عبدالله‌المدعو براثی ابن ابوطالب روضه‌خوان تبریزی فی‌المحضر اخ‌الاعز والرفیق‌الصدیق آقامیرزاعلی‌اکبر تبریزی فی ۷ ذیقعده ۱۳۱۹» . درپشت صفحه آخر یادداشتی بخط سیدمیرزاعلی تبریزی ولد حاج میرکاظم تاجر تبریزی ساکن مشهد آمده است که صاحب این‌کتاب شیخ‌حسن روضه‌خوان است، مورخ ۲۶ رمضان ۱۳۲۴ درنجف اشرف» . دارای ۱۷۰ گ ۱۷×۲۲ س، برخی‌اوراق‌نانویس، با مهر حاج‌سیدسعید، کاغذ کاهی، جلد تیماج قهوه‌ئی .

۵۱۱

حاشیهٔ اصولی **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف سدهٔ ۱۳ هـ.ق. نسخه‌ای است که از اول آن ناقص وازآخر هم کاتب بآخر نرسانده است درمبحث تقلید اعلم‌می‌گوید: وذهب الیه من‌الاصحاب‌المعاصرین الشیخ‌العارف احمدالبحرینی وصاحب‌القوانین درضمن بحث خبر واحد آمده «... السیدالثقه‌الفاضل‌المعظم القاضی امیرحسین کان مجاورا بمکه سنین وبعد ذلك جاء باصفهان و ذکر لی انی جئت بهدیّة نفیسة الیك وهوالکتاب الذی عندالقمیین وجاؤا به الی عند ما کنت مجاوراً وکان علی ظهره انه یسمی بالفقه‌الرضوی ... پس‌ازآن بالغ بر دوصفحه درباب مؤلف این کتاب بحث می‌کند ومطالبی ازهمان قاضی امیرحسین که عبارت است : سیدامیرحسین‌بن حیدر عاملی پسر دختر شیخ علی‌بن عبدالعال کرکی که در روزگار شاه تهماسب صفوی قاضی اصفهان بوده است وازمحققین بنام است وعده‌ای ازعلماء او را ستوده‌اند نقل‌می‌کند باختصارکه این‌کتاب (فقه‌الرضوی) ازآن شیخ صدوق نیست، با دلائل وقرائنی که نقل می‌نماید بلکه یا تصنیف حضرت رضا (ع) می‌باشد ویا ازآن یکی ازصحابهٔ آن بزرگوار است .

دراین کتاب از : الاستادالشریف‌الکربلائی والنجفی، فاضل هندی، صاحب مدارك، حدائق، ذخیره مفتاح، مفاتیح، درةالغواص، وافیه، مشرق‌الشمسین ... یاد کرده وازحاشیه وافیه، السلطان‌المحشی‌وسلطان‌العلماء علی قول‌المصنف ... از اینجا شاید صاحب متن، صاحب‌معالم، شیخ حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ هـ. ق. باشد وکتاب حاضر هم شاید حاشیه‌ای برمعالم باشد ؟

کتاب هدایةالمسترشدین را دراختیار نداشتم تا با او مقابله نمایم . درهرحال شرحی است تحقیقی تحت عنوان ــ قوله ــ ، درپشت صفحه بدرقه کتاب یادداشتی با خط مغایر آمده است : حاشیه آقامیرزا سیدمحمد بهبهانی بر شرح کبیر» ..

آغاز : قوله‌البحث‌الثانی فی‌الاوامر ره . الظ ان لفظ‌الاوامر جمع امر بمعنی صیغة افعل ... ذلك لان لفظ‌الامر ای ام ریطلق علی‌الفعل‌المقابل للقول ای‌الحدث الواقع من‌الفاعل ...

انجام موجود : فان رجع احدهما تعین‌العمل به والا فالحکم ماتقدم من‌التساقط اوالتخییر اوالوقف انتهی ...

نسخ ۲۲ سطری ۹×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. عنوان قوله ونشان متن قرمز، ناقص‌الاول، نسخه را کاتب بآخر نرسانده، کاغذ نخودی‌رنگ ، با مهر کتابخانه مجدالدین جلد کالینگور مشکی، عطف وگوشه پارچه .

۵۱۲

مفردهٔ حمزه = الکامل‌الفرید فی‌التجرید والتفرید (تجوید ــ عربی)

شاید ازآنِ محب‌الدین ابوموسی جعفربن مکی‌بن جعفر موصلی متوفی ۷۱۱هـ. ق. درشیراز باشد که‌فن قرائت را نزد عبدالله‌بن ابراهیم جزری آموخته و دربارهٔ هریك ازقرائت‌های هفتگانه رساله‌ای جداگانه ــ مفرده ــ نگاشته است که یکی از آنها همین نسخه حاضر می‌باشد که درخصوص قرائت حمزه، ابوعماره عمره‌بن حبیب‌بن عماره‌بن اسماعیل زیات کوفی متوفی ۱۵۶ هـ.ق. است که یکی‌از قراء سبعه واز اصحاب حضرت صادق (ع) واستاد کسائی می‌باشد . به‌روایت خلف‌بن هشام

بزاز اسدی بغدادی متوفی ۲۲۰ هـ.ق. وخلادبن خالد صیرفی کوفی احول متوفی ۲۲۰ هـ.ق. که درآغاز، شرح حال مختصری ازحمزه و راویان او را ذکر کرده است وسپس بترتیب قرآت کلمات را از استعاذه وسوره‌ها تا آخر قرآن را آورده است و مطالب آن را ازکتاب حرزالامانی و وجه‌التهانی معروف به‌قصیدهٔ شاطبی سرودهٔ ابومحمد قاسم‌بن فیره‌بن خلف شاطبی اندلسی شافعی متوفی ۵۹۰ هـ.ق. گرفته‌است. نسخه ما ازآغاز تا مقداری ازسوره سبح را دارد.

آغاز: بسمله حمد له وبعد فقد رغب الی من قراءالقرآن علی ان افرد له من مذاهب‌القراءالسبعه‌الثقات طریق حمزه‌بن حبیب‌الزیات فامتنعت تادبا ... وهذه المفرده تشتمل علی ما ...

انجام موجود: وفیها ما آن من‌الاضافه ربی کلاهما وفیها محذوفات اربع.

نسخ خوش ۲۰ سطری ۱۲×۱۷/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. عناوین و رموز با شنگرف، چندبرگ ازآخر کسراست، درپشت صفحه عنوان کتاب آمده است: الکتاب‌السادس من الکامل‌الفرید فی‌التجرید والتفرید یشتمل علی حصر مذهب الامام‌المقرین ابی‌عماره حمزه‌بن حبیب‌الزیات‌الکوفی بروایتی خلف وخلاد عن سلیم عند رحمه‌الله ... درهامش برگ دوم یادداشتی بخط سلطان‌القرّاء «اشتریته فی‌الارض‌المقدسة الرضویة علیه وآبائه‌المعصومین وآبائه‌المنتجبین آلاف‌الثناء والتحیة فی‌الثانی والعشرین من شهر رجب‌المرجب سنه ۱۳۰۵» . با مهر چهارگوشه او با سجع ـ «سلطان‌القرّاء» ـ درهامش صفحه آخر با خط همان سلطان‌القراء آمده است «بسیار مغلوط است خدا فرصت وتوفیق تصحیح عنایت فرماید» . کاغذ آبدیده، شامل ۴۸ گ ۱۷×۲۲ س، با مهر

حاج سید سعید جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی .

۵۱۳

حیات‌الحیوان. ج۲ **(طبیعی ــ عربی)**

تألیف شیخ کمال‌الدین دمیری، محمدبن عیسی شافعی متوفی ۸۰۸ هـ.ق. تاریخ فراغت ازتألیف رجب ۷۷۳ هـ.ق. دراین کتاب نام حیوانات را بترتیب حروف تهجی آورده است وشرح لازم را زیرنام خاص خود ذکر کرده، وگفتارهای تاریخی و تعبیر خواب را نیز بآن افزوده است . این کتاب مکرر چاپ گردیده . نسخه‌موجود از باب الفاء تا کلمه ــ ورقاء ــ را دارد .

آغاز : بسمله . باب‌الفاءالفاخته وحده‌الفواخت من ذوات‌الاطواق وهی بفتح الفاء ...

انجام موجود : فاعرضوا علی بناتکم . فعرضوا علیها فقالت لی کل واحده .

نسخ ۲۰ و۱۸ سطری ۱۳/۵×۱۸/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، کاغذ اصفهانی، جلدکالینگور مشکی، عطف وگوشه پارچه، دارای ۲۴۴ گ، ۱۶×۲۲ س، ناقص‌الآخر .

۵۱۴

الاسفارالاربعه **(حکمت ــ عربی)**

تألیف صدرالدین محمدبن ابراهیم قوامی شیرازی معروف به آخوند ملاصدرا متوفی ۱۰۵۰ هـ.ق.

آغاز موجود : فصل فی تزییف ما ذکره بعضی‌المتأخرین فی معنی‌العلم قال‌العلم

والشعور حالة اضافية وهی لاتوجد الا عند ...

انجام موجود : (آخرین فصل) فصل فی اقسام‌العلوم . لماکان حقیقةالعلم عندنا راجعة الی‌الوجودالصوری ... (بعداز چهاربرگ) ویتلوه شاهدان‌البنیة هوالقسم الاول هوالاشارة الی صفاء جوهرالروح والشاهد هوالقسم‌الثانی وهوالاستدلال بالاشکال علی‌الاحوال .

نستعلیق ۲۰–۱۶ سطری ۱۱/۵×۱۵/۵ س، بخط محمدتقی در ۲۵ رمضان ۱۲۱۵ هـ. ق. در دارالسلطنه‌اصفهان. عنوان ونشان قرمز، دارای ۸۱ گ ۱۶×۲۲ س، کاغذ فرنگی با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج لایه‌ای سرخ .

۵۱۵

انوارالعقول من اشعار وصی‌الرسول (ص) **(شعر ــ عربی)**

ازقطب‌الدین شیخ ابوالحسن محمدبن حسین‌بن حسن بیهقی‌نیشابوری‌کیدری‌از دانایان قرن ششم هجری . این کتاب شامل دیوان منسوب به حضرت علی (ع) می‌باشد که قطب‌الدین کیدری اسانید اشعار را ذکر نموده وشرح وتوضیح داده . ترجمه فارسی اشعار بصورت زیرنویس است .

مرحوم شیخ‌آقا بزرگ تهرانی بتفصیل ازاین کتاب بحث نموده است : الذریعه : ۲/۴۳۴–۴۳۱ .

آغاز: بسمله الحمدلله‌الذی دانت‌لعزته‌الجبابره وتضعضعت دون‌عظمته‌الاکاسره.. قال امیرالمؤمنین (ع) ... الناس من جهت‌التمثال اکفاء ...

انجام : لفضل صاحبه فی‌العالمین علی . فرغت من تسوید ...

نسخ ونستعلیق ۱۷ سطری ۱۰/۵×۱۵ س، بخط محمودبن علی حمید استرآبادی درپنجشنبه اواخر ذی‌حجه ۹۳۰ هـ. ق. ظاهراً این تاریخ مربوط است به نسخه‌ای که از روی آن استنساخ شده است چون شیوه خط مربوط به سدهٔ ۱۱ و۱۲ هـ. ق. است کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی . شامل ۱۰۳ گ ۱۶×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید . جلد مقوا، عطف میشن زرد .

۵۱۶

حاشیه شرح کافیه = حاشیهٔ الفوائدالضیائیه = حاشیه شرح جامی
(نحو ــ عربی)

اصل از ابن‌حاجب نحوی متوفی ۶۴۶ هـ.ق. وشرح از عبدالرحمان جامی‌متوفی ۸۹۸ هـ.ق. وحاشیه از سید نعمت‌الله‌بن عبدالله جزائری متوفی ۱۱۱۲ هـ.ق. که مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی جعل علم‌النحو نوراً یهتدی به الی فهم‌القرآن‌المبین ...

نسخ خوش ۲۱سطری ۱۰×۱۶س، تحریر ۱۲۱۹ هـ.ق. عنوان قوله شنگرف، شامل ۷۵ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی با مهر حاج سید سعید، جلدتیماج لایه‌ئی تریاکی .

۵۱۷

شرح نصاب‌الصبیان **(لغت ــ عربی بفارسی)**

شارح عبدالصمدبن کمال‌بن امیرالحاج از دانایان سدهٔ دهم هجری قمری که

آذرا برای پسر استاد خود ضیاءالدین محمدبن سلطان‌محمد کمال‌الدین استرآبادی نگاشته است .

آغاز : بسمله حمد بی‌غایت وثناء بی‌نهایت سخن‌آفرینی راست که لغت عرب‌را..

انجام : الحوا بفتح حاء مهمله وتشدید واو با الف ممدوده نام مادر آدمیان تمت قطعات نصاب‌الصبیان مع‌الشرح ...

نستعلیق ۱۵ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، بخط میرزا فتح‌الله‌بن میرزا ابوالقاسم شیروانی در ذی‌قعده ۱۲۸۴ هـ. ق. دارای ۶۲ گ ۱۷×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید ، جلد مقوا عطف پارچه .

۵۱۸

شرح معلّقات سبعه **(ادب ــ عربی)**

از قاضی ابوعبدالله حسین‌بن احمد زوزنی متوفی ۴۸۶هـ.ق. که چاپ‌شده‌است.

آغاز : بسمله قال‌القاضی الامام السید ابوعبدالله ... هذا شرح‌القصائد ...

نسخ ۱۵ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، دراصفهان، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. نشان وشماره اشعار قرمز، دارای ۱۱۱ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج تریاکی ضربی‌دار .

۵۱۹

مناقب مرتضوی **(عقائد ــ فارسی)**

تألیف سیدامیر محمدصالح‌بن میرعبدالله حسینی ترمذی کشفی که صاحب امل الامل او را فاضل ومحقق ومحدث ومعاصر شیخ بهائی دانسته است . که این کتاب‌را

درسال ۱۰۳۷ هـ.ق. در دوازده باب ساخته است درفضائل حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) بطرق خاصه وعامه . این کتاب چاپ شده است . نسخهٔ ما از اول باب دوم تا اواخر باب یازدهم را دارد . درآغاز نسخه بندهائی درشرح سوره یس مغربی اسرار مکنونه، تسخیر پادشاه مارکران واشعار وقصیده‌ای درمدح امامان شیعه در شانزده برگ و درآخر نیز نوزده برگ درهمین موضوعات .

آغاز موجود کتاب : باب هشتم دربیان سخاوت امیرالمؤمنین علی (ع) بن ابی طالب علیه‌السلام وما یتعلق بها ...

نستعلیق ۱۷ سطری ۹×۱۵/۵ س، تحریر ربیع‌الاول ۱۲۸۷ تا ۱۷ محرّم ۱۲۹۳ هـ. ق. بخط مرتضی‌قلی . مطالب اضافی با تحریر ۱۳۳۴ هـ. ق. برخی عنوانها درشت وجمله‌ای قرمز، کلاً دارای ۱۸۵ گ ۱۴/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید. کاغذ فرنگی، جلد تیماج سرخ ضربی‌دار .

۵۲۰

شرح معالم‌الاصول **(اصول فقه ــ فارسی)**

شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ هـ.ق. کتابی درفقه نگاشته است بنام ــ معالم‌الدین فی ملاذالمجتهدین ــ که مقدمه‌ای بر آن نگاشته است دراصول فقه وبخش فقه آنرا موفق باتمامش نشده وتا اول وضو و آداب خضاب ازکتاب طهارت را بیشتر ننوشته است، ومقدمه آنرا که دراصول فقه است بصورت کتابی مستقل نگاشته است ومجزی تدریس می‌شود وبنام ــ معالم الاصول ــ مشهور است وحواشی‌وشروح‌بسیاری‌برآن نبشته شده است که ازآن

جمله است شرح فارسی عالم محقق میرزا محمدبن حسن شیروانی اصفهانی مشهدی متوفی ۱۰۹۹ ه.ق. مدفون درصحن عتیق حضرت‌رضا (ع) که ازآغاز تا اواخراجماع را گزارش نموده است .

آغاز : بسمله‌الفقه فی‌اللغه الفهم آه . یعنی فقه درلغت فهمیدن چیزی‌است و در اصطلاح اهل شرع دانستن ...

انجام موجود : و دراجماع چند خلاف هست اول درتحقّق آن، دوم درامکان علم بآن، سیم ارجحیت آن ومصنف .

نستعلیق ۲۲ سطری ۹/۵×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه. ق. درپشت صفحه اول یادداشت تملك با مهر چهارگوشه با سجع «سلطان‌العلما جعفربن محمد» ومهر حاج سید سعید ، دارای ۲۰۲ گ، ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۲۱

شرح شرایع **(فقه ــ عربی)**

شارح ازشاگردان صاحب جواهر متوفی ۱۲۶۶ ه.ق. بوده است ، چنانکه در زکوة نقدین آمده : «وقد استدل‌الاستاد قدس‌الله روحه فی جواهرالکلام ...» شرحی است مزجی واستدلالی بر زکوة شرایع .

آغاز : بسمله حمد له قال ره وامّا اللواحق فهی انالزکوة تجب فی‌العین لا فی الذمة فاذا تمکن ... فیه احکام‌الاول انالزکوة متعلقة بالعین لا بالذمة اعلم انالمعروف بین‌الاصحاب ...

انجام : یستحب اخراج‌الدینار اوالدینارین لمالکها فتأمل ...

نسخ ۲۰سطری ۹×۱۵ س، عنوان‌ونشان قرمز، معلّق به‌حواشی با امضاء «منه دام ظله» (منه) دارای ۱۶۱ گ ۱۴/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی با مهر کتابخانه مجدالدین، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار.

۵۲۲

زیج **(ستاره‌شناسی ـ فارسی)**

جداولی نجومی است شامل ۱ـ جدول جیب ۲ـ جدول مطالع‌البروج به‌عرض ۳ـ جدول مزاجات قمر ۴ـ جدول اتصالات کواکب ۵ـ جدول اتصالات قمر ۶ـ تسهیل تعدیل ثالث قمر بالدرجات ۷ـ حصه تعدیل‌الایام شمس.

سرعنوانهای جداول بخط شکسته‌نستعلیق، ستون‌بندی جداول قرمز، رموز نجومی مشکی، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. شامل ۱۵۱ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فستقی، جلد تیماج مشکی لایه‌ای، با مهر حاج سید سعید.

۵۲۳

ملخص‌الفوائدالسنیة و منتخب‌الفرائدالحسینیّة = الفوائدالعتیقة والجدیده **(اصول فقه ـ عربی)**

از حاج شیخ محمدحسن‌بن حاج محمدمعصوم قزوینی حائری شیرازی متوفی ۱۲۴۰ هـ.ق. شاگرد وحید بهبهانی متوفی ۱۲۰۶ هـ.ق. شامل هشتاد فایده است که از کتاب استادش، الفوائدالحائریه وملحقاتش گزین کرده. که فهرست این کتاب را در سال ۱۲۲۱ هـ. ساخته است.

آغاز فهرست کتاب: الحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی محمد ... فیقول فقیر

عفو ربه‌القیوم خادم طلبة‌العلوم محمدحسن‌بن ...

انجام : وعفی عنه وعن والدیه بحق محمد وآله‌الامجاد تمت .

نستعلیق ۲۱ سطری ۹×۱۵ س، بخط مؤلف در ۱۲۲۱ هـ. ق. دارای ۱۷۷ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، درمیان چند برگ نانویس دارد . با مهر حاج سیدسعید، جلدتیماج سرخ‌لایه‌ای.

۵۲۴

بحارالانوار . ج۱۵ **(اخبار – عربی)**

تألیف مجلسی دوم . محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. این جلد شامل کتاب ایمان وکفر است . درآغاز در دوصفحه چند مادهٔ تاریخ وفات سیدمیر محمدمهدی ازمحمدعلی صبوح، کاتب نسخه مورخ ۱۱۸۳، وپس‌ازآن فایده‌ای در شرح رموز بکار رفته دراین مجلد .

نسخ خوش ومُعْرَب ۲۲ سطری ۱۲×۱۵/۵ س، بخط محمدعلی صبوح شاعر درهفت ساعت ازشب جمعه ۱۷ جمادی‌الاول ۱۱۸۴ هـ.ق. گذشته . با اشعاری ازاو درختم کتابت ومادهٔ تاریخ درآغاز به‌نثر، عنوان ونشان شنگرف ، شامل ۲۸۹ گ ۱۶×۲۱/۵ س، نسخه تصحیح ومقابله شده است و دارای بلاغ، درپشت صفحه بدرقه مهر بیضی‌شکل با سجع «عبده‌الباقی‌الحسینی» با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای .

۵۲۵

سرورالمؤمنین **(شرح حالها – فارسی)**

تألیف حاج میرزا محمدهادی‌بن ابوالحسن شریف نائینی درگذشته پیش‌ازسال

۱۲۶۰ هـ.ق. که این کتاب را پس‌ازکتاب لسان‌الذاکرین درکاشان نگاشته است وبنام فتحعلیشاه معنون داشته است . این کتاب دراحوالات مختار وکیفیّت قیام اوست در دوباب، باب اول دربیان ثارات امام حسین پیش‌از قیام مختار مشتمل برچند فصل در احوال عبدالله عفیف ازدی وسعیدبن محنف وعبدالرحمان‌بن سعید وطارق اعمش و شهادت ایشان وهلاك یزید وخروج سلیمان‌بن صرد خزاعی . باب دوم دربیان ظهور وقیام مختار وکشتن جنایتکاران وشهادت آن‌جناب درچند فصل .

آغاز : بسمله ستایش مرخداوند مختاری را سزاست که شمشیر انتقامش ازیك شراره خرمن حیات سیصدوهشتادوسه هزار اموی واشرار را به خونخواهی حسین (ع) ...

انجام : هشتادوهفت‌سال بود پس درآن سال حجاج بنای ساختن کعبه کرد تمت‌الکتاب .

نسخ ۱۵ سطری ۱۱/۵×۱۶/۵ س، بخط سیدمهدی حسینی روضه‌خوان در چهارشنبه۸ شعبان۱۲۶۱ هـق. شامل ۲۰۰ گ ۱۷×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ای .

۵۲۶

شرح‌العوامل‌المائة **(نحو ـ عربی)**

مولی محسن‌بن محمدطاهر قزوینی نحوی کتاب جامعی درسال ۱۱۲۸ هـ. ق. در نحو ساخته است که برآن شروح متعددی نگاشته شده است ازجمله گزارشی است که وسیله زین‌العابدین‌بن محمدباقر حسینی که همین نسخه باشد .

آغاز : بسمله نحمدك یا مَنّ دل علی عظمته رفع‌السموات و نصب‌الارضین ... اما بعد فیقول‌الراجی الی عفو ربه ...

انجام : ومثل هذا فلیعمل‌العاملون والله هوالموفق والمعین ... المعصومین الطاهرین صلوات‌الله علیهم اجمعین . تم .

نستعلیق ۱۱ سطری ۹/۵×۱۶ س، بخط عیسی‌بن لطفعلی طالشی در ۱۵ جمادی‌الاول ۱۲۳۸ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۱۶ گ ۱۶/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فستقی، جلد تیماج لایه‌ای زرد، با مهر حاج سید سعید .

۵۲۷

دعا = مجموعه ... **(عربی و فارسی)**

شامل دعای : اعتصام، سیفی، دعای قاموس قدرت وکرم وعبودیت وفضل و احتجاب قوامیش، دعای فرش، دعای منسوب بحضرت صادق (ع) وحضرت‌عسگری وچند دعای دیگر و دعای سمات که تا اینجا دعاها با ترجمه‌فارسی بصورت‌زیرنویس، وچند دعای دیگر، بدون ترجمه .

نسخ خوش ۱۶ سطری ۶/۵×۱۳/۵ س، ترجمه‌ها با شنگرف بخط نستعلیق بصورت زیرنویس، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. شامل ۴۲ گ ۱۶×۲۱/۵ س، درپشت صفحه اول یادداشتی بخط محمدباقر موسوی درنجف مورخ ۱۳ ذیحجه ۱۳۲۶ هـ. ق آمده که دعای سیفی مصحح با نسخه مرحوم حجةالاسلام حاج میرزا حسین حاج میرزا خلیل تهرانی‌است با مهر بیضی‌شکل با سجع : «محمدباقرالموسوی» کاغذکاهی، جلد تیماج قهوه‌ای .

۵۲۸

جمال‌الاسبوع بکمال‌العمل‌المشروع **(ادعیه ــ عربی)**

شیخ طوسی ،ابی‌جعفر محمدبن حسن متوفی ۴۶۰ هـ.ق. کتاب مختصر و معتبری دراعمال ایّام ولیالی سال نگاشته است بنام ــ مصباح‌المتهجد ــ چون این کتاب پیوسته مورد توجّه اکابر علما بوده است، سید بزرگوار، رضی‌الدین، ابن طاوس، علی‌بن موسی‌حسینی داودی حلّی متوفی ۶۶۴ هـ.ق. که ازنوادگان دختری شیخ می‌باشد تکمله‌ای بر مصباح‌المتهجّد جدّ مادریش شیخ طوسی نگاشته است بنام ــ المهمات والتّتمات ــ ویا المهمات فی صلاح‌المتعبد وتتمّات‌لمصباح‌المتهجد ــ در ده جلد وهر جلدی را بنامی مخصوص موسوم داشته است بدین ترتیب :

۱و۲ــ فلاح‌السائل ونجاح‌المسائل . دراعمال شب و روز در دوجلد .

۳ــ زهرةالربیع فی ادعیةالاسابیع .

۴ــ جمال‌الاسبوع بکمال‌العمل‌المشروع . که همین نسخهٔ ما می‌باشد .

۵ــ دروع‌الواقیه .

۶ــ المضمار للسباق واللحاق بصوم شهر اطلاق‌الارزاق وعتاق‌الاعناق = مضمارالسبق فی میدان‌الصدق فی اعمال شهر رمضان .

۷ــ مسالك‌المحتاج الی معرفة مناسك‌الحاج .

۸و۹ــ الاقبال بالاعمال‌الحسنة = اقبال .

۱۰ــ السعادات بالعبادات .

چنانکه دیدیم کتاب چهارم ــ جمال‌الاسبوع ... ــ یکی‌ازآن تکمله‌های

دهگانه می‌باشد که مشتمل براعمالی است که درهفته‌ها تکرار می‌شود ، شامل ۴۹ فصل، فصل ۱ــ درفضیلت هدیهٔ نماز در دوران زندگی وپس‌ازمرگ ۲ــ درفضیلت هدیهٔ نماز درهر روز از روزهای هفته ۳ــ درتعیین نامهای پیامبر وامامان (ع) در ایام هفته ٤ــ درنمازهای شب و روز هفته ... این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله یقول السیدالامام العالم العامل الفقیه العلامه العارف المخلص ...

نسخ خوش ۱۹ سطری ۷×۱۳/۵ س، بخط قاسم‌بن احمدبن سیدصالح‌بن سیدقاسم‌بن سیدمحمد فحّام حسینی نجفی در جمادی‌الاول ۱۲۸٦ ه.ق. عنوان ونشان‌قرمز، دارای ۱۷۲ گ ۱٤×۲۱/۵ س، درآغاز وانجام آن سه‌برگ نانویس دارد . با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۵۲۹

کافی ، اصول **(اخبار ــ عربی)**

از ثقة‌الاسلام کلینی، محمدبن یعقوب، متوفی ۳۲۸ یا ۳۲۹ ه.ق. از باب کراهیت‌التوقیت .

نسخ ۲۱ سطری ۱۰×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه. ق. مصحّح ومقابله شده ، درآخر کتاب حجت، یادداشت بلاغ و سماع را دارد . ناقص‌الآخر، برگ نخست نونویسی گردیده ، دارای ۳۱۷ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی درپشت صفحه اول تملك ناصربن عبدالعلی گیلانی، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۵۳۰

رسائل تسعة عشر **(شعر – عربی)**

مجموعه ۱۹ رساله است بعدد حروف بسم‌الله که یکی‌ازآنها درمنطـق ۲ــ در معانی ۳ــ اصول فقه ٤ــ هیئت : چهارده رساله هم درمناقب چهارده معصوم، رسائل اربع عشریات، ویك تتمه . هریك ازاین رساله‌ها نـام خاصی دارد . سرودهٔ محمـد کاظم‌بن حاج محمدصادق‌بن حاج محمدرضا اصفهانی درسن شصت سالگی کـه آنرا به ناصرالدین‌شاه قاجار هدیه کرده است . بدین شرح :

۱ــ دیباچه شامل چهارده‌بیت‌است **۲ــ رسالهٔ قاسمیه** درمنطق‌که‌آن‌را بنام‌برادرش محمدقاسم نامیده است در ۲۱۷ بیت که آن‌را در ۱۲۲۵ ه.ق. ساخته است .

آغاز : بسمله

قـال اقل‌النـاس حسنا فـی‌العمل واکثرالانـاس طولاً فـی‌الامـل

انجام :

للمرتجی الغـائب وارحـم ناظمـه و حافـظ الکتـاب ثـم راقمـه .

۳ــ زبدةالبیان فی علمی‌المعانی والبیان : **(شعر – عربی)**

فن معانی درهشت باب درششصد بیت که آنرا بنام برادرش محمدرضا معنون داشته وفن علم بیان درسه باب و دویست‌وچهل بیت وفن علم بدیع کـه درآخر آن سرقات شعریه آمده کل اشعار این فن سیصدودوازده بیت است .

٤ــ اللآلی = رسالهٔ ... **(اصول فقه ــ عربی)**

که آن‌را بنام برادر محمدمهدی وقاسم در ۱۰۰۱ بیت در رجب ۱۱۹۵ سروده است .

۵ـ زهرةالحسن **(هیئت ونجوم ـ عربی)**

دریك مقدمه وشش باب ویك خاتمه شامل ۵۲۰ بیت که آنرا در اول ربیع‌الاول ۱۲۶۰ هـ. ساخته است .

۶ـ عقدالثّریا **(شعر ـ عربی)**

در یکصدوبیست بیت که آنرا درمحرم ۱۲۴۰ هـ.ق. ساخته با دیباچه‌ای بنثر، این اشعار درمدح پیشوایان شیعه است با شیوهٔ خاص .

۷ـ سبع‌المثانی **(شعر ـ عربی)**

درمدح چهارده معصوم شامل یکصدوپنج بیت که آنرا در ۱۴ جمادی‌الاولی ۱۲۴۰ هـ.ق. ساخته است ، با دیباچه‌ای بنثر .

۸ـ قلائدالنحور **(شعر ـ عربی)**

درفضائل چهارده معصوم که حدود یکصد بیت است . با دیباچه بنثر .

۹ـ فرائد ذات‌الفوائد **(شعر ـ عربی)**

چهارده بیت است درفضائل اهل بیت که آن را در ۱۲۴۹ هـ. سروده است .

۱۰ـ لآلی‌البحرین **(شعر ـ عربی)**

درمدح رسول‌الله (ص) وخاندانش که آنرا در یکشنبه ۱۴ جمادی‌الاول ۱۲۴۹ هـ.ق. ساخته . چهارده قصیده است وهر قصیده‌ای درچهارده بیت .

۱۱ـ مدائح‌الولاة **(شعر ـ عربی)**

که آنرا در ۲۷ رجب ۱۲۵۰ هـ.ق. ساخته است . اینهم چهارده قصیده و هـر

قصیده‌ای شامل ۱۴ بیت است .

۱۲ـ مناقب‌الهداة **(شعر ـ عربی)**

سرودهٔ در ۲۱ رمضان ۱۲۵۰ هـ. کلاً حدود ۲۸۰ بیت است .

۱۳ـ اطراءالرّضی **(شعر ـ عربی)**

سرودهٔ رجب ۱۲۵۳ هـ.ق. به حضرت رضا (ع) هدیه کرده‌است . چهارده‌قصیده هریك در ۱۴ بیت .

۱۴ـ هدیةالهداة **(شعر ـ عربی)**

نهمین رساله از اربع عشریات مذکوره است درمناقب پیغمبر وخاندانش . سروده صفر ۱۲۵۴ هـ.ق. چهارده قصیده، هریك ۱۴ بیت .

۱۵ـ شمس‌المدائح **(شعر ـ عربی)**

دهمین رساله از اربع عشریات مذکوره است .

۱۶ـ زهرالریاض **(شعر ـ عربی)**

یازدهمین رساله از اربع عشریات . سروده ۲۹ رمضان ۱۲۵۴ هـ.

۱۷ـ شمس مضیئه **(شعر ـ عربی)**

دوازدهمین رساله از اربع عشریات است که آنرا در ۲۴ صفر ۱۲۵۵ هـ.ق. سروده است .

۱۸ـ مدائح‌الهادین **(شعر ـ عربی)**

سیزدهمین رساله از مجموعه رسائل اربع عشریات درمدائح حضرت رسول و

سایر معصومین (ع) است . کل این رساله در ۱۳۰ بیت، سرودهٔ ۹ ربیع‌الاول ۱۲۵۵ ه.ق.

۱۹ـ نظم‌المناقب **(شعر ـ عربی)**

چهاردهمین رساله از مجموعه اربع عشریات است .

۲۰ـ تتمة مناقب‌الائمه **(شعر ـ عربی)**

این رساله بعنوان تتمه‌ایست بر اربع عشریات . کل اربع عشریات شامل ۱۱۰ قصیده هستند در ۱۱۰۰ بیت . این تتمه شامل ۱۱۲ بیت است .

آغاز این مجموعه : نظم لناظم‌الکتاب طُرّاً . رسائل‌الکتاب تسع عشرة ...

انجام این مجموعه :

رب علی تین و زیتون وطور وبلد و زهرة صلّ و تسعة لشبّیر ولد

این مجموعه بخط نسخ ۱۵ سطری ۱۴/۵×۱۰ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق. عنوانها و دوائر نجومی‌قرمز، کلاً شامل ۱۸۱ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، جلد تیماج مشکی .

۵۳۱

مراثی **(عربی)**

درپشت صفحه بدرقه آمده است مراثی طریحی‌که نباید آن باشد، شامل پنجاه مجلس درفضائل ومصائب امام حسین (ع) ویارانش و وقایع وحوادث ماه محرم . نسخه بدون آغاز وانجام است . مجلس دوم ملاقات رسول‌الله (ص) با کودك ومجلس سوم محرم تا مجلس پنجاهم . با اشعاری ازشیخ رجب برسی، شیخ خلیعی، شیخ

ابن‌حماد، شیخ درمکی، شیخ محمدبن سمین، ومغامس‌بن داغر .

آغاز موجود : النطق والفصاحة ومن بیت‌الکرم والسماحة فقال معویة وانا ایضاً افتخر واقول انا ابن بطحاء مکّة واغزرها جوداً واکرمها جدوداً ...

انجام موجود :

و لـم یَتّقی یوماً عذاباً مغامس" اذا کُنتُم ممّا اخـاف امـان .

نسخ ۱۵ سطری ۱۰/۵×۱۶/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. نسخه را میرزا ابوالحسن‌خان معتمد به حبیب‌الله طباطبائی هدیه کرده است با یادداشتی بخط مُهدی‌الیه مورخ ۱۳۲۵هـ. ق. ومهر بادامی کوچك با سجع «حبیب‌الله الطباطبائی» و نیـز مهر حاج سید سعید را دارد، دارای ۳۱۰گ ۱۶/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، نسخه از اول وآخر نـاقص است جلـد تیمـاج عنابی ضربی‌دار .

۵۳۲

مجموعه :

۱ـ حاشیهٔ شرح تجریدالعقائد (کلام ـ عربی)

یادداشتهائی است از شمس‌الدین محمدبن احمد خفری متوفی ۹۵۷ هـ.ق. بـر شرح علاءالدین علی قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ.ق. بر تجریدالعقائد خواجه‌نصیرالدیـن طوسی متوفی ۶۷۲ هـ.ق.

آغاز : بسمله الحمدلله ربِ‌العالمین والصلوة والسلام علی سیدالمرسلین وآلـه الطیبین‌الطاهرین . امّا بعد فیقول‌الفقیر الی‌الله‌الغنی محمدبن احمدالخفـری هـذه تعلیقات اتّفقت منی علی شرح‌الهیات‌التجرید قد جمعتها تذکرة لمن له قلبٍ او القـی

السمع وهو شهید جعلنی‌الله والطالبین من اهل‌التأیید . قوله استدل علی وجود الواجب . اختارالمصنف قدس سره فی اثبات ...

انجام : کان واجب‌الوجود بذاته واجب‌الوجود لغیره والله تعالی اعلم .

۲ــ حاشیهٔ حاشیهٔ شرح تجریدالعقائد (کلام ــ عربی)

افاداتی است از آقاجمال خوانساری، جمال‌الدین محمدبن آقاحسین متوفی ۱۱۲۵ هـ.ق. برحواشی شمس‌الدین محمد خفری متوفی ۹۵۷ هـ.ق. برشرح علاءالدین علی قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ.ق. بر تجریدالعقائد خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۷۲ هـ.ق.

آغاز : بسمله الحمدلله ربِ العالمین والصلوة والسلام علی محمد سیدالمرسلین وآله‌الطیبین‌الطاهرین قوله اعتبر فیه حدوث الخ هذه اشارة الی طریقة جماعة من المتکلمین الذین قالوا علةالحاجة الی‌المؤثر انما هی‌الحدوث ...

انجام : ای‌العلم‌التفصیلی هو مرادهم فلایردالاشکال علیهم فافهم . قد تم ...

رساله‌اول بخط نستعلیق ۱۹ــ۲۳سطری ۱۰/۵×۱۴/۵ س، تحریر ۱۲۲۸ هـ.ق. معلق‌به‌حواشی با امضاء : عبدالرزاق، شمس، م ح ق . و رسالهٔ دوم نستعلیق ۱۸ــ۲۱ سطری ، ۱۰/۵×۱۵/۵ س، درآخر نسخه مهر چهارگوشه‌ای از کاتب نسخه است با سجع «یا یحیی خذالکتاب» تاریخ تحریر صفر ۱۲۲۸ هنگامی‌که نزدآقامیرمؤمن‌سیدحسینی‌درس‌می‌خوانده. درپشت صفحه اول یادداشت وقفی مورخ محرم ۱۲۱۵، با مهر بیضی‌شکل با سجع : «عبده‌الراجی شاه‌محمد» دارای ۵۷+۳۰ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی سفید وآبی‌رنگ . جلد تیماج مشکی ضربی‌دار، با مهر حاج سید سعید .

۵۳۳

فرائدالاصول = رسائل **(اصول فقه ـ عربی)**

ازشیخ مرتضی‌بن محمدامین انصاری متوفی ۱۲۸۱ هـ.ق. که چاپ شده است. این نسخه شامل مبحث استصحاب است.

آغاز: بسمله حمد له فی‌الاستصحاب وهو لغة اخذالشیء مصاحباً و منه استصحاب اجزاء مالایؤکل لحمه.

نسخ ۲۱ سطری ۸×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. مصحّح ومعلق بحواشی، درپشت صفحه اول یادداشت مصالحه مورخ ۱۲۸۳ هـ.ق. شامل ۹۵ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید. جلد تیماج سبز.

۵۳۴

مجموعه:

۱ـ المعین علی کتابةالقرآن‌المبین **(علوم قرآنی ـ عربی)**

جز کتاب: «المعین فی تفسیرالکتاب‌المبین» تألیف مولی‌نورالدین محمدبن شاه مرتضی‌بن محمد مؤمن‌بن مرتضی اخباری است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شغلنا بکتابة کتابه و وفقّنا لقرائة کل امام و من روی عنه من اصحابه ... وبعد فقد سألنی بعض‌الاصحاب و رئیس‌الاتراب ان اجمع له من کتب‌العلماء وتصنیف‌الفضلاء کتاباً یستعین به علی کتابةالقرآن‌الکریم و یهتدی به الی‌الطریق‌المستقیم فاجبت‌علی هذاالخطاب وجمعت له هذاالکتاب وسمیّته‌المعین علی کتابةالقرآن‌المبین وجعلت فی کل سورة ثلثة فصول مسطورةالاول کیف تکتب

وتضبط علی روایة ابی‌عمرو فقط . الثانی کیف تکتب علی مرسوم‌المصحف حذاراً ممّا یزاد اوینقص ویحرف والثالث معرفة رؤس‌الای ...

۲ــ بندی منقول از اتقان سیوطی درفواصل آیات (عربی)

۳ــ ریاضت‌النفس (اخلاق ــ عربی)

تألیف سدهٔ ۱۳ هـ.ق. درصفات پسندیده بشیوه عرفانی شیعی، مطالب تحت عنوان باب آمده است بدین‌ترتیب: باب بیان حسن‌الخلق . باب فی فضیلت‌الجوع و ذم‌الشبع . باب بیان عظم خطر اللسان وفضیلت‌الصمت. باب فی ذم‌الغضب . باب ذم‌الدنیا . باب فی آداب‌الاکل . باب ادب تقدیم‌الطعام علی‌الاخوان‌الزائرین .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی صرف‌الامور بتدبیره وعدل ترکیب‌الخلق فاحسن فی تصویره ...

٤ــ عمدة‌العقائد (کلام ــ عربی)

تألیف ابوالبرکات، حافظ‌الدین عبدالله‌بن احمدبن محمود نسفی حنفی متوفی ۷۱۰ هـ.ق. کتاب جامع ومختصری کلامی است شامل ۲۰ فصل ۱ــ حقایق اشیاء ثابت هستند ۲ــ عالم حادث است . ۳ــ صانع عالم، واحد است ٤ــ صانع عالم عرض نیست ٥ــ صانع عالم حی، سمیع، بصیر ومرید است . ٦ــ صانع عالم متکلم بکلام قدیم‌است ۷ــ تکوین غیراز مکوّن است ۸ــ خدا عالَم را باختیار پدید آورده است ۹ــ خدا حکیم است ۱۰ــ در رؤیت الهی ۱۱ــ در ارسال رسل ۱۲ــ نبوت خاصه ۱۳ــ کرامات اولیاء ۱٤ــ در استطاعت ۱٥ــ افعال مخلوق خداوند است ۱٦ــ در تکلیف مالایطاق ۱۷ــ در ارزاق ۱۸ــ درایمان ۱۹ــ درسمّعیات ۲۰ــ درامامت .

آغاز : بسمله الحمدلله ربِ‌العالمین والصلاة علی رسوله محمدوآله . قال

مولانا الصدر الامام ... جمعت فی هذا المختصر عمدة عقیده اهل السنته والجماعة ... قال الحق حقایق الاشیاء ثابتة لا ان ...

انجام : الخلافة بعدی ثلاثون سنة وقد تمت لعلی رضی‌الله عنه تم الکتاب بعون الله ...

٥ــ اعتماد الاعتقاد (کلام ــ عربی)

تألیف ابوالبرکات، حافظ‌الدین عبدالله‌بن احمدبن محمود نسفی حنفی متوفی ٧١٠ هـ.ق. این کتاب شرحی است برکتاب عمدهٔ همین مؤلف ازهمین نویسنده .

آغاز : بسمله الاشیاء التی یقع بها العلم ثلاثة الحواس السلیمه .

رسالهٔ اول بخط نسخ بخارائی ١٥ سطری ١٠/٥ × ١٥/٥ س، بخط حاج شافع ثنوری در ١٢٣٢ هـ.ق. عنوان و نشان شنگرف دارای ٤٢ گ، رساله دوم بخط نسخ دریك برگ بدون خطبه وخاتمه . رساله سوم بخط نسخ بخارائی ١٥ سطری ٨/٥ × ١٥/٥ س، بخط جحیوبن محمد موحی در رجب ١٢٣١ هـ.ق. دارای ١٩ گ عنوان ونشان قرمز، رساله چهارم وپنجم نسخ ٢٥ سطری ١١ × ١٦/٥ س، تحریر ١١٦٠ هـ.ق. با نسخه اصل مقابله شده است وسیله سیدمحمدبن سید حسین‌بن شیخ‌علی، دارای بلاغ، رساله چهارم شامل ٨ برگ و رساله پنجم ٢٨ گ، کلاً شامل ٩٨ گ ١٥/٥ × ٢١/٥ س، درپشت صفحه اول تملك ذوالقرنین‌بن محمد . کاغذ فرنگی، بامهر حاج سید سعید، جلد مقوا عطف پارچه .

٥٣٥

الروضة البهیّة فی شرح اللمعة الدمشقیة = شرح لمعه (فقه ــ عربی)

از شهید دوم زین‌الدین‌بن احمد عاملی، مقتولَ بسالَ ٩٦٦ هـ.ق. (ر.ك. : ١١٥)

این نسخه از اوائل طهارت تا اواخر رهن را دارد .

نسخ ۱۹ سطری ۱۰/۵×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، نسخه از اول وآخر ناقص است . معلّق به‌حواشی . با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای‌لایه‌ای قطع ۱۷×۲۱ س .

۵۳۶

فرائدالاصول = رسائل **(اصول فقه – عربی)**

ازشیخ مرتضی‌بن محمدامین انصاری متوفی ۱۲۸۱ هـ.ق. که چاپ شده است . این نسخه از آغاز تا عدم حجّیت ظن را دارد .

آغاز : بسمله اعلم ان‌المکلّف اذا التفت الی حکم شرعی فاما ان یحصل له الشك فیه اوالقطع اوالظن ...

نسخ ۲۴ سطری ۹×۱۵/۵ س، تحریر جمادی‌الثانی ۱۲۶۳ هـ.ق. نشان قرمز، عناوین درشت، معلّق بحواشی، دارای ۹۷گ ۱۵/۵×۲۱/۵س، کاغذفرنگی برگ‌اول‌نونویسی شده ، جلد تیماج مشکی عطف پارچه‌ای با مهر حاج سید سعید .

۵۳۷

مجموعه :

۱– ارشادالمسترشدین **(فقه – فارسی)**

تألیف حاج ملامحمدابراهیم‌بن حاج ملامحمدحسن کرباسی متوفی ۱۲۶۱هـ.ق. رساله عملیّهٔ اوست دریك مقدمه وچهار مقصد وخاتمه . مقدمه درتنبیه غافلین .

مقصد اول درعبادات . شامل چند منهج... نسخه موجود ازآغاز تا آخر حج‌را دارد.

آغاز : بسمله حمد له اما بعد چنین گوید خادم دینیّه ومستفیض اسرارشرعیه..

۲ـ معراج (اخبار ـ فارسی)

آغاز : بسمله حمد له اما بعد بدانکه دراخبارآمده‌است‌که حضرت حق تعالی جل جلاله وعظم شأنه می‌خواست که حبیب خود محمد مصطفی (ص) را نزد خود خواند ...

انجام : بان کاذر داد تا خدمت فرزندان او کنند والله اعلم بحقایق‌الامور تمت .

۳ـ پنجاه موقف (اخبار ـ فارسی)

ازمجلسی اول، محمدتقی‌بن مقصودعلی مجلسی متوفی ۱۰۷۰ هـ.ق.

آغاز : بسمله حمد له وبعد ثقةالاسلام و رئیس‌المحدثین محمدبن‌یعقوب‌کلینی رضی روایت کرده است بسند معتبر ازحضرت امام جعفر صادق ...

انجام : که دوست خود روشن بنده‌پروری داند . تمام شد رساله پنجاه موقف.

٤ـ سئوال حضرت موسی از حق تعالی وپاسخ آن (اخبار ـ فارسی)

آغاز : بسمله روایت معتبر است که حضرت موسی علی نبیّنا وعلیه‌السلام در کوه طور بعداز مناجات اول حق سبحانه وتعالی فرمود ای موسی اقرارکن به‌غفلت..

انجام : یکی را ده عوض می‌دهم در دنیا بدیشان شفقت‌کنم والله‌اعلم‌بالصواب.

٥ـ وصیت‌نامه رسول اکرم (ص) به امیرالمؤمنین (ع) (اخبار ـ فارسی)

آغاز : بسمله این کتابی است که حضرت رسول (ص) حضرت امیرالمؤمنین(ع) را وصیّت کرده وعربی بوده او را فارسی کردیم ما تا برخوانندگان آسان باشد و

نویسنده بدعا یاد آورند امّا بعد روایت کند محمدبن علی‌النوادری ازپدر خود ...

رساله اول نسخ خوش ۱۹ سطری ۸/۵×۱٤/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای بلاغ، بقیه رساله‌ها بخط نستعلیق ۱۵ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، بخط محمدرضا بخواهش برادرش محمدظاهر شاطر خباز، در ۷ رجب ۱۲۳۵ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، شامل ۱۸+۸+۱۱+ ۲۱+۳۱۲+۳۱۲+۲۱+۱۱+۱۸ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی. جلد تیماج مشکی عطف میشن سرخ.

۵۳۸

ترجمه دیوان علی (ع) **(شعر ــ فارسی)**

ازشوقی که در راه نجف به‌اشعار آنحضرت ــ صد کلمه ــ وغیره برمی‌خورد درسال ۸۷۵ ه.ق. وآنرا به‌نظم فارسی درمی‌آورد.

آغاز: بسمله من کلام حضرت امیرالمؤمنین علی‌بن ابی‌طالب (ع) مفتعلن‌مفتعلن فاعلات مفتعلن، مفتعلن فاعلات.

نامه گشایم بثنای خدا حمد سرایم ولی‌الحمد را ...

نسخ ۱٤ سطری ۸×۱۲/۵س، بخط سیدحسین‌تبریزی در ربیع‌الثانی ۱۲۸۰ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، درآخر نسخه آمده است که کل اشعار فارسی وعربی ۱۹۰٤ بیت است، دارای ٦۹ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج لایه‌ئی عبایی.

۵۳۹

شرایع‌الاسلام فی مسائل‌الحلال والحرام ج۲ **(فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ نجم‌الدین ابوالقاسم جعفربن ابی‌یحیی حسن‌بن سعید هذلی معروف

به‌محقّق حلّی متوفی ٦٧٦ هـ.ق. کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده است. نسخهٔ ما شامل جزء دوم آنست ازنکاح تا آخر.

آغاز: بسمله ... کتاب‌النکاح واقسامه ثلثة. القسم‌الاول فی‌النکاح‌الدائم والنظر فیه یستدعی ...

نسخ ١٧ سطری ٩/٥×١٤/٥ س، بخط محمدعلی‌بن کربلائی خدای‌وردی آذربایجانی در ١٢٣٣ هـ.ق. با مهر چهار گوشه درآخر نسخه که ازآن کاتب‌است با سجع «افوض‌امری الی‌الله عبده محمدعلی» ومهر حاج سید سعید. عنوان‌شنگرف. کاغذ فستقی، جلد تیماج مشکی.

٥٤٠

منتهی‌المقال فی احوال‌الرجال = رجال بوعلی (رجال ــ عربی)

تألیف شیخ أبی‌علی محمدبن اسماعیل‌بن عبدالجبّارحائری متوفی ١٢١٦ هـ.ق. از دودمان شیخ‌الرئیس ابی‌علی سینا که درآن ازکتابهای: منهج‌المقال استرآبادی و تعلیقهٔ وحید بهبهانی ومشترکات کاظمی ویادداشتهای طباطبائی استفاده کرده است.

این کتاب مکرر چاپ شده است.

آغاز: بسمله نحمدالّلهم یا من رفع منازل‌الروات بقدر ما یحسنون من‌الروایة عن‌الائمة ...

نستعلیق ٢٢ــ٢٤ سطری ١٠×١٥/٥ س، تحریر سدهٔ ١٣ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ٤٢٩ گ ١٤/٥×٢١س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج عنابی ضربی‌دار.

٥٤١

شرح مختصر نافع = شرح صغیر **(فقه ــ عربی)**

گزارشی است از امیر سید علی‌بن سید محمدعلی‌بن سید ابی‌المعالی صغیر متوفی ١٢٣١ هـ.ق. برکتاب مختصر نافع محقق حلّی. امیرسیدعلی دوشرح بر مختصر نافع نگاشته است یکی کبیر که بنام ریاض‌المسائل موسوم‌است و دیگری ــ صغیر ــ که ازنخستین مختصرتر است وهمین نسخه حاضر می‌باشد .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی صَغُرت فی عظمته عبادةالعابدین ... اما بعد فانی مورد لك فی هذاالمختصر خلاصةالمذهب‌المعتبره بالفاظ محبّره ... کتاب‌الطهارة و ارکانه اربعةالاول فی‌المیاه والنظر فی ...

نسخ ١٣ سطری ٨/٥×١٥/٥ س، تحریر سدهٔ ١٤ هـ.ق. معلق بحواشی، نسخه کامل است، کاغذ آبی، عنوانها قرمز جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

٥٤٢

حاشیهٔ انوارالتنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی **(تفسیر ــ عربی)**

اصل از قاضی بیضاوی متوفی ربع آخر قرن هفتم هـ.ق. وحاشیه ازشیخ بهائی، محمدبن حسین عاملی حارثی همدانی متوفی ١٠٣٠ هـ.ق. که چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی جعل نسخة عالم‌الامکان شرحاً لآیات قدرته و تفسیراً فی دروس صحیفة ...

انجام : وقد سبق لنا کلام فی هذا المقام عند اول تفسیرالفاتحة فتذکره . قد فرغت من تسوید ...

نسخ ۱۹ سطری ۷/۵×۱٤س، بخط شیخ‌محمدجعفربن آخوند ملاعبدالله در جمعه ۲۷ جمادی‌الآخر ۱۲۷۱ هـ.ق. معلّق بحواشی . جای عنوانها نانویس . دارای ۹۳ گ ۱۳/۵×۲۱/۵ س، با مهر کتابخانه مجدالدین وحاج سید سعید کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی ، جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

٥٤٣

مجموعه :

۱ــ حاشیهٔ معالم **(اصول فقه ــ عربی)**

أصل ازشیخ حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۱۰۱ هـ.ق. وحاشیه ازمیرزا محمدبن حسن شیروانی متوفی ۱۰۹۸ هـ.ق. که نسخه‌های خطی آن فراوان است .

آغاز : بسمله قوله‌الفقه فی‌اللغة الفهم الخ اقول انما ابتدء بتعریف‌الفقــه دون اصول‌الفقه کما هو ...

۲ــ دررالبهیّة فی‌النظائرالفقهیّة **(اصول فقه ــ عربی)**

سرودهٔ مولی محسن‌بن مولی محمدسمیع‌بن مولی حسین‌بن علم‌الهدی ابن‌مولی فیض کاشانی زنده بسال ۱۲۲۱ هـ.ق. ارجوزهٔ فقهی است با مباحث مهمّهٔ اصول فقه که نسخهٔ ما تنها مقدمات اصول را دارد .

آغاز : بسمله

سبحانه من لا یــزال محســناً حمدی الیه الملــك المهیمــنا

۳ــ حاشیهٔ حاشیهٔ معالم **(اصول فقه ــ عربی)**

اصل از شیخ حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۱۰۱ هـ.ق. وحاشیه اول از

میرزا محمدبن حسن شیروانی متوفی ۱۰۹۸ هـ.ق. وحاشیه دوم کـه همین نسخـه موجود باشد از مولی محمدکاظم‌بن محمدنصیر هزار جریبی ازآغاز تـا اواخرمبحث ضد .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبدالذلیل الآثم ابن‌محمدنصیـر محمـد کاظم‌الهزار جریبی ...

انجام : قوله هذه‌المقدمه . ای کون علة‌الجایز جایزاً = قد تم ...

٤ـ اجتهاد وتقلید = شرح شرایع‌الهدایة فی شرح‌الکفایة

(اصول فقه ـ عربی)

درآن از سید صدرالدین آخوند ملامحمدطاهر قمی . محدث کاشانی یاد کرده است . مشتمل بریك مقدمه و دومصباح وخاتمه . مقدمه در دو امر ۱ـ در اقـوال و تحقیق درشرط حیاة درجواز تقلید اعلم مصباح اول دربیان ادلهٔ مشهوره بـراثبات مدعای ما (یعنی مؤلف) شامل چند ایقاظ . مصباح دوم درسایر ادله، نیز شامل چنـد ایقاظ . خاتمه درحکم جاهل درامر تقلید .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی احیی‌الحق بالاسلام وامات‌الباطل وقواعده بخیـر الانام ... وبعد انی لمّا وفقت لشرایع‌الهدایة فی شرح‌الکفایة و وصلت الـی قـول مصنفه‌العلامه ولا یکفی تقلیدالاموات فشرحته علی مـا یقتضیه‌الاوقـات احببت ان افضل‌الکلام واحققه علی ما یناسب‌المقام واجعله رسالة للاعتبار ...

انجام : وهو لزوم‌التکلیف بما لایطاق فیظهر جوابهما مما مر . فلیکن هذا اخر ما اردنا ایراده ...

٥ــ رسائل رجالیّه **(رجال ــ عربی)**

تألیف حجت‌الاسلام، سیدمحمدباقربن محمدتقی موسوی شفتی بیدابادی اصفهانی متوفی ١٢٦٠ هـ.ق. نویسنده تعداد ٢٣ رساله دراحوال ٢٠نفر از رواة بطور جداگانه نوشته است وآنها را تدوین نموده‌اند وبسال ١٣١٤ هـ. چاپ شده است. نسخه ما شامل ١ــ مقاله درتحقیق حال ابان‌بن عثمان. ٢ــ مقاله درتحقیق ابراهیم‌بن هاشم پدر شیخ کلینی ٣ــ محمدبن اسماعیل ٤ــ عمربن‌یزید. ٥ــ احمدبن محمدبن خالد.

٦ــ تعارض بین اذن‌المالك ومنعه **(فقه ــ عربی)**

تألیف قرن (١٣ هـ.ق.) نویسنده درآن ازاستادش دام ظله درمنهاج وتحفة‌ــ الابرار یاد کرده است.

آغاز: بسمله مسئلة اذا تعارض‌الاذن‌الصریح من‌المالك والمنع‌المفهوم من حالة او من فحوی ...

٧ــ ارث = رساله در ... **(فقه ــ عربی)**

از میرزای قمی، میرزا ابوالقاسم‌بن محمد متوفی ١٢٣١ هـ.ق.

آغاز: بسمله حمد له مسئلة اذا مات احد وعلیه دین او وصیته فهل ینتقل مالـه الی‌الوارث ام لا ...

٨ــ ادعیّه ماثوره در رفع وباء **(دعا ــ عربی)**

٩ــ اسند عنه = رساله در ... **(فقه ــ عربی)**

از امین‌بن محمدخلیل تویسرکانی درعشر آخرجمادی‌الاولی١٢٠٥ هـ.ق. (شاید

۱۲۵۱ هـ.ق. ؟)

آغاز : بسمله حمد له وبعد اعلم انّهم اختلفوا فی معنی اسند عنه ...

۱۰ــ الوجیزة فی‌الرجال = رساله ... **(رجال ــ عربی)**

ازمجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. کــه آنرا در رجب ۱۰۸۸ هـ.ق. دربین راه خراسان به‌اصفهان نگاشته است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی رفع منازل‌الرجال علی معارج‌الکمال علــی قــدر روایاتهم عن‌النبی‌الکریم ...

۱۱ــ اربعون سورة منتخبه من‌التوراة **(اخبار ــ عربی)**

آغاز : بسمله هذه اربعون سورة منتخبته من‌التوراة التی کلّم‌الله بها موسی‌بن عمران (ع) بلاترجمان‌السورةالاولی عجبت لمن ایقن بالموت کیف ...

۱۲ــ جُنگ **(کلیات ــ فارسی)**

از محمدامین‌بن محمدخلیل تویسرکانی. شامل مسائل‌فقهی، عرفانی، فلسفی‌و...

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبدالذلیل محمدامین ... سئــوال شخص متوفی شد ازاو مانده بسی مال ...

۱۳ــ اختلاج **(علوم غریبه ــ فارسی)**

قطعه شعری است بالغ بر ۵۰۰ بیت دراختلاج .

آغاز : بسمله

حکما را زقــول ذوالقرنیــن آنکه زوداشت کارحکمت زین

۱۴ــ درایه (عربی)

منقولَ از محمدعلی نوری وسیله محمد صادق‌بن محمد خلیل تویسرکانی در ۱۲۵۶ هـ.ق.

رساله اول نسخ ۲۳ سطری ۸×۱۷ س، تحریرپنجشنبه ۱۴ شوال ۱۲۴۵ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، ازبرگ ۸۳ــ۱ ، معلق بحواشی با امضاء «منه منه رحمه‌الله» رساله دوم نسخ معرب ۲۲ سطری ۸/۵×۱۶/۵ س، نسخه را کاتب بآخر نرسانده است ازبرگ ۸۶ــ۸۳ و رساله سوم نسخ ۲۱ سطری ۹×۱۵ س، عنوان شنگرف، ازبرگ ۱۳۹ــ۸۷ تحریر سلخ جمادی‌الثانی ۱۲۴۹ هـ.ق. رساله چهارم بهمان خط واندازه از برگ ۱۶۷ــ۱۴۰ رساله پنجم بهمان خط واندازه تحریر یکشنبه ۲۳ رجب ۱۲۵۱ هـ.ق. دراصفهان ازبرگ ۲۰۲ــ۱۶۸، رساله ششم بهمان خط واندازه از ۲۰۴ــ۲۰۲ و رساله هفتم بهمان خط واندازه ازبرگ ۲۰۸ــ۲۰۴ رساله هشتم بهمان‌خط واندازه که کاتب آن‌را بآخر نرسانده‌است، ازبرگ ۲۱۰ــ۲۰۸ رساله نهم بهمان خط واندازه ازامین‌بن‌محمدخلیل‌تویسرکانی در ۱۲۵۰هـ.ق. دراصفهان ازبرگ۲۳۱ــ۲۱۱. رساله ۱۱ بهمان خط واندازه ازبرگ ۲۴۱ــ۲۳۱ رساله ۱۲ بهمان خط واندازه ازبرگ ۲۶۳ــ۲۴۳ رساله ۱۳ نستعلیق ۲۱ سطری ۸/۵×۱۵ س، ازبرگ ۲۶۸ــ۲۶۳ و رساله ۱۴ نسخ ۲۱ سطری بخط محمدصادق‌بن محمدخلیل تویسرکانی در ربیع‌الاول ۱۲۵۶ هـ. ق. ازبرگ ۲۷۵ــ۲۶۸ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهارمهره‌ای، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج مشکی ضربی‌دار.

٥٤٤

معالم‌الدین **(اصول فقه ـ عربی)**

تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ١١٠١ هـ.ق. کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده است .

نسخ ١٤ سطری ٧×١٣ س، بخط محمدحسین‌بن ملا محمدرحیم قراجه‌داغی در سه‌شنبه ١٤ شعبان ١٢٣٤ هـ.ق. نسخه ما کامل است . کاغذ فرنگی، جلدکالینگور لاجودی‌رنگ عطف وگوشه پارچه .

٥٤٥

فهرست کتابخانه آستانقدس رضوی **(فارسی)**

از شیخ محمدحسین، مدرس وخادم حضرت رضا (ع) در١٣١٢ هـ.ق. به‌دستور حاج میرزا عبدالرضا اعتضادالتولیه . در دیباچه آمده است : بحمدالله علوم و کتب بطرز مرغوبی واسلوب خوش مرتب گردیده وهریك ازکتب علمیه را درعلم مناسب با او مندرج و درقفسه‌خاص بآن علم بترتیب خوبی گذاشت و درفوق قفسه اسم علم را بخط خوش مرسوم وبرخود ظهر کتاب اسم کتاب را ونمرهٔ آنرا بخط خوش نوشته وبرجلد کتاب چسبانید چنانچه دراین فهرست مبارك مرقوم شده، پس هر کتابی را خواسته باشند باید اولا ملاحظه فهرست را نموده و درعلمی‌که آن کتاب تعلق بآن علم دارد فحص کرد واز روی اسم کتاب وملاحظه نمره بآسانی کتاب‌را از قفسه بردارند ...

شکسته نستعلیق ١٧ سطری ٩×١٨ س، بخط شیخ

محمدحسین، مدرس وخادم حضرت رضا (ع) مؤلف و در ۱۳۱۲ هـ.ق. با سه‌رنگ قرمز وسیاه وآبی، با مهر بیضی‌شکل با سجع «العبد محمدحسین» درحاشیه صفحه دوم یادداشت مطلوب‌بودن این فهرست مورخ ۲۱ شعبان ۱۳۱۲ هـ.ق. با مهر بیضی‌شکل با سجع «محمدتقی» دارای ۱۰۴ گ ۱۴×۲۴ س، کاغذ کاهی، با مهر حاج سید سعید، جلدتیماج لایه‌ای عنابی.

۵۴۶

الثاقب فی‌المناقب **(اخبار ــ عربی)**

از ابن‌حمزه، عمادالدین ابوجعفر شیخ محمدبن علی‌بن حمزهٔ طوسی استاد ابن شهرآشوب متوفی ۵۸۵ هـ.ق. مشتمل بر ۱۵ باب وهرباب شامل چند فصل. باب اول در ذکر معجزات رسول خدا (ص) که مقدمه کتاب است. باب دوم دربیان معجزات پیامبرانی‌که نام آنها درقرآن کریم آمده است. باب سوم‌درمعجزات امیرالمؤمنین علی‌بن ابیطالب علیه‌السلام. باب چهارم درمعجزات فاطمه زهرا علیهاسلام. باب‌پنجم دربیان معجزات سبط اکبر امام حسن (ع). باب ششم ذکر معجزات سبط شهید حضرت امام حسین (ع). باب هفتم ذکر معجزات امام زین‌العابدین (ع). باب هشتم ذکر معجزات امام محمدباقر (ع) باب نهم ذکر معجزات امام جعفر صادق (ع) باب دهم درمعجزات امام موسی‌بن جعفر (ع) باب یازدهم درمعجزات علی‌بن موسی‌الرضا (ع) باب دوازدهم درمعجزات امام محمدتقی (ع) باب سیزدهم در معجزات امام علی‌النقی (ع). باب چهاردهم درمعجزات امام حسن عسگری (ع) باب پانزدهم درمعجزات صاحب‌الزمان (ع).

آغاز: بسمله الحمدلله العلی مجده‌الغالب جنده‌الفایض فضله‌الدائم طوله الذی

له‌الخلق و بیده‌الخذلان ...

انجام : و کان‌الرجل او می الی رجل به سمرة وکان لونه‌الذهب بین عینیه سجادة انتهی .

نسخ خوش ۱۹ سطری ۸/۵×۱٤ س، تحریر یکشنبه غرهٔ رجب ۱۲۷۷ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۵۲ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

٥٤٧

حاشیه شواهدالربوبیه **(حکمت ــ عربی)**

افادات ویادداشتهائی است از حاج ملاهادی‌بن مهدی سبزواری متوفی ۱۲۸۹ هـ.ق. برکتاب شواهدالربوبیه، تألیف صدرالدین محمدبن ابراهیم قوامی شیرازی معروف به آخوند ملاصدرا متوفی ۱۰۵۰ هـ.ق. که این حواشی ضمن اصل‌متن، چاپ شده است .

آغاز : بسمله قوله فی سلسلةالنزولیه اولها عقل‌الکل وهوالقضآءالاجالی والقلم الاعلی ...

انجام : ومن هنا شرط‌التنقیه قبل‌الریاضه فی آخر شرح حکمت‌الاشراق .

نسخ ۲۱ سطری ٦/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱٤ هـ.ق. عنوان ــ قوله ــ قرمز، نسخه بدون خطبه وخاتمه است. دارای ۱۹۲ گ ۱۱×۲۱/۵ س، کاغذفستقی، با مهر حاج‌سید سعید، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

٥٤٨

لسان‌الذاکرین **(مقتل ـ فارسی)**

تألیف حاج میرزا محمدهادی‌بن ابوالحسن شریف نائینی زنده بسال ۱۲۳۰ هـ. ق. که آنرا بنام فتح علی‌شاه قاجار معنون داشته است دریك مقدمه وچهارباب و خاتمه . مقدمه درتعریف عشق ... این کتاب مکرر چاپ شده است .

نسخ ۱۸ تا ۲۱ سطری ۹/٥×۱٤/٥ س، به‌خط حاج میرزا محمدحسین اصفهانی در ۱۲۳۱ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، شامل ۳٥۱ گ ۱٦×۲۱ س، درپشت صفحه اول تملك محمدرضابن محمدعلی حسینی با مهر چهارگوشه با سجع «محمدرضابن علی‌الحسینی» با مهر حاج سید سعید، کاغذ فستقی، جلد مقوا با روکش پارچه .

٥٤٩

حل مشکلات‌الاشارات = شرح اشارات **(حکمت ـ عربی)**

شیخ‌الرئیس ابی‌علی حسین‌بن عبدالله معروف به ابن‌سینا متوفی ٤۲۸ هـ.ق. کتاب جامعی درمنطق وحکمت نگاشته است بنام ـ الاشارات والتنبیهات فی‌المنطق والحکمة ـ که برآن شروح وحواشی چند نگاشته شده است وازآن جمله است شرح خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن حسن متوفی ٦۷۹ هـ.ق. که خواجه دراین شرح اعتراضات فخر رازی متوفی ٦۰٦ هـ.ق. را رد کرده است واز ابن‌سینا دفاع نموده . تاریخ فراغت ازاین شرح، صفر ٦٤٤ هـ.ق. می‌باشد که چاپ شده است .

آغاز موجود : والجسم هوالطبیعی‌المذکور والمفاصل هی‌المواضع التی تنفصل

وتتصلّ بجسم عندها ...

انجام موجود : ثم امر بعد وجود هذه‌الشرائط بالاحتیاط البالغ عقلا و رسما حسب .

نسخ ۱۹ سطری ۸×۱۳/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز، نسخه از اول وآخر ناقص است ، معلق بحواشی، با امضاء «س س م» دارای ۲۳۷ گ ۱۵ × ۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۵۰

سئوال وجواب = جامع‌الشتات **(فقه ــ فارسی)**

پرسشها وپاسخهائی‌است بترتیب ابواب‌فقهی ازمیرزای‌قمی، میرزا ابوالقاسم‌بن محمد متوفی ۱۲۳۱ هـ.ق. از طهارت، مبحث استحاضه تا دیات را دارد .

آغاز : کتاب‌الطهارة سئوال هرگاه مستحاضه باستحاضه کثیره غسل‌کرد ازبرای نماز قبل‌ازاینکه شروع کند .

نسخ ۲۷ سطری ۱۰×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. برخی عنوانها قرمز وبرخی دیگر نانویس . دارای ۳۴۹ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۵۱

حاشیهٔ شرایع **(فقه ــ عربی)**

انجام موجود : وفرق نگذاشته‌اند مابین دائمی ومتعه ومدخوله وغیر مدخوله

ومحصن وغیرمحصن .

ازمحقق کرکی، شیخ نورالدین علی‌بن حسین‌بن عبدالعالی متوفی ۹۴۰ هـ.ق. حاشیه‌ای است تحت عنوان ــ قوله ــ .

آغاز : بسمله حمد له . وبعد فهذه فواید مهمّة علقتها علی کتاب شرایع‌الاسلام یستعان بها علی تحریر مسائلها وتحقیق مطالبها ضمنتها بیان ما اعتمد علیه فی‌الفتوی.. قوله کتاب‌الطهارةالطهارة اسم للوضوء اوالغسل ...

انجام : قوله من‌العاقلة تردد الخ لایرث . تمت حاشیه شرایع‌الاسلام فی فقه الامامیة والصلوة والسلام علی افضل‌الخلق والبریه . تمت

نسخ مُعْرَب ۱۷ سطری ۸×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، نسخه تصحیح ومقابله شده‌است و دارای بلاغ می‌باشد، واز آغاز ومیان نونویسی گردیده و برخی اوراق وصالی شده . با مهر کتابخانه مجدالدین جلد مقوا عطف وگوشه میشن قهوه‌ای .

۵۵۲

مجموعه :

۱ــ یادداشتهای متفرّقه **(فارسی)**

به‌نظم ونثر . قطعه‌ای از ابن‌یمین، امیرحسینی، رباعی دراسامی نغمه‌های دوازده‌گانه موسیقی و گفتارهائی درپزشکی، تجوید، عرفان وحدیث .

۲ــ آداب‌المتعلمین **(اخبار ــ عربی)**

تألیف سلطان‌الحکما واستادالمحققین والمتکلمین خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن محمدبن حسن جهرودی طوسی متوفی ۶۷۳ هـ.ق. در دوازده فصل ۱ــ در

ماهیت وفضیلت علم ۲ــ درنیّت . ۳ــ درگزینش علم واستاد وشریك ٤ــ در علم خواهی ومراقبت ٥ــ آنچه قبل‌از شروع لازم است ٦ــ درتوکل ۷ــ هنگام‌تحصیل ۸ــ در شفقت ونصیحت ۹ــ دراستغاذه ۱۰ــ ورع ۱۱ــ آنچه برحافظه افزاید ۱۲ــ آنچه جلب رزق می‌کند . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله احمدالله علی آلائه واشکره علی نعمائه والصلوة علی سید انبیائه وخیر اوصیائه . وبعد فکثیراً من طالب‌العلم لاتیسّر لهم‌التحصیل ...

انجام : ویتبرك بالآثارالواردة فی‌الطب الذی جمعه‌الشیخ الامام ابوالعباس المستغفری فی کتابه‌المسمّی بطب‌النبی یجده من یطلبه . تم بحمدالله وحسن توفیقه .

۳ــ الحجة فی اثبات امامة امیرالمؤمنین علی (ع) **(عقائد ــ عربی)**

آغاز : بسمله اخبرنا الشریف‌السیدالجلیل‌العالم ابوعبدالله محمدبن علی‌بن الحسن‌بن عبدالرحمن‌العلوی‌الحسنی قراءة علیه یوم‌الاحد ثانی شوال من سنة اثنتین واربعین واربعمایه فاقربه ونسخته من اصل کتابه بخطه . قال حدثنا ابوالطیب علی‌بن محمدبن بنان‌الفقیه اخبرنی ابوجعفر محمدبن محمدبن‌الحسین‌بن هارون قرأة علیه قال اخبرنا ابوعبدالله محمدبن علی‌بن شاذان قال حدثنا احمدبن رشید قال حدثنا ابومعمّر سعیدبن ختم قال کتب سلیمان‌بن عبدالله الی بعض اصحابه : بسم‌اللهالرحمن الرحیم کتبت تسأل عن‌الحجة فی اثبات امامة امیرالمؤمنین علی‌بن ابیطالب (ع) ...

انجام : ولکن‌العجب ممن اهتدی لطول ماالناس فیه من‌العمی‌والضلالة ولکن‌الله یهدی من یشاء .

٤ــ تفتارهای تاریخی ، منقول ازشرح نهج‌البلاغه ابن‌میثم ، تفسیری ، در دو صفحه به عربی .

۵ــ عهدنامهٔ مأمون (عقائد ــ عربی)

پیمان‌نامه‌ای است که مأمون عباسی بر ولایت‌عهدی حضرت رضا (ع) بسته است وپس‌ازآن یادداشتی آمده که حضرت رضا (ع) درپشت آن عهدنامه نگاشته است . مورخ رمضان ۲۰۱ هـ.ق. وپس‌ازآن، گواهی چندتن برای عهدنامه .

آغاز : هذا کتاب عهدالمأمون لامام علی‌الرضا (ع) بولایةالعهد . بسمله هذا کتاب کتبه عبدالله‌بن هارون‌الرشید امیرالمؤمنین بیده لعلی‌بن موسی‌بن جعفر ولی‌عهد اما بعد فان‌الله عزوجل اصطفی‌الاسلام دیناً واصطفی له ...

۶ــ مطالبی گوناگون تفسیری، روائی، پزشکی، مذمت صوفیه ، قسمت درهم و دینار و تحدید صاع وادعیه به‌عربی وفارسی .

۷ــ عقدالدرر فی نقر بطن عمر = عقدالدّرر فی تاریخ وفات عمر

(شرح حالها ــ عربی)

ناشناخته . ساختهٔ شیعی متعصّبی است با استناد بمنقولات غیرمعتمده ، در چهارفصل ویك خاتمه برحسب مراد وسعادت جاوید . فصل ۱ــ درفضیلت روز وفاتش و ... فصل ۲ــ دربیان حسب ونسب او ۳ــ درکشتن و روز کشته‌شدنش ۴ــ درشادمانی وسرور .

آغاز : بسمله الحمدلله‌الملك‌العلام ذی‌الجلال والاکرام علی جزیل‌الانعام وجمیل الانتقام وبلوغ‌المرام وبعد فهذه نبذة من غرایب‌الاخبار ...

۸ــ جُنگ (عربی)

یادداشتهائی است متفرقه . شامل بندی منقول ازنهایهٔ ابن‌اثیر . نسخهٔ خضاب نافع . بندی‌منقول ازقرابادین ــ کشاف، صحاح، خصال، مجمع‌البیان، نهج‌البلاغه،

ابراهیم خواص، کلینی، ذخیره نسخه قلونیاخان خانان، دربارهٔ خلفاء، شبههٔ زکوة واجبه درنصاب معین . شبهه اصولیه، بندی درتجزی ازشیخ بهائی . شبهه سجدتین با هم رکن نماز هستند، دربارهٔ صاع، نسخهٔ روغه‌مو، داروئی‌که موی‌را سیاه‌می‌کند، مناهی‌النبی (ص) ، دعای عقیقه . جواب شبهه ابن‌کمونه ازمحمدهادی، جامع این مجموعه . بندی منقول ازکتاب‌المستطرف، وگفتارهای پزشکی .

۹ــ ایقاضات (حکمت ــ عربی)

تألیف میرداماد، محمدباقربن محمدحسینی استرآبادی اصفهانی متوفی ۱۰٤۱ هـ.ق. دربیان خلق اعمال وافعال بندگان . این کتاب درحاشیهٔ قبسات چاپ شده‌است.

آغاز : بسمله الحمدلله ربِ‌العالمین حق حمده والصلوة علی خیرته من خلیقته محمد وآله‌المعصومین من عترته اما بعد فقد سألتنی افاض‌الله تعالی علیك سجال فیوضات عالم‌القدس عن مسئلة خلق‌الاعمال ...

۱۰ــ مناظرهٔ پدر شیخ بهائی درحلب (عقائد ــ عربی)

از شیخ عزالدین حسین‌بن عبدالصمد جبعی عاملی حارثی متوفی ۹۸٤ هـ.ق. گفتگوئی است با یکی‌از فضلای حلب که حنفی مذهب بوده است و درخصوص اثبات حقانیت مذهبی جعفری می‌باشد . این مناظره بسال ۹۵۱ هـ.ق. درحلب صورت پذیرفته است .

آغاز : بسمله الحمدلله علی ما انعم به وکفی والصلوة والسلام علی عباده‌الذین اصطفی محمدالنّبی‌الامی واهل بیته ... وبعد فهذه صورت بحث لهذاالفقیر الی رحمة ربّه‌الغنی ...

١١ــ جُنگ **(عربی و فارسی)**

مطالبی شامل : دفع تقطیر بول . بندی منقول ازکتاب مقاتل‌الطالبین . چند معجون طبی وحَب در مَتنی وسنگ کلیه، ویادداشتها ونسخه‌های پزشکی . نامه شیخ بهائی به میرزا ابراهیم همدانی . ومقالی درتحقیق گناهان کبیره ازشیخ بهائی.

١٢ــ منهاج‌الحق والیقین فی تفضیل امیرالمؤمنین علی سایرالانبیاء

(عقائد ــ عربی)

تألیف سید ولی‌بن نعمةالله حسینی رضوی حائری معاصر پدر شیخ بهائی . شامل چهارده مطلب که آن‌را بخواهش دوستش خواجه علی آملی نگاشته است . همین مؤلف را کتاب دیگری هست بنام کنزالمطالب، که آن‌را درسال ٩٨١ ه.ق. ساخته است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اوضح لنا سبیل‌الهدی والیقین ومن علینا بمحمد خاتم‌النبیین اذ بعثه امّا بعد فیقول اقل ...

١٣ــ جُنگ **(عربی و فارسی)**

شامل بندی منقول از آقامحمداسماعیل در فضیلت پیغمبر اکرم (ص) . نسخه ریش وبلندشدن مو . مکالمه ابلیس . نوروز . درباره شعر . مقاتلهٔ حضرت‌علی (ع) بطلان جبر وتفویض . درتحقیق ــ آل ــ حجت درمیان خلق، دجّال، بندی منقول ازخصال . قرابادین . جواز تسلسل درامور مترتبه . حکایتی از روضةالریاحین . واز کتاب‌الاعراض فی تدبیرالغذا . سئوال مأمون ازطب .

١٤ــ رسالهٔ ذهبیه = طب‌الرضا **(پزشکی ــ عربی)**

منسوب به حضرت رضا (ع) . گویند این رساله را آن‌حضرت برای مأمون

نگاشته است وباو آموزش حفظ‌الصحه داده است و دستوراتی درخصوص خوراکیها وآشامیدنیها وپوشاکها و داروهای مفید، حجامت ومسواك وحمام وغیره فرموده است . ومأمون فرمان داد تا این رساله را با آب‌طلا بنویسند لذا به رسالهٔ ذهبیه ــ معروف گردید . این رساله چاپ شده است وگزارشهای فارسی از او موجود است.

آغاز : بسمله‌الرسالةالذهبیه فی‌الطب‌الذی بعث بها الامام علی‌بن موسی‌الرضا.. اعلم ... ان‌الله تعالی لم یقبل‌العبدالمؤمن ببلاءٍ حتّی جعل له دواء یعالج به ...

۱۵ــ وجود واجب تعالی = رساله در (حکمت ــ فارسی)

از رفیع‌الدین محمد حسینی طباطبائی . دریك مقدمه وپنج مقصد ویك خاتمه . مقدمه دربیان معنی وجود وحقیقت هستی، در دوباب، مقصد اول دراثبات مبدأ قدیم وصفات ثبوتیه، درهشت باب، مقصد دوم درصفات سلبیّه درچهارباب . مقصد سیّم درافعال شامل پنج باب . مقصد چهارم دربعث رسل وانبیاء درپنج باب . مقصد پنجم درامامت درپنج باب . خاتمه درمعاد جسمانی .

آغاز : بسمله الحمدلله المتوحّد بالالهیه لجمیع ما سواه‌المتفرد ... امّا بعد بر ارباب خرد وهوش پوشیده نیست که چنانچه هستی ازنیستی بهتر وبرتر است و برابری نیستی را با هستی نه درخور است ...

انجام : وتصدیق چنانچه از ریب وانکار بیرون آید درکارنیست وچون مقصود دراین رساله بختم انجامید برشکر نعمای بی‌منتهای ربّانی‌و درود بر خیرالبشر خاتم‌النبیین وآله‌الطاهرین اختصار نمود . تمت

۱۶ــ داستان وفات حضرت سلمان (اخبار ــ عربی)

آغاز : باسنادالامام شیخ‌الانام ابوالحسن علی‌بن‌الحسین‌الهمدانی باسناده الی

آخره عن‌الاصبغ‌بن نباته قال کنت مع سلمان‌الفارسی رضی ...

انجام: قدحضرصلوات‌الله‌علیه‌وصلّی بالناس وهذا ماکان من‌الحدیث علی‌التمام.

درسه صفحه آخر نسخه قطعه‌ای ازمولانا بدرالدین شاشی دراسم احد . بندی درخصوص مواضع رجال‌الغیب . صورت یك استفتاء وپاسخ آن وبحثی فقهی .

این مجموعه بخط نستعلیق ٢٤ــ٢٠ سطری برخی صفحات بصورت چلیپا ٨×١٦ س، بخط سیدبشیر موسوی در ١٥ جمادی‌الثانی ١٢٣٨ هـ.ق. با مهربیضی‌شکل‌او با مرکب سرخ با سجع : «الواثق بالله‌الغنی عبده بشرالموسوی» عنوان ونشان قرمز، کاغذ فرنگی صیقلی، دارای ١٨٣ گ ١٤×٢١ س، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

٥٥٣

شرح الفیهٔ ابن‌مالك = شرح خلاصه **(نحو ــ عربی)**

اصل از ابن‌مالك نحوی، جمال‌الدین ابی‌عبدالله محمدبن عبدالله طائی متوفی ٦٧٢ هـ.ق. و درپشت صفحه اول با خط مغایر آمده است که این شرح از ابن‌ناظم می‌باشد، لکن باید جز آن باشد . شرحی است تحقیقی ونسبتاً مفصل که ناظر بر ابن‌ناظم می‌باشد . ابتدا یك بیت از الفیه را با رمز ــ ص ــ می‌آورد وسپس با رمز ــ ش ــ آن بیت‌را گزارش می‌نماید . درباب حال آمده «... خلافاً للفارسی وقول ابن‌المصنف ان هذه‌الصورة ممنوعة بلاخلاف لیس بجیّد ...»

آغاز : بسمله قال مُحَمَّدٌ هو ابن‌مالك ... ش الکلام‌المصطلح علیه عند النحویین عبارة عن‌اللفظ‌المفید ...

انجام : من وجهه‌الثانی هلمّ فانهم‌الزموا ادغامه . وما یجمعه عنیت قد کمل ...

وصحبه‌المنتجبین‌الخیره . تمت .

نسخ ۱۷ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، تحریرسدهٔ ۱۳ ه.ق. عنوانها شنگرف، نسخه کامل است، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

٥٥٤

منتهی‌المطلب فی تحقیق‌المذهب **(فقه ــ عربی)**

تألیف علامهٔ حلّی، جمال‌الدین حسن‌بن سدیدالدین یوسف‌بن علی‌بن مطهر حلّی متوفی ۷۲٦ ه.ق. این کتاب یکی‌از متون فقهی استدلالی معروفی است که مکرر چاپ شده . نسخهٔ موجود از اواخر صوم وتمام اعتکاف تا اواخر حج را دارد.

آغاز : بسمله‌المبحث‌الخامس فی بقیة اقسام‌الصوم ... اقسام‌الاول فی‌الواجب منه . مسئلة ...

انجام موجود : فی‌الحرم الا مذبوحا قد ذبح فی اکل ثم ادخل‌الحرم .

نسخ ۲۲ــ۱۷ سطری کهن که درپشت صفحه اول با خط مغایر آمده است که این نسخه بخط مؤلف می‌باشد . نسخه با خط متن تصحیح شده و دارای بلاغ است . حواشی برخی اوراق، وصالی شده ، ناقص‌الآخر، کمی آب‌دیده، درصفحه عنوان یادداشت تملك محمدرسول‌بن‌عبدالعزیز مورخ‌پنجشنبه بیستم ربیع‌الثانی ۱۲۳٦ ه.ق. با مهر چهارگوشه با سجع : «محمد رسول‌الله» دارای ۲٦۳ گ ۱۵/۵×۲۱س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ سمرقندی، جلد تیماج مشکی .

٥٥٥

داستان محمد حنفیه **(شعر ــ ترکی)**

شامل مدح حضرت رسول (ص) . آمدن نساءالغیب . بردن خولی‌بن یزید سر

مبارك امام حسین (ع) ، دفن اجسام شهدا ... خبردارشدن محمدحنفیه ازقتل امام حسین (ع) نامه نوشتن محمد حنفیه به‌مسیّب خزاعی ... هجوم آوردن لشگر بر محمد حنفیه ... حرب‌نمودن ترك طقان با لشگر یزید .

آغاز : بسمله

مبدهٔ نامه بنام ذوالجلال لاشریك ولاشبیه ولامثال ...

نستعلیق پست ١٤ سطری ١١×١٥ س، تحریر سدهٔ ١٣ هـ.ق. عنوانها قرمز، دارای ٥٩ گ ١٦×٢١/٥ س، کاغذ فستقی با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج سرخ .

٥٥٦

المراد فی‌المبدأ والمعاد (حکمت ــ فارسی)

ناشناخته . در دومقاله، مقاله اول درمبدأ شامل چهارفصل، فصل‌اول در دانستن سبب ایجاد عناصر اربعه وکیفیات وکمیات آنها فصل دوم درتولید فصل سوم آب وام موجودات فصل چهارم مزاج مائی . مقاله دوم درمعاد مشتمل بر دومقدمه وسه‌فصل.

آغاز : بسمله هذا کتاب‌المراد فی‌المبدأ والمعاد اما بعد دراین کتاب ما بحثی درعالم مجردات وعلویات نداریم مگر دربعضی ازآنها که مطالب موقوف می‌شود بدانستن آن بلکه گفتگوی ما درمبدأ ومعاد عالم مرکّبات است یعنی عالم کون و فساد واین عالم در تحت فلك قمر است ...

نستعلیق ١١ سطری ٨×١٥ س، تحریر سدهٔ ١٤ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ١٩ گ ١٤/٥×٢١/٥ س، کاغذ فستقی با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج قهوه‌ای لایه‌ای .

٥٥٧

حاشیهٔ معالم **(اصول فقه ـ عربی)**

اصل از شیخ حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۱۰۱ ه.ق. وحاشیه از ملا میرزای شیروانی، محمدبن حسن متوفی ۱۰۹۸ ه.ق. این حاشیه با اصل آن، چاپ شده است.

آغاز : بسمله قوله‌الفقه فی‌اللغة الفهم اه . انما ابتداء بتعریف‌الفقه دون اصول الفقه کما هوالمعروف فی کتب‌الاصول ...

انجام : کذا قیل ولعله احمل اعتماداً . قد فرغ ...

نسخ خوش ۱۹ سطری ٦×۱۳ س، بخط محمدتقی گلپایگانی دراصفهان تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. عنوان قوله ونشان متن شنگرف، درپشت صفحه اول یادداشت تملك بیع از محمدمهدی حسینی در اواسط ۱۲۲۷ه.ق. با مهر بیضی‌شکل با سجع : «عبده محمدمهدی‌بن علی‌الحسینی» ومهر حاج‌سید سعید . کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، معلّق بحواشی ، دارای ۱۳۷ گ ۱۳×۲۱ س، جلد تیماج قهوه‌ای .

٥٥٨

منشآت **(ادب ـ فارسی)**

کتابی است متضمن مراسلاتی که تاریخ یکی‌از آنها سال ۱۲۸۸ ه.ق. می‌باشد، بعنوان :

۱ــ مرحوم میرزا مهدی‌خان یکی‌از سلاطین هندوستان انشاء فرموده .

۲ــ نسخه‌ایست که مرحوم میرزا عبدالوهاب ازجانب خاقان بامپراطور نوشته است .

۳ــ ایضا مرحوم میرزا عبدالوهاب بسلطان روم سلطان محمود نوشته .

٤ــ مرحوم میرزا مهدی‌خان بیکی از سلاطین هند نوشته .

٥ــ ایضاء از انشاء میرزامهدی‌خان رقم نظارت وباغات وعمارات .

٦ــ فرمان نظارت که میرزامهدی‌خان انشاء فرموده .

۷ــ رقم اضافه که میرزامهدی‌خان انشاء فرموده .

۸ــ از انشاء میرزامهدیخان است .

۹ــ نسخه حکومت استراباد که مرحوم میرزا عبدالوهاب فرموده .

۱۰ــ مرحوم میرزا مهدیخان فرموده .

۱۱ــ ازنامه ۱۰ تا آخر که بالغ بر ٤۰ نامه می‌شود از انشاءات میرزا مهدیخان است .

آغاز : بسمله

ای کرده ز کلك صنع ترکیب بشر زانشاء تو نقش‌بسته اجسام‌صور..

انشاء نامه حمدیکه مترسلان صحائف صنایع ابداع املاء نمایند صفحه نثار ... جواهر زواهر حمد وسپاس ...

شکسته نستعلیق ۱۰ سطری ۷/٥×۱٤ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. دارای یك سرلوح، جدول صفحات زرین و مشکی وشنگرف و زرد، عناوین سبز وتوضیحات لغوی با قرمز، کمند مشکی نسخه را کاتب بآخر نرسانده است . دارای ٦٦ گ ۱٥/٥×۲۱/٥ س، با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۵۹

مجموعه :

۱ــ هیئت = فارسی ... **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

از علاءالدین علی‌بن محمد قوشچی معروف به ملاعلی قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ. ق. که چاپ شده است . دریك مقدمه و دومقاله ویك خاتمه، مقدمه دربیان آنکه پیش‌از شروع درین علم و دانستنی است وآن در دوقسم است . مقاله اول دربیان احکام واحوال اجرام عالم علوی و درآن شش باب است . مقاله دوم دربیان هیئات زمین وقسمت آن به‌اقالیم ... و درآن یازده باب است . خاتمه درمعرفت ابعاد اجرام کواکب برصد و ...

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد این کتابی است که مشتمل است بر ...

۲ــ بیست‌باب در اسطرلاب **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

از خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن محمد متوفی ۶۷۲ هـ.ق. که آنرا از صد باب خود انتخاب کرده است . باب اول درالقاب‌آلات وخطوط و دوایراسطرلاب ۲ــ درمعرفت ارتفاع گرفتن ۳ــ درمعرفت طالع از ارتفاع ۴ــ درارتفاع از طالع ۵ــ درمعرفت دایر وساعات مستوی ۷ــ درمعرفت میل آفتاب ... باب بیستم در معرفت راستی وکجی اسطرلاب . این رساله چاپ شده است .

آغاز: بسمله حمد له اما بعد این مختصریست درمعرفت اسطرلاب از تصانیف استاد علامه ...

۳ـ معرفت تقویم (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

از نظام‌الدین عبدالقادربن حسن رویانی لاهیجی شاگرد ملاعلی قوشچی از دانایان سدهٔ نهم ویا اوائل سدهٔ دهم هجری، گویا در ۹۲۵ هـ.ق. درگذشته است. دریك مقدمه و دوباب وخاتمه. مقدمه درعلامات تقویم. باب اول دربیان علاماتی که تعلّق به‌حروف جمل دارد، درچهار فصل. باب دوم درعلاماتی که درتقویم تعلق به‌حروف آخر اسامی کواکب دارد. در دوفصل. خاتمه درآنچه مدار احکام بدان باشد وآن هفت فصل است.

آغاز: بسمله الحمدلله العلّی والولی والصلوة علی محمدالنّبی‌الأُمّی اما بعد این مختصریست درمعرفت تقویم ...

این مجموعه بخط نسخ ۱٤ سطری ۱٤×۸ س، بخط ابوالقاسم‌بن محمدمحسن کاخکی گنابادی درشنبه ۲۱ شعبان ۱۲٤۷ هـ.ق. رسالهٔ دوم که بهمان خط است، ناقص‌الآخر که بوسیله حسن‌بن محمدبن عبدالغنی طبسی متطبب معروف‌به مجدالاطباء در ربیع‌الاول ۱۳٤۰ هـ.ق. کسرنویسی شده‌است، عنوان وبرخی از دوائر نجومی‌قرمز، کاغذفرنگی آهارمهره‌ئی، رساله اول ازبرگ ۱ـ٤۹ رساله دوم ازبرگ ٤۹ـ۷٦ و رساله سوم ازبرگ ۷۸ـ۸۵ قطع ۱۵/۵×۲۱/۵ س، جلد تیماج‌عنابی لایه‌ای، با مهر حاج سید سعید.

٥٦٠

شرح جعفریه؟ (فقه ـ عربی)

تألیف قرن ۱۳ هـ.ق. نسخه‌ای است بدون آغاز وانجام. به‌گزارشی می‌ماند

بر یکی‌از متون فقهی و درباب جواز عدول ازسورتین به‌جمعتین گوید : والمصنف فی جامع‌المقاصد وحاشیته علی‌الارشاد ... معلوم می‌شود که ماتن : شیخ نورالدین علی‌بن حسین‌بن عبدالعالی معروف به محقّق‌کرکی متوفی ۹۴۰ هـ.ق. است و دربیان حکم مبتدئه گوید : و زاد علیها والدی‌العلامه ادام‌الله سبحانه ظلاله فی شوارع‌الهدایته قولاً سادساً ... چون مؤلف کتاب شوارع‌الهدایه فی شرح‌الکفایة السبزواریه، حاج شیخ محمدابراهیم‌بن محمدحسن خراسانی کلباسی کاخی اصفهانی متوفی ۱۲۶۲ هـ.ق. می‌باشد پیداست که شارح پسر اوست و زنده بسال ۱۲۶۲ هـ.ق. چنین گمان می‌رود که شرح جعفریه باشد .

آغاز موجود : الباب‌الثانی فی‌الوضوء . وهو بضم‌الواو لا بالفتح، فانه‌الماء الذی یتوضاء به وفیه فصول ثلثة . الفصل‌الاول فی عدد موجباته وقد عبر عنها فی النهایة والمهذب بالنواقض و فی‌المنتهی والقواعد ...

انجام موجود : فیه ان یکون حال‌الوضع ناویا وامّا عدم‌الفساد مع‌العود .

نسخ ۲۰ سطری ۸/۵×۱۴/۵ س، بخط مؤلف . عنوان ونشان قرمز، ناقص‌الاول، نسخه را بآخر نرسانده است با قلم‌خوردگی‌های فراوان وتصحیحاتی درحواشی، کاغذفرنگی سفید وآبی دارای ۲۶۳ گ ۱۵×۲۱/۵ س، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۵۶۱

مجموعه :

۱ــ لطائف‌الانوار فی بیان حقایق‌القرآن (تفسیر ــ فارسی)

از ملاعلی‌اصغربن ملامحمدحسن بیرجندی خوسفی متوفی ۱۲۹۳ هـ.ق. عالمی

فاضل و زاهدی با دقّت نظر بوده است که مدتی دربیرجند متصدی امـور شرعیّه بوده است . در دیباچه گوید : «سنه الف وماتین وتسعین باشد قذف درقلب شد که استمداد ازفیض روح‌القدس نموده شمه ازبطون وحقایق آیات قرآنی ... در بیـان فضائل محمد وعلی وآل طیّبین (ع) است اظهار نماید ...» پس‌ازآن درمقدمـه اول بزبان عربی به بیان اتصال سلسله اجازه‌ها و روایات خود پرداخته است . در آغـاز نسخه حدود پانزده برگ، تحریر دیگری ازهمین کتـاب هست وپس‌ازآن دوبـاره شروع می‌شود .

آغاز : لطائف انوار جوهریه غیبیه وشهودیه عوالم بداء کـه حمـد حامدان موجودات وثناء کائنات کل عوالم قطره‌ایست ازلجه محیط نوریه او که از مجـرای قلم هریك ازعوالم ...

انجام موجود : حقیقت‌الحقایق باشد که ازنور جنان ... وعروج نموده پونصد سال ...

۲ـ درجات‌الاصحاب (اخبار ـ فارسی)

از مولی احمدبن حسن بیرجندی واعظ مشهدی متوفی حدود ۱۳۱۰ هـ.ق. در یك مقدمه وبیست‌وهشت درجه ویك خاتمه . دراحوال بعضی از بنی‌هاشم، ام‌السلمه، احوال اباذر، عمار یاسر، مقداد، جابر انصاری، میثم تمـار، رشید هجـری، اویس قرنی ... هریك ازآنها تحت عنوان چند منزل است . نسخه موجود از آغاز تا احوال ام‌السلمه را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله الکائن قبل‌الکون بلاکیان ... چنین گوید عبد عاصی و غریق بحر معاصی ...

انجام موجود : آنحضرت با علی مشغول راز گفتن شد ومن جدائی ایشانرا .

۳ـ جُنگ منبری **(مواعظ ـ فارسی)**

گفتارهائی است مجلس ، مجلس‌که با آیه‌ای از قرآن شروع می‌شود و بتناسب پیرامون آن بحث شده وبه مصیبت اهل بیت تمام می‌گردد . شاید ازهمان ملااحمد بیرجندی باشد ؟

آغاز موجود : نمودن وطریقهٔ رهبانیت را پیمودن مذموم است چنانچه حضرت امام جعفرصادق (ع) فرموده‌اند که لیس منا من ترك دنیاه لاخرته ...

انجام موجود : عند حرم رسول‌الله والنساءالطاهرات بمنزلة حیوة جمیع‌الشهداء وکان محل اطمینان ...

درآغاز نسخه ۱۵ برگ بخط نستعلیق ۱۹ سطری ۸×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ و۱۴ هـ.ق. که تحریر دیگری است از رساله اول بهمان خط وتاریخ، ناقص‌الآخر و رساله دوم شبیه همان خط واندازه است و ناقص‌الآخر و رساله سوم شکسته نستعلیق خوش ۲۳ سطری ۷/۵×۱۶/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ.ق. دارای ۲۱۸ گ ۱۴/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، برخی اوراق وصالی شده ، جلد تیماج عنابی .

۵۶۲

مجموعه :

۱ـ قرابادین شفائی **(پزشکی ـ فارسی)**

تألیف مظفربن محمد حسینی شفائی اصفهانی ازپزشکان روزگار شاه‌عباس یکم

(۹۹۵–۱۰۳۷ هـ.ق.) دریك دیباچه و ذکر ادویه بترتیب حروف تهجی از الف تا یاء با دستور بکاربستن آنها . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الحکیم العلیم والصلوة علی من اوتی الحکمة والکتاب الکریم وهو یشفی بلطفه السقیم ... اما بعد پوشیده نماند که فقیر حقیر ...

۲– فهرست ادویه قرابادین شفائی (پزشکی – فارسی)

آغاز : بسمله مخفی نماند که کتاب قرابادین حکیم شفائی کـه باکثر مرکّبات مستعمله درامراض مشتمل بوده ...

رسالـه اول نستعلیـق ۱۸ سطـری ۹/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، و رسالـه دوم نسخ ۲۲ سطری ۹×۱۵ س، عنوانها قرمز، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. کلاً دارای ۷۸ گ ۱۴×۲۱ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سیـد سعید، جلد تیماج سبز .

۵۶۳

الحلیة اللامعة للبهجة المرضیة = شرح الفیه (نحو – عربی)

از سید محمدباقر حجة الاسلام رشتی اصفهانی متوفی ۱۲۶۰ هـ.ق. گـزارشی است برالفیهٔ ابن مالك نحوی از آغاز تا معرف به – لام – و از باب استثناء تا آخر حروف جر که آنرا در اواسط رجب ۱۲۰۴ هـ.ق. ساخته است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی امرنا لابتداء فی الافعال علی البهجة المرضیة واخبرنا علی کلمة هی للنحاة کافیة ...

نسخ ۲۱ سطری ۸/۵×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. برگ آخر نونویسی شده با تحریر ۱۲۹۹ هـ. ق. عنوان ونشان

قرمز، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج تریاکی لایه‌ئی.

٥٦٤

گوهر مراد **(کلام – فارسی)**

تألیف ملاعبدالرزاق بن علی‌بن حسین لاهیجی‌قمی‌متخلص به ـفیاضـ متوفی ۱۰۷۲ هـ.ق. دریك مقدمه وسه مقاله ویك خاتمه . مقدمه دراشاره به‌مرتبهٔ وجود انسان ... مقاله اول درعلم خودشناسی مقاله دوم درعلم خداشناسی مقاله سوم در فرمان خداشناسی . خاتمه دراشاره بدلالت برسلوك راه باطن . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله گوهر مرادی که غواص فکرت را از دریای حیرت درکف‌اندیشه آید ...

نسخ ۱۸ سطری ۱۱×۱٦س، بخط‌سلام‌الله‌بن‌عبدالسلام جابری درمدرسه شیراز در چهارشنبه ۱۳ شعبان ۱۱۳۱هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، نسخه کامل است با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج مشکی، برگ ۳و٤ وصالی شده .

٥٦٥

مجموعه :

۱ـ سنةالهداية لهدايةالسنة **(کلام وعقاید – فارسی)**

تألیف آغامحمدعلی‌بن وحید بهبهانی متوفی ۱۲۱٦ هـ.ق. دریك مقدمه وسه فصل وخاتمه . مقدمه درمعنی امام، نسب پیامبر وصحابه، اقامهٔ دلیل براثبات مدعا

و ... فصل اول درامامت حضرت علی (ع) فصل دوم دربطلان خلافت خلفا فصل سیم درمطاعن . خاتمه درفواید ومؤیّدات وطرایف روایات وظرایف حکایات . تاریخ فراغت ازتألیف ۱۱ شوال ۱۱۸۹ هـ.ق. چنانچه درآخر نسخه آمده است : تمام شد این رساله درثلث دویم ازعشر چهارم از ربع دویم ازثلث سیم ازنصف اول ازخمس پنجم ازعشر نهم ازعشر دویم از الف دویم ازهجرت نبویه .

آغاز : بسمله احمده علی نواله مصلیاً علی احمده وصحبه وآله اما بعد چنین گوید بنده قاصر محمدعلی‌بن محمدباقر که این چند کلمه‌ایست درباب امامت که بالتماس بعضی ازطالبان راه هدایت ازاهل سنت وجماعت قلمی گردید ...

۲ــ حاشیهٔ سنةالهدایة لهدایةالسنة (کلام وعقاید ــ فارسی وعربی)

حاشیه ومتن از آغامحمدعلی‌بن وحید بهبهانی متوفی ۱۲۱۶ هـ.ق. گزارشی از همین مؤلف برکتاب قبلی خود .

آغاز : بسمله احمده علی نواله مصلیا علی احمده وصحبه وآله وبعد فیقول القاصر محمدعلی‌بن محمدباقرالاصبهانی‌البهبهانی عفی عنهما هذه حواشی علقتها علی رسالتی‌الامیةالمسماة بسنةالهدایة ... قوله محمدبن عبدالله . اقول‌الانبیاء کلّهم منزهون ...

رساله اول بخط نسخ ۱۷ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، برگ اول نونویسی شده است و رساله دوم نستعلیق شکسته ۱۷ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، عنوان قوله قرمز، در زمان حیاة مؤلف نگاشته شده است معلق بحواشی با امضاء ــ منه مدالله ظله ــ هردو نسخه مصحّح و دارای بلاغ رساله‌اول ازبرگ ۱ــ۱۶۹

و رساله دوم ازبرگ ۱۶۹–۱۹۲ قطع ۱۵×۲۰/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۵۶۶

نقدالرجال = رجال میرمصطفی **(عربی)**

تألیف میرسیدمصطفی‌بن حسین‌حسینی تفرشی زنده بسال ۱۰۴۴ ه.ق. که آنرا در ۱۰۱۵ ه.ق. ساخته است واسامی ممدوحین ومذمومین رواة را بترتیب حروف هجائی مرتب ساخته است . این‌کتاب درسال ۱۳۱۸ ه.ق. درایران چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله خالق‌اللیل والنهارالعالم بخفیّات‌الضمایر والاسرار ...

شکسته نستعلیق زیبای ۲۱سطری ۸/۵×۱۴ س، بخط محمدبن محمدمهدی حسینی در ششم رمضان ۱۲۵۸ ه. ق. از روی نسخهٔ تصحیح شده وسیله شیخ محمدتقی، اسامی اعلام ونشان‌ها با شنگرف، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۶۷

عوالم‌العلوم ج ۱۵ **(اخبار – عربی)**

تألیف شیخ عبدالله‌بن نورالله بحرینی ازعلمای سدهٔ ۱۱ ه.ق. وشاگرد مجلسی دوم که درتألیف بحارالانوار با استاد خود همکاری داشته‌است . این‌کتاب ازمجامع معتبره امامیه به‌شمار می‌رود وسبك آن شبیه کتاب بحارالانوار است وشامل یکصد جلد می‌باشد . پنجاه مجلد اول دراصول وپنجاه مجلد دوم حاوی فروع‌است . نسخهٔ حاضر شامل جزء ۶و۷و۸و۱۱ ازهشت جزء ازجلد پانزدهم در احوالات امیرالمؤمنین

می‌باشد .

آغاز : بسمله‌الجزءالسادس من اجزاءالثمانیة من کتاب احوال امیرالمؤمنین و امام‌المتقین (ع) من کتاب عوالم‌العلوم والمعارف والاحوال من‌الآیات والاخبار والاقوال ...

نسخ خوش ۲۰ سطری ۸/۵×۱۵ س، بخط محمد مهدی‌بن محمدباقر یزدی از ۱۹ تا ۲٦ ذیقعده ۱۲۵٦ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ۲٤۰ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار .

٥٦٨

کافی = فروع ... **(اخبار ــ عربی)**

تألیف ثقةالاسلام کلینی، محمدبن یعقوب‌بن اسحاق رازی متوفی ۳۲۸ ه.ق. نسخهٔ موجود ازباب وصیت رسول‌الله (ص) وامیرالمؤمنین (ع) فی‌السرایا تا قسمتی از نوادر ازباب مایصاب من‌البهائم .

آغاز موجود : فهو ضالّ متکلف محمدبن یحی عن محمدبن‌الحسین ...

نسخ ۲۱ سطری ۱۱×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ و۱۲ ه.ق. درکنار صفحه بدرقه کتاب با قلم مغایر آمده است : «خط نوهٔ شهید» نسخه تصحیح ومقابله شده است واز اول وآخر ناقص می‌باشد . کاغذ اصفهانی، آبدیده، دارای ۱۹٤گ ۱۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای.

۵۶۹

بحارالانوار. ج۲۱ **(اخبار – عربی)**

تألیف مجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی مجلسی متوفی ۱۱۱۱ ه.ق. نسخهٔ موجود مجلد ۲۱ شامل ابواب حج وعمره واحکام جهاد در ۸۷ باب .

بخط نسخ ونستعلیق وشکسته نستعلیق مختلف‌السطر ۲۵–۱۲ سطری، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. نسخه تصحیح ومقابله شده است، درپشت صفحه اول یادداشت تملك با مهر چهار گوشه با سجع «عبدالجوادالحسینی» و درپشت صفحه بدرقه اجازهٔ یکی‌از شاگردان شیخ محمدحسین عاملی وشیخ محمد مهدی فتونی که آن‌را ناتمام گذارده است . با مهر حاج سید سعید، دارای ۱۵۷ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، برخی صفحات نانویس . جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

۵۷۰

مجموعه :

۱ــ الفیهٔ **(فقه – عربی)**

ازشهید اول، شمس‌الدین محمدبن مکی مقتول بسال ۷۸۶ ه.ق. دریك مقدمه وسه فصل وخاتمه پیرامون نمازهای واجب که بچاپ رسیده است .

آغاز : بسمله‌حمد له اما بعد فهذه رسالة وجیزة فی فرض‌الصلواة اجابة لالتماس

۲ــ کافیه **(نحو – عربی)**

از ابن‌حاجب نحوی، جمال‌الدین ابی‌عمر وعثمان‌بن عمر متوفی ۶۴۶ ه.ق. از بهترین کتب مختصرهٔ دراین‌باب می‌باشد وبمنزلهٔ مقدمه‌ای برنحو بشمار می‌رود و شروح وتعلیقات زیادی برآن نگاشته شده است وخود مکرر چاپ گردیده است .

آغاز : بسمله‌الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد وهی اسم وفعل وحرف لانّها امّا ان تدل علی ...

انجام : قبلها تقلب الفاً قد وقع‌الفراغ ...

رساله اول نسخ ۱۰ـ۱۳سطری ۸/۵×۱٦/۵ س، بخط محمدرضا در ۱۱۹٤ ه.ق. و رساله دوم نستعلیق درشت ۵و٦ سطری ٦/۵×۱۳ س، بخط محمدرضابن حاج محمدمحب‌علی در ذیقعده ۱۱۹٤ ه.ق. ، کلاً دارای ۱۲٤ گ ۱٤×۲۱ س، جلد تیماج قهوه‌ای لایه‌ای عطف میشن سرخ با مهر حاج سید سعید .

۵۷۱

کیمیای سعادت **(اخلاق ـ فارسی)**

از حجةالاسلام غزالی طوسی، ابوحامد محمدبن محمد، متوفی ۵۰۵ ه.ق. این کتاب ترجمه وگزارشی است از احیاء علوم‌الدین خود او، دریك مقدمه شامل چهار عنوان: ۱ـ خود ۲ـ خدا ۳ـ دنیا ٤ـ آخرت. وچهاررکن ۱ـعبادات ۲ـمعاملات ۳ـ مهلکات ٤ـ منجیات که مکرر چاپ شده است . نسخه ما فاقد مقدمه است و از رکن اول شروع می‌شود تا آخر .

نسخ ۲۲ سطری ۸/۵×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ ه.ق. عنوانها شنگرف، درآخر نسخه تملك حسین حسینی مورخ ۱۲۷۳ ه.ق. وتملك محمدمحسن وعهر بادامی کوچك با سجع «یا امام محمدباقر» وچند تملك‌دیگر که روی‌آن‌را پاك‌کرده‌اند. با مهر حاج سید سعید . نسخه کامل، برخی اوراق وصالی شده جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۵۷۲

مسالك‌المحسنين **(تاریخ ونقد اجتماعی ــ فارسی)**

تألیف میرزا عبدالرحیم‌بن شیخ ابوطالب نجّارتبریزی معروف به ــطالب‌افــ متوفی حدود ۱۳۲۹ ه.ق. کتاب معروفی است که چاپ شده .

آغاز تقدمه : به‌امید پسند ولطف قبول ... قسمت اول غوغای دم بازار .

نسخ ۲۰ سطری ۱۱×۱۷ س، بخط محمدحسین خوانساری در عشر آخر شعبان ۱۳۴۲ ه.ق. دارای ۱۳۲ گ ۱۳×۲۰/۵ س، کاغذ مشقی خط‌دار جلد مشمع یشمی عطف وگوشه میشن مشکی . با مهر حاج سید سعید .

۵۷۳

شرح بیست باب **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

اصل از نظام‌الدین عبدالعلی‌بن محمّد متوفی ۹۳۴ ه.ق. وشرح از ملامظفر گنابادی ،مظفربن محمدقاسم منجم شاه‌عباس اول زنده بسال ۱۰۲۴ ه.ق. که این شرح را بنام همان پادشاه درسال ۹۶۶ یزدگردی برابر سال ۱۰۰۵ ه.ق. نگاشته است . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد وثنای بی‌ریب و ریا قدیری را سزاست که کلك صنعت او اوراق افلاك ...

انجام : واحبابه خیر احباب تمت عبارةالشارح .

نستعلیق ۲۱ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، بخط عبدالله دهکردی در ۱۲۴۵ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، درپشت صفحه

اول مهر بیضی‌شکل با سجع : «عبده‌الراجی محمدحسین‌بن محمدعلی» درصفحه اول مهر بیضی‌شکل درشت با مرکب سرخ وسجع : «افوض امری الی‌الله عبده محمدعلی» و در همین صفحه مهر بادامی با سجع «یا علی ادرکنی» . عنوان و نشان قرمز، کاغذ فرنگی، دارای ۹۶ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س ؛ جلد تیماج مشکی لایه‌ای با مهر حاج سید سعید .

۵۷۴

نجات‌العباد فی یوم‌المعاد **(فقه ــ عربی)**

از شیخ محمدحسن‌بن شیخ باقر نجفی اصفهانی متوفی ۱۲۶۸ هـ.ق. رساله عملیه‌ایست که چاپ شده . نسخه ما شامل کتاب طهارت وصلوة وصوم است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبدالقاصر محمدحسن‌بن شیخ باقر انه قدالتمسنی جماعة من‌المخلصین .

نسخ ۱۶ سطری ۹×۱۴/۵ س، بخط محمدصالح‌بن میرزا محمدحسین در سه‌شنبه ۲۲ صفر ۱۲۷۶ هـ.ق. معلق بحواشی شیخ‌مرتضی‌انصاری، دارای ۱۰۶ گ، ۱۵/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

۵۷۵

مجالس = دستورالواعظین **(اخبار ــ فارسی)**

تألیف سدهٔ ۱۴ هـ.ق. ازآن روضه‌خوانی بوده است شامل نوزده مجلس. مجلس اول در ذکر مطالب چند . اول صفحات شخص‌موعظه‌کننده ... مجلس‌نوزدهم

مناسب با روز بیست‌وهشت صفر .

آغاز : بسمله مجلس اول باید ذکر بشود وآن‌مطالب چندی اول‌صفحات شخص موعظه‌کن .

نستعلیق ۱۲ سطری ۹/۵×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ.
ق. ناقص‌الآخر، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای.

۵۷۶

موصل‌الطلاّب الی قواعدالإعراب **(نحو ــ عربی)**

شیخ أبی محمد عبدالله‌بن یوسف مشهور به ــ ابن‌هشام نحوی ــ متوفی ۷۶۲ هـ.ق. کتاب جامع ومختصری نگاشته بنام ــ الإعراب عن قواعدالاعراب ــ که به ــ قواعدالاعراب ــ معروف‌می‌باشد . براین‌کتاب شروح متعددی‌نبشته‌شده‌است از جمله شرح شیخ خالدبن عبدالله ازهری نحوی متوفی ۹۰۵ هـ.ق. که همین نسخهٔ موجود می‌باشد .

آغاز : بسمله الحمدلله الملهم لحمده والصلوة ... وبعد فیقول‌العبدالضعیف ...

نسخ ۱۲ سطری ۸×۱۳ س. بخط عبدالرحمان‌بن ویسی، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. ــ عنوان ونشان قرمز، معلّق بحواشی، دارای ۷۶ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، جلدمقوا .

۵۷۷

مجموعه :

۱ــ مدخل منظوم **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

أثر عبدالجبّار خجندی که آنرا بجهت جمال‌الدین ابوالمحامد محمدبن

نورالدین احمد درسال ۶۱۶ هـ.ق. سروده است . ازبرگ ۱ــ۱۵ .

آغاز : بسمله هذا الکتاب مدخل‌المنظوم فی احکام علم‌النجوم مــن تصنیف‌ــ الامام ... مرد دانا سخن أدا نکند ــ تا بنام حق ابتدا نکند ...

۲ــ سی فصل (ستاره‌شناسی ــ فارسی)

از خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۷۲ هـ.ق. متن عربی وفارسی آن هردو از خواجه نصیر است ونسخه ما پارسی آنست . گفتاری‌است درتقویــم واصطلاحــات ستاره‌شناسی وسعد ونحس کواکب ومیمون ونامیمون‌بودن روزها، شامل سی فصل که آن‌را درسال ۶۵۸ هـ.ق. ساخته است ومکرر چاپ شده . فصل ۱ــ درحساب‌جمل ۲ــ درایام جمعه‌ها ۳ــ درتاریخ عربی ونام ماههای‌ایشان ٤ــ درتاریخ‌رومی ٥ــ در تاریخ فارسی ٦ــ درتاریخ جلالی ۷ــ درستارگان هفتگانه ۸ــ دربروج واجزاء آن ۹ــ درمقدار روشن ستارگان ۱۰ــ درجو زهرین وعرض ماه ... ۱٦ــ درباقی‌آنچه درتقاویم آورند ۲۲ــ در اوج وحضیض‌ستارگان ۲۸ــ درمدلولات‌کواکب ۳۰ــ در معرفت اصولی که بدان احتیاج افتد . ازبرگ ۱٦ــ۲٤ .

آغاز : بسمله این مختصریست درمعرفت تقویم مشتمل بر سی‌فصل ...

۳ــ شرح سی‌فصل = شرح رساله درمعرفت تقویم
(ستاره‌شناسی ــ فارسی)

از محمدبن محمد کاشغری . ظاهراً باید غیراز محمدبن محمدبن رشیدبن علی سدیدالدین کاشغری حنفی نزیل مدینهٔ منوره متوفی ۷۰۵ هـ.ق. مؤلّف‌تاج‌السعادةو طلبةالطلبه ومجمع‌الغرائب ومختصر "اسد"الغابه ومنیةالمصلی باشد، چون در فصل بیست‌ودوم آمده است : «ومحرر جداول ومصور دوایر این کتاب درسال ششصــدو

هشتادویك یزدجردی که مطابق سنه عشر وسبعمایهٔ هجری بـود اوجـات کواکب شش‌گانه را برموجب اصول زیج خانی استخراج کرد حاصل آمد برین تفصیل ...»

شرحی است برکتاب سی فصل خواجه که دربیشتر فصلها جـداول و دوایـر نجومی را جهت روشن‌ساختن مطلب رسم نموده وگهگاه توضیحاتی داده است . از برگ ۲۵ــ۴۲ .

آغاز : بسمله شکر بی‌حد ونهایت وسپاس بی‌عد وغایت نثار بارگاه‌جلال درگاه کمال مرپادشاهی را ... اما بعد چنین گوید محرر این فصول ومقرر ایـن اصـول محمدبن محمد کاشغری ایّده‌الله تعالی بکمالات روحانیـه وسعادت جسمانیـه ... بشرف مطالعه معرفت که مولانا معظم قدوة علماءالعالم ... نصیرالحق والدین ...

٤ــ اختیارات قمر (ستاره‌شناسی ــ فارسی)

اولین عنوان دراختیارات بگرمابه‌رفتن وآخرین عنوان در وقت دعا . یعقوب‌بن اسحاق کندی دراین معنی رساله ساخته است امّا آنچه حکما دراین معنی گفته‌انـد بتمامی بیاورده است ما بیاوریم ... ازبرگ ۴۳ــ۵۵ .

آغاز : بسمله الحمدلله ربّ‌العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه اجمعین حمد وستایش مرپادشاهی را که این افلاك را بزینت کواکب سیـار است که تبارك‌الذی جعل فی‌السماء بروجا ... اما بعد ایـن رساله‌ایست دراختیارات قمر که حکمای هند ...

انجام : این کتاب را براختیار دعا برلفظ خوبی وپسندیدگی ختم کردیم ایـزد تعالی برکات دعا ... وآثار عدل او را ازکافه مسلمانان منقطع نگرداناد بحق محمـد وآله‌الطیبین وعترته‌الطاهرین تمت .

۵ــ اختیارات **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

بخشی ازکتابی است دراختیارات . ازبرگ ۵۶ــ۵۸ .

آغاز : باب انبازی‌کردن دراختیارات ازقول حکما چون با کسی انبازی خواهندکردن ...

انجام : واگر طالع اندر برج ماده بود ازعلت وبیماری ازپس پشت ومرد یا از سوی دست چپ وهو اعلم .

۶ــ احکام بروج **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

مقالی است دریك‌برگ . برگ ۵۸ .

آغاز : بسمله اما بعد بدانکه این مختصری است دراحکام بروج و دانستن آن مشتمل بر بیست‌وهشت منزل .

۷ــخط بندگاه **(علوم غریبه ــ فارسی)**

گفتاری است درکف بینی وطالع‌شناسی از روی خطوط دست .

آغاز : خط بندگاه گاهی که درست باشد وگسیخته نباشد اگر رنگش خوب باشد و ... ازبرگ ۵۹ــ۶۲ .

۸ــ هیئت = فارسی هیئت **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

از علاءالدین علی‌بن محمد قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ.ق. دریك مقدمه و دومقاله ویك خاتمه . مقدمه دربیان آنچه پیش‌از شروع دراین علم، دانستن آن لازم است ، در دوقسم . مقاله اول دربیان احوال اجرام علوی، درشش باب . مقاله دوم دربیان هیئات زمین وتقسیم او باقالیم دریازده باب . خاتمه درمعرفت اجرام وابعاد . ازبرگ

۶۲ــ۸۹ .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین حمدالشاکرین والصلوة ... اما بعد این کتاب مشتمل است برمقدمه ...

۹ــ حساب = رساله درمراتب حساب (ریاضی ــ فارسی)

گفتاری است درمراتب حساب وضرب، استقامت وموافقت ومباینه، تقسیم، و جذر ومجذور، ازبرگ ۸۹ــ۹۲ .

آغاز : بدانکه مراتب حساب چهار است، آحاد وعشرات ومآت والوف وبعداز آن ...

انجام : نصف آن‌مجموع درمجموع‌زن = با همان نصفش‌بگیر وبرشمر. تمت.

۱۰ــ بیست باب در اسطرلاب (ستاره‌شناسی ــ فارسی)

از خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن‌محمد متوفی ۶۷۲ ه.ق. که آن‌را ازصد باب خود گزین کرده است این کتاب مکرر چاپ شده است. شامل بیست‌باب ۱ــ در معرفت القاب آلات وخطوط و دوایر اسطرلاب . ۲ــ درمعرفت ارتفاع گرفتن‌آفتاب ۳ــ معرفت طالع از ارتفاع درجهٔ آفتاب ٤ــ درمعرفت ارتفاع ازطالع ٥ــ ساعات مستوی ... ازبرگ ۹۲ــ۱۰۶ .

آغاز : بسمله این مختصری است درمعرفت اسطرلاب مشتمل بر بیست‌باب ۱ــ درمعرفت القاب آلات ...

۱۱ــ تلخیص‌المفتاح = تلخیص مفتاح‌الحساب (ریاضی ــ عربی)

غیاث‌الدین جمشیدبن مسعودبن محمود کاشانی، کتابی ریاضی درسال ۸۲۹

برای الغ‌بیك ساخته است بنام ــ مفتاح‌الحساب ــ پس‌ازآن ایــن کتاب را بــرای مبتدئین خلاصه نموده وشامل سی‌فصل می‌باشد وآن را بنــام ــ تلخیص‌المفتاح ــ موسوم داشت . فصل اول درصوراعــداد ومــراتب آن ۲ــ درتضعیف ۳ــ تنصیف ٤ــ جمع ٥ــ تفریق ٦ــ ضرب ۷ــ تقسیم ۸ــ استخراج جــذر ۹ــ امتحان حساب ۱۰ــ تعریف‌کسرها ۱۱ــ تداخل‌وتشارك‌وتباین ۱۲ــ تجنیس ۱۳ــ رفع ۱٤ــ گرفتن کسرهای مختلف ازیك مخرج ۱٥ــ تضعیف کسر ۱٦ــ تنصیف کسرها ۱۷ــ جمــع کسرها ۱۸ــ تفریق کسرها ۱۹ــ ضرب کسر ۲۰ــ تقسیر کسر ۲۱ــ استخراج جذر ۲۲ــ تحویل کسر ازیك مخرج به‌مخرج دیگر ۲۳ــ مساحت سطحهای مستویه‌ای که محیط به‌خطوط مستقیمه هستند ۲٤ــ مساحت سطوح دائره ۲٥ــ مساحت سطــوح مستدیره ۲٦ــ مساحت اسطوانه ۲۷ــ استخراج مجهولات عــددی ۲۸ــ مسائــل شش‌گانه‌ی جبر ۲۹ــ درخطاها ۳۰ــ درقواعدی که ریاضی‌دان را ضــرور است . از برگ ۱۰۷ــ۱۱۹ . نسخه بدون خطبه است .

آغاز : بسمله‌المسمی بمفتاح‌الحساب انتخبت منه هذا المختصر فیما لابد منــه للمبتدئین وسمیته تلخیص‌المفتاح ...

۱۲ــ تحفه **(ریاضی ــ فارسی)**

ازشیخ بهائی . بهاءالدین محمدبن عزالدین حسین عاملی جبعی متوفی ۱۰۳۰ق. رساله‌ای است درتحقیق مقدار کرّ از روی وزن‌ومساحت در دوازده‌فصل ۱ــ تقدیر کُر ۲ــ تقدیر کُر بمساحت . ۳ــ اوزان شرعی ٤ــ اعمالٌ حسابی که بدان احتیاج است ٥ــ صور کُر برسبیل اجمالٌ ٦ــ درکیفیّت ضرب ۷ــ بعضــی اصطلاحــات

۸ــ طریق اجمال مساحت حوضها ۹ــ مساحت حوضها که بشکل دائره ونصف دایره وقطاع باشند ۱۰ــ مساحت حوضها که بشکل قطعه وهلالی ونعلی واهلیجی شلجمی باشد ۱۱ــ مساحت حوضها که بشکل مثلث ومربع ومستطیل باشد ۱۲ــ مساحت حوضی که درآن یك زینه یا بیشتر بسته باشند . این کتاب بغیر کتاب تحفهٔ حاتمیه اوست .

آغاز : بسمله حمد له برضمایر اولی‌الابصار هویدا وظاهراست که تحقیق مقدار ازمهم مهمات است و دانستن مباحث ... وآنرا باسامی ... مزیّن گرداند ... وهذا الملك .. ابدالمظفر سلطان‌محمد پادشاه خدای بنده حسینی صفوی ... چون مور حقیر را جز ازاین تحفه نبود وسیله خدمت درحضرت آن ... سلیمان حشمت برد این مختصر مسمی به‌تحفه گردانید وبر دوازده فصل ترتیب داد ... ازبرگ ۱۱۹ــ۱۲٤ .

۱۳ــ بندی بفارسی درایّام نحس وساعت تحویل‌هرسال ویك‌جدول‌دریك‌صفحه.

۱٤ــ تحفه نظامیه = شرح سی فصل (ستاره‌شناسی ــ فارسی)

از عبدالقادربن حسن رویانی لاهیجی شاگرد ملاعلی قوشچی ازعلمای سدهٔ نهم هجری . شرحی است برکتاب سی‌فصل خواجه نصیرالدین طوسی درمعرفت تقویم شامل چهل فصل ۱ــ درحساب جمل و رقم هفته ۲ــ درسال‌وماه و روز ۳ــ درتاریخ عربی وشرح کبائس ٤ــ درتاریخ رومی ٥ــ درتاریخ فرس ۱۰ــ دربروج وفصول ٥ــ درظهور واختفای کواکب ۲۰ــ درآنچه پیش‌از اوراق ماهها نویسند ۲٥ــ در قسمت حدود کواکب ۳۰ــ حیّز کواکب ۳٥ــ درسعدی ونحسی ٤۰ــ در احوال روزها . ازبرگ ۱۲٥ــ۱۳۸ .

آغاز : بسمله حمد بیعد وشکر بی‌حد مرخالق احد را که معادن ... بعد چنین گوید حقیر فقیر جانی ...

۱۵ـ بندی درخانه‌های کواکب دریك صفحه بفارسی وقطعه‌ای بشعر در هبوط کواکب دریك صفحه بفارسی وسه جدول نجومی دریك صفحه . ازبرگ ۱۳۸ـ۱۴۰ .

۱۶ـ اعداد وفق = رساله در ... (ریاضی ـ فارسی)

از خسروبن محمدبن علی زنگی‌درعلم اعداد وفق وبعضی ازخواص آن از مطولی که تألیف آن اتفاق افتاده پیش‌ازین . مشتمل بردوقسم . قسم اول در معرفت وضع اعداد دریك مقدمه وچند مسئله . دویم در ذکر بعضی ازخواص آن . ازبرگ ۱۴۱ـ۱۵۰ .

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی خلق‌الأشیاء ذات خواص رحمة للعباد و رأفة للمعاد ... اما بعد چنین گوید محرر این کلمات ومقرر این مقالات ...

انجام : وموضع شرف نظر عداوت نباشد والله اعلم بالصواب تم .

۱۷ـ جبر ومقابله وقواعد استخراج مجهولات عندیه (ریاضی ـ فارسی)

تألیف ملك محمدبن سلطان حسین اصفهانی . مُنجاز ازعلی کرکی در ۹۸۴ ق. در دیباچه گوید چون ملاعلی قوشچی، علاءلدین‌بن محمد متوفی ۸۷۹ هـ. رساله‌ای درعلم حساب نگاشته است بنام حساب ومیزان حساب (که چاپ شده است) بواسطهٔ خلّو آن ازبعضی مباحث مهمّه مثل جبر ومقابله وخطائین واعداد مناسبه وغیره . لذا این کتاب را نگاشته‌ام که نفع آن برطلاب آسان باشد . این کتاب مشتمل بردو فن است . فن اول درعلم جبرومقابله دریك مقدمه وهفت فصل . مقدمه درتعریف علم جبر ومقابله وشرح الفاظ مستعمله دراین علم . فن دوم دربیان قواعد معیّنه که

بهریك ازآن‌ها استخراج بعضی مجهولات توان کرد . شامل هفت بـاب . مؤلف را رساله‌ای دیگر بزبان عربی ومفصل‌تر ازاین بوده است بنام ــ شرح رساله بهشتی ــ برخی از فهرست‌نگاران این کتاب را شرح میزان‌الحساب ملاعلی قوشچی دانسته‌اند درصورتی‌که چنین نیست بلکه نام او را درخطبه یاد کرده است. ازبرگ ۱۵۱ــ۱۶۳.

آغاز : بسمله الحمدلله الملك‌العلام والصلوة علی نبیّه محمّد خیرالأنام وآلـه و اولاده‌البررةالکرام . برارباب دانش واصحاب بینش مخفی نیست که رساله‌فارسی حساب مولانا علی قوشچی ...

انجام : وبهمین‌قدر اکتفا نمود تا موجب اطناب وباعث ملال اولوالالباب نباشد. تمت .

۱۸ــ تقویم = رساله درمعرفت تقویم (ستاره‌شناسی ــ عربی)

تألیف احمدبن محمدمهدی شریف اصفهانی خاتون‌آبادی زنده بسال ۱۱۲۶ هـ. ق. که بخواهش دوستان دراثناء سفری‌که به‌مشهد سیدالشهداء حضرت‌ابی‌عبدالله(ع) مشرف می‌شده است نگاشته درچند فصل درمعنی تقویم، ومعنی رموز واصطلاحات وارده، ایّام هفته، تاریخ عرب و روم وفرس وجلالی ومعرفت کواکب وبـروج و مسیر آنها وتحویل کواکب وشرف وهبوط وانتقالات قمر واحوال کواکب سبعـه و بروج دوازده‌گانه ... ازبرگ ۱۶۳ــ۱۷۶ .

آغاز : بسمله نحمدك یا خالق‌الشمس والقمر ونصلّی علـی نبیّك فارق‌الخیـر والشر ... اما بعد فیقول‌الفقیر الی‌الله ...

رساله اول بخط نستعلیق ۱۷ سطری درسـه ستـون ۹×۱۵ س، تحریر جمادی‌الآخر ۱۲۵۹ هـ.ق. عنوانها قرمـز،

معلّق بحواشی رساله دوم نستعلیق ۲۳ سطری شبیه خط رساله قبل و درآخر آن بندی درنجوم دارد . رساله سوم تا هفتم بهمین خط واندازه وعناوین قرمز که درآخر رساله هفتم تاریخ تحریر جمعه ۱۴ رجب ۱۲۵۹ هـ.ق. را دارد، رسالهٔ هشتم شبیه همان خط وبا همان اندازه با دوائرنجومی قرمز تحریر ٤ شعبان ۱۲۵۹ هـ.ق. رسالهٔ نهم با همان خط که نام کاتب آمده رجبعلی‌بن کربلائی ابی‌عبدالله نقنه‌ای در جمعه پنجم شعبان ۱۲۵۹ هـ.ق. رساله دهم ازهمان کاتب وبهمان خط . رساله ۱۱ نستعلیق ۱۷ سطری ۹×۱۵ س، تحریر پنجشنبه ۱۵ ربیع‌الاول ۱۲۶۰ هـ.ق. و رساله ۱۲ و۱۳ بهمان خط واندازه رساله ۱٤ نستعلیق ۲۰ سطری ۸×۵/ ۱۳ س، بخط عبدالصمد نقنی درجمعه ۱۹ شوال ۱۲۶۸ هـ.ق. ورساله ۱۵ و۱۶ و۱۷ و۱۸ نیز بهمین خط واندازه . کلاً دارای ۱۷۶ گ، ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، معلّق بحواشی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

۵۷۸

الأسباب والعلامات **(پزشکی – عربی)**

ازشیخ نجیب‌الدین محمّدبن‌علی‌بن عمر سمرقندی طبیب کشته شده در هرات بسال ۶۱۹ هـ.ق. حاوی جمیع امراض وبیماریهای جزئی ودربرابرهریك، علاج‌آن‌را نیز آورده است بصورت اجمال که کتابهای پزشکی گرد آورده است .

آغاز : بسمله الحمدلله علی نعمائه‌السائغة وایادیه‌اللاحقة حمداً ... قال‌الشیخ الامام‌الاجل‌الافضل ... فاقول إنّی قد جمعت فیها جمیع‌العلل التی تعرض لبدن الانسان علی استقصاء وجهد حتی ... آخرین عنوان موجود : الخامس والثلثون فی بلاذر ...

نسخ ۱۹ سطری ۶×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ. ق. ناقص‌الآخر عنوان ونشان شنگرف، درصفحه اول مهر بیضی شکل با سجع «عبده علی‌الحسینی» معلّق به‌حواشی با امضاء محمدحسینی، بحرالجواهر، با تملك علی‌اصغر وشمس‌الدین محمد حسینی، با مهر حاج سید سعید. جلد تیماج عنابی ضربی‌دار با کنج وترنج قطع: ۱۳\۵×۲۱ س.

۵۷۹

مجموعه:

۱ــ دیوان ظهورالولایة **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ درویش ابوالقاسم ملقب به صفاعلی‌شاه کرمانی. ساکن مشهد مقدس زنده بسال ۱۳۳۳ هـ.ق. نسخه حاضر شامل جزء چهارم ازآن دیوان می‌باشد که مشتمل برتوحید ونعت رسول اکرم (ص) ومعجزات حیدر کرار علی (ع).

آغاز: بسمله ابتدا حمد ذوالجلال قدیم احد فرد واجب‌التعظیم

انجام: ای‌تو مشکل‌گشای کون‌ومکان از وجودت بپا زمین‌وزمان

بصفای حزین ز روی کرم

نظری کن تو ام امام امم

بعدازآن چند برگ اشعار الحاقی دیگر ازهمین شاعر.

۲ــ دیوان خدیو **(شعر ــ فارسی)**

شامل‌غزلیات وقصائدوترجیع‌بند درجذبه اهل‌توحید بطرزعرفان (قرن ۱۴هـ.ق.)

آغاز: بسمله ای نقطه مرکز دوایر پیدا توئی درهمه مظاهر، جز در ذات تو شئون ذاتت نبود دگری دراین دوایر.

انجام : عنقریب است کز حمایت حق باج بستانم از اولی‌الالواج

رسالهٔ اول بخط شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۸×۱۷/۵ س، بخط غلامرضابن ابوالقاسم در ۸ ذی‌حجه ۱۳۳۰ ه.ق. که پس‌ازآن نوشته «حسب خواهش جناب مولانا وشیخنا آقا درویش قاسم صفاعلی‌شاه کرمانی من فرمایشات خود ایشان یا هو» پس‌ازآن چند برگ الحاقی ازاشعار همین شاعر . از برگ ۱ـ۳۰ وپس‌ازآن سه‌برگ نانویس . رساله دوم شکسته نستعلیق ۱۶ سطری ۱۰×۱۷/۵ س، بخط صفاعلی‌شاه‌کرمانی دربیستم ذیقعده ۱۳۳۳ ه.ق. ازبرگ ۳۳ـ۱۱۷، قطع ۱۲/۵×۲۰/۵ س، کاغذ مشقی، خط‌دار، با مهر حاج سید سعید، جلد مقوا با روکش کاغذ ابری عطف پارچه .

۵۸۰

أنوارالتنزیل وأسرارالتأویل = تفسیر بیضاوی **(عربی)**

مفسّر قاضی ناصرالدین ابوسعید عبدالله‌بن عمر شیرازی معروف به قاضی بیضاوی متوفی ۶۸۲ یا ۶۹۵ ه.ق. تفسیر مشهوری است که مکرر چاپ شده . نسخهٔ موجود از اول سورهٔ بنی‌اسرائیل تا آیه ۳۲ سورهٔ فاطر (ملائکه) را دارد .

نسخ ۲۳ سطری ۱۰×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۰ ه. ق. ناقص‌الآخر آیات وجدول صفحات با شنگرف، جدول دو صفحه اول با اکلیل ومشکی . درپشت صفحه اول مهر چهار گوشه‌ای با سجع «نوشته بر در جنت بخط سبز (نسخ) جلی، شفیع روز قیامت محمد است وعلی» کاغذ سمرقندی، جلد مشمع آبی عطف وگوشه پارچه قهوه‌ای، قطع ۱۵×۲۱ س .

٥٨١

زینت‌المسلمین = مختارنامه (شعر – فارسی)

سرودهٔ ــ بنّا ــ در ۱۲۳۸ هـ.ق. درآغاز قطعه‌ای درمناجات و نام وتاریخ این کتاب، پس‌ازآن مثنوی در ذکر صفات الهی . ساقی‌نامه‌ای درآفرینش عالم کــون . ساقی‌نامه‌ای درآفرینش عالم سفلی . ساقی‌نامه دراستمداد خواستن از خدا . ساقی‌ــ نامه درصفت متعشق‌بودن بذکر الهی، ساقی‌نامه درصفات ثبوتی وسلبی، ساقی‌نامــه تمثال، ساقی‌نامه تمثال دیگر، ساقی‌نامه دراثبات صانع از روی معقولات . ساقی‌نامه درگردش افلاك . ساقی‌نامه درمدح حضرت‌رسول وائمه‌اطهار . ساقی‌نامه درآفرینش حضرت آدم . مثنوی درظهور پیغمبر آخرالزمان . مثنوی میلاد حضرت علــی (ع) ساقی‌نامه درآفرینش ذرات عالم واذکار ایشان . ساقی‌نامه درمدح خامس آل‌عبــا . ساقی‌نامه درمدح فتح‌علی‌شاه قاجار، قطعه‌ای دربرتخت‌نشستن‌فتحعلی‌شاه . ساقی‌نامه درعشرت‌نمودن‌سلطان‌با خواجه‌گان حرم . پس‌ازاین ساقی‌نامه‌ها که بمنزله دیباچــه این کتاب است، کتاب زینت‌المسلمین مشهور به‌مختارنامه شروع می‌شود که بصورت ساقی‌نامه در سرگذشت و داستان انتقام‌جوئیهای مختار پس‌از واقعه کربلا است که شامل حدود بیست‌وسه‌هزار بیت می‌باشد وجای جای کتاب بخشی را بــه‌معنی لغات وارده اختصاص داده است .

آغاز : مناجات : ای‌که بذات تو نباشد زوال + قادر بی‌چون هم ذوالجلال ...

مجلس اول : ز بسم‌الله اول گشایم زبان که نام خــداوند باشــد در آن

باب اول : بیا ساقی امروز جشنی بچین به‌من جام می‌بخش مستی‌ببین ...

هذا کتاب زینت‌المسلمین مشهور به‌مختارنامه من کلام بنا . بسمله :

بیا ساقی امروز روزیست نو بده جام جانم بکن در گرو

انجام : اگر عمر باشد بجلد دگر به‌پردازم وهم کنم مختصر

بتوفیق پروردگار جهان بپایان رسانم من آن داستان

نستعلیق ۱۸ سطری ۸×۱۵ س، درهامش هر صفحه ده بیت بطور چلیپا، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ای، دارای ۳۳۳ گ ۱۴/۵×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی .

۵۸۲

مجموعه :

۱ــ کاشف‌الشاهب فی ابطال (بیان) سایرالمذاهب = منهاج اولوالالباب بنهج‌السداد وطریق‌الرشاد (کلام وعقائد ــ عربی)

تألیف احمدبن شریف (قرن هشتم هجری) دراثبات امامت علی‌بن ابیطالب و ابطال قول خصم وبیان افضلیت آن حضرت واینکه دانش جمیع علما بآن حضرت منتهی می‌شود و ... ازطریق مخالف . ازمتون کهن کلامی شیعی است که درخور تحقیق می‌باشد . اطلاع ازسرگذشت نویسندهٔ آن ندارم وازمحتوای کتاب می‌توان حدس زد که ازقرن هفتم ببعد نگارش یافته است . درآن از ابوالمنذر هشام‌بن سائب کلبی درکتاب ــ المثالب ــ نقل می‌کند که مراد ابوالمنذر هشام‌بن ابی‌نصر محمدبن سائب‌بن‌بشرنسّابه‌کوفی‌شیعی متوفی۲۰۴ هـ.ق. است‌وکتاب ــ المعمّرون ــ سجستانی متوفی ۲۵۰ هـ.ق. وکتاب ــ المجتبی ــ تألیف ابن‌درید، محمدبن حسن یا حسین متوفی ۳۲۱ هـ.ق. وکتاب عقدالفرید ابن‌عبد ربه متوفی ۳۲۸ هـ.ق. واشعاری

درمدح حضرت‌علی (ع) ازکتاب الاوراق فی اخبارآل‌عباس واشعارهم تألیف ابوبکر صولی، محمدبن یحیی کاتب شطرنجی متوفی ۳۳۵ هـ. نقل می‌کند وازکتاب الاغانی ابوالفرج اصفهانی متوفی ۳۵٦ هـ.ق. وازمحمدبن جریر طبری متوفی ۳۹۳ هـ.ق. واز سلیمان‌بن احمد طبرانی متوفی ۳٦۰ هـ.ق. وصحاح‌اللغه‌جوهری متوفی ۳۹۳ هـ.ق. و ازقاضی تنوخی متوفی ۳۸٤ هـ.ق. وازکتاب اختلاف‌الفقهاءطحاوی متوفی ۳۲۱ هـ.ق. که گویا همان اختلاف‌العلماءویا اختلاف‌الروایات او باشد ونیز از کتاب حلیةالاولیاء ابی‌نعیم متوفی ٤۰۲ هـ. واز کتاب‌الولایهٔ ابن‌عقده کوفی ازعلمای زیدیه متوفی ۳۳۳ هـ.ق. وازکتاب‌المناقب ابن‌مردویه اصفهانی متوفی ٤۱۰ هـ.ق. واز حافظ ابوبکر احمدبن حسن یا حسین بیهقی خسروجردی متوفی ٤۵۸ هـ.ق. وازکتاب الجمع بین‌الصحیحین حمیدی، امام حافظ ابی‌عبدالله محمدبن ابی‌نصر فتوح‌حمیدی اندلسی متوفی ٤۸۸ هـ.ق. بسیار نقل می‌کند با حذف سند وکتاب اعتقادالحنابله ابی‌اسماعیل عبدالله‌بن محمد انصاری هروی متوفی ٤۸۱ هـ.ق. وازکتاب استیعاب ابن عبدالبر متوفی ٤٦۳ هـ.ق. والفائق زمخشری متوفی ۵۳۸ هـ.ق. وچند کتاب دیگر و کتاب الاربعین ابوالولید موفق‌بن احمد حنفی مکی معروف به خطیب خوارزم متوفی ۵٦۸ هـ.ق. والمنتظم ابن‌جوزی متوفی ۵۹۷ هـ.ق. وکتاب عمدالمعارف معروف به عنوان‌السیر محمدبن عبدالملک‌بن ابراهیم همدانی شافعی متوفی ۵۲۱ هـ.ق. وابن عطار همدانی متوفی ۵٦۹ هـ.ق. ومطرزی ناصرالدین خوارزمی حنفی متوفی ٦۱۰هـ. ق. وفخر رازی متوفی ٦۰٦ هـ.ق. ازتمام اینها روایاتی درفضیلت حضرت علی (ع) نقل می‌کند . نام بسیاری ازکتابهای قدما را یاد می‌کند وازآنها روایت نقل می‌نماید که هم‌اکنون ازآن کتابها اثری نشان نداریم مؤلف پس‌از خطبه ومقدمه کتاب حدیث

افتراق امت را بیان می‌کند وسپس اثبات می‌کند که فرقه ناجیه شیعه وپیروان‌علی(ع) می‌باشند با برهان عقلی و نقلی . سپس به‌فضیلت شیعه واصول عقائد آنها باجمال می‌پردازد آن‌گاه عده‌ای ازمنابع ومآخذ کتاب خویش را نام می‌برد، بعد ازآن آیات و روایاتی که در شأن آن حضرت آمده است بیان می‌دارد سپس به الزام خصم پرداخته و معتقَدِ اهل‌الحق را توضیح‌می‌دهد ومناقب حضرت مهدی (ع) را آورده و به کتابی بنام ـ کشف‌المخفی فی مناقب‌المهدی (ع) ـ اشاره می‌کند و از آن روایاتی ازطرق مخالف در این رابطه نقل می‌نماید واثبات می‌کند که علی بن‌ابیطالب افضل صحابه بعد از رسول خدا است و ...

نام کتاب در دیباچه آمده : اردت ان‌ابین فی هذاالکتاب‌المسمی «بمنهاج الوالالباب بنهج‌السداد و طریق‌الرشاد »ـ در هامش همین صفحه با خط متن نگاشته شده است :نسخه اصل کاشف‌الغیاهب فی ابطال سایر مذاهب» . درصفحهٔ آخر آمده است: هذا آخر ما اردت ایراده فی کتاب کاشف‌الغیاهب فی بیان سایرالمذاهب ...» ازبرگ ۱ـ۷۵ .

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی جعل‌الحمد عوضاً لنعمائه وحفظاً من بلائه وسبیلاً الی وصول ... اما بعد فیقول‌الفقیر الی‌الله‌اللطیف احمدبن‌الشریف لما کان‌الناس فی فتن ...

انجام : وما کنت ارضی ملّة غیر ملتی + فما انا الا مسلم متشیّع والحمدلله وحده .

۲ـ **روایاتی** درفضیلت دعا واشعاری چند دریک‌برگ بعربی .

۳ـ **اصول فقه = رساله در ...** **(عربی)**

دراصل صحت وبطلان، تعارض بین اشتراك وتخصیص مجاور وتخصیص .

آغاز : بسمله حمد له وبعد اصول‌الفقه معرفة دلائل‌الفقه اجمالاً و کیفیت‌ـ الاستفادة منها ... این رساله درسه صفحه است .

٤ـ مختصر کتاب‌المناقب = المناقب (کلام وعقائد ـ عربی)

دربیان فضائل حضرت علی (ع) ازطرق عامه که درآن از احمدبن حسین بیهقی زیاد نقل‌می‌کند. ازمتون‌کهن است وقابل اعتنا . مطالب تحت عنوان فصل آمده‌است وظاهراً ۱۵ فصل دارد ۱ـ نهیه عن بغضه ۲ـ الحص علی محبّته وموالاته ۳ـ فصل فی بیان محبت‌الرسول لعلی‌بن ابی‌طالب (ع) ٤ـ فصل فی بیان ان‌الحق معه وانه مع‌الحق ٥ـ فصل فی بیان علمه وانه اقضی‌الاصحاب ٦ـ فصل فی بیان رسوخ‌الایمان فی قلبه ۷ـ فی بیان انه اقرب‌الناس برسول‌الله (ص) ۸ـ فصل فی بیان امر رسول‌ـ الله (ص) بتبلیغ ۹ـ فصل فی محاربه ۱۰ـ فی قتال اهل‌الشام و هم‌القاسطون اخبرنا الشیخ شهاب‌الدین ابوالنجیب سعدبن عبدالله‌بن حسن همدانی معروف بسروزی ۱۱ـ فی بیان قتال‌الخوارج ۱۲ـ فی تزویجه بالزهراء ۱۳ـ انه من اهل‌الجنه ۱٤ـ بیان انه حامل لوائه یوم‌القیمه ۱۵ـ بیان شیءٍ من جوامع کلمه ... اخ‌الشیخ الامام‌الزاهد ابوالحسن علی‌بن احمد عاصمی قاضی اخبرنا العلامه فخر خوارزم محمودبن عمر زمخشری خوارزمی، حافظ صدرالحفاظ ابوالعلا حسن‌بن احمد عطار همدانی . ازبرگ ۷۹ـ۱۰۰ .

آغاز : فصل فی بیان محبت‌الرسول لعلی‌بن ابی‌طالب والحص علی محبته و موالاته ونهیه عن بغضه ...

انجام : هذا ما اتفق لی جمع من هذا الکتاب وقد حذفت منه اسانید ... للاختصار ...

۵ــ قصیدهٔ لامیّه (شعر – عربی)

از ابی‌طالب بنقل ازسیره ابن‌هشام در ۶۷ بیت با مطلع :

و لمـــا رایت‌القـــوم لاود فیهـــم وقد قطعی کُلّ‌العری والوسایل

... فلینظر فیه‌الناظر ولعله فیه‌السقطات والفوات ولاحول ولاقوه ...

قسمتی از رساله‌اول بخط نسخ ۲۳ سطری ۱۱/۵×۱۶ س، وبقیّهٔ آن و سایر رساله‌ها بجز قصیدهٔ لامیهٔ آخر بخط شکسته نستعلیق پست بدون نقطه ۳۳ سطری ۱۳/۵×۱۹/۵ س، بخط محمدبن محمدعلی تحریر سدهٔ ۱۰ ه.ق. وقصیـــدهٔ آخر در سه صفحه بخط نسخ سدهٔ ۱۰ ه.ق. کلاً دارای ۱۰۳ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، کاغذ اصفهانی، در پشت صفحه اول یادداشت بیع محمدتقی‌بن محمدباقر با مهراو، جلد مقوا با کاغذ ابری عطف میشن سرخ.

۵۸۳

شرح کافیه (نحو – فارسی)

اصل از جمال‌الدین ابی‌عمر وعثمان‌بن عمر معروف به ابن‌حاجب نحوی متوفی ۶۴۶ ه.ق. وشرح فارسی آن ازمولی آقامحمدهادی‌بن مولی محمد صالح‌مازندرانی. این شرح درایران بچاپ رسیده است.

آغاز موجود : باب مدینة علم نفس رسول رب‌العالمین امام ... اما بعد برضمیر ارباب خرد پوشیده نیست.

انجام : وهرگاه ماقبل آن مضموم یا مکسور باشد آن‌را حذف کننـــد مثـــل اصبتُ خیراً واصابنی خیر" وختم لی بخیر والحمدلله اولاً وآخراً ... لله الحمد کـــه

آنچه منظور بود ازشرح این کتاب باتمام رسید امید ازطایفه ناجیه شیعیان امامیه .. خطاپوشی نموده سقطات اقلام را اصلاح فرمایند .

نسخ خوش ۱۵ سطری ۷/۵×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عناوین ونشان ومتن عربی با شنگرف . برگ اول کسر است . درکنار صفحه اول مهر بیضی‌شکلی با سجع «عبده محمدهاشم‌بن محمدباقرالموسوی» ومهر حاج سید سعید دارای ۲۲۸ گ ۱۳×۲۱/۵ س؛ دارای بلاغ؛ جلدتیماج لایه‌ای قهوه‌ای .

۵۸۴

تقریرات **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف سدهٔ ۱۳ هـ.ق. از اوائل حجّیت ظن تا اجتهاد وتقلید، درآن‌سیداستاد . شارح مقدس . صاحب معالم . استادالسید فی شرحه‌الکبیر علی‌النافع . شرح مفاتیح محقق بهبهانی . شیخ‌المحققین شیخ جعفر نجفی . صدرالافاضل سید صدرالدین . فاضل تونی جمع من‌الفحول کالسیدالطباطبائی والمحقق‌الخونساری . سید سند صاحب مدارك . فاضل قمی ومحقق سبزواری، یاد کرده است .

آغاز موجود : دائماً وهذا احیاناً ولایلزم من ذلك‌الحجیة وامّا عن‌الثالث فبان الروایة مخالفة ...

شکسته نستعلیق۳۳ سطری ۱۰/۵×۱۷/۵ س، پایان مبحث عسر وحرج ۲۷ رمضان ۱۲۴۴ هـ.ق. وپایان مبحث استصحاب عشر اول رمضان ۱۲۴۳ هـ.ق. نسخه ازاول وآخر ناقص است کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای .

۵۸۵

انوارالشهادة فی مصائب عترةالطاهره **(مقتل ــ فارسی)**

ازشیخ حسن‌بن علی‌یزدی کثنوی حائری متوفـی ۱۲۹۷ هـ.ق. دربیست‌وشش فصل، فصل اول درگریستن برسید مظلومان ... فصل بیست‌وششم در وفات ابوذر . این کتاب چاپ شده است .

نستعلیق ۱۷سطری ۷×۱۵/۵س، بخط‌علی‌نقی‌جاجرمی در ذیحجه ۱۲۷۶ هـ.ق. بخواهش حاج ملاعلی روضه‌خوان . در مدرسه بالاسر . عنوان ونشان قرمز، ناقص‌الاول، جلد تیماج قهوه‌ای با مهر حاج سید سعید، قطع ۱۳×۲۱/۵ س .

۵۸۶

مجموعه :

۱ــ هدایةالامة الی احکام‌الائمة **(اخبار ــ عربی)**

تألیف شیخ حر عاملی، ابوجعفر محمدبن حسن متوفـی ۱۱۰۴ هـ.ق. (ر.ك. : بشماره ۳۰۰) نسخه موجود شامل جلد اول آن است وتا آخر صلاة مسافر را دارد .

۲ــ رساله خاقانیه **(عقائد ــ عربی)**

ازشیخ احمد احسائی، احمدبن زین‌الدین متوفی بین سالهای ۱۲۴۱ــ۱۲۴۴ هـ. ق. درجواب خاقان فتحعلی‌شاه مشتمل برپنج سئوال ۱ــ ازکیفیت مـوت ومفارقت روح ونزول درجنت مثالی‌که آیا با بدن مثالی است یا جسم دنیوی ۲ــ تنعم جنّت مثل تنعم دنیاست یا طور دیگر؟ ۳ــ استفسار ازکیفیت نکاح اهل‌جنت ٤ــ استفسار ازاحوال مختلفه که برانسان وارد می‌شود ازقبیل حزن وسرور واقبال بـرطاعات و

معاصی ٥ــ اهل جنت بیش‌از چهار زن عقدی میتوانند تزویج نمود یا نه ؟ این‌کتاب چاپ شده است . نسخه حاضر ناقص‌الاول است .

آغاز موجود : مع‌الروح‌فهوالجسم‌الحقیقی‌المرکب من‌الهیولی والمثالی وهو...

۳ــ رسالهٔ اعتقادیه **(عقائد ــ عربی)**

از سیدالعرفاء سیدمحمدبن محمدبن عبدالله موسوی خراسانی معروف به‌سید محمد نوربخش متوفی ۸٦۹ ه.ق.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی کرم بنی‌آدم بالنفس‌الناطقة للکلیات وفضلهم بالعلوم الینا ...

٤ــ حرز حضرت جواد (ع) **(دعا ــ عربی)**

با سند روایت و دستور آن .

٥ــ نامه حضرت علی (ع) به حذیفه **(اخبار ــ عربی)**

٦ــ رساله در مواعظ **(اخبار ــ عربی)**

از عبدالله‌بن محمدرضا حسینی، شامل احادیث قدسی واخبار نبوی واحادیث ائمه وکلمات حکمای الهی وعرفای ربانی . ناقص‌الآخر است .

آغاز : بسمله الحمدلله علی نعمائه والحمد من نعمائه والشکرلله علی آلائه والشکر ... اما بعد فیقول افقرالخلق ...

۷ــ مناظره هشام‌بن حکم **(عقائد ــ عربی)**

آغاز : بسمله روی‌الفضل‌بن الربیع عن ابیه قال اجتمع اصحاب‌الحدیث والفقهاء وجماعة من‌الاعیان والقضاة بحضرت‌الرشید ...

رساله اول نستعلیق ۳۰ـ۱۷ سطری ۱۰/۵×۱۷ س، بخط محمدبن علی شوشتری در ربیع‌الاول ۱۱۲۰ هـ.ق. و رساله دوم نستعلیق ۱۷ سطری ۹×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. و رساله سوم بهمان خط واندازه و رساله چهارم نستعلیق ۲۰ سطری ۱۲×۱۹ س، رساله پنجم ناقص‌الآخر نسخ ۲٤ سطری ناقص‌الآخر و رساله ششم نسخ ۱۹ سطری ۹×۱٤/۵ س، ناقص‌الآخر و رساله هفتم نسخ ۱۳ سطری ناقص‌الآخر ،کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد مقوا با روکش پارچه‌ای، عطف میشن قهوه‌ای، قطع ۱۵×۲۱/۵س.

۵۸۷

تنبیهات‌المنجمین **(ستاره‌شناسی ـ فارسی)**

تألیف ملامظفربن محمدقاسم گنابادی منجم که آنرا درصفر ۱۰۳۱ هـ.ق. بنام شاه‌عباس یکم دریك مقدمه وشش باب ویك خاتمه ساخته است . مقدمه درشرائط این نوع احکام، باب اول دراحکام قرانات کواکب . باب دوم دراحکام نظرات کواکب سبعه سیّاره واحتراقات واجتماعات واستقبالات ... شامل هفت فصل که نسخه ما تا اواخر فصل چهارم ازباب دوم را دارد . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله سپاس وستایش مالك‌الملکی را سزا است که نظر به‌شفقت و مرحمت سیاحان عالم‌خاکْ را ...

نسخ ۲۲ سطری ۹×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. عنوانها قرمز، فهرست کتاب درپشت صفحه اول، شامل ۷۷ گ ۱۵/۵×۲۲ س، ناقص‌الآخر، برخی اوراق فرسوده و از میان نونویسی شده، جلد مشمع مشکی عطف وگوشه پارچه .

۵۸۸

مثنوی معنوی مولوی **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ مولانا جلال‌الدین محمدبن بهاءالدین رومی بلخی متوفی ٦٧٢ هـ.ق. در شش دفتر که نسخه ما گزیده‌ای از دفتر نخست آنست . اوراقی ازاول وآخر شامل ادعیه وعلوم غریبه وبرخی نانویس .

نستعلیق ۱۷ سطری متن وحاشیه ۱۲×۱۸ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. نسخه از اول وآخر ناقص است . با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی، جلد تیماج لایه‌ای قهوه‌ای .

۵۸۹

زبدةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ بهائی ، بهاءالدین محمدبن حسین‌بن عبدالصمد عاملی جبائی متوفی ۱۰۳۰ هـ.ق. یکی‌از متون جامع ومختصر اصول فقه است شامل پنج‌منهج که آنرا در محرم ۱۰۰۲ هـ.ق. ساخته است وچاپ شده .

آغاز : بسمله إن ابهی اصل یبتنی علیه‌الخطاب و اولی ...

نسخ ۱۰ سطری ٤×۱۱ س، بخط عبدالرشیدبن حاجی سیدمحمد طباطبائی . تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. معلق بحواشی ، دارای ٦۰ گ ۱۳×۲۱ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج لایه‌ای قهوه‌ای .

۵۹۰

مجموعه :

۱ــ کنزالحکمة فی‌الصنعةالالهیة **(کیمیا ــ عربی)**

از ابن‌وحشیّه، احمدبن علی‌بن مختاربن عبدالکریم کسرانی (کلدانی ؟) ابوبکر

متوفی ۲۹۶ هـ.ق. گزینه‌ای منقول ازکتاب کنز ابن‌وحشیه است، درتدبیر ملح وطرق آن و ذوب برخی املاح طلا ونقره وکبریت وغسل وتصعید وحل زیبق وتدبیر ارواح وانفاس واسرب وتکلس اسرب وتدبیر رصاص وتصعید قلع وحل صفایح حدیـد و سحق براده وتدبیر فضه ومیاه ابوالاکاسیر معدنیه ... ازبرگ ۱ــ۳٤ .

آغاز : بسمله هذه نبذة من کنز ابن‌وحشیه آخر کتاب کنز ابن‌وحشیه وتخلخل اجزاءها ولایصح من‌الصفة الا هذا المطلب دون غیره و ...

۲ــ کیمیا **(عربی)**

نسخه‌ای است بدون آغاز وانجام ... ازبرگ ۳۵ــ٤۵ .

آغاز : مغایر بسورةالقمریة والجسدالجدید ایضا مغایر لها ... وحکی لی‌الفاضل والاستادالکامل قال رایت ... وقال لی یا اخی لوحل ذلك‌التوتیا الحمر الّتی ... وهی مدارالاکسیر التی سیجیىء تفصیلها فی‌الباب‌الثانی ... الباب‌الثانی فی‌المیاقل‌الحجریة وترکیبها وتتمة تفصیل‌الماضی . خذا اولاً من‌الارض .

انجام : قد صحّح تزویج‌الذکوره وقول لیس مسطورالسطور اناتبت الـی‌الله ... مع اصحابکم خیرالبریة ...

۳ــ مفتاح‌الکنوز **(کیمیا ــ عربی)**

ازمحمد قمری . درسرآغاز آمده است : الروح والنفس والجسد . هذا مفتاح الکنوز جزو آخر من هتك‌الاستار فیه‌الاعمال. بسمله قال‌الشیخ محمدالقمری‌الحکماء لما احتاجوا فی تطهیرارکان‌الثلثة الی‌الاملاح وتدبیرها ... فصـل اعلـم ان‌المیاه المذکورة لاتمازج بالارواح ... فصل اعلم ان‌الرکن‌الرابع من‌الارکان الاربعة‌المعدنیة الجسدالطاهر وهوالفضة فی‌البیاض والذهب فی‌الحمره ... ازبرگ ٤۶ــ٤۹ .

٤ــ رسالة فی استحالةالکبریت والزرنیخ (کیمیا ــ عربی)

ازبرگ ٤٩ــ٥٤ .

آغاز : بسمله قال‌الجلدکی فی نهایت‌الطلب ان‌الکبریت والزرنیخ فان کلاً منهما یمکن استحالتهما بالحکمة والتدبیر الی جدا ...

٥ــ رسالةالحل والعقد (کیمیا ــ عربی)

شامل ١٨ فصل ١ــ در ذکر حل واسرار آن ٢ــ درعقود واسرار عقد ٣ــ در تصعید ٤ــ درتطهیر ٥ــ دراستنزال ٦ــ درتدبیر کبریت و زرنیخ ٧ــ درتکلیسات ٨ــ در میزان نار شمسیه ٩ــ درمقادیر اوزان ١٠ــ درتطهیر ارکان فصل آخر که فصل ١٨ می‌باشد (الفصل‌الخامس عشر آمده) درتبیضات . ازبرگ ٥٤ــ٦١ .

آغاز : بسمله الحمدلله ولی‌الحمد والصلوات علی صاحب‌اللواءالحمد محمد و آله اجمعین اعلم یا اخی ان هذه‌الصنعة علی‌الحل والعقد والمزاج ...

٦ــ وصایای حکیم به فرزندش (کیمیا ــ عربی)

ازبرگ ٦٢ــ٦٦ .

آغاز : بسمله فصل قال‌الحکیم لولده اعلم یا بنّی ان نفس‌الحجر بطیئه‌الخروج وقد شبّهوه بنفس‌الانسان ...

٧ــ جواهرالاسرار فی معارف‌الاحجار (کیمیا ــ عربی)

تألیف علی چلبی‌بن خسرو ازینقی متوفی ١٠١٤ هـ.ق. درچهارباب که بابهای ١و ٢و٣ هریك شامل چندفصل، باب اول دراحجار میزانیه، باب دوم دراکاسیر میزانیّه . باب سوم درترکیب میزانیه باب چهارم درعقود میزانیه . ازبرگ ٦٦ــ٨١ .

آغاز : بسمله الحمدلله الملك القدوس السلام ... وبعد فانّی اخرجت من بحر العوارف لطایف دررالمعارف .

۸ــ السّرّ الرّبانی (کیمیا ــ عربی)

از علی‌بیك رومی درهشت سطر بآخر این رساله مانده آمده است : اقول ان الظاهر من الآثار الظاهرة فی هذاالقرن التاسع ان یکون ... ازاین‌عبارت معلوم‌می‌شود که مؤلف از دانایان قرن نهم هجری بوده است . دریك مقدمه و نه مقاله وخاتمه . مقدمه درتعریف وموضوع این علم . مقاله اول درمیزان مربوط به‌اسرب نقل از بلیناس . مقاله دوم درمیزان متعلق به‌رصاص قلعی بنقل از جابربن حیان . مقاله سوم درمیزان حدید . ٤ــ درمیزان خارصین بنقل ازجلدکی ٥ــ میزان نحاس ٦ــ میزان زیبق ۷ــ میزان توتیا ۸ــ میزان فضه ۹ــ میزان مذهب . خاتمه دیده نشد . ازبرگ ۸۱ــ۱۰۳ .

۹ــ عمامة‌الحکماء = رسالة ... (کیمیا ــ عربی)

در ده باب که باب اول آنرا ندارد . باب دوم دراستنباط عناصر ۳ــ درتدبیر رکن اشرف که زیبق غربی است ٤ــ استخلاص رنگ از روغن ٥ــ طهارت رکن ... ازبرگ ۱۰۳ــ۱۰۷ .

۱۰ــ کیمیا (عربی)

آغاز : بسمله اعلم ان‌الحکماء قد وضعوالحق بکل اسرار و دخلوه و دفنوه بین کلام کثیر واعلم ...

انجام : وعلم ان‌العمل‌الصنعة یسیر خفیف‌المؤنة واشد ما فیه‌العطیته والمفاتیح

بیدالله تعالی . ازبرگ ۱۰۷ــ۱۱۰ .

۱۱ــ صفة حل‌الزیبق = رساله ... **(کیمیا ــ عربی)**

از برگ ۱۱۰ــ۱۱۵ .

آغاز : بسمله صفته حل‌الزیبق ان یجعل فی قرعة ویشد وصلها ویجعل فی‌الحمام بنارالحضان اوبنار ...

۱۲ــ فواضل من‌السبعین = **(کیمیا ــ عربی)**

از برگ ۱۱۵ــ۱۱۷ .

آغاز : بسمله‌کتاب‌الفواضل من‌السبعین‌فتقول اولاً ان‌الارواح‌الاربعة‌والاجسام سبعة ...

رساله اول بخط نستعلیق ۱۶ سطری ۹/۵×۱۶/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. دراصفهان . بقیه رساله‌ها نسخ ۱۸ سطری ۱۱/۵×۱۵ س، رساله سوم مقابله شده است . بیشترعنوانها قرمز، این رساله‌ها تحریر سده ۱۲ هـ.ق. کلاً دارای ۱۱۷ گ ۱۴/۵×۲۱ س، کاغذ فستقی وشکری‌رنگ جلد تیماج‌تریاکی، با مهر حاج سید سعید .

۵۹۱

تاریخ ایران = مختصر ... = سیاق‌التواریخ **(فارسی)**

گمان می‌رود که کتاب سیاق‌التواریخ باشد که بدستور میرزا عبدالحسین‌آقا اصفهانی برای وقایع تاریخی آن مجلس وتصویر ساخته‌اند . تاریخ مختصری است . شامل دوبخش است ۱ــ ذکر سلاطین قبل‌از اسلام ازابتدای سلطنت کیومرث تا ابتدای ظهور اسلام که درایران سلطنت کردند ۲ــ بعداز اسلام، از ابتدای ظهور

خاتم‌الانبیاء تا احمدشاه قاجار . با سی مجلس وتصویر رنگی که برخی ازآنها سیاه قلم است بدین‌ترتیب : تصویر مجلس کیومرث پادشاه . تصویر مجلس هوشنگ . تصویر جنگ طهمورث با دیوان . مجلس جمشید . ضحّاك . جنگ منوچهر با سلم و تور . بلندکردن پوردستان افراسیاب را (عمل عباسعلی) برتخت‌نشستن کیقباد . کیکاوش وشکار شیر . (عمل عباسعلی) کشتی رستم (عمل عباسعلی) سیاوش . فرامرز . کشته‌شدن اسفندیار . تصویر شاپور ذوالاکتاف‌که دورقلعه سیاحت‌می‌کند. اکشتن بهرام شیر وگور را . کشته‌شدن شیرویه . تصویر طاهر وعبدالله . امیر تیمور گورکانی . صورت عباس میرزای نایب‌السلطنه . صورت فتحعلی‌شاه قاجار . صورت محمدشاه قاجار . صورت میرزا تقی‌خان اتابك اعظم . صورت حاج میرزا حسین‌خان صدراعظم . صورت ناصرالدین شاه . صورت مظفرالدین شاه . صورت محمدعلیشاه . صورت ستارخان سردار ملّی . باقرخان سالار ملّی . احمدشاه نایب‌السلطنه و عضدالملك ...

آغاز : فهرست کتاب است پس‌ازآن : بسمله در ذکر پادشاهی کیومرث . کیومرث‌اول ملوك پیشدادیان‌است وآئین پادشاهی درجهان او گذاشت قبل‌ازاو ...

انجام : وتمام بزرگان واصناف باستقبال ایشان رفتند تا آنکه روز شنبه ۵ ربیع‌الثانی بطهران رسیدند ۱۳۲۸ .

نستعلیق ۱٤ سطری ۹×۱۳/۵ س، تحریر ۳شنبه ۲ صفر ۱۳۳۱ ه.ق. حسب‌الفرمودهٔ میرزا عبدالحسین‌آقا اصفهانی، مجالس وتصاویر رنگی وسیاه‌قلم . چهارصفحه اول فهرست کتاب دوصفحه تاریخ بعداز اسلام با سرلوح اکلیل و لاجورد وشنگرف وسفیدآب . برخی صفحات مجدول به

صورتی وآبی . دارای ۸۶ گ ۱۶/۵ × ۲۱ س، کاغذ کاهی با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج لایه‌ئی قهوه‌ای .

۵۹۲

جُنگ منبری **(مواعظ ــ فارسی)**

گفتارهائی است در روضه‌خوانی وموعظه ازشیخ‌محمدشهریاری وشیخ‌محمود قمی وسیدمحمدحسن حسینی بین سالهای ۱۳۰۰ــ۱۳۰۹ ه.ق. آنرا نگاشته‌اند . به نظم ونثر وعربی وفارسی .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی شهدت‌المکونات بوحدانیته ولانت‌المصنوعات لعظمته ...

نسخ مختلف‌السطر بخط مؤلفین در ۱۳۰۰ــ۱۳۰۹ ه.ق. ازمیان صفحات نانویس دارد . شامل ۱۸۰ گ ۱۷ × ۲۱/۵ س، کاغذ کاهی، جلد تیماج قهوه‌یی .

۵۹۳

التقریب فی مختصرالنشر فی‌القراءآت‌العشر (تجوید علوم قرآنی ــ عربی)

شیخ شمس‌الدین ابوالخیر محمدبن محمد جزری متوفی ۸۳۳ ه.ق. کتابی در تجوید نگاشته است که درآن طُرق قُرّاء دهگانه را آورده که درنوع خود بی‌نظیر است آنگاه بخواهش بعضی از دوستان آنرا گزین‌کرده‌است که همین نسخهٔ موجود باشد .

آغاز : بسمله قال شیخناالعلامة زبدةالمتقدمین وعمدةالمتأخرین فرید دهره ... باب اسماء ائمةالقراءالعشرة و رواتهم وطرقهم وهم نافع ...

نسخ ۱۷ سطری ۹/۵×۱۳/۵ س، ظاهراً نسخه در زمان حیات مؤلف تحریر یافته است، عنوان ونشان شنگرف، مصحّح، دارای ۱۲۶ گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، برخی اوراق وصالی شده، درآخر نسخه بندی درمخارج حروف وقطعه‌ای از حافظ. با مهر حاج سید سعید. درآخر نسخه و مواضع دیگری مهر بیضی‌شکل با سجع «مهدی‌بن‌محمدباقرالحسینی» یکسوی جلد تیماج لایه‌یی ماشی‌رنگ وسوی دیگرش روغنی فرسوده.

۵۹۴

قضاء (فقه ــ عربی)

تألیف سید مجاهد، محمدبن علی طباطبائی متوفی ۱۲۴۲ ه.ق. درهامش برگ چهارم آمده است : فائدة قال والدی فی‌الریاض . وباید گزارشی باشد برمسالك شهید دوم مقتول بسال ۹۶۶ ه.ق. زیرا درآغاز هربحث آمده : «قال فی‌المسالك» . مثلا : «مسئله قال فی‌المسالك قوله اذا ...» رساله جامع ومفیدی است در زمینه قضا بویژه دربحث رشاء وارتشاء متضمن نکاتی است که درکمتر جایی می‌توان یافت با این جامعی . ونیز ازحیث احتواء واشتمالش براقوال اعاظم فقهای شیعه قابل اعتنا می‌باشد .

آغاز : بسمله کتاب‌القضا فائده قال فی‌المسالك‌القضاء لغة یطلق علی احکام‌ـ الشرع وامضائه ومنه ...

انجام : ثم یحکم بینهما من‌وراءالستر فان‌لم یکن بینه‌التحفت بحلبات واخرجت من وراءالستر . قد فرغ من تسوید هذه‌الحروف مؤلفها الفقیرالحقیر محمدبن علی

الطباطبائی وقد راجعت فی کل مسئله من مسائل هذاالبحث الی‌المراسم والشرایع والنافع والغنیه والانتصار والتنقیح وغایةالمراد والمختلف والکشف ومجمع‌الفائده والمفاتیح والکفایه والدروس واللمعه والروضه والمسالك والریاض وغایةالمراد وفی اکثر مسائله راجعت‌الخلاف . نعم فی مسئلةالرشوة لم یتفق لی مراجعه لعدم وجوده عندی حین‌الکتابه فمن اطلع علیه وعلی غیره من‌الکتب‌الفقهیة فالمرجو منه ان تنقل منهما فی کتابی هذا مایتعلق بکل .

نستعلیق مختلف‌السطر بخط مؤلف با قلم‌خوردگیهایی درمتن وتصحیحاتی درهامش، بهنگام بحث از آداب قاضی درحاشیه نوشته است که در دوشنبه دوم رمضان ۱۲۱۷ هـ.ق. ازتالیف‌این‌بحث فراغت‌یافته‌ام . دارای ۱۰۰گ ۱۵/۵×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

۵۹۵

مجموعه :

۱ــ خلاصةالحساب (ریاضی ــ عربی)

از شیخ بهائی، محمدبن حسین عاملی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. دریك مقدمه و ده باب . کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده است . ازبرگ ۱ــ۴۰ .

۲ــ اسطرلاب شمالی (ستاره‌شناسی ــ عربی)

دریك مقدمه وپانزده فصل ویك خاتمه . مقدمه درتسمیهٔ رسوم فصل اول در معرفت اخذ ارتفاع ۲ــ درمعرفت میل شمس وبُعد کواکب ۳ــ درمعرفت عرض‌بلد ۴ــ درمعرفت ظلّ منکوس ۵ــ درمعرفت دائر ۶ــ درمعرفت قوس نهار ۷ــ در معرفت حصه فجر وشفق ۸ــ درمعرفت سعهٔ شرق ۹ــ درمعرفت حصّهٔ عصر وغروب

۱۰ــ درمعرفت سمت شمس وکواکب ۱۱ــ درمعرفت استخراج سمت قبله ۱۲ــ در معرفت استخراج جهات چهارگانه ۱۳ــ درمعرفت طالع فلك ۱٤ــ درمعرفت عمل کواکب ۱۵ــ درمعرفت طول هرقائم برسطح زمین . خاتمه درمعرفت طالع وتسویهٔ بیوت . ازبرگ ۵۳ــ٤۱ .

آغاز : بسمله الحمدلله حمداً یلیق بجلاله والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه وبعد فهذه رسالة مختصرة اذکر فیها اسماءالرسوم المرسومة علی آلالة المسماة بالاسطرلاب الشمالی ذات الصفایح و ...

انجام : نصف التعدیل فی الشمال وبعد اسقاطه فی الجنوب والله اعلم بحقیقت ــ الحال ... تمت .

۳ــ عمل به ربع مجیب = رساله در ... (ستاره‌شناسی ــ عربی)

مشتمل بریك مقدمه وبیست باب . مقدمه درتسمیهٔ آنست . باب اول درمعرفت اخذ ارتفاع ۲ــ درمعرفت جیب قوس ۳ــ درمعرفت میل اول ٤ــ در معرفت عرض بلد ۵ــ درمعرفت بُعد قطر ٦ــ درمعرفت اصلی ۷ــ درمعرفت نصف فضله ۸ــ در معرفت اصل معدل ۹ــ درمعرفت ارتفاع ۱۰ــ درمعرفت نظام ارتفاع... باب۱۵ــ در معرفت حصّه سمت ... باب بیست درمعرفت عمل به کواکب ازبرگ ٥٤ــ٦۰ .

آغاز : بسمله حمد له وبعد فهذه رسالة فی العمل بالربع المجیب مشتملة علی مقدمة وعشرین باباً فالمقدمة فی تسمیة رسومه فاولها المرکز وهو ...

انجام : فان ساوی الباقی حصّة الفجر توسط الاول وقت الفجر . هذه آخره تمت.

٤ــ مقنطرات = عمل به ربع مقنطر = رساله در... (ستاره‌شناسی ــ عربی)

از ابوالعباس شهاب الدین احمدبن النجدی (احمد مجیدی) شافعی . این رساله

مشتمل بریك مقدمه و ده فصل است . مقدمه درتسمیهٔ رسوم . فصل اول در معرفت اخذ ارتفاع ۲ــ درمعرفت موضع شمس ۳ــ معرفت میل وغایت آن ٤ــ معرفت ارتفاع ٥ــ معرفت دائره ... فصل ۱۰ درعمل به‌کواکب ازبرگ ٦۱ــ٦۷ .

آغاز : بسمله قال‌الشیخ الامام‌العلامة استادالفاضل شهاب‌الدین ... الحمدلله حمدالشاکرین ... وبعد فهذه رسالة فی‌العمل بالربع‌الموسوم بالمقنطرات ...

٥ــ شرح‌الوقایه = دائرةالهندیّه **(ستاره‌شناسی ــ عربی)**

برهان‌الشریعه محمودبن صدرالشریعهٔ اول عبیدالله محبوبی حنفی متوفی ۷٤۷ هـ.ق. کتاب مختصر وجامعی درشناخت وقت‌حصول دلوك و زوال خورشید بخاطر پسر دخترش صدرالشریعه ثانی نگاشته است که بنام وقایةالروایة فی مسائل‌الهدایة موسوم است وبرآن شروحی نبشته شده است وازآن جمله است شرح حاضر که از حسن حسینی خلخالی می‌باشد که آنرا بخواهش برخی دوستان نوشته وبنام ــ دائرةالهندیّة نیز موسوم می‌باشد . شرحی‌است‌مزجی با دوائر واشکال نجومی . ازبرگ ٦۷ــ۷٦ وتا برگ ۸۰ نانویس است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌الفقیر الی‌الله حسن حسینی خلخالی لما کان اشرف‌الطاعات بعدالایمان هوالصلوة امرالله تعالی بها وعیّن وقتها ...

٦ــ عروض= علم اوزان‌الشعر **(عربی)**

مطالب تحت عنوان ــ باب ــ آمده است . مثلا : باب‌الطویل باب‌المد باب البسیط باب‌الوافر باب‌الکامل باب‌المتقارب . ازبرگ ۸۱ــ۹٦ .

آغاز : بسمله هذا کتاب علم اوزان‌الشعرالموافق لأشعارالعرب التی اشتهرت

عنهم وصحّت بالروایة من الطرق الموثوق بها ــ یعرف به المستقیم منها والمنکسر ...

۷ــ نزهة النظر فی توضیح نخبة الفکر (مصطلح الحدیث ــ عربی)

ابن‌حجر عسقلانی، شهاب‌الدین ابوالفضل احمدبن علی‌شافعی متوفی ۸۵۲ هـ.ق. کتاب جامعی درعلوم حدیث نگاشته است بنام ــ نخبة الفکر فی مصطلح اهل الأثر ــ که خود آنرا گزارش نموده است وبه ــ نزهة النظر ــ موسوم می‌باشد که همین نسخه حاضر باشد ازبرگ ۸۲ــ۱۳۲ .

آغاز : بسمله قال الشیخ الامام الحافظ ... الحمدلله الذی لم یزل عالماً قدیراً ...

این مجموعه به‌خط نسخ ونستعلیق ۱۰ــ۱۴ سطری ۷/۵×۱۵/۵ س، کاتب علی‌بن ابراهیم‌بن علی چلبی‌بن حاج سیداحمد درخدمت ملاعبدالله افندی مدرس از ۱۲۰۳ــ ۱۲۰۷ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، معلق بحواشی . دارای ۱۳۷ گ ۱۷/۵×۲۱/۵ س، کاغذ فستقی وشکری‌رنگ، با مهر حاج سید سعید، جلد مقوا عطف میشن قهوه‌ای .

۵۹۶

دیوان کلیم کاشانی (شعر ــ فارسی)

سرودهٔ ابوطالب کلیم متوفی ۱۰۶۲ هـ.ق. که مکرر چاپ شده است .

نستعلیق ۱۵ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ.ق. دارای ۱۱۴ گ ۱۷×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی جلد مقوا عطف وگوشه تیماج مشکی وقرمز .

۵۹۷

شرح مختصرالاصول = شرح مختصرالمنتهی = شرح مختصر ابن‌حاجب (اصول فقه ــ عربی)

ازعضدالدین عبدالرحمان‌بن احمدایجی متوفی ۷۵۶ هـ.ق. (ر.ك.: ۲۰۱و۳۸۹)

نسخ‌خوش ۱۹سطری ۷/۵×۱۳/۵س، بخط ابراهیم‌بن محمداسماعیل موسوی در دوشنبه ۱۰ رجب ۱۲٤۸ هـ.ق. متن کتاب درپیشانی هرصفحه آمـــده . عنوان ــ قال واقـــول ــ شنگرف، کلاً دارای ۲۰٦ گ ۱٤/۵×۲۱س، معلّق‌بحواشی، کاغذ صیقلی، با مهر کتابخانه مجدالدین . درپشت صفحه اول مهر بیضی‌شکل با سجع : «ابراهیم‌بن اسماعیل موسوی» جلد تیماج قهوه‌یی ضربی‌دار .

۵۹۸

مجموعه :

۱ــ کشف‌الاسرار و هتك‌الاستار **(کیمیا ــ عربی)**

تألیف علی‌بك ازنیقی رومی متوفی ۱۰۱۹ هـ.ق. مشتمل بریك مقدمه وپنـــج قسم وخاتمه وهرقسم شامل مقدمه وچند باب وفصل وخاتمـــه . مقدمـــه درطبقـــات حکمت . قسم اول دراکسیر حق دریك مقدمه وچند باب وچند فصل ویك خاتمـــه . قسم دوم درمباقل اکسیر واعمالشان دریك مقدمه وچند باب وچند فصل ویك‌خاتمه . قسم سوم درمحملات معتبره درتبریر اکسیر واعمالشان دریك مقدمه وچند بـــاب و چندفصل ویك‌خاتمه . قسم چهارم دراکاسیر کائنه ازاشیاء مدبره دریك مقدمه وچند باب وچند فصل ویك خاتمه . قسم پنجم دراکاسیر کائنه ازباب اقصر دریك مقدمه و چند باب . این نسخه تا مقدمه ازقسم پنجم را دارد . ازبرگ ۱ــ۵٤ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی خلق‌السموات والارض وجعـــل‌الظلمات والنـــور من انوار ...

۲ــ دقایق‌المیزان فی مقادیرالاوزان **(اکسیر ــ عربی)**

از صاروخانی (قرن ۱۱ هـ.ق.) مشتمل برچند مرتبه و درهر مرتبه چند فصل و

مقدار . مرتبهٔ اول دراین‌که وحی همان علم میزان است . مرتبه‌دوم، دراین‌که‌طلا از اکسیر طلائی ناقص‌تر است ازبرگ ۵۵ــ۶۶ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی خلق‌العالم علی مقادیرالحکمة وفضلنا علی‌البهائم بادراك میزان‌الشریفه ...

هردو رساله نستعلیق ۱۸ سطری ۱۲×۱۷ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، نسخه کسرنویسی شده است . کلاً دارای ۶۶ گ ۱۷×۲۱/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جمله‌ای اوراق وصالی شده، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۵۹۹

جواهرالعقول فی مناظرة بین‌الفار والسنور = پند اهل دانش وهوش بزبان گربه وموش (قصص وحکایات ــ فارسی)

منسوب به مجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. وبرخی آن را به‌شیخ بهائی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. ویا میرداماد متوفی ۱۰۴۰ هـ.ق. می‌دانند، ولی باید ازآن جمال‌الدین محمدبن حاجی محمد فراهانی‌باشد که درعهد شاه سلیمان صفوی متوفی ۱۱۰۵ هـ.ق. می‌زیسته است . داستان گربهٔ دانشمند وموش صوفی است به‌نثر واز زبان این‌دو حکایتها نقل می‌کند که همه اخلاقی وآموزنده وآمیخته با روایات شیعی وقصص اسلامی واشعار وآیات قرآنی ضمن ۲۴ حکایت موجود درنسخه ما و۱۶ تصویر انسان وحیوان . که مکرر چاپ شده است وکتاب دیگری در همین موضوع بنام ــ گلشن هوش درجدال گربه وموش ــ به‌نظم دارد، که درآن موش عقل وگربه جهل معرفی شده است که این منظومه نیز چاپ شده است . عبید

زاکانی هم منظومه‌ای بنام موش و گربه دارد که مکرر بطبع رسیده است .

آغاز موجود : وخجالت گذرانیدم تا عاقبت‌الامر شبی ازشبها ... (دربرگ‌دوم) حکایت موش پرهوش درخانه لانه گرفته وازگوشهٔ توشه جمع می‌کرد ناگاه گربه از کلبهٔ در آمد .

نستعلیق ۱۳ سطری ۱۰×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. عنوانها قرمز، شامل ۱۶ تصویر رنگی انسان و حیوان، دارای ۴۹ گ ۱۶/۵×۲۱/۵ س، نسخه از اول وآخر، ناقص است . کاغذ فرنگی با مهر حاج سید سعید جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

۶۰۰

مجموعه :

۱ــ صرف **(فارسی)**

شاید ازآن میرزا ابوطالب اصفهانی صاحب حاشیه بر شرح الفیه باشد . مطالب تحت عنوان ــ فصل ــ آمده است . ازبرگ ۱ــ۲۰ .

آغاز : بسمله بدانکه کلمه عربی یا اسم است یا فعلست یا حرف . اسم آنست‌که معنی خود را به‌تنهائی بفهماند و زمان یعنی گذشته وآینده وحال را نفهماند چون رجل ...

انجام : وسیاهی مصحفها را موافق نویسند والحمدلله که آنچه ...

۲ــ البهجةالمرضیه فی شرح‌الالفیه = سیوطی **(نحو ــ عربی)**

از جلال‌الدین عبدالرحمان سیوطی متوفی ۹۱۱ هـ.ق. (ر.ك. : ۲۰۲) ازبرگ ۲۱ــ۱۲۱ .

رساله اول نستعلیق ۱۹ سطری ۹×۱٤/٥ س؛ بخط محمدحسین‌بن میرزا جانی طهرانی در سه‌شنبه ۲۰ربیع‌الثانی ۱۲۲۷ هـ.ق. و رساله دوم بخط نسخ ۱٥ سطری ۹×۱٤ س، بخط باقربن محمد تونی در ۱۲۱۷ هـ.ق. ناقص‌الاول، کلاً دارای ۱۲۱ گ ۱٦×۲۱ س؛ کاغذ فستقی، جلد تیماج قهوه‌یی فرسوده.

٦۰۱

نقدالنصوص فی شرح نقش‌الفصوص **(عرفان ــ فارسی)**

گزارشی است از عبدالرحمان جامی متوفی ۸۹۸ هـ.ق. بر نقش‌الفصوص محیی‌الدین ابن‌عربی متوفی ٦۳۸ هـ.ق. که مکرر چاپ شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل صفایح قلوب ذوی‌الهمم ... امّا بعد این کلمهٔ چند است از نصوص ارباب خصوص که درشرح معانی ...

نسخ خوش ۱٥ سطری ۸/٥×۱٥ س؛ بخط ابوالقاسم شریف، در غرهٔ ربیع‌الاول ۱۲۷۳ هـ.ق. دراصفهان. عنوان و نشان قرمز دارای ۱۲٤ گ ۱٥×۲۱ س؛ نسخه دارای بلاغ است. ومعلق بحواشی. کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی. با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار.

٦۰۲

مجموعه:

۱ــ ترجمه وشرح اعتقادات **(کلام وعقائد ــ فارسی)**

گزارش استواری است بشیوهٔ شیعی آمیخته با فلسفه وعرفان بریکی‌از متون اعتقادی که گویا ترجمه وشرح اعتقادات صدوق متوفی ۳۸۱ هـ.ق. یا مفید متوفی

۴۱۳ هـ.ق. باشد که درآن ازسال ۱۰۶۴ هـ.ق. یاد شده است وآمده : «آنچه حقیر شارح درسال هزاروشصت‌وچهار هجری بعدازنیل شرف زیارت عتبات عالیات شده ... شامل یك مقدمه وچند باب که ابواب موجود، هفت باب می‌باشد . مقدمه مشتمل بر دوازده اشاره ۱ــ وجود مستغنی ازتوصیف است . ۲ــ وجود بسیط است ۳ــ کیفیت نسبت محمول بموضوع ... باب دوم درصفات ذات وصفات‌افعال . باب سیم درتکلیف ٤ــ درافعال عباد ٥ــ درنفی جبر وتفویض ٦ــ دراراده ومشیّت الهیه باب هفتم درقضا وقدر . درباب چهاردهم آمده است : درافعال عباد . مصنف رحمه‌الله فرموده که اعتقاد نافی افعال‌العباد انها مخلوقة خلق تقدیر لاخلق تکوین . اعتقاد درکارها وکردارهای بندگان ... ازبرگ ۱ــ٥٥ .

آغاز : بسمله باب اول در ذکر اعتقاد فرقه اثنا عشریه درتوحید . مخفی نماند که درتوحید ... لیکن حقیر مستهام دراین مقام ...

۲ــ طب **(فارسی)**

شش باب ازکتابی است درپزشکی که آشفته صحافی شده است . باب پنجاه‌و پنجم اندر علاج علت‌های فواق و داروش چنین گوید محمدبن ذکریا ... باب پنجاه‌وششم اندر علاج علتهای هیضه وشکم‌رفتن چنین گوید محمدبن ذکریا رازی. باب پنجاه‌ویکم اندر علاج زیادت‌کردن شیر ٥٢ــ اندر علاج کم‌کردن شیر ازپستان زنان ٥٣ــ اندر علاج علتهای معده ٥٤ــ اندر علاج علتهای خون ازمعده . درهر باب از محمدبن زکریا نقل می‌کند . ازبرگ ٥٦ــ٦١ .

۳ـ مواعظ (فارسی)

حکایات و روایاتی است از امامان شیعی دراخلاق وفضائل پیشوایان . ازبرگ ۶۲ـ۷۹ .

۴ـ کبری (منطق ـ فارسی)

از میرسید شریف جرجانی متوفی ۸۱۶ هـ.ق. که چاپ شده است ازبرگ ۸۰ـ ۹۱ . وپس‌ازآن سه‌برگ ازحاشیه ملاعبدالله .

رسالهٔ اول شکسته نستعلیق ۱۹ سطری ۱۰/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. که نسخه را کاتب بآخر نرسانده است و رساله دوم وسوم نستعلیق ۱۵سطری ۱۳×۱۸/۵س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. و رساله چهارم نستعلیق ۲۰ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، تحریر ۱۲۴۴ هـ.ق. عنوانها قرمز، کلاً دارای ۹۴ گ ۱۵×۲۱/۵ س، کاغذ فستقی وسفید، با مهر حاج سید سعید جلد تیماج قهوه‌ای .

۶۰۳

تذکرةالمعاد (عقائد ـ فارسی)

از مولی محمدکاظم‌بن محمد شفیع هزارجریبی حائری متوفی ۱۲۳۸ هـ.ق. ؟ وی را کتاب دیگری بفارسی هست بنام ـ دُرهٔ صافیه وحکمت شافیه ـ که نسخهٔ آن درکتابخانه دانشکده الهیات مشهد موجود است . جمله‌ای ازابواب‌آن بدین‌شرح می‌باشد : باب علامات پیری . باب دربیان طاعون . باب دربیان مرگ وشدائد آن . باب آنچه معاینه می‌گردد مؤمن وکافر را در وقت مرگ ازحاضرشدن ائمه (ع). باب احوال برزخ وقبر وعذاب وسئوال آن . باب بهشت وناردنیا . ابواب معاد وآنچه

متعلق بآن است . باب علامات قیامت ...

آغاز موجود : ازگناهان دوری می‌کند لهذا حقیر اخباری که دراین ابـواب وارد شده است و درکتب معتبره علمای ما ذکر شده است و ...

نسخ ۱۹ سطری ۹×۱۵ س، بخط علی‌اکبربن ابوالهادی یزدی در ۱۲٤۱ هـ.ق. درکربلا . عنوان ونشان قـرمز، دارای ۲۳۳ گ ۱۵×۲۰/۵ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی، برگ اول کسر است با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج قهوه‌یی .

٦۰٤

دیوان برهان **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ شیخ محمدصالح‌بن محمدتقی برهان استرآبادی کـه درآن ازمثنـوی ناصری خود نقل کرده است وقطعه‌ای به‌عربی به‌طریقهٔ قصیده لبیدبن ربیعه کـه از معلّقات سبع است درحدود ۹٦ بیت سروده است . درآغاز مسّمطی مُسَبَّع بترتیب حروف تهجی آورده سپس چند قصیده درمنقبت امیرمؤمنان (ع) وتغـزل و مرثیـه سیدالشهداء ، ولادت حضرت علی (ع) ومنقبت خاتم‌الانبیاء وامـام حسین ومطالب عرفانی ومرثیه سیدالشهداء بوزن شعرخاقانی ــ هان ای‌دل عبرت‌بین ... وقصیده‌ای درمدح پیامبر وعلی بطرز قصیدهٔ منوچهری ــ فغان ازاین غراب بین و وای او ... و نوحه ومراثی و رباعیات وغزلیات درمدح علی (ع) ومواعظ ونصایح وترکیب‌بند و..

آغاز : بسمله عید است وبهار است وجهان است جوانا + در وجد وطرب آمده هر پیر وجوانا .

انجام موجود : دربیان نفس مطمئنه که ندای ارجعی الی ربك شنود .

نستعلیق ۱۵ سطری ۱۰/۵×۱۶/۵ س، بخط سرایندهٔ اشعار، سدهٔ ۱۴ ه.ق. درهامش صفحه دوم یادداشتی بخط وفاعلی، شیخ ابوالقاسم‌بن احمد در ۲۵ ربیع‌الاول ۱۳۱۹ ه.ق. جمله‌ای صفحات درمتن وحاشیه نوشته شده است دارای ۸۵ گ ۱۶/۵×۲۱ س، جلد مقوا با روکش کاغذ لاجوردی عطف و گوشه پارچه سرخ ومشکی.

۶۰۵

گوهرمراد **(کلام وعقائد ــ فارسی)**

تألیف ملاعبدالرزاق لاهیجی متخلص به فیّاض متوفی ۱۰۷۲ ه.ق. (ر.ك. : ۳۹۰) نسخهٔ موجود از اوائل فصل سوم ازباب دوم ازمقاله سیم تا آخر را دارد.

نسخ ۱۸ سطری ۹/۵×۱۴ س، بخط حبیب‌الله پسر محمدخان جاجرمی در شنبه سلخ شوال ۱۲۵۵ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، دارای بلاغ، ناقص‌الاول، دارای ۱۴۵ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ صیقلی، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار.

۶۰۶

شمسیّه = شمسیة‌الحساب **(ریاضی ــ عربی)**

تألیف نظام‌الدین حسن‌بن محمدبن حسین نیشابوری قمی معروف به نظام اعرج متوفی ۷۲۸ ه.ق. دراصول حساب شامل مقدمه و دو فن، مقدمه دارای دو فصل، فصل‌اول‌درتعریف حساب وموضوع وتعریف عدد واقسام آن. فصل دوم در صُوَر ومراتب اعداد. فن اول درآنچه متعلق باصول حساب است. دارای دوباب. باب اول درحساب اعداد صحیح. جمع وتفریق وضرب وتقسیم. باب دوم در حساب کسر، دارای شش فصل. فن دوم درآنچه مربوط به‌فروع حساب است درچهارباب.

آغاز : بسمله الحمدلله الفرد بلاندالمنزه عن‌الزوج والضد لامرکب فینحل ولا اول له ...

انجام : لکنه نافع فی تشحیذالذهن وموکد لصحه‌العمل والعمدة هو ما ذکرنا والتوفیق من واجب‌الوجود ومفیض‌الخیر والجود .

نستعلیق ۲۳ سطری ۷/٥×۱٥ س؛ بخط علی‌خان‌بن محمد در شنبه ۱٤ شوال ۹٦۹ هـ.ق. عنوان وجداول ریاضی شنگرف دارای ٤۰ گ ۱۲/٥×۲۱/٥ س؛ برخی‌اوراق وصالی شده، جلد تیماج لایه‌یی قهوه‌ئی .

٦۰۷

سیاق‌التواریخ **(تاریخ – فارسی)**

تاریخ مختصری است در دوبخش، قبل‌از اسلام وبعداز اسلام . شاهانی‌که در ایران سلطنت کرده‌اند وارقام تاریخی اغلب با حروف سیاق نگاشته شده است . از پادشاهی کیومرث نخستین شاه پیشدادی تا فتحعلی‌شاه قاجار، و دربخش تاریخ سلاطین ایران بعداز اسلام پس‌از بزدگرد به‌احوال خاتم پیامبران وخلفای راشدین و امامان دوازده‌گانه شیعه وخلفای اموی‌وعباسی نیز پرداخته پس‌ازآن به‌سلاطین ایران .

آغاز : تاریخ پادشاهان عجم که درملك ایران سلطنت کرده‌اند . در ذکر پادشاهانی که قبل‌از ظهور اسلام سلطنت کرده‌اند . کیومرث اول ملوك ...

شکسته نستعلیق ۱۸ سطری ۹/٥×۱۷/٥ س؛ تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. برخی صفحات دوستونی، نسخه را کاتب‌بآخر نرسانده است دارای ۹۰ گ ۱٤×۱۲ س؛ عنوانهاقرمز، کاغذ

فرنگی، مهر حاج سید سعید ، جلدمشمع لاجوردی عطف و گوشه پارچه سرخ .

۶۰۸

حاشیهٔ الفوائدالضیائیه = حاشیه شرح جامی (نحو – عربی)

از سید نعمت‌الله ابن عبدالله جزائری‌حسینی موسوی متوفی ۱۱۱۲ هـ.ق. که آنرا درجمعه ۱۳ رمضان ۱۰۷۷ هـ.ق. ساخته است .

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی جعل علم‌النحو نوراً یهتدی به الی فهم‌القرآن‌المبین ومیزاناً ...

نسخ خوش ۱۴ سطری ۷/۵×۱۴ س، بخط علی‌بن محمد قاینی خراسانی در یکشنبه ۲۴ جمادی‌الثانی ۱۲۶۷ هـ. ق. بخواهش آقامیرزا محمدطاهر حسینی . عنوان ــ قوله ــ ونشان متن قرمز، دارای ۱۳۸ گ ۱۲/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی . با مهر حاج سید سعید .

۶۰۹

دعا (عربی و فارسی)

شامل سورهٔ واقعه . دعای صباح . دعای اعتصام (دوازده امام خواجه) دعای سمات . دعای کمیل وچند دعا و زیارت دیگر .

نستعلیق شیرین ۹ سطری که زیر هرسطر ترجمه آن با شنگرف نگاشته شده است . ثواب وفضیلت هر دعا درهامش همان صفحه و درآخر کتاب در دوصفحه شرح دعای دوازده امام خواجه بتفصیل آمده است . جای عنوانها نانویس ، صفحات مجدول به‌مشکی وآبی وشنگرف وطلا . کمند مشکی

درآخر نسخه دوبرگ اضافی نانویس، کاغذ ترمه . دارای ۹٦ گ ۱۳×۲۱ س، که دوبرگ آخر آن نانویس، برخی دعاها بدون ترجمه، جلد تیماج لایه‌یی ضربی‌دار، عطف ولبه‌مشکی. با مهر حاج سید سعید .

٦۱۰

سئوال و جواب **(فقه ــ فارسی)**

از میرزای قمی . میرزا ابوالقاسم‌بن محمدحسن گیلانی قمی متوفی ۱۲۳۱ هـ. ق. سئوال وجوابهایی است به‌ترتیب ابواب فقهی که گویا همان جامع‌الشتات ــ باشد . ازشك دراصول دین تا اواخر مسائل متفرقه که بعداز دیات آمده است .

آغاز : بسمله . هرگاه شخصی دراصول دین خود شك داشته باشد مثل آنکه خدا موجود است یا نه ؟ ...

نستعلیق ۲۲ سطری ۹×۱٦ س، بخط محمدرسول‌بن عبدالعزیز کاشانی، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. نسخه را کاتب بآخر نرسانده است، دارای ۲۸۵ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی، درپشت صفحه اول آمده است : «مماستکتبته لنفسی واناالعبدالضعیف‌الجانی محمدرسول‌بن عبدالعزیز الکاشانی» . با مهر چهارگوشه با سجع : محمد رسول‌الله . جلد مشمع لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه سرخ و قهوه‌یی . با مهر کتابخانه مجدالدین .

٦۱۱

شرح‌الفوائدالحکمیّة‌الاثنی عشریّة = شرح فوائد احسائی

(حکمت ــ عربی)

اصل وشرح از احسائی، شیخ احمدبن زین‌الدین‌بن‌ابراهیم‌بن‌صفربن ابراهیم‌بن

داعی‌الأحسائی متوفی ۱۲٤۱ هـ.ق. او این شرح را بخاطر ملامشهدبن ملاحسین‌علی شبستری درشب ۹ شوال ۱۲۳۳ هـ.ق. ساخته است وشامل گزارش ۱۲ فایده‌می‌باشد ۱ــ در ذکر تفصیل ادلهٔ ثلاثه ۲ــ درمعرفت وجود ۳ــ دربیان وجود مطلق ٤ــ در تقسیم فعل ٥ــ درتتمهٔ ملحقات ٦ــ در وجود مقید ۷ــ درخلقت اشیاء درشش روز ۸ــ دراینکه هیچ‌چیز از وقت خودش تجاوز نمی‌کند ۹ــ هیچ‌چیز ماوراء مبدء خود را درك نمی‌کند ۱۰ــ خداوند خالق وجود خارجی و ذهنی هردو می‌باشد ۱۱ــ در بیان صدور افعال ازانسان ۱۲ــ درثبوت اختیار . این رساله مکرر چاپ شده‌است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبدالمسکین ... قلت والبیان بقولی اقول التبیین من ذلك ...

شکسته نستعلیق ۲۲ سطری ۸/٥×۱٥ س، نام کاتب‌را پاك کرده‌اند، تاریخ تحریر ۱۲٤۰ هـ.ق. نشان متن قرمز، در پشت صفحه اول یادداشت تملك «احمدبن محمد تبریزی» با مهر بیضی‌شکل با سجع : «احمدبن محمد» و یادداشت تملك دیگری با مهر بیضی‌شکل با سجع «قل هوالله احد الله‌الصمد» نسخه مصحّح دارای ۱۰۹ گ ۱٤/٥×۲۱/٥ س، کاغذ آهار مهره‌یی، جلد تیماج قهوه‌ئی .

٦۱۲

المفصل فی صنعة‌الاعراب **(نحو – عربی)**

تألیف زمخشری، محمودبن عمر متوفی ٥۳۸ هـ.ق. درچهارقسم ۱ــ اسماء ۲ــ افعال ۳ــ حروف، ٤ــ مشترك . این‌کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله الله احمد علی ان جعلنی من علماءالعربیة و ...

نسخ مُعَرَّب ۹ سطری ۸/۵×۱۲/۵س، بخط محمدبن حسن‌بن نصرالله حسینی بحرانی در ۲۲ رجب ۱۰۷۰ هـ. ق. عناوین با قلم دُرشت، دارای ۲۴۳ گ ۱۵×۲۱ س، درهامش صفحه آخر یادداشتی بخط کاتب نسخه هست که بخشی از آن را پاك نموده‌اند تنها نام او : «محمدبن حسن‌بن نصرالله‌ـ الحسینی‌البحرانی شاهداً به علی نفسه وکفی بالله شهیداً» را دارد . با مهر مدور کوچکی با سجع «توکّلت علی‌الله» کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار با ترنجی که درمیان آن نقش پرنده وگل‌بوته هست .

۶۱۳

شرح دعای صباح **(ادعیه ـ عربی)**

از حاج ملاهادی‌بن مهدی سبزواری متوفی ۱۲۸۹ هـ.ق. که در ۱۷ رمضان ۱۲۶۷ هـ.ق. ازتألیف آن فراغت یافته است ومکرر چاپ شده است .

نستعلیق ۱۵ سطری ۷×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ق. عنوان ونشان قرمز، درپشت صفحه اول آمده‌است : شرح دعای صباح تعارف جناب حاجی میرزا ابراهیم سبزواری دام علاه» درهمین صفحه آمده است : «این نسخه بخط مرحوم حاجی سبزواری است که بتوسط مرحوم حاج میرزا ابراهیم شریعتمدار به‌جناب آقاحسین رسیده است» . دارای ۱۱۱ گ ۱۱/۵×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج لایه‌یی عنابی .

۶۱۴

نظم‌اللئالی **(فقه ـ فارسی)**

تألیف محمدبن احمد لاهیجانی گیلانی حسینی در ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۳ هـ.ق. که

آن‌را بنام شاه سلیمان حسینی موسوی صفوی ساخته است . جواب پرسشهائی است که ازمجلسی دوم شده است و او پاسخ داده است و او آنها را گرد آورده و مرتب نموده است وهر قسمتی را تحت عنوان کتاب آورده بشیوهٔ کتب فقهی و درهرکتاب چند فصل است وپس‌ازآن این کتاب را به‌استادش عرضه داشته و او امضاء نموده است . کتاب اول درعلم شامل دوفصل . کتاب طهارت . درآن ۱۲ فصل است ... کتاب دیات و درآن دوفصل است . کتاب نوادر . نسخه دیگری ازاین کتاب در کتابخانه دانشکده الهیات مشهد بشماره ۱۲۸٤ موجود است .

آغاز : بسمله الحمدلله مجیب دعوات‌المضطرین ومحق امام‌السائلین ... اما بعد قاصر ازنیل معالی ...

انجام : جواب . حیوانات را بآتش‌سوختن خوب نیست واگردرمیان جامه‌باشد وبآب‌گرم بشویند ظاهرا قصور ندارد وشبهه بخاطر ندارم . تمت .

شکسته نستعلیق خوش ۲۲ سطری ۹×۱٤/٥ س؛ تحریر ۲۸ ربیع‌المواود ۱۲٦۳ هـ.ق. عنوان قرمز؛ دارای ٥۱ گ ۱٥×۲۰/٥ س؛ کاغذ فرنگی با مهر حاج سید سعید؛ جلد مقوا با روکش کاغذ ابری وعطف میشن سرخ .

٦۱٥

مجموعه :

۱ــ ترجمه توحید مفضل **(اخبار ــ فارسی)**

متن از مفضل‌بن عمرجعفی کوفی ترجمه ازمجلسی دوم محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. که آن‌را برای شاه سلیمان صفوی نگاشته است در رجب ۱۰۹٤ هـ.ق. ومکرر چاپ شده است ازبرگ ۱ــ۹٥ .

آغاز : بسمله الحمدللهِ الذی هدانا الی توحیده بصفوته محمدالمفضّل ... اما بعد قاصر ازنیل معالی ومفاخر ...

۲- شکیات نماز = احکام ... **(فقه - فارسی)**

ازمجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ ه.ق. دریك مقدمه وپنج فصل وخاتمه . مقدمه دربیان اصطلاحی چند که دراین رساله دانستن‌آنها ضروراست. فصل اول درخلل عمدی . فصل دوم دراحکام سهو . فصل سوم دراحکام‌شك . فصل چهارم درمتفرقات احکام شك وسهو . فصل پنجم دربیان احکام سجدهٔ سهو . خاتمه درعلاج کثرت شك وسهو . مجلسی این رساله را در دهم ذی‌قعده ۱۰۸۵ ه.ق. در مشهد مقدس رضوی ساخته است . ازبرگ ۹۵-۱۱۹ .

آغاز : بسمله الحمدللهِ الذی ازاح ظلمات‌الشبهات والشکوك والاوهام عن ... امّا بعد چنین گوید ...

۳- شرح شافیه = شرح نظام **(صرف - عربی)**

اصل از ابی‌عمر وعثمان‌بن‌عمرمعروف‌به - ابن‌حاجب مالکی - متوفی ٦٤٦ ه. ق. وشرح از نظام‌الدین اعرج، حسن‌بن محمد قمی نیشابوری معروف به - نظام اعرج - صاحب تفسیر نیشابوری متوفی ۷۲۸ ه.ق. شرحی است مزجی برکتاب‌شافیهٔ ابن‌حاجب واز بهترین شروح آنست وازکتب درسی طلاب علوم دینی‌می‌باشد ومکرر چاپ شده است . شارح ،این کتاب را بنام شمس‌الدین ابونصر رباح‌بن سلطان سعید حسام‌الدین فیلشاه ساخته است . ازبرگ ۱۱۹-۱۹۲ .

آغاز : بسمله احمدك اللّهم علی ان وفقتنی لصرف‌ریعان‌الشباب فی اقتناءالعلوم والآداب ...

رساله اول و دوم بخط نسخ خوش ۱۷ سطری ۷/۵×۱٤/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. که هردورساله را یك کاتب نگاشته است وعنوان ونشانها شنگرف . رساله سوم نستعلیق ۱۹ سطری ۸×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف، ناقص‌الآخر، کلاً دارای ۱۹۲ گ ۱۵×۲۱س، اوراق وصالی شده، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌یی لایه‌یی .

٦١٦

منتخب‌الاعمال (فقه ــ فارسی)

تألیف مولی محمدمقیم‌بن عبدالهادی که آنرا در اواخر جمادی‌الثانی ۱۱۳۷ ه.ق. ساخته است باستدعای التفات علیخان دریك مقدمه و دوازده باب وخاتمه . مقدمه دربیان اصول خمسه، باب اول دربیان مسائل‌طهارت ۲ــ مسائل‌نماز ۳ــ روزه ٤ــ زکوة ٥ــ خمس ٦ــ کفارات ۷ــ آداب واحکام نکاح ۸ــ دربیان اسامی وکنی والقاب وایّام ولادت و وفات حضرت رسول اکرم (ص) وامامان شیعه وبعضی از روایاتشان ۹ــ دراحکام شکار ۱۰ــ حلال وحرام حیوانات واحکام ذبح ۱۱ــ اعمال ماه و روز نوروز ونیسان ماه رومی ۱۲ــ دراحکام اموات . خاتمه درفوائد متفرقه.

آغاز : بسمله جواهر زواهر سپاس بی‌قیاس ولآلی متلالی ستایش ...

نستعلیق شیرین ۱۳ سطری ۷/۵×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف، درپشت صفحه اول تملك ابوالقاسم حسینی میربلوك شرق، دارای ۱۱۷ گ ۱۲×۲۰/۵ س، کاغذ هندی، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار با گنج وترنج با مهر حاج سید سعید .

٦١٧

مجموعه :

۱ــ دیوان خواجوی کرمانی **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ کمال‌الدین ابوالعطاء محمودبن علی‌بن محمود مرشدی کرمانی متوفی ۷۵۳ هـ.ق. نسخهٔ موجود شامل غزلیات وبخشی از رباعیات اوست ازبرگ ۱ــ٦٠ .

آغاز موجود : بسمله وقت صبوح شد بیار آن مه خوش‌نقاب را ...

۲ــ جُنگ **(شعر ــ فارسی)**

اشعار پراکنده‌ای است شامل : ترکیب‌بند عبدالعلی‌خان ادیب . قطعه‌ای در جواب نایب‌الصدر جهت دعوت منزل علوالدوله مورخ ۱۳۳۷ . رباعی حکیم بهنام . صفا و ... رباعیات صفاعلیشاه کرمانی باستقبال رباعیات باباطاهر . ازبرگ ٦١ــ٧٨.

۳ــ سئوال کمیل از علی‌بن ابیطالب (ع) **(شعر ــ فارسی)**

ازصفا . ازبرگ ۷۸ــ٨٤ .

آغاز : بسمله مرتضی آن پادشاه پاك ذیل + ریخته سرحقیقت برکمیل ...

رسالهٔ اول شکسته نستعلیق ۱۸ سطری متن و حاشیه ۱۲×۱۸/٥ س، تحریر سدهٔ ۱٤ هـ.ق. رسالهٔ دوم با همان خط، با تحریر ۱۳۳۷ هـ.ق. و رساله سوم نستعلیق ۱۷سطری ۸×۱٦ س، تحریر سدهٔ ۱٤ هـ.ق. کاتب آن‌را بآخر نرسانده است . کلاً دارای ۸٤ گ ۱٦/٥×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی لایه‌یی فرسوده .

٦١٨

الکواکب‌الضیائیّة فی شرح زبدةالبهائیّة **(اصول فقه ــ عربی)**

از سید یوسف‌بن محمد حسینی جنابذی قائنی خراسانی اصفهانی متوفی حدود

۱۲۶۰ هـ.ق. شرحی است برکتاب زبدةالاصول شیخ بهائی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. این مجلد حاوی گزارش آنست ازآغاز تا آخر مبحث اجماع اهل بیت (ع) . صاحب ذریعه گوید که تاریخ فراغت ازمجلد اول‌آن، نیمهٔ جمادی‌الاولی ۱۲۳۲ هـ.ق. است.

آغاز : بسمله الحمدلله (الذی) اس‌الموجودات واساس‌الکاینات‌وموصل اصول الاشیاء وبانی مبانی‌السمات ومفرع فروع‌الاوائل ... فیقول اقل‌العباد عملاً واکثرهم ذللا (روی نام مؤلف را پاك کرده‌اند) ... ان علم اصول‌الفقه لایخفی علوّ رتبته ...

انجام موجود : واماالامامیّه فلم یظهر منهم اعتباره کما نسب الیهم بل‌الظاهر خلافه . الی هنا تم‌الکتاب وجف قلم‌المؤلف رحمه‌الله .

نسخ ۲۱ سطری ۸/۵×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. مصحّح، درچند برگ بآخر امضاء نموده است «حسین حسینی» که گویا پسر مؤلف باشد . برخی عنوانها ونشانها قرمز وبرخی نانویس، با مهر حاج سید سعید . دارای ۲۳۴ گ ۱۴/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی، جلد تیماج‌مشکی.

۶۱۹

لیلی و مجنون **(شعر – ترکی)**

سرودهٔ فضولی بغدادی، محمدبن سلیمان ازشاعران معروف قرن دهم هجری قمری متوفی ۹۶۳ هـ.ق. که به سه‌زبان فارسی وترکی وعربی آثار منظوم ومنثور دارد ویکی‌از آنها همین منظومهٔ ــ لیلی ومجنون ــ است به بحر ــ لیلی ومجنون ــ نظامی .

آغاز موجود : احسان هنگ ایله روی طریق ایت + برفیض نظر منکارفیق‌ایت

انجام : امّا سن عمل خطا دور + کیم بری طریقنکا هوا دور

نسخ ۱۱ سطری ۱۰×۱۵ س، بخط عبدالله بن کربلایی آقارضا در رمضان ۱۲٤۵ هـ.ق. عنوان قرمز، دارای ۱۲۸ گ ۱۵×۲۰/۵ س، ناقص الاول، با مهرحاج سید سعید، جلد مقوا عطف میشن قهوه‌یی

٦۲۰

مجموعه :

۱ــ صمدیّه = الفوائدالصمدیّه **(نحو ــ عربی)**

ازشیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ هـ.ق. که آنرا برای برادرش عبدالصمد درپنج حدیقه ساخته است . کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده است . ازبرگ ۱ــ۲٤.

۲ــ البهجةالمرضیّة فی شرح‌الالفیه = سیوطی **(نحو ــ عربی)**

ازجلال‌الدین عبدالرحمان سیوطی متوفی ۹۱۱ هـ.ق. (ر.ك. : ۲۰۲) . ازبرگ ۲۵ــ۱٦۰ .

رساله اول نسخ ۱۳ سطری ۹/۵×۱٤ س، در سه‌شنبه، سوم جمادی‌الآخر ۱۲۲۸ هـ.ق. و رساله دوم نستعلیق ۱۲ سطری ۹/۵×۱۳/۵ س، عنوان ونشان قرمز، تحریر ربیع‌ــ الثانی ۱۲۲۹ هـ.ق. بخشهایی بدون نقطه است کلاً دارای ۱٦۰ گ ۱٦/۵×۲۱ س، کاغذ فستقی، جلدتیماج قهوه‌یی‌ضربی‌دار.

٦۲۱

دیوان جامی **(شعر ــ فارسی)**

از مولانا نورالدین عبدالرحمان جامی متوفی ۸۹۸ هـ.ق. که چاپ شده‌است . نسخهٔ موجود شامل غزلیات اوست .

آغاز : بسمله ای برده زآفتاب بوجه حسن سبق + قرص قمر بمعجز حسن تو گشته شق

شکسته نستعلیق ۱۹ سطری ۷/۵×۱۷ س، تحریرسدهٔ ۱۲ ه.ق. دارای ۹۷ گ ۱۱/۵×۲۱ س، ناقص‌الآخر ، کاغذ هندی، جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

۶۲۲

مجموعه :

۱ــ خلاصة‌الحساب (ریاضی ــ عربی)

از شیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ ه.ق. دریك مقدمه و ده باب که چاپ شده‌است . ازبرگ ۱ــ۲۱ .

آغاز : بسمله نحمدك یا من لایحیط بجمیع نعمه ...

۲ــ حبل‌المتین (فقه ــ عربی)

از شیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ ه.ق. تنها بحث مواریث یعنی ازباب سوم در منهج چهارم را دارد . این بحث شامل یك مقدمه وپنج مطلب است . که چاپ شده . ازبرگ ۲۱ــ۲۵ وبرگ ۲۶ مطالب گوناگون .

۳ــ زبدة‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

ازشیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ ه.ق. ازبرگ ۲۷ــ۷۵ . این کتاب چاپ شده‌است.

۴ــ تشریح‌الافلاك (ستاره‌شناسی ــ عربی)

از شیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ ه.ق. دریك مقدمه وپنج فصل وخاتمه که چاپ شده است . ازبرگ ۷۶ــ۸۵ برگ ۸۶ و۸۷ چند خطبه از نهج‌البلاغه .

۵ــ شرح تجریدالکلام = کشف‌المراد فی ... **(کلام ــ عربی)**

اصل از خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۷۲ هـ.ق. وشرح از علاءالدین علی قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ.ق. نسخه موجود ازمقصد سوم تـا آخر را دارد . ازبـرگ ۸۸ــ۱۶۲ .

رساله اول بـخط نسخ ۱۷ سطـری ۸/۵×۱۲/۵ س، بخط طعمةبن شیخ عطاءالله حویـزی در ۱۰۴۲ هـ.ق. معلـق بحواشی، عناوین وجداول ریاضی شنگرف، درصفحه بدرقه کتاب سه صفحه یادداشتهای ریاضی . رساله دوم بهمان خط واندازه پس‌ازآن، چهارصفحه جدول فروض ارث وسهم‌الارث خنثی وچند روایت . رساله سوم نسخ هفت سطری ۷×۸/۵ س، بهمان خط طعمةبن عطاءالله حویزی درجمعه ۱۳ جمادی‌ـ الثانی ۱۰۴۶ هـ.ق. و رساله چهارم بهمان خط واندازه کـه کاتب آن‌را بآخـر نرسانـده است وپس‌ازآن درسه صفحـه یادداشتهای متفرقه . رساله پنجم بهمان خط طعمةبن عطاءالله درجمعه ۱۸ رمضان ۱۰۵۴ هـ.ق. درصفحه آخر فوائدی گزین شده ازکتاب‌الرحمه درطب . عنوان ونشان شنگرف ، معلـق بحواشی، کلاً دارای ۱۶۲ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ اصفهانی، با مهر کتابخانه مجدالدین، درهامش صفحه‌اول خلاصةالحساب یادداشت تملکی بخط محمودبن محمدمهدی شریف موسوی، جلد مقوا با مشمع آبی‌رنگ عطف وگوشه پارچه قهوه‌یی .

۶۲۳

زیج الغ‌بیك = زیج گورکانی **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

تألیف الغ‌بیك محمدبن شاهرخ‌بن امیرتیمور گورکانی متوفی ۸۵۳ هـ.ق. که با

کمك چندتن ازعلمای عصر خود ازجمله صلاح‌الدین موسی قاضی‌زاده رومی و غیاث‌الدین جمشید کاشانی وملاعلی قوشچی این کتاب را تألیف نموده‌اند وشامل چهارمقاله است :

۱ــ درمعرفت تواریخ دارای یك مقدمه وپنج باب ۲ــ درمعرفت اوقات طالع . دربیست‌ودوباب . ۳ــ درسیر ستارگان . شامل سیزده باب . ٤ــ در سایر اعمال نجومی، دارای دوباب .

این کتاب دراکسفورد وپاریس ولندن و دیگر جاها چاپ شده است . نسخهٔ ما مقداری ازمقاله اول ومقاله دوم را دارد وسپس جداول نجومی را دارد .

آغاز موجود : بیست‌ونه روز و دوازده ساعت وچهل‌وچهاردقیقه واجتماع حقیقی گاهی ...

نستعلیق ۱۸ سطری ۹/۵×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ. ق. عنوان ونشان شنگرف، نسخه از اول وآخر ناقص است . دارای ۲۰۸ گ، ۱۶/۵ × ۲۱س، کاغذفستقی، با مهرحاج‌سید سعید جلد تیماج عنابی .

٦٢٤

شرح‌الزیارت‌الجامعة **(ادعیه ــ عربی)**

از شیخ احمد احسائی، احمدبن زین‌الدین متوفی ۱۲٤۰ هـ.ق. این نسخه شامل جلد اول آنست واز آغاز تا آخر جمله «ومناراً فی بلاده و أدلاء علی صراطه» را شرح کرده است (ر.ك. : ۳۷۸) .

نسخ زیبای ۲۰ سطری ۸×۱٤/۵ س، بخط اسماعیل ابن میرابوطالب طباطبائی در رجب ۱۲٤٦ هـ.ق. دارای یك

سرلوح مرصع، صفحات مجدول بطلا ومشکی وآبی، عنوان و نشان شنگرف کمند صفحات مشکی، دارای ۱۸۱ گ ۱۴×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی ، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۶۲۵

مشرق‌الشمسین واکسیرالسعادتین = مجمع‌النورین و مطلع‌النیّرین (اخبار – عربی)

تألیف شیخ بهائی، بهاءالدین محمدبن حسین متوفی ۱۰۳۰ هـ.ق. کـه احادیث معتبره‌ای را ازاصول اربعه امامیه استخراج کرده است که مربوط به‌فروع‌می‌باشد و آنهارا درچهار منهج مرتب نمـوده است : ۱ــ عبـادات ۲ــ عقـود ۳ــ ایقاعـات ۴ــ احکام . این کتاب چاپ شده است . نسخه موجود تا آخر کتاب طهارت را دارد که آن‌را در ۱۴ ذی‌قعده ۱۰۱۵ هـ.ق. تألیف نموده است درشهر قم .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدانا الی انوار کتابه‌المبین و وفقّنا ... وبعـد فان افقرالعباد الی ...

نستعلیق زیبای ۱۴ سطری ۷×۱۲/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، مصحّح، حواشی جمله‌ای از اوراق آسیب موریانه دیده‌است . کاغـذ آبدیـده، در پشت صفحه اول تملك لطفعلی‌بن محمدکاظم مورخ ۱۳۱۳ هـ.ق. در تهران، دارای ۱۵۱ گ ۱۲/۵×۱۹/۵ س، جلد تیماج‌قهوه‌یی.

۶۲۶

حدیقةالمتقین فی معرفة احکام‌الدین لارتقاء معارج‌الیقین (فقه ــ فارسی)

تألیف مجلسی اول، محمدتقی‌بن مقصودعلی اصفهانی متوفـی ۱۰۷۰ هـ.ق. در

بیان عبادات واحکام غیرعبادی شامل مقدمه وپنج باب وخاتمه . مقدمه دربیان فضیلت صلواة . باب اول دراحکام طهارت ۲ــ دراحکام نماز ۳ــ احکام زکوة و خمس ٤ــ اخکام روزه ٥ــ احکام حج و زیارات . خاتمه دربیان احکام غیر عبادات که دانستن آن ضرور است مکلّف را . این کتاب درسال ۱۲٦٥ ه.ق. چاپ سنگی شده است درهند وپس‌ازآن درایران .

آغاز : بسمله الحمدلله ربّ‌العالمین والصلوات علی اشرف‌المطهرین محمد و عترته‌المعصومیه وبعد چنین گوید ...

نستعلیق ۱٥ سطری ۸/٥×۱٥ س، تحریر ۷ صفر ۱۲۱۹ ه.ق. معلق بحواشی با امضاء «شیخ عبدالعال عفی‌عنه» دارای ۲٤٥ گ ۱٥×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی عنوان ونشان قرمز، جلد تیماج مشکی، با مهر کتابخانه مجدالدین .

٦۲۷

مجموعه : (مؤلف این مجموعه یك‌نفر وکاتب آن هم یك‌تن است) .

۱ــ اصول‌العقائد = اصل‌العقائدالدینیه = رساله اعتقادیه

(کلام وعقائد ــ عربی)

تألیف حاج ملامحمدجعفربن ملایوسف شریعتمدار استرابادی متوفی ۱۲٦۳ه. ق. دریك مقدمه وپنج باب . مقدمه دربیان اصول دین واصول مذهب . باب اول در اصل اول ــ توحید ــ باب دوم دراصل دوم ــ عدل ــ باب سوم درنبوت . باب چهارم دراصل چهارم ــ امامت ــ باب پنجم دراصل پنجم ــ معاد ــ ازبرگ ۱ــ۱٦ .

آغاز : بسمله الحمدلله الواجب بالذات وصاحب‌الصفات الّتی هی عین‌الذات والعادل ...

۲ـ اصل‌الاصول **(کلام وعقائد ـ عربی)**

تألیف حاج ملامحمدجعفربن ملایوسف شریعتمدار استرآبادی متوفی ۱۲٦۳ه‍. ق. دربیان اصول دین موافق با اصول مذهب، رساله مختصری است درچهارصفحه . هریك ازاصول خمسه اعتقادی را، برابر مذهب شیعه درچند سطر توضیح داده‌است. ازبرگ ۱٦ـ۱۸ .

آغاز : بسمله الحمدلله علی نواله والصلوة والسلام علی رسوله وآله اما بعد فیقول خادم بساتین ...

۳ـ خزائن‌العلوم **(اصول فقه ـ عربی)**

این کتاب، مختصر کتاب دیگر همین مؤلف است بنام ـ موائدالعوائد فی بیان‌القواعد والفوائد . تألیف حاج ملامحمدجعفربن ملایوسف شریعتمداری استرآبادی متوفی ۱۲٦۳ ه‍.ق. دریك مقدمه وسه‌فن وخاتمه . مقدمه دربیان پنج امر یعنی تعریف، موضوع، نیاز باین عالم، دلیل شرعی هم عقلی است وهم نقلی . حکم شرعی آیا اقتضا است یا تخییر... فن اول درادله لفظیه شامل پنج باب فن دوم درادلهٔ شرعیه، شامل چند باب . فن‌سوم در ادلهٔ عقلیه شامل چهارباب . خاتمه دراجتهاد و تقلید وتعارض وترجیح مشتمل برچند مطلب . این کتاب چاپ شده است . ازبرگ ۱۸ـ۷۰ . تاریخ فراغت ازتألیف شب پنجشنبه ۱٤ ذی‌قعده ۱۲٤۳ ه‍.ق.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی افاض بجوده‌الوجود والحیوة والصحّة و مدارك العلم ... امّا بعد فیقول خادم بساتین .

٤ـ الایجاز **(درایه و رجال ـ عربی)**

تألیف حاج ملامحمدجعفربن ملایوسف (سیف‌الدین مشهور به) شریعتمدار،

استرآبادی متوفی ۱۲۶۳ هـ.ق. شامل قواعد درایه و رجال کـه آنرا بخاطر سهولت دستیابی طلاب به‌قواعد این علم نگاشته است . البته همین مؤلف دراین زمینه‌کتاب مفصلی دارد بنام (لب‌الالباب فی ...) که نسخه حاضر، گزینهٔ آنست‌که دراین ده امر را یادآور می‌شود ۱ــ فایده علم رجال ۲ــ موضـوع ۳ــ ضـرورت واهمیت آن ٤ــ خبر وحدیث چیست ٥ــ اقسام خبر ٦ــ اقسام تحصیل خبر ۷ــ کیفیت رجوع‌به کتب رجالیه ۸ــ علم رجال چیست ۹ــ سبب جرح وتعدیل ۱۰ــ تعارض جـرح و تعدیل . خاتمه مشایخ روایی ازبرگ ۷۰ــ۸۰ .

آغاز : بسمله الحمدلله علی نواله والصلوة والسلام علی رسوله وآله اما بعـد فیقول خادم بساتین‌الجعفری ... إن هذه رسالة علی وجه‌الایجاز والاجمال فی علم‌ـ الرجال کتبتها علی سبیل‌الاستعجال ...

٥ــ منظومهٔ رجالیه **(شعر ــ عربی)**

سروده‌ایست در ۱۷ بیت درپ برگ ۸۰ و ر برگ ۸۱ با مطلع «قد اجمع‌الکـل علی تصحیح ما ...»

٦ــ صیغ عقود وایقاعات **(فقه ــ عربی)**

از حاج ملامحمدجعفربن ملایوسف (سیف‌الدین، مشهور به) شریعت‌مـدار ، استرابادی متوفی ۱۲۶۳ هـ.ق. ازبرگ ۸۱ــ۹۱ .

آغاز : بسمله الحمدلله علی نواله والصلوة والسلام علی رسوله وآله اما بعـد فهذه رسالة من‌العبدالعاصی ... اعلم ان‌العقد عبارة عما یشتمل علی‌الایجاب والقبول مثل‌البیع و ...

۷ـ صیغ عقد نکاح و طلاق (فقه ـ عربی)

تألیف حاج ملامحمدجعفربن ملایوسف (سیف‌الدین مشهور به) شریعتمدار، استرآبادی متوفی ۱۲٦۳ هـ.ق. ازبرگ ۹۱ـ۱۰۱ .

آغاز : بسمله حمد له . امّا بعد فیقول‌المستهدی من‌الله‌الهادی ... اعلم ان عقدالنکاح یتحقّق بکل واحد .

این مجموعه به‌یك خط وبا یك قلم نگاشته شده است ولی رساله اصل‌الاصول و رساله صیغ عقود وایقاعات بدون نام کاتب وتاریخ کتابت است . همه رساله‌ها بخط نسخ خوش ۱٦ سطری ٦×۱۲/٥ س، کاتب محمدجعفر خوزانی در پنجشنبه ۲۰ ذی‌حجه ۱۲٦۷ هـ.ق. و رساله سوم را در ۱۲٦۸ هـ.ق. برای حاج‌آقا محمد و رساله چهارم دریکشنبه ۱۳ صفر ۱۲٦۸ هـ.ق. و رساله آخر در ۲٦ صفر همان‌سال . عنوان و نشان شنگرف، رساله آخر مقابله شده‌است، کلاً دارای ۱۰۱ گ ۱٤/٥×۲۱ س، با مهر کتابخانه مجدالدین، کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

٦۲۸

مسائل ابی‌یوسف قصرانی (علوم غریبه ـ عربی)

تألیف ابی‌یوسف یعقوب‌بن علی قصرانی درطالع بینی وپس‌ازمعرفتها ودلالتها، باب طالع ومسائل نظیر آن حامله است یا نه، مرولیمه، امر مریض، سرقت و ... طالب ومطلوب، موضع جنگ و ... درآغاز درهفت صفحه فهرست تفصیلی کتاب آمده است . دوجلد است دریك مجلد .

آغاز فهرست : بسمله جمله کتاب الابی‌یوسف یعقوب‌بن علی‌القصرانی فی‌المسائل وجملة ما فیه من‌الابواب‌الخطبه . طائر‌المسئله من‌المقالات‌المختلفه ...

آغاز کتاب : بسمله الحمدلله ذی‌المحامدالذاخرة والعزةالقاهرة والحجج‌الظاهرة احمده ...

انجام : الذی یسأل عنه فرحا وصلاحا باذن‌الله . تم‌الکتاب بکمال ما قصدنا له والحمدلله ولی‌الحمد واهل‌الفضل وصلی‌الله علی سیدنا محمدالمصطفی وآله‌الطیبین..

نسخ ۲۰ سطری ۱۰×۱۵/۵ س، بخط محمدبن‌ابراهیم خادم حسینی در ۱۸ ذی‌حجه ۱۲۰۶ هـ.ق. درآخر نسخه مهر بادامی‌شکل کوچك با سجع «عبده محمدالحسینی» در پشت صفحه اول یادداشت انتقال ازطریق ارث بخط سیدمحمدبن حاجی میرزا زین‌العابدین حسینی در ۱۲۲۹ هـ.ق. ومهربادامی کوچك با سجع «عبده محمدجعفر» دارای ۲۱۷ گ ۱۵×۲۱ س، جدول وعنوان قرمز، کاغذ فرنگی آهار مهره‌یی، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۶۲۹

نورالقبور و سرور یوم‌النشور (کلام وعقائد ــ عربی)

تألیف ملاعبدالله‌بن حاجی محمدهادی هرندی اصفهانی متوفی ۱۲۵۶ هـ.ق. در بیان اصول دین وآنچه که یقین‌آور است . دریك مقدمه وپنج اصل و دوازده باب و خاتمه . مقدمه دربیان شرافت عقل ومختاربودن مکلف . باب اول دربیان خلق عالم ۲ــ معرفت الهی فطری است ۳ــ اثبات معرفت الهی بدیهی است ونیازی به برهان ندارد . اصل اول درتوحید . باب چهارم دربیان نفی مثل ازحق تعالی باب پنجم در

اثبات خلق وامر خداوند باب ششم دربیان اینکه هرکس امـر الهی را انکار کنـد انکار عبودیت کرده اصل دوم عدل . باب نهم ادلهٔ عدل . اصل سوم نبوت . اصـل چهارم امامت . اصل پنجم اثبات معاد . خاتمه در ذکر بعث ونشور .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی قبض قبضة من‌المدر وامطر علیه من سحاب رحمته فخمّر فخلق منه‌الانسان ...

انجام : وهم منتظرون لنفخ‌الصور ویشوقـون‌البعث والنشـور والحمـدلله رب‌العالمین تمت .

نسخ ۱۵ سطری ۸/۵×۱۳/۵ س، بخط حسنعلی‌کزازی ملقب به شاه ــ درپشت صفحه اول ــ «استکتبه‌لنفسی» آمده با مهر بیضی‌شکل که آن‌را پاك کرده‌اند وخوانده نمی‌شـود . تحریر سده ۱۳ هـ.ق. می‌باشد . عنوان ونشان قرمز، دارای ۲۲۵ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ صیقلی، جلد تیماج مشکی ، بـا مهر کتابخانه مجدالدین .

٦۳۰

اللمعة‌الالهیة فی‌الحکمة‌المتعالیة **(حکمت ــ عربی)**

تألیف مولی مهدی‌بن ابی‌ذرنراقی متوفی ۱۲۰۹ هـ.ق. درپنـج لمعـه ۱ــ در وجود وماهیت ۲ــ اثبـات واجب وصفاتش ۳ــ اضافـه ٤ــ احـوال ونشأه نفس ٥ــ نبوت . مؤلّف تحقیقات ارزنده‌ای را پیرامون مباحث مذکوره موافق مذهب امامیّه نموده است .

آغاز : بسمله بعد تقدیس واجب‌الوجـود وتمجیـده و اداء واجب شکـره و تحمیده ... یقول‌الاحقر مهدی‌بن ابی‌ذر هذه لمعه الهیه فی‌الحکمة‌المتعالیه ...

نسخ خوش ۱۱ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، شامل ۵۷ گ، ۱۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی جلد تیماج عنابی لایه‌یی . با مهر حاج سید سعید .

۶۳۱

تذکرة‌الائمة **(تاریخ ، شرح حال امامان ـ فارسی)**

تألیف مولی محمدباقربن محمدتقی لاهیجی معاصر وشاگرد علامه مجلسی‌دوم که تمایلات صوفیانه داشته است . درتاریخ امامان شیعه از ولادتشان، وفات آنها وسایر حالاتشان دریك مقدمه وچهارده باب وخاتمه، مقدمه دربیان نور حضرت محمد (ص) باب دوم دراحوال حضرت فاطمه زهرا (ع) ۳ـ اسامی حضرت امیرالمؤمنین (ع) ... باب چهاردهم دراحوالات حضرت قائم آل محمد (ص) این کتاب درسال ۱۲۶۰ هـ.ق. درعصر سلطان‌محمدشاه قاجار چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی جعل‌البنیین لسان صدق فی‌الآخرین وسیما ائمة المعصومین ... اما بعد چنین گوید بندهٔ خاکسار گنه‌کار ...

نستعلیق ۱۵ سطری ۸/۵×۱۳/۵ س، بخط میرعبدالحی ابن امیر انور مشهدی درشوال ۱۲۴۸ هـ.ق. بخواهش میر عبدالباقی ابن امیرعبدالحی مشهدی، با مهر حاج سیدسعید، عنوان ونشان شنگرف، دارای ۱۲۸ گ ۱۴×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

٦٣٢

مجموعه :

۱ـ شرح مناجات حضرت امیر (ع) **(شعر ـ فارسی)**

گزارشی است بفارسی از مولانا میرحسین یزدی برمناجات معروف حضرت علی (ع) در دوبرگ .

آغاز : لك‌الحمد یا ذی‌الجود والمجد والعلی + تبارکت تُعطی من تشآء و تمنع ... تبارك بزرگواربودن وموئل پناه‌گاه وتقدیم لكَ بر ...

۲ـ الوافیة فی شرح‌الکافیّه = شرح متوسط **(نحو ـ عربی)**

از سید رکن‌الدین حسن‌بن محمد استرآبادی متوفی ۷۱۷ هـ.ق. (ر.ك. : ۳۵۹) نسخهٔ ما کامل است از اول تا آخر نون تأکید را دارد .

آغاز : بسمله احمدالله علی عظمة جلاله حمد غریق .. وبعدفانّی بعد ان شرحت کتاب‌الکافیة فی‌النحو اولاً ...

انجام : فی‌الوقف لم یعلم انّه بدل عن‌النون اوالمحذوف‌المردود ولیکن هذا آخرالکلام فی هذا الکتاب ...

رسالهٔ اول نسخ و نستعلیق ۲٤ سطری ۱۱×۱۸ س ، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. و رسالهٔ دوم نستعلیق بشیوه بخارائی ۱۳ سطری ۸×۱۲/۵ س، تحریر ۹۲۸ هـ.ق. درآخر نسخه مهر بیضی‌شکلی هست با سجع «لااله‌الاالله الملك‌الحق‌المبین عبده ایوب» نشان قرمز . معلق به‌حواشی منقول ازشرح‌مطول وجامی وشرح ارشاد ـ نجم‌الدین ـ وغیره درآخر نسخه یك برگ شعر ازسعدی وحدیث ومواعظ ویك‌برگ درتوابع منقول

ازشرح رضی، کاغذ سمرقندی، با مهر کتابخانه مجدالدین، جلد تیماج لایه‌ئی قهوه‌یی فرسوده.

۶۳۳

الحلیةاللامعة للبهجةالمرضیّة = شرح الفیه **(نحو – عربی)**

از حجةالاسلام رشتی سیدمحمدباقربن سیدمحمدتقی هاشمی علوی حسینی موسوی جیلانی‌الاصل اصفهانی‌المنشا متوفی ۱۲۶۰ هـ.ق. نسخه موجود از آغاز تا حرف لام تعریف را دارد. (ر.ك. : ۵۶۳).

آغاز : بسمله الحمدلله الّذی امرنا بالابتداء فی‌الافعال علی‌البهجةالمرضیة واخبرنا علی کلمة هی للنجاة ...

نسخ ۱۹ سطری ۹×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. در میان یادداشتی بخط مرتضی قلی ادیب اصفهانی صدری هست، عنوان ونشان قرمز، ناقص‌الآخر، دارای ۱۴۱ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی، جلد مقوا با روکش کاغذ لاجوردی‌رنگ، عطف وگوشه پارچه.

۶۳۴

دیوان جامی **(شعر – فارسی)**

سرودهٔ مولانا نورالدین عبدالرحمان جامی متوفی ۸۹۸ هـ.ق. شامل غزلیات وبرخی رباعیات.

آغاز : بسمله یا من بدا جمالك فی کل ما بدا + بادا هزارجان مقدس ترا فدا.

نستعلیق ۱۴ سطری ۹×۱۵/۵ س، بخط محمدبن‌میرزا محمدکاظم در ۲۸ جمادی‌الاولی ۱۲۱۲ هـ.ق. حسب‌الخواهش

فتح‌الله‌خان فرزند الله‌ویردی‌خان با مهر حاج سید سعید، جلد مقوا قهوه‌ای، قطع ١٤ × ٢١ .

٦٣٥

انوارالتنزیل و اسرارالتأویل = تفسیر بیضاوی (عربی)

از قاضی بیضاوی، ناصرالدین عبدالله‌بن عمر شیرازی متوفی ٦٨٢ یا ٦٩٥ هـ.ق. نسخهٔ حاضر از آغاز آیه ١٠٣ سورهٔ مائده شروع می‌شود تا آخر سوره نحل‌را دارد.

آغاز موجود : ما جعل‌الله من بحیرة ولاسائبةٍ ولاوصیلة ولاحام ...

نسخ ٢٣ سطری ٩/٥ × ١٦/٥ س، تحریر سدهٔ ١١ هـ.ق. جدول‌صفحات وآیات‌قرآنی با شنگرف، ناقص‌الاول، درپشت صفحه اول، یادداشت تملك ورود بکتابخانه شخصی لطفعلی ابن محمدکاظم تبریزی امین‌السفراء مورخ رجب ١٣١٥ هـ. ق. جلد مشمع لاجوردی‌رنگ، عطف وگوشه پارچه سرخ .

٦٣٦

مجموعه :

١ــ الفوائدالحائریةالاصولیّةالاولیةالعتیقةالقدیمه = فوائد حائریه (اصول فقه ــ عربی)

تألیف آقاوحید بهبهانی، محمدباقربن محمد اکمل متوفی ١٢٠٥ هـ.ق. که آنرا درجمعه دوم ربیع‌الثانی ١١٨٠ هـ.ق. ساخته است درضوابط اجتهادی وقواعد فقهی واصولی ، مشتمل بر ٣٦ فایده ١ــ دراهمیت فقه ٢ــ دراحکام توفیقیه ... فایده ٣٦ــ شرایط اجتهاد . این کتاب بضمیمه کتاب‌الفصول‌الغرویه چاپ شده است . برگ ١ــ٤٠ .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین حمداً لایقوی علی احصائه الا هـو ربنا ... الفائدةالاولی فی عظم خطرالفقه اعلم ...

۲ـ الفوائدالحائریةالاصولیةالجدیده = فوائد جدیده (اصول فقه ـ عربی)

تألیف آقاوحید بهبهانی، محمدباقربن محمد اکمل متوفـی ۱۲۰۵ هـ.ق. ایـن رساله بمنزله مکمل رساله قبلی همین مؤلف است شامل ۳۵ فایده ۱ـ اذا ظهر مـن فعل‌الشارع او قوله‌المطلق ۲ـ اعلم ان کون‌الحکم ... فایدهٔ ۳۵ـ شبهة او ردهـا المانعون عن ... این رساله نیز چاپ شده است . ازبرگ ۴۱ـ۶۷ وازبرگ ۶۸ تا ۷۲ نابویس است .

آغاز : بسمله الحمد لولیّه والصلوة علی نبیّه والصلوة والسلام ... فایدة اذا ظهر من فعل‌الشارع او قوله‌المطلق ...

انجام : ولایجوز له‌العمل باجتهاده لما عرفت .

۳ـ الاجتهاد والاخبار (اصول فقه ـ عربی)

تألیف آقاوحید بهبهانی، محمدباقربن محمداکمل متوفی ۱۲۰۵ هـ.ق. رساله‌ای است استدلالی در رد اخباریان وشرائط اجتهاد ومقدمات آن درهفت فصل فصل‌اول دربقاء تکلیف و وجوب تحصیل آن ۲ـ کسی‌که درمعرفت احکام تلاش کرد تا علم یا ظن شرعی یا حکمی یا موضوعی پیدا کرد ۳ـ طرق اخذ حکم شرعی ۴ـ در بیان ظن واینکه طریق شناخت احکام دراین زمان ظنی است ۵ـ مقتضای عمل باحکـام الفاظ است ... فصل ۶ـ دربیان شرایط وکیفیت اجتهاد . این فصل ازتمام فصـول دیگر مفصلتر است . تاریخ فراغت ازتألیف این رساله ۱۳ رجب ۱۱۵۵ هـ.ق. می‌باشد

ازبرگ ۷۳ــ۱۲۳ . این رساله نیز چاپ شده است درآخر عدهٔ شیخ طوسی .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اوجب علی‌العبادالاجتهاد فی تحصیل معارف الدینیّة ... وبعد فهذه رسالة وافیة شافیةالمسماة بالاجتهاد والاخبار ... الفصل الاول قال ایده‌الله اعلم ...

رساله اول شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۹×۱۵ س، بخط محمدباقربن محمدحسین حسینی منجّم اصفهانی در جمادی‌الاول ۱۲۴۲ هـ.ق. عناوین قرمز و رساله دوم نستعلیق زیبای ۲۰سطری ۱۰×۱۵/۵س، بخط محمدتقی‌بن محمدباقر اصفهانی برای میرزا محمدحسین در شوال ۱۲۳۳ هـ.ق. و رساله سوم نستعلیق ۲۰ سطری ۹/۵×۱۶/۵ س، بخط محمدحسین رضوی مشهدی اصفهانی در ۲۰ صفر ۱۲۴۳ هـ.ق. درمشهد مقدس، درآخر این رساله مهر چهارگوشه‌یی ازکاتب این نسخه هست با سجع «عبده‌الراجی محمدحسین‌الرضوی» این مجموعه کلاً دارای ۱۲۳ گ ۱۵×۲۱ س، وپس‌ازآن پنج برگ الحاقی نانویس، با مهر حاج سید سعید، کاغذ آهار مهره‌یی، جلد مقوا با روکش کاغذ لاجوردی‌رنگ عطف‌وگوشه پارچه سبز ومشکی .

۶۳۷

مجموعه :

۱ــ کلمات قصار حضرت علی (ع) **(اخبار ــ عربی وفارسی)**

ازبرگ ۱ ر ــ ۸ پ .

آغاز : بسمله قال علی علیه‌الصلوة والسلام . لو کشف‌الغطاما ازددت یقیناً ...

بهترین هر کلام ونور چشم مردمان هست نام خالق بسیار بخش مهربان

گفت امیرمؤمنان سرچشمه صدق وصفا شیرمردان شاه یزدان ابن‌عم مصطفی
گر اجل بردارد ازپیشم حیات مستعار دریقین من نیفزاید بذات‌کردگار ...

۲ــ سئوال وجواب **(فقه ــ فارسی)**

پرسشهایی است که ازحاج محمدابراهیم‌بن محمدحسن خراسانی کاخی‌اصفهانی معروف به‌کرباسی متوفی ۱۲۶۲ هـ.ق. شده و او پاسخ داده است . درکتاب جهاد و امر بمعروف ونهی‌ازمنکر تصریح بنام او شده‌است وآمده : برحسب امر اقدس همایونی استفتاء واستعلام می‌کند ازحضور انور جناب فضائل وحقایق اکتساب جامع‌الاصول والفروع فخرالمجتهدین حاجی محمدابراهیم سلمه‌الله تعالی چه می‌فرمائید دریك‌برگ بعد آمده : بنده حقیقی ارادت شعار محمدصادق وقایع‌نگار عرضه می‌دارد ... درهرحال رسالهٔ عملیهٔ وی می‌باشد که قابل اعتنا است و نکات ارزنده‌ای درآن می‌توان یافت .

آغاز : بسمله دربیان مسائل چند درتقلید . سئوال : چه می‌فرمائید دراین مسئله که کمترین ازمرحمت پناه آقاعبدالحسین تقلید می‌کردم وآن مرحوم ...

رساله اول نسخ زیبای مُعْرَب ۱۲ سطری ۸×۱۴س، که یك‌خط سخن مولا وسطر دیگر با قلم قرمز ترجمه آنست بخط محمدجمال‌بن ابوطالب اصفهانی در رجب ۱۳۱۷ هـ.ق. و رساله دوم نسخ ۲۰ سطری ۹×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. برخی ازعناوین ــ سئوال وجواب ــ قرمز وبقیه نانویس، در پشت صفحه اول تملك محمدحسین‌بن محمد مورخ رجب ۱۳۱۷ هـ.ق. با مهر بیضی‌شکل باسجع «الراجی‌محمدحسین‌بن محمد» نسخه مصحّح و دارای بلاغ است . دارای ۱۹۷ گ

۱۵/۵×۲۱ س؛ کاغذ آهار مهره‌یی، یکسوی جلد افتاده و سوی دیگرش تیماج مشکی.

۶۳۸

شوارق‌الإلهام فی شرح تجریدالکلام (کلام وعقائد ـ عربی)

گزارشی است از ملاعبدالرزاق بن علی‌بن حسین لاهیجی متخلص به ـ فیاض ـ متوفی ۱۰۷۲ ه.ق. برکتاب تجریدالاعتقاد خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۷۲ ه.ق. نسخه ازاول بدون مقدمه است وازآخر هم ناقص می‌باشد. نسخه موجود ازاول مقصددوم ـ جواهرواعراض ـ را دارد تا مبصرات ازانواع‌احساس‌مسأله‌سیزدهمین همین مقصد ـ ومنه‌البصر وهی قوة مودعه فی‌العصبین ...

آغاز: خمسة‌اربعة منها فی‌الجواهر والخامس فی‌الاعراض و وجه تقدیم مباحث الجواهر علی مباحث‌الاعراض لتقدیم‌الجواهر طبعاً ...

انجام موجود: ولا ایضا یمکننّا ان نحکم ان ذاالرائحة اشد احالة للاجسام من‌النار ...

شکسته نستعلیق ۱۷ سطری ۹×۱۶/۵س؛ تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. ناقص‌الآخر، درپشت صفحه اول یادداشت تملك با مهر بیضی‌شکل با سجع «محمدعلی‌بن محمدحسن‌الحسینی» دارای ۱۳۵ گ ۱۴/۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی جلد تیماج مشکی با مهر حاج سید سعید.

۶۳۹

ریاض‌المسائل فی بیان احکام‌الشرع بالدلائل = شرح کبیر =شرح مختصر نافع (فقه ـ عربی)

تألیف آقاسیدعلی‌بن سیدمحمدعلی‌بن سید ابی‌المعالی صغیر اصفهانی طباطبائی

معروف به صاحب ریاض متوفی ۱۳۳۱ ه.ق. شرح مزجی واستدلالی است بر کتاب ــ مختصر نافع ــ تألیف محقق حلی که چاپ شده است . نسخهٔ موجود از تجارت تا قسمتی از کتاب وصایا را دارد .

آغاز : بسمله کتاب التجارة وهی فی اللغة الکسب وفی الشرع علی تعریف المصنف وجماعة عقد ...

نسخ ۱۸ سطری ۹×۱۵ س، تحریر بخش تجارت تا آخر عاریه ۸ شعبان ۱۲۶۱ ه.ق. درنجف، پشت صفحه اول آمده است : ممّا من الله علیّ فی مشهد الغروی وقد استکبته فی ۱۲۶۰ ه.ق. من الهجرة النبویة علیه الاف السلام . کتبه الاقل الجانی داود . مصحّح ومعلّق بحواشی با امضاء : «منه دام ظله» ناقص الآخر، دارای ۳۰۲ گ ۱۵×۲۱ س ، کاغذ فرنگی، ناقص الآخر جلد مقوا با روکش مشمع لاجوردی رنگ عطف وگوشه پارچه سرخ .

۶۴۰

شرح قطر الندی و بل الصدی **(نحو ــ عربی)**

مصنّف وشارح ابوعبدالله محمدبن یوسف بن هشام انصاری متوفی ۸۶۲ ه.ق. این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله قال الشیخ الامام الفاضل العالم العلامه جمال ...

انجام : وان لایفضحنا یوم التناد بمنه وکرمه انه الجواد الکریم الرؤف الرحیم ...

نسخ درشت ۱۲ سطری ۶×۱۳ س، بخط محمدحسین ابن شیخ احمد شمیرانی درتهران شروع به نوشتن کرده و در مازندران تمام کرده است در ۲۴ رمضان ۱۲۳۳ ه.ق.

عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۹۳ گ ۱۵×۲۰/۵ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد مشمع لاجوردی‌رنگ، عطف وگوشه پارچه سرخ.

٦٤١

مجموعه:

۱ـ الفیهٔ ابن‌مالك = الخلاصه **(نحو ـ عربی)**

سرودهٔ ابن‌مالك نحوی، جمال‌الدین ابی‌عبدالله محمدبن عبدالله طائی متوفی ٦٧٢ هـ.ق. (ر.ك. : ٤٦٧).

۲ـ تمرین‌الطلاب فی صناعة‌الاعراب = ترکیب خالد = اعراب الفیه
(نحو ـ عربی)

تألیف شیخ خالدبن عبدالله ازهری متوفی ۹۰۵ هـ.ق. این کتاب دربیان اعراب وترکیب الفیهٔ ابن‌مالك نحوی متوفی ٦٧٢ هـ.ق. می‌باشد. تاریخ فراغت از تألیف تمرین‌الطلاب رمضان ۸۸٦ هـ.ق. این کتاب چاپ شده است.

آغاز: بسمله یقول‌الفقیر الی عفو ربه‌الغنی ... الحمدلله الذی رفع قدر من اعرب بالشهادتین ونصب ...

رسالهٔ اول نسخ مُعَرَّب ۱۲ سطری ۵/۵×۱۳/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. و رساله دوم نستعلیق ۲۰ سطری ۷×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، کاغذ آهار مهره‌یی، هردو رساله کامل است. با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی، قطع ۱۲×۲۱ س.

٦٤٢

منهاج‌النجات = منهج‌النجات = شرح حدیث طلب‌العلم

(کلام و عقائد – عربی)

تألیف ملامحسن فیض کاشانی، محمدبن مرتضی متوفی ۱۰۹۱ هـ.ق. دریک مقدمه و دومقصد و درهر مقصد پنج باب و درهرباب چند هدایه . مقصد اول در اعتقادات، مقصد دوم دراعمال . این کتاب شرح حدیث طلب‌العلم فریضة ... می‌باشد که آنرا در دوشنبه اول رمضان ۱۰٤٤ هـ.ق. ساخته است وچاپ شده .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدانا للدین‌القوم والنهج‌المستقیم ...

نسخ ۱۷ سطری ٦×۱۳/٥ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ. ق. شاید (۱۰۸۲ هـ.ق.) باشد . نسخه مصحّح و دارای بلاغ است . درپشت صفحه اول تملّك‌محمدحسین‌بن محمدمحسن – تابع – مورخ ۱۱۳۷ هـ.ق. ونیز تملك سیداحمدعقیلی‌هاشمی قرشی . ویادداشت تملك مورخ ۱۲٦۳ هـ.ق. با مهر بادامی کوچك با سجع : «نایب‌الایاله» درپشت همین صفحهٔ اول آمده است که این نسخه تصحیح خود مصنف است ، معلّق بحواشی با امضاء «منه دام فیضه» دارای ۹۹ گ ۱۲×۲۱س، نسخه ازآخر کسرنویسی شده، وچند مهر بوده است که روی آنرا پاك کرده‌اند . کاغذ اصفهانی ، جلد مقوا عطف و گوشه میشن قهوه‌یی .

٦٤٣

کامل‌الزیارات **(ادعیه – عربی)**

تألیف ابن‌قولویه، ابوالقاسم جعفربن محمدبن جعفربن موسی‌بن قولویه قمی متوفی ۳٦۸ هـ.ق. کتاب معروفی است که چاپ شده .

نسخ ۱۵ سطری ۸/۵×۱٤/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق.
نسخه از اول کسرنویسی شده واز آخر ناقص است . عنوان ونشان شنگرف . دارای ۱۹۳ گ ۱٤×۲۰/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار . با گنج وترنج .

٦٤٤

خلافت علی(ع) درغدیر خم **(امامت ــ عربی)**

حاوی حدود هشتادونه حدیث ازطرق عامه است درخصوص غدیر خم کــه در آنها تصریح به‌خلافت حضرت علی (ع) شده است وپس‌ازآن‌چهل‌وسه حدیث ازطریق خاصه آمده است که رسول‌الله (ص) درآنها تصریح به‌امامت‌وامارت و ولایت‌علی(ع) نموده است . تمام احادیث ازکتب معتبره ومعتمدهٔ فریقین منقول است و درحد خود مجموعه‌ای ارزنده می‌باشد .

آغاز : بسمله فی نص علی امیرالمؤمنین علی‌بن ابیطالب من رسول‌الله فی غدیر خم بالولایةالمقتضبة للامارة والامامة فی قوله من کنت مولاه فعلی مولاه من طریق العامّة ...

نسخ خوش ۱۲ سطری ۷×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق.
برخی عنوانها قرمــز وجمــله‌ای نانــویس ، دارای ۱۲۵ گ ۱۲/۵×۲۰/۵ س، کاغذ مشقی خط‌دار . با مهر حاج سیــد سعید، جلد تیماج قهوه‌یی ضربی‌دار . عطف فرسوده .

٦٤٥

حاشیهٔ اسفار **(حکمت ــ عربی)**

حاشیه‌ای‌است از میرزا احمدبن محمدابراهیم‌بن نعمت‌الله اردکانی شیرازی بر

کتاب اسفار اربعه یا الحکمة‌المتالیه فی‌لاسفارالاربعة تألیف ملاصدراشیرازی متوفی ۱۰۵۰ هـ.ق. یادداشت‌هائی مفصل است تحت عنوان ــ قوله ــ بربخش امور عامّة اسفار .

آغاز : بسمله رب سهل ویسر ولاتعسّر ربنا اشرح لی صدری ویسر لی امری واحلل عقدة ... وبعد فیقول احوج‌المحتاجین الی‌الله‌الصمد وانزل‌المربوبین فی باب معرفة ربه‌الاحد ابن‌محمدابراهیم احمد ... هذه محظورات قد خطرت ببالی‌الفاتر اثناء مطالعتی لفن‌الامورالعامة من‌الکتاب‌المستطاب‌الکبیرالمسمی بالاسفارالاربعه للفاضل ...

نسخ ۱۹ سطری ۱۰/۵×۱۴ س، بخط عبدالعلی‌بن ملا عبدالله دارینی در ۱۲۷۶ هـ.ق. عنوان قوله قرمز، دارای ۳۳۵ گ ۱۶×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فستقی، جلد تیماج قهوه‌یی ضربی‌دار .

٦٤٦

مخلاة (جنگ ومجامیع ــ عربی)

کتابی است بدون خطبه وخاتمه وبطور متن وچلیپا نگارش یافته وفصول و ابواب آن دست نداد . درپشت صفحه اول با قلم مغایر آمده است ــ مخلاة ــ که باید ازشیخ بهائی متوفی ۱۰۳۰ هـ.ق. باشد . جنگ مانندی می‌باشد شامل ظرائف و لطائف‌وحکایات‌وادعیه‌وطلسمها ومسائل فقهی وادبی ومواعظ واخلاق . فصلی در میان دارد ــ فصل فی شرح خاتم مقاتل‌بن سلیمان‌بن داود .

نسخ مختلف‌السطر ــ تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. گوشهٔ تمام اوراق ریخته، کاغذ اصفهانی، با مهر حاج سید سعید ، جلد

مقوا با روکش مشمع لاجوردی عطف وگوشه پارچه سرخ، قطع ۱۵/۵×۲۲ س.

٦٤٧

المحصول فی اصول‌الفقه . ج۱و۲ **(عربی)**

تألیف فخر رازی، محمدبن عمر متوفی ٦۰٦ هـ.ق. نسخهٔ موجود شامل هردو بخش آنست.

آغاز : بسمله حمد له‌الکلام فی‌المقدمات وفیه فصول الفصل‌الاول فی تفسیر اصول‌الفقه‌المرکب لایمکن ان یعلم الا بعدالعلم ...

شکسته نستعلیق ۲۵ سطری ۱۰×۱۵/۵ س، بخط نصرالله‌بن ابوالقاسم شریف حسینی در لیله یکشنبه ۲۷ صفر ۱۲٤۲ هـ.ق. نیمه اول ونیمه دوم را قبل‌ازاین نگاشته درشنبه ۲٦ صفر ۱۲۳۹ هـ.ق. درآخر نیمه اول مهر کاتب چهارگوشه با سجع «نصرالله‌بن ابوالقاسم‌الشریف» درپشت صفحه اول از جلد اول مهر چهارگوشه کاتب با یادداشت تملك او ونیز یادداشت تملك مجتبی‌بن محمدباقر موسوی خوانساری و در پشت صفحه اول نیز آمده است : این جلد اول محصول امام فخر رازی ازمال عالی جناب قدسی القاب میرزا نصرالله می‌باشد و در نزد حقیر زین‌العابدین‌بن محمدباقر موسوی رسم امانت است در روز یکشنبه یازدهم شهر ربیع‌الثانی گرفته شد ۱۲٤۲ هـ.ق. با مهر حاج سید سعید دارای ۱٦۱گ ۱۵×۲۱ س، مصحّح، کاغذ آهار مهره‌یی، برخی عنوانها قرمز، جلد مقوا با روکش کاغذ لاجوردی عطف وگوشه‌پارچه.

۶۴۸

معالم‌الدین وملاذالمجتهدین = معالم‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ ه.ق. کتاب معروفی است که مکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله الحمدلله المتعالی فی عز جلاله ...

نسخ ۱۵ سطری ۸×۱۴ س، بخط نجفعلی‌بن عباسعلی ازبك درجمعه ۲۱ جمادی‌الاولی ۱۲۷۱ ه.ق. برخی عنوانها شنگرف، دارای ۱۱۶ گ ۱۵×۲۱س، با مهر حاج سیدسعید، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی .

۶۴۹

مجموعه :

۱ــ شواهدالربوبیّة فی‌المناهج‌السلوکیه (حکمت ــ عربی)

تألیف صدرالمتألهین محمدبن ابراهیم شیرازی متوفی ۱۰۵۰ ه.ق. این کتاب شامل خلاصهٔ یك دوره حکمت متعالیه می‌باشد درپنج مشهد، که مکرر چاپ شده است ازبرگ ۱ــ۱۶۰ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی تجلّی‌لقلوب‌العارفین باسرارالمبدء والمعاد و جعل نور معرفته ...

۲ــ مشاعر (حکمت ــ عربی)

تألیف صدرالمتألهین، محمدبن ابراهیم شیرازی متوفی ۱۰۵۰ ه.ق. مشتمل بر یك فاتحه و دوموقف وهر موقفی مشتمل برچند مشعر . این کتاب چاپ شده است. ازبرگ ۱۶۱ــ۱۸۲ .

آغاز : بسمله نحمدالله ونستعین بقوته التی اقام بها ملوك‌الارض والسماء ...

رسالهٔ اول نسخ ۲۰ سطری ٦×۱٤/٥ س، تحریر ۱۲۲۰ هـ.ق. عنوانها قرمز، معلّق بحواشی و رساله دوم نستعلیق ۲۰ سطری ٦×۱٤/٥ س، عنوان قرمز، معلّق بحواشی، تحریر جمعه ۸ ذیحجهٔ شاید همان‌سال باشد ۱۲۲۰ هـ.ق. بخط ابوالقاسم‌بن عباس موسوی، معلّق بحواشی، استاد نوری سلمه‌الله و ... کلاً دارای ۱۸۲ گ ۱۲×۲۱/٥ س، با مهر حاج سید سعید . درپشت صفحه اول یادداشت بیع و اشاره به‌اینکه این نسخه معلق بحواشی بخط نوری است . این یادداشت مورخ ۱۳۱۳ هـ.ق. با مهر بیضی‌شکل با سجع : «الراجی محمدبن صادق‌الحسینی» کاغذ آهار مهره‌یی ، جلد تیماج قهوه‌یی ضربی‌دار .

٦٥۰

مجموعه :

۱ــ اربعین سورة من‌التوراة **(حدیث ــ عربی)**

شامل چهل سوره ازتورات است که از زبان سریانی به‌عربی نقل شده است و مکرر چاپ گردیده . ازبرگ ۱ــ۱٤ برگهای ۱۵ و۱٦ و۱۷ نانویس است . ودربرگ ۱۸ یکصد منزل عرفانی است .

۲ــ مصباح‌الشریعه و مفتاح‌الحقیقه **(اخبار ــ عربی)**

منسوب به حضرت صادق (ع) شامل یکصدباب درآداب ومواعظ ومعارف و اخلاق اسلامی‌که چاپ شده است ازبرگ ۱۹ــ۵۷ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی نور قلوب‌العارفین بذکره ...

۳ـ خطبهٔ مُوَنِّقَه (اخبار ـ عربی)

ازبرگ ۵۸ـ۶۳. خطبه‌ای است بدون الف ازمولا علی‌بن ابیطالب (ع) بروایت از علی‌بن محمدبن ابی‌الحسن‌بن عبدالصمد تمیمی سبزواری ازپدرش از ... علی (ع) که عده‌ای خدمت رسول خدا (ص) گفتند که کدام حرف ازحروف هجاء بیشتر در کلمات بکار برده می‌شود، پس‌از بحث همه اتفاق کردند که حرف الف ـ علی (ع) برخاست واین خطبهٔ بدون الف را بالبدیهه انشاء فرمود که ترجمه فارسی این خطبه بصورت زیرنویس آمده است.

آغاز : بسمله حَمِدْتُ مَنْ عَظُمَتْ مِنَّتُه وسَبَغَتْ نعمته ...

۴ـ خطبه بدون نقطه (اخبار ـ عربی)

خطبه‌ای است ازمولا علی (ع) که نقطه ندارد. قسمتی ازاین خطبه با ترجمه زیرنویس است.

رساله اول و دوم نسخ ۱۷سطری ۹/۵×۱۴س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوان قرمز، و رساله سوم وچهارم نسخ ۱۱ سطری با ترجمه زیرنویس با شنگرف، کلاً دارای ۶۳ گ ۱۵×۲۱/۵ س، مصحّح، با مهر حاج سید سعید، کاغذ آهار مهره‌یی جلد مقوا با روکش کاغذ ابری، عطف و گوشه پارچه.

۶۵۱

یوسف و زلیخا (شعر ـ ترکی)

سرودهٔ مظلوم ـ که شاعری شیعی ترک‌زبان بوده است.

آغاز موجود : دایم تسبیح تهلینك اوضوالار + سینك درگاهیکه سجدا یدلر

انجام : کل ایمظلوم شکرا یتکل فراوان + که بو نسخه یتوردوم بپایان مظلومی مهرعلینی نظر لطف ایستز + کیم مرادینی دیره ساقی حوض کوثر

نستعلیق ۱۷ سطری ۱۱×۱۶ س، بخط رمضان ولد کربلائی مشهد مشهور بادلو ساکن قریهٔعلی‌آباد در۱۲۶۱ ه.ق. دارای ۹۳ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ فستقی، با مهر حاج‌سید سعید، جلد تیماج فرسوده وصالی شده .

۶۵۲

مناهج‌الاحکام (فقه ــ عربی)

شاید ازآن محقّق قمی، میرزا ابی‌القاسم‌بن حسن جیلانی متوفی ۱۲۳۱ ه.ق. باشد ؟ جائی ازکتاب، اشاره به‌اسم ومؤلف آن نشده است . نسخه موجود شامل کتاب نکاح است .

آغاز : بسمله الحمدلله وکفی والصلوة علی عباده‌الذین اصطفی محمد وآله و اصحابه . کتاب مناهج‌النکاح وفیه فصول الفصل‌الاول فی مشروعیته واقسامه منهاج یستحب‌النکاح لمن طاقت نفسه الیه ...

انجام : لان‌الاستعقاب اعم من ... غیر واجبة کما مرمع امکان صحتهاح ایضاً علی وجه تمت‌الکتاب مناهج‌النکاح .

نسخ خوش ۲۳ سطری ۹×۱۵/۵ س، بخط محمد حسن‌بن عبدالله کاتب در دوشنبه غرهٔ ربیع‌الثانی ۱۲۸۲ ه. ق. عناوین ونشان شنگرف درپشت صفحه اول مهر بیضی‌شکل با سجع : «عبده‌الراجی اسدالله‌بن محمدباقرالموسوی» و مهر کتابخانه مجدالدین، دارای ۱۹۰ گ ۱۴×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۶۵۳

حاشیهٔ معالم (اصول فقه – عربی)

یادداشتهای تحقیقی واستدلالی است بر کتاب معالم‌الاصول تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهیدثانی متوفی ۱۰۱۱ هـ.ق. آراء ماتن‌را نقادی کرده است ونظریات ویژهٔ خویش را نیز ارائه داده وازسلطان‌العلماء متوفی ۱۰۶۴ هـ. ق. ومولانا محمدصالح‌مازندرانی متوفی ۱۰۸۱ هـ.ق. ومدقق‌شیروانی متوفی ۱۰۹۸ هـ.ق. وسید جلیل السید صدرالدین طاب ثراه متوفی بین سالهای ۱۱۵۰–۱۱۶۰ هـ. ق. ومحقق اجل مولانا آقامحمدباقر بهبهانی قدس سره متوفی ۱۲۰۵ هـ.ق. وشیخنا المحقق الشیخ یوسف ره متوفی ۱۱۸۸ هـ.ق. والفاضل‌المحقق السیدمهدی‌النجفی طاب ثراه فی فوایده که گویا همان سیده مهدی بحرالعلوم متوفی ۱۲۱۲ هـ.ق. باشد وشیخ جعفر نجفی که یك‌جا گوید دام ظلّه وجای دیگر گوید رحمه‌الله که شاید همان شیخ جعفر شوشتری متوفی ۱۳۰۳ هـ.ق. باشد. بنابراین میتوان حدس زد که محشی در اواخر قرن ۱۳ یا اوائل قرن ۱۴ هـ.ق. این شرح را پدید آورده باشد وبر تمام کتاب ازآغاز تا تعادل وتراجیح حاشیه‌دارد و در زمینهٔ خود قابل‌اعتنا می‌باشد. تنها یك‌برگ ازآخر آن کسر است.

آغاز: بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی خیر خلقه محمد وآله‌الطیبین الطاهرین. الفقه فی‌اللغه‌الفهم. لما کان‌الأنسب بل الاهم لکل مصنّف فی علم ان یصدر کتابه ... قوله وفی‌الاصطلاح هوالعلم بالاحکام الخ قد فسرالعلم بانه عبارة ...

انجام موجود: وامّاالاحتیاج علی علم‌المنطق فلکونه متکفّلاً لبیان کیفیّت الاستدلال وتعلیم طرقها.

شکسته نستعلیق شیرین ۲۲ـ۲۰ سطری ۷/۵×۱٤س، تحریر سدهٔ ۱۳ و۱٤ هـ.ق. ناقص‌الآخر. معلق بحواشی با امضاء: منه عفی عنه ولکاتبه «منه رد» نسخه مقابله شده‌است ومصحح. جمله‌ای ازعنوانها قرمز، دارای۲٦۸گ ۱٤×۲۱ س، درصفحه اول مهر چهارگوشه‌ای با سجع: «الواثق بالله الغنی عبده فرج‌الله» کاغذ آهار مهره‌یی، جلد تیماج مشکی.

٦٥٤

مجموعه:

۱ـ طوطی‌نامه **(داستان‌ها ـ فارسی)**

شاید ازآن ضیاءالدین نخشبی متوفی ۷۵۰ یا ۷۵۱ هـ.ق. باشد درمیان اشعاری سست بسیار شاهد آورده که نام ـ نخشبی ـ آمده مثلا در داستان شب ششم آمده:

نخشبی هجر را چه مرگ‌شناس نخل ما را نُرست مرگ دیگر ...
نخشبی قول کن بفعل قرین عاقلان فعل اختیار کنند.

آغاز: بسمله امّا راویان اخبار وناقلان آثار وطوطیان شیرین‌گفتار وصرافان.. درشهری ازشهرهای هند، خواجه بود مبارک نام با مال ومنال وخیل وخدم ... اشتیاق فرزند دلبندی داشت ...

انجام موجود: داستان شب ۳۳ چون خلیل آفتاب سخن درآتش.

۲ـ داستان اشرف‌خان عادل و میردرویش **(قصص وحکایات ـ فارسی)**

درچهارده برگ است.

آغاز: بسمله حمد له اما بعد برضمیر منیر سامعان آورده‌اند که در روزگار مقدم درشهر خراسان پادشاهی بود بسیار عادل وکامل وفاضل وخدم وحشم ولشگر

بنهایت داشت و نام او اشرف‌خان عادل ...

۳ــ داستان برزگر پسر وپادشاه‌زاده **(قصص وحکایات ــ فارسی)**

در یازده برگ . ناقلان آثار و ... داستان صادق از جامع‌الحکایات آورده‌اندکه درمملکت یونان پادشاهی بود ...

٤ــ داستان زنبیل‌باف **(فارسی)**

داستان مذهبی است در دوبرگ .

٥ــ حکایت پادشاه برای درویشان **(فارسی)**

نقل از جامع‌الحکایات است . درهشت برگ .

٦ــ قصه جبرائیل وجولا **(فارسی)**

۷ــ داستان بلوقیا وعفّان **(فارسی)**

۸ــ داستان ایوب پیغمبر **(فارسی)**

۹ــ داستان عیسی (ع) با جمجمه **(فارسی)**

۱۰ــ بندی دراحکام نوروز **(هیئت ونجوم ــ فارسی)**

۱۱ــ بندی دراحکام رعد **(هیئت ونجوم ــ فارسی)**

۱۲ــ بندی درسرخی‌که درآسمان پدید آید **(هیئت ونجوم ــ فارسی)**

۱۳ــ محرم‌نامه **(هیئت ونجوم ــ فارسی)**

۱٤ــ طالع‌نامه **(هیئت ونجوم ــ فارسی)**

این مجموعه بخط نستعلیق شکسته ۱٦ــ۱۱ سطری ۱۲×۱٥/٥ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ. ناقص‌الآخر ، کلاً دارای ۱۸۲ گ ۱٥×۲۰/٥ س، کاغذ فستقی ونخودی‌رنگ . با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج لایه‌یی قهوه‌یی .

٦٥٥

مجموعه :

۱ـ دیوان خاقان قاجار (ادب ـ فارسی)

اشعاری است ازفتحعلی‌شاه قاجار متخلص به خاقان فرزند جهانسوزشاه متوفی ۱۲۵۰ هـ.ق. با فاتحه وخاتمه‌ای به‌نثر ازمحمدصادق همای مروزی که نسخه ما فاقد خاتمهٔ آنست . این دیوان چاپ شده است . اشعاری ازنشاط درمدح امامان شیعه دارد .

آغاز : بسمله ناظم‌العلوالم بدیع‌المناظم احتبس‌الهواء واحترس‌العلماء واتکأ علیه ولبث ... (دربرگ ۲۵) وبالجمله این خجسته‌نامه که اینك بسعادت مختوم و بشاهنامه صبا موسوم است دراندك‌زمانی بسعی خامه سحر نگارش ازآغاز بانجام پیوست ...

۲ـ دیوان نشاط اصفهانی (شعر ـ فارسی)

سرودهٔ میرزا عبدالوهاب معتمدالدولهٔ نشاط اصفهانی متوفی ۱۲٤٤ هـ.ق. که چاپ شده است . شامل غزلیات بترتیب قافیه ازحرف الف تا یاء و رباعیّات .

آغاز : پیداست سر وحدت ازاعیان اما تری + العکس فی‌المرایا والنفس فی‌القوی .

هردو رساله بخط شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ۷/۵×۱٤/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. هردو رساله ناقص‌الآخر کلاً دارای ۱۸۰ گ ۱۳×۲۰/۵ س، با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج عنابی ضربی‌دار لایه‌یی .

٦٥٦

مجموعه :

۱ــ العوامل‌المائه = عوامل **(نحو ــ عربی)**

از شیخ عبدالقاهربن عبدالرحمان جرجانی متوفی ٤٧١ هـ.ق. جزو کتب درسی جامع‌المقدمات است .

۲ــ عوامل ملامحسن قزوینی **(نحو ــ عربی)**

۳ــ هدایه **(نحو ــ عربی)**

مؤلف آن مجهول است . برخی گویند ابوحیان نحوی اندلسی متوفی ٧٤٥ هـ. ق. می‌باشد . شامل یك مقدمه وسه قسم ویك خاتمه است وکراراً چاپ شده ضمن کتاب جامع‌المقدمات .

٤ــ شرح قطرالندی و بل‌الصدی **(نحو ــ عربی)**

مصنّف وشارح ابوعبدالله محمدبن یوسف‌بن هشام انصاری متوفی ٨٦٢ هـ.ق. که مکرر چاپ شده است . (ر.ك. : ٦٤٠)

نسخ ١٤ سطری ١٠×١٤/٥ س، بخط عبدالرحمن‌بن کربلائی علی در ١٢٦٩ هـ.ق. شامل ١٤٠ گ ١٧×٢١ س، کاغذ فستقی ونخودی‌رنگ ، جلد تیماج قهوه‌یی لایه‌یی .

٦٥٧

دررالفوائد = حاشیه فرائدالاصول = حاشیه رسائل (اصول فقه ــ عربی)

یادداشتهائی از آخوند ملامحمدکاظم‌بن حسین هروی خراسانی متوفی ١٣٢٩

ه.ق. برکتاب فرائدالاصول تألیف شیخ مرتضی انصاری . تاریخ فراغت از حاشیهٔ باب ظن ششم شوال ۱۳۰۲ ه.ق. وتاریخ فراغت ازحاشیه باب استصحاب رجب۱۳۰۵ ه.ق. وتاریخ فراغت ازباب تعادل وتراجیح عشر آخر ذی‌حجه ۱۲۹۱ ه.ق. و باب اجتهاد وتقلید روز جمعه عشر اول از جمادی‌الثانی ۱۲۹۵ ه.ق. است . یادآوری می‌شود که این ترتیب ابواب کتاب نیست .

آغاز : بسمله قوله قدس سره اعلم ان‌المکلف اذا التفت الی حکم شرعی آن اقول مراده بالمکلف من وضع علیه‌القلم ...

نسخ ۲۱ سطری ۹×۱۵ س، بخط میرزاحسین گازرانی از رجب ۱۳۱۰ ق. تا محرم ۱۳۱۱ ه.ق. درنجف، دارای ۱۹۳ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ اصفهانی، یك‌سوی جلد افتاده و سوی دیگرش تیماج قهوه‌ای‌ضربی‌دار، با مهر حاج‌سیدسعید.

٦۵۸

عوائدالایام من مهمات ادلةالاحکام (اصول فقه ـ عربی)

تألیف مولی احمدبن مهدی‌بن ابی‌ذر نراقی کاشانی متوفی ۱۲٤٤ ه.ق. دربیان قواعد استنباط احکام شرعیه مطالب تحت عنوان ـ عائده ـ که بالغ برهشتاد عائده دارد . عائدهٔ اول درتحقیق معنی آیه کریمه اوفوا بالعقود ... عائده آخر آیا اصل در شهادت عدلین قبول است یا نه ؟ این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله علی ما انعم والشکر علی ما الهم والصلوة علی باعث ایجادالعالم ...

نسخ ۲۰ سطری ۱۰×۱۵/۵ س، بخط محمدبن محمد رسول کاشانی درچهارشنبه ۱۵ شعبان ۱۲٦٦ ه.ق. که در

پشت صفحه اول آمده با مهر بیضی‌شکل او با سجع : عبده‌ـ الراجی محمد» درپشت صفحه اول آمده : «هر جزوی چهار صدوهشتاد بیت تقریباً می‌شود واجـزاء کتاب بیست‌وهشت جزو است» درهمین صفحـه تملك شیـخ محمدعـلی واعظ تلواسکانی مورخ ۱۳٤۰ هـ.ق. نسخه را کاتب بآخر نرسانده ، دارای ۲۲۹ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهـره‌ای، فهـرست کتاب در دوبرگ درآغاز . با مهر کتابخانه مجدالدیـن . جلـد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۶۵۹

غُنْیَةُ النزوع الی علمی‌الاصول والفروع (اصول فقه ــ عربی)

تألیف سید عزالدین ابی‌المکارم حمزةبن علی‌بن زهرةبن ابی‌المواهب علی‌بـن ابی‌سالم محمدبن ابی ابراهیم محمدبن ابی‌علی احمدبن ابی‌جعفر محمدبن ابی‌عبدالله حسین‌بن ابی ابراهیم اسحاق‌بن امام جعفرالصادق (ع) الحسینی‌الحلی متوفی ۵۸۵ هـ. ق. این نسخه شامل بخش اصول فقه است .

آغاز : بسمله والکلام فی اصول‌الفقه لما کان‌الکلام فی فروع‌الفقه مبیّنا علی اصول ... فنقول اصول‌الفقه عبارة عن ادلةالفقه وکیفیت دلالتها علی‌الاحکام ...

انجام : وقد زالت‌الرؤیةوبین اعتقادان نقطع علی کون غیره فیها . تمت .

نسخ خوش ۱۱ سطری ۷×۱۲/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، درپشت صفحه اول یـادداشت تملك احمدبن محمدبن محمدعلی هرندی با مهر بیضی‌شکل وبا سجع «گـل گلشن انبیا احمد است» ونیز تملك احمدبن‌محمد فقیه اصفهانی با مهر بیضی‌شکل او بـا سجع «عبده‌الراجـی احمدبن محمد» بنظر می‌رسد که هردو مالك یکنفر باشنـد و

هردو مهر ازآن یك‌تن وهردو خط هم شبیه یکدیگرند . در همین صفحه مهر کتابخانه مجدالدین . دارای ۹۹ گ ۱۵ × ۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی، جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

٦٦٠

مجموعه :

۱ــ الوجیزة فی‌الرجال = رساله ... **(رجال ــ عربی)**

تألیف مجلسی دوم . محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. که آنرا در رجب ۱۰۸۸ هـ.ق. دربین راه خراسان به‌اصفهان نگاشته است . ازبرگ ۱ــ۹ .

۲ــ رجال **(عربی)**

تألیف علم‌الهدی، مولی محمدبن محسن فیض کاشانی .

ازبرگ ۱۰ــ٤٥ .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین علی نعمائه والصلوة والسلام علی محمد و آله واصحابه هذا ما اصطلح علیه‌الوالدالاستاد فی کتاب‌الوافی من اسامی‌الرجال المذکورة فی‌الاسانید و ذکرها ادام‌الله تأییده فی‌التمهیدالثانی من‌التمهیدات‌الثالثه...

۳ــ اصل درمنافع اباحه و درمضار حرمت است **(اصول فقه ــ عربی)**

برگ ٤٥ و٤٦ .

آغاز : بسمله‌الاشارةالسادسة فی قول وجیز فی‌الاصول تبعث‌الهمة علی طلبه من مظانه وهی اربعه ...

٤ــ رجال **(عربی)**

از سید علم‌الهدی، مولی محمدبن محسن فیض کاشانی . ازبرگ ٤٦ــ٤٨ .

آغاز : بسمله هذا ما اصطلح علیه‌الوالدالماجدالاستاد فی کتاب‌الوافی من اسامی‌الرجال‌المتکرر فی‌الاسناد ...

۵ــ فایدهٔ سوم از رجال میرزامحمد دربك صفحه . برگ ۴۹ (عربی)

۶ــ حاشیهٔ معالم (اصول فقه ــ عربی)

حواشی ویادداشتهائی است از وحید بهبهانی . آقا محمدباقر متوفی ۱۲۰۶ هـ. ق. که آنرا بخواهش پسرش آقا عبدالحسین نگاشته است . برکتاب معالم‌الاصول تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ هـ.ق. نسخهٔ موجود بدون خطبه است . ازبرگ ۵۱ــ۷۴ .

آغاز : قوله وبالافعال الخ ان قلت من جملةالافعال فعل‌المعصوم (ع) وهو حجة کقوله والعلم به فی‌الاحکام‌الشرعیةالفرعیة ...

انجام : وکذا شرعاً من‌الثبوت من‌الشرع بلاشبهة نعم فی‌الموقته اوالافی الذی مثل‌الموقت لیس کك و وجهه واضح . تم .

این مجموعه نستعلیق ۲۴ سطری ۱۲/۵×۱۶/۵ س، بخط هاشم مازندرانی در ۱۲۰۳ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، دارای ۷۴ گ ۱۶/۵×۲۱/۵ س، درآخر نسخه دوبرگ‌الحاقی درآن اسامی رجال شیعی آمده . نسخه مصحّح . با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

۶۶۱

وافیةالاصول (اصول فقه ــ عربی)

تألیف ملاعبدالله‌بن حاج محمد تونی بشرویه‌ای خراسانی متوفی ۱۰۷۱ هـ.ق.

کتاب جامعی است دراصول فقه متضمن مباحث عقلی‌واجتهاد وتقلیدوتعادل وتراجیح مشتمل بریك مقدمه وشش باب . مقدمه درتحقیق آنچه قبل‌از هـر علـم لازم است دانستن آن . باب اول درامر ونهی در دومقصد ۲ــ درعام وخاص ۳ــ درادله‌شرعیه ٤ــ درادله عقلیه ٥ــ دراجتهاد وتقلید ٦ــ درتعادل وترجیح . تاریخ فراغت ازتألیف دوشنبه ۱۲ ربیع‌الاول ۱۰۵۹ ه.ق. این کتاب درلکهنو بچاپ رسیده است .

آغاز : بسمله الحمدلله علی جزیل آلائه والشکر علی جمیع نعمائه... وبعد فهذه رسالة وافیة ...

شکسته نستعلیق ۱۹ و۲۰سطری ۷×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف . نسخه تصحیح ومقابله شده است و دارای بلاغ می‌باشد . معلّق بحواشی . دارای ۹٤ گ ۱٤×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی . جلد تیماج مشکی‌لایه‌یی. با مهر حاج سید سعید .

٦٦۲

مختارالصحاح **(لغت ــ عربی)**

ابی‌نصر اسماعیل‌بن حماد جوهری متوفـی ۳۹۳ ه.ق. کتاب جامعـی درلغت نبشته است بنام ــ صحاح‌اللغه ــ این کتاب را شیخ محمدبن ابی‌بکربـن عبدالقادر رازی درسال ۷٦۰ ه.ق. گزین نموده است وبنام ــ مختارالصحاح ــ موسوم داشته است که همین نسخهٔ حاضر باشد وچاپ شده .

رازی دراین کتاب، آنچه که مهم است ذکر کرده و زوائد را حذف نمـوده و چیزهایی بآن افزوده است .

آغاز : بسمله الحمدلله بجمیع المحامد علی جمیع النعم والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمدالمبعوث ...

نستعلیق ۲۱ سطری ۱۰×۱۶ س، بخط حاج عمربن اسماعیل در ربیع‌الاول ۱۰۲۳ هـ.ق. عناوین شنگرف ، دارای ۲۶۳ گ ۱۵×۲۱ س، با مهر کتابخانه مجدالدین . جلد تیماج عنابی ضربی‌دار .

۶۶۳

هادیهٔ قطب‌شاهی دراستخراج آیات الٰهی (علوم قرآنی ــ فارسی)

از محمدعلی کربلائی شاگرد ابن‌خاتون عاملی (محمد) وبدستورعبدالله‌قطب‌شاه متوفی ۱۰۸۳ هـ.ق. که بنام همو معنون داشته است . این‌کتاب، کشف‌الآیات است در دوبخش ۱ــ قاعده آنست‌که ازاول آیات معلوم شود که هرآیه درکجا واقع‌است ۲ــ ازآخر آیات معلوم شود که هرآیه درکجا واقع است .

آغاز : بسمله حمد و درود حضرت معبود که درافتتاح کلام مجید واقع شده چون دلیل است بر ...

انجام : باب‌الیاء والیاء واحیی نجم‌الر ــ اثم لایموت فیها ولایحیی اعلی لال جهنم لایموت فیها ولایحیی طه . تمت .

نستعلیق و نسخ ۱٤ سطری ۷/۵×۱۳/۵ س، بخط حق ویردی‌بن حسن تبریزی درنهم ربیع‌الثانی ۱۰۷۳ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، دارای ۲۱۵ گ ۱۳×۲۱ س، درپشت صفحه اول مهر کوچك مستطیل شکل با سجع «عبده محمد مؤمن‌الموسوی» و یادداشت تملك‌او با تاریخ۱۱٦۵ هـ.ق. کاغذ هندی، جلد تیماج قهوه‌یی ضربی‌دار لولایی .

٦٦٤

دیوان نظیری نیشابوری (شعر ــ فارسی)

سرودهٔ ملامحمدحسین نظیری نیشابوری متوفی بین سالهای ۱۰۲۳ــ۱۰۲۱ هـ. ق. درگجرات احمدآباد شاعر معروف قرن یازدهم هجری. نسخهٔ موجود شامل قصائد وترکیب‌بندی نامرتب وغزلیات که بترتیب‌قوافی ازحرف الف تا یاء و رباعیات درهم است . این کتاب چاپ شده است .

آغاز موجود : ماه نخشب کرده طالع از چهِ روشندلان + یوسفان را برسر آن چاه سقا ساخته .

آغاز غزلیات : اذا ناسلت (ما شئت) ان یحیی حیوة حلوةالمحیا + برسوائی برآور سر زمستوری برون نه پا .

نستعلیق ۱۵ سطری ۵/۵×۱۳ س ، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. آغاز وانجام نسخه افتاده است . درهامش اول غزلیات یادداشت علی‌اصغربن داور قاجار مورخ ۱۲۹۳ هـ.ق. ودرمیان نیز آمده : بتاریخ یوم‌الخمیس سلخ شهر شعبان‌المعظم در دارالسلطنهٔ اصفهان بجهت‌احوال امیرغیاث گرفته شد تحریراً فی تاریخ‌المسطور سنه۱۱۰۶ هـ.ق. دارای۳۰۵گ ۱۱/۵×۲۱ س، کاغذ هندی، برخی اوراق وصالی شده ، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار .

٦٦٥

معالم‌الدین وملاذالمجتهدین = معالم‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱

ه.ق. که چاپ شده است .

نستعلیق ۱۷ سطری ۴/۵×۱۲/۵س، بخط عبدالرحیم ابن محب‌علی درشب شنبه ۷ رمضان ۱۲۶۵ ه.ق. درمدرسه مرحوم عبدالسمیع مشهور به‌مدرسه ملامحمدباقر . عنوان و نشان قرمز، دارای ۱۱۱گ ۱۰×۲۰/۵ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌یی .

۶۶۶

شرح وافیةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

شرحی است مزجی تحت عنوان ــ قوله ــ اقول ــ ومبسوط از مولانا سید صدرالدین محمدبن سیدمحمدباقر رضوی قمی همدانی نجفی متوفی بین سالهای ۱۱۵۰ــ۱۱۶۰ ق. برکتاب وافیةالاصول تألیف ملاعبدالله تونی متوفی ۱۰۷۱ه.ق. نُسَخ خطی متعددی ازاین گزارش را دیده‌ام . متن کتاب درپیشانی صفحات آمده.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اوضح لنا منهاج‌الدین بمصباح‌الحق من مشکواة الیقین والصلوة علی ...

انجام : فعلی انما یعید من لایدری ما صلی هذا آخر ما اردناه ...

نستعلیق ۲۵ــ۱۹ سطری ۱۰×۱۴ س، تحریر ۱۲۱۳ ه. ق. نسخه با دوقلم کتابت شده است که بخش آخر با تحریر ۱۲۱۳ می‌باشد وقسمت نخست کهنه‌تر است و درحاشیهٔ یکی ازصفحات این قسمت یادداشتی آمده با تاریخ ۱۱۹۹ ه.ق. دارای ۱۸۰ گ ۱۷/۵×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

٦٦٧

حل مشکلات‌الاشارات = شرح اشارات **(حکمت ــ عربی)**

از خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن حسن متوفی ٦٧٩ هـ.ق. (ر.ك. : ٥٤٩) نسخه ازآغاز کسر است واز اوائل نمط دوم تا آخر نمط دهم را دارد .

آغاز موجود : فاذن لیس‌مبدائها شیئاً واحداً واماالمسئلةالجزئیة فهی ان محدد الجهات لامیل مستقیم فیه

نسخ خوش ۲۱ سطری ٥/٥×۱۳ س، تحریر سدهٔ ۱۰ هـ.ق. عنوان شنگرف، مصحّح ومعلّق بحواشی، درصفحه آخر تملك : «ملاصالح تربتی» با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج مشکی، قطع ۱۲×۲۱ س .

٦٦٨

شرح دیوان امرءالقیس **(ادب ــ عربی)**

گزارشی است از ادیب نحوی لغوی، ابوبکر عاصم‌بن ایوب بطلیوسی وزیر متوفی ٤٩٤ هـ.ق. بر دیوان امرؤالقیس‌بن حجر کندی متوفی ٥٦٠ میلادی که در مصر بچاپ رسیده است .

آغاز : بسمله قال‌الوزیر صاحب‌المظالم ابوبکر عاصم‌بن ایّوب ...

انجام : و یروی کمایلات برأس‌الفلکةالوبر . انشاءالله تعالی تم شعر امرءالقیس‌بن حجرالکندی مرتباً احسن‌الترتیب .

نسخ خوش ۲٦ سطری ٨/٥×۱٥/٥ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. دارای ٥٥ گ ۱٤/٥×۲۱ س، کاغذ صیقلی . با مهر حاج سید سعید جلد تیماج مشکی لایه‌یی .

۶۶۹

انوارالحکمة **(عقائد ــ فارسی)**

تألیف عبدالله‌بن محمد بهبهانی زنده بسال ۱۳۲۵ هـ.ق. همانست که کتاب احقاق‌الحق را در رد کتاب هدایت‌النسله آقارضای همدانی واثبات درستی عقاید شیخیان نگاشته ونیز کتاب جامع‌التوحید وعقایدالمؤمنین را نوشته است واز آقا حاج محمدخان کرمانی پرسشهایی نموده و او در ۱۳۰۸ هـ.ق. پاسخ داده است. رسالهٔ حاضر مشتمل بریك مقدمه وچهارنور است مقدمه شامل بردومطلب ۱ــ دربیان معنی علّت ۲ــ دربیان عدم صحت اطلاق علّت برحق تعالی. نور اول دربیان علّت فاعلی ازبرای اشیاء وحوادث. نور دوم دربیان علت غائی. نور سوم دربیان تحقیق علّت مادی. نور چهارم دربیان تحقیق علت صوریه. نویسنده درمیان گوید: قال السیدالسند والرکن‌المعتمد السیدکاظم اعلی‌الله مقامه فی جواب ... تاریخ فراغت از تألیف این رساله لیله بیستم جمادی‌الثانی ۱۳۱۰ هـ.ق.

آغاز: بسمله الحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی واسیر فانی ...

نسخ ۱۵ سطری ۱۰×۱۴/۵س، بخط عبدالرحیم‌بن عبدالحسن‌بن عبدالرحیم ابن‌شعبان‌بن محمدباقربن محمد سعید بحرانی قطیفی در لیله جمعه ۲۴ جمادی‌الثانی ۱۳۱۰هـ.ق. دارای ۴۴ گ، ۱۷×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی لایه‌یی.

۶۷۰

گوهرمراد **(کلام ــ فارسی)**

تألیف ملاعبدالرزاق‌بن علی‌بن حسین لاهیجی قسی متخلص به ــ فیاض ــ

متوفی ۱۰۷۲ هـ.ق. (ر.ك. : ٥٦٤) .

نستعلیق ۱٦ سطری ۹/٥×۱٥/٥ س، تحریر دوشنبه ۲۳ شعبان ۱۲٤٦ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، درپشت صفحه بدرقه مهر چهارگوشه‌ای هست با سجع «لااله‌الاالله الملك الحق‌المبین محمدعلی» در زیر این مهر یادداشت تملك بخط مرتضی‌بن محمدعلی حکیم و درپائین این یادداشت مهربادامی کوچك با سجع «مرتضی‌بن محمدعلی» درآخر نسخه یك برگ الحاقی درآن چند رباعی ازمحمدعلی حکیم ونیز درپشت جلد کتاب یك رباعی ازهمو. دارای ۲۸۷گ، ۱٥/٥×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

٦٧١

مجموعه :

۱ـ لوایح‌القمر = اختیارات نجوم (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

از کمال‌الدین حسین‌بن علی بیهقی سبزواری معروف به ملاحسین کاشفی‌متوفی ۹۱۰ هـ.ق. که آنرا در ۸۷۸ هـ.ق. دریك مقدمه و دومقاله ویك خاتمه ساخته است . مقدمه درتعریف اختیارات، مشتمل برسه فصل . مقاله اول دربیان شرائط کلیّهٔ اختیارات، درسه فصل . مقاله دوم دراختیارات جزئیه شامل یکصدوپنجاه‌وسه‌اختیار با جدولهائی . خاتمه دربیان اختیارات متفرقه دربیست فصل .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی بید حکمته ازمةالاختیار وبقبضة قدرته ... بعد از ادای ثنای قادر مختار جلّت عظمته ...

۳ـ جدول معرفت اختیارات منازل ۲۸ گانهٔ قمر ونیك وبد آنها
(ستاره‌شناسی ـ فارسی)

۳ـ جدول معرفت حالات قمر واختیار نیك وبد آنها
(ستاره‌شناسی ـ فارسی)

٤ـ جدول معرفت احوال کواکب ذو زاویه و ذو ذنب و ...
(ستاره‌شناسی ـ فارسی)

٥ـ جدول معرفت قوس وقزح (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

٦ـ جدول معرفت رؤیت هلال (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

۷ـ جدول اختلاجات ومعرفت احکام منسوبات کواکب سبعه سیاره
(ستاره‌شناسی ـ فارسی)

۸ـ سی فصل (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

متن عربی ونیز فارسی آن‌که همین نسخه باشد هردو تألیف خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ٦۷۲ هـ.ق. که آن‌را در ٦٥۸ هـ.ق. ساخته است درسی فصل درتقویم‌و اصطلاحات ستاره‌شناسی وسعد ونحس کواکب ومیمون ونامیمون‌بودن روزها که مکرر چاپ شده است . فصل اول درحساب جمل وفصل سی درمعرفت اصولی که بآن احتیاج افتد .

آغاز : بسمله حمد له وبعد این مختصری است درمعرفت تقویم مشتمل برسی فصل . فصل اول درحساب جمل ...

رساله اول نسخ ۲۰ سطری ۹×۱٤/٥س، تحریر جمعه ۹ صفر ۱۲٤٦ هـ.ق. وبقیهٔ رساله‌ها نیز بهمین قلم نگارش‌یافته است . کلاً دارای ۱۰۹ گ ۱٥×۲۱ س، عنوان ونشان ورموز وجداول قرمز، کاغذ آهار مهره‌ئی، با مهر حاج سید سعید ؛ جلد تیماج مشکی .

۶۷۲

نقدالرجال = رجال میرمصطفی **(عربی)**

تألیف میرسید مصطفی‌بن حسین حسینی تفرشی زنده بسال ۱۰۴۴ ه.ق. که آن را درسال ۱۰۱۵ ه.ق. ساخته است (ر.ك. : ۵۶۶)

نسخ ۲۱ سطری ۹/۵×۱۴/۵ س، بخط محمدتقی ابن محمدمقیم موسوی ساکن اصفهان در۱۵ ذی‌قعده ۱۲۳۰ ه.ق. مطلق بحواشی محمدکاظم، عنوان ونشان شنگرف، دارای۲۶۳ گ؛ ۱۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌یی، با مهرحاج سیدسعید، جلد کالینگور آبی‌رنگ، عطف وگوشه پارچه.

۶۷۳

مجموعه :

۱ــ حاشیهٔ شرح هدایه **(حکمت ــ عربی)**

درجائی ازنسخه نشانی ازمحشی نیست، ولی گمان می‌رود از میرفخرالدین سماکی حسینی، محمدبن حسین، قرن دهم ه.ق. باشد برشرح قاضی میرحسین‌بن معین‌الدین میبدی حسینی زنده بسال ۸۸۰ ه.ق. برهدایةالحکمهٔ تألیف شیخ أثیرالدین مفضل‌بن عمر ابهری متوفی ۶۰۵ ه.ق. نسخه موجود بدون خطبه است واز آخر هم ناقص است.

آغاز : بسمله قال‌الشارح اعلم ان‌الحکمة آه عرف‌الحکمة اولاً تحصیلاً‌للبصیرة للشارع ...

انجام موجود : و وجه‌الاندفاع بعد ملاحظة ما ذکرنا ... فی نفس‌الامر هی العموم‌المطلق لکون‌الاول اعم من‌الثانی وهذا.

۲ــ شرح هدایةالحکمه **(حکمت ــ عربی)**

اصل از اثیرالدین ابهری، مفضّل‌بن عمر متوفی حدود ۶۰۵ هـ.ق. یا ۶۶۳ هـ.ق. وشرح ازقاضی میرحسین‌بن معین‌الدین میبدی که آنرا درسال ۸۸۰ هـ.ق. نگاشته است وچاپ شده .

آغاز : بسمله‌الهدایة امر من لدیه وکل شییء یعود الیه لهالحمد علی ما انعم علینا ...

۳ــ حاشیهٔ تهذیب‌المنطق = حاشیه ملاعبدالله **(منطق ــ عربی)**

اصل از تفتازانی وحاشیه از ملاعبدالله یزدی شاه‌آبادی متوفی ۹۸۱ هـ.ق. که آنرا درچهارشنبه ۲۰ ذیحجه ۹۶۷ هـ.ق. درنجف ساخته است . نسخهٔ موجود، چاپی است که دراین مجموعهٔ خطی صحافی شده است وباید ازمیان برداشته شود .

۴ــ جلاءالعیون **(پزشکی ــ فارسی)**

ازشلیمر فلمنکی، معلم دارالفنون بروزگار ناصرالدین شاه مقتول بسال ۱۳۱۳ هـ.ق. درسه جمله ۱ــ دربیان امراض الات ونسوج حافظهٔ عین ۲ــ دربیان امراض مقله ۳ــ دربیان امراض مزاجی عین . مؤلف در دیباچه گوید : چون عالیجاه مقرب الخاقان حکیم پولاك‌مسنوی که معلم اول طب وجراحی در مدرسهٔ دارالفنون بوده وعلوم فرنگیهٔ طب وجراحی را بزحمت تام درایران منتشر گردانیده علاوه برکتاب جراحی خود درعلم کحالی نیز رساله مفید بجهت تلامذهٔ خود تصنیف نموده ولی عمل‌بد ومعالجات جراحی بعلاج کما هو حقه درآن رساله نپرداخته بود و معالجات کحالی طبی را بشاگردان قدیم خود لساناً وشفاهاً بیان کرده لهذا این چاکر دربار

فیض گنجور ... ناصرالدین شاه ... حکیم شلیمر فلنکی برخود لازم دانستم که رساله درعلم کحالی ازقرار معالجات ... مرتب نمایم تا شاگردان خود و متعلمین لاحقه که بعداز رجعت عالیجاه حکیم پولاك بوطن خود ازعدم مربی‌کامل دست‌رسی بعمل ید جراحی وکحالی ندارند منتفع وبهره‌مند گردند ومسمی نمودم او را به جلاءالعیون ...

۵ـ دواسازی = رساله در ... **(پزشکی ـ فارسی)**

رساله در روزگار ناصرالدین شاه مقتول بسال ۱۳۱۳ هـ.ق. ساخته شده است درعلم داروسازی وشناختن ادویه که در دارالفنون شفاها ازاهل فن شنیده شده است . فصل دوم درشناختن شربت‌ها، فصل سوم درساختن مرباها، فصل در بیرون آوردن مرفین .

آغاز : بسمله بهترین مقالی‌که سرخیل کاروان فنون محاورات تواند بود و خوشترین کلامی که ...

رساله اول نسخ ۲۷ سطری ۱۱/۵×۱۶ س، تحریرسدهٔ ۱۲ هـ.ق. ازبرگ ۱ـ۹، رساله دوم نسخ ونستعلیق ۱۸سطری ۹/۵×۱۴ س، نسخه را کاتب بآخر نرسانده است و رساله سوم چاپی و رساله چهارم تحریر جمادی‌الاولی ۱۲۷۷ هـ.ق. و رساله پنجم تحریر شعبان ۱۲۷۱ هـ.ق. این مجموعه دارای ۲۲۲ گ ۱۶×۲۱ س، کاغذ فستقی ونخودی‌رنگ جلد تیماج نیلی .

۶۷۴

نجات‌المؤمنین **(عقائد واخلاق ـ فارسی)**

تألیف ملاحسین‌علی‌بن نوروزعلی تویسرکانی متوفی ۱۲۸۶ هـ.ق. که آن‌را در

سال ۱۲۷۲ ه.ق. بخاطر فرزندش محمد دریك مقدمه و دومقصد وخاتمه نگاشته است . مقدمه دربیان حاجت به‌علم اصول دین وعلم اخلاق واشاره اجمالیه به فایدهٔ این دوعلم . مقصد اول دراصول دین شامل پنج مطلب . مقصد دوم درعلم اخلاق مشتمل برمقدمات وچهل فصل وخاتمه . نسخه دیگری ازاین کتاب درمجلس، ش۵۳۳۲ ازسدهٔ ۱۳ ه موجود است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد چنین گوید اقل خلق‌الله حسینعلی‌التویسرکانی که این مختصری است دراصول دین وبیان اعتقادات لازمه ومعارف حقه درمعرفت اخلاق حسنه وصفات جمیله و اوصاف ذمیمه و رذایل ...

نسخ خوش ۱۹ سطری ۷×۱۴ س، تحریر جمادی‌الاولی ۱۲۷۴ ه.ق.عنوان‌ونشان‌شنگرف، دارای۱۲۳گ ۱۲/۵×۲۰/۵ س، کاغذ آهار مهره‌یی، با مهر حاج سید سعید، ومهر بیضی شکل با سجع «عبدالوهاب‌بن محمد مهدی‌الموسوی» جلد تیماج تریاکی .

۶۷۵

حاشیهٔ شرح وافیةالاصول **(اصول فقه – عربی)**

اصل از ملاعبدالله بشرویه‌ای متوفی ۱۰۷۱ ه.ق. وشرح گویا ازسیدبحرالعلوم، مهدی‌بن سید مرتضی طباطبائی متوفی ۱۲۱۲ ه.ق. باشد؟ محشی شناخته نشد، چون قسمتی که احتمال می‌رفت نام محشی یا نشانی ازاو باشد وصالی گردیده، درآن‌آمده است : قال‌السیدالسندالاستاذ دام ظله یا دام علوه . درجای دیگر گوید : کما صرح به استادنا الاعظم‌المرحوم فی رسالةالجمع بین‌الاخبار و ولده‌الارشد دام ظله فی بعض فوائده . درجای دیگر آمده ومفاده مرضی استادی‌الاعظم الآقاالمرحوم . و در

اواخر نسخه حدود مبحث تعادل وتراجیح گوید: کما هو رأی اساتیدنا الاخرالاستاد الکبیرالعالم‌النحریر علامةالوری صاحب شرح‌المفاتیح‌القاسانیه وغیره من‌المصنفات الفروعیه والاصولیه‌المشتهر فی‌البلادالاسلامیة نورالله مرقده وقد تبعه ولده‌العلامه صاحب‌المقامع‌الرشیقه ... پیداست کتاب ــ الجمع بین‌الاخبار ــ تألیف آقاباقر بهبهانی معروف به وحید بهبهانی متوفی ۱۲۰٦ ه.ق. است وصاحب مقامع هم پسرش آقا محمدعلی‌بن محمدباقر بهبهانی متوفی ۱۲۱٦ ه.ق. است . ونیز محشی گوید : شیخنا العلامه فی فوائده‌الجدیدیه . واین کتاب هم از وحید بهبهانی می‌باشد . از آنچه گفته شد وشواهد دیگر موجود درمتن چنین برمی‌آید که محشی از شاگردان وحید بهبهانی بوده است ومعاصر پسرش آقامحمدعلی بهبهانی واین حاشیه‌را بعداز فوت آقاباقر بهبهانی وپیش‌از وفات پسرش یعنی بین سالهای ۱۲۱٦ــ۱۲۰٦ ه.ق. ساخته است . آیا ممکن‌است ازآن آقامحمدعلی هزار جریبی باشد ؟ درهرحال‌محشی درمواضیع متعددی ازکتابش ازفاضل امین استرابادی وصاحب فوائدالمدینه یاد می‌کند که مراد همان میرزامحمد اخباری متوفی ۱۰۳۱ ه.ق. وازشیخ احمد احسائی وشیخ یوسف بحرانی نام می‌برد . آنچه ازاین حاشیه محشی در دیباچه گوید : «واشرت الی ما وقع للمصنف من‌السهو والتساهل وما عرض للشارح من‌الخطاء للغفلة اوالتغافل و اودعتها فراید ملتقطه من کتب‌العلماءالاقدمین وفواید مقتبسه من تصانیف‌الفضلاءالمتأخرین ولطائف ابحاث‌سمح بها جوادنظری وغرائب اسرارا بدعتها قوة فکری وابکار افکار لم یمسها انس قبلی ولاجان مجتنبا عن‌التطویل‌المخل ...

مطالب تحت عنوان : قال‌المصنف . قال‌الشارح . قال‌السیدالسندالاستاد دام ظله، آمده .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی احکم الاحکام و نقح مناط الاباحه والکراهه والحرام و اوضح ماخذ الوجوب والندب للانام ... وبعد فان احری ما یصرف فیه الایام ... قال المصنف ومضافا الی الفقه غیر خافان الاصل .

نسخ ۲۶ـ۳۰ سطری ۱۱×۱۴ س، بخط مؤلف ، در برخی موارد قسمتی ازخطوط را پاك کرده و روی آن مطلب صحیح را نگاشته و درمواضعی هم درحاشیه اصلاح کرده است . عنوان ونشان شنگرف، نسخه را بآخر نرسانده است . برگ اول وصالی شده ، کلاً دارای ۲۶۹ گ ۱۶/۵×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ اصفهانی جلد تیماج لایه‌ای مشکی عطف میشن سرخ .

۶۷۶

مفاتیح الغیب **(ادعیه ـ فارسی)**

از مجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. درفضیلت و آداب استخاره دریك فاتحه وهشت مفتاح بعدد ابواب بهشت وخاتمه . فاتحه دربیان فضیلت استخاره . مفتاح اول دربیان استخاره مطلقه ۲ـ نوع دوم استخاره ۳ـ استخاره بجناب مقدس الهی با مشورت با مؤمنان ... ۵ـ دربیان استخاره با تسبیح ۶ـ استخاره با رقاع برطریق مشهور ۷ـ استخاره با رقاع برطریق غیرمشهور ۸ـ استخاره با بنادق . خاتمه دربیان بعضی امور نادره . این کتاب چاپ شده‌است .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی لایعلم خیر عباده سواه ... وبعد مستمد فیوض قدسی ...

نسخ ۱۳ سطری ۷/۵×۱۴/۵ س، بخط حسین‌قلی ابن محمدیوسف در دوشنبه ۷ رمضان ۱۰۱۵ هـ.ق. عنوان ونشان

قرمز، نسخه مقابله شده است . با مهر بیضی‌شکل بـا سجع «علی‌رضابن محمدباقرالحسینی» ومهر حاج سید سعید . جلد کالینگور سرخ عطف وگوشه پارچه .

٦٧٧

مجموعه :

۱ــ زبدةالعقائد **(کلام وعقائد ــ فارسی)**

مؤلف در دیباچه گوید : ... بنابراین بخاطر خاکسار رسید که رؤس مسائـل اصول خمسه یعنی توحید وعدل ونبوت وامامت ومعاد را با ادله مختصّه منتخبه از تألفین خود که روضةالانوار و زبدةالافکار نام دارد و دیگری تلخیص‌المرام فـی علم‌الکلام انتخاب وانتجاب نماید وضمیمه ملحقه زبدةالتعقیبات گردانـد و زبدةـ العقائد نام کند ...» درجلد سوم فهرست آصفیه صفحه ٥٤٨ کتابی بنام : «روضةـ الانوار و زبدةالافکار» آمده است از محمدباقر، دراصول دین شیعی نوشته ۱۱۸۰ ه.ق. شماره ۹۹٦ . شاید همین مؤلف باشد . شامل یك مقدمه درتـوضیح بعضـی رموز واشارات ارباب عرفان . فصل اول درتوحید ۲ــ عدل ۳ــ نبوت ٤ــ امـامت ٥ــ معاد .

آغاز : بسمله چون معنی مخصوص انسان ومفهوم خاص حـدود انسانیت بـر سبیل حقیقت وفوز وسلام ...

۲ــ پانزده بند **(شعر ــ فارسی)**

ازصباحی، بوزن دوازده بند محتشم کاشانی، درمصیبت عاشورای حسینی .

آغاز : بسمله : نو گشت سال کهنه وماه محرم است + ایام تعزیت شد وهنگام ماتم است .

۳ـ پس‌ازآن ده بند دیگری است بهمین وزن که کاتب آن‌را ناتمام گذاشته .

آغاز : بجنگ کرد شه دین چه سخت بازو را + شکست پشت عدو چون ز شیر آهو را .

٤ـ پس‌ازآن چند قطعه دیگر که آخرین آنها دوازده‌بندی‌است ازحیرت با مطلع:

ای آسمان چه شد که چنین قد خمیده‌ای برگو بدوش بارچه محنت‌کشیده‌ای ...

انجام : حیرت دگر زنوحه بگیتی خموش‌باش با قدسیان ببزم فلك درخروش‌باش..

درمیان این اشعار، چهارصفحه شامل قصه مسجد ضرار وابوعامر و درآخر هم هفت‌برگ دراحوال انسان وشهادت طفلان مسلم وشفاعت روز قیامت وجبر وتفویض که گویا از روضه‌خوانی بوده است .

رساله اول بخط نسخ ۲۲سطری ۹/۵×۱۵س، احمدبن حاج شیخ محمدحسن واعظ در غره ذی‌حجه ۱۲٦۳ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز واشعار بهمان خط در ۱۲٦۲ هـ.ق. و در اول نسخه چهاربرگ روایات واخبار گوناگون، کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج مشکی لایه‌یی با مهر حاج سید سعید .

٦۷۸

مجموعه :

۱ـ معالم‌الدین و ملاذالمجتهدین = معالم‌الاصول (اصول فقه ـ عربی)

تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی ۱۰۱۱ هـ.ق. که چاپ شده است .

۲ـ حاشیهٔ معالم (اصول فقه ـ عربی)

اصل از شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی متوفی۱۰۱۱

ه.ق. ومحشی، خلیفه سلطان، سید علاءالدین حسین‌بن رفیع‌الدین محمد مرعشی آملی اصفهانی متوفی ۱۰۶٤ ه.ق. که چاپ شده است (ر.ك. : ۲۷)

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله‌الطاهرین فیقول‌العبدالغریق فی بحر ...

این مجموعه بخط شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۱۰×۱۵ س، بخط ملك‌محمدبن عبدالله که رساله نخستین را در رجب ۱۱۹٦ ه.ق. وناقص‌الاول و رساله دوم را درشنبه چهارم ربیع‌الاول ۱۰۹٤ ه.ق. درشهر قزوین نگاشته است . تصحیح ومقابله شده است با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی لایه‌یی، کاغذ اصفهانی .

٦۷۹

مجموعه :

۱ــ شرح حکمت‌العین (فلسفه ــ عربی)

اصل از نجم‌الدین ابی‌الحسن علی‌بن عمربن محمد کاتبی قزوینی شیعی معروف به دبیران متوفی ٦۷۵ ه.ق. وشرح از شمس‌الدین محمدبن مبارکشاه معروف به ــ میرك بخاری ــ از دانایان سدهٔ هشتم هجری قمری (ر.ك. : ٤۲۹)

۲ــ لوامع‌الاسرار فی شرح مطالع‌الانوار = شرح مطالع (منطق ــ عربی)

گزارشی است ازقطب‌الدین محمدبن محمد (محمود)بن محمد رازی تختانی متوفی ۷٦٦ ه.ق. برکتاب مطالع‌الانوار تألیف قاضی سراج‌الدین محمودبن ابی‌بکر ارموی متوفی ٦۸۳ ه.ق. این کتاب چاپ شده است (ر.ك. : ۲۳۸)

آغاز : بسمله الحمدلله فیاض ذوارف‌العوارف وملهم حقایق‌المعارف ...

این مجموعه نسخ ونستعلیق ۱۷ سطری ۶×۱۲ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. رساله اول را کاتب بآخر نرسانده و رساله دوم ناقص‌الآخر معلق بحواشی میرزا رفیعای نائینی با مهر «سلمه‌الله» جلد تیماج تریاکی، با مهر حاج سید سعید، قطع ۱۳×۲۱ س.

۶۸۰

مجموعه :

۱ــ وافیةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف ملاعبدالله‌بن حاج محمد تونی بشرویه‌ای خراسانی متوفی ۱۰۷۱ هـ.ق. (ر.ك. : ۶۶۱)

۲ــ شرح وافیةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

از مولا سیدصدرالدین محمدبن سیدمحمدباقر رضوی قمی همدانی نجفی متوفی بین سالهای ۱۱۵۰ــ۱۱۶۰ هـ.ق. (ر.ك. : ۶۶۶)

هردورساله بخط نسخ خوش ۲۳ــ۲۶سطری ۸/۵×۱۵ س، کاتب این مجموعه عبدالرحیم‌بن محمدحسین مشهدی که رساله اول را درچهارشنبه‌اول ربیع‌الاول۱۱۸۳ هـ.ق. ورساله دوم را درغره ذیحجه ۱۱۸۴ هـ.ق. نگاشته‌است. عنوان‌ونشان شنگرف. درنجف اشرف، معلق بحواشی سیدصدر وشرح مختصر. کاغذ آهار مهره‌یی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی، قطع ۱۴/۵×۲۱ س.

۶۸۱

نقدالرجال = رجال میرمصطفی **(عربی)**

تألیف میرسیدمصطفی‌بن حسین حسینی تفرشی زنده بسال ۱۰۴۴ هـ.ق. که آن

را در ۱۰۱۵ هـ.ق. ساخته است . (ر.ك. : ٥٦٦)

شکسته نستعلیق زیبای ۲۱ سطری ۸/٥×۱٤ س، عنوان شنگرف کاغذ فرنگی، تحریر پنجشنبه سلخ شوال۱۲٥٤ هـ.ق. با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌یی ضربی‌دار .

٦٨٢

شرح وافیةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

از مولا سیدصدرالدین محمدبن سیدمحمدباقر رضوی قمی همدانی نجفی متوفی بین سالهای ۱۱٥۰ــ۱۱٦۰ هـ.ق. (ر.ك. : ٦٦٦)

نسخ خوش ۲۲ سطری ۸×۱۲/٥ س، تحریر یکشنبه ۱٤ ربیع‌الاول ۱۱۳۲ هـ.ق. درآخر نسخه مقالی است درمعنی کراهت درعبادات از آقا جمال درسه‌صفحه بطور چلیپا عنوان ونشان قرمز، دارای ۱۷٤ گ ۱٥/٥×۲۱ س، کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی، یکسوی جلد افتاده وسوی دیگرش تیماج عنابی ضربی‌دار . با مهر حاج سید سعید، ومهربیضی‌شکل با سجع: «محمدباقربن محمد موسوی» متن کتاب دربالای صفحات

٦٨٣

مجموعه :

۱ــ حاشیه شرح ملخص **(ستاره‌شناسی ــ عربی)**

محمودبن محمد چغمینی خوارزمی درسال ۸۰۸ هـ.ق. کتابی درنجوم ساخته است بنام ــ الملخص فی‌الهیئته ــ که قاضی‌زادهٔ رومی، موسی‌بن محمود در سال ۸۱۳ هـ.ق. این کتاب را شرح نموده است وبنام ــ شرح‌الملخص ــ موسوم است و

ملاعبدالعلی بیرجندی متوفی ۹۳٤ هـ.ق. برآین شرح، حاشیه‌ای نگاشته است که نسخهٔ حاضر می‌باشد .

آغاز : بسمله قوله‌الحمد هوالثناء باللسان علی‌الجمیل . اقول‌الثناء هوالاتیان بما یشعر عن‌التعظیم وهو یعم‌الحمد والشکر و ...

انجام موجود : فی جهت‌الکواکب من قطب‌البروج‌الشمالی تموالی اول‌السرطان والدائرةالمیلیته

آخرین عنوان موجود : قوله : لما بین فی‌التاسع من ثمانیة اکرثا و ذوسیوس و هو ان کل ...

۲ـ خلاصةالحساب (ریاضی ـ عربی)

تألیف شیخ بهائی، محمدبن حسین عاملی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. دریك مقدمه وده باب ویك خاتمه . نسخهٔ ما ازفصل چهارم ازباب اول تا آخر را دارد . باب دوم در حساب‌کسر، شامل‌سه‌مقدمه وشش‌فصل باب‌سه دراستخراج مجهولات ٤ـ استخراج مجهولات به خطاین ٥ـ استخراج مجهولات ازطریق‌عکس ٦ـ درمساحت ۷ـ توابع مساحت ۸ـ جبر ومقابله ۹ـ قواعد حسابگر ۱۰ـ مسائل متفرقه . این کتاب چاپ شده است .

آغاز موجود : من جنس‌المتلوالمرتبةالاخیرة ... قاعدة فیما بین‌الخمسة والعشرة تبسط ...

انجام : عن اکثر اهل هذا الزمان فاحفظ وصیتی والله حفیظ علیك .

۳ـ شرح هیئت قوشچی (ستاره‌شناسی ـ فارسی)

اصل از علاءالدین علی قوشچی متوفی ۸۷۹ هـ.ق. وشرح از مصلح‌الدین محمد

لاری متوفی ۹۷۹ هـ.ق. که آن‌را بنام محمدشاه غازی هندی دریك مقدمه و دومقاله نگاشته است . مقدمه دربیان آنچه پیش‌از شروع درین علم دانستنی است . شاید که مراد ازمقدمه ... مقالهٔ اولی دربیان احوال اجرام علوی بالذات وآن شش باب‌است وقید بالذات ... مقاله دوم دربیان هیئت زمین وقسمت او باقالیم وبیان آنچه لازم آید وآن یازده باب است ...

آغاز : بسمله همایون‌نامه که مزین بنام واجب‌العظام... اما بعد مقیم زاویهٔ خاکساری ومحاط دایرهٔ بی‌اعتباری محمدالمدعو بمصلح‌الدین‌اللاری‌الانصاری ... بسمله این کتاب یعنی حاضر در ذهن وبعضی توهم کرده‌اند که این کتاب ...

انجام وقبله درخلاف جهت ظل بود چه مکهٔ شرقی است وجهت‌ظل غربی. تمت

٤ــ شرح‌الوقایه = دایرةالهندیه = زوال ــ معرفت دقت زوال

(فقه ــ عربی)

گزارشی است ازحسین‌بن سیدحسن خلخالی حنفی متوفی ۱۰۱٤هـ.ق. برمبحث وقت زوال ازکتاب شرح‌الوقایهٔ برهان‌الشریعه محمودبن صدرالشریعه‌اول متوفی۷٤۷ هـ.ق. تحقیقی است پیرامون آیه «اقم‌الصلوة لدلوك‌الشمس الی غسق‌اللیل» بمذهب حنفیه وبراساس همان کتاب شرح‌الوقایه (ر.ك. : ٥۹٥)

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی نبیه محمد سید الاولین والآخرین وعلی آله واصحابه اجمعین اما بعد فیقول‌الفقیر الی‌الله تعالی حسین الحسینی‌الخلخالی لما کان اشرف‌الطاعات بعدالایمان هوالصلوة امرالله بها وعیّن وقتها فقال ... قوله وطریقه ای طریق معرفت وقت‌الزوال وفیئه ان یستوی ...

انجام : من هذه‌المواضع شییء من‌المشرق والمغرب والشمال والجنوب. تمت

رساله اول نستعلیق ۲۵سطری ۸/۵×۱۵/۵س، تحریر سدهٔ ۱۱ ه.ق. عناوین قوله ونشان شنگرف، معلّق بحواشی و رساله دوم نستعلیق ۱۷ سطری ۷×۱۵ س، دوائر وجداول وعنوان ونشان شنگرف، بخط حمزةبن ابی‌بکر در ۱۰۷۱ ه.ق. و رساله سوم‌نستعلیق ۲۳سطری ۸×۱۵/۵ س، بخط حمزةبن ابی‌بکر دربلدهٔ بتلیس درخانه محمود چلبی درسال ۱۰۷۱ه.ق. عنوان ونشان و رموز شنگرف و رساله چهارم شبیه همین خط، این مجموعه کلاً دارای ۱۳۹ گ ۱۴/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی برخی اوراق وصالی شده درپشت صفحه اول تملك هاشم منجم‌باشی در ربیع‌الثانی ۱۳۲۱ ه.ق. ومهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی لولائی.

۶۸۴

حاشیهٔ مطول = حاشیه شرح تلخیص‌المفتاح (معانی وبیان وبدیع - عربی)

سراج‌الدین ابی‌یعقوب‌بن ابی‌بکربن محمد سکّاکی متوفی ۶۲۶ ه.ق. کتاب جامعی درانواع ادب بجز لغت نگاشته است بنام ــ مفتاح‌العلوم ــ که درسه قسم است. ۱ــ صرف ۲ــ نحو ۳ــ معانی وبیان وبدیع. قسم سوم این کتاب را شیخ جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمان قزوینی شافعی معروف به خطیب قزوینی یا خطیب دمشق متوفی ۷۳۹ ه.ق. خلاصه نموده وبنام ــ تلخیص‌المفتاح ــ موسوم داشته است. سپس این خلاصه را (یعنی ــ تلخیص‌المفتاح‌را ــ) علامه سعدالدین مسعودبن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ ه.ق. دومرتبه شرح کرده است که بار اول شرحی مفصل و مزجی بوده وبار دوم شرحی مختصر که شرح اول تفتازانی را ــ مطول ــ یا شرح تلخیص‌المفتاح گویند وبراین کتاب مطول، حواشی زیادی نوشته شده‌است ازجمله

حاشیه میرسید شریف علی‌بن محمد جرجانی متوفی ۸۱٦ هـ.ق. می‌باشد که نسخه موجود است ومکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة‌والسلام علی‌سیدالمرسلین محمد وآله وصحبه اجمعین وبعد فهذه حواشی علی‌الشرح‌المشهور لتلخیص‌المفتاح‌کنت قد قیدتها علیه مجمله ...

نستعلیق ۲۳ سطری ٦/٥×۱۳/٥ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. مصحّح ومعلق‌بحواشی، دارای ۱۳۱گ ۱۲×۲۰/٥س، کاغذ هندی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی‌لایه‌یی.

٦۸٥

مجموعه :

۱ــ شرح بیست باب (ستاره‌شناسی ــ فارسی)

اصل از نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی متوفی ۹۳٤ هـ.ق. وشرح از ملامظفر گنابادی متوفی ۱۰۳۷ هـ.ق. که آنرا درسال ۱۰۰٥ هـ.ق. بنام شاه‌عباس‌یکم ساخته است ومتن وشرح مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد وثنای بی‌ریب و ریا قدیری را سزاست که کلك صنعت او... اما بعد برارباب فهم وفطرت واصحاب ذکا وفطنت ...

۲ــ سی‌وچهار باب = رساله دراحکام تاریخ سال وفصول واحوال نیکی وبدی ... (ستاره‌شناسی ــ فارسی)

مؤلف آنرا نشناختم، شامل سی‌وچهارباب ۱ــ دراستخراج درجه طالع سال عالم ۲ــ دراحکام کلیات عالم ۳ــ احکام جزئیات ٤ــ درطالع ٥ــ۱۳ــ دراتصالات

کواکب ۱۴ــ دلیل بادها ۱۵ــ فتح باب ۱۶ــ طالع سال ۱۷ــ۱۸ــ تغییر حال وهوا ۱۹ــ دراحوال فتن وحروب ۲۰ــ درتربیع ۲۱ــ سهم‌السعاده، ۲۲ــ سهم حرب ۲۳ــ دلائل‌کلیات ۲۴ــ۲۵ــ قرانات ۲۶ــ۲۷ــ دراحکام کسوف وخسوف ۲۸ــ تأثیر مکان ۲۹ــ افساد تربیت مولود ۳۰ــ۳۱ــ احوال مولود ۳۲ــ حواس ظاهر ۳۳ــ عقل عملی وعقلی ۳۴ــ فردارات نسخه دیگری ازاین رساله در کتابخانه دانشکده الهیات مشهد موجود است بشماره ۵۱۲ .

آغاز : بسله بدانکه این مختصری است دراحکام تاریخ سال عالم و فصول و احوال نیکی وبدی وعوارضات که حادث می‌شود از راحت و رنج اصناف خلایق و برسی وچهارباب ترتیب کردیم ...

انجام : وسال هشتم باز نوبت بصاحب طالع رسد وتا آخر عمر بدین ترتیب بود والله یعلم حقایق‌الامور ...

رساله اول نستعلیق ۱۴ سطری ۸×۱۴ س، تحریر یکشنبه ۲۱ شعبان ۱۲۰۳ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، درپشت صفحه اول رونویس تقریظ شیخ بهائی وتوصیف ازاین‌کتاب با مهر چهارگوشه با سجع «عبده‌علی‌بن زین‌العابدین‌الحسینی» ومهر بیضی‌شکل با سجع «محمدعلی‌بن محمدصالح‌الشریف» ومهر حاج سید سعید و رساله دوم نیز بهمان خط با تحریر اواسط جمادی‌الاولی ۱۲۰۴ هـ.ق. کلاً دارای ۱۵۳گ ۱۴×۲۰ س، درپشت صفحه اول تملك محمدعلی‌بن محمدصالح مورخ جمادی‌الاولی ۱۲۵۷ هـ.ق. با مهر او، ونیز مهر بادامی ریزی با سجع «محمدصادق» درآغاز فهرست کتاب . جلد تیماج قهوه‌ئی .

۶۸۶

ملل ونحل **(ادیان ومذاهب ــ عربی)**

تألیف ابوالفتح محمدبن عبدالکریم شهرستانی متوفی ۵۴۸ هـ.ق. کـه چـاپ شده است . نسخه موجود ناقص است ازنیمهٔ دوم جلد اول تا اواسط خطابیه ازغالیه تا اواخر جلد دوم الباهودیه ازفصل دوم دراصحاب روحانیات .

نستعلیق ۲۳ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س؛ تحریر سدهٔ ۱۰ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، نسخه از اول وآخر ناقص است وجمله‌ای ازصفحات وصالی‌شده وبرخی اوراق آب‌دیده‌است. با مهرحاج‌سیدسعید، کاغذهندی‌دارای۱۱۳گ ۱۲/۴×۲۰/۵ س، جلد تیماج قهوه‌ای .

۶۸۷

حاشیهٔ معالم **(اصول فقه ــ عربی)**

اصل از شیخ حسن‌بن زین‌الدین عاملی متوفی ۱۱۰۱ هـ.ق. وحـاشیه از آقـا عبدالحسین‌بن آقا باقر وحید بهبهانی زنده بسال ۱۲۲۲ هـ.ق.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی علم بالقلم علم‌الانسان مالیم یعلم ... فیقول‌الاقـل الاذل عبدالحسین‌بن محمدباقربن محمد اکمل عفی عنهم هذه فوائد رشیقه وفرایـد انیقة مهمّه استفدتها من والدی‌العلامه وشیخی‌الفهامه اعلی‌الله لدیه مقامه ... حیـن قرائتی علیه هذاالکتاب‌الشریف والمصنف‌المنیف... اعنی کتاب‌المعالم ... واضفت الیها ما سنح فی‌البال‌القاصر ....

انجـام : ولیس ذلك الا تقلیدالعدم معرفةالحکم الا من تقلیدالحی وان کـان

اخباریاً بلی استقراءالاخبار واحوال السلف یکشف عن المرام کشفاً قاطعاً بحیث لایشوبه شائبةالالزام .

نسخ ۲۳ سطری ۸/۵×۱٤ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. دارای ۱٤۱ گ ۱٤/۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌ئی، با مهر کتابخانه مجدالدین . جلد تیماج تریاکی لایه‌ئی، عطف و لبه میشن مشکی .

٦٨٨

مجموعه :

۱ــ زبدةالاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ بهائی . بهاءالدین محمدبن حسین عاملی متوفی ۱۰٤۱ هـ.ق. که چاپ شده است . (ر.ك. : ٤۷۳)

۲ــ لغت **(عربی)**

فرهنگنامه‌ای است ازحرف الف تا یاء که در زیر برخی ازآنها ترجمه فارسی آن آمده است وکاتب موفق به اتمام آن نگردیده درهر حرفی بالغ بر پنجاه لغت ندارد .

آغاز : بسمله ابا . ابی . اب . ابد . ابق ــ ابل ...

رساله اول نسخ ۸ سطری ۵×۱۲/۵ س، بخط نور محمدبن میرزا احمد مشکینی در ۱۲٤۱ هـ.ق. و رساله دوم نسخ ۸ سطری ۷/۵×۱٦ س، با قلم سرخ، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی ضربی‌دارقطع ۱٤×۲۱ س .

۶۸۹

قانونچه = المختصر فی صناعةالطب = مختصر طب

(پزشکی – عربی وفارسی)

از قاضی چغمینی، محمودبن محمدبن عمر چغمینی خوارزمی زنده بسال ۸۰۸ هـ.ق. که آنرا ازکتاب قانون بوعلی سینا متوفی ۴۲۸ هـ.ق. گزین نموده است . این کتاب مشتمل بر ۱۰ مقاله است ۱ــ درامور طبیعیه درپنج فصل ۲ــ تشریح شامل ۷ فصل ۳ــ دراحوال بدن دارای پنج فصل ٤ــ درنبض مشتمل بــر ٦ فصــل ٥ــ در بهداشت ومعالجه بیماران در ۱۰ فصل ٦ــ در بیماریهای سر، دارای ۱۳فصل ۷ــ در بیماریهای سینه تا زیرناف شامل ۱۸ فصل ۸ــ دربیماریهای سایر بــدن در ۹ فصــل ۹ــ دربیماریهای ظاهر بدن وتب‌ها درهشت فصــل ۱۰ــ درقــوای خوراکی‌هــا و آشامیدنی‌ها در ۱۳ فصل . این کتاب چاپ شده است . نسخهٔ موجود از اوائل فصل سوم ازمقاله اول را دارد تا آخر با ترجمه فارسی بصورت زیرنویس .

آغاز موجود : ومبادٍ تقوی تحتاج الیها فی بقاءالشخص اوالنوع ...

نستعلیق ۱۳ سطری ۷×۱۵/٥ س، تحریر ۱۷ محــرم ۱۱۰۰ هـ.ق. درپنجاپور . با توضیحاتی بفارسی در زیر هــر سطر، عنوان ونشان شنگرف، کاغذ هندی، ناقص‌الاول، جلد کالینگور سرخ عطف وگوشه پارچه، با مهر حاج سید سعید .

۶۹۰

الفیهٔ ابن‌مالك = الخلاصة **(نحو – عربی)**

سرودهٔ ابن مالك نحوی، جمال‌الدین ابی عبدالله محمدبن عبدالله طائی متوفــی ٦۷۲ هـ.ق. (ر.ك. : ٤٦۷)

نسخ پست مختلف‌السطر محمدحسن موسوی ولد آخوند میرحسین سیرجانی در یکشنبه چهارم جمادی‌الثانی ۱۲۵٤ ه.ق. درمدرسه خوسف. کاغذ فستقی. با مهر حاج سید سعید. جلد مقوا عطف وگوشه پارچه.

٦٩١

مجموعه :

۱ـ تحریرالمعطیات **(ریاضی ـ عربی)**

اصل ازاقلیدس صوری، تعریب اسحاق‌بن حنین متوفی ۲۹۸ ه.ق. اصلاح ثابت بن قره وتحریر خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن محمد متوفی ٦٧٢ه.ق. شامل ۹۵ شکل. ازبرگ ۱ـ۱۸.

آغاز : بسمله تحریر کتاب‌المعطیات ... الخطوط والسطوح والزوایا المعلومة القدر هی التی ...

۲ـ تحریر ظاهرات‌الفلك = کتاب ظاهرات‌الفلك (ستاره‌شناسی ـ عربی)

اصل از اقلیدس، تعریب ثابت‌بن قره تحریر خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ٦٧٢ ه.ق. شامل بیست‌وسه شکل. ازبرگ ۱۸ـ۳۳.

آغاز : بسمله کتاب ظاهرات‌الفلك ... قال لان‌الثوابت تطلع دائماً من مواضع باعیانها وتقرب ...

انجام : نصف‌الکرةالظاهر والبرهان والشکل کما مر.

۳ـ تحریراکرمانالاوس = تحریرمتوسطات = تحریرمانالاوس فی‌الاشکال‌الکرویه (ریاضی ـ عربی)

اصل از مانالاوس یونانی تحریر خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ٦٧٢ ه.ق.

خواجه درآغاز کتاب اشاره به‌اختلاف نسخ وسقیم‌بودن اصلاحات نموده، ازجمله اصلاح ابی عبدالله محمدبن عیسی ماهانی واصلاح ابی‌الفضل احمدبن ابی‌سعدهروی، تا اینکه به‌نسخه‌ای که اصلاح امیر ابی‌نصر منصوربن عرق برخورده وازسرگردانی به‌در آمده است وبه تحریر این کتاب پرداخته . کتاب شامل سه مقاله است مقالهٔ اول دارای سی‌ونه شکل ومقالهٔ دوم هیجده شکل ومقاله سوم ۱۲ شکل دارد . بالجمله اشکال این کتاب بموجب اختلاف نسخ بین ۸۵ تا نودویك شکل ذکر شده . کتاب دارای صدوچهل‌ویك فصل است دراحوال آسمان وکرویت واوضاع وحرکات ومرکز آن واحوال زمین وکرویت آن واماکن مسکونه واختلاف آنها بحسب طول وعرض . ازبرگ ۳۳ــ۹۴ .

آغاز : بسمله ... اقول بعد حمدالله والثناء علیه بما یلیق به والصلوة علی محمد وآله إنّی کنت ارید ان احرر الکتب الموسومة بالتوسطات اعنی الکتب التی من شأنها ان یتوسط فی الترتیب ...

این مجموعه بخط نستعلیق ۲۱ سطری ۹×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. برخی اشکال قرمز وبرخی مشکی، کلاً دارای ۹۴ گ ۱۴/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد کالینگور لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه‌ای .

۶۹۲

شرح هدایة الحکمة = شرح الهدایة الاثیریّة (حکمت ــ عربی)

اصل از أثیرالدین مفضل‌بن عمر ابهری متوفی حدود ۶۶۰ هـ.ق. وشرح ازملا صدرای شیرازی، محمدبن ابراهیم متوفی ۱۰۵۰ هـ.ق. این شرح چاپ شده است . این نسخه کامل است .

آغاز : بسمله الحمدلله مخترع العقل الفعال ومبدع النفس الکمال معلق الصور بالمواد ومؤلف النسب بین الاعداد والابعاد ...

انجام : من ان یحصره عقد دون عقد والله اعلم بالصواب الملهم لاولی الالباب .

نستعلیق ۱۷ سطری ۷×۱٤ س، تحریر جمعه ۲۷ جمادی‌الاولی ۱۲۲۳ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف، کاغذ آهار مهره‌ئی، با مهر حاج سید سعید، جلد روغنی مشکی، یکسوی آن افتاد .

٦٩٣

مجموعه :

۱ــ حق المبین فی تصویب رأی المجتهدین وتخطئة جهال الاخباریین

(عقائد ــ عربی)

تألیف شیخ جعفربن شیخ خضر جناجی نجفی متوفی ۱۲۲۷ ه.ق. که آنرا در اصفهان بخاطر فرزندش شیخ علی‌بن جعفر نگاشته‌است . نویسنده دراین کتاب حقیقت مذهب مجتهدین واخباریین را بیان داشته ومی‌گوید آراء هردو دسته دراصول دین متحد است و درفروع هم مرجع تمام نظریات این‌دو گروه روایات ائمه اطهار می‌باشد . بنابراین هر مجتهدی اخباری است وهر اخباری نیز مجتهدی می‌باشد و اندیشمندان هردو گروه، رستگارند ومخالفینشان هلاك شونده هستند . میرزامحمد اخباری را براین کتاب ردی هست . کتاب حاضر شامل هشت مطلب ۱ــ در عقل ۲ــ دلیل عقل ۳ــ کتاب ٤ــ اخبار نبویه ٥ــ آیا اخبار تماماً علمیة الصدورند ؟ ٦ــ اجماع ۷ــ قیاس ۸ــ اجتهاد . این کتاب بسال ۱۳۱٦ ه.ق. درتهران چاپ‌شده است ازبرگ ۱ــ٤۹ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی خلق‌الانسان و علمه‌البیان ... وبعد فانه قامت الحرب علی ساق ...

۲ـ منجزات‌المریض = رسالة فی ... **(فقه ـ عربی)**

تألیف شیخ مشکوربن محمد حولاوی (اطراف بصره) نجفی ازفقهاء معروف امامیه در زمان خویش بوده است که درسال ۱۲۷۳ ه.ق. درحمام هندی نجف غرق واز دنیا رفت درحالیکه بیش‌از هفتادسال ازعمر او گذشته بود . این کتاب درسال ۱۳۲۳ ه. چاپ شده است . ازبرگ ۵۱ـ۶۹ .

آغاز : بسمله وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین و رحم‌الله علمائنا ومشایخنا اجمعین والحمدلله رب‌العالمین قال قدس سره، اما منجزات‌المریض‌الواقعة فی وقت مرضه الذی لم یتخلل بینه وبین موته ...

۳ـ التسامح فی ادلة‌السنن **(اصول فقه ـ عربی)**

تألیف شیخ مرتضی انصاری‌بن مولی محمد امین دزفولی تستری نجفی متوفی ۱۲۸۱ ه.ق. ازبرگ ۷۱ـ۸۴ .

آغاز : بسمله‌المشهور بین اصحابنا والعامة‌التسامح فی ادلة‌السنن بمعنی عدم اعتبار ما ...

رسالهٔ اول بخط نسخ ۱۸ سطری ۸/۵×۱۵س، تحریر محرم ۱۲۹۹ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، و رساله دوم شکسته نستعلیق ۲۱ سطری ۹/۵×۱۷ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق. و رساله سوم نسخ ۱۸ سطری ۸×۱۵ س، کلاً دارای ۸۴ گ، ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ اصفهانی، جلدمقوا روکش‌نارنجی‌رنگ، عطف میشن قهوه‌ئی .

٦٩٤

ترجمة المحتضر فی اثبات حضورالنبی والائمة عندالمحتضر = ترجمهٔ المحتضر فی ذکر روایاتٍ دالة علی حضور الامام عند کل میت فی حال‌الاحتضار

(عقائد ــ فارسی)

اصل از شیخ حسن‌بن سلیمان حلّی وترجمه از احمدبن محمد حسینی (قرن ۱۳ هـ.ق.) که آنرا بنام محمدجعفرخان حاکم زمان خویش ساخته است .

آغاز : بسمله حمد بی‌حد سزاوار حکیمی است احد که شارع ولایت را طریق هدایت گردانید ... اما بعد چنین گوید ... شاهد براین مقال ملاحظه احوال شیخ فاضل کامل وحبر عالم عامل شیخ حسن‌بن سلیمان‌بن محمد است که از اجله مشایخ سلسله علیه اثنا عشریه ...

شکسته نستعلیق خوش ۱۵ سطری ۹×۱٤/٥س؛ بخط محمدمهدی‌بن محمد اشرف عامری در چهارشنبه ۷ صفر ۱۲۳۰ هـ.ق. بدستور محمدجعفرخان حاکم؛ عنوان ونشان شنگرف، دارای ۱۸٥ گ ۱٤/٥×۲۰/٥ س؛ کاغذ فرنگی ، جلد تیماج مشکی .

٦٩٥

منهاج‌الهدایة الی (علی) احکام‌الشریعة **(فقه ــ عربی)**

تألیف حاج ملامحمد ابراهیم‌بن محمدحسن خراسانی کرباسی متوفی ۱۲٦۳هـ. ق. کتاب معروفی است که چاپ شده . شامل چهاربخش : عبادات، عقود وایقاعات و احکام که نسخهٔ ما ازآغاز تا آخر جهاد را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدانا الی معالم‌الاسلام وارشدنا الی قوانین شرایع‌الدین ...

نسخ ۲۱ سطری ۹×۱٤/٥س، تحریر ۲۲ ربیع‌الاول ۱۲٥٥ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار . قطع ۱٥×۲۱س.

٦٩٦

مجموعه :

۱ــ اعتقادات **(شعر ــ عربی)**

ارجوزه‌ای در ۸٤ بیت است شامل فهرستی ازعقائد شافعی دراصول‌اعتقادات.

برگ ۱ــ۳

آغاز : بسمله باحمد ربّی طاعة وتعبّداً وانظم نظماً عقد فی‌العقیدة اوحدا

واشهد ان‌الله لا رب غیره تعزّز قدما بالبقاء و تفردا

انجام : وسلم تسلیماً کثیراً مؤیّدا .

۲ــ المختصر (فی فروع‌الشافعیة) **(فقه ــ عربی)**

تألیف ابوشجاع اصفهانی، احمدبن حسن‌بن احمد اصفهانی عبادانی بصری شافعی، زاده شده بسال ٤۳٤ هـ.ق. ومتوفی حدود ٥۰۰ هـ.ق. کتاب معروفی است درفقه شافعی ازطهارت تا شهادات که شروح متعددی برآن نگاشته شده است .

برگ ۳ــ۱۹ .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین و صلی‌الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین قال‌القاضی ابوشجاع احمدبن ... سألنی بعض‌الاصدقاء حفظهم‌الله تعالی ان اعمل

مختصراً فی‌الفقه علی مذهب‌الامام‌الشافعی ... کتاب‌الطهارة‌المیاه التی یجوز بها التطهیر سبعة میاه ماءالسماء ...

۳ـ دعاء **(عربی)**

ازبرگ ۱۹ــ۲۲ .

٤ـ الرسالة‌المحمدیة فی احکام‌المیراث‌الأبدیه **(فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ یوسف‌بن احمدبن ابراهیم بحرانی صاحب حدائق متوفی ۱۱۸٦ه. ق. که آنرا درشیراز، درسلخ رمضان ۱۱۵۵ ه.ق. دریك مقدمه شامل چند مبحث و شش فصل ویك خاتمه برای برادرش شیخ محمدبن احمد بحرانی نگاشته وبنام همو ــ محمدیه ــ موسوم داشته‌است . رسالهٔ بسیارخوب‌وپرفایده‌است. ازبرگ۲٤ــ۷۵.

آغاز : بسمله امّا بعد حمدالله‌الملك‌المانح بماله من‌المحامد والممادح والصلوة علی ... فیقول‌الفقیر ... قد سألنی‌الأخ‌الصالح ... الشیخ‌محمدبن‌الشیخ‌احمدافاض‌الله تعالی علیه ...

رسالهٔ اول تا سوم به‌یك خط نگاشته شده است . نسخ ۲۱ سطری ٦/۵×۱٦/۵س، که رساله سوم بخط محمدهاشم تحریر ۱۱۷٤ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، و رساله چهارم نسخ ۲۲ سطری ٦/۵×۱۸ س، تحریر در زمان حیات مؤلف . معلق بحواشی با امضاء ــ منه دام ظله‌العالی ــ عنوان ونشان شنگرف، این مجموعه دارای ۷٦ گ ۱۰×۲۱ س، که درآخر یك‌برگ یادداشتهای فقهی، کاغذ اصفهانی جلد مشمع مشکی عطف وگوشه پارچه .

۶۹۷

غنیة النزوع الی علمی الاصول والفروع **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف سید عزالدین ابی‌المکارم حمزة‌بن علی‌بن زهرة‌بن ابی‌المواهب علی‌بن ابی‌سالم حسینی حلّی متوفی ۵۸۵ هـ.ق. (ر.ك. : ۶۵۹)

این نسخه ازاصول فقه تا به‌حج را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله الملك‌الدیان‌المبین‌الحجة والسلطان ... وبعد فلما مُنِیَ المکلّفون ...

انجام : ابواب‌الحج والعمرة . الاجماع ان‌الحجج واجب علی‌کل مستطیع فی العمر مرة واحدة والمذهب انه علی‌الفور فی عام‌الوجوب .

نسخ ۱۷ سطری ۸/۵×۱۳ س، تحریر سدهٔ ۹ هـ.ق. عنوان شنگرف نسخه را کاتب بآخر نرسانده است . دارای ۱۴۶ گ ۱۵×۲۰/۵ س، کاغذ آسیب موریانه دیده است . نسخه تصحیح ومقابله شده‌است. جلد مقوا عطف میشن‌سرخ.

۶۹۸

معرفة‌المبدءالاول **(حکمت ــ عربی)**

به‌شرحی می‌ماند بریکی ازمتون حکمت که مطالب تحت عنوان ــ ان قلت، قلت ــ آمده است و درمواضع متعددی ازاین رساله آمده که این شرح ازآن یکی ازشاگردان ملاصدرا می‌باشد .

آغاز : بسمله‌المقالة‌السادسة فی معرفة‌المبدءالاول للوجود کله تعالی شانه وانه موجود وانه لا شریك ولاندله وفی معرفة‌الذاتیة وغیرالذاتیة وفی‌الدلالة علی نسبته

المعقولات بل‌الموجودات الیه وفی ایضاح ان صفاته‌الایجابیته ...

انجام : مفهومات الفاظ‌الصفات وفی هذاالقدر غُنْیة للبیب والذکی الذی لـه ذهن مستقیم ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب او القی‌السمع وهو سمیع .

نستعلیق ۱۶ سطری ۷/۵×۱۴ س، تحریر ۱۱۰۷ هـ.ق. عنوانها شنگرف، دارای ۳۲گ ۱۵×۲۰/۵ س، درپشت‌صفحه اول مهر بیضی‌شکل با سجع «محمدمهدی‌بن محمدکاظم الحسینی» کاغذ آهار مهره‌یی با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی .

۶۹۹

کافی = روضه ... **(اخبار ــ عربی)**

تألیف شیخ کلینی، محمدبن یعقوب متوفی ۳۲۸ هـ.ق. که چاپ شده است .

نسخ ۱۵ سطری ۸/۵×۱۳ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، مصحّح، معلّق به‌حواشی با امضاء ــ م ب سلمه‌الله ــ پشت صفحه اول تملك عبدالحسین‌بن شیخ سلطان جزائری نجفی، ونیز تملك محمدبن یعقوب علی هزار جریبی مورخ ۱۱۵۴ هـ.ق. با مهر چهارگوشه با سجع «محمد رسول‌الله» ومهر بادامی دیگری درهمین صفحه هست ، با سجع «یا اباالحسن» نسخه ناقص‌الآخر است . جلد تیماج ضربی‌دار سرخ، قطع ۱۵×۲۱ س .

۷۰۰

مجموعه :

۱ــ طب قدیم **(فارسی)**

ناشناخته . بدون آغاز وانجام است . عناوین موجود (دربرگ ٤) فصل دوم در

ایازجات فصل سوم درجوارشات فصل چهارم درمعاجین کبار وصغار . درهـریك از این فصول، پس‌از ذکر دارو، صفت آن وکاربردش را بیان می‌دارد . ازبرگ ۱ــ۳۲.

آغاز موجود : بدل تخم کرفس حاشا بدل افتیمون عصارهٔ ائیل‌کـه بترکی ... (دربرگ دوم) نسخهٔ دیگر که معمول حکیم فاضل مسعود عمادالدین محمود است و با نسخه کامل‌الصناعه اختلاف سهل دارد ...

۲ــ اصول دین = رساله در ... **(کلام وعقائد ــ فارسی)**

از میرزای قمی، میرزا ابوالقاسم‌بن ملامحمدحسن شفتی گیلانی قمی متوفـی ۱۲۳۱ هـ.ق. دریك مقدمه وپنج باب . مقدمه درفرق میان اصول دین ومذهب . باب اول درتوحید شامل سه فصل ۲ــ عدل دارای چند مبحث ۳ــ نبوت درچند مطلب ٤ــ درامامت شامل دومقصد ٥ــ معاد . این رساله درسال ۱۳۰۸ هـ.ق. چاپ شـده است . ازبرگ ۳٤ــ٦۱ .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد چنین گوید اقل عبادالله ابوالقاسم‌بن حسن‌جیلانی که این چند کلمه‌ایست دراصول دین با دلیلهای اجمالی موافق فهم وطاقت عوام ...

رساله اول نستعلیق ۱۵ سطری ۸×۱۲/٥ س، تحریـر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عناوین شنگرف، نسخه از اول وآخـر ناقص است . و رساله دوم نسخ ۱۹ سطری ۹/٥×۱٥ س، تحریـر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، کلاً دارای ٦۱ گ، ۱۳×۲۰/٥ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌ئی با مهر حاج سید سعید .

۷۰۱

القضاء والشهادات **(فقه ــ عربی)**

قرن ۱۳ هـ.ق. بحثی است مبسوط واستدلالی‌که کتاب قضاء آن شامل سه‌مقصد

است . اول درقاضی وصفات آن، دوم درکیفیت قضاء سوم دراحکام‌دعاوی . مطالب تحت عنوان (التقاط) بیان گردیده است این نسخه همان است کـه در الذریعـه : ۱۴۱/۱۷ معرفی شده است . درپشت صفحه اول با خط مغایر آمده است : تقریرات آخوند طوسی اعلی‌الله مقاله که گویا مراد همان مرحوم آخوند خراسانی متوفـی ۱۳۲۸ هـ.ق. باشد .

آغاز : بسمله حمد له ... ومقاصده ثلثةالاول فی‌القاضی وصفاته والثانی فـی کیفیت‌القضاءالثالث فی احکام‌الدعاوی . فی‌القاضی . القضاء فی‌اللغة لمعان کثیـرة منها ما هوالمراد به ...

انجام : ثم یقسمان ترکةالام نصفین کما لو لم یکن لها ولد اصلاً ویکون ترکته لابن ابیه . هذا ما وجدنا من افادته والحمدلله اولاً وآخراً وظاهراً وباطناً .

نسخ ۱۹ سطری ۷/۵×۱۴ س، تحریر سـدهٔ ۱۴ هـ.ق.
عنوان ونشان قرمز، دارای ۲۶۶ گ ۱۲/۵×۲۱ س، کاغـذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار.

۷۰۲

حدیقةالمتقین فی معرفة احکام‌الدین لارتقاء معارج‌الیقین (فقه ــ فارسی)

تألیف مجلسی اول . محمدتقی‌بن مقصودعلی اصفهانی متوفی ۱۰۷۰ هـ.ق. در بیان عبادات واحکام غیرعبادی شامل مقدمه وپنج باب وخاتمه . مقدمـه دربیـان فضیلت نماز باب اول دراحکام طهارت ۲ــ دراحکام نماز ۳ــ احکام زکوة وخمس ۴ــ احکام روزه ۵ــ احکام حج و زیارات . خاتمه دربیان احکام غیرعبادات کـه دانستن آن ضروری است مکلّف را . این کتاب درهندوستـان بسال ۱۲۶۵ هـ.ق. چاپ سنگی شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی اشرف‌المطهرین محمد وعترته المعصومین وبعد چنین گوید اضعف عبادالله‌الغنی محمدتقی‌بن مجلسی‌الاصفهانی .

نسخ ۱۵ سطری ۹/۵×۱۵/۵ س، که با دوقلم نگارش یافته است . قسمت اول که تا آخر نماز جماعت است بخط رضوی، برای ملامحمدصادق ابن ابی‌الفتوح در دارالسلطنهٔ اصفهان در ۱۴ جمادی‌الاولی ۱۱۴۴ هـ.ق. وقسمت دوم بخط نسخ ۱۷ سطری ۹/۵×۱۵ س، تحریر ۷ محرم ۱۳۱۶ هـ.ق. که از اول زکوة تا آخر اعتکاف است . کلاً دارای ۳۳۸ گ ۱۳×۲۰/۵ س، عنوان ونشان شنگرف، کاغذ هندی، با مهر حاج سید سعید، جلد کالینگور سبز عطف وگوشه پارچه .

۷۰۳

مفاتیح‌الشرایع **(فقه ــ عربی)**

تألیف ملامحسن فیض کاشانی متوفی ۱۰۹۱ هـ.ق. فقه استدلالی مختصری است که چاپ شده شامل ۱۲ کتاب و دوخاتمه درعبادات‌وسیاسات‌وعادات‌ومعاملات درهریك ازآنها شش کتاب وخاتمه هرکتاب شامل مقدمه وچند باب با عناوین ــ مفتاح ــ نسخهٔ موجود ازآغاز تا خاتمه درحیل شرعیه را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدانا لدین‌الاسلام وسن لنا الشرایع والاحکام ... قال مولانا وامامنا ابوعبدالله ...

نسخ ۲۱ سطری ۸×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. تصحیح ومقابله شده است . عناوین وجدول‌صفحات شنگرف، ناقص‌الآخر، دارای ۳۰۲ گ، ۱۳×۲۰ س، کاغذ هندی، برخی اوراق وصالی شده، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار، با مهر حاج سید سعید .

۷۰٤

مجموعه :

۱ــ وعد و وعید = ترجمه دوحدیث در ... (عقائد ــ فارسی)

از مجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. در دیباچه آمده است : چون توسن سرکش نفس انسانی بشهوات نفسانی و وساوس شیطانی پیوسته ازصراط مستقیم طاعت جناب یزدانی منحرف می‌گردد وبدون وعد به نعیم وتازیانه وعید بعذاب جحیم عود او بطرف مستقیم شرع قویم میسّر نمی‌شود لاجرم قرآن و حدیث ازین‌دونوع مشحون وآیات متظافره واخبار متواتره دراین‌دو باب ازحد وعد واحصی افزون است وچون ایراد جمیع آنها درین رساله عجالةً مقدور نیست و دو حدیث دراین‌دوباب درکتب علمای سلف وقدمای اصحاب باسانید معتبره بنظرقاصر رسید ... ترجمه آنها اکتفا می‌نماید ... هردوحدیث ازکتاب اختصاص شیخ مفید نقل وترجمه شده‌است . ازبرگ ۱ــ۲۹ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اعد لاولیائه جنات‌النعیم ولاعدائه ...

انجام : بدرجات عالیه با قید بهشت جاوید فایز گرداند الحمدلله و صلی‌الله علی سیدناالمرسلین محمد وآله ... اکرمین .

۲ــ زکات = رساله در ... (فقه ــ فارسی)

ازمجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. ازبرگ ۲۹ــ۳۳ .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین ... بعد بدانکه زکوة در نه‌چیز واجب می‌شود اول طلا هرگاه ...

انجام : وبرای ضرورت باین‌قدر اکتفا نموده والسلام علی من‌اتبع‌الهدی .

۳ـ کفارات **(فقه ـ فارسی)**

ازهمو . که درصفر ۱۰۹۱ هـ.ق. آنرا ساخته است . ازبرگ ۳۳ـ۳۷ .

آغاز : بسمله الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی محمد وآله خیرةالوری اما بعد کفاره بردونوع است کفارات .

انجام : باز کفاره را بعمل بیاورد باینجا ختم کردم رساله را والحمدلله اولاً و آخرا وصلی‌الله علی محمد وآله .

٤ـ شکوك نماز **(فقه ـ فارسی)**

ازهمو . دریك مقدمه وپنج فصل وخاتمه . مقدمه دربیان اصطلاحی چند . فصل اول دربیان خلل عمدی نماز . فصل دوم دراحکام سهو . فصل سوم دراحکام شك . ازبرگ ۳۷ـ٤٥ . ناقص‌الآخر .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اذاح ظلمات‌الشبهات والشکوك والاوهام عن مناهج‌المسائل ... اما بعد چنین گوید خاك راه سالکان مسالك شرع ...

٥ـ خلاصة‌المنهج **(فقه ـ فارسی)**

قرن (۱۳ هـ.ق.) مؤلف پیش‌ازاین رسالهٔ علمیه‌ای درعبادات بطورمفصل‌نگاشته بنام منهج‌الراشدین وپس‌ازآن بعضی ازبرادران روحانی ساکن‌قزوین ازاوخواسته‌اند که رسالهٔ مختصری نیز بنویسد . لذا همان را گزین نموده واین‌کتاب‌را ساخته‌است. ازبرگ ٤۷ـ۷۰ . ناقص‌الآخر . ازطهارت تا احکام جبیره .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی تطهّر عن‌الادناس وتقدس بذاته عن ترکیب‌ـ الاجناس . چون سابق ایام کتاب ...

این مجموعه بخط شکسته‌نستعلیق ۱۶ سطری ۶ × ۱۵/۵ س، تحریر ۱۲۳۵ هـ.ق. رساله آخر ناقص‌الآخر است. کلاً دارای ۷۰ گ ۱۱/۵ × ۲۱ س، کاغذ فستقی. جلد تیماج‌مشکی لایه‌ئی.

۷۰۵

تنبیهات‌المنجمین **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

تألیف ملامظفربن محمدقاسم گنابادی منجم که آنرا درصفر ۱۰۳۱ هـ.ق. بنام شاه‌عباس یکم دریك مقدمه وشش باب ویك‌خاتمه ساخته است (ر.ك. : ۵۸۷)

آغاز : بسمله سپاس وستایش مالك‌الملکی را سزاست که ...

نسخ ۱۷ سطری ۱۰ × ۱۶/۵ س، تحریر دوشنبه هشتم ذی‌قعده ۱۲۰۵ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، دارای ۲۰۶ گ ۱۶ × ۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی.

۷۰۶

مقدمهٔ واجب = رسالة فی .. **(اصول فقه ــ عربی)**

رسالهٔ مبسوط ومستدلی است که مؤلف آنرا نشناختم. درآن از سبزواری و محقق خوانساری و وحید بهبهانی ومیرزای قمی یاد شده است. درپشت صفحه بدرقهٔ کتاب با خط مغایر آمده‌است ظاهراً تألیف شیخ مرتضی انصاری باشد؟ در پشت صفحه اول نیز با قلم مغایر آمده : این کتاب مشتمل است برمقدمهٔ واجب. حق‌المبین. منجزات مریض. تسامح درادلهٔ سنن. شاید این کتاب با شماره ۶۹۳ یکی بوده و درصحافی جدا شده است؟ چون بقیه رساله‌های مذکوره درآنجاهست.

آغاز : فی مقدمةالواجب وقبل‌الشروع فی تحقیق‌المسألة ینبغی ان یعلم انها من علم‌الفقه کما قد یتوهم من علم‌الاصول ...

انجام موجود : اذ لیس‌الکل‌الاعبارة عن عدة اجزاء .

نسخ ۱۸ سطری ۸×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. نسخه را کاتب بآخر نرسانده است . دارای ۷٦ گ ۱۵/۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، جلد مقوا با روکش لاجوردی‌رنگ عطف میشن سرخ .

۷۰۷

شرح دیوان نابغه **(ادب – عربی)**

اصل از نابغهٔ ذبیانی، ابوامامه زیادبن معاویه متوفی ٦۰٤ هـ.ق. میلادی از شعرای نامی جاهلیت وشرح از ادیب نحوی لغوی ابوبکر وزیر عاصم‌بن ایوب بطلیوسی متوفی ٤۹٤ هـ.ق. که مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله قال‌الوزیر ابوبکر صاحب‌المظالم عاصم‌بن‌ایوب ابقاه‌الله وسلمه...

انجام : ان‌العرب والترك والعجم کانوا یاملونه ویرجون خیره وتم .

نسخ خوش ۱۸ سطری ۷/۵×۱۳/۵ س، تحریر ۱۲٤۸ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، درکنار صفحه اول مهر بیضی‌شکل از شاهزاده فرهاد میرزا معتمدالدوله با سجع «عبده‌الراجی فرهاد» دارای ۵۵ گ ۱٤×۲۰/۵ س، کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۰۸

المختار فی‌الطب = المختار فی‌الطب‌الجمالی = المختارات فی‌الطب

(پزشکی ــ عربی)

گزینه‌ای است ازطب جمالی که برای جمال‌الدین وزیر معروف به ــ جواد ــ نگاشته شده است . تألیف ابن‌هبل تبریزی، شیخ مهذب‌الدین علی‌بن احمدبن هبل تبریزی بغدادی موصلی متوفی ۶۱۰ هـ.ق. که به ــ خلاطی طبیب ــ نیز مشهور است مدتی به‌روم مسافرت کرد وبه‌موصل برگشت وتا آخر عمر درآنجا سکونت گزید . شامل چهارکتاب است دریك مجلد . کتاب اول دراصول کلیهٔ پزشکی است ازتعریف وموضوع وفایده وارکان بدن آدمی ومزاجهای هرعضو واخلاط اربعه و تشریح استخوانها واعصاب و رگها وتشریح دماغ وگوش وچشم ... دوم در ادویه مفرده سوم در ادویه مرکبه چهارم درببماریها وعلامات وعلاج آنها . این کتاب در چهارمجلد در حیدرآباد دکن بسال ۱۳۶۳ هـ.ق. بقطع وزیری چاپ شده است .

آغاز: بسمله قوله‌الحمدلله افتتح‌بحمدالله بعد...وامّا ارسطوطالیس‌فانه‌کتب‌الی الاسکندر هذه ... (اولین‌فصل) فصل لکل واحدٍ من‌الناس حدٌ من‌الاستعداد فی قبول‌الصنایع والعلوم بحسبه یکون ...

انجام : فانه یدل علی ان‌الموت وحی واذا تفیاالمریض الوانا مختلفه ریّة ... وما هذا ذلك فهو جید .

نسخ ۲۳ سطری ۷/۵×۱۵/۵ س، تحریر شعبان ۱۰۲۶ هـ.ق. عناوین شنگرف، صفحات مجدول بطلا ومشکی . دارای ۶۶۹ گ ۱۳×۲۱ س، قسمتی ازصفحه اول بجای مانده که

بر روی کاغذی هم قطع کتاب وصالی شده وگویا بـرگ دوم هم کسر است . بخشی ازبرگ آخر نیز کسر است . بـا مهر حاج سید سعید جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار عطف میشـن مشکی .

۷۰۹

حاشیهٔ تهذیب‌المنطق = حاشیه ملاعبدالله **(منطق ــ عربی)**

اصل از تفتازانی وحاشیه از ملاعبدالله یزدی شاه‌آبادی متوفی ۹۸۱ هـ.ق. کـه آنرا درچهارشنبه ۲۰ ذی‌حجه ۹۶۷ هـ.ق. درنجف اشرف ساخته است ومکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله قوله الحمدلله افتتح بحمدالله بعدالبسملة ابتداء بخیرالکلام ...

نسخ ۱۷ سطری ۶/۵×۱۳ س، بخط ولی‌الدین علی‌بـن حسیب خوانساری در ۱۲۴۰ هـ.ق. برای سیدامیرمحمدحسین نگاشته است ــ عنوان و نشان قرمز، متن تهذیب در پیشانی صفحات . با مهرکتابخانه مجدالدین . کاغذ فرنگی،جلدمشمع مشکی عطف میشن سرخ، قطع ۱۴×۲۰/۵ س .

۷۱۰

القواعد والفوائد = قواعد شهید **(فقه ــ عربی)**

تألیف شهید اول، شمس‌الدین ابوعبدالله محمدبن جمال‌الدین مکّی عاملـی جزینی مقتول بسال ۷۸۶ هـ.ق. ازبهترین کتب شیعی درباره قواعد کلّی فقه است . شهید ــ مطالب این کتاب را تحت عنوان ــ قاعده ــ قاعده‌ای ازقواعد اصولی یـا ادبی را بیان داشته سپس فروع فقهی که برآن اصل متفرع است توضیح می‌دهـد . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله اللّهم إنی احمدك والحمد من نعمائك واشكرك والشكر من عطائك ...

نسخ ۲۲ سطری ۹/۵×۱۵/۵س؛ بخط علی‌بن حسین‌بن محمود عسکری در شنبه ۱۰ جمادی‌الاولی ۹۴۲ هـ.ق. از روی نسخهٔ نوشته شده از روی نسخه اصل که بخط پسر مؤلف یعنی ضیاءالدین علی‌بن محمدبن مکی نبشته شده وتصحیح و مقابله گردیده . دارای ۱۶۵ گ ۱۴/۵×۲۰/۵ س؛ کاغذ سمرقندی، برخی اوراق وصالی شده، جلد تیماج عنابی.

۷۱۱

نقدالرجال = رجال میرمصطفی (عربی)

تألیف میرسیدمصطفی‌بن حسین حسینی تفرشی زنده بسال ۱۰۴۴ هـ.ق. که آن را در ۱۰۱۵ هـ.ق. ساخته است (ر.ك. : ۵۶۶)

شکسته نستعلیق زیبای ۲۱ سطری ۸/۵×۱۴س؛ بخط محمدبن محمدمهدی حسینی در ۲۰ ربیع‌الاول ۱۲۵۹ هـ.ق. این سومین نسخه‌ای است که تاکنون دراین کتابخانه بخط همین کاتب دیده‌ایم اولین‌آنها بشماره ۵۶۶ که آن‌را در ۶ رمضان ۱۲۵۸ هـ.ق. نوشته و دومین آن بشماره ۶۸۱ که آن‌را درسلخ شوال ۱۲۵۴ هـ.ق. نبشته وسومین آنها همین نسخه می‌باشد که دارای یك سرلوح زمینه طلا که با سفیدآب وزنگار ولاجورد گل وبوته‌اندازی شده، صفحات مجدول بطلا ومشکی وآبی، کمند مشکی، عنوان ونشان شنگرف دارای ۱۶۴ گ ۱۴/۵×۲۰/۵ س، درپشت صفحه اول تملك حسین موسوی با مهر بیضی‌شکل کوچك او با سجع «عبده حسین‌الموسوی»

ونیز یادداشت خریداری محمدبن کاظم بروجردی مورخ۱۲۹۵ ه.ق. درهمدان . کاغذ آهار مهره‌ئی، دارای مهر حاج سید سعید، جلد تیماج ماشی‌رنگ ضربی‌دار .

۷۱۲

دیوان صابر ترمذی = دیوان ادیب صابر (شعر ـ فارسی)

سرودهٔ شهاب‌الدین ادیب صابربن اسماعیل بخارائی خراسانی متوفی ٥٤٦ یا ٥٤٧ ه.ق. ازمشاهیر شعرای پارسی‌زبان قرن ششم هجری‌بوده که ازترمذ وبخارا به مرو آمده وبا رشیدالدین وطواط معارضاتی داشته وبا خاقانی وامیرمعزی ونظامی عروضی ومسعود سعد سلمان معاصر بوده ونزد سلطان سنجر معزز ومحترم بوده . گویند سلطان سنجر او را بعنوان رسالت بسوی اتسز خوارزمشاه فرستاد، اتسز صابر را در خوارزم نگاه داشت، چون ادیب صابر دانست که اتسز دونفر را مأمور کشتن سنجر نموده او را آگاه ساخت و سلطان سنجر قبلاً آن دوتن را دستگیر و کشت وچون اتسز ازاین واقعه با خبر شد، فرمان داد تا ادیب صابر را درشب به جیحون انداخته وغرق کردند . این دیوان چاپ شده است .

آغاز : بسمله شهاب‌الدین ادیب صابر غفرالله دانشمندی ماهر وادیبی فاضل ...

نهاد دولت جاوید در زمانه قدم کشید رایت اقبال بر ستاره علم

انجام: آن‌روزکه‌گویم بتونزدیك‌ترم چون نیك‌نظرکنی زتو دورترم

نستعلیق ۱۷سطری ۸/٥×۱٤/٥س، بخط عبدالکریم‌بن ملا عبدالرحیم نقنه‌ئی ازمحال سمیرم سفلی در صفر ۱۲٥٦ه. ق. عنوان ونشان قرمز، دارای ٦٥ گ، ۱٥×۲۱ س، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ای ضربی‌دار .

۷۱۳

جُنگ (فارسی)

شامل نصایح میرزا حبیب‌الله بفرزند خود، گفتارهائی به‌طنز است.

آغاز : ای فرزند درحالت فقر وغنا قرض بسیار گیر وحاشا کن که هیچ‌تجارتی به ازآن نیست ... درچهاربرگ پس‌ازآن گزینه‌ای اشعار ازحافظ، نشاطی، شایسته، ملا احمد نراقی، علی‌خان ظهیرالدوله، هلال، پرتو قاجار، دهلوی، قوتی، عاشق، حسن نهاوندی، شاپور، ظهیر فاریابی، قاضی سمرقند، عصمت عطار، قاآنی، هاتف، اشرف‌السلطنه، مشتاق، ملال، واشعاری ازمحرر این جنگ.

شکسته نستعلیق مختلف‌السطر بخط جامع این جنگ، تحریر ۱۳۱۹ هـ.ق. بطور چلیپا. برخی اشعار با جوهر آبی و سرخ، دارای ٥٤ گ ۱٦/٥×۲۰/٥ س، کاغذ ایرانی، جلد تیماج لایه‌ئی قهوه‌ئی.

۷۱٤

مختصر نافع = النافع فی مختصرالشرایع (فقه ــ عربی)

تألیف محقّق اول، نجم‌الدین ابوالقاسم جعفربن حسن‌بن ابی‌ذکریا هذلی‌حلّی متوفی ٦۷٦ هـ.ق. ازمتون مختصرهٔ درفقه امامیه است که مکرر چاپ شده.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی‌صغرت فی عظمته عبادةالعابدین ...

نسخ ۱۵ سطری ۷×۱۳ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. معلق بحواشی ع. ل. درآخر نسخه آمده «صاحبه ومالکه احمدبن علی طائی» عنوان شنگرف، با توضیحاتی درحاشیه ازمحرر نسخه، کاغذ کمی آبدیده جلد مقوا با روکش نارنجی‌رنگ‌عطف میشن سرخ. با مهر حاج سید سعید قطع ۱۳/٥×۱۹/٥ س.

۷۱۵

مجموعه :

۱ـ جامع‌الاسرار **(عرفان ـ فارسی)**

از نور علیشاه، محمدعلی‌بن میرزا عبدالحسین‌بن محمدعلی رقّی طبسی مقتول بسال ۱۲۱۲ هـ.ق. درموصل که از بزرگان سلسله صوفیهٔ نعمت‌اللهی است . این‌کتاب به‌نظم ونثر است که نظیر گلستان سعدی ساخته است و درباره عشق و دل و ... می‌باشد ومکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله . سپاس بی‌قیاس وحمد بیحد مرآن کنز خفارا باد سرمد

انجام : قید منه تا ننهی پا بقید صید مکن تا نکنی خویش صید

۲ـ آیةالنور = اصول وفروع = رساله در ... **(عرفان ـ فارسی)**

ازهمو، دراصول وفروع دین واسرار باطنی آن بروش عرفان شیعی .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد بدانکه برهرمکلفی واجب است که سبّاح نظر را در دریای بی‌انتهای فکرت غوطه‌ور سازد وبدیدهٔ بصیرت ...

انجام : ز یمن مقدم آن شاه عادل جدا گردد زهم ناحق وباطل .

۳ـ قصیده **(شعر ـ فارسی)**

سه قصیده است درمدح شاه نعمت‌الله ولی که مطلع هریك بترتیب عبارتند از :

الف : شب کزین بارگاه فرخ‌فر خیمه برکند خسرو خاور

ب : سروقدا اگر جهان یکسر گردد از ظلم و جور زیر وزبر

ج : باز طرف گلشن از فیض بهار افسر سلطان گل شد آشکار

٤ــ دیوان نورعلیشاه **(شعر ــ فارسی)**

ازهمو، شامل غزلیات بترتیب حروف تهجی درقافیه وترجیعات، مثنوی درشرح وترجمه خطبه‌البیان و رباعیات . تا اینجا دیوان اول بپایان می‌رسد پس‌از غزلیات و ترجیعات وتضمین چند قصیده که کلا بالغ بر ۳۵۰۰ بیت می‌شود .

آغاز : بسمله

ای نام خوشت جوهر شمشیر زبانها پیوسته ازاین سلسله زنجیر بیانها

انجام :

برخیزم و سر نهم بپایت بنشینم و جان کنم فدایت

این مجموعه بخط نستعلیق ۱۲سطری ۷/۵×۱۵/۵س، بخط ابوالقاسم اصفهانی ابن‌آقابزرگ ولد حاجی محمدمهدی تحریر دیوان اول پنجشنبه ۲۹ رمضان ۱۳۰۶ هـ.ق. درمیان قطعه شعر از میرزا عبدالرحیم اصفهانی با خط او بتاریخ شعبان ۱۳۲۳ هـ.ق. و درپشت صفحه اول یادداشتی بخط غلامرضابن آقامحمدحسین حریرفروش گلشن مورخ ۱۳۱۱ هـ. ق. در ذیل همین خط آمده است : این خط غلامرضا معروف به سامانی ازفقرای سلسله نعمت‌اللهی می‌باشد و در گوشه صفحه آخر یادداشتی ازکاتب نسخه ابوالقاسم اصفهانی مورخ ۱۳۱۸ هـ.ق. آمده است که قسمتی ازآن‌را پاك‌کرده‌اند . ظاهراً یادداشتهای تکمیلی را تأیید کرده است . کاغذ آبی‌رنگ، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار .

۷۱٦

ترجمهٔ تقویم‌المحسنین **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

اصل از ملامحسن فیض کاشانی، محمدبن مرتضی‌بن شاه محمود موفی ۱۰۹۱هـ.

ق. ومترجم ناشناس . دستور انجام کارها درروزهای میمون وبیان روزهای نامیمون و ... شامل یك مقدمه وچند فصل وجدولها ویك خاتمه وتکمله ونصیحت .

آغاز : بسمله حمد وسپاس مرخدای را که آفرید مارا دراحسن تقویم وهدایت کرد ما را ... اما بعد مصنف رساله تقویم‌المحسنین گوید که چون‌دیدم جمعی‌کثیر...

نسخ پست ۱۳ سطری ۱۳×۱۷/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. کاغذ فستقی ونخودی‌رنگ، دارای ٤٦ گ ۱۷×۲۰/۵ س، درآخر نسخه چند برگ درمطالب گوناگون و ادعیه و اوراد . جلد تیماج لایه‌ئی عنابی .

۷۱۷

مجموعه :

۱ــ شرح فوائد = شرح‌الفوائدالحکمیةالاثنی عشریة (حکمت ــ عربی)

اصل وشرح از شیخ احمدبن زین‌الدین احسائی متوفی ۱۲٤۱ هـ.ق. احسائی‌این شرح را بخواهش آخوند ملامشهدبن ملاحسین‌علی شبستری درشب ۹ شوال ۱۲۳۳ هـ.ق. ساخته ومطالب تحت عنوان ــ قلت ــ اقول ــ وشامل ۱۲ فایده است (ر.ك.: ٦۱۱) این رساله مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین اما بعد فیقول‌العبدالمسکین ... قلت انی لما رأیت کثیرا من‌الطلبة یتعمقون فی‌المعارف الالهیه . اقول ...

۲ــ جواب ملاکاظم سمنانی (عقائد ــ عربی)

ملامحمدکاظم‌بن علی‌نقی سمنانی سه مسأله ازشیخ احمد احسائی متوفی ۱۲٤۱ هـ.ق. نموده است و او پاسخ گفته است . سئوال اول چرا آل‌محمد (ص) را ثقل

اصغر نامیده‌اند وکتاب الهی را ثقل اکبر ؟ سئوال دوم ازفقرات حدیث کمیل در حقیقت . سئوال سوم فرق بین قلب وصدر ونفس وفرق بین علم وخیال و وهم وفکر وتمییز بین ادراکات ومدرکات آنها .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبد ... انه قد التمس منی‌الاکرم‌العالم الصفی ...

۳ــ حیوة‌النفس فی حضرت‌القدس (عقائد ــ عربی)

تألیف شیخ احمد احسائی متوفی ۱۲٤۱ هـ.ق. درمعرفت اصول دین مشتمل بر مقدمه وپنج باب وخاتمه . درهریك چند فصل . باب اول درتوحید ومتعلقات آن . باب دوم درعدل ومتعلقات آن ازثواب وعقاب واختیار وبطلان جبر وتفویض . باب سوم درنبوت ومسائل مربوط به‌آن . باب چهارم درامامت وبراهین امامت ائمه اثنی عشر . باب پنجم دراثباب معاد جسمانی وکیفیت‌قیامت . خاتمه درلزوم اعتقاد برجعت وظهور واینکه آجال و ارزاق واسعار بدست خداوند است . این کتاب چاپ شده است . تاریخ تألیف این رساله ۱۲۳۲ هـ.ق. می‌باشد .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبدالمسکین ... قد التمس منی بعض اخوان‌الدین تجب طاعتهم ان اکتب لهم رساله فی بعض ما ...

٤ــ جواب سئوالات (عقائد ــ عربی)

ازهمو . درآغازتعریف خوابی‌که دیده‌است می‌کند وسپس به‌پنج سئوال‌جواب می‌دهد : ۱ــ آیا جسد مؤمن می‌پوسد درخاك یا نه ؟ ۲ــ حکم نماز بین مشرق و مغرب ۳ــ سئوال ازآیه کنت علیهم شهیدا ما دمت فیهم ... ٤ــ مراد ازجنت ونار از

حدیث : ما منکم من احد الا وقدعاین‌الجنه و ... ٥ــ معنی حدیث انا اخبرکم عن‌اخ لی کان من اعظم‌الناس ...

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول‌العبدالمسکین ... ان بعض‌الاخوان فی‌الله طلب منی ان اذکر له مضمون رؤیا رأیتها واکتبها له فاعتذرت الیه ...

٥ــ جواب ملاعلی‌اکبربن محمدسمیع = رساله در ... (عقائد ــ عربی)

ازهمو . پرسشهائی است که ملاعلی‌اکبربن محمدسمیع درخلوص نیت وحضور قلب وطریق ریاضت حقّه وترقی نفس درکمالات قدسیه نموده و او پاسخ داده‌است. این رساله ضمن جوامع‌الکلم چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد فیقول ... ان‌الرجل الا فخرالاکرام ملاعلی‌اکبر...

٦ــ جواب بعض‌العارفین = رساله ... (عقائد ــ عربی)

ازهمو . مشتمل بردو مسئله : ١ــ گویندهٔ ایاك نعبد وایاك نستعین که را قصد می‌کند ؟ آیا قصد ذات می‌کند یا چیز دیگری ؟ ونماز غافل چگونه صحیح است و حال آنکه شعور وقصدی ندارد ؟ ٢ــ استفسار ازحدیث ان‌الله تجلی لعباده فی کلامه . تاریخ تألیف این رساله ١٧ ربیع‌الثانی ١٢٢٤ هـ.ق.

آغاز : بسمله حمد له ... قال سلمه‌الله ان‌المصلی حین یقول ایاك نعبد ...

٧ــ جواب سئوالات = رساله در ... (عقائد ــ عربی)

ازهمو . جواب پرسشهائی است ازعلت نورانی‌بودن برخی گیاهان درشب . آیا می‌توان بر برخی ازاموات ترحم کرد یا نه ؟ علت خونی‌که درتخم‌مرغ و شیر دیده می‌شود . درخت شمش . چه گناهی به‌شیطان نسبت داده می‌شود ؟ سئوال از

حدیث ان لله وادیاً من ذهب ... پرسش درخصوص ستاره زهره . پرسش از حدیث انالارض یستصرخ وتستغیث الی‌الله تعالی من ثلاث : من دم حرام صب علیها ومن غسل من زنا ومن‌النوم علیها قبل طلوع‌الشمس ... سئوال ازآیه : لاتزغ قلوبنا ...

۸ــ جواب آخوند ملاحسین بافقی = رساله در ... **(عقائد ــ عربی)**

ازهمو . شامل :

۱ــ چرا شارب خمر تا ٤٠ روز نمازش قبول نمی‌شود ؟

۲ــ سئوال ازمعنی حدیث نبوی درخصوص دجال .

۳ــ سئوال ازحدیث معصوم درمورد ثواب زیارت نیمه شعبان .

٤ــ سئوال ازمعنی حدیث : لوکان‌الموت یشری لاشتراه اثنان .

٥ــ سئوال ازمعنی حدیث : انالله یکره‌البخیل فی حیرته ...

٦ــ سئوال ازمعنی حدیث : بین‌المرء والحکمه نعمة‌العالم .

۷ــ سئوال ازمعنی حدیث : لو علم ابوذر ما فی قلب سلمان لقتله .

۸ــ سئوال ازمعنی حدیث : لاینقض‌الوضوء الا حدث ...

۹ــ سئوال ازمعنی حدیث : لما اسری ص قالُ یا رب ما حال‌الموت .

۱۰ــ سئوال ازمعنی حدیث : ان قلوب بنی‌آدم کلها بین اصبعین .

۱۱ــ سئوال ازمعنی حدیث : اسلم ابوطالب بحساب ...

۱۲ــ سئوال ازمعنی حدیث : ان عبدا مکث فی‌النار یناشدالله .

۱۳ــ سئوال ازمعنی حدیث : ایاك والریاسه ...

۱٤ــ سئوالُ ازمعنی حدیث : خطبه حضرت علی (ع): فما ذلك‌القرآن علیه من صفته فائتم به ...

۱۵ــ سئوال ازمعنی حدیث : الصلوه لها اربعه الاف حد .

۱۶ــ سئوال ازمعنی حدیث : نیه‌المؤمن خیر من عمله و نیه‌الکافر شر من عمله .

رساله اول نسخ ۱۸ سطری ۹/۵×۱٤/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق. عنوان ونشان‌قرمز، برخی‌اوراق‌وارونه وصالی شده بقیه رساله‌ها بخط نسخ ۲۷ سطری ۱۰×۱۵س، تحریر ۱۲۳۷ ه.ق. که کاتب آن‌را برای خود نوشته . کاغذ فرنگی، جلد مقوا با روکش لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه . با مهر حاج سید سعید قطع ۱٤/۵×۲۱ س .

۷۱۸

دیوان جامی (شعر ــ فارسی)

سرودهٔ عبدالرحمان جامی . متوفی ۸۹۸ ه.ق. که ازمشاهیر علما وشعرا و متصوفهٔ نقشبندیه بوده است وبرخی گویند که از زمان او تاکنون شاعری بپایهٔ او یافت نشده است . این دیوان شامل بخش غزلیات اوست .

آغاز : بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم اعظم اسماء علیم حکیم

محرمان حرم انس را تازه حدیثی است زعهد قدیم

نستعلیق ۱٤ سطری ۸×۱۵ س، تحریر ۲۷ صفر ۱۲۵٦ ه.ق. کاغذ صیقلی، جلد مقوا با کاغذ لاجوردی‌رنگ . عطف و گوشه پارچه . با مهر حاج سید سعید . قطع ۱٤×۲۰/۵ س .

۷۱۹

حدیقةالسعداء (مقتل ــ ترکی)

از ادیب فاضل، شاعر مشهور قرن دهم هجری قمری، فضولی بغدادی، محمدبن سلیمان متوفی ۹٦۳ ه.ق. فضولی بغدادی این کتاب را به‌زبان ترکی بشیوه کتاب

روضة‌الشهداء ملاحسین کاشفی بیهقی متوفی حدود ۹۱۰ هـ.ق. سروده است کـه در احوالات امام حسین واصحاب آنحضرت می‌باشد در ده باب ویك خاتمه، مشتمل بر ذکر اولاد سبط شهید وبرخی ازسادات . باب نهم در رسیدن امام حسین بکربلا ... شهادت آن حضرت و اولاد او ... خاتمه در ذکر اولاد سبطین وسلسله ونسب بعضی ازایشان نگاشته است . کتاب حدیقة‌السعداء هم بهمین شیوه نگارش یافته در ده باب ویك خاتمه درمصائب پیامبران ازآدم تا خاتم ومصیبت‌های پنج‌تن آل‌عبا وخاتمه در اسیری خاندان طاهره . این کتاب بسال ۱۲۷۱ هـ.ق. دربولاق چاپ شده است .

آغاز : بسمله رب اشرح لی صدری ... یا رب ره عشقکده بنـی شیاقیـل + احکام شریعتك بکا اجراقیل .

انجام : که ای حال تکلمادن خبردار + ترحم قیل تعرض قلمه زنهار .

نستعلیق ۱۷ سطری ۱۰×۱۴/۵ س، بخط عبدالرضابن حاجی حمزه در ۱۰۷۵ هـ.ق. عنـوان ونشان قـرمز، درپشت صفحه اول تملّك سیدابراهیم‌بن آقامیرسید محمد موسـوی امامی اصفهانی در تبریز مورخ ذیحجـه ۱۲۳۹ هـ.ق. کاغـذ فرنگی، جلد مقوا با روکش لاجوردی‌رنگ، عطف وگوشه‌پارچه.

۷۲۰

شرح‌الزیارة‌الجامعة (ادعیه – عربی)

ازشیخ احمد احسائی . احمدبن زین‌الدین‌بن شیخ ابراهیـم احسائی بحرانـی متوفی ۱۲۴۰ هـ.ق. که‌فرقهٔ شیخیّه، خود را منتسب باو می‌دانند . شرح مبسوطـی است بر زیارت جامعهٔ کبیرهٔ معروف که مشتمل برمطالب مهمه می‌باشد و چاپ شده است . نسخهٔ ما شامل جزء سوم آنست تا آخر .

آغاز : بسمله قال‌العبدالمسکین ... قال (ع) بابی انتم وامی واهلی ومالی و اسرتی . اقول بابی صلة معمول ...

نسخ ۲۰ سطری ۹/۵×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ.ق. کاغذ صیقلی، با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج ضربی‌دار قهوه‌ئی، قطع ۱۴/۵×۲۰/۵ س .

۷۲۱

معرفت جواهر وخواص وقیمت آنها = جواهرنامه (طبیعی ـ فارسی)

منسوب به صدرالدین دشتکی، محمدبن ابراهیم حسینی شیرازی معروف به ـ صدرالدین کبیر ـ پدر امیر غیاث‌الدین منصور مقتول بدست ترکمانان بسال ۹۰۳ هـ.ق. دریك مقدمه و دومقاله ویك خاتمه . مقدمه درمواد اجسام معدنی وکیفیت تکون ایشان . مقاله اول درجواهر، شامل بیست باب . مقاله دوم درفلزات دارای هفت باب . خاتمه درمرکبات ازفلزات ونسبت ایشان با یکدیگر . مؤلف این کتاب‌را بنام سلطان ابوالنصر حسن بهادرخان وپسرش خلیل بهادرخان معنون داشته است . نسخه ما صفحه اول را کسر دارد وتا فصل دوم ازخاتمه را دارد .

آغاز موجود : ریخته درهای نخستینت ... چون اقل‌الخلیفه بل لاشیء فی الحقیقة محمدبن منصور مأمور شد بآنکه رساله دربیان احوال جواهر ترتیب‌نماید...

شکسته نستعلیق خوش ۱۳ سطری ۶×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها نانویس، نسخه ازآغاز وانجام ناقص است . کاغذ الوان ، با مهر حاج سید سعید ، جلد مقوا با روکش لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه . قطع ۱۳×۲۱ س.

۷۲۲

مجموعه :

۱ــ المقنع (فقه ــ عربی)

تألیف شیخ صدوق . ابی‌جعفر محمدبن علی‌بن حسین‌بن‌موسی‌بن بابویه‌القمی، متوفی ۳۸۱ هـ.ق. کتاب معروفی است که چاپ شده . ازبرگ ۱ــ۵۰ وبرگ ۵۱و۵۲ سفید است .

آغاز : بسمله قال محمدبن علی‌بن‌الحسین‌بن موسی‌بن بابویه ... الحمدلله الذی حجب‌الابصار عن رؤیته وتفرد ...

انجام : وابیت واذا اشتکی احدکم عینه فلیقرء آیةالکرسی ویضمر فی قلبه .

۲ــ الهدایة بالخیر (فقه ــ عربی)

تألیف همو . مطالب تحت عنوان ــ باب ــ آمده و درآغاز باصول عقائد اشاره نموده ازتوحید ونبوت امامت تا آخر باب نیت . پس‌ازآن ازفروع بحث‌کرده ازباب میاه . سپس وضو وغسل و ... این کتاب نیز چاپ شده‌است . ازبرگ۵۳ــ۷۴.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی له‌الخلق والامر وهو احسن‌الخالقین ... باب ما یجب ان یعتقد فی‌التوحید .

هردو رساله‌را یك‌کاتب نگاشته . نسخ خوش ۲۳سطری ۱۰×۱۵ س، تحریر ۱۲۴۴ هـ.ق. عنوان شنگرف، کلاً دارای ۷۴ گ ۱۴/۵×۲۱ س، با مهر کتابخانه مجدالدین . کاغذ فرنگی، جلد مقوا با روکش لاجوردی‌رنگ عطف‌وگوشه پارچه.

۷۲۳

مجموعه :

چنین می‌نماید که مؤلف این مجموعه یك‌تن باشد وهریك از رساله‌ها درمبحث

مطروحه، استدلالی وتحقیقی وحاوی اقوال است و درآن ازصاحب قوانین وصاحب معالم یاد شده . گویا ازحاج میرزاحسن آشتیانی باشد ؟

۱ــ مشتق = رساله در ... **(اصول فقه ــ عربی)**

ازبرگ ۱ــ۳۳ .

آغاز : بسمله‌القول فی‌المشتق وهو کما حکی جماةاللفظ المأخوذ عن‌الآخر یسمی‌الاول اصلاً والثانی فرعاً .

انجام : فی‌الماضی بالنسبة الی حال‌النسبة والحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله‌الطاهرین ولعنةالله علی اعدائهم اجمعین الی یوم‌الدین .

۲ــ المشترك = رساله در ... **(اصول فقه ــ عربی)**

ازبرگ ۳۵ــ۵۵ .

آغاز : بسمله اصل اختلفوا فی جواز استعمال لفظ‌المشترك فی اکثر من معنی علی اقوال یأتی تفصیلها وقبل‌الشروع فی‌المقام لابد من تمهید مقدمة ...

انجام : کما اختاره ثانی‌الشهیدبن قد هما فی‌الروضة هذا والحمدلله علی‌التمام و صلی‌الله علی محمدوآله‌الغر الکرام .

۳ــ الاجزاء = مسئلةالاجزاء **(اصول فقه ــ عربی)**

شاید ازآن حاج میرزا حسن آشتیانی باشد ؟ ازبرگ ۵۷ــ۸۵ .

آغاز : بسمله‌القول فی مسئلةالاجزاء وقبل‌الخوض فیها لابد من تقدیم امور الاول قد عنون جماعةالخلاف فیها ...

انجام : المختار منها ثمة فلانطیل‌الکلام باعادتها تقدم والله اعلم والحمدلله

علی‌التمام بعنون‌الملك‌العلا م.

٤ـ اجتماع امر ونهی (اصول فقه ـ عربی)

از برگ ۸٦ـ۱۱۰ .

آغاز : بسمله‌القول فی مسئلة اجتماع‌الامر والنهی وتنقیحه یقتضی تقدیم امور الاول هل‌المسئلة هذه لفظیة او عقلیه ...

انجام : علی‌الخروج علی تقدیر حرمته فلایکون ما اخترناه قولاً خامساً .

٥ـ مفاهیم = القول فی‌المفاهیم (اصول فقه ـ عربی)

از برگ ۱۱۱ـ۱۳۸ .

آغاز : القول فی‌المفاهیم . وقبل‌الخوض فیها ینبغی‌التعرض لحدی‌المنطوق والمفهوم علی نحوالاجمال فاعلم انهم عرفوا الاول بانّه ما دل علیه‌اللفظ فی محل‌النطق ...

انجام : فی‌المقام‌الاول‌من‌المقامات‌الموضوعة للمفاهیم وسنختمه بذکرالقول فی مسئلة تداخل‌الاسباب . فانتظروالله‌الهادی الی سواءالسبیل ولهالحمد وعلی نبیه وآله الثناءالجمیل وسلام‌الجلیل .

٦ـ تداخل‌الاسباب = مسئلة ... (اصول فقه ـ عربی)

از برگ ۱۳۹ـ۱٤۹ .

آغاز : بسمله فائدة . قد عنون جماعة من متأخری‌الاصولیین ان‌الاصل فی الاسباب هل هوالتداخل الی ان ...

انجام : تعددالاسباب‌الشرعیة لتعددالواجب . تمت‌المسئله بعون‌الله تعالی و توفیقه .

۷ـ فوائد = فوائد اصولی (اصول فقه ـ عربی)

شامل هفت فائده است . فائده اول امکان استعمال صیغهٔ امر درقدر مشترك بین وجوب وندب . فائده صاحب قوانین درمسئله . ازبرگ ۱۴۹ـ۱۷۴ . مقدمه واجب گوید : دلالت صیغه افعل برحتم والتزام ...

آغاز : بسمله فوائد . فائدةالاولی لاینبغی‌الاشکال فی امکان استعمال صیغة الامر فی‌القدرالمشترك ...

انجام : فلا اعتلال فی کلامه قده بوجه والحمدلله رب‌العالمین‌وصلی‌الله ... وهو خیر معین .

۸ـ قاعدهٔ اصولی = بحث دریك ... (اصول فقه ـ عربی)

ازبرگ ۱۷۴ـ۲۰۶ وبرگ ۲۰۷ و۲۰۸ سفید است .

آغاز : بسمله قاعدة . اختلفوا فی دلالةالامر علی‌الفور او علی‌التراخی علی اقوال ثالثها ...

انجام : علی تقدیر ارادةالندب اوظهوره فیه ایضاً کما لایخفی . والحمدلله علی التمام والصلوة علی محمد وآله‌الغرالانام .

۹ـ دلالت نهی برفساد منهی عنه = رساله در ... (اصول فقه ـ عربی)

ازبرگ ۲۰۹ـ۲۳۶ .

آغاز : بسمله‌القول فی مسئلة دلالةالنهی علی فسادالمنهی عنه وتنقیحه یقتضی رسم امور . الاول لایخفی انالنهی اعتبارات یصلح لوقوعه محلاً للبحث ...

انجام: منه ذلك ویخرجه عن‌ظاهره والله‌اعلم‌بحقایق‌الامور والحمدلله علی‌التمام.

این مجموعه به‌یك خط واندازه است نسخ ۱۷ سطری ۷×۱٤ س، تحریر اوائل سدهٔ ۱٤ هـ.ق. کلاً دارای ۲۳٦ گ ۱۳×۲۰/۵ س، کاغذ آبی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی.

۷۲٤

حاشیهٔ معالم **(اصول فقه ــ عربی)**

از شیخ فخرالدین ابوجعفر محمدبن حسن‌بن زین‌الدین عاملی شهید ثانی، متوفی ۱۰۳۰ هـ.ق. حاشیه‌ای است تحقیقی بعنوان قال اقول از اول فصل نهم از مقصد اول تا اواخر مبحث عام وخاص است.

آغاز: بسمله نحمدك یا من لایحیط باصول نعمه وفروعها ... اما بعد فیقول فقیر عفوالله محمدبن‌الحسن‌بن زین‌الدین‌العاملی عاملهالله بلطفه ... قوله قدس سره فی‌الفصل‌التاسع من‌المقصدالاول ولمّا کان ذلك‌النفع الخ اقول قد یشکل هذا بان البحث مقصود لبیان ...

انجام: ویؤیده حکم‌الشاهدین فینبغی‌التأمل فی هذا المقام فانّه حری" بالتأمل التام. هذا تمام ما وجدناه من‌الکتاب والحمدلله الکریم‌الوهاب.

شکسته نستعلیق ۲۳ سطری ۸×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، دارای ٦۹ گ، ۱٤×۲۱ س، کاغذ صیقلی، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج عنابی.

۷۲۵

مجموعه:

۱ــ زهرالریاض **(فقه ــ فارسی)**

رسالهٔ فتوائی میرسیدعلی طباطبائی یزدی متوفی ۱۳۵۰ هـ.ق. می‌باشد که

وسیله محمدبن اسماعیل معروف به ابوعلی ازشرحی‌که میرسیدعلی برمختصر نافع نگاشته انتخاب گردیده . کتاب مشتمل برابواب وفصولی است ازطهارت تا آخر روزه .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد مخفی نماند که جمعی ازفارسی زبانان درپی تحصیل مسائل دینیه ومعارف یقینیه بودند استدعا نمودند ازجناب مقدس ... میرسیدعلی طباطبائی ...

انجام : واحوط مبادرت‌نمودن است بر روزهٔ روز سیم بعداز ایام . والله‌العالم باحکامه ...

۲- اخبار (فارسی)

کتابی است بدون خطبه وخاتمه حاوی احادیثی درآداب و اخلاق اسلامی و فضائل رسول اکرم .

آغاز : بسمله جابر انصاری روایت‌کند که روزی درخدمت حضرت‌رسول(ص) بودم اعرابی درآمد نیکو روی خوش‌خوی سلام کرد ...

انجام : در دوعالم رحمتش بخشد خدای .

رساله اول نستعلیق ۱٤ سطری ۱۰×۱٦ س، تحریر ۱۲۳۳ هـ.ق. رساله دوم نستعلیق ۲۰ سطری ۸×۱۵/۵ س، تحریر ۱۲٤۱ هـ.ق. عنوانها قرمز، کاغذ فستقی ونخودی‌رنگ. جلد تیماج مشکی لایه‌ئی قطع ۱٦×۲۱ س .

۷۲٦

حکمت الهی وطبیعی (فارسی)

تألیف اعتمادالسلطنه محمدحسن‌خان ابن حاجی علی‌خان مراغی تهرانی وزیر

دارالترجمه وانطباعات ایرانی ملقب به ــ صنیع‌الدوله ــ متوفی ۱۳۱۳ هـ.ق. مشتمل برمقدمه و دو دائره وخاتمه . مقدمه دربیان تأسیس اصول موضوعه چندی ... وآن عبارت است از نوزده اصل . دائره اول دائره تکوین مشتمل بـردوقوس صعـود و نزول .

آغاز : هوالله تعالی شانه . برهیچ‌کس پوشیده وپنهان نماند که مقصود مؤلف دراین کتاب بیان حقیقت اشیاء وکشف مبادی ونتایج هرچیزاست ... برحسب تاریخ طبیعی وبانضمام دلائل عقلی ...

نستعلیق خوش ۲۱ سطری ۷×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۴ هـ.ق. نسخه را کاتب بآخر نرسانده است . درهامش برخـی صفحات مهر بیضی‌شکل با سجع «غلام‌حسین صدرالشریعة العلوی» دارای ۶۹ گ، ۱۵/۵×۲۰ س، سه تصویر آدمی با مداد درکنار صفحات، مهر حاج سید سعید، جلـد تیمـاج عنابی سرخ .

۷۲۷

سرمایهٔ ایمان **(کلام وعقائد ــ فارسی)**

از ملاعبدالرزاق لاهیجی فیاض متوفی ۱۰۵۱ هـ.ق. دریك مقدمه وپنج بـاب که چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله ربِ‌العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله‌الطاهرین. چنین گوید العبدالسلتجی عبدالرزاق‌اللاهیجی ... که یکی‌از اجلا ...

نستعلیق ۱۴ سطری ۸/۵×۱۳/۵س، بخط محمدرجب ابن حاجی شریف درآخر شعبـان ۱۱۰۳ هـ.ق. دارای ۸۵ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۲۸

حسنیه = ترجمهٔ ... **(کلام وعقائد ــ فارسی)**

متن ناشناخته‌ای است منسوب به ابوالفتوح رازی، قرن ششم هجری قمری. مناظره‌ی مذهبی است از دختری شیعی بنام حسنیه با ابراهیم سیّار معروف به نظام که گویا در روزگار هارون‌الرشید می‌زیسته‌اند درباب امامت. درنسخه چاپی این ترجمه، مترجم ملا ابراهیم‌بن ولی‌الله استرابادی معروف به گرگین معرفی شده و در نسخه‌ای هم مترجم، امیر ضیاءالدین یاد شده. درآخر نسخهٔ ما نیز آمده است: مترجم این رساله شریف حسنیه را فقیر ... ابراهیم استرابادی درتاریخ ۹۵۸ هـ.ق... در دمشق رساله مذکوره (متن عربی آن) نزد یکی‌از سادات شام که به‌تشیع اشتهار داشت یافته ... وچون رساله مذکوره عربی بوده، وبعضی ازشیعیان عجم‌را ازمطالعه آن حظی نبود بنابرآن بفارسی درآوردم ...

آغاز: بسمله حمد له، اما بعد چنین روایت می‌کند محقق مدقق فاضل ... شیخ ابوالفتح رازی ...

نستعلیق ۱۵ سطری ۸/۵×۱۳/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، درپشت صفحه آخر یادداشت تملک‌مورخ ۱۳٤۱ هـ.ق. از میرزا عبدالحسین تبریزی واعظ شهشانی، کاغذ فرنگی، قطع ۱۵/۵×۲۱ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی.

۷۲۹

مجموعه:

۱ــ مبادی‌الوصول الی علم‌الاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف علامه حلّی، جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن سدیدالدین یوسف‌بن مطهر

متوفی ۷۲۶ هـ.ق. ازمتون مختصره وجامعه است شامل ۱۲ فصل که چاپ شده .

آغاز : بسمله الحمدلله المتفرد بالازلیة والدوام‌المتوحد بالاجلال ... وبعد فهذا کتاب ...

۲ــ منهاج‌الوصول الی علم‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

تألیف قاضی بیضاوی متوفی ۶۸۵ هـ.ق. دریك مقدمه وهفت کتاب . مقدمه در احکام ومتعلقات آن شامل دوباب . باب اول درچند فصل باب دوم درانواع اجماع است مشتمل برمسائلی چند .

آغاز : بسمله تقدس من تمجد بالعظمة والجلال وتنزه من تفرد بالقدم والکمال عن ...

رسالهٔ اول نسخ ۷ــ۹ سطری ۷×۱۲/۵س، تحریرسدهٔ ۱۰ هـ.ق. صفحه آخر کسرنویسی شده، و رساله دوم نسخ ۹ سطری ۷×۱۲س، بخط عبدالعلی‌بن علی‌بن‌عبدالعالی در۱۰۱۸ هـ.ق. درپشت صفحه اول تملك حیدربن ابراهیم حسنی در ۱۲۴۸ هـ.ق. قطع ۱۵×۲۱ س، یکسوی جلد افتاده وسوی دیگرش مقوا . عطف ولبه میشن .

۷۳۰

اعتقادات صدوق (کلام وعقائد ــ عربی)

تألیف شیخ‌صدوق، ابی‌جعفر محمدبن علی‌بن‌الحسین‌بن موسی‌بن بابویه قمی متوفی ۳۸۱ هـ.ق. شامل یکدوره عقائد ضروریه وغیر ضروریهٔ شیعه امامیه که مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین وحده لاشریك له وصلی‌الله علی نبینا محمد وآله ... باب‌الاعتقاد فی صفة اعتقادالامامیه ...

نسخ ۱۳ سطری ۶×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۰ ه.ق. نسخه مصحّح دوبرگ آخر نونویسی شده و درعین حال ناتمام است. عناوین شنگرف دارای ۴۰ گ، ۱۴/۵×۲۱ س، برخی اوراق آب‌دیده، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی.

۷۳۱

مجموعه:

۱ـ شمسیّة = الرسالةالشمسیّة فی‌القواعدالمنطقیة (منطق ـ عربی)

تألیف نجم‌الدین عمربن علی قزوینی معروف به ـ کاتبی ـ شاگرد خواجه نصیرالدین طوسی متوفی ۶۹۳ ه.ق. شامل یك مقدمه وسه مقاله وخاتمه. مقدمه دارای دوبحث ۱ـ درماهیت منطق، ۲ـ درموضوع منطق مقاله اول در مفردات، شامل ۴ فصل. مقاله دوم درقضایا واحکام آن دریك مقدمه وسه فصل. مقاله سوم درقیاس. مشتمل برسه فصل. که آنرا بدستور صاحب دیوان بهاءالدین محمد نگاشته. این کتاب چاپ شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی ابدع‌الوجود واخترع ماهیات‌الأشیاء بمقتضی‌ـ الجود وانشأ بقدرته انواع‌الجواهرالعقلیّة ...

انجام: لامتناع ان یکون جزءالشیء مطلوبا ثبوته له بالبرهان. هذا آخر الکلام فی هذه‌الرسالة.

۲ـ تهذیب‌المنطق (عربی)

تألیف سعدالدین تفتازانی متوفی ۷۹۲ ه.ق. که شروح وحواشی متعددی دارد وبفارسی نیز ترجمه شده است وچاپ گردیده.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی هدانا سواءالطریق وجعل لناالتوفیق خیر رفیق... وبعد فهذا غایة تهذیب‌الکلام فی تحریرالمنطق والکلام ...

انجام : الی‌الوقوف علی‌الحق والعمل به وهذا بالمقاصد اشبه .

۳ــ تلخیص‌المفتاح فی‌المعانی والبیان (ادب ــ عربی)

تألیف شیخ جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمان قزوینی شافعی معروف به خطیب دمشق متوفی ۷۳۹ ه.ق. دریك مقدمه وسه فن . فن اول درعلم معانی مشتمل بر هشت باب ۱ــ احوال اسناد خبری ۲ــ احوال مسندالیه ۳ــ احوال‌مسند ٤ــ احوال متعلقات فعل ٥ــ قصر ٦ــ انشاء ۷ــ فصل و وصل ۸ــ ایجاز واطناب ومساوات . فن دوم درعلم بیان که درآن اقسام تشبیه واستعاره وکنایه را توضیح داده . فن سوم درعلم بدیع .

آغاز : بسمله الحمدلله علی ما انعم وعلّم من‌البیان مالم نعلم ... واما بعد فلما کان علم‌البلاغة وتوابعها .

انجام : واکملها یظهر ذلك بالتأمل مع‌التذکر لما تقدم .

٤ــ تهذیب طریق‌الوصول = تهذیب‌الوصول الی علم‌الاصول = تهذیب‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

تألیف آیة‌الله علامهٔ حلّی، حسن‌بن‌یوسف متوفی ۷۲٦ه.ق. که آنرا بخواهش فرزندش فخرالمحققین نگاشته است . شامل ۱۲ مقصد . مقصد اول درمقدمات . دارای چند فصل . مقصد دوم درلغات، درچند فصل . مقصد سوم درامر ونهی . دارای چند فصل . مقصد چهارم، درعام وخاص، درچند فصل مقصد پنجم درمجمل و مبین درچند فصل . مقصد ششم درافعال دارای مباحثی چند . مقصد هفتم درنسخ

دارای چند مبحث ۸ــ اجماع . شامل چند مبحث ۹ــ دراخبار شامل چند فصل ۱۰ــ قیاس، شامل چند فصل ۱۱ــ تعادل وترجیح شامل چند مبحث ۱۲ــ اجتهاد درآن چند فصل است . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله رافع درجات‌العارفین الی ذروةالعلا ومهبط منازل الجاهلین الی اسفل درك‌الشقا ...

انجام : بنهایةالاصول فانه قد بلغ‌الغایة وتجاوزالنهایة والله‌الموفق بالصواب .

این مجموعه بخط نسخ ۱۸ــ۹ سطری احمدبن محمود قمی از سه‌شنبه ۲۷ ذی‌قعدهٔ ۱۱۱۳ هـ.ق. تا دوشنبه ۲۵ ربیع‌الثانی ۱۱۱٤ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، هرچهاررساله کامل است . مصحّح‌ومعلّق بحواشی . درپشت صفحه اول مهر بیضی‌شکلی هست با سجع : «محمدباقربن محمدتقی الموسوی» کاغذ آهار مهره‌ئی . با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی . قطع ۱۵×۲۰/۵ س .

۷۳۲

مواعظ و اخبار **(فارسی)**

نسخه‌ای است بدون آغاز وانجام . از اوائل فصل دوم شروع می‌شود وتا اواخر فصل پنجاه‌وسیم را دارد . هرفصلی ابتدا با یك حدیث ازپیامبر اکرم (ص) آغاز می‌گردد سپس پیرامون آن توضیح می‌دهد درپشت صفحه بدرقه کتاب با خط مغایر نوشته شده است ــ ابواب جنان ــ .

اولین فصل موجود : فصل سیم روی عن‌النبی (ص) انه قال فضلت علی‌الانبیاء بست جعلت ... المناجات ای گشاینده باب ارباب مرادات وای نمایندهٔ ابواب سعادات ...

آخرین فصل موجود : فصل پنجاه‌وسیم : روی عن‌النبی (ص) انه قال قال‌الله عزوجل لی یا محمد لوان‌الخلایق ...

نستعلیق ۲۰ سطری ۷/۵×۱۵/۵ س. تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، نسخه ازآغاز وانجام کسر است. قطع ۱۳/۵×۲۰ س، با مهر حاج سید سعید ، جلد تیماج مشکی .

۷۳۳

مجموعه :

۱ـ بحارالانوار = مختصر مقدمة ... **(اخبار – عربی)**

گزینه‌ای است از دیباچه کتاب بحارالانوار مجلسی دوم متوفی ۱۱۱۱ هـ.ق. از آغاز تا آخر فهرست کتاب بحار .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی سمك سماءالعلم ...

۲ـ مجالس شیخ صدوق = مختصر کتاب ... **(اخبار – عربی)**

آغاز : بسمله حمد له هذه احادیث متفرقه اخرجتها من‌کتاب‌المجالس للصدوق..

۳ـ نکاح و طلاق = رساله در ... **(فقه – عربی)**

شامل صیغه عقد وطلاق وانواع آن و درآخر صورت عقد نامچه بزبان‌فارسی .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی احل‌التمتع والنکاح ... اما بعد فهذه کلمات وجیزه ...

رساله اول بخط نسخ ۲۱ سطری ۹×۱۳/۵ س، عنوان ونشان قرمز، مقابله شده است و رساله دوم نستعلیق ۲۰ سطری ۹×۱۵ س، و رساله سوم قسمتی نسخ و بخشی نستعلیق . این مجموعه تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. کلاً دارای ۴۱

گ ۱٤×۲۰ س، کاغذ فرنگی . با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج سبز .

۷۳٤

مجموعه :

۱ــ تعلیقات منهج‌المقال = فوائد رجالیه = فوائد بهبهانیه (رجال ــ عربی)

یادداشتهائی است مختصر وتحقیقی از وحید بهبهانی، آقامحمدباقربن محمد اکمل متوفی ۱۲۰۸ هـ.ق. برکتاب منهج‌المقال استرابادی که چاپ شده است . شامل پنج فایدهٔ رجالی ۱ــ دربیان حاجت بعلم رجال ... ازبرگ ۱ــ۱٤ .

آغاز : بسمله اما بعد فیقول‌الاذل محمدباقربن محمد اکمل انی لما ...

۲ــ اصول وفروع دین = رساله ... **(عقائد ــ فارسی)**

رساله‌ای است بدون خطبه وتنها حاوی مقدمه است وبقیه کسر می‌باشد .

آغاز : واین مرتب است برمقدمه وسه مقاله وخاتمه . مقدمه درچیزهائی که قبل‌از شروع درمطلب دانستنی است . مقاله اول درجمله‌ای ازاصول دین . مقاله دوم درجمله‌ای ازفروع واجبه ومسنونه عبادات مقاله سیم درجمله‌ای ازفروع‌واجبه ومسنونه متفرقه . خاتمه در آداب سفر ومجملی از دعوات . ازبرگ ۱۵ــ۲۰ .

۳ــ الشهاب‌الثاقب **(فقه ــ عربی)**

تألیف ملامحسن فیض کاشانی، محمدبن مرتضی متوفی ۱۰۹۱ هـ.ق. دراثبات وجوب عینی نماز جمعه در زمان غیبت . که آنرا بسال ۱۰۵۷ هـ.ق. ساخته است در یك مقدمه وهشت باب . این کتاب بسال ۱۳٦۸ هـ.ق. درنجف چاپ شده است . از برگ ۲۱ــ٤۵ .

آغاز : بسمله الحمدللهِ الذی جعل دلیل وجوب صلوةالجمعه من اوضح‌الدلایل الفرعیة ...

٤ــ صلاةالجمعة = رسالة فی ... **(فقه ــ عربی)**

تألیف شهید ثانی، زین‌الدین ابن علی‌بن احمد شامی عاملی مقتول بسال ۹٦٦هـ. ق. این رساله در دوصفحه است .

آغاز : بسمله اعلموا معاشر اخواننا اعانناالله وایّاکم علی طاعته واخذ بنواصینا الی محبّته ...

انجام : وما علیّ الاالبلاغ ما استطعت وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب ... وآله ...

٥ــ صلاةالجمعة = رسالة فی ... **(فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ‌علی که درآن حکم بوجوب نماز جمعه کرده است بــرفقیه جامع‌ــ الشرایط . این رساله درسه صفحه است .

آغاز : بسمله الحمدللهِ الّذی تفرد بالوحدة والدوام وخصّنا بالجمعةوالصلوة.. اما بعد فیقول‌المحتاج الی فیض ربه‌الغنی کلب عبده علی انه لمــا رأیت اهم‌المطالب والمسائل مسئلة صلوةالجمعة .

انجام : فتدبر ولاتجادل والحمدللهِ رب‌العالمین .

٦ــ گفتارهای گوناگون ازحکایات و روایات بفارسی دربنج‌صفحه .

۷ــ وقفنامه ملانوروزعلی **(فارسی)**

ملانوروزعلی‌بن محمدباقر بسطامی درسال ۱۳۰۸ هـ.ق. که مالك ایــن نسخــه

بوده است این کتاب وسایر کتابهایش را به‌پسر ارشدش هبه کرده و دوسهم مشاع از هفت سهم دکان بقالی و دوسهم ازهفت سهم دکان حلوائی و دوسهم ازهفت سهم دکان سمساری که هرسه وصل بهم می‌باشد واقعه در بازار بزرگ قیصریه وصل بخان سلطانی وچهارسهم ازهفت سهم دکان طباخی واقعه دربازار سرشور وصل بحمام سالار بهادر درمشهد رضوی را وقف کرده طبق قرارداد مندرج دراین وقفنامه .

۸ــ صلاةالجمعة = رسالة فی ... **(فقه ــ عربی)**

تألیف محقق سبزواری، ملامحمدباقربن محمدمؤمن متوفی ۱۰۹۰ هـ.ق. که درآن فتوای به‌وجوب عینی نماز جمعه داده است . ازبرگ ۵۱ــ۷۱ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی فرض علی عباده‌المؤمنین‌السعی الی ذکره لینالوا به‌الرحمة والرضوان ... یقول‌المفتقر الی رحمةالباری محمدباقربن محمد مؤمن السبزواری انّی لمّا تأملت‌القرآن والاحادیث ...

انجام : ویجب علیهم اظهار عدالته فی‌الناس ... ولایحتاج‌الی‌التفتیش‌والتبطین وهذا آخر ما قصدنا اثباته فی هذه‌الرساله والحمدلله اولاً وآخراً وظاهراً وباطنا .

۹ــ رسالة فی تحریم‌الغناء = الغناء **(فقه ــ عربی)**

تألیف محقق سبزواری مؤلف رسالهٔ پیشین . ازبرگ ۷۲ــ۸۲ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اوضح لنا سبیل‌الحق وانار منهاج‌الدین ... یقول المفتقر الی رحمةالله‌الباری محمدباقربن محمدمؤمن‌السبزواری انی قد ذکرت فی هذه‌الرساله ...

انجام : ولانجیب له طلبه وهذه آخر ما قصدی ایراده ...

۱۰ــ صلاةالجمعة = رسالة فی ... (فقه ــ عربی)

تألیف شهید ثانی شیخ زین‌الدین‌بن علی‌بن احمد عاملی مقتول بسال ۹۶۶ هـ.ق. که آن‌را در ۹۶۲ هـ.ق. ساخته است و دراین رساله معتقد به‌وجوب عینی نماز جمعه می‌باشد . ازبرگ ۸۳ــ۹۹ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی شرف یوم‌الجمعة علی سایرالاوقات وفضّل‌صلاتها علی جمیع‌الصلوات ... وبعد فهذه جملة تشتمل علی بیان حکم صلوة الجمعة فی هذاالزمان الذی ...

انجام : وما علیّ الا الاصلاح ما استطعت وما توفیقی الا بالله ... ونعم‌الوکیل.

۱۱ــ ألفةالفرقة (کلام وعقائد ــ عربی)

تألیف میرزا حسن‌بن مولی عبدالرزاق لاهیجی قمی متوفی ۱۱۲۱ هـ.ق. شامل ۱۲ فصل ویك خاتمه . فصل اول درتوحید ذات وصفات حق تعالی ۲ــ در کیفیت علم باری به جزئیات ۳ــ درعینیّت ذات . ٤ــ درقدرت واختیار حق تعالی ٥ــ درافعال حق تعالی ٦ــ درحدوث وقدم ۷ــ درنخستین مخلوق ۸ــ دربداء ۹ــ در خلافت الهی ۱۰ــ در وجوب برائت از اعداءالله ۱۱ــ درافعال عباد ۱۲ــ درمعاد . ازبرگ ۱۰۰ــ۱۰۸ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اغنانا بحکمته‌الکاملة من‌کل حکمه وبفصل‌الخطاب من کل کتاب ... اما بعد فان من‌الغرائب‌المعمولة فی اقطارالبلاد ...

انجام : وبالعدل منصفون ای‌الفریقین احق بالامر ... وانت خیرالفاتحین . هذا آخر ما اردناه ایراده .

۱۲ــ بندی درشناختن پستی وبلندی زمین بهنگام احداث قناة

(طبیعی ــ عربی)

این گفتار دریك صفحه است .

۱۳ــ ارث **(فقه ــ عربی)**

باب سوم ازمنهج چهارم ازکتاب حبل‌المتین تألیف شیخ بهائی محمدبن حسین حارثی عاملی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. می‌باشد که شامل یك مقدمه وپنج مطلب است در میراث که این نسخه تنها دیباچه را دارد . ازبرگ ۱۱۰ــ۱۱٤ .

۱٤ــ بندی درفرائض **(فقه ــ عربی)**

دریك برگ (۱۱۵) .

۱۵ــ صلاة‌الجمعة **(فقه ــ عربی)**

بندی است منقول ازکتاب شرح جعفریه . دریك برگ (۱۱٦) .

۱٦ــ الموارث = رسالة فی ... **(فقه ــ عربی)**

ناشناخته . رساله مختصر وجامعی است درعلم فرائض شامل دوقسم . قسم اول درفقه مواریث وآنچه بدان مربوط است ازقبیل احکام ارث . قسم دوم در کیفیت تصحیح سهام . قسم اول شامل دوفن فن اول درفقه مواریث واحکام آن . فن دوم در وصایا واقرار . فن اول شامل دوباب است . باب اول درمراتب وارث و درجات استحقاق ارث . باب دوم درتفصیل سهام وکیفیّت تقسیم آن . هرباب دارای چند فصل . درخاتمه هم مثالی آورده است که شامل بیشتر ابواب یاد شده است . ازبرگ ۱۱۷ــ۱۲۸ .

آغاز : بسمله لله الحمد اهل الحمد و ولیّه ومنتهاه وبدئه والصلوة علی محمد نبیه وحبیبه وصفیه ... هذه اصول وجمل من علم الفرائض ومایتعلق بها تعلّق العارض ومثقّفاةٍ بحساب ابواب المجتنبه عن التکریر والاطناب علی وجه یسهل علی الحافظ الضابط ...

انجام . ولعمها اثنان ولعمتها واحدة وهذا هو الجواب عنها وبالله التوفیق وعلیه التکلان والحمدلله والمنة .

۱۷ـ شرح مواقف (کلام وعقائد ـ عربی)

اصل از عضدالدین ایجی، عبدالرحمان بن رکن الدین احمد ایجی فارسی شیرازی شافعی متوفی ۷۵۶ هـ.ق. وشرح ازمیرسیدشریف جرجانی متوفی ۸۱۶ هـ.ق. که آن را در روز شنبه اوائل شوال ۸۰۷ هـ.ق. درسمرقند بنام غیاث الدین پیرمحمداسکندر ساخته است . شرحی است مزجی ومفصل که نسخهٔ موجود تنها شامل خاتمهٔ کتاب است در ذکر فرقه‌ها . (ر.ك. : ۱۶۰) .

آغاز : کلام فی ذکر الفرق التی اشار الیها الرسول (ص) ستفرق امتی ثلثا و سبعین فرقه کلها فی النار ... قال الآمدی کان المسلمون عند وفاة النبی (ص) علی عقیدة واحده ...

انجام : وللفقهاء فی معاملتهم خلاف هو خارج عن فننا .

۱۸ـ ملائکه = اختلاف العلماء فی حقیقة الملائکه (عقائد ـ عربی)

مقالی است در یك صفحه .

۱۹ــ سئوال یهودیان ازعمر (عقائد ــ عربی)

ازبرگ ۱٤۲ــ۱٤٦ .

آغاز : بسمله روی ابواسحق‌الحمدبن محمدبن ابراهیم‌الثعلبی فی‌کتاب‌الفرایض قالَ لما ولی عمربن‌الخطاب‌الخلافة اتاه قوم من احبارالیهود ...

۲۰ــ احادیث (عربی)

گفتارهائی است پیرامون معنی اولوالعزم من‌الرسل وطبقات انبیا . حدیث‌الجن اقسام ثلاثه . معنی اهل‌البیت و ... وفصل پانزدهم ازباب دوم ازمقالهٔ سیم در ذکر بعضی ازخواص پیغمبر ما (ص) ازکتاب گوهرمراد . ازبرگ ۱٤٦ــ۲۵٤ .

رسالهٔ اول نستعلیق ۲۱ سطری ۱۲×۱٦/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. و رساله دوم نستعلیق ۱۸ سطری ۸/۵×۱٦ س، ناقص‌الآخر و رساله سوم نستعلیق ۲۳ سطری ۹/۵×۱۵ س، بخط مرتضی‌بن میرمحمدصفی حسینی تبریزی در ۱۱۰۰ هـ.ق. رساله‌های ٤و۵و۸ بهمین خط بدون تاریخ و رساله ۹ بهمین خط در ۱۱۰۱ هـ.ق. و رساله ۱۰ــ۱۵ بهمین خط و تاریخ و رساله ۱٦ نسخ ۲۰ سطری ۹×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. درآخرنسخه مهرفاضل‌بسطامی، با سجع «الراجی عبده نوروزعلی» معلق بحواشی با امضاء «محمدباقر حفظه‌الله تعالی» ومصحّح . و رساله ۱۷ تا قسمتی از رساله ۲۰ بهمان خط مرتضی‌بن میرمحمدصفی حسینی تبریزی در ۱۱۰۱ هـ.ق. و رساله ۷ که وقفنامه فاضل بسطامی ملا نوروزعلی‌بن محمد باقر بسطامی وبخط اوست دریك صفحه مورخ ۱۳۰۸ هـ.ق. با مهر او این مجموعه کلاً دارای ۱۵٤ گ ۱۵×۲۰ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج مشکی . با مهر حاج سید سعید .

۷۳۵

اخلاق ناصری **(فارسی)**

تألیف خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن محمدبن حسن متوفی ۶۷۲ هـ.ق. (ر.ك. : ۱۳۷) این نسخه ازفصل سیم درحصر اجناس فضائل تا معاشرت با ملوك و رؤسا ... را دارد .

نسخ ۱۷ سطری ۷/۵×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوان شنگرف نسخه ازآغاز وانجام ناقص است . جلد مقوا عطف میشن قهوه‌ئی . قطع ۱۲×۲۱ س .

۷۳۶

تذکرةالعلاج **(پزشکی ــ فارسی)**

تألیف محمد مؤمن‌بن محمدحسین نخعی آشتیانی معروف به میرزا بابا که بروزگار فتحعلی‌شاه می‌زیسته وبه نائب‌السلطنه عباس میرزا اهداء نموده است . در آغاز هفت برگ جدول است درشناختن مزاج اصلیه وعلامات آن . درشناختن مزاج عارضی بسبب غلبه هریك ازاخلاط اربعه . اقسام نبض . مرکبات ثلاث ... پس ازآن هربیماری را تحت‌عنوان ــ تذکره ــ آورده وآن‌راتوصیف‌نموده وسپس ــعلاج ــ آن‌را بیان داشته و درآخر هم جدولی درخواص میوه‌ها وبعضی از اغذیه .

آغاز : بسمله ستایش بی‌قیاس تحفهٔ بارگاه حکیمی که کلیات عالم اسباب از مفردات ... اما بعد چنین گوید اقل واحقرناس واضعف عباد ... ادله وقواعد و قوانینی‌که علم بآنها درحین معالجه برطبیب لازم ولابد منه است ...

شکسته نستعلیق ۱۶ سطری ۸/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. جدول وکمند صفحات مشکی و زرین . عنوان

ونشان شنگرف، درصفحه بدرقهٔ آغاز وانجام، مطالبی‌ازکتاب تحفهٔ حکیم مؤمن و درپشت صفحهٔ اول تملك شیخ اسماعیل. و درهامش صفحه چهارم یادداشت خریداری از آخوند ملا محمدحسن مورخ ۱۳۰۶ هـ.ق. کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج زرد ضربی‌دار، قطع ۱۳/۵×۲۱ س.

۷۳۷

زادالمعاد **(ادعیه ــ فارسی)**

از علامه مجلسی. محمدباقربن محمدتقی ۱۱۱۱ هـ.ق. که آنرا در رمضان ۱۱۰۷ هـ.ق. دراصفهان پس‌از تألیف بحارالانوار ساخته است درچهارده باب وخاتمه ومقدمه. هربابی بچند فصل تقسیم می‌شود مقدمه درسبب تألیف واسم مؤلف و فهرست اجمالی مطالب کتاب. باب اول تا نهم دراعمال دوازده ماه سال. باب دهم دراعمال مشترکه تمام ماهها. باب ۱۲ در زیارت حضرت رسول اکرم (ص) و امامان (ع) باب ۱۲ دربیان نمازهای واجب ومستحب. باب ۱۳ دربیان کلیه احکام اموات. باب۱٤دربیان احکام خمس و زکوة واعتکاف. خاتمه دربیان کفارهٔ گناهان. این کتاب بیش‌از ۲۰ بار چاپ شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل‌العبادة وسیلة لنیل‌السعادات فی‌الآخرة والاولی ... امّا بعد بندهٔ خاطی ...

نسخ خوش ۲۰ سطری ۷×۱٦/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، دارای یك سرلوح زمینه طلا جدول وکمند صفحات زرین ومشکی وآبی. نسخه تصحیح و مقابله شده است. درپشت صفحه آخر تاریخ تولد مورخ

۱۱٦٤ و ۱۱٦۸ ه.ق. کاغذ هندی . برخی اوراق وصالی شده. جلد روغنی فرسوده با گل وبوته . قطع ۱۱/۵×۲۰/۵ س .

۷۳۸

اشارات‌الاصول **(اصول فقه ــ عربی)**

تألیف حاج محمدابراهیم‌بن محمدحسن کرباسی کاخی خراسانی اصفهانی متوفی ۱۲٦۱ ه.ق. نسخهٔ حاضر شامل مجلد دوم آنست از اول مبحث ادلهٔ عقلیه تا آخر اجتهاد وتقلید . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله‌المطلب‌الرابع فی ادلةالعقلیة مقدمةالدلیل‌العقلی هنا حکم عقلی ینتقل منه الی حکم ...

انجام : اعوذ بالله سبحانه منه ومن امثاله وقد فرغت منه ... صلوة لا انقطاع لها الی یوم‌القیام وآله‌الطاهرین من ابدالابدین .

نسخ خوش ۲۳ سطری ۹×۱۵س، بخط محمدبن‌محمد ابراهیم خوانساری در جمادی‌الاول ۱۲۵۲ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف کاغذ آهار مهره‌ئی، قطع ۱٤×۲۰/۵ س، جلد تیماج مشکی .

۷۳۹

البهجةالمرضیة فی شرح‌الالفیه = سیوطی **(نحو ــ عربی)**

تألیف جلال‌الدین عبدالرحمان سیوطی متوفی ۹۱۱ ه.ق. (ر.ك. : ۲۰۲)

نسخ ۲۰ سطری ۸×۱٤/۵ س، بخط ابن‌محمد کنگی در رجب ۱۲۲۹ ه.ق. عنوان ونشان قرمز برگ اول کسر است کاغذ فرنگی ، با مهر حاج سیدسعید . جلد تیماج عنابی‌لایه‌ئی. قطع ۱٤×۲۰ س .

۷٤۰

شرح هدایة‌الحکمه = شرح‌الهدایة‌الاثیریة **(حکمت ـ عربی)**

اصل از اثیرالدین مفضل‌بن عمر ابهری متوفی حدود ٦٦۰ هـ.ق. وشرح ازملا صدرا شیرازی، محمدبن ابراهیم متوفی ۱۰۵۰ هـ.ق. این شرح چاپ شده است و نسخه ما هم کامل است.

آغاز: بسمله الحمدلله مخترع‌العقل‌الفعال ...

نسخ خوش ۲۰ سطری ۸/۵×۱٤/۵ س، بخط ابن حاج میرابوالهادی بیرجندی قاینی حسینی در ۱۲۱۰ هـ.ق. برای میرزا محمدعلی قاضی بواسطه حاج اسماعیل‌بن آقامحمد زمان اصفهانی. درپشت صفحه اول تملك محمدعلی حکیم مورخ ۱۲۷۲ هـ.ق. وتملك عبدالوهاب ومهرچهارگوشه با سجع «لااله‌الاالله الملك‌الحق‌المبین عبده محمدعلی» کاغذ آهار مهره‌ئی. جلد مقوا با روکش کاغذ لاجوردی‌رنگ عطف میشن عنابی.

۷٤۱

مجموعه:

۱ـ شرح قواعدالاحکام = شرح کتاب‌البیع من‌القواعد **(فقه ـ عربی)**

اصل ازعلامه حلّی، حسن‌بن یوسف متوفی ۷۲٦ هـ.ق. و گزارش از شیخ جعفربن شیخ خضربن شیخ یحیی مالکی نجفی معروف به ـ کاشف‌الغطاء ـ متوفی ۱۲۲۷ هـ.ق. شرحی است مزجی وتحقیقی که حاوی فوائد بسیاری است واز آغاز کتاب معاملات تا بیع عریه یعنی نخله‌ای که درخانه غرس شده. ازبرگ ۱ـ۹۵.

آغاز : بسمله الحمدلله الذی اشتق نورالوجود من ظلمةالعدم وجعل دین محمد (ص) بین‌الادیان کنار علی علم اما بعد فانه کان یختلج فی خاطری برهة من الزمان‌السابق ان اشرح قواعدالعلامة شرحا ... الی ان من‌الله تعالی علیّ بالرجوع من خراسان وسئلنی ذلك بعض‌الاعیان من اکابرالمحصلین ...

انجام : وافق‌الخرص‌الواقع او خالفه عملاً بالاطلاق . هذا آخر ما انتهی الینا من جفاف قلمه‌الشریف ...

۲ــ تحدیدالعلم = رسالة فی ... **(حکمت ــ عربی)**

در اواخر رساله ــ الکلام فی‌المُعَرف ــ را دارد. مؤلف شناخته‌نشد در بالای صفحه آمده : ولمن جمله کتابات من‌الله تعالی به علینا ... رسالة فی تحدیدالعلم والکلام فی‌المعرف ... السیدالسند والماجدالامجدالعالم المجتهدالسیدالاستاد سیدنا المحسن دام ظله‌العالی ...

آغاز : بسمله اختلف‌الناس فی تحدیدالعلم فقال قوم ... فقال‌الامام‌الغزالی ان ذلك ...

انجام : والفرق بین‌الحد والمحدود ان‌الحد باعتبارالتفصیل‌والمحدود باعتبار الاجمال والا فالحیوان‌الناطق مثلا هو بعینه‌الانسان . تم .

رسالهٔ اول نسخ ۲۴ سطری ۹×۱۵ س، بخط احمدبن شیخ علی‌بن کتان درپنجشنبه ۲۶ جمادی‌الثانی سال ۱۲۳۷ هـ. ق. که مصادف با نوروز سلطانی بوده است . عنوان ونشان شنگرف، مصحّح، و رساله دوم نیز شبیه همان خط ۲۱ سطری، تصحیح ومقابله شده است . کلاً دارای ۱۰۵ گ ۱۴/۵×۲۱ س، درپشت صفحه اول مهر محراب شکلی از

نوادهٔ کاشف‌الغطاء با سجع : «الملک‌الواحدالقهار ملک‌موسی‌بن محمدرضابن موسی‌بن جعفر کاشف‌الغطاء» . کاغذ آهار مهره‌ئی . با مهر حاج سید سعید . جلد تیماج عنابی .

۷٤۲

المصباح‌الساطع فی شرح مفاتیح‌الشرایع (فقه ــ عربی)

ملامحسن فیض کاشانی متوفی ۱۰۹۱ ه.ق. فقه استدلالی مختصری نگاشته بنام مفاتیح‌الشرایع که برآن شروحی نوشته شده است . ازجمله سیدعبدالله شبر ، عبدالله‌بن محمدرضا شبر حسینی کاظمی متوفی ۱۲٤۲ ه.ق. شرحی مفصل درشش‌جلد دارد بنام «مصابیح‌الظلام» که آن‌را گزین نموده است وکتاب حاضر را پدید آورده است ونسخه موجود شامل مجلد اول آنست ازطهارت تا مبحث ــ التنفل لمن علیه فریضه ــ مجلد دوم آن اول زکوة واحکام آن شروع می‌شود .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی فطرنا علی توحیده ومعرفته وهدانا الی متابعة کتابه ونبیّه ... اما بعد فیقول‌المذنب‌العاصی‌الغریق فی بحارالآثام والمعاصی، احوج الخلق الی ...

انجام : فاذا کنت وحدك فابدء بالمکتوبة اللّهم اکتبنا من‌الیادین ... وآله الطاهرین صلواتك علیهم اجمعین .

نسخ ۲۳ سطری ۱۰×۱۵ س؛ بخط درویش‌بن کاظم کاظمی در جمعه ۱۱ ذی‌حجه ۱۲۲۸ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف، نسخه تصحیح ومقابله شده است ، دارای ۳۱۹ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ آهار مهره‌ئی درصفحه اول مهر بیضی شکلی هست با سجع «عبده محمدجعفربن محمدعلی» و در

پشت صفحه اول آمده : «الورقه خمسون بیتاالکراس‌اربعمایه سبعة عشر الف بیت» . جلد تیماج مشکی ضربی‌دار . مهر حاج سید سعید .

۷۴۳

زبدةالدعوات **(ادعیه ـ فارسی)**

تألیف شیخ ابوالحسن محمدبن یوسف بحرانی عسکری از دانایان سدهٔ دهم هجری وازمردم قزوین بوده است که ازشیخ بهائی سه اجازه دریافت داشته است که یکی ازآنها بسال ۹۶۸ و دیگری ۹۹۹ و سومین ۱۰۰۰ هـ.ق. بوده است . دریك مقدمه وچهارفصل وخاتمه . مقدمه درتعریف وترغیب دعا وبیان شرایط وسبب‌تعویق حاجتها . فصل اول درتعقیبات نماز یومیه وبعضی دعوات ضروریه . فصل‌دوم در احوال شب و روز جمعه وایام ولیالی متبرکه فصل سوم در وصول بسعادات وحصول مرام و دفع بلیّات و رفع اسقام فصل چهارم درجمیع فوائد متفرقه وقمع اعادی و ظلمه . خاتمه درآداب زیارت مشاهد مقدسه در اواخر فصل اول آمده :

چه باشد شبی که بیاد آوری هم ازجامع ادعیه عسکری

آغاز : بسمله یا حبیب صفوةالمتقین. نحمدك ونشکرك ویا مجیب دعوة ... اما بعد چون بمؤدای واذا سألك عبادی عنی فانی قریب اشتغال بدعوات از اشرف‌قرباب واعظم عبادات بود ... بخاطر کسیر این کثیرالتقصیر رسید که جوهری چند نفیس از خزاین ...

انجام : ولم یجعلنی من‌الغافلین .

نسخ ۱۶ سطری ۸×۱۳/۵ س، تحریر ذی‌قعدهٔ ۱۰۷۰ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، درپشت صفحه اول تاریخ تولد

مورخ ۱۱٦٦ هـ.ق. دارای ۱۰٦ گ ۱۵×۲۱ س، کاغذ هندی، جلد تیماج عنابی لایه‌ئی، با میر حاج سید سعید .

۷٤٤

احکام نجوم ؟ **(ستاره‌شناسی ـ فارسی)**

تألیف (قرن ۱۱ هـ.ق.) درفصل یازدهم ازمقدمه که دربیان وقت رواگشتن حاجت است دومثال آورده درمثال دوم گوید : مثال . در روز سه‌شنبه بیستم شهر ربیع‌الاول ۱۰۳۷ هـ.ق. سئوال کردند که علامی فهّامی امیرابوالحسن که در ممالك فارس بود ازنواب مستطاب خانی امامقلی‌خان ... ونیز درباب ششم که در دلایل بیت ششم طالع است آمده : مثال دیگر سئوال ازمؤلف این کتاب نمودند در روز چهارشنبه ۳ شهر رمضان ۱۰۳٦ هـ.ق. درحال بیمار سئوال کردند ... مؤلف ازبرهان الکفایة نام می‌برد . کتاب درطالع بینی وغالب ومغلوب ونطاقات فلك و ... است و نویسنده به تجربیات خویش وغیبگوئی‌های خود ازقبیل عزل ونصب برخی حکّام وقت اشاره کرده . دریك مقدمه که شامل دوازده فصل و دوازده باب که هریك به یکی‌از بیوت دوازده‌گانه تعلق دارد می‌باشد .

آغاز : بسمله مقدمه دربیان مسائلی که واجبست قبل‌از شروع درین فن علم بآنها وآن مشتمل است بر دوازده فصل . فصل اول دربیان سائل و مسؤل عنه و بطریق سئوال . بدانکه غرض ازتدوین علم نجوم آن بود که بدلایل ظن وتجربیات وقیاس درکونیات خبردادن قبل‌از وقوع آن واکثر بوقوع پیوسته ...

انجام : نطاق چهارم در تدویر صاعدات وناقص درعدد وحساب ... واستقامت .

تم .

نستعلیق ۱۶ سطری ۸/۵×۱۶ س؛ تحریر غـره رجب ۱۱۹۲ هـ.ق. عنوانها شنگرف، دارای ۶۶ گ، ۱۲/۵×۲۱ س، کاغذ صیقلی، جلد تیماج لایه‌ای مشکی.

۷۴۵

فتحیّه = جنگنامهٔ امیرخان **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ محمداسماعیل فراهانی متخلّص به سیفی در ۱۳۲۲ هـ.ق. توصیف نبرد شاهزاده امیرخان سپهسالار اعظم و وزیر جنگ را با ترکمانان نموده در زمانی‌که او ایالت استرآباد وسردار کل قشون بوده است. کـلاً حـاوی ۱۲۲۴ بیت است واز رهگذر تاریخ وحوادث آن دورهٔ خاص خالی ازلطف نیست. عناوین موجود پس از مقدمه بدین شرح است: داستان سرقت طایفه تراکمه یموت، اغنام اهالی شاهرود و بسطا مرا ومأمورشدن امیرخان سردار به استرآباد وجنگ او بـا تراکمه یمـوت. داستان رفتن امیرخان سردار (ومفتخرشدن به‌لقب سیف‌الملك) بفوجرد وقشون طلب کردن وتفصیل جنگ ایل داز. رسیدن خلعت با لقب امیرخان سرداری بجهت سیف الملك ازطرف ناصرالدین شاه. رفتن‌اردوبه‌یکّه‌ماز وجنگ قزاق، با تراکمه آتابائی وبتوپ‌بستن امانلق نابکار را. رفتن امیرخان با جمعی از سـواران قشـون بعـزم خراب‌کردن مدرسه اتابائیان وغارت‌کردن اوبهای‌ایشان. داستان‌رفتن جنرال قونسول دولت بهیّهٔ روسیه بصحرای گرگان بعزم تفرج وکشته‌شدن یکنفر ازغلامان اوبدست تراکمه آتابائی وگرفتارشدن منشی او وخلاص‌نمودن او. شبیخون‌زدن تراکمهٔ‌آتابائی درصحرای نارتپّه باردوی امیرخان وتعاقب‌نمودن ایشان را. کشته‌شدن حاجی‌نظـر نابکار درآق‌قلعه مبارکه بدست سربازهای فوج هزارجریب مازندران.

آغاز : بسمله هذا کتاب جنگنامه . موسوم بداستان فتحیه امیرخانی ... بسمله.

بنـام خـداوند یـزدان پـاك که اوآفریـد آدم ازآب و خـاك

انجام : گزند از رخ‌فرخت‌دورباد دلت روز وشب شاد ومسرور بـاد

نستعلیق خوش ۱۵ سطری ۷/۵×۱۳/۵ س، بخط‌ناظم اشعار، محمد اسماعیل فراهانی متخلص به‌سیفی در۱۳۲۲ هـ. ق. درهامش صفحه دوم یادداشتی بخط آقای‌حاجی‌محمدعلی ممکن حفظه‌الله مالك این نسخه مورخ ۱۳۳۲ شمسی هست‌که آن‌را به‌کتابخانهٔ جامع گوهرشاد اهداء کرده است . عنوان‌ها قرمز، کلاً دارای ٤۱ گ ۱۳×۲۰/۵ س، کاغذ فرنگی، جلد مقوا با روکش نارنجی‌رنگ عطف میشن عنابی .

۷٤٦

شرح خلاصةالحساب **(ریاضی – عربی)**

اصل ازشیخ بهائی متوفی ۱۰۳۱ هـ.ق. وشرح از شیخ جوادبن سعدبن جـواد کاظمینی معروف به ــ فاضل جواد ــ شاگرد شیخ بهائی می‌باشد کـه این شرح را پس‌از فوت شیخ بهائی در ۱۰۳۱ هـ.ق. وپیش‌ازسال ۱۰۵۳ هـ.ق. ساختـه‌است‌کـه چاپ شده .

آغاز : بسمله الحمدلله الواحدالعظیم والفردالقدیم الذی یقصرالعد عن‌آلائه ... اما بعد فیقول اقل‌العباد ...

شکسته نستعلیق ۱۹ سطری ۸×۱۵ س، تحریر ۱۲۲۲ هـ.ق. عنوان ونشان قرمز، نسخه کامل است . درپشت صفحه اول یادداشت تملك نجم‌الدین‌بن گل‌محمد . کاغذ فستقـی . قطع ۱٤×۲۰/۵ س، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار . با مهـر حاج سید سعید .

۷۴۷

مجموعه :

۱ــ تمرین‌الطلاب فی صناعةالاعراب = ترکیب خالد = اعراب الفیه (نحو ــ عربی)

تألیف شیخ خالدبن عبدالله ازهری متوفی ۹۰۵ هـ.ق. (ر.ك. : ۲/۶۴۱)

آغاز : بسمله ... یقول‌العبدالفقیر الی عفو ربه‌الغنی خالدبن عبدالله‌الازهری عامله‌الله بلطفه‌الخفی الحمدلله ...

۲ــ الدرةالمنظومة (فقه ــ عربی)

سرودهٔ سید بحرالعلوم . سیدمحمد مهدی‌بن سید مرتضی بروجردی نجفی متوفی ۱۲۱۲ هـ.ق. منظومهٔ فقهی است ازطهارت تا آخر نماز طواف که درتهران‌بسال ۱۲۹۶ هـ.ق. چاپ شده است .

آغاز : بسمله افتتح‌المقال بعدالبسملة بحمد خیر منعم والشکر له ...

نسخ ۲۰ سطری ۷×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق. عنوانها قرمز، نسخه ناقص‌الآخر است و رساله دوم نسخ ۱۲ تا ۱۵ سطری ۶/۵×۱۲ س، دراول نسخه قطعه شعری از شهاب و درآخر آن شعری درپنج صفحه . کاغذ فرنگی، جلد مقوا عطف میشن، قطع ۱۲/۵×۲۰/۵ س .

۷۴۸

معالم‌الدین وملاذالمجتهدین = معالم‌الاصول (اصول فقه ــ عربی)

تألیف شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی‌متوفی۱۰۱۱هـ. ق. که چاپ شده است .

آغاز : بسمله الحمدلله المتعال فی عز جلاله عن مطارح‌الافهام .

شکسته نستعلیق خوش ۱۲ سطری ۷/۵×۱٤/۵ س، بخط عبدالغفوربن حاج محمدباقر قزوینی در ذیحجه ۱۲۳۹ه‍. ق. عنوانها آبی وقرمز، چند برگ اول دارای جدول وکمند با طلا ومشکی، کاغذ آهار مهره‌ئی، قطع ۱۳×۲۰/۵ س، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۷٤۹

جلاءالعیون **(اخبار ــ فارسی)**

تألیف مجلسی دوم، محمدباقربن محمدتقی متوفی ۱۱۱۱ ه‍.ق. مشتمل بریک مقدمه وچهارده باب دراحوالات چهارده معصوم که آنرا در٦ محرم ۱۰۸۹ ه‍.ق. ساخته است ومکرر چاپ شده .

نسخ ۲۲ سطری ۱۲×۲۲ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه‍.ق. عنوان ونشان شنگرف، اوراق بطور پراکنده صحافی شده . نسخه از اول وآخر ناقص است . کاغذ فرنگی آهار مهره‌ئی ، قطع ۲۰×۳۰ س، جلد تیماج عنابی فرسوده .

۷۵۰

هفت اورنگ جامی **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ نورالدین عبدالرحمان‌بن احمد جامی متوفی ۸۹۸ه‍.ق. شامل هفت مثنوی : تحفةالاحرار، سبحةالابرار، سلسلةالذهب، سلامان وابسال، یوسف وزلیخا، لیلی ومجنون، خردنامهٔ اسکندری، که مکرر چاپ شده است .

نستعلیق ۱۸ سطری ۱۰/۵×۱٤/۵ س، تحریر ۱۱۹۹ ه‍.ق. وآخر آن در جمادی‌الآخر ۱۲۰۱ ه‍.ق. عنوانها قرمز،

برخی اوراق آشفته صحافی شده و اوراق وصالی‌شده، کاغذ فرنگی، با مهر حاج سید سعید قطع ۱۴/۵×۲۰/۵ س، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار.

۷۵۱

المختصر = شرح تلخیص‌المفتاح (معانی وبیان وبدیع ــ عربی)

سراج‌الدین ابی‌یعقوب‌بن ابی‌بکربن محمد سکاکی متوفی ۶۲۶ ه.ق. کتاب جامعی درانواع ادب بجز لغت نگاشته است بنام ــ مفتاح‌العلوم ــ که درسه قسم است ۱ــ صرف ۲ــ نحو ۳ــ معانی وبیان وبدیع. قسم سوم این کتاب را شیخ جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمان قزوینی شافعی معروف به خطیب قزوینی یا خطیب دمشق متوفی ۷۳۹ ه.ق. خلاصه کرده‌است وبنام ــ تلخیص‌المفتاح ــ موسوم داشته است. سپس این خلاصه را (یعنی همین تلخیص‌المفتاح را) علامه سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ ه.ق. دومرتبه شرح کرده است که یك‌مرتبه شرحی مفصل بوده است ومزجی وبار دوم، شرحی مختصر. شرح اول تفتازانی بنام ــ مطول ــ یا ــ شرح تلخیص‌المفتاح ــ مشهور گردیده است وشرح‌دوم آن بنام ــ المختصر ــ یا شرح تلخیص‌المفتاح ــ معروف شده است. نسخه حاضر همین شرح دوم ــ یا المختصر ــ است که آنرا پس‌از ــ المطول ــ بسال ۷۵۶ه.ق. که درغجدوان بخاری ساخته است ومکرر چاپ شده است.

آغاز: بسمله نحمدك یا من شرح صدورنا لتلخیص‌البیان فی ایضاح‌المعانی و نور قلوبنا ... وبعد فیقول‌الفقیر الی‌الله‌الغنی مسعودبن عمرالمدعو بسعدالتفتازانی...

انجام: ختم‌الله لنا بالحسنی وبشر لنا الفوز بالذخر الاسنی بحق محمد وآله.

نسخ ۱۵ سطری ۵×۱۲ س، بخط محمدشریف‌بن شاه کرم در پنجشنبه ۱۲ صفر ۱۱۰٤ ه.ق. برخی ازعنوان ونشانها قرمز، معلق بحواشی، نیمی ازبرگ آخر پاره شده، کاغذ هندی، مهر حاج سید سعید را دارد. جلد لاجوردی‌رنگ، عطف وگوشه پارچه، قطع ۱۱/۵×۲۰ س.

۷۵۲

شرح بیست باب **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

اصل از نظام‌الدین عبدالعلی‌بن محمد بیرجندی متوفی ۹۳٤ ه.ق. وشرح از ملامظفّر گنابادی، مظفّربن محمدقاسم، منجم شاه عباس اول زنده بسال ۱۰۲٤ه.ق. که این شرح را بنام همان پادشاه درسال ۹٦٦ یزدگردی برابر با سال ۱۰۰۵ ه.ق. نگاشته است ومکرر رچاپ شده.

آغاز موجود: مسرع سپهر اولین را درقطع منازل وطی مراحل ازدیاد وانتقاص نور تقدیر نمود الاله‌الخلق ... اما بعد برارباب فهم وفطرت واصحاب ذکاء و فطنت محجوب ...

انجام: اثر قیام قیامت بلکه قیامت ازاثر این قران ظاهر وباهر می‌گردد و حوادث عظیم واقع شودوالله اعلم بالصواب ... وسلم کثیراً.

شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۸×۱۵/۵س، تحریرجمعه ۲۰ ربیع‌الثانی ۱۲۲۸ ه.ق. دراصفهان درمدرسهٔ جده، برگ اول کسر است. معلق بحواشی با امضاء ــ منه رحمه‌الله ــ جداول و دوائر نجومی وعناوین ونشان متن قرمز، کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی. با مهر حاج سید سعید.

۷۵۳

کشکول = جُنگ **(ادب – عربی)**

منتخباتی است ازحکایات واشعار که درالمستطرف و زهرالربیع و نفحه‌الیمن و ... آمده بهمین شیوه به‌نظم ونثر .

آغاز : بسمله وحکا ان احمقین اصطحبا فی طریق فقال احدهما للاخر ... در آخر بخش منثور آمده : الفصل‌الاول فی‌الشعر قد قسم‌الناس‌الشعر خمسة اقسام ... وقد قسم‌الناس فنون‌الشعر الی عشرة ابواب ... ولنبدء من ذلك بذکرالغزل البذکّر لابن نباته :

أاغصان بان ما اری ام شمائل واقمار تم ما تضمّم‌الغلائل ...

انجام موجود :

فی اسم علی : اسم الذی اعشقه اوله فی ناظره

ان فاتنی اوله فان لی فی آخره

نسخ ۱۹ سطری ۱۳×۱۷/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ هـ.ق.
دارای ۱۲۶ گ ۱۴×۲۰/۵ س، با مهر حاج سید سعید، جلد تیماج قهوه‌ئی .

۷۵۴

تنبیهات‌المنجمین **(ستاره‌شناسی ــ فارسی)**

تألیف ملامظفربن محمدقاسم گنابادی منجم . (ر.ك. : ۵۸۷) تاریخ شروع بتألیف ۱۰۳۱ هـ.ق. دریك مقدمه وشش باب وخاتمه، که چاپ شده است . نسخه ما کامل است .

آغاز : بسمله سپاس وستایش مالك‌الملکی را که بنظرشفقت ومرحمت‌سیاحان..

انجام : امّا اول ازهمه نحس می‌باشد . این بود آخر ملحقات‌کتاب‌موسوم به..

نستعلیق ۱۸ سطری ۸×۱٤/٥ س، بخط محمدمهدی ایروانی در ایام‌التشرین ۱۲۲٤ ه.ق برگ‌اول نو نویسی‌شده، مصحّح، نسخه درآب افتاده بگونه‌ای که برخی خطوط‌خوانا نیست . عنوان ونشان قرمز، مهر حاج سید سعید را دارد . قطع ۱۳/٥ × ۲۰ س، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی .

۷٥٥

مجموعه :

۱ـ حاشیهٔ تهذیب‌المنطق = حاشیه ملاعبدالله (عربی)

اصل از تفتازانی وحاشیه ازملاعبدالله یزدی شاه‌آبادی متوفی ۹۸۱ ه.ق. که آن‌را در چهارشنبه ۲۰ ذی‌حجه ۹٦۷ ه.ق. درنجف اشرف ساخته است ومکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله قوله الحمدلله افتتح بحمدالله بعدالبسمله ...

۲ـ البهجة‌المرضية فی شرح‌الالفية = سيوطی (نحو ـ عربی)

از جلال‌الدین عبدالرحمان سیوطی متوفی ۹۱۱ ه.ق. (ر.ك. : ۲۰۲)

رساله اول نسخ ۱٥سطری ٦×۱٤س، تحریر ۱۰ رجب ۱۲۱۰ ه.ق. درآخر نسخه مهر بیضی‌شکلی هست با سجع «یا امام محمدتقی» ومهر بیضی دیگری با سجع عبده محمد تقی و رساله دوم نسخ ۱۸ سطری ۷×۱٤/٥ س، تحریر سه‌شنبه ۱۹ ذیقعده ۱۲۱۸ ه.ق. عنوان ونشان شنگرف معلق بحواشی، کاغذ آبی و نخودی‌رنگ، قطع ۱٥×۲۰/٥ س . جلد تیماج لایه‌ئی قهوه‌ئی .

۷۵۶

سبحة‌الابرار (شعر ــ فارسی)

از نورالدین عبدالرحمان‌بن احمد جامی متوفی ۸۹۸ هـ.ق. یکی ازهفت مثنوی معروف به ــ هفت اورنگ ــ اوست دربحر رمل مسدس مزاحف، کــه مکرر چاپ شده است .

آغاز دیباچه :

بسمله المنة لله که بخون گر خفتم یك چند چو غنچه عاقبت بشگفتم

آغاز مثنوی :

ابتدای بسم الــه الرحمــن الرحیم المتوالی الاحســان

انجام :

ختــم‌الله لنــا بــالحسنــی وهو مولانا نعــم الــمولی

نستعلیق ۱۶ سطری ۷/۵×۱۵ س، بخط عمربن حسین در ۱۵ محرم ۱۰۸۱ هـ.ق. عنوان شنگرف، کاغذ هندی کمی آب‌دیده، جلدتیماج لایه‌ئی‌قرمزضربی‌دار، قطع۱۱/۵×۲۰/۵ س .

۷۵۷

مجموعه :

۱ــ فقه (فارسی)

دوبرگ بجای مانده ازکتابی است .

آغاز : بسمله فقه که عبارتست ازمعرفت فروع احکام شرعی ... بــاب اول در بیان صلوة ومقدمات وآن مشتمل است برده فصل ، فصل اول درطهارة بدن وجامه و

آن مشتمل است بر ده فصل فصل‌اول درطهارت بدن ...

۲ــ دیوان نشاط **(شعر ــ فارسی)**

بخشی ازغزلیات نشاط، میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط اصفهانی متوفی ۱۲٤٤ هـ.ق. که چاپ شده است . آنچه دراین دفترموجوداست غزلیات او ازمیانه قافیه ت تا مقداری ازقافیه حرف ــ د ــ را دارد .

آغاز موجود : آسایش دوستان دراینست آرایش بوستان درآنست ...

رسالهٔ اول دوبرگ است بخط شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ۷×۱٤/۵ س، تحریر سدهٔ ۱٤ هـ.ق. و رساله دوم هم تنها هشت برگ شکسته نستعلیق ۱۷ سطری ٦/۵×۱٤ س، کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ئی .

۷۵۸

مجموعه :

۱ــ دیوان محتشم کاشانی **(شعر ــ فارسی)**

فقط بخشی ازغزلیات کمال‌الدین محتشم کاشانی متوفی ۹۹٦ هـ.ق. ازقافیه حرف الف تا کمی ازحرف ــ د ــ را دارد .

آغاز :

فرمود مرا سجدهٔ خویش آن بت رعنا در سجده فتادم که سمعنا و اطعنا ...

۲ــ دیوان صفی **(فارسی)**

قسمت اندکی ازغزلیات دیوانی است ازشاعری با تخلص ــ صفی ــ مثلا در قطعه‌ای می‌گوید :

سری دارم که بافتراك دلبرمی‌کند بازی دل دیوانه‌ای دارم‌که با سرمی‌کند بازی
بهمت پشت‌پا برتخت خاقان میزند فقرم غبارمقدمم با تاج قیصرمی‌کند بازی ...
غلام شاه‌عباسم صفی‌کـــه سجده چهرش گل پیشانیم با سعد اکبرمی‌کند بـــازی

دیوان اول نستعلیق ۱۳ سطری ۸/۵×۱۵ س، اول و آخر آن ناقص است و دیوان دومی هم نستعلیق ۱۵ سطـری ۷/۵×۱۵/۵ س، اول وآخر آن ناقص، اوراق وصالی شده، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی قطع ۱۲×۲۱ س.

۷۵۹

حاشیهٔ حاشیهٔ شرح مطالع = تنویرالمطالع قدیمه (منطق ــ عربی)

سراج‌الدین محمودبن ابی‌بکر ارموی متوفی ۶۸۲ هـ.ق. کتاب جامعی درمنطق نگاشته است بنام مطالع‌الانوار . این کتاب را قطب‌الدین محمدبن محمدرازی‌بویهی متوفی ۷۶۶ هـ.ق. که ازاحفاد ابن‌بابویه قمی وشاگرد علامه حلّی واستاد شهید اول بوده است شرح نموده وبنام ــ لوامع‌الأسرار فی شرح مطالع‌الانوار ــ ویا ــ شرح مطالع ــ معروف است . دشتکی، سید صدرالدین محمدبن ابراهیم حسینی شیرازی دشتکی مقتول بدست ترکمانان درسال ۹۰۳ هـ.ق. براین شرح مطالع، دوحاشیه دارد که یکی بنام : حاشیهٔ قدیمه بر شرح مطالع ــ و دیگری ــ حاشیهٔ جدیده بـــر شرح مطالع ــ دوانی، محمدبن اسعد یا سعد یا سعدالدین اسعد کازرونی دوانی صدیقـــی متوفی ۹۰۷ ویا ۹۰۸ هـ.ق. ؟ برحاشیه قدیمه وجدیدهٔ شرح مطالع دشتکی، دوحاشیه دارد که یکی بنام : تنویرالمطالع وتبصیرالمطالع ــ موسوم است که حاشیه برحاشیهٔ جدیده دشتکی برشرح مطالع می‌باشد ونسخهٔ خطی آن درکتابخانـــه آستان قـــدس

رضوی موجود است و دیگری ــ تنویرالمطالع ــ نیز موسوم است که حاشیه بر حاشیهٔ قدیمه دشتکی برشرح مطالع می‌باشد که همین نسخهٔ ما باشد. که این دو حاشیه دوانی را بنام ــ تنویرالمطالع جدید ــ و ــ تنویرالمطالع ــ قدیم نیز می‌گویند وچنانکه گفته شد نسخه حاضر ــ تنویرالمطالع قدیم ــ است.

آغاز: بسمله اما بعدالحمد لولی‌النعم و دافع‌النقم والصلوة علی سیدالامم الهادی الی اقوم وآله وصحبه معادن‌الشرف والکرم. فقد انجاءنی‌الحاح من‌یجب‌علی فی شرح ... علقت علی حواشی‌المطالع منذ ... وسمیّته به ــ تنویرالمطالع وعلی‌الله قصدالسبیل وحسبی ونعم‌الوکیل (جای عنوان نانویس است) لما کان‌الجمیل الخ قبل فان قلت تستغرق‌العلامه ...

انجام: ولایلزم من‌التغایر ذلك ان لایکون مطابقا له فی‌الواقع والله اعلم. تمت.

شکسته نستعلیق ۲۳ سطری ۹×۱٤/٥ س، تحریر اوائل سدهٔ دوازده ه.ق. گویا ۱۱۲۲ ه.ق. ؟ معلق بحواشی با امضاء «من جمع‌التبریزی ۱۱۲۲» نسخه مصحّح است در پشت صفحه اول تملك میرمحمدمعصوم با مهر بادامی او با سجع: «محمدمعصوم‌الحسینی» دارای ۹۲گ ۱٥×۲۰/٥س، جلد مقوا عطف میشن مشکی با مهر حاج سید سعید.

۷٦۰

مجموعه:

۱ــ شرح قانونچه **(پزشکی ــ عربی)**

اصل از قاضی چغمینی، محمودبن محمدبن عمر خوارزمی زنده‌بسال ۸۰۸ ه.ق. (ر.ك. : ٦۸۹) شارح شناخته نشد، گمان می‌رود بغیر ازشرح حسین‌بن محمدبن علی

استرابادی باشد . شرحی است مزجی که ازاوائل فصل چهارم ازمقاله اول تا آخر را دارد . ازبرگ ۱ــ۱۰۴ .

آغاز موجود : الدافع والمودب الماسك ليكون له اصناف الحركات ... الفصل الخامس فی تشریح حجاب الصدر والمعدة والامعاء اما حجاب الصدر فهو مرکب من اللحم والعصب الحساس المتحرك وقيل عضله مستديرة طمية المحيط ... (دربرگ ۳۵) المقالة الرابعة فی النبض هذا شروع فی بيان العلامات الكليه الدالة ... (در برگ ۴۷) الفصل الثالث من المقالة الرابعة فی الوان البول. اعلم ان البول فضلة من فضلات الهضم الثانی والثالث ای الكبد ...

انجام : المتخذ من حليب برز الخشخاش وبرز الفرفخ ختم المصنف المختصر على الحلواء اذ يقال الحلواء يؤخر واقتصرنا فی تشريحه بهذا القدر والحمدلله على الاتمام . وصحبه العظام وسلّم .

۲ــ **جوامع کتاب جالینوس فی البول** **(پزشکی ــ عربی)**

مقالی است درشش صفحه دربول واقسام رنگهای آن وطبیعت وعلامات وعلت آن با تصویرها ونموداری .

آغاز : بسمله جوامع كتاب جالينوس فی البول . قال جالينوس الاشياء التی بها يلتام كون الانسان ...

انجام : حاضر تحت العلة بعضها ببعض والله يعلم بجميع ذلك. تمت جوامع الكتاب..

رسالهٔ اول نستعلیق ۱۵ سطری ۹×۱۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. ناقص الاول، عنوان ونشان شنگرف و رساله دوم نسخ ۲۳ سطری تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، کلاً دارای ۱۰۷ گ ۱۳/۵×۲۰ س، درپشت صفحه آخر

وصیتنامه محسن‌بن محمد تربیتی دراصفهان مورخ ۱۲۲۰ هـ. ق. یا ۱۰۲۲ هـ.ق. ؟ کاغذ اصفهانی، جلد تیماج مشکی وصالی شده .

۷۶۱

مراح‌الارواح **(صرف ــ عربی)**

تألیف احمدبن علی‌بن مسعودکه شاید همان ــ ابن‌سقّا ــ متوفی ۶۰۳هـ.ق. باشد که شاگرد ابن‌خشاب بوده است ؟ کتاب مختصری است درصرف شامل هفت باب که مکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله قال‌المفتقر الی‌الله‌الودود احمدبن علی‌بن‌مسعود غفرالله‌له ولوالدیه واحسن الیها والیه اعلم ان‌الصرف ام‌العلوم والنحو ابوها ...

انجام : حکمها ایضاً لحکم طوی للمتابعة نحو طویا وطوایان . تمت .

نسخ ۱۱ سطری ۵/۵×۱۳/۵ س؛ تحریر ربیع‌الاول ۱۲۰۳ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج عنابی لایه‌ئی . مهر حاج سید سعید را دارد .

۷۶۲

حاشیهٔ حاشیهٔ تهذیب‌المنطق **(منطق ــ فارسی)**

از میرزا علی‌رضا تجلی شیرازی ابن کمال‌الدین حسینی اردکانی متوفی ۱۰۸۵ هـ.ق. شاگرد آقاحسین خوانساری، ونویسندهٔ ــ تفسیر قرآن ــ و ــ سفینة‌النجات ــ معراج‌الخیال ــ که نسخهٔ خطی دیوان شعر او درکتابخانه مجلس هست . وی به هندوستان مسافرتی کرد وبرگشته است . درهرحال، کتاب حاضر حاشیه‌ای است بر حاشیه ملاعبدالله یزدی شاه‌آبادی متوفی ۹۸۱هـ.ق. برتهذیب‌المنطق ملاسعدالدین‌بن

مسعودبن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ ه.ق. تجلّی این حاشیه را بهنگام خواندن حاشیهٔ ملاعبدالله بر ابراهیم‌خان نگاشته است . متن وحاشیه اول واین‌حاشیه چاپ‌شده‌است.

آغاز : بسمله حمد له امّا بعد این قیودیست سودمند ارباب تعلیم وتعلّم را که درحین مذاکرهٔ مخدوم جلیل‌القدر ... امید که طالبان کمال را ازآن‌حظی‌کامل‌نصیب شود قوله مروی فی کل من ...

انجام : اما حق اینست که حینیّهٔ مطلقه . والله علم بالصواب .

نسخ خوش ۱۵ سطری ۶×۱۳/۵س، بخط محمدعلی‌بن آقامحمد بافقی در شنبه ۱۰ شوال ۱۲۵۶ ه.ق. عنوان‌شنگرف. درپشت صفحه آخر یادداشت مورخ ۱۲۷۶ ه.ق. درپشت صفحه اول تملك حسین کازرونی، با مهر بیضی‌شکل با سجع «حسین منی وانا من حسین» ونیز تملك ابن‌حاجی‌محمدصفر با مهر بادامی کوچك با سجع «یا احمد» کاغذ آهار مهره‌ئی، نسخه تمیز است . جلد لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه . قطع ۱۱/۵×۲۱ س .

۷۶۳

ثواب‌الاعمال و عقاب‌الاعمال **(اخبار ــ عربی)**

تألیف شیخ صدوق، ابی‌جعفر محمدبن حسین‌بن موسی‌بن بابویه قمی متوفی ۳۸۱ ه.ق. درکارهائی‌که بجای‌آوردن آنها موجب ثواب وعقاب می‌شود . این کتاب مکرر چاپ شده .

آغاز : بسمله الحمدلله الواحدالقدیم الازلی الذی لایوصف بحد ولا نهایة ... قال محمدبن علی‌بن موسی‌بن بابویه انالذی دعانی الی تألیف کتابی هذا ...

انجام : فکانت آخر خطبة خطبها رسول‌الله (ص) حتی لحق بالله عزوجل الحمد لله الی اوله وآخره ... وآله‌الاطهرین‌الاظهرین .

نسخ خوش ۱۷ سطری ۷×۱٤ س، بخط غلام‌رضا بن حافظ مشهدی در ۲٦ ربیع‌الاول ۱۰۸۸ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، مصحّح، درآخر نسخه مهر بیضی‌شکلی با سجع «المتوکل علی‌الله یحیی‌بن محمد شفیع» درپشت صفحه اول تملك یحیی‌بن محمدشفیع اصفهانی مورخ ۱۳۱۳ هـ.ق. و نیز تملك مشیرالدین بروجردی اصفهانی، کاغذ آهار مهره‌ئی جلد تیماج عنابی لایه‌ئی عطف وگوشه میشن .

۷٦٤

قرابادین معصومی **(پزشکی ــ فارسی)**

تألیف معصوم‌بن کریم‌الدین شوشتری شیرازی در ۱۰۵۹ هـ.ق. شامل یك مقدمه وهفت مقاله ویك خاتمه مقدمه مشتمل بر دوازده فایده ۱ــ دربیان سبب احتیاج بدوای مرکب وکیفیت ترکیب ادویه مرکب ... فایده ۱۲ درمعرفت مزاج مرکتاب و دانستن درجات بگرمی وسردی . مقاله اول در ذکر تریاقات ومفرحات و انواع معاجین وجوارشات ... مشتمل برشش باب . مقاله‌دوم‌دربیان شربتها ولعوقات ومربّیات ... مشتمل برشش باب . مقاله سیم دربیان حبوبات ونفوخات وبخورات... مشتمل بر نه باب . مقاله چهارم درمقالات ... مشتمل بر ۷ باب . مقاله پنجم در ذکر ضمادات وغولات اطلیه ...مشتمل بر ٦ باب مقاله ششم دربیان انواع حقنها وشیافات مسهل ... مشتمل بر ٤ باب . مقاله هفتم در ادویه مرکبه که بامراض عین متعلق است مشتمل بر پنج باب . خاتمه درامور متعلقه به‌یخ وچینی وفادزهر مشتمل بردوفصل .

آغاز : بسمله تحمیدی که لسان اعتذار مذکّر ان سبحان صوامع افلاك دراظهار وتکرار آن بعجز معرفت درخور ذات مقدس حکیم ... اما بعد بر رأی صواب نمای خردمندان خورده‌بین وهوشمندان دانش‌گزین ...

انجام : اجماع بعمل آورند تا مطلب ومقصود و درآنچه ضایع نگردد انشاءالله تعالی والله اعلم بالصواب .

نستعلیق ۱٤ سطری ۹/۵×۱۵ س، بخط محمدباقر همدانی در ۲۲ جمادی‌الاولی ۱۲٤۰ ه.ق. برای گوهرملوك . عنوان ونشان قرمز برگ اول وصالی شده . کاغذ آهارمهره‌ئی. قطع ۱٤×۲۰/۵ س؛ جلد لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه.

۷٦۵

حاشیهٔ انوارالتنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی (تفسیر – عربی)

ازمحمد حنفی تبریزی قرباغی ؟ یادداشتهائی است تحقیقی وادبی ازآغاز سوره عم تا آخر قرآن بر تفسیر انوارالتنزیل قاضی بیضاوی شیرازی متوفی ٦۸۵ ه.ق.

آغاز : بسمله سورةالنباء والتساؤل والمعصرات مکیة بالاتفاق قوله وآیتها اربعون او احدی واربعون بسم‌اللهالرحمن‌الرحیم ...

انجام : قوله کقوله یدع‌الداع وکما قرء من حیث افاض‌الناس تست‌السورة والحمدلله علی‌الاتمام والصلوة والسلام علی رسوله خیرالانام . تم .

نسخ ۲۵ سطری ۹×۱٦س، تحریر سدهٔ ۱۱ ه.ق. عنوان ــ قوله ــ شنگرف، نسخه مصحّح ومعلّق‌بحواشی با امضای ــ منه رحمه‌الله ــ با مهر کتابخانه مجدالدین . دارای ۱۰۵ گ ۱۳×۲۰/۵ س، یك‌سوی جلد افتاده وسوی دیگرش روغنی ضربی‌دار .

۷٦٦

مجموعهٔ رسائل کرمانی (عقائد ــ عربی)

مجموعه‌ی چند رساله از حاج محمدکریم‌خان‌بن ابراهیم کرمانی متوفی ۱۲۸۳ هـ.ق. می‌باشد بدین‌شرح :

۱ــ فصول (حکمت ــ عربی)

درمسائل کلیه وابواب عامه ازمسائل حکمت الهی می‌باشد که چاپ گردیده . حدود ۱۰ فصل دارد . از برگ ۲۰ــ۱ اوراق ۲٤ــ۲۱ نانویس است .

آغاز : بسمله الحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی سیدنا محمد وآله‌الطاهرین... وبعد فیقول‌الاثم ان هذه کلمات دقیقة وحکم انیقة فی‌بیان مسائل کلیه‌وابواب‌عامه..

انجام : فی‌الفطرةالسلمیة کتابناالکبیر .

۲ــ لب‌اللباب (حکمت ــ عربی)

ازهمو . دراسرار خلقت ملك ومواليد، دریك مقدمه و یازده باب، که چاپ شده است . تاریخ فراغت ازتألیف لیله پنجشنبه ۲۲ جمادی‌الاولی ۱۲۷۲ هـ.ق. از برگ ٤۷ــ۲۵ .

آغاز : بسمله الحمدلله المحتجب بذاته عن درك‌الابصار ...

۳ــ نعیم‌الابرار وجحیم‌الفجار (عقائد ــ عربی)

ازهمو . دراثبات اینکه رسول خدا (ص) وآل او (ع) اشرف و اول کائینات هستند . که آن‌را در سه‌شنبه ۱۹ رمضان ۱۲۷۲ هـ.ق. ساخته است وچاپ گردیده . ازبرگ ۱۰٦ــ٤۸ .

٤ــ رد بعض‌المعاندین = رساله ... **(عقائد ــ عربی)**

ازهمو . درجواب ایراد بعض معاندین که چرا ایشان در اوائل مصنفات، خود را بلفظ ــ اثیم ــ توصیف نموده واین خود اقرار به‌گناه است . این رساله نیز چاپ شده است . ازبرگ ۱۰۹ــ۱۰٦ برگ ۱۱۰ــ۱۱۱ نانویس است .

٥ــ تأویل‌الاحادیث **(علوم غریبه ــ عربی)**

ازهمو . این رساله را درجواب حاج محمدرحیم‌خان نگاشته درعلم تعبیر خواب، شامل یك مقدمه دارای شش فصل وشش‌باب . مقدمه دربعض مقدمات‌لازمه. باب اول درتقسیم رؤیاهای صادقه وکاذبه ۲ــ دراقسام‌رؤیا ۳ــ درسراختلاف‌صورت بعض چیزها درعالم مثال با صورت آنها دراین دنیا ٤ــ در کلّیاتی درعلم تأویل و تعبیر ٥ــ در ذکر بعض اخبار وارده دراین باب ٦ــ در ذکر اقوال علما درامر رؤیا . کرمانی این رساله را درلیله سه‌شنبه ۲٦ ربیع‌الآخر ۱۲۷۱ هـ.ق. ساخته است و در سال ۱۳٥۲ درکرمان چاپ شده است . ازبرگ ۱۷۷ــ۱۱۲ .

٦ــ رسالهٔ سلوك = وصیت ؟ **(عرفان ــ عربی)**

ازهمو . نام اصلی این رساله را نجستم . درپشت صفحه اول این مجموعه، ازاین رساله به ــ رساله سلوك برای‌جناب محمدصادق‌خان ــ یاد شده است . نسخهٔ دیگری از رساله سلوك را که برای محمدصادق نوشته ندیدم تا با او مقابله‌نمایم . خلاصه مقالی کوتاه است درسه صفحه که مطالب تحت‌عنوان اعلم یااخی ــ اوصیك ــ آمده است . ازبرگ ۱۷۸ــ۱۷۷ .

آغاز : بسمله الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی وبعد اعلم یا اخی وقرة

عینی ان‌الظاهر وعاءالباطن وکل وعاء لابد ان یناسب ما اودع فیه وکل مودع لابد وان یکون ...

انجام : وعسی‌الله ان یأتی من بعد ذلك امراً وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین.

۷ـ وصیّت (اخلاق ـ عربی)

ازهمو . وصیت‌ها و دستورات جامعی است به مهدی‌بن حسن درجواب سئوال او ازآنچه نفس آدمی را مفید است وپردهٔظلمت را ازروی آن‌برمی‌دارد . برگ۱۷۹.

آغاز : بسمله الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی وبعد قدسألت یا قرة عینی عما تصلح‌النفس وتجلو عنها عشوات‌العمی فاعلم ایدك‌الله ان‌النفس لاتصلح الا باداء ... شاه‌سـ

انجام : وکذلك نجزی‌المحسنین هذه وصیة کریم‌بن ابراهیم الی اخیه‌المهدی‌بن الحسن وصلی‌الله علی سیدنا محمد وآله‌الطاهرین .

۸ـ وصیّت (اخلاق ـ عربی)

ازهمو . که این رسالهٔ مختصر را درجواب کسی نگاشته است که ازاو پرسیده است ازمراجعت به وطنش وکلیات وجزئیات امورش و دستورات‌جامعی برای سیر و سلوك وترقی نفس به‌سئوال‌کننده داده است و درخصوص شبهات وارده‌اش . پرسشگررا به‌نامه‌ای‌که به‌حاجی محمدصادق نگاشته است حوالت داده . این رساله نیز در دوصفحه است ازبرگ ۱۸۰ـ۱۷۹ .

آغاز : بسمله الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی وبعد امّا ما سئلت فی امر معاودتك الی بلدك فلابأس انشاءالله برجوعك الی اهلك لتدبر امرهم ...

انجام : واسئلك ان لاتنسانی من صالح دعائك کما لاتنسی والسلام .

این مجموعه بخط نسخ ۱۸ سطری ۱۱×۱۶ س، تحریر سدهٔ ۱۳ و اوائل ۱۴ هـ.ق. کاتب نام خود را ننوشته است . عنوانها قرمز . کلاً دارای ۱۸۰ گ ۱۴×۲۰/۵ س، برخی اوراق وصالی شده، جلد تیماج لایه‌ئی قهوه‌ئی .

۷۶۷

مجموعه :

۱ــ اعتقادات **(کلام ــ عربی)**

تألیف علامه مجلسی، محمدباقربن‌محمدتقی متوفی ۱۱۱۱هـ.ق. رسالهٔ‌مختصری است دراعتقادات شیعه شامل دوباب . ۱ــ آنچه مربوط‌به‌اصول‌عقائداست ۲ــ آنچه مربوط به‌کیفیت عمل است . تاریخ فراغت ازتألیف محرم ۱۰۷۶ هـ.ق. این کتاب مکرر درمشهد رضوی چاپ شده است ازبرگ ۱۶ــ۱ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی سهل لنا سلوك شرایع‌الدین و اوضح اعلامه وبین لنا ...

انجام : وعندی خطوطه فی ذلك هذا آخر ما اردنا ایراده ... وایاك ممن یذکر فتنفعه‌الذکی .

۲ــ الصلاةالیومیة **(فقه ــ عربی)**

تألیف شیخ یوسف‌بن احمدبن ابراهیم درازی بحرانی متوفی ۱۱۸۶ هـ.ق. معروف به‌صاحب حدائق این رسالهٔ الصلاةالیومیه شامل یك مقدمه وسه باب وخاتمه است . باب اول درطهارت دارای ۵ مقصد باب دوم درصلوة دارای ۳ مطلب باب‌سوم درلواحق، شامل سه مقصد . ازبرگ ۵۹ــ۱۶ .

آغاز : بسمله اما بعد حمدالله سبحانه علی جزیل نواله والصلوة علی خیرته من خلقه محمد وآله فیقول ...

انجام : و والدیه و ولده واخوانه بجوده سبحانه و رضوانه امین . تمت .

۳ــ احکام‌الصلاة **(فقه ــ عربی)**

ازهمو . شامل شش باب ۱ــ طهارة دارای چهارفصل ۲ــ مقدمات نماز شامل۵ مسأله ۳ــ کیفیت نماز دارای ۹ مسئله ٤ــ حکم خلل واقعه درنماز، دارای ۷ مسئله ٥ــ درباقی نمازها . در ٥ مطلب. ٦ــ درلواحق نماز شامل ۳مقصد ازبرگ ۷۸ــ٦۰.

آغاز : بسمله اما بعد حمدالله تعالی علی انعامه والصلوة علی خیرته من انامه ... فیقول‌الفقیر ... قد کثر علی التماس جملة من‌الاخوان‌المؤمنین ... فی تصنیف رسالة فی احکام‌الصلوة ...

انجام : الخامسه یستحب جبر الصلوة‌المقصوره بالتسبیحات‌الاربع فی دبرها ثلاثین مرة .

٤ــ مصباح‌الشریعة ومفتاح‌الحقیقة **(اخلاق وعرفان ــ عربی)**

رساله‌ای عرفانی است شامل یکصد باب در آداب ومواعظ ومعارف و اخلاق اسلامی با روایت‌های امام جعفر صادق (ع) که چاپ شده است . شاید مؤلف آن شقیق بلخی باشد وشیخ طوسی درمجالس خود مجلسی‌که مربوط به جمعه دوم رجب ٤٥۷ هـ.ق. می‌باشد روایتی ازشقیق بلخی نقل می‌کند که همان روایت درباب۷۸ این رساله دیده می‌شود . ازبرگ ۱۲۲ــ۷۸ .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی نور قلوب‌العارفین بذکره وقدس ارواحهم‌بسره...

۵ــ التنبیهات العلیة علی وظائف الصلوة القلبیه واسرارها (فقه ــ عربی)

تألیف شهید دوم . زین‌الدین علی‌بن احمد شامی آملی مقتولْ بسال ۹۶۶ هـ.ق. که آن‌را در روز شنبه نهم ذی‌حجه ۹۵۱ هـ.ق. ساخته است . شامل مقدمه وسه‌فصل وخاتمه دراسرار قلبی نماز و وظائف آن . این سومین کتاب مؤلف است درخصوص نماز ۱ــ الفیه، در واجبات نمازهای یومیه ۲ــ نفلیه درمستحبات نمازهای یومیه ۳ ــهمین رساله موجود، که مکرر چاپ شده است . ازبرگ ۱۶۹ــ۱۲۳ .

آغاز : بسمله الحمدلله مطلع من اختاره من عباده‌الابرار ...

این مجموعه بخط نسخ ۱۶ و۱۴ سطری ۸/۵×۱۵ س، که گویا کاتب همه یکتن باشد سیدمحمدبن‌محمدزمان‌موسوی که رساله اول را در ذیحجه ۱۲۰۱ و رساله دوم را در شنبه ۲۲ جمادی‌الاول ۱۲۰۲ و رساله سوم را در ۲۳ جمادی‌الثانی همان سال از روی خط میرسیدعلی نگاشته واین رساله معلق بحواشی است و رساله چهارم شبیه همان خطها . تحریر دوشنبه ۱۸ صفر ۱۲۰۳ هـ.ق. و رساله پنجم نیز نظیر همان قلم است وبرگ آخر کسر است . این مجموعه کلاً دارای ۱۶۹ گ ۱۴×۲۰ س، درپشت صفحه اول، تملك شمس‌الدین موسوی عنوانها شنگرف، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج عنابی، با مهر حاج سید سعید .

۷۶۸

الدروس‌الشرعیة فی فقه‌الامامیه (فقه ــ عربی)

تألیف شهید اول، شمس‌الدین محمدبن جمال‌الدین مکی عاملی مقتول بسال ۷۸۶ هـ.ق. شهید موفق به‌اتمام این کتاب نشده است تنها (۴۸) کتاب ازکتب فقهیه را

نگاشته از ــ طهارت تا رهن ــ که نسخه ما نیز همین مقدار را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی انطق السنتا بحمده والهم قلوبنا شکر رفــده ... اما بعد فان علم‌الفقه لایخفی شرفه وعلوه ...

انجام : وهذا الفرعان مع اشراط‌الرهن فی‌البیع . هذا آخر کلام‌المصنف ره .

نسخ ۱۹ سطری ۱۰×۱۴/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ ه.ق. عنوانها شنگرف، برخی اوراق وصالی شده . درهامش صفحه اول یادداشت تملك با مهر چهارگوشه با سجع «عبدالراجی محمدعلی‌الموسوی» مورخ ۱۲۵۵ ه.ق. نسخه کامــل است ، قطع ۱۵×۲۰/۵ س، جلد لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه.

۷۶۹

شوارق‌الالهام فی شرح تجریدالکلام **(کلام وعقائد ــ عربی)**

شرحی است از ملاعبدالرزاق‌بن علی‌بن حسین لاهیجی متخلص به ــ فیاض ــ متوفی ۱۰۷۲ ه.ق. برکتاب تجریدالاعتقاد، تألیف خواجه نصیرالدین طوسی . ایــن نسخه ازآغاز تا آخر امور عامه را دارد که شامل مقصد اول می‌باشد ازمقاصدششگانه کتاب . این کتاب چاپ شده است .

آغاز موجود : وجودالاخص فیتبین فیها وجودالاخص ... المطلب‌الثالث فــی بیان فایدة علم‌الکلام ...

انجام : وعلّت معدة ذاتیة له ایضا . قد فرغت .

شکسته نستعلیق ۱۷ سطری ۸×۱۵ س ، بخط محمد رضابن محمد قدیم تبریزی در تبریــز درشوال ۱۲۲۶ ه.ق. عنوان ونشان قرمز، بــرگ اول نسخــه کسر است . معلــق

بحواشی با امضاء ــ محمداسماعیل دام ظله، ونیز حواشی از خود کاتب نسخه با امضاء ــ لمحرره عفی عنه بــا مهــر حاج سید سعید . کاغذ فستقی ، قطع ۱۵×۲۰/۵ س، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۷۷۰

حاشیةالکشّاف **(تفسیر ــ عربی)**

جارالله زمخشری، محمودبن عمر خوارزمی معتزلی حنفی متوفــی ۵۳۸ هـ.ق. تفسیری ادبی برقرآن کریم نگاشته است بنام الکشاف عن حقایق‌التنزیل وعیــون‌ــ الاقاویل فی وجوه‌التأویل . که ضمن شرح نکات بلاغتی و وجه اعجاز قرآن، مباحث اعتقادی وکلامی را بشیوهٔ معتزله بیان داشته است براین تفسیر، حواشی متعــددی نگاشته شده است ازجمله میرسید شریف جرجانی، علی‌بن محمــد حسینی حنفــی استرآبادی متوفی ۸۱۶ هـ.ق. درشیراز را حاشیه‌ای است براین تفسیر ازآغاز تا آخر آیه ۲٤ سوره بقره یعنی آخر آیه : وبَشّرالذین آمنوا وعملــوا الصالحات ان لهــم جنات ... که با تفسیر کشاف، چاپ مصر، مصطفی‌البابی‌الحلبی ســال ۱۳٦۷ هـ.ق. از اول این تفسیر جلد اول تا ص ۲۰۲ سطر ۲ را حاشیه نموده است و گویا موفق بــه اتمام آن نگردیده است ومکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله قال‌الشیخ جارالله العلامه احسن‌الله اکرامه فی دارالمقامه الحمدلله الذی انزل‌القرآن کلاماً مولفا .

انجام : ولانه لاقرینة علی انتزاع‌الرزق من‌الثمرة لما هی فی نفســها رزق والله اعلم . تمت .

نسخ ۱۹سطری ٦×۱۳س، بخط محمدصادق‌بروجردی

در ۱۱۵۷ ه.ق. درکنار صفحه آخر مهر چهارگوشه با سجع «رب هب لی حکما والحقنی بالصالحین» متن تفسیر کشاف دربالای صفحات، درپشت صفحه اول تملك با مهر چهارگوشه با سجع «الواثق بالله‌الغنی محمدمهدی حسن حسینی» و در همین صفحه مهر بادامی با سجع حسینعلی مورخ ۱۲۸۷ ه.ق. این حاشیه کامل است جلد تیماج مشکی کاغذ اصفهانی.

۷۷۱

حاشیهٔ شرح شمسیه = حاشیهٔ تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح‌الشمسیة
(منطق - عربی)

شمسیّه از نجم‌الدین عمر قزوینی معروف به دبیران کاتبی متوفی ۶۷۵ ه.ق. شاگرد خواجه نصیرالدین طوسی که آنرا قطب‌الدین رازی، محمدبن محمد متوفی ۷۶۶ ه.ق. شرح کرده است وبنام تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح‌الشمسیة ــ موسوم داشته است ومیرسید شریف جرجانی متوفی ۸۱۶ ه.ق. براین شرح، حاشیه‌ای نبشته است که همین نسخه حاضر می‌باشد.

آغاز: بسمله قوله و رتبته علی مقدمة وثلاث مقالات وخاتمة. هکذا وجد عبارةالمتن فی کثیر من‌النسخ فالصواب ان لفظ ثلث هیهنا زائدة ...

انجام: قد صرح فی‌الشفاء بان‌التصدیق بوجودالموضوع من‌المبادی‌التصدیقیة. تمت.

نسخ خوش ۱۷ سطری ۶/۵×۱۳/۵ س، بخط میرزا حسین‌بن زین‌العابدین‌خوانساری درشوال۱۲۳۲ ه.ق. قسمتی هم شکسته نستعلیق، برخی عنوان ونشان‌ها قرمز وجمله‌ای نانویس، کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد کالینگور سرخ عطف وگوشه پارچه. قطع ۱۳/۵×۲۱/۵ س.

۷۷۲

حاشیهٔ ارشادالاذهان **(فقه ــ عربی)**

علامه حلّی، حسن‌بن سدیدالدین یوسف حلّی متوفی ۷۲۶ هـ.ق. کتاب جامع ومعتبری درفقه امامیه نگاشته که حاوی پانزده هزار مسأله ازمسائل فرعیّه می‌باشد وشروح وحواشی متعددی برآن نگاشته شده است وازآن جمله است حاشیه محقّق ثانی، شیخ علی‌بن عبدالعالی کرکی متوفی ۹۴۰ هـ.ق. که همین نسخه باشد تعلیقات مفیدی است ازطهارت تا دیات وغرض محشی، شرح وبسط کلمات وعبارات ارشاد الاذهان بوده است واشاره باقوال علماء درهر مسئله‌ای کرده بدون ذکر مآخذ و مدارك احکام .

آغاز : بسمله قوله کالطبیعیةالثانیة انما قال کالطبیعة لان‌الطبیعة امر وجودی والسهو امر عدمی لانه زوال‌المعنی عن‌الحافظة فلم یکن ...

انجام : اویقید بما اذاکان فی‌ذلك‌العضوالدیة کاملة والاول اقرب الی‌النصوص. تمت .

نسخ ۱۷ تا ۲۱ سطری ۹×۱۴ س، چند برگ آخر که بعنوان ــ زیادات ــ آمده بخط محمد موسوی درایّام نوروز ۱۲۶۳ هـ.ق. وبقیهٔ آن تحریر سدهٔ ۱۰ هـ.ق. نسخه ازآغاز تا آخر درنجف اشرف قرائت شده است . مصحّح، عنوان ــ قوله ــ شنگرف، کاغذ اصفهانی، جلد مقوا عطف میشن‌مشکی. قطع ۱۵/۵×۲۰ س .

۷۷۳

خزائن **(جنگ ومجامیع ــ فارسی)**

مولی مهدی‌بن ابی‌ذر نراقی متوفی ۱۲۰۹هـ.ق.کتابی کشکول مانند بزبان

فارسی نگاشته که حاوی مسائل عقلی وفکری وآنها که حلّ مشکلی‌دارند ازروایات وآیات ولغزها ومعمّیات وامثال واشعار وجملات ومغالطات وحسابهای ریاضی و مسائل مشکلهٔ عقلی ونقلی وگفتارهائی که دارای فوائد وآثار بسیارند وعجائب و غرائب ... بنام ــ مشکلات‌العلوم ــ که شبیه کشکول شیخ بهائی می‌باشد که چاپ شده‌است . مولی احمدبن مولی مهدی‌بن ابی‌ذر نراقی متوفی ۱۲٤٥ هـ.ق. تتمیم و ذیلی برکتاب پدرش نگاشته که بنام ــ خزائن ــ که همین نسخهٔ ما باشد واین نیز به زبان فارسی می‌باشد وچاپ گردیده است .

آغاز : بسمله یا مالك‌الملك والملكوت وصاحب‌العظمة والجبروت ... وبعد یقول‌المحتاج ... فائده بدانکه ازجمله چیزهائیکه ...

انجام : ولایسترون من‌الله انتهی فخلط بین مادةالخفت والخفاء . فرغت من تسویده ...

نسخ ۲۳ سطری ۹×۱٥ س، بخط ابوتراب‌بن احمد ، پسر دختر ملا احمد نراقی از روی نسخه‌ای که بخط مصنف بوده است در ۱۲٤۹ هـ.ق. عنوان‌ونشان شنگرف، کاغذفرنگی، مهر حاج سید سعید را دارد . قطع ۱٤×۲۰/٥ س، جلد مقوا، عطف وابه مشکی .

۷۷٤

حاشیة حاشیة شرح تجریدالعقائد **(کلام ــ عربی)**

خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن محمدبن حسن متوفی ٦۷۲ هـ.ق. کتاب مختصری درعلم کلام نگاشته است بنام ــ تجریدالاحکام ــ یا ــ تجریدالعقائد ــ که برآن شروح وحواشی بسیاری نگاشته شده است . ازجمله ملاعلی قوشچی‌متوفی

۷۸۹ هـ.ق. شرحی برآن نگاشته بنام ــ شرح جدید تجرید ــ که‌شمس‌الدین‌محمدبن احمد خفری متوفی ۹۴۲ هـ.ق. براین شرح جدید تجرید حاشیه‌ای نبشته است و محقّق، آقا جمال‌الدین خوانساری، محمدبن آقاحسین، متوفی ۱۱۲۵ هـ.ق. افاداتی براین حاشیهٔ خفری دارد که همین نسخهٔ موجود باشد وازآغاز مبحث الهیات تا اواخر مسئله علم که دومین مسئله ازفصل دوم است حاشیه نموده ودرمسائل اثبات صانع وقدرت، بتفصیل سخن گفته است، و درآن ازتعلیقات پدرش آقاحسین خوانساری متوفی ۱۰۹۸ هـ.ق. برحواشی تجرید بعنوان : من تعلیقات والدی دام‌ظله العالی ... یاد کرده است، پس معلوم می‌شود که آقاجمال، این حاشیه را قبل‌از سال ۱۰۹۸ هـ.ق. ساخته است بروزگاری که هنوز پدرش درقید حیات بوده‌است . نسخهٔ دیگری ازاین حاشیه بشماره ۵۳۲ گذشت .

آغاز : بسمله حمد له قوله اعتبر فیه حدوث‌الخلق الخ هذا اشارة الی طریقة جماعة من‌المتکلمین الذین قالوا علّة‌الحاجة الی‌المؤثر انما هی‌الحدوث ...

انجام : والمراد منع کون ذلك ای‌العلم‌التفصیلی هو مرادهم فلایرد اشکال علیهم فافهم . تمت .

این مجموعه بخط‌شکسته‌نستعلیق ۱۹سطری ۶/۵×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. مصحّح ومعلّق بحواشی ازمحرر این نسخه وحواشی با امضاء ــ ملاقاسم اصفهانی ــ و ــ شیخ حسین تنکابنی ــ نسخه خوبی است . درپشت صفحه اول آمده است : رموزالفضلاءالعظام والعلماءالکرام فی هذه‌الحاشیه : بعض‌المحققین ــ ملاعبدالرزاق‌اللاهیجی . بعض‌الفضلاء = سلطان قدس سره . بعض‌المحشین وبعضهم = ملا شمساء گیلانی ره . بعض‌الحواشی = ملامحمدقاسم اصفهانی

برادر ملامحمدرضا وهو من تلامذة مولانا شمساء گیلانی . بعض‌الفضلاءالمعاصرین = میرزا ابراهیم‌بن ملاصدرای شیرازی. غیرهما= مولانا شمساءالکشمیری. بعض‌الافاضل= شیخ حسین تنکابنی . عنوان قوله شنگرف، دارای ۷۰ گ ۱۱×۲۰/۵ س، مهر حاج سید سعید را دارد . جلد کالینگور سرخ عطف وگوشه پارچه زرد .

۷۷۵

شرح‌المغنی **(نحو ــ عربی)**

فخرالدین احمدبن حسن‌بن یوسف جاربردی شافعی متوفی ۷٤٦هـ.ق. رساله‌ای درنحو نگاشته است بنام ــ المغنی ــ که این رساله را شاگردش بدرالدین محمدبن عبدالرحیم‌بن محمد عمری میلانی (بلالی) درسال ۸۰۱ هـ.ق. شرح کرده است شرحی مزجی که همین نسخه حاضر باشد که ناقص‌الآخر است وتا حروف نداء را دارد .

آغاز : بسمله الحمدلله الفاطرالحکیم القادرالعلیم منشیءالعالم‌العظیم محیی البالی‌الرمیم ... اما بعد فیقول‌المولی‌المعظم‌المغفورالسعید بدرالملة والدین محمدبن عبدالرحیم‌بن محمدالعمری‌المیلانی رحمه‌الله علیه لمّا لم‌یکن‌الکتاب‌المسمّی بالمغنی فی‌النحو شرح وهو من مصنّفات استاذی‌العلامه فرید دهره و وحید عصره‌العالم بالاصول والفروع‌الجامع‌بین‌المعقول والمشروع... فخرالملةوالدین احمدالجاربردی تغمده‌الله بغفرانه واسکنه . بحبوحة جنانه قد خطر ببالی ان اشرح له شرحاً کاشفاً ...

انجام موجود : قوله واذا نودی بها مَن° عداهم، ای واذا نودی .

نسخ ۱۵ سطری ۵/۵×۱۳ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان قوله شنگرف، درپشت صفحه اول یادداشت خریداری محمدعلی کشمیری دراصفهان با مهر بادامی کوچك با سجع

«الله محمدعلی» ناقص‌الآخر . کاغذ آهار مهره‌ئی، مهر حاج سید سعید را دارد ، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۷۶

دیوان حافظ **(شعر ــ فارسی)**

سرودهٔ خواجه شمس‌الدین محمدبن بهاءالدین حافظ شیرازی متوفی ۷۹۱ه.ق. که قرآن کریم را با ۱۴ قرائت ازحفظ داشته وآنچه نصیبش گشته همه ازدولت‌قرآن بوده است . نسخه حاضر دیباچه منثور آنرا ندارد و درآخر نسخه هم کاتب نگاشته است که دراین نسخه اشعاری هست که درنسخه‌های مطبوع نیست وترتیب اشعار هم بغیراز ترتیبی است که معمول نسخ چاپی می‌باشد .

نستعلیق زیبای کهن ۱۵ سطری ۶×۱۴/۵ س، که بخشی ازآن در سدهٔ ۱۱ ه.ق. نونویسی شده، جدول وکمند صفحات زرین وآبی ومشکی . مهر حاج سید سعید را دارد . قطع ۱۱×۲۰ س، جلد تیماج مشکی ضربی‌دار .

۷۷۷

نصاب‌الصبیان **(لغت ــ عربی به‌فارسی)**

سرودهٔ ابونصر بدرالدین محمد فراهی سجزی متوفی ۶۴۰ه.ق. که‌گویند کور ازمادر زاده شده است . کلاً ۲۰۰ بیت شعر است که در ۱۷۵ بیت اول آن ۱۰۸۸ لغت عربی را بفارسی ترجمه کرده و در ۲۵ بیت آخر آن ۱۳۴ نام ازنامهای دیوها وقبیله‌ها واسبهای مسابقه وماهها وسالهای ونامهای خاص دیگر آمده است . این کتاب در کشورهای ایران وترکیه وهند جهت آموزش زبان عربی سالها تدریس می‌شده است ومکرر چاپ گردیده است .

آغاز : چنین گوید ابو نصر فراهی کتاب من بخوان گر علم خواهی ...

نسخ خوش ۶ـ۹ سطری راسته وچلیپا ۱۲/۵×۱۸س، تحریر جمادی‌الاول ۱۲٤۰ هـ.ق. درحواشی هر صفحه وزن و معنی لغات آمده، سرلوح اکلیل، جدول وکمند صفحات‌اکلیل ومشکی، عنوانها شنگرف، دارای ٤٤ گ، ۱٤/۵×۱۹/۵ س، کاغذ آهار مهره‌ئی، مهر حاج سید سعید را دارد. جلد تیماج مشکی.

۷۷۸

ترجمهٔ کنزالدقایق **(فقه ــ فارسی)**

اصل ازشیخ ابی‌البرکات عبدالله‌بن احمد نسفی متوفی ۷۱۰ هـ.ق. وترجمه گویا از نصرالله‌بن احمد (محمد)بن جمال ازدی کرمانی ویا نصیرالدین حماد ازدی کرمانی باشد ؟ نسخه ما ناقص‌الاول است واز باب‌الیمین فی‌الطلاق والعتاق تا آخر فرائض‌را دارد . درفقه حنفی است ومطالب تحت عنوان ــ کتاب . باب . مسأله ــ آمده‌است. مثلا : کتاب‌الحد . حد عقوبتی است مقدم واجب است برای خدای ... مسألة زنا ثابت شود بگواهی چهارمرد ... باب‌الوطی الذی یوجب‌الحد ... اگر درمحل سه بود ... البته برخی ازکتب فقهی این کتاب هم بدون باب است . دوترجمهٔ فارسی دیگر ازاین کتاب من می‌شناسم که یکی بنام ــ کشف‌الحقایق فی ترجمه کنزالدقایق از نصیرالحافظ‌الحسنی زنده بسال ۱۱۳۱ هـ.ق. بروزگار محمدشاه تیموری ودیگری ــ معیارالحقایق فی شرح کنزالدقایق، از ضیاءالدین محمدبن سعدالله حسینی حنفی که آنرا بمدت دوسال ترجمه نموده است .

آغاز موجود : بود اشیاء واگر اشارة نکرده از ... مسأله . سوگند خورد که

یا این دوست زید ویا با این زن زید سخن نگوید وبعداز زوال محبت ونکاح سخن گفت حانث نشود .

انجام : پس چون سهام شوهر طرح کردی بتخارج سه سهم ماند پس دوسهم مادر را ویك سهم عم‌را بود والله اعلم بالصواب والیه‌المرجع والمآب .

نسخ ۲۱ سطری ۸×۱۶ س، بخط راجی محمدبن‌محمد بن هارون‌بن ابراهیم‌بن محمدبن الیاس‌بن ابراهیم در صفر ۹۶۹ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، دارای ۱۳۹ گ ۱۲×۲۰/۵ س، ناقص‌الاول، کاغذ هندی، مهر حاج سید سعید را دارد. جلد مشمع سرخ عطف وگوشه پارچه .

۷۷۹

تمرین‌الطلاب فی صناعة‌الاعراب = ترکیب خالد = ترکیب الفیه

(نحو ــ عربی)

تألیف شیخ خالدبن عبدالله ازهری متوفی ۹۰۵ هـ.ق. (ر.ك. : ۲/۶۴۱) که آن را در دوشنبه ۲۷ رمضان ۸۸۶ هـ.ق. بپایان رسانده است .

آغاز : بسمله یقول‌العبدالفقیر الی عفو ربه‌الغنی خالدبن ...

نسخ ۱۸ سطری ۶/۵×۱۴ س، بخط علی‌اکبر در ۱۱۲۷ هـ.ق. برخی عناوین ونشانها شنگرف، نسخه کامل است امّا بعضی اوراق، وارونه وصالی شده، قطع ۱۳×۲۰ س، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج مشکی عطف میشن قهوه‌ئی ، مهر حاج سید سعید را دارد .

۷۸۰

بصائرالدرجات **(اخبار ــ عربی)**

تألیف ابی‌جعفر محمدبن حسن‌بن فروخ صفّار قمی متوفی ۲۹۰ هـ.ق. ومدفون

درقم معروف به‌محموله . در ده جزء وکلاً شامل ۱۸۸ باب . ازباب ۱ تا آخر باب ۲٤ جزء اول . جزء دوم اول باب ۲۵ فی‌الائمه انهم معدن‌العلم ... تا آخر باب ٤٤ . جزء سوم اول باب فی‌الائمة انهم ورثوا علم آدم ... تا آخر باب ۵۷ . جزء چهارم اول‌باب ۵۸ تا آخر باب ٦٦. جزء پنجم ازاول باب ٦۷ تا آخر باب ۸۷ جزء ششم ازاول باب ۸۸ تا آخر ۱۰۵ . جزء هفتم ازاول باب ۱۰٦ تا آخر باب ۱۲۵ . جزء هشتم ازاول باب ۱۲٦ تا آخر باب ۱٤۳ . جزء نهم ازاول باب ۱٤٤ تا آخر باب ۱٦٦ وجزء دهم از اول باب ۱٦۷ تا آخر باب ۱۸۸ . این کتاب چاپ شده است .

آغاز : بسمله باب اول ان طلبه فریضه علی‌الناس . محمدبن‌الحسن‌الصفار المعروف ...

نسخ خوش ۱۷ سطری ۷×۱۵ س؛ تحریر ۱۲۸٤ هـ.ق. مصحّح با توضیحاتی منقول از بحارالانوار وکافی . صحاح و مجمع و وافی . درپشت صفحه اول تملك محمدحسین‌بن‌کاظم علوی فاطمی حسینی طباطبائی ملقب به سلطان‌القراء رئیس‌الحفاظ و صدرالخطباء آستان قدس رضوی مورخ ذیحجه ۱۳۲۲ هـ.ق. با مهر چهارگوشهٔ او با سجع : «محمدحسین حسینی سلطان‌القراء» عنوان ونشان شنگرف، دارای ۲۵۲ گ ۱٤×۱۹/۵ س؛ کاغذ اصفهانی، مهر حاج سید سعید را دارد. جلد تیماج قهوه‌ئی .

۷۸۱

صحیفهٔ سجادیه = صحیفه کامله سجادیه **(ادعیه ـ عربی)**

ادعیه‌ای است ازانشائیات حضرت امام زین‌العابدین (ع) متوفی ۹۲ هـ.ق. که حاوی مطالب عالیه و دقایق عارفانه می‌باشد وشیعهٔ امامیه بآن با نظر اهمیت وعظمت

می‌نگرند و بگفتهٔ حجت‌الاسلام غزالی ــ زبور و انجیل اهل بیت ــ است . این کتاب مشتمل بر پنجاه‌وچهار دعاء اصل وچهارده دعاء معروف به‌ملحقات است که در قرن هفتم هجری قمری وسیلهٔ بهاءالشرف علوی گردآوری شده است وبنام ــ صحیفه کامله سجادیه ــ معروف است درمقابل ــ صحیفهٔ ناقصه ــ که آن نیز منسوب به حضرت سجاد است و زیدیه آنرا معتبر می‌داند . این کتاب مکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله حدثنا السیدالاجل نجم‌الدین بهاءالشرف ابوالحسن محمدبن الحسن‌بن احمدبن علی‌بن محمدبن عمربن یحیی‌العلوی‌الحسینی ...

نسخ مُعَرَّب ۱۷ سطری ۶/۵×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. آخرنسخه‌وسیله محمدبدیع‌بن‌محمدمعصوم‌سیرجانی کسرنویسی شده وبرگ اول هم نونویسی شده ، صفحات مجدول بطلا ومشکی وشنگرف، کمی آب‌دیده، مهر حاج سید سعید را دارد ، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌دار . قطع ۱۲×۲۰ س .

۷۸۲

شافیه (صرف ــ عربی)

تألیف جمال‌الدین ابی‌عمر و عثمان‌بن عمر مالکی معروف به ــ ابن‌حاجب ــ متوفی ۶۴۶ هـ.ق. ازمشاهیر ادبای قرن هفتم هجری ومعاصر ابن‌خلکان . وچون پدرش دربانِ امیر عزالدین موسك صلاحی‌بود به ــ ابن‌حاجب ــ شهرت یافت . وی دارای آثار متعددی است ازآن جمله ۱ــ مقدمه‌ای مختصر درنحو دارد بنام کافیه ۲ــ ومقدمه مختصر دیگری درعلم صرف دارد بنام ــ شافیه ــ که درآخرآن بخشی ازقواعد و رسم‌الخط وشیوهٔ نگارش کلمات‌را دارد که همین نسخهٔ حاضرباشد . این

کتاب پیوسته موردنظر طلاب ادب بوده وترجمه‌ها وشروح وحواشی متعددی دارد ومکرر چاپ شده است .

آغاز : بسمله حمد له وبعدفقدالتمس منّی من لایسعنی‌مخالفته‌ان‌الحق‌بمقدمتی فی‌الاعراب مقدمة فی‌التصریف ...

انجام : وامّا الحروف فلم یکتب منها بالیاء غیر بلی والی‌وعلی‌وحتی . والحمد لواجب‌الوجود ... واصحابه مفاتیح‌الحجی . تم .

نسخ خوش و مشکول ۷ سطری ۶/۵×۱۰ س، بخط محمدبن جابر که در ۱۲ ربیع‌الآخر ۱۰۱۹ هـ.ق. قرائت ومقابله شده با یادداشتی بخط جابربن عباس وگواهی‌کرده که با شرح جاربردی ونیشابوری نیز مقابله شده است . عنوان ونشان شنگرف درصفحه آخر مهر چهارگوشه‌ای با سجع «محمد مهدی‌الحسینی» معلق بحواشی، کاغذ اصفهانی، جلد تیماج مشکی لایه‌ای با مهر حاج سید سعید، قطع ۱۵/۵×۲۰ س .

۷۸۳

قرابادین **(پزشکی ــ عربی)**

کاتب نسخه درآغاز نوشته‌است : قرابادین سمرقندی‌که همان‌بدرالدین‌محمدبن بهرام‌بن محمد قلانسی سمرقندی زنده بسال ۶۲۰ هـ.ق. می‌باشد . بترتیب بیماری‌ها و داروها .

آغاز : بسمله هذا کتاب‌القرابادین‌السمرقندی علی‌الترتیب‌العلل‌والادویه. نسخة القوفایاالنافع من‌الصداع ...

انجام : ثلاث مرات فیکون کافیأتم .

شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ۵×۱۴ س، متن وحاشیه،

تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. دربلدۀدربند، نام‌داروهاوعناوین‌شنگرف، درپشت صفحه اول تملك محمدشریف‌بن حکیم مظفر طبیب اصفهانی‌الاصل . کاغذ هندی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی . قطع ۱۱×۲۰/۵ س، مهر حاج سید سعید را دارد .

۷۸٤

تجوید **(فارسی)**

تألیف قرن نهم هجری است . دارای ۱۲ باب ویك خاتمه . نسخه ازمیانهٔ فصل اول ازباب سوم شروع می‌شود تا آخرعناوین موجود بدین‌شرح است : فصل دوم در ادغام کبیر متقاربین ... فصل سوم دربیان ادغام واظهار دال ... فصل ٤ دربیان ادغام حروفی چند که قرب مخرج دارند . فصل ٥ دربیان ادغام نون ساکن وتنوین و احکام آن . باب چهارم دربیان هاء کنایه دارای یك فصل . باب پنجم را ندیدم . باب ششم دربیان همزات دارای ٤ فصل . باب هفتم دربیان اماله در دوفصل . باب هشتم دربیان اختلاف مذاهب ایشان در راءات دریك فصل . باب نهم دربیان تغلیظ لامات‌و ترقیق آن در ۱ فصل . باب دهم دربیان وقف در ۳ فصل . باب یازدهم دربیان آیات در ۲ فصل . باب دوازدهم دربیان فرش (یعنی بسط) حروف که قسمت اعظم کتاب همین باب است و درآن احکام فرش کلماتَ تمام سوره‌های قرآن کریم ازفاتحه تا آخر قرآن را بیان داشته . خاتمه درتکبیر .

آغاز موجود : واین علّت خوب نیست چرا که لك کیداً با وجود آنکه حروف او کمتر است ادغام کرده‌اند ...

انجام : و در مثل ربّهٔ اللهاکبر ــ و اوصله را حذف کند والله تعالی اعلم .

نسخ خوش ۱۲ سطری ۷×۱۳ س، بخط عماد‌الدین

محمودبن محمد درپنجشنبه از ماه جمادی‌الاولی ۸۹۹ ه.ق.
عنوان ونشان شنگرف، ناقص‌الاول، مصحّح، دارای ۱۳۱ گ
۱۲/۵ × ۲۰ س، کاغذ هندی برخی اوراق وصالی شده،
صفحات مجدول بطلا ومشکی. مهر حاج سید سعید را دارد.
جلد تیماج عنابی.

۷۸۵

مجموعه :

۱- قضاء = کتاب‌القضاء = شرح ارشاد (فقه - عربی)

تألیف شیخ انصاری، مرتضی‌بن محمدامین متوفی ۱۲۸۱ ه.ق. واین جز کتاب‌القضاء عن‌المیت، تألیف همین مؤلف است، چون اولا نسخه موجود بخط مرحوم آشیخ حسنعلی اصفهانی معروف به نخودکی است که درپشت صفحه اول ودر آخر تصریح کرده است بنام این‌کتاب ونام مؤلف آن. ثانیا حقیر هردونسخه را دیده است که یکی (القضاء عن‌المیت) متعلق بکتابخانه دانشکده الهیات مشهد است و دیگری - القضاء - را مربوط بکتابخانه جامع گوهرشاد مشهد می‌باشد وکتاب جداگانه هستند. این کتاب، شرحی است ازشیخ انصاری بربخش قضاء از کتاب ارشادالاذهان تألیف علامه حلی متوفی ۷۲٦ ه.ق. وهمچنین شیخ‌انصاری بخش طهارة کتاب ارشادالاذهان علامه را شرح کرده است که بنام - طهارت - معروف است که چاپ شده. ازبرگ ۳۱-۱.

آغاز : بسمله حمد له. کتاب‌القضاء وهو بالمد والقصر لمعان انهاه بعضهم الی عشرة ولایبعد ارجاع‌الکل الی معنی واحد ... وهذا الباب فیه مقاصدالمقصدالاول

فی صفات‌القاضی وآدابه التی یستعملها عندالتصدی للقضاء وهذا فیه مطلبان . الاول یشترط فیه‌البلوغ ...

انجام : وقوله ان خانك فلاتخته ولاتدخل فیما عبر عنه . هذا آخر ما وجدته مما کتب قدس سره فی‌القضاء فی شرح‌الارشاد، قد استکتبه من مسودته .

۲ـ الشهادة = رسالة فی ... = الشهادات (فقه ـ عربی)

ازهمان شیخ انصاری . ازبرگ ۳۶ـ۳۲ .

آغاز : بسمله حمد له اعلم ان مقتضی‌الاصل‌المستفاد من‌الادلةالاربعة هو عدم جوازالشهادة الا مع‌العلم بالمشهود به والمراد من‌الشهادة مع عدم‌العلم التی اطبقت الادلة علی منعها هوالاخبار بصورةالجزم ...

انجام : بمقتضی ما ثبت عنده سابقا وشك فی ارتفاعه لاحقا . هذا آخر ما وجدته مما کتب قدس سره فی هذه‌المسئلة ...

۳ـ کبائر = رسالة فی‌الکبائر (اخبار ـ عربی)

گویا از حاج شیخ حسنعلی طهرانی، جامع این مجموعه‌باشد ؟ رساله‌ای‌است که درآغاز گناهان کبیره را بموجب اخبار امامیه برمی‌شمارد، آنگاه موارد استثناء را از رهگذر فقه شیعی بیان می‌دارد وازعقوق و وفاء بوعده وموارد‌ی‌که نقض‌یمین جایز است یاد می‌کند . ازبرگ ۴۰ـ۳۷ .

آغاز : بسمله حمد له . فی‌الاخبارالدالة علی کون‌الکبیرة ما اوعدالله علیه‌النار. الاول ما عن‌الکافی فی باب‌الکبائر ...

انجام : قال‌السید رضی ولو لم یکن فی هذاالکتاب الا هذاالکلام لکفی به

موعظة ناجعة وحکمة بالغة وبصیرة لمبصر وعبرة لناظر مفکر . والحمدلله اولاً وآخراً وظاهراً وباطناً .

۵ــ الطهارة = رساله فی‌الطهارة (فقه ــ عربی)

از حاج شیخ حسینعلی طهرانی، جامع این مجموعه که شاگرد شیخ انصاری بوده است . مجموعه به‌تعلیقاتی می‌ماند بریکی‌از متون فقهی، این رساله بدون خطبه وخاتمه است با قلمخوردگیها وافزودگیها درهامش . ازبرگ ٦٤ــ٤٢ . بحثی‌است استدلالی پیرامون ــ تنجّس ملاقی نجس ــ

آغاز : قوله ففیه ان‌الامتزاج فیما نحن فیه غیر مؤثر . توضیحه ان منشاءالشك فی‌المسئلة احتمال ...

انجام : فان غیرالمرتفع لیس اولی فی‌الفردیة من‌المرتفع ولاسبیل الی‌الثانی .

۵ــ الادلةالعقلیة = رساله فی ... (اصول فقه ــ عربی)

تقریرات شیخ انصاری است که وسیله حاج شیخ حسنعلی تهرانی گردآوری شده است وتا اباحه وخطر را دارد ازبرگ ۸۸ــ٦۵ .

آغاز : بسمله حمد له‌القول فی‌الادلةالعقلیه ویتم‌الکلام فیه فی طی اصول . عرف‌الدلیل‌العقلی ...

٦ــ دررالفوائد = حاشیه رسائل = حاشیه فرائدالاصول

(اصول فقه ــ عربی)

یادداشتهائی است از آخوند ملامحمدکاظم‌بن حسین هروی خراسانی متوفی ۱۳۲۹ ه.ق. برکتاب فرائدالاصول تالیف شیخ مرتضی انصاری ازبرگ ۱۲۲ــ۸۹ .

تاریخ فراغت ازتالیف روز جمعه عشر اول جمادی‌الثانی ۱۲۹۵ هـ.ق.

آغاز : بسمله حمد له قوله ره‌المکلف‌الملتف الخ‌اقول‌الظاهران‌المرادبالمکلف هنا ...

انجام : و زیادة تتبع فی کلمات‌الاعلام لایسعه‌المجال ولله الحمد علی کل حال وارجوالعفو من‌الزال فی‌المقال .

این مجموعه بخط شکسته ۲۱ سطری ۹×۱۵ س، کاتب حاج شیخ حسنعلی تهرانی ساکن مشهدمعروف به ـنخودکیـ در ۱۲۹۵ هـ.ق. رساله‌های سوم وچهارم وپنجم بخط مؤلف . رساله‌های ۱و۲ را همین مؤلف کتابت نموده از روی نسخه اصل که بخط استادش ومؤلف رساله‌ها یعنی مرحوم شیخ انصاری بوده است استنساخ کرده . کلاً دارای ۱۲۲ گ ۱۱/۵×۲۰/۵ س، کاغذ فستقی، مهر حاج سید سعید را دارد . جلد کالینگور سرخ، عطف وگوشه پارچه .

۷۸۶

حاشیهٔ حاشیه شرح تجریدالعقائد **(کلام ـ عربی)**

تألیف آقاجمال‌الدین خوانساری، محمدبن آقاحسین متوفی ۱۱۲۵ هـ. ق. (ر.ك. : ۷۷٤) .

آغاز : بسمله حمد له . اعتبر فیه حدوث‌الخلق الخ هذا اشارة الی ...

شکسته نستعلیق زیبای ۱۸ سطری ۵/۵×۱۳/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. یك صفحه آخر را کاتب بانجام نرسانده است . پشت صفحه اول رموز علما که درشماره ۷۷٤ ذکر شده، مصحّح، کاغذ اصفهانی، مهر حاج سید سعید را دارد. جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۸۷

دعاء **(فارسی)**

شامل : حرز دافعه، دعاء سریع‌الاجابة، چند مناجات، دعاء طمطام منسوب به امیرالمؤمنین، احتجاب، ادعیه صباح ومساء، طریق ختم دعا وچند دعای منقول از صحیفه .

آغاز موجود : بسمله اللهم یا رب سهّل ویسّر .

قسمتی ازاین مجموعه دعا بخط محمداسماعیل در ٦ ذیحجه ۱۱۳۹ ه.ق. وقسمتی تحریر سدهٔ ۱۰ ه.ق. جدول و کمند اول و دوم‌صفحات با طلاومشکی، عنوان‌ونشان‌شنگرف، درصفحه آخر مهر بیضی‌شکلی با سجع «عبده‌الراجی عبدالجوادالحسینی» ومهر بیضی‌شکل دیگری با همین سجع ومهر چهارگوشه با سجع «و رفعناه مکانا علیا» ومهر چهارگوشه ریزی با سجع «یا علی» و درپشت صفحه آخر مهر بیضی شکل از اکبرشاه با سجع «هو، عالم‌گیر پادشاه ...» نسخه از اول ناقص است . جلد تیماج عنابی لایه‌ئی . قطع ۱۲/۵ × ۲۰ س .

۷۸۸

شرح قصیدهٔ حیاةالقلوب **(مناقب ائمه اطهار ــ عربی)**

میرزا احمدبن محمدمحسن زنده بسال ۱۲۳۹ ه.ق. قصیده‌ای سروده است در مدح امامان شیعه بنام ــ حیوةالقلوب ــ که خود آنرا شرح نموده است که‌همین نسخه ما باشد .

آغاز : بسمله الحمدلله سابغ‌النعم و دافع‌النقم... اما بعد فیقول‌الفقیر الی ربه

المهیمن ... (بعداز دوصفحه) بسمله بك فی‌البدایة بسملوا + بك فی‌النهایة حمدلوا بك فی‌الکفایة حسبلوا + وشهود عزك سجلوا . البسمله قول بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم والحمد له حکایه قولك الحمدلله والحسبله حکایه قولك حسبك‌الله والسبحله حکایة قولك سبحان‌الله ...

انجام : والاسم فی‌الارخه بالضم تمت وبالخیر عمت والحمدلله وحده وصلی‌الله علی محمد وآله .

شکسته نستعلیق زیبای ۱٤ سطری ۸×۱٤ س، بخط محمدابراهیم‌بن عبدالخالق تفرشی در شنبه ۷ شوال ۱۲۳۹ هـ. ق. حسب‌الاشارهٔ میرزا سیدعلی فرزند میرزا سیداحمد ناظم وشارح قصیده . اشعار با جوهر قرمز . دارای ۱٦٦ گ ۱٤×۲۰ س، درپشت صفحه اول تملك لطفعلی‌بن محمدکاظم تبریزی در ۱۳۳۷ هـ.ق. کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۸۹

حاشیهٔ شرح تجریدالاعتقاد ؟ **(کلام ــ عربی)**

درپشت کتاب با قلم مغایر نوشته شده : حاشیه برحاشیه شفا، ولی با تورق اجمالی از ــ الفصل‌الثانی فی‌المهیه ــ فی ان‌المعدوم لایعاد ــ فی‌العلة والمعلول ... عناوین شبیه شرح تجرید است و درمیان آمده : سیدقدس‌سره برشرح‌قدیم ... روی این قرائن حدس زده می‌شود حاشیه برشرح تجرید باشد، حاشیه‌ای‌است تحت عنوان قوله ــ وموجودی نسخه ازمباحث وجود تا مبحث علت ومعلول را دارد .

آغاز موجود : الشی بما صدق علیه نقیضه ...قوله ولاشك ان اتصاف امر بما

هو جزئی لمفهوم یقتضی اتصاف ذلك‌الامر ... اقول قد صرح‌الشیخ فی منطق‌الشفاء بمثل ما حققه‌الشارح ...

انجام : وهذا مما لاتامل به بل امکن ردالافلاك ... علی ما بینه‌الجمهور من غیر نقص فی عددالافلاك الی ثلثه بان یتعلق نفس مجموع‌الافلاك یحرکها‌الحرکه الشوقیه والاخر بمجموع .

شکسته نستعلیق ۱۵ سطری ۵/۵×۱۲/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. مصحّح . عنوان ــ قوله ــ شنگرف، کاغذ اصفهانی، ناقص‌الاول، مهر حاج سید سعید را دارد . جلد تیماج قهوه‌ئی، قطع ۱۲×۲۰ س .

۷۹۰

مجموعه :

۱ــ مسائل عبدالله‌بن سلام با پیامبر (ص) (اخبار ــ فارسی)

شامل هزارمسأله‌ایست‌که عبدالله‌سلام ازپیغمبراسلام (ص) سؤال‌نموده وپاسخ شنیده، مطالب آن سست وشبیه اسرائیلیات است . ازبرگ ۲۸ــ۱ .

آغاز : بسمله حمد له اما بعد ازحمد وثنای خداوندی و درود نامعدود ...

۲ــ چهل حدیث قدسی = ترجمه تورات وانجیل = احادیث قدسی = ترجمه پنجاه موعظه (اخبار ــ فارسی)

فارسی همان احادیث قدسی معروف است که چاپ شده . ازبرگ ۵۶ــ۲۸ .

آغاز : بسمله . پنجاه موعظه که حضرت امیر از توریة وانجیل جمع نموده . حمد له اما بعد بدانکه ازکلام امیرالمؤمنین علی‌بن ابی‌طالب (ع) که از توراة و

انجیل آنحضرت جمع نموده واین پنجاه موعظه است که حق‌تعالی بفرزندآدم نموده است . موعظه اول : عجب دارم ازکسیکه یقین داند مردن را پس چگونه ...

۳ــ حدیث اصبغ‌بن نباته با سلمان (اخبار ــ فارسی)

گفتگوی سلمان فارسی با اصبغ‌بن نباته که میان اهل حدیث بسیار مشهور است . ازبرگ ۶۳ــ۵۷ .

آغاز : بسمله روایت است که اصبغ‌بن نباته را ضعفی بهمرسید خدمه خود را فرمود که او را درمحفّه ...

این مجموعه بخط نستعلیق ۱۳ سطری ۷×۱۴ س، تحریر جمادی‌الاول ۱۲۴۹ هـ.ق. عنوانها قرمز، دارای ۶۳ گ، ۱۳×۲۰/۵ س، کاغذ آهار مهره‌ئی، کمی آبدیده، جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۹۱

ملحمه = اصول ملحمه = ملحمهٔ دانیال = ترجمهٔ ...

(ستاره‌شناسی ــ ترکی)

حبیش‌بن ابراهیم‌بن محمد تفلیسی، ستاره‌شناس قرن ششم هجری‌قمری از کلمات امام جعفر صادق (ع) و دانیال پیغمبر کتابی‌درشماره ماههای‌رومی وبرجهای ماه تألیف نموده است برای ابوالفتح قزل ارسلان مسعودالدین که بنام ــ ملحمه ــ و ... موسوم است . این کتاب را سیداحمد عزت به‌ترکی ترجمه نموده‌است که نسخه حاضر است .

آغاز : بسمله سبحانك لاعلم لنا الا ما علّمتنا انّك انت‌العلیم‌الحکیم ... اما بعد بوملحمه کتاب اول دانیال علیه‌السلام اندن ...

انجام : وبوکونك عزیمتی بو دربسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم بسم‌اللهِ الذی لایضرّ مع اسمه شیی فی‌الارض ولا فی‌السماء وهوالسمیع‌العلیم صم بکم عمی‌فهم لایعقلون قد وقع‌الجمع والتحریر ...

نسخ ۱۷ سطری ۱۰×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۳ ه.ق. درپشت صفحه اول تملك سیدمصطفی خطیب ابوالفتح مورخ ۱۲۴۹ ه.ق. عنوان شنگرف، کاغذ فرنگی، قطع ۱۵×۲۰/۵ س، مهر حاج سید سعید را دارد . جلد لاجوردی‌رنگ عطف وگوشه پارچه .

۷۹۲

مجموعه :

۱ــ حاشیة الفوائدالضیائیّه **(نحو ــ عربی)**

جمال‌الدین ابوعمر وعثمان‌بن عمر مالکی مشهور به ــ ابن‌حاجب ــ متوفی ۶۴۶ ه.ق. کتاب جامعی درنحو نگاشته است بنام ــ کافیه ــ که نورالدین عبدالرحمان‌بن احمد جامی متوفی ۸۹۸ ه.ق. برآن شرحی نوشته است بنام ــ الفوائدالضیائیه ــ شرح جامی ــ شرح کافیه ــ معروف است و مولی محمد عصمة‌الله‌بن محمود بخاری برنیمی ازشرح جامی، حاشیه‌ای نبشته است که همین نسخه حاضر باشد .

آغاز : بسمله منك‌البدایة والیك‌النهایة یا کریم الحمد الّذی جعل‌الکلمة‌الباقیة کافیة ...

انجام : من‌من‌ایذاءالنفس ایاك کایذادالابتداء فی‌ایضاً یکون‌النفس مخدراً فتأمل تمت .

۲ــ قرابادین شفائی (پزشکی ــ فارسی)

تألیف مظفربن محمدحسینی شفائی اصفهانی از پزشکان روزگار شاه‌عباس‌اول متوفی ۱۰۳۷ هـ.ق. در ذکر ادویه و دستور بکاربستن آنها بترتیب حروف تهجی از الف تا یاء. این کتاب چاپ شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الحکیم‌العلیم والصلواة علی من اولی‌الحکمة ... اما بعد پوشیده نماند که فقیر حقیر ...

رسالهٔ اول نسخ ۱۹ سطری ۷×۱۳ س، تحریر سدهٔ ۱۱ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، مصحّح ونسخه کامل‌است، رساله دوم نستعلیق ۱۵ سطری ۸×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ هـ.ق. عنوان ونشان شنگرف، برگ آخر کسر است وبرگ آخر کتاب دیگری ضمیمه شده، کاغذ اصفهانی، قطع ۱۳×۲۰ س، جلد تیماج مشکی لولایی، مهر حاج سید سعید را دارد.

۷۹۳

مجموعه:

۱ــ ترجمهٔ عقاب‌الاعمال (اخبار ــ فارسی)

مترجم شناخته نشد وباید قبل‌از سال ۱۰۶٤ هـ.ق. باشد.

آغاز: بسمله الحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی رسوله محمد وآله الطاهرین‌المعصومین، اما بعد گفت خواجه شیخ ابوجعفربن محمدبن علی‌بن‌الحسین ابن موسی‌بن بابویه قمی که چون ازکتاب ثواب‌الاعمال ... عقاب کسی‌که او بخدای آید نه بروجهی که خدا او را فرموده باشد ...

انجام : ونیز هرگز ازعذاب دوزخ خلاص نشود والله اعلم بالصواب . تست الرساله .

۲- ترجمه مواعظ پیامبر اسلام (ص) (اخبار ـ فارسی)

پندهائی است که رسول خدای به حضرت علی (ع) داده است شامل گفتارهائی که برتری علی‌بن ابیطالب را می‌رساند وحدیث درخصال صدوق نقل شده . این مواعظ درهفت برگ است .

۳- ترجمه ثواب‌الاعمال (اخبار ـ فارسی)

باید مترجم ثواب‌الاعمال وعقاب‌الاعمال یك تن باشد .

آغاز : در ثواب لااله‌الاالله حضرت فرموده اگرچنانچه زمین‌را دریك کفه ترازو نهند ...

انجام : تا روز قیامت وحضرت عزت او را یاری انشاءالله تعالی وصلی‌الله علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین .

٤- روایات (عربی)

مضمون کلماتی است که برابواب بهشت نگاشته‌رفته واحادیثی در دستورات اخلاقی و دینی که این روایات دربیشتر کتب حدیث موجود است .

این مجموعه بخط نستعلیق ١٤ سطری ٧×١٤/٥ س؛ بخط محمدطاهربن نقدعلی در ١٠٦٤ هـ.ق. عنوانها قرمز ؛ کاغذ هندی، قطع ١٢/٥×٢٠ س؛ جلد تیماج مشکی .

۷۹٤

حاشیةالفرائد = حاشیةالرسائل (اصول فقه ـ عربی)

یادداشتها وتعلیقاتی است ازمرحوم آخوندخراسانی ملامحمدکاظم‌بن ملاحسین

هروی طوسی متوفی ۱۳۲۹ هـ.ق. برکتاب فرائدالاصول معروف بـه ــ رسائـل ــ تألیف مرحوم شیخ مرتضی انصاری متوفی ۱۲۸۱ هـ.ق. باب اجتهاد وتقلید وانسداد وحجیت ظن جزء اول است . وجزء دوم آن حواشی است بر رساله اصالةالبرائـه از همان رسائل شیخ که این‌را درجمعه عشر اول جمادی‌الثانـی ۱۲۹۵ هـ.ق. در نجف اشرف ساخته است . وجزء سوم تعلیقاتی است ازمرحوم آخوند بر رساله استصحاب از رسائل شیخ که این حاشیه را درششم محرم ۱۲۹٤ هـ.ق. پدید آورده است .

آغاز : بسمله حمد له وبعد فیقول‌العبدالآثم‌المفتقر الی عفو ربه‌العاصم محمـد کاظم‌بن‌الحسین‌الطوسی انی بینا اراجع تلك‌الغررالسنیه وهذه‌الدررالبهیةالتی‌صنفها... قوله اعلم ان‌المکلف اذا التفت الی حکم شرعی آه اقول‌الظاهر ان‌المراد منـه لیس خصوص من بلغ درجةالاجتهاد ...

انجام : لا فی ایجاب‌النقض بالیقین ولا فی تحریمه بالشك فافهم . هذا آخر ما اردنا ایراده وفی هذه‌التعلیقه ولله‌الحمد ...

شکسته نستعلیق ۲۲ سطری ۱۰/۵×۱٦/۵ س، بخط سید ابوالقاسم موسوی زنجانی در ۲٤ ذی‌قعده ۱۲۹٦ هـ.ق. درنجف اشـرف، دارای ۳۱+۳۲+۳۷ گ ۱۵×۲۰ س، بـا مهر کتابخانه مجدالدین، جلد تیماج قهوه‌ئی لایه‌ای .

۷۹۵

مجموعه :
احادیث منتخبه **(عربی)**

روایات واشعاری منقول ازحضرت علی (ع) و ... دراخلاق وآداب اسلامی . ناقص‌الآخر وبدون خطبه .

۲ــ مناجات انصاری **(عرفان ــ فارسی)**

از خواجه عبدالله انصاری بدون آغاز وانجام .

رساله اول نسخ ۱۵ سطری ٦×۱۱/٥ س، تحریرسدهٔ ۱۳ هـ.ق. و رساله دوم نستعلیق زیبای ۷×۱۵ س، تحریر ربیع‌الثانی ۱۰۵۸ هـ.ق. کلاً دارای ۲۳ گ ۱۲/٥×۲۰/٥س، مهر حاج سید سعید را دارد . جلد تیماج مشکی لایه‌ئی .

۷۹٦

اسرارنامهٔ عطار **(شعر ــ فارسی)**

ازشیخ فریدالدین عطار، محمدبن ابراهیم کوکنی نیشابوری کشته شده حدود سال ۲۵۷ هـ.ق. منظومه عرفانی است بشیوه داستان‌سرائی که چاپ شده .

آغاز : بسمله بنام آنکه جان را نور دین داد خرد را درخدادانی یقین‌داد ...

انجام : گرجملهٔ کاینات کافر گردند بر دامن کبریات ننشیند گرد

نستعلیق ۱۵ سطری ۷/٥×۱۵/٥ س، بخط علی‌رضا در ۷ ذیقعده ۱۲۳۰ هـ.ق. عنوانها قرمز، جلد مقوا با کاغذ ابری عطف وگوشه میشن قهوه‌ئی . مهر حاج سید سعید را دارد . قطع ۱۳×۲۰ س .

۷۹۷

سرّ الادب فی مجاری کلام العرب **(ادب ــ عربی)**

تألیف ثعالبی، ابومنصور عبدالملک‌بن محمدبن احمد نیشابوری متوفی ٤۲۹هـ. ق. کتاب شامل دوقسمت است، قسم اول دراسرار وخصائص لغت، شامل سی باب ،

قسم دوم درمجاری کلام عرب و رسوم ومثلها وآنچه مربوط به‌نحو اعراب است در فصولی چند که مکرر چاپ شده . وترجمه فارسی آن توسط آقای دکتر علی‌اکبر شهابی حفظه‌الله وابقاه بانجام رسیده است ولی تاکنون چاپ نشده است .

آغاز : بسمله اما بعد حمدالله علی آلائه والصلواة علی محمد وآله فان من احب‌الله احب رسوله ...

انجام : هذا الوا واحسن من واوات‌الاصداع فی‌حدودالمُرّ°دالملاح . تمت .

نسخ ۱۶ سطری ۸/۵×۱۳/۵ س، تحریر سلخ صفر ۱۰۸۲ هـ.ق. نسخه تصحیح ومقابله شده است . عنوان ونشان شنگرف، درپشت صفحه اول تملك محمدمهدی هاشمی، با مهر بیضی‌شکل او با سجع : «محمدمهدی‌بن محمدکاظم الحسینی» ونیز تملك احمد کاشانی با مهر چهارگوشه کوچك او با سجع «العبد احمد» کاغذ آهار مهره‌ئی، جلد تیماج‌عنابی لایه‌ئی . قطع ۱۵×۱۹/۵ س، مهر حاج سید سعید را دارد .

۷۹۸

شرح نصاب‌الصبیان (فرهنگنامه‌ها ــ عربی به‌فارسی)

متن از ابونصر فراهی متوفی ٦٤٠ هـ.ق. وشارح شناخته‌نشد . نسخه‌ای‌است ناقص‌الاول، نخست بیتی را می‌آورد آنگاه بشرح لغات آن‌می‌پردازد وناظر باقوال شارحین گذشته ومتون قدیمه هست .

آغاز موجود : تعریف مذکور بربعضی اسما که بین‌الجمهور بعنوان لقب ...

انجام : نسبت بذات ملك علام این معنی فی‌الجمله مناسبتی است تمام میان

آغاز وانجام کما لایخفی علی اولی‌الافهام والحمدلله علی ...

شکسته نستعلیق ۲۰ سطری ۵/۵×۱۵/۵ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. ابیات با شنگرف، ناقص‌الاول، کمی آبدیده، کاغذ فرنگی، مهر حاج سید سعید را دارد. جلد مقوا، قطع ۱۰×۲۰ س.

۷۹۹

شرایط جراحی **(پزشکی ــ فارسی)**

از ابوزین کحال که آنرا درهرات درقرن هشتم هجری بنام شاهرخ نگاشته است شامل ده مقاله. مقاله اول درشناختن نسبت‌بدن وشناختن ارکان و مزاج و اخلاط وقوا واعضاء وشناختن تشریح بطریق کلی. شامل بیست‌ودو شرط. مقاله دوم درشناختن فصد وآداب آن. درمتن آمده: آغاز مقالت دوم ازکتاب شرایط جراحی ازتصنیف ابوزین کحال واین مقالت بیست‌وشش شرط می‌باشد. آغاز مقاله سیوم ازکتاب شرایط جراحی ازتصنیف ابوزین کحال، یازده شرط باشد (مقاله سوم درشناختن ترکیب ادویه بطریق سئوال وجواب وصفت طلاها وضمادها و روغنها و..) مقاله چهارم درشناختن تفرق‌الاتصال وشناختن آماس واسباب آن و ... در شش شرط می‌باشد مقاله پنجم درشناختن اسباب وعلامات امراض بطریق کلی در ۸۷شرط مقاله ششم درشناختن امراض هرعضوی بطریق دقیق در۳۱ شرط. مقاله هفتم در شناختن نبض واسباب آن در۹ شرط. مقاله هشتم درشناختن ترتیب هرعلاجی در ۱۰۹ شرط (درمتن حاوی ۱۰۱ شرط است). مقاله نهم درشناختن گفتنی‌ها که دراین فن بکار آید بطریق کلی در۲۳ شرط درمتن ۲٤ شرط‌دارد. مقاله‌دهم درانواع بهائم. شامل ۲٦ شرط که درمتن تا آخر شرط ۲۱ را دارد. نسخه موجود ازآغاز سه صفحه

نونویس تا مقاله سوم ازفهرست کتاب پس‌ازآن را کـر دارد وازشرط ششم از مقاله اول شروع می‌شود تا اواخر کتاب .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی خلق‌المرض والشفاء وجعل لکل داء وقدر ... اما بعداز ثنای حضرت جبار ... این فقیر نیازمند ابوزین کحال می‌خواست که خود را بیاد اهل فضل دارد مدتی مدید وعهدی بعید ذره‌وار ملازمت ومتابعت ... اهل علم‌و حکمت ... تا عاقبت‌الامر ... انوار حکمت وشمه‌ای از اسرار آن شاهبازان بلنـد پرواز ... بدین ضعیف کشف گشت ... صبح سعادت بدمید ونسیم‌عـنایت‌بوزیـد احرام بسته متوجه دارالسلطنه هرات ... گشتم فی ایام دور سلطان عادل ... شاه‌رخ بهادرخان ... خواستم که سطری چند ازعلمی‌کـه کسی درآن فـن نسخـه‌ای ثبت نفرموده باشد بنویسم نیافتم بغیرازعلم جراحی ورقی چنـد مسطـور گشت و او را شرایط جراحی نام نهادم ... واین کتاب را بر ۱۰ مقالت نهادم ...

انجام : غم آورد وخوابهای پریشان نماید بچگان را گریه آورد .

۲ـ نزهة‌الملوك (پزشکی ـ فارسی)

مؤلف شناخته نشد، آقای احمد منزوی نویسنـده آن‌را امین‌الدولـه طبیب دانسته که برای ارغون‌خان نگاشته نسخه موجود ناقص‌الآخر است .

آغاز : بسمله حمد له وبعد چون حکم جهان مطاع قرار یافت که فقیر حقیـر نسخه درمعرفت خواص‌الاشیاء که خلاصهٔ علم طب است ازعلم طب استخراج کند تا پیوسته منظور نظر مبارك اسلام پناهی باشد ... دراین دفتـر خاصیت ومنـفعت و مضرت و دفع مضرت میوه‌ها ونباتات وتخمها وگوشت‌های حیوانات وطیـور کـه

آدمیان می‌خورند وآش‌های گوناگون ...

انجام موجود : هلیلهٔ سیاه بلیله امله فلفل زنجبیل بوزیدان لسان‌العصفور ...

این مجموعه نستعلیق ۱۴ سطری ۷×۱۴ س، تحریر سدهٔ ۱۲ ه.ق. عنوانها شنگرف، کاغذ هندی، جلد تیماج قهوه‌ئی ضربی‌دار. قطع ۱۱/۵×۲۰ س.

۸۰۰

مظهرالکلمات **(علوم قرآنی ــ فارسی)**

تألیف محمدبن مهدی حسینی قاری متوفی ۱۲۶۴ه.ق. کشف‌الآیات‌واستخراج کلمات قرآنی است دریك مقدمه و دوجدول وبیست‌وهشت باب وخاتمه که دراول جلوس محمدشاه قاجار آنرا ساخته وبنام او معنون داشته است . او این کتاب را پس‌از تألیف کتابهای مختارالقواعد درتجوید وکتاب‌درةالتنزیل وغرةالتاویل وکتاب مظهرالایات وکتاب مظهرالفقرات وکتاب کشف‌الوقوف فی‌علل‌الرموز والحروف و کتاب کشف‌الوجود فی بیان قراءات‌المختلفه نوشته است . مقدمه درلزوم وضرورت تألیف کتابی‌که آیات وکلمات قرآنی را بآسانی بتوان یافت .

جدول اول دربیان اجزاء واحزابی‌که درین جدول با اعداد هندسه نشان داده شده .

جدول دوم فهرست ۱۱۴ سوره قرآنی وبیان رموز اسامی آنها . پس‌ازآن بیست‌وهشت باب هریك مخصوص یك حرف ازحروف تهجی است . خاتمه در تاریخ ختم تالیف .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی شرف‌النبی‌العربی بالسبع‌المثانی وخواتیم‌البقره ...

اما بعد برکافه اهل کمال مخفی نخواهد شد که ...

انجام : من کلامه عز شانه علی سبیل‌الحقیقه والالهام لاعلی طریق‌القیاس والالباس .

نسخ ۱۸ سطری ۸×۱۴/۵ س؛ تحریر ۹ شعبان ۱۲۴۷ ه.ق. عنوان ونشان و رموز قرمز، درکنار صفحه‌اول‌یادداشتی بخط سیدمحمدحسین حسینی ملقب به سلطان‌القراء ، رئیس‌الحفاظ و صدرالخطباء آستان قدس آمده که این کتاب ازطریق ارث شرعی از دائیش باو ارث‌رسیده، مورخ‌پنجشنبه ۳ ذیقعده ۱۳۲۱ ه.ق. درپشت صفحه اول یادداشت تملک سیدمحمدبن سیدمهدی قاری که گویا پسر مؤلف باشد با مهر چهارگوشه او باسجع «محمدبن مهدی‌الحسینی» کاغذ آهار مهره‌ئی، مهر حاج سید سعید را دارد . قطع ۱۴/۵×۲۰/۵ س، جلد تیماج مشکی لایه‌ای .

یادداشتها

* صفحه ۵۰۵، کتاب الانساب الی‌البلدان، نسخهٔ نادری است و درخور تحقیق .
* صفحه ۵۵۵ سطر ۹ : شنبه ۱۹ سفر، غلط است وشنبه ۱۹ صفر، صحیح‌می‌باشد.
* صفحه ۶۰۳ سطر ۱۲ و ۱۴ ــ صیع غلط است و ــ صیغ ــ درست است .
* صفحه ۶۰۴ سطر ۴ ــ قستانی غلط است وصحیح آن ــ قهستانی ــ می‌باشد .
* صفحه ۶۰۹ سطر آخر ــ شهات ــ غلط است و ــ شهادت ــ صحیح است .
* صفحه ۷۱۰ سطر ۱۴، بجای ــ تجوید علوم قرآنی ــ میخواست ــ تجوید و قرائت ــ چاپ شود .
* صفحه ۷۳۶ سطر ۱ = کشف‌المراد فی ... ــ زائد است .
* صفحه ۷۴۳ سطر ۱۷ ، می‌بایست بجای ــ عبدلله ــ عبدالله ــ چاپ شود .
* صفحه ۷۸۸ سطر ۱۸ ــ تختانی غلط است و ــ تحتانی ــ صحیح می‌باشد .
* صفحه ۷۹۲ سطر ۱۰ ــ دقت ــ غلط است و ــ وقت ــ درست است .
* صفحه ۸۸۵ سطر ۱۵ ، بجای ــ مجموعه ــ نسخه صحیح است .
* صفحه ۸۹۶ سطر ۳، عدد ــ ۵ ــ به ــ ۴ ــ اصلاح گردد .
* صفحه ۶۹۵، کتاب کاشف‌الفیاهب ... درخور تحقیق وچاپ است .

فهرست کتابهای معرفی‌شده بترتیب الفبائی

آداب‌المتعلّمین : ٦٥٧
آیة‌النور = اصول وفروع : ٨٢٠
ابواب‌الجنان . ج٢ : ٥٥٦
اجازهٔ محمدباقربن محمدتقی مجلسی
به‌ملامحمود طبسی : ٥٤٣
اجتماع‌الامر والنهی : ٥٧٤، ٨٣١
الاجتهاد والاخبار : ٧٤٩
اجتهاد وتقلید = شرح شرایع‌الهدایة
فی شرح‌الکفایة : ٦٤٨
الاجزاء = القول فی مسئلة‌الاجزاء :
٥٧٤، ٨٣٠
اجوبة‌المسائل‌رشتی : ٦٠١
احادیث : ٨٤٨
احادیث منتخبه : ٩٠٥
احسن‌القصص [ر.ك : تفسیر سورهٔ
یوسف]
احکام اجسام = فصلی در ... : ٦١٦
احکام‌الصلاة : ٨٧٨
احکام بروج : ٦٨٥
احکام نجوم : ٨٥٦
اخبار : ٨٣٤
اختلاج : ٦٥٠
اختلاف هجاء قرآنی : ٥١٠
اختیارات = اختیارات‌الایام :
٥٤١، ٥٥٢، ٦٨٥
اختیارات قمر : ٦٨٤
اختیارات نجوم [ر.ك : لوایح‌القمر]
اخلاق ناصری : ٨٤٩
ادعیه : ٦١٣
ادعیه مأثوره در رفع وباء : ٦٤٩
الادلة‌العقلیّة = رسالة فی ... : ٨٩٦
اربعون سورة منتخبة من‌التوراة :
٦٥٠، ٧٦٠
ارث = رساله در ... : ٦٤٩
ارث از کتاب حبل‌المتین : ٨٤٦
ارشادالمسترشدین : ٦٤٢

الاسباب والعلامات : ٦٩١
الاستغاثه = الاغاثة فی بدع‌الثلاثة : ٥٦١
اسرارنامهٔ عطّار : ٩٠٦
اسطرلاب شمالی : ٧١٢
اسفار اربعه : ٥٨٤، ٦٢١
اسماءالبلدان [ر.ك : الانساب الی‌البلدان]
اسند عنه = رساله ... : ٦٤٩
اشارات‌الاصول : ٨٥١
اصل‌العقائدالدینیه [ر.ك : اصول‌العقائد]
اصل‌الاصول : ٧٤٠
اصل درمنافع اباحه است و در مضار حرمت : ٧٧٠
اصول‌العقائد = اصل‌العقائد‌الدینیه = رسالهٔ اعتقادیه : ٧٣٩
اصول‌الفقه = رساله در ... : ٥٣٩، ٦٩٧
اصول دین = رساله در ... : ٨٠٨
اصول وفروع دین = رساله در ... : ٨٤٢
اطراءالرضی : ٦٣٥
اعتقادات : ٨٠٤، ٨٧٧
اعتقادات صدوق : ٨٣٧
اعتمادالاعتقاد : ٦٤١
اعداد وفق = رساله در ... : ٦٨٩
الفةالفرقة : ٨٤٥
الفیّهٔ ابن‌مالك = الخلاصة : ٥٧١، ٧٥٤، ٧٩٨
الفیهٔ شهید : ٦٧٨
امراض‌العین [ر.ك : چشم‌پزشکی]
امر = رساله در ... : ٥٧٥
امر دال بر فوراست یا تراخی : ٥٧٥
الانساب الی‌البلدان : ٥٠٥
انوارالتنزیل واسرارالتأویل = تفسیر بیضاوی : ٦٩٣، ٧٤٨
انوارالحکمة : ٧٧٧
انوارالشهادة فی مصیبةالعترة‌الطاهرة : ٥١٤، ٧٠١
انوارالعقول فی اشعار وصی‌الرسول (ص) : ٦٢٢
انوارالفقاهة : ٥٤٦
اوراجه [ر.ك : ذخیره]
الایجاز استرآبادی : ٧٤٠
الایضاح فی‌المعانی والبیان : ٦٠٦
ایقاضات : ٦٦٠
بحارالانشاء : ٥٧٦
بحارالانوار . ج١٥ : ٦٢٨
بحارالانوار . ج٢١ ٦٧٨

بحارالانوار = مختصر مقدمه ... : ۸۴۱
بصائرالدرجات : ۸۸۹
بندی درایّام نحس : ۶۸۸
بندی دراحکام رعد : ۷۶۵
بندی دراحکام نوروز : ۷۶۵
بندی درخانه‌های کواکب : ۶۸۹
بندی‌درسرخی‌که درآسمان پدیدآید : ۷۶۵
بندی درشناختن پستی وبلندی زمین بهنگام احداث قناة : ۸۴۶
بندی درفرائض : ۸۴۶
بندی منقول از اتقان سیوطی در فواصل آیات : ۶۴۰
بندی منقول از جلاءالعیون : ۵۵۷
البهجةالمرضیة فی شرح‌الالفیّه = سیوطی : ۵۱۶، ۷۱۸، ۷۳۴، ۸۵۱، ۸۶۴
بیست باب دراسطرلاب : ۶۶۸، ۶۸۶
پاتولوژی : ۵۱۴
پانزده بند صباحی : ۷۸۶
پنجاه موقف : ۶۴۳
پند اهل دانش وهوش بزبان گربه و موش [ر.ك : جواهرالعقول فی مناظرة بین‌الفار والسنور]
تأویل‌الاحادیث : ۸۷۵
تبرالمذاب فی بیان‌ترتیب‌الاصحاب : ۵۸۲
تتمة مناقب‌الائمة : ۶۳۶
تجوید : ۸۹۳
تحدیدالعلم = رسالة فی ... : ۸۵۳
تحریر اکرمانالاوس = تحریر متوسطات : ۷۹۹
تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح‌الرسالةالشمسیه : ۵۸۰
تحریرالمعطیات : ۷۹۹
تحریر ظاهرات‌الفلك = کتاب ظاهرات‌الفلك : ۷۹۹
تحریر متوسطات [ر.ك : تحریر اکرمانالاوس]
تحفه : ۶۸۷
تحفهٔ نظامیه = شرح سی‌فصل : ۶۸۸
تداخل‌الاسباب = مسئلة ... : ۵۷۴، ۸۳۱
تذکرةالائمة : ۷۴۵
تذکرةالعلاج : ۸۴۹
تذکرةالمعاد : ۷۲۱
ترجمان‌القرآن : ۶۰۹
ترجمهٔ المختصر فی اثبات حضور النبی والائمة عندالمحتضر : ۸۰۳
ترجمهٔ تقویم‌المحسنین : ۸۲۱
ترجمهٔ توحید مفضّل : ۷۲۹

ترجمهٔ ثواب‌الاعمال : ۹۰٤
ترجمهٔ خطبهٔ غدیریه : ٥٥٥
ترجمهٔ دوحدیث در وعد و وعید [ر.ك : وعد و وعید]
ترجمهٔ دیوان علی (ع) : ٦٤٤
ترجمهٔ عقاب‌الاعمال : ۹۰۳
ترجمهٔ کنزالدقایق : ۸۸۸
ترجمهٔ مواعظ پیامبر (ص) : ۹۰٤
ترجمه وشرح اعتقادات : ۷۱۹
ترکیب خالد [ر.ك : تمرین‌الطلاب ...]
التسامح فی ادلة‌السنن : ۸۰۲
تشریح‌الافلاك : ۷۳٥
تعارض بین اذن‌المالك ومنعه : ٦٤۹
تعلیقات منهج‌المقال = فوائد بهبهانیه : ۸٤۲
تعلیقات هرندی بر سیوطی [ر.ك : حاشیهٔ البهجة‌المرضیه]
تفسیر آیهٔ قد افلح‌المؤمنون : ٥۹۱
تفسیر بیضاوی [ر.ك : انوارالتنزیل واسرارالتأویل]
تفسیر سورهٔ یوسف = احسن‌القصص : ٥٦۸
تفسیر صافی. ج۱ : ٥۲۷
التقریب فی مختصرالنشر فی‌القراءات‌العشر : ۷۱۰
تقریرات اصولی : ۷۰۰
تقویم = رساله درمعرفت تقویم : ٦۹۰
تکملة انساب‌البلداب [ر.ك : الانساب الی‌البلدان]
تلخیص‌المحصّل : ٥۳۳
تلخیص‌المفتاح = تلخیص مفتاح‌الحساب : ٦۸٦
تلخیص‌المفتاح فی‌المعانی والبیان : ۸۳۹
تمرین‌الطلاب فی صناعة‌الاعراب = ترکیب خالد = اعراب الفیه : ۷٥٤، ۸٥۹، ۸۸۹
التنبیهات‌العلیة علی وظائف‌الصلوة‌القلبیة واسرارها : ۸۷۹
تنبیهات‌المنجمین: ۷۰۳، ۸۱۳، ۸٦۳
تنویرالمطالع قدیمه [ر.ك : حاشیهٔ حاشیهٔ شرح مطالع]
تهذیب‌المنطق : ۸۳۸
تهذیب طریق‌الوصول = تهذیب‌الوصول الی علم‌الاصول = تهذیب‌الاصول : ۸۳۹
الثاقب فی‌المناقب : ٦٥۳
ثواب‌الاعمال و عقاب‌الاعمال : ٥۳٤، ۸۷۱
جامع‌الاسرار : ۸۲۰
جامع‌السعاده ج۱ : ٥۹۷

جبر ومقابله وقواعد استخراج مجهولات عددیه : ۶۸۹
جدول اختلاجات ومعرفت احکام منسوبات کواکب سبعه سیاره : ۷۷۹
جدول سوره‌های قرآن : ۵۵۱
جدول معرفت اختیارات منازل ۲۸ گانه قمر : ۷۷۹
جدول معرفت حالات قمر : ۷۷۹
جدول معرفت رؤیت هلال : ۷۷۹
جدول معرفت قوس وقزح : ۷۷۹
جلاءالعیون : ۸۶۰
جلاءالعیون، ازشلیمر : ۷۸۱
جمال‌الاسبوع بکمال‌العمل‌المشروع : ۶۳۱
جُنگ : ۵۲۲، ۶۰۹، ۶۵۰، ۶۵۹، ۶۶۱، ۸۱۹
جُنگ ادبی : ۵۴۰
جُنگ اشعار : ۷۳۲
جُنگ منبری : ۵۳۹، ۵۵۳، ۵۵۹، ۵۹۴، ۶۱۷، ۶۷۲، ۷۱۰
جواب آخوند ملاحسین بافقی : ۸۲۵
جواب بعض‌العارفین : ۸۲۴
جواب سؤالات : ۸۲۳، ۸۲۴
جواب ملا علی‌اکبربن محمدسمیع : ۸۲۴
جواب ملاکاظم سمنانی : ۸۲۲
جواب اوزان لغةالعرب عند تعلیم‌ـ الادب : ۵۶۳
جوامع کتاب جالینوس فی‌البول : ۸۶۹
جواهرالاسرار فی معارف‌الاحجار : ۷۰۶
جواهرالعقول فی مناظرة بین‌الفار والسنور = پند اهل دانش و هوش بزبان گربه وموش : ۷۱۷
جواهرنامه [ر.ك : معرفت جواهر و خواص وقیمت آنها]
چشم‌پزشکی = امراض‌العین : ۶۱۳
چند فایدهٔ صرفی : ۶۰۵
چهل حدیث قدسی = ترجمه تورات وانجیل : ۹۰۰
چهارفصل : ۵۹۲
حاشیهٔ ارشادالاذهان : ۸۸۳
حاشیهٔ اسفار : ۷۵۶
حاشیهٔ اصولی : ۶۱۸
حاشیهٔ البهجةالمرضیة = تعلیقات هرندی برسیوطی : ۵۳۵
حاشیهٔ الفرائد = حاشیهٔ الرسائل : ۹۰۴
حاشیهٔ الفوائدالضیائیه = حاشیهٔ شرح جامی : ۶۲۳، ۷۲۵، ۹۰۲

حاشیهٔ انوارالتنزیل = حاشیهٔ تفسیر بیضاوی : ۶۴۶، ۸۷۳
حاشیهٔ تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح‌الشمسیة [ر.ك : حاشیهٔ شرح شمسیه]
حاشیهٔ تفسیر بیضاوی [ر.ك : حاشیهٔ انوارالتنزیل]
حاشیهٔ تهذیب‌المنطق = حاشیهٔ ملاعبدالله : ۵۶۲، ۷۸۱، ۸۱۶، ۸۶۴
حاشیهٔ حاشیهٔ تهذیب‌المنطق : ۸۷۰
حاشیهٔ حاشیهٔ شرح تجریدالعقائد : ۶۳۸، ۸۸۴، ۸۹۷
حاشیهٔ حاشیهٔ شرح مطالع = تنویرالمطالع قدیمه : ۸۶۷
حاشیهٔ حاشیهٔ معالم : ۶۴۷
حاشیهٔ رسائل [ر.ك : دررالفوائد]
حاشیهٔ سنةالهدایة لهدایةالسنة : ۶۷۵
حاشیهٔ شرایع : ۶۵۶
حاشیهٔ شرح ایساغوجی : ۵۸۶
حاشیهٔ شرح تجریدالعقائد : ۶۳۷، ۸۹۹
حاشیهٔ شرح تصریف : ۶۰۴، ۶۰۵
حاشیهٔ شرح تلخیص‌المفتاح [ر.ك : حاشیهٔ مطول]
حاشیهٔ شرح تهذیب‌المنطق : ۵۰۹
حاشیهٔ شرح جامی [ر.ك : حاشیه الفوائدالضیائیه]
حاشیهٔ شرح سلّم‌العلوم : ۵۰۸
حاشیهٔ شرح شمسیه = حاشیهٔ تحریرالقواعدالمنطقیه : ۸۸۲
حاشیهٔ شرح ملخص : ۷۹۰
حاشیهٔ شرح وافیةالاصول : ۷۸۳
حاشیهٔ شرح هدایة : ۷۸۰
حاشیهٔ شواهدالربوبیة : ۶۵۴
حاشیهٔ کشّاف : ۸۸۱
حاشیهٔ مطول = حاشیهٔ شرح تلخیص‌المفتاح : ۷۹۳
حاشیهٔ معالم‌الاصول : ۵۷۹، ۶۴۷، ۶۶۶، ۷۶۳، ۷۷۱، ۷۸۷، ۷۹۶، ۸۲۳
حبل‌المتین : ۷۳۵
حجّیت ظن = حجّیت مظنه : ۵۸۳
الحجة فی اثبات امامة امیرالمؤمنین (ع) : ۶۵۸
حدیث اصبغ‌بن نباته : ۹۰۱
حدیقةالسعداء : ۸۲۶
حدیقةالمتقین فی معرفة احکام‌الدین لارتقاء معارج‌الیقین : ۷۳۸، ۸۰۹
حرزالامانی و وجه‌التهانی = قصیدهٔ

شاطبی : ۵۲۴
حرز حضرت جواد (ع) : ۷۰۲
حساب = رساله درمراتب حساب : ۶۸۶
حُسْنیه = ترجمه ... : ۸۳۶
حقائق : ۶۱۴
حق‌المبین فی تصویب رای‌ـ المجتهدین وتخطئة جهال‌ـ الاخباریین : ۸۰۱
حکایت پادشاه برای درویشان : ۷۶۵
حکمت الهی وطبیعی : ۸۳۴
حل مشکلات‌الاشارات = شرح اشارات : ۶۵۵، ۷۷۶
الحلیة‌اللامعة للبهجة‌المرضیة = شرح الفیه ابن‌مالك : ۶۷۳، ۷۴۷
حلیة‌المتقین : ۵۳۲
حیاة‌الحیوان. ج۲ : ۶۲۱
حیاة‌القلوب ج۱ : ۵۵۵
حیوة‌النفس فی حضرت‌القدس : ۸۲۳
خرقه : ۶۱۲
خزائن : ۸۸۳
خزائن‌العلوم استرابادی : ۷۴۰
خصائص‌الرضویة : ۵۴۷
خط بندگاه : ۶۸۵
خطبه بدون نقطه : ۷۶۱
خطبهٔ مُوبِقَه : ۷۶۱
خلاصة‌الاصول : ۵۹۶
خلاصة‌الاقوال فی معرفة احوال‌ـ الرجال : ۵۲۱
خلاصة‌الحساب : ۷۱۲، ۷۳۵، ۷۹۱
خلاصة‌المنهج : ۸۱۲
خلافت حضرت علی (ع) در غدیر خم : ۷۵۶
خواص‌الآیات : ۶۰۸
دائرة‌الهندیة [ر.ك : شرح‌الوقایه]
داستان اشرف‌خان‌عادل ومیردرویش: ۷۶۴
داستان ایوب پیغمبر (ص) : ۷۶۵
داستان برزگر پسر وپادشاه‌زاده : ۷۶۵
داستان بلوقیا وعفّان : ۷۶۵
داستان عیسی با جمجمه : ۷۶۵
داستان محمد حنفیه : ۶۶۴
داستان وفات حضرت سلمان : ۶۶۲
درایه = رساله در ... : ۶۵۱
الدرة‌المنظومة : ۸۵۹
درجات‌الاصحاب : ۶۷۱
دررالبهیّة فی‌النظائرالفقهیة : ۶۴۷
دررالفوائد = حاشیهٔ فرائدالاصول : ۷۶۷، ۸۹۶
الدروس‌الشرعیة فی فقه‌الامامیة : ۸۷۹

دعا = مجموعه ... : ۶۳۰، ۷۲۵، ۸۰۵، ۸۹۸
دقایق‌المیزان فی مقادیرالاوزان : ۷۱۶
دلالت نهی برفساد منهی عنه = رساله در ... : ۸۳۲
دوازده بند حیرت : ۷۸۷
دواسازی = رساله در ... : ۷۸۲
دوفصل درتجوید : ۵۱۲
دیباچهٔ کلیات طوفان : ۶۱۱
دیوان برهان : ۷۲۲
دیوان بمرود [ر.ك : مقامات]
دیوان جامی : ۷۳۴، ۷۴۷، ۸۲۶
دیوان حافظ : ۸۸۷
دیوان خاقان قاجار : ۷۶۶
دیوان خدیو : ۶۹۲
دیوان خواجوی کرمانی : ۷۳۲
دیوان صابر ترمذی = دیوان ادیب صابر : ۸۱۸
دیوان صفی : ۸۶۶
دیوان ظهورالولایة : ۶۹۲
دیوان فضولی : ۵۴۸
دیوان کلیم کاشانی : ۷۱۵
دیوان محتشم کاشانی : ۸۶۶
دیوان نشاط اصفهانی : ۷۶۶، ۸۶۶
دیوان نظیری نیشابوری : ۷۷۴
دیوان نعمت‌الله = دیوان شاه ... : ۵۸۳
دیوان نورعلیشاه : ۸۲۱
ذخیره = اوراجه = الرسالة المقصره : ۶۱۲
رجال : ۷۷۰
رجال بوعلی [ر.ك : منتهی‌المقال فی احوال‌الرجال]
رجال میرمصطفی [ر.ك : نقدالرجال]
رد بعض‌المعاندین : ۸۷۵
رسائل تسعة عشر : ۶۳۳
رسائل رجالیّهٔ شفتی : ۶۴۹
رساله اعتقادیه : ۷۰۲
رسالة‌الحل والعقد : ۷۰۶
الرسالة‌المحمدیة فی احکام‌المیراث الابدیة : ۸۰۵
الرسالة‌المقصرة [ر.ك : ذخیره]
رسالهٔ خاقانیة : ۷۰۱
رساله درحکم مال ناصب : ۶۰۴
رساله در مواعظ : ۷۰۲
رسالهٔ ذهبیّه = طب‌الرضا (ع) : ۶۶۱
رسالهٔ سلوك = وصیّت : ۸۷۵
رسالة فی استحالة‌الکبریت والزرنیخ : ۷۰۶
رسالة فی تحریم‌الغناء : ۸۴۴

رسالهٔ قاسمیّه : ۶۳۳
روایت سؤال اعرابی از امیرالمؤمنین (ع) دربارهٔ نفس : ۵۷۹
الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیّة = شرح لمعه : ۶۴۱
ریاض المسائل فی بیان احکام الشرع بالدلائل = شرح کبیر = شرح مختصر نافع : ۷۵۲
ریاضت النفس : ۶۴۰
زادالمعاد : ۸۵۰
زبدة الاصول : ۵۷۹، ۷۰۴، ۷۳۵، ۷۹۷
زبدة البیان فی علمی المعانی والبیان : ۶۳۳
زبدة الدعوات : ۸۵۵
زبدة العقائد : ۷۸۶
زکات = رساله در ... : ۸۱۱
زهرالریاض : ۶۳۵، ۸۳۳
زهرة الحسن : ۶۳۴
زیج : ۶۲۷
زیج الغ بیك = زیج گورکانی : ۷۳۶
زینت المسلمین = مختارنامه : ۶۹۴
سبحة الابرار : ۸۶۵
سبع المثانی : ۶۳۴
سرالادب فی مجاری کلام العرب : ۹۰۶
السرالربانی : ۷۰۷
سرمایهٔ ایمان : ۸۳۵
سرورالمؤمنین : ۶۲۸
سفینة النجاة : ۵۳۰
سنة الهدایة لهدایة السنة : ۶۷۴
سؤال حضرت موسی (ع) ازحق تعالی : ۶۴۳
سؤال کمیل ازعلی (ع) : ۷۳۲
سؤال و جواب : ۶۰۰
سؤال وجواب = جامع الشتات : ۶۵۶، ۷۲۶
سؤال وجواب کرباسی : ۷۵۱
سؤال یهودیان ازعمر : ۸۴۸
سی فصل خواجه : ۵۷۱، ۶۸۳، ۷۷۹
سی وچهار باب = رساله دراحکام تاریخ سال وفصول : ۷۹۴
سیاق التواریخ = تاریخ ایران : ۷۰۸، ۷۲۴
سیوطی [ر.ك : البهجة المرضیة فی شرح الالفیه]
شافیه : ۸۹۱
شجرة المحمّدیة : ۵۲۵
شرائط جراحی : ۹۰۸
شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام ج۲ : ۶۴۴
شرح اشارات : [ر.ك : حل مشکلات ـ

الاشارات]
شرح الفیهٔ ابن‌مالك [ر.ك : الحلیة ـ اللامعة للبهجة‌المرضیة]
شرح‌الاسباب والعلامات = شرح نفیسی : ۵۲۷
شرح‌الزیارت‌الجامعة : ۷۳۷، ۸۲۷
شرح‌الصلوات : ۵۳۷
شرح‌العوامل‌المأته : ۶۲۹
شرح‌الفوائدالحکمیة الاثنی عشریه = شرح فوائد احسائی : ۷۲۶، ۸۲۲
شرح الفیهٔ ابن‌مالك = شرح خلاصه : ۵۲۱، ۶۶۳
شرح‌المغنی : ۸۸۶
شرح‌الوقایة = دائرةالهندیّة = معرفت وقت زوال : ۷۱۴، ۷۹۲
شرح ایساغوجی : ۵۶۵
شرح بیست باب : ۶۸۰، ۸۶۲، ۷۹۴
شرح تجریدالکلام = کشف‌المراد فی ... : ۷۳۶
شرح تجرید قوشچی : ۵۶۲
شرح تلخیص‌المفتاح [ر.ك: المختصر]
شرح تلخیص‌المفتاح = مطول : ۵۴۵
شرح جامی [ر.ك : الفوائدالضیائیّه]
شرح جعفریّه : ۶۶۹
شرح حکمت‌العین : ۵۳۶، ۷۸۸
شرح خلاصة‌الحساب : ۸۵۸، ۶۱۰
شرح دعای صباح : ۷۲۸
شرح دیوان امرءالقیس : ۷۷۶
شرح دیوان نابغه : ۸۱۴
شرح سی فصل = شرح رساله در معرفت تقویم : ۶۸۳
شرح سی فصل [ر.ك : تحفهٔ نظامیه]
شرح شافیّه = شرح نظام : ۷۳۰
شرح شرایع‌الهدایة فی شرح‌الکفایة [ر.ك : اجتهاد وتقلید]
شرح شرایع : ۵۷۷، ۵۹۵، ۶۲۶
شرح شمسیّه [ر.ك : تحریرالقواعد ـ المنطقیة ...]
شرح شواهد قطرالندی وبل‌الصدی : ۶۱۲
شرح صغیر [ر.ك : شرح مختصرنافع]
شرح قانونچه : ۸۶۸
شرح قصیده : ۵۹۰
شرح قصیدهٔ حیاةالقلوب : ۸۹۸
شرح قطرالندی وبل‌الصدی : ۷۵۳، ۷۶۷
شرح قواعدالاحکام : ۸۵۲
شرح کافیه : ۶۹۹
شرح گلشن راز [ر. ك : مفاتیح ـ الاعجاز فی شرح گلشن راز]
شرح لمعه [ر.ك : الروضةالبهیّة فی شرح‌اللمعةالدمشقیة]

شرح متوسط [ر.ك : الوافيه فى شرح‌الكافية]
شرح مختصرالاصول = شرح مختصرالمنتهى : ۷۱۵
شرح مختصر نافع = شرح صغير : ٦٤٦
شرح مخزن‌الاسرار : ٥٩٤
شرح مطالع [ر.ك : لوامع‌الاسرار فى شرح مطالع‌الانوار]
شرح معالم‌الاصول : ٥٩١، ٦٢٥
شرح معلقات سبعه : ٦٢٤
شرح مقدمة‌الاجروميّة : ٥٢٦
شرح مناجات حضرت امير (ع) : ٧٤٦
شرح مواقف : ٨٤٧
شرح موجزالقانون = المغنى فى شرح ... : ٥٥٠
شرح ميزان‌المنطق : ٥٦٦
شرح نصاب‌الصبيان : ٦٠٤، ٦٢٣، ٩٠٧
شرح نظام (ر.ك : شرح شافيه)
شرح نفيسى [ر.ك : شرح‌الاسباب والعلامات]
شرح هداية‌الحكمة = شرح هداية‌الاثيريّه : ٦٠٢، ٧٨١، ٨٥٢، ٨٠٠
شرح هيئت قوشچى : ٥٧٢، ٧٩١
شرح وافية‌الاصول : ٧٧٥، ٧٨٩، ٧٩٠
شكّيات منظوم : ٦٠٣
شكّيات نماز : ٧٣٠
شكوك نماز : ٨١٢
شمس‌المدائح : ٦٣٥
شمس مضيئه : ٦٣٥
شمسية‌الحساب : ٧٢٣
شمسيه = الرسالة‌الشمسيّته فى‌القواعدالمنطقيّة : ٨٣٨
شوارق‌الالهام فى شرح تجريد‌الكلام : ٧٥٢، ٨٨٠
شواهدالربوبيّة فى‌المناهج‌السلوكيّة : ٧٥٩
الشهاب‌الثاقب : ٨٤٢
الشهادة = رسالة فى ... : ٨٩٥
صحيفه سجاديّه = صحيفه كاملهٔ سجاديه : ٨٩٠
صرف : ٧١٨
صفة حل‌الزيبق : ٧٠٨
صلات = كتاب‌الصلاة : ٥٨٤
صلواة‌الجمعهٔ شيخ على : ٨٤٣
صلوة‌الجمعهٔ سبزوارى : ٨٤٤
صلوة‌الجمعهٔ شهيد ثانى : ٨٤٣، ٨٤٥
صلوة‌الجمعه ازكتاب شرح جعفريه :

٨٤٦
صلوة‌اليوميّه : ٨٧٧
صمديه = الفوائدالصمديه : ٧٣٤
صيغ‌النكاح = رسالهٔ ... : ٦١٥
صيغ عقود نكاح : ٦٠٣
صيغ عقد نكاح وطلاق : ٧٤٢
صيغ عقود وايقاعات : ٧٤١
طالع‌نامه : ٧٦٥
طب : ٧٢٠
طب‌الرضا = رسالهٔ ذهبيّه : ٦٦١
طب جديد : ٥٤٨
طب قديم : ٨٠٧
طب كيميائى = طب تازه كيميائى = طب جديد : ٥١٨، ٥٦٣
طب ملكى [ر.ك : كامل‌الصناعه]
طوطى‌نامه : ٧٦٤
طهارت = كتاب ... : ٥٨٤، ٨٩٦
ظهوريه = رساله ... : ٥٥٧
عروض = علم اوزان شعر : ٧١٤
عقدالثريا : ٦٣٤
عقدالدرر فى نقر بطن عمر : ٦٥٩
علل احكام : ٥٦٨
عمامةالحكماء : ٧٠٧
عمدةالعقائد : ٦٤٠
عمل به‌ربع مجيب : ٧١٣
عمل به‌ربع مقنطر [ر.ك : مقنطرات]
عوالم‌العلوم ج١٥ : ٦٧٦
العوامل‌المائه = عوامل : ٧٦٧
عوائدالايام من مهمات ادلةالاحكام : ٧٦٨
عهدنامهٔ مأمون : ٦٥٩
غُنْيَةالنزوع الى علمى‌الاصول والفروع : ٧٦٩، ٨٠٦
فتحيّه = جنگنامه اميرخان : ٨٥٧
فتوح‌الشام = فتوحات‌الشام ج١و٢ : ٥٩٩
فرائدالاصول = رسائل : ٥٧٩، ٦٣٩، ٦٤٢
الفرائدالبهيّة فى شرح‌الفوائد‌الصمدية : ٥١٣
فرائد ذات‌الفوائد : ٦٣٤
فصول : ٨٧٤
الفصول‌المائة فى‌المواعظ‌المرصعة : ٥٣١
فقه = رساله در ... : ٥٧٠، ٨٦٥
فقه‌الرضا = فقه‌الرضوى : ٥٨٧
الفقهيةالمستطرفه = المستطرفه = دررالبهيه : ٥٩٧
فواضل من‌السبعين : ٧٠٨
فوائدالاصول : ٨٣٢
فوائد اصولى : ٥٧٥
الفوائدالحائريةالاصوليةالاولية‌

العتیقةالقدیمه : ۷۴۸
الفوائدالحائریةالاصولیةالجدیده : ۷۴۹
الفوائدالضیائیة = شرح جامی = شرح کافیه : ۵۲۴، ۶۰۰
الفوائدالعتیقة والجدیده [ر.ك : ملخص‌الفوائدالسنیة ...]
فوائد بهبهانیه [ر.ك : تعلیقات منهج‌المقال]
فوائد رجالیه [ر.ك : تعلیقات منهج‌المقال]
فهرست ادویهٔ قرابادین شفائی : ۶۷۳
فهرست کتابخانه آستان قدس رضوی : ۶۵۲
فیزیولوژی و پاتولوژی : ۵۵۸
قاعدهٔ اصولی : ۸۳۲
قانونچه = المختصر فی صناعة‌ـ الطب : ۷۹۸
قرابادین سمرقندی : ۸۹۲
قرابادین شفائی : ۶۷۲، ۹۰۳
قرابادین معصومی : ۸۷۲
قصه جبرائیل وجولا : ۷۶۵
قصیده : ۸۲۰
قصیدهٔ شاطبی [ر.ك : حرزالامانی و وجه‌التهانی]
قصیدهٔ عنوان‌الحکم : ۵۶۰
قصیدهٔ لامیه : ۶۹۹
قضاء : ۷۱۱
قضاء ازشرح ارشاد : ۸۹۴
قضا وشهادات : ۸۰۸
قلائدالنحور : ۶۳۴
قواعد والفوائد = قواعد شهید : ۸۱۶
کاشف‌الغیاهب فی ابطال (بیان) سایرالمذاهب = منهاج اولوالالباب بنهج‌السداد وطریق‌ـ الرشاد : ۶۹۵
کافی، اصول ... : ۶۳۲
کافی، روضه : ۸۰۷
کافی، فروع : ۶۷۷
کافیه : ۶۷۸
کامل‌الزیارات : ۷۵۵
کامل‌الصناعه = طب ملکی : ۵۵۰
الکامل‌الفرید فی‌التجرید والتفرید [ر.ك : مفردهٔ حمزه]
کبائر = رسالة فی ... : ۸۹۵
کبری : ۷۲۱
کتاب ظاهرات‌الفلك [ر.ك : تحریر ظاهرات‌الفلك]
کشاف عن حقایق‌التنزیل = تفسیر کشاف ج۱ : ۵۲۳

کشف‌الاسرار وهتك‌الاستار : ۷۱۶
کشف‌المراد فی شرح تجریدالاعتقاد [ر.ك : شرح تجرید]
کشکول = جنگ : ۸۶۳
کفارات = رساله در ... : ۸۱۲
کلمات قصار حضرت علی (ع) : ۷۵۰
کمال‌الدین وتمام‌النعمه = اکمال‌الدین ... : ۵۹۹
کنزالحکمة فی‌الصنعةالالهیة : ۷۰۴
الکواکب‌الضیائیة فی شرح زبدة‌البهائیة : ۷۳۲
کیمیا = رساله در ... : ۵۲۰، ۷۰۵، ۷۰۷
کیمیای باسلقیا = طب کیمیاوی : ۵۱۹
کیمیای سعادت : ۶۷۹
گلشن راز : ۵۵۲، ۶۱۴
گوهرمراد : ۶۷۴، ۷۲۳، ۷۷۷
اللآلی = رساله ... : ۶۳۳
لآلی‌البحرین : ۶۳۴
لب‌اللباب : ۸۷۴
لسان‌الذاکرین : ۶۵۵
لطائف‌الانوار فی بیان حقایق‌القرآن : ۶۷۰
لغت : ۷۹۷
اللمعةالالهیة فی‌الحکمةالمتعالیة : ۷۴۴
لوامع‌الاسرار فی‌شرح مطالع‌الانوار = شرح مطالع : ۵۷۰، ۷۸۸
لوایح‌القمر = اختیارات نجوم : ۷۷۸
لؤلؤتی‌البحرین فی‌الاجازة لقرتی‌العین : ۵۱۶
لیلی ومجنون فضولی : ۷۳۳
مبادی‌الوصول الی علم‌الاصول : ۸۳۶
مبدا ومعاد = مراتب ... : ۵۸۸
مثنوی معنوی مولوی : ۵۴۲، ۷۰۴
مجالس = دستورالواعظین : ۶۸۱
مجلةالمشاعر : ۵۸۱
مجمع‌النورین ومطلع‌النیرین [ر.ك : مشرق‌الشمسین واکسیر ...]
محرم‌نامه : ۷۶۵
المحصول فی اصول‌الفقه ج۱و۲ : ۷۵۸
مختارالصحاح : ۷۷۲
المختار فی‌الطب = ... الجمالی : ۸۱۵
مختارنامه [ر.ك : زینت‌المسلمین]
المختصر = شرح تلخیص‌المفتاح : ۵۷۲، ۸۶۱
المختصر فی صناعةالطب [ر.ك : قانونچه]

المختصر (فی فروع‌الشافعیة) : ۸۰٤
مختصر کتاب‌المناقب = المناقب :
٦۹۸
مختصر نافع = النافع فی مختصر-
الشرایع : ۸۱۹
مخلاة : ۷۵۷
مدائح‌الولاة : ٦۳٤
مدائح‌الهادین : ٦۳۵
مدخل منظوم : ٦۸۲
مراتب مبدأ ومعاد [ر.ك : مبدأ ومعاد]
مراثی = کتاب در ... : ٦۰۷، ٦۳٦
مراح‌الارواح : ۸۷۰
المراد فی‌المبدء والمعاد : ٦٦۵
مسالك‌المحسنین : ٦۸۰
مسائل ابی‌یوسف قصرانی : ۷٤۲
مسائل عبدالله بن سلام : ۹۰۰
مشاعر : ۷۵۹
مشتبه‌النسبة الی‌البلدان [ر.ك :
الانساب الی‌البلدان]
المشترك = رساله ... : ۵۷۳، ۸۳۰
مشتق = رسالة فی ... : ۵۷۳، ۸۳۰
مشرق‌الشمسین واکسیر‌السعادتن =
مجمع‌النورین ... : ۷۳۸
مصائب‌المعصومین = مصائب‌الائمه :
۵۹۲
مصباح‌الساطع فی شرح مفاتیح-
الشرایع : ۸۵٤
مصباح‌الشریعة و مفتاح‌الحقیقة :
۷٦۰، ۸۷۸
مضمار دانش : ۵٦۷
مطلع خصوص‌الکلم فی معانی
فصوص‌الحکم : ۵٤۹
مطول [ر.ك : شرح تلخیص‌المفتاح]
مظهر‌الکلمات : ۹۱۰
معالم‌الاصول : ۵۵٤، ٦۵۲، ۷۵۹،
۷۷٤، ۷۸۷، ۸۵۹
معتمدالانام فی شرح شرایع‌الاسلام :
۵٤۳
المعجم فی آثار ملوك‌العجم : ۵۸۵
معراج = رساله ... : ٦٤۳
معرفة‌الزوال والقبلة = رساله ... :
۵۳٤
معرفة‌المبدءالاول : ۸۰٦
معرفت تقویم : ٦٦۹
معرفت جواهر وخواص وقیمت
آنها = جواهرنامه : ۸۲۸
المعین علی کتابة‌القرآن‌المبین : ٦۳۹
مفاتیح‌الاعجاز فی شرح گلشن راز :
۵۳۷
مفاتیح‌التنزیل فی علم‌التاویل
والتنزیل ج۲ : ۵۲۹
مفاتیح‌الشرایع : ۸۱۰

مفاتیح‌الغیب : ۷۸۵
المفاهیم = القول فی‌المفاهیم : ۵۷٤، ۸۳۱
مفتاح‌الفلاح : ٦۱٦
مفتاح‌الکلام : ۵۸۳
مفتاح‌الکنوز : ۷۰۵
مفردهٔ = الکامل‌الفرید فی‌التجرید والتفرید : ٦۱۹
المفصل فی صنعة‌الاعراب : ۷۲۷
مقالی درمعنی کراهت در عبادات از آقاجمال : ۷۹۰
مقامات = دیوان بمرود : ۵۸٦
مقدمه شرح فصوص‌الحکم [ر.ك : مطلع خصوص‌الکلم فی معانی فصوص‌الحکم]
مقدمهٔ واجب = رسالة در ... : ۸۱۳
مقنطرات = عمل به‌ربع‌مقنطر : ۷۱۳
المقنع : ۸۲۹
ملائکه = اختلاف‌العلماء فی حقیقة‌ـ الملائکه : ۸٤۷
ملحمه = اصول ملحمه : ۹۰۱
ملخص‌الفوائدالسنیة و منتخب‌ـ الفرائدالحسینیة = الفوائدـ العتیقة والجدیده : ٦۲۷
ملل ونحل شهرستانی : ۷۹٦
مناجات انصاری : ۹۰٦
مناظرهٔ پدر شیخ بهائی درحلب : ٦٦۰
مناظرهٔ هشام‌بن حکم : ۷۰۲
مناقب‌الهداة : ٦۳۵
مناقب مرتضوی : ٦۲٤
مناهج‌الاحکام : ۷٦۲
منتخب‌الاعمال : ۷۳۱
منتخب کلیات قائم‌مقام : ۵۹۸
منتهی‌المطلب فی تحقیق‌المذهب : ٦٦٤
منتهی‌المقال فی احوال‌الرجال = رجال بوعلی : ٦٤۵
منجزات‌المریض = رسالة فی ... : ۸۰۲
منشئات : ٦٦٦
منظومهٔ رجالیه : ۷٤۱
منهاج‌الحق والیقین فی تفضیل امیرالمؤمنین علی سایرالانبیاء : ٦٦۱
منهاج‌النجات= منهج‌النجات = شرح حدیث طلب‌العلم : ۷۵۵
منهاج‌الوصول الی علم‌الاصول : ۸۳۷
منهاج‌الهدایة الی (علی) احکام‌ـ الشریعة : ٦۰۱، ٦۰۲، ۸۰۳
منهاج اولوالالباب بنهج‌السداد و طریق‌الرشاد [ر.ك : کاشف‌الغیاهب فی ابطال (بیان) سایرالمذاهب]

المواريث : ۸٤٦
مواعظ : ۷۲۱، ۸٤۰
موسيقی = رساله ... : ٥٦۰
موصل‌الطلاب الی قواعدالإعراب : ٦۸۲
ميزان‌الأدب فی قواعد الفاظ‌العرب : ٥٤۲
نامهٔ حضرت علی (ع) به‌حذيفه : ۷۰۲
نجات‌العباد فی يوم‌المعاد : ٦۸۱
نجات‌المؤمنين : ۷۸۲
نخبة وجيزة فی‌الحكمة‌العلمية والاحكام‌الشرعية : ٦۰۷
نزهة‌القلوب : ٥٦٦
نزهة‌الملوك : ۹۰۹
نزهة‌النظر فی توضيح نخبة‌الفكر : ۷۱٥
نصاب‌الصبيان : ۸۸۷
نظم‌اللئالی : ۷۲۸
نظم‌المناقب : ٦۳٦
نعيم‌الابرار وجحيم‌الفجار : ۸۷٤
نقدالرجال = رجال ميرمصطفی : ٦۷٦، ۷۸۰، ۷۸۹، ۸۱۷
نقدالنصوص فی شرح‌نقش‌الفصوص : ۷۱۹
نورالقبور و سرور يوم‌النشور : ۷٤۳
النهی و دلالته علی فسادالمنهی عنه : ٥۷٦
وافية‌الاصول : ۷۷۱، ۷۸۹
الوافية فی شرح‌الكافية = شرح متوسط : ٥٤٤، ۷٤٦
وجود واجب تعالی = رساله در ... : ٦٦۲
الوجيزة فی‌الرجال = رسالة ... : ٦٥۰، ۷۷۰
وسائل‌الحسينية لطی‌العوالم‌البرزخية: ٥٦۹
الوسائل الی‌النجاة = الوسائل‌ـ الحائرية : ٥٦٤
وسيلة‌العباد فی‌الحشر والمعاد : ٥۳٥
وصايای حكيم به‌فرزندش : ۷۰٦
وصف‌الخيل = فرسنامه : ٥٦۷
وصيت : ۸۷٦
وصيت‌نامه رسول اكرم (ص) به اميرالمؤمنين (ع) : ٦٤۳
وعد و وعيد = ترجمه دوحديث در ... : ۸۱۱
وقفنامه ملانوروزعلی : ۸٤۳
وقف = وقوف : ٥۱۱، ٥۱۲، ٥۱۷
وقوف‌سجاوندی= الوقف والابتداء= وقف و وصل : ٥۱۲

هادیهٔ قطب شاهی در استخراج آیات الهی : ۷۷۳
هدایه : ۷۶۷
هدایةالامة الی احکام‌الأئمة : ۷۰۱
الهدایة بالخیر : ۸۲۹
هدیةالهداة : ۶۳۵
هفت اورنگ : ۸۶۰
هیئت = هیئت فارسی : ۶۶۸، ۶۸۵
یادداشتهای متفرقه : ۶۵۷
یوسف و زلیخا ازمظلوم : ۷۶۱

نام نویسندگان کتب و رسائل

آخوندخراسانی، محمدکاظم‌بن حسین هروی خراسانی طوسی : ۷۶۷، ۸۹۶، ۹۰۴

آخوند ملاصدرا ، محمدبن ابراهیم قوامی شیرازی : ۵۸۴، ۷۵۹، ۸۰۰، ۸۵۲

آشتیانی، حاج میرزا حسن : ۵۷۳، ۸۳۰

آقاجمال خوانساری ، محمدبن آقاحسین : ۶۳۸، ۷۹۰، ۸۸۵، ۸۹۷

آقا عبدالحسین‌بن آقاباقر وحید بهبهانی : ۷۹۶

آقا محمدباقربن محمد اکمل وحید بهبهانی : ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۷۱، ۸۴۲

آقا محمدخان کرمانی شیخی : ۵۳۹

آقا محمدعلی‌بن وحید بهبهانی : ۶۷۴، ۶۷۵

ابن بامخرمه، قاضی ابی‌محمد عبدالله طیب‌بن علامه عبدالله‌بن احمد بامخرمه یمنی شافعی : ۵۰۵

ابن حاجب، جمال‌الدین ابی‌عمرو عثمان‌بن عمر مالکی : ۶۷۸، ۸۹۱

ابن حجر عسقلانی، احمدبن علی شافعی : ۷۱۵

ابن‌حمزه، عمادالدین محمدبن علی‌بن حمزهٔ طوسی : ۶۵۳

ابن زهره، حمزةبن علی‌بن زهرةبن علی‌بن ابی‌سالم حسینی حلی : ۷۶۹، ۸۰۶

ابن قولویه، جعفربن محمدبن جعفربن موسی‌بن قولویه قمی : ۷۵۵

ابن مالك نحوی، محمدبن عبدالله طائی : ۵۷۱، ۷۵۴، ۷۹۸

ابن ناظم : ۶۶۳

ابن‌وحشیه، احمدبن علی‌بن مختاربن

عبدالکریم : ۷۰٤
ابن‌هبل تبریزی، علی‌بن احمدبن‌هبل : ۸۱۵
ابن‌هشام، محمدبن یوسف‌بن هشام انصاری : ۷۵۳، ۷٦۷
ابوالعیاش، عبدالعلی محمدبن نظام‌الدین حنفی لکنوی هندی : ۵۰۸، ۵۰۹
ابوالفتح بستی : ۵٦۰
ابوبکربن احمدبن حسین‌بن مهربان نیشابوری اصفهانی : ۵۱۰
ابوزین کحال : ۹۰۸
ابوشجاع اصفهانی، احمدبن حسن عبادانی بصری شافعی : ۸۰٤
ابونصر فراهی، بدرالدین محمد : ۸۸۷
احسائی، احمدبن زین‌الدین : ٦۲۳، ٦۲٤، ٦۲۵، ۷۰۱، ۷۲٦، ۷۳۷، ۸۲۲، ۸۲۷
احمدبن‌المجد (مجیدی) شافعی : ۷۱۳
احمدبن شریف : ٦۹۵
احمدبن علی‌بن مسعود : ۸۷۰
احمدبن محمدبن احمد حافی حسینی شافعی : ۵۸۲
احمدبن محمد حسینی : ۸۰۳
اردبیلی، نظام‌الدین احمد : ٦۱۲
ازهری، خالدبن عبدالله : ۵۲٦، ٦۸۲، ۷۵٤، ۸۰۹، ۸۸۹
استرابادی، سید رکن‌الدین حسن‌بن محمد : ۵٤٤
اسیری لاهیجی، شمس‌الدین محمدبن یحیی نوربخشی : ۵۳۷
اعرجی‌کاظمی، محسن‌بن محمدسمیع : ۵۹۷، ٦٤۷
اقلیدس صوری : ۷۹۹
الغ‌بیك، محمدبن شاهرخ‌بن امیر تیمور گورکانی : ۷۳٦
امام‌رضا (ع) : ٦٦۱
امام زین‌العابدین (ع) : ۸۹۰
امام علی (ع) : ۷٦۱
امین‌الدولهٔ طبیب : ۹۰۹
اهوازی مجوسی فارسی، علی‌بن عباس طبیب : ۵۵۰
ایجی، عضدالدین عبدالرحمان‌بن احمد : ۷۱۵
بجنوردی مشهدی، هاشم‌بن عبدالحسین حسینی : ۵۵۳
بحرالعلوم، سیدمحمدمهدی‌بن‌مرتضی بروجردی : ۸۵۹
بحرانی، محمدبن یوسف عسکری : ۸۵۵

بحرانی، یوسف‌بن احمدبن ابراهیم درازی : ۸۰۵، ۸۷۷، ۸۷۸
بحرینی، عبدالله‌بن نورالله : ۶۷۶
بدرالدین محمدبن عبدالرحیم‌بن‌محمد عمری میلانی (بلالی) : ۸۸۶
براکلسوس : ۵۶۳
بنّا : ۶۹۴
بیرجندی، ملا احمدبن حسین واعظ بیرجندی مشهدی : ۶۷۱
بیرجندی، ملاعبدالعلی : ۷۹۱
بیضاوی، قاضی ناصرالدین عبدالله‌بن عمر شیرازی : ۶۹۳، ۷۴۸، ۸۳۷
تجلی، میرزا علیرضابن کمال‌الدین حسینی شیرازی اردکانی : ۸۷۰
ترشیزی، محمدصادق‌بن حاج عبدالعلی : ۶۱۱
تفتازانی، سعدالدین مسعودبن عمر : ۵۴۵، ۵۷۲، ۸۳۸، ۸۶۱
تفرشی، میرمصطفی‌بن حسین حسینی : ۶۷۶، ۷۸۰، ۷۸۹، ۸۱۷
تنکابنی، میرزا محمدبن محمدمؤمن طبیب : ۶۱۲
تونی، عبدالله‌بن محمد بشرویه‌ای خراسانی : ۷۷۱، ۷۸۹
تویسرکانی، حسین‌علی‌بن‌نوروزعلی: ۷۸۲
تویسرکانی، محمدامین‌بن‌محمدخلیل: ۶۴۹، ۶۵۰
تویسرکانی، محمدصادق‌بن محمد خلیل : ۶۵۱
ثعالبی، ابومنصور عبدالملک‌بن محمدبن احمد نیشابوری : ۹۰۶
ثنائی، میرزا ابوالقاسم‌بن میرزابزرگ عیسی فراهانی : ۵۹۸
جامی، نورالدین عبدالرحمان‌بن‌احمد: ۵۲۴، ۶۰۰، ۷۱۹، ۷۳۴، ۷۴۷، ۸۲۶، ۸۶۰، ۸۶۵
جزائری، نعمت‌الله‌بن عبدالله حسینی موسوی : ۷۲۵، ۶۲۳
جزری، شمس‌الدین محمدبن محمد : ۷۱۰
جعفربن خضر جناجی نجفی : ۸۰۱
جعفربن مکی‌بن جعفر موصلی [ر.ك : محب‌الدین ابوموسی ...]
جناجی نجفی [ر.ك : جعفربن خضر]
چغمینی، محمودبن محمدبن عمر خوارزمی : ۷۹۸
چلبی، سراج‌الدین محمدبن عمر : ۶۰۴
چلبی، علی‌بن خسرو ازنیقی : ۷۰۶
حاج محمد کریم‌خان‌بن ابراهیم کرمانی : ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶
حافظ، خواجه شمس‌الدین محمدبن

بهاءالدین : ۸۸۷
حبیش‌بن ابراهیم‌بن محمد تفلیسی : ۹۰۱
حجةالاسلام رشتی، محمدباقربن محمدتقی هاشمی موسوی گیلانی
بیدآبادی اصفهانی : ۶۰۰، ۶٤۹، ۶۷۳، ۷٤۷
حر عاملی، محمدبن حسن : ۷۰۱
حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی، شیخ جمال‌الدین ابی‌منصور : ٥٥٤، ۶٥۲، ۷٥۹، ۷۸۷، ۸٥۹
حسن‌بن علی یزدی کشنوی حائری : ۷۰۱
حسن‌بن‌محمد استرابادی، رکن‌الدین: ۷٤۶
حسن حسینی خلخالی : ۷۱٤
حسین‌بن حسن خلخالی حنفی : ۷۹۲
حسین‌بن عبدالصمد جبعی عاملی
حارثی : ۶۶۰
حکیم بهنام : ۷۳۲
حمدالله مستوفی ابن اتابک‌بن حمد قزوینی : ٥۶۶
حیرت : ۷۸۷
خاتون‌آبادی، آقامیرمحمدحسین : ٥۷۱
خاتون‌آبادی، احمدبن محمدمهدی
شریف اصفهانی : ۶۹۰
خسروبن محمدبن علی زنگی : ۶۸۹
خطیب قزوینی، جلال‌الدین محمدبن عبدالرحمن قزوینی شافعی : ۶۰۶، ۸۳۹
خفری، شمس‌الدین محمدبن احمد : ۶۳۷
خلیفه سلطان، حسین‌بن رفیع‌الدین محمد : ۷۸۸
خواجوی کرمانی، کمال‌الدین محمود- ابن علی : ۷۳۲
خواجه عبدالرحمان‌بن سیف‌الدین غزنوی : ٥۶۰
خواجه عبدالله انصاری : ۹۰۶
خواجه نصیرالدین طوسی، محمدبن محمدبن‌حسن: ۵۳۳، ٥۷۱، ۶٥٥، ۶٥۷، ۶۶۸، ۶۸۳، ۶۸۶، ۷۷۶، ۷۷۹، ۷۹۹، ۸٤۹
خوسفی، ملاعلی‌اصغربن ملامحمد- حسن بیرجندی : ۶۷۰
دشت بیاضی، محمدکریم‌بن فصیح‌بن محمد قهستانی : ۶۰٤
دشتکی، صدرالدین محمدبن ابراهیم حسینی : ۸۲۸
دمیری، کمال‌الدین محمدبن عیسی شافعی : ۶۲۱

دوانی، محمدبن اسعد صدیقی : ۸۶۷
رشتی شیخی، محمدکاظم‌بن محمد قاسم : ۶۰۱
رفیع‌الدین محمدبن فتح‌الله قزوینی : ۵۵۶
رفیع‌الدین محمد حسینی طباطبائی : ۶۶۲
رویانی، عبدالقادربن حسن لاهیجی : ۶۶۹، ۶۸۸
زمخشری، جارالله محمودبن عمر خوارزمی : ۵۲۳، ۷۲۷
زنگی [ر.ك : خسروبن محمدبن علی]
زوزنی، حسین‌بن احمد : ۶۲۴
زین‌العابدین‌بن محمدباقر حسینی : ۶۲۹
سبزواری، حاج‌ملاهادی‌بن مهدی : ۶۵۴، ۷۲۸
سجاوندی، محمدبن محمد : ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۷
سدیدالدین کازرونی : ۵۵۰
سلطان‌القراء، سیدمحمودبن سید محمد : ۵۲۹
سماکی، میرفخرالدین محمدبن حسین : ۷۸۰
سمرقندی، بدرالدین محمدبن بهرام : ۸۹۲
سیدبن طاوس، علی‌بن موسی : ۶۳۱
سید علیخان مدنی، علی‌بن نظام‌الدین : ۵۱۳
سیدمجاهد، محمدبن‌علی : ۵۶۴، ۷۱۱
سیفی، محمداسماعیل فراهانی : ۸۵۷
سیوطی، جلال‌الدین عبدالرحمان : ۵۱۶، ۷۱۸، ۷۳۴، ۸۵۱، ۸۶۴
شاطبی، ابومحمدقاسم‌بن فیره : ۵۲۴
شاه‌آبادی [ر.ك : عبدالله‌بن شهاب‌الدین حسین]
شبستری، محمودبن عبدالکریم : ۵۵۳، ۶۱۴
شرف‌الدین فضل‌الله‌بن عبدالله : ۵۸۵
شلیمر فلمنکی : ۷۸۱
شهشانی، محمدبن عبدالصمد اصفهانی : ۵۹۷
شهیداول، محمدبن‌مکی : ۶۷۸، ۸۱۶، ۸۷۹
شهید ثانی، زین‌الدین‌بن احمد : ۶۴۱، ۸۴۳، ۸۴۵، ۸۷۹
شوقی (قرن نهم هـ ق) : ۶۴۴
شیخ انصاری، مرتضی‌بن محمد امین : ۵۷۹، ۶۳۹، ۶۴۲، ۸۰۲، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶
شیخ بهائی، محمدبن حسین : ۵۷۹، ۶۱۶، ۶۴۶، ۶۸۷، ۷۰۴، ۷۱۲،

۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۸، ۷۵۷، ۷۹۱، ۷۹۷
شیخ حسن روضه‌خوان : ۶۱۷
شیخ حسنعلی تهرانی : ۸۹۵، ۸۹۶
شیخ صدوق، محمدبن علی : ۵۳۴، ۵۸۷، ۵۹۹، ۸۲۹، ۸۳۷، ۸۷۱
شیخ علی ۸۴۳
شیخ محمد شهریاری : ۷۱۰
شیروانی، ملامیرزا محمدبن حسن : ۵۳۸، ۵۷۹، ۶۲۶، ۶۴۷، ۶۶۶
صابر، شهاب‌الدین ادیب صابربن اسماعیل : ۸۱۸
صاروخانی : ۷۱۶
صباحی : ۷۸۶
صفا علیشاه کرمانی : ۶۹۲، ۷۳۲
صفی : ۸۶۶
صنیع‌الدوله، محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه : ۸۳۴
طالب‌اف، عبدالرحیم‌بن شیخ‌ابوطالب: ۶۸۰
طاهر، محمدحسین‌بن‌محمدعلی : ۵۶۸
طیب‌بن عبدالله [ر.ك : ابن بامخرمه]
عادل‌بن علی‌بن عادل حافظ : ۶۰۹
عاصم‌بن ایوب بطلیوسی : ۸۱۴
عبدالجبار خجندی : ۶۸۲
عبدالجوادبن عبدالرحیم باغبادارانی: ۵۲۵
عبدالخالق‌بن عبدالرحیم : ۵۹۲
عبدالرزاق‌بن علی لاهیجی : ۶۷۴، ۷۲۳، ۷۵۲، ۷۷۷، ۸۳۵، ۸۸۰
عبدالصمدبن‌کمال‌بن امیرالحاج : ۶۲۳
عبدالعلی‌خان ادیب : ۷۳۲
عبدالقاهربن عبدالرحمان جرجانی : ۷۶۷
عبدالله‌بن احمدبن محمود نسفی : ۶۴۰، ۶۴۱
عبدالله‌بن شهاب‌الدین حسین شاه‌آبادی = ملاعبدالله : ۵۶۳، ۷۸۱، ۸۱۶، ۸۶۴
عبدالله‌بن محمد بهبهانی : ۷۷۷
عبدالله‌بن محمدرضا شبر حسینی کاظمی : ۷۰۲، ۸۵۴
عبدالوهاب‌بن احمد محلاتی : ۵۸۳، ۵۸۴
عبدالله‌بن هداد عثمانی طلنبی : ۵۶۶
عصمت بخاری، محمد عصمت‌الله‌بن محمود : ۹۰۲
عطار نیشابوری، محمدبن ابراهیم : ۹۰۶
علامهٔ حلی، حسن‌بن سدیدالدین : ۵۲۱، ۶۶۴، ۸۳۶، ۸۳۹
علامهٔ‌مجلسی، محمدباقربن محمدتقی: ۵۳۲، ۵۴۱، ۵۵۲، ۵۵۵، ۵۵۷،

۶۲۸، ۶۵۰، ۶۷۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۷۰، ۷۸۵، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۵۰، ۸۶۰، ۸۷۷
علامهٔ مجلسی، محمدتقی‌بن مقصود علی: ۶۴۳، ۷۳۸، ۸۰۹
علی‌بیك ازنیقی رومی: ۷۱۶، ۷۰۷
علی‌بن احمد کوفی: ۵۶۱
علی‌بن محمدبن ابی‌المعالی صغیر طباطبائی: ۷۵۲
غزالی، محمدبن محمد: ۶۷۹
غیاث‌الدین جمشیدبن مسعود: ۶۸۶
فاضل بسطامی، ملانوروزعلی: ۵۳۱، ۵۴۷، ۵۶۹، ۸۴۳
فاضل جواد، جوادبن سعدبن جواد: ۸۵۸
فتحعلی‌شاه قاجار متخلص به ـ خاقان ـ: ۷۶۶
فخر رازی، محمدبن عمر: ۷۵۸
فراهانی [ر.ك: ثنائی، میرزا ابوالقاسم ...]
فراهانی [ر.ك: سیفی، محمداسماعیل]
فضولی بغدادی، محمدبن سلیمان: ۵۴۸، ۷۳۳، ۸۲۶
فیض کاشانی، محمدبن مرتضی: ۵۲۷، ۵۶۷، ۶۰۷، ۶۱۴، ۷۵۵، ۸۱۰، ۸۴۲
قطب‌الدین رازی، محمدبن محمد: ۵۷۰، ۵۸۰، ۷۸۸
قوشچی، علاءالدین علی‌بن محمد: ۵۶۲، ۶۶۸، ۶۸۵، ۷۳۶
قیصری، داودبن محمود: ۵۴۹
کاتبی، نجم‌الدین عمربن علی: ۸۳۸
کاشفری، محمدبن محمد: ۶۸۳
کاشف‌الغطا، جعفربن خضر: ۸۵۲
کاشف‌الغطا، حسن‌بن جعفر: ۵۴۶
کاشفی، کمال‌الدین حسین‌بن علی: ۷۷۸
کشنوی یزدی، حسن‌بن علی: ۵۱۴
کشنوی یزدی، نیز [ر.ك: حسن‌بن علی یزدی]
کرباسی، محمدابراهیم‌بن‌محمدحسن: ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۴۲، ۷۵۱، ۸۰۳، ۸۵۱
کشفی، امیرمحمدصالح‌بن میرعبدالله: ۶۲۴
کلباسی، میرزا محمود: ۵۵۵
کلیم، ابوطالب: ۷۱۵
کلینی، محمدبن یعقوب: ۶۳۲، ۶۷۷، ۸۰۷
کیدری، قطب‌الدین محمدبن حسین: ۶۲۲
گرگین، ملاابراهیم‌بن ولی‌الله: ۸۳۶

محب‌الدین ابوموسی جعفربن مکّی : ۶۱۹
محتشم کاشانی، کمال‌الدین : ۸۶۶
محسن‌بن محمدطاهر قزوینی نحوی : ۶۲۹
محقق اول، نجم‌الدین ابوالقاسم جعفربن حسن = محقق حلی : ۶۴۴، ۸۱۹
محقق ثانی، علی‌بن عبدالعال کرکی : ۸۸۳
محقق سبزواری، محمدباقربن محمدمؤمن : ۸۴۴
محمدباقر : ۷۸۶
محمدباقربن محمدتقی لاهیجی : ۷۴۵
محمدبن ابی‌بکربن عبدالقادر رازی : ۷۷۲
محمدبن احمد لاهیجی : ۷۲۸
محمدبن اسماعیل حائری : ۶۵۴
محمدبن محمدزمان کاشانی : ۶۱۵
محمدبن محمد فراهانی : ۷۱۷
محمدبن حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی : ۸۳۳
محمدبن حسن‌بن فروخ صفار قمی : ۸۸۹
محمدبن علی‌بن عمر سمرقندی : ۶۹۱
محمدبن قوام‌بن رستم بلخی کرئی : ۵۹۴
محمدبن محسن فیض کاشانی (علم‌الهدی) : ۷۷۰
محمدبن محمدباقر رضوی قمی همدانی : ۷۷۵، ۷۸۹، ۷۹۰
محمدبن مهدی حسینی قاری : ۹۱۰
محمدبن نظام‌الدین محمد انصاری [ر.ک : ابوالعیاش ...]
محمدجعفربن ملایوسف شریعتمدار استرابادی : ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲
محمدحسن‌بن حاج محمدمعصوم قزوینی : ۶۲۷
محمدحسن‌بن شیخ باقر نجفی اصفهانی : ۶۸۱
محمد حنفی تبریزی قرباغی : ۸۷۳
محمدصادق‌بن محمد : ۵۴۳
محمدصالح‌بن محمدتقی برهان استرآبادی : ۷۲۲
محمدعلی‌بن ملاآقا بابای سحکانی : ۵۲۲
محمدعلی کربلائی : ۷۷۳
محمد قمری : ۷۰۵
محمدکاظم‌بن‌محمدشفیع‌هزارجریبی :

۷۲۱
محمدکاظم‌بن محمد نصیر هزار جریبی : ٦٤٨
محمدمقیم‌بن عبدالهادی : ۷۳۱
محمد مؤمن‌بن محمدحسین نخعی آشتیانی ــ میرزا بابا ــ : ۸٤۹
محمد هادی‌بن مولی محمدصالح مازندرانی : ٦۹۹
محمد یوسف (محمد یونس) : ٥۳٤
محیی‌الدین تالشی : ٥۸۷
مشکوربن محمد حولاوی نجفی : ۸۰۲
مصلح‌الدین محمد لاری انصاری : ٥۷۲، ۷۹۲
مظفربن محمدقاسم شفائی اصفهانی : ٦۷۲، ٦۸۰، ۷۰۳، ۷۹٤، ۸۱۳، ۸٦۲، ۸٦۳، ۹۰۳
مظلوم : ۷٦۱
معصوم‌بن کریم‌الدین شوشتری شیرازی : ۸۷۲
ملاگداعلی‌بن عبدالفتوح : ٦۰۳
ملك محمدبن سلطان حسین‌اصفهانی: ٦۸۹
مولوی رومی ، جلال‌الدین محمدبن بهاءالدین : ٥٤۲، ۷۰٤
میبدی، حسین‌بن معین‌الدین : ٦۰۲، ۷۸۱
میرحسین یزدی : ۷٤٦
میرداماد، محمدباقربن محمدحسینی استرابادی : ٦٦۰
میرزا ابوطالب اصفهانی : ۷۱۸
میرزا احمدبن محمد ابراهیم‌بن نعمت‌الله اردکانی : ۷٥٦
میرزا احمدبن محمدمحسن : ۸۹۸
میرزا بم‌رود : ٥۸٦
میرزا حسن‌بن مولی عبدالرزاق لاهیجی : ۸٤٥
میرزا نصرت طبیب قوچانی : ٥۱٤
میرزای قمی، ابوالقاسم‌بن محمد : ٦٤۹، ٦٥٦، ۷۲٦، ۷٦۲، ۸۰۸
میر سید شریف جرجانی، علی‌بن محمد : ۷۲۱، ۷۹٤، ۸٤۷، ۸۸۱، ۸۸۲
میرسیدعلی طباطبائی، علی‌بن محمد : ٦٤٦، ۸۳۳
میرك بخاری، شمس‌الدین محمدبن مبارك‌شاه : ٥۳٦، ۷۸۸
نائینی، محمدبن ابی‌الحسن شهدادی مصاحبی محمدیه : ٥۸۱
نائینی، میرزا محمد سعیدبن میرزا محمدحسین : ٥۳۹
نائینی، میرزامحمدهادی‌بن‌ابوالحسن شریف : ٦۲۸، ٦٥٥

نخشبی، ضیاءالدین : ۷٦٤
نراقی، مولی احمدبن مولی محمد مهدی کاشانی : ۵۸۳، ۷٦۸، ۸۸٤
نراقی، مهدی‌بن ابی‌ذر : ۷٤٤
نعمت‌الله ولی‌بن میر عبدالله کرمانی : ۵۸۳
نشاط اصفهانی، میرزا عبدالوهاب : ۷٦٦، ۸٦٦
نصرالله‌بن احمدبن‌جمال ازدی‌کرمانی: ۸۸۸
نصیرالدین حماد ازدی کرمانی : ۸۸۸
نظام‌الدین احمدبن ملاصدرا گیلانی : ۵٦۷
نظام‌الدین اعرج، حسن‌بن محمد : ۷۳۰، ۷۲۳
نظیری‌نیشابوری، محمدحسین : ۷۷٤
نفیس‌بن عوض‌بن حکیم کرمانی طبیب: ۵۲۷
نوربخش، سید محمدبن محمد خراسانی : ۷۰۲
نورعلیشاه، محمدعلی‌بن میرزا عبدالحسین طبسی : ۸۲۰، ۸۲۱
واقدی، محمدبن عمر : ۵۹۹
ولی‌بن نعمة‌الله حسینی رضوی : ٦٦۱
هرندی، عبدالعلی اصفهانی : ۵۳٦
هرندی، عبدالله‌بن حاجی محمدهادی اصفهانی : ۷٤۳
همای مروزی، محمدصادق : ۷٦٦
یعقوب‌بن علی قصرانی : ۷٤۲
یوسف‌بن‌احمدبن‌ابراهیم‌بحرینی : ۵۱٦
یوسف‌بن محمد حسینی جنابذی : ۷۳۲

فهرست کتب و رسائل بحسب موضوع

کلیات

مجموعه‌های چند دانشی

*

جُنگ : ٥٤٠، ٦٥٠، ٦٥٩، ٦٦١

خزائن : ٨٨٣

فهرست کتابخانه آستانقدس رضوی : ٦٥٢

مخلاة : ٧٥٧

یادداشتهای متفرقه : ٦٥٧

فلسفه

*

اسفار اربعه : ٥٨٤، ٦٢١

ایقاضات : ٦٦٠

تحدیدالعلم = رسالة فی ... : ٨٥٣

حاشیهٔ اسفار : ٧٥٦

حاشیهٔ شرح هدایه : ٧٨٠

حاشیهٔ شواهدالربوبیة : ٦٥٤

حکمت الهی وطبیعی : ٨٣٤

حل مشکلات‌الاشارات = شرح اشارات : ٦٥٥، ٧٧٦

شرح اشارات [ر.ك : حل مشکلات‌الاشارات]

شرح حکمت‌العین : ٥٣٦، ٧٨٨

شرح فوائد = شرح‌الفوائدالحکمیة الاثنی عشریه : ٧٢٦، ٨٢٢

شرح هدایةالحکمة : ٦٠٢، ٧٨١، ٨٠٠، ٨٥٢

شواهدالربوبیة فی‌المناهج‌السلوکیة : ٧٥٩

فصول : ٨٧٤

لب‌اللباب : ٨٧٤

اللمعةالالهیة فی‌الحکمةالمتعالیة : ٧٤٤

مجلاةالمشاعر : ٥٨١

المراد فی‌المبدء والمعاد : ٦٦٥

مشاعر : ٧٥٩

معرفة‌المبدءالاول : ۸۰۶
وجود واجب تعالی = رسالة ... :
۶۶۲
نقدالنصوص فی شرح‌نقش‌الفصوص :
۷۱۹
وصیت : ۸۷۶

اخلاق و عرفان

*

آیةالنور = اصول وفروع : ۸۲۰
ابواب‌الجنان، ج۲ : ۵۵۶
اخلاق ناصری : ۸۴۹
جامع‌الاسرار : ۸۲۰
حقایق فیض : ۶۱۴
رسالهٔ سلوك = وصیت : ۸۷۵
ریاضت‌النفس : ۶۴۰
شرح‌الصلوات : ۵۳۷
شرح قصیده : ۵۹۰
کیمیای سعادت : ۶۷۹
مبدء ومعاد = مراتب مبدء ومعاد :
۵۸۸
مصباح‌الشریعة ومفتاح‌الحقیقه :
۷۶۰، ۸۷۸
مطلع خصوص‌الکلم فی معانی
فصوص‌الحکم = مقدمهٔ شرح
فصوص‌الحکم : ۵۴۹
مفاتیح‌الاعجاز فی شرح گلشن راز :
۵۳۷
مناجات انصاری : ۹۰۶

منطق

*

تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح‌ـ
الرسالةالشمسیة : ۵۸۰
تنویرالمطالع قدیمه [ر.ك. حاشیهٔ
حاشیهٔ شرح مطالع]
تهذیب‌المنطق : ۸۳۸
حاشیهٔ تهذیب‌المنطق : ۵۶۲، ۷۸۱،
۸۱۶، ۸۶۴
حاشیهٔ حاشیهٔ تهذیب‌المنطق : ۸۷۰
حاشیهٔ حاشیهٔ شرح مطالع =
تنویرالمطالع : ۸۶۷
حاشیهٔ شرح ایساغوجی : ۵۸۶
حاشیهٔ شرح تهذیب‌المنطق : ۵۰۹
حاشیهٔ شرح سلم‌العلوم : ۵۰۸
حاشیهٔ ملاعبدالله [ر.ك : حاشیهٔ
تهذیب‌المنطق]
رسالهٔ قاسمیه : ۶۳۳
شرح ایساغوجی : ۵۶۵
شرح شمسیه [ر.ك : تحریرالقواعد‌ـ
المنطقیه ...]
شرح میزان‌المنطق : ۵۶۶

شمسیه = الرسالةالشمسیة فی‌ـ القواعدالمنطقیه : ۸۳۸
کبری : ۷۲۱
لوامع‌الاسرار فی شرح مطالع‌ـ الانوار = شرح مطالع : ۵۷۰، ۷۸۸

ادیان و مذاهب

*

ملل ونحل شهرستانی : ۷۹۶

کلام و عقائد

*

اجوبةالمسائل رشتی : ۶۰۱
الاستغاثة = الاغاثة فی بدع‌الثلاثة : ۵۶۱
اصل‌الاصول : ۷۴۰
اصول‌العقائد = اصل‌العقائد‌ـ الدینیه : ۷۳۹
اصول دین = رساله در ... : ۸۰۸
اصول وفروع دین = رساله در ... : ۸۴۲
اعتقادات (الشافعیة) : ۸۰۴
اعتقادات صدوق : ۸۳۷
اعتقادات مجلسی : ۸۷۷
اعتماد الاعتقاد : ۶۴۱
الفةالفرقة : ۸۴۵
انوارالحکمة : ۷۷۷
تذکرة المعاد : ۷۲۱
ترجمهٔ المحتضر فی اثبات‌حضورالنبی والائمة عندالمحتضر : ۸۰۳
ترجمهٔ دوحدیث در وعدو وعید [رك : وعد و وعید]
ترجمه و شرح اعتقادات : ۷۱۹
تلخیص‌المحصل : ۵۳۳
جواب آخوند ملاحسین بافقی : ۸۲۵
جواب بعض‌العارفین : ۸۲۴
جواب سؤالات : ۸۲۳، ۸۲۴
جواب ملاعلی‌اکبربن محمدسمیع : ۸۲۴
جواب ملاکاظم سمنانی : ۸۲۲
حاشیهٔ حاشیهٔ شرح تجریدالعقائد : ۶۳۸، ۸۸۴، ۸۹۷
حاشیهٔ سنةالهدایةلهدایةالسنة : ۶۷۵
حاشیهٔ شرح تجرید : ۶۳۷، ۸۹۹
الحجةفی‌اثبات‌امامة امیرالمؤمنین(ع): ۶۵۸
حسنیه = ترجمه ... : ۸۳۶
حق‌المبین فی تصویب‌رای‌المجتهدین وتخطئة جهال‌الاخباریین : ۸۰۱
حیوةالنفس فی حضرت‌القدس : ۸۲۳
خلافت علی (ع) درغدیر خم : ۷۵۶
رد بعض‌المعاندین : ۸۷۵
رسالهٔ اعتقادیه : ۸۰۲
رسالهٔ خاقانیة : ۷۰۱

زبدةالعقائد : ۷۸۶
سرمایهٔ ایمان : ۸۳۵
سنةالهداية لهدايةالسنة : ۶۷۴
سؤال یهودیان ازعمر : ۸۴۸
شرح تجریدالکلام : ۵۶۲، ۷۳۶
شرح مواقف : ۸۴۷
شوارق‌الإلهام فی شرح تجرید‌ـ
الکلام : ۷۵۲، ۸۸۰
عمدةالعقائد : ۶۴۰
عهدنامهٔ مأمون : ۶۵۹
کاشف‌الفیاهب فی ابطال (بیان) سایر
المذاهب = منهاج اولوالالباب
بنهج‌السداد : ۶۹۵
گوهرمراد : ۶۷۴، ۷۲۳، ۷۷۷
مختصر کتاب‌المناقب : ۶۹۸
ملائکه = اختلاف‌العلماء فی حقیقة‌ـ
الملائکة : ۸۴۷
مناظرهٔ پدر شیخ بهائی‌درحلب : ۶۶۰
مناظرهٔ هشام‌بن حکم : ۷۰۲
مناقب مرتضوی : ۶۲۴
منهاج‌الحق والیقین فی تفضیل
امیرالمؤمنین علی سایرالانبیاء :
۶۶۱
منهاج‌النجات = منهج‌النجات =
شرح حدیث طلب‌العلم : ۷۵۵
نجات‌المؤمنین : ۷۸۲
نعیم‌الابرار وجحیم‌الفجار : ۸۷۴
نورالقبور و سرور یوم‌النشور : ۷۴۳
وسیلة‌العباد فی‌الحشر والمعاد : ۵۳۵
وعد و وعید = ترجمهٔ دوحدیث
در ... : ۸۱۱

علوم قرآنی

تجوید ، قرائت ، لغت قرآن

*

اختلاف هجاء قرآنی : ۵۱۰
بندی منقول از اتقان سیوطی در
فواصل آیات : ۶۴۰
تجوید = رساله در ... : ۸۹۳
ترجمان‌القرآن : ۶۰۹
التقریب فی مختصرالنشر فی‌ـ
القرآءت‌العشر : ۷۱۰
حرزالامانی و وجه‌التهانی = قصیدهٔ
شاطبی : ۵۲۴
خواص‌الآیات : ۶۰۸
دوفصل در تجوید : ۵۱۲
قصیدهٔ شاطبی [ر.ك : حرزالامانی ...]
الکامل‌الفرید فی‌التجرید والتفرید
[ر.ك : مفردهٔ حمزه]
مظهرالکلمات : ۹۱۰
المعین علی کتابة‌القرآن‌المبین : ۶۳۹
مفاتیح‌التنزیل فی علم‌التاویل
والتنزیل ج۲ : ۵۲۹

مفردهٔ حمزه = الکامل‌الفرید ... : ۶۱۹
وقوف : ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۷
وقوف سجاوندی : ۵۱۲
هادیهٔ قطب شاهی دراستخراج آیات الهی : ۷۷۳

تفسیر

*

انوارالتنزیل واسرارالتأویل = تفسیر بیضاوی : ۶۹۳، ۷۴۸
تفسیرآیهٔ «قد افلح‌المؤمنون» : ۵۹۱
تفسیر بیضاوی [ر.ك : انوارالتنزیل واسرارالتأویل]
تفسیر صافی. ج۱ : ۵۲۷
حاشیهٔ انوارالتنزیل = حاشیهٔ تفسیر بیضاوی : ۶۴۶، ۸۷۳
حاشیهٔ کشاف : ۸۸۱
کشاف عن حقایق‌التنزیل. ج۱ : ۵۲۳
لطائف‌الانوار فی بیان حقایق‌القرآن : ۶۷۰

ادعیه

*

ادعیه = مجموعه ... : ۶۱۳، ۶۳۰، ۷۲۵، ۸۰۵، ۸۹۸
ادعیهٔ ماثوره در رفع وبا : ۶۴۹
جمال‌الاسبوع بکمال‌العمل‌المشروع : ۶۳۱
حرز حضرت جواد (ع) : ۷۰۲
زادالمعاد : ۸۵۰
زبدةالدعوات : ۸۵۵
شرح‌الزیارت‌الجامعة : ۷۳۷، ۸۲۷
شرح دعای صباح : ۷۲۸
صحیفهٔ سجادیه = صحیفه کامله ... : ۸۹۰
کامل‌الزیارات : ۷۵۵
مفاتیح‌الغیب : ۷۸۵
مفتاح‌الفلاح : ۶۱۶

علوم غریبه

کیمیا ــ اکسیر ــ طبیعی

*

اختلاج : ۶۵۰
تأویل‌الأحادیث : ۸۷۵
جواهرالاسرار فی معارف‌الاحجار : ۷۰۶
حیات‌الحیوان. ج۲ : ۶۲۱
خط‌بندگاه : ۶۸۵
دقایق‌المیزان فی‌مقادیرالاوزان : ۷۱۶
رسالةالحل والعقد : ۷۰۶
رسالة فی استحالةالکبریت والزرنیخ: ۷۰۶
السرالربانی : ۷۰۷
صفة حل‌الزیبق : ۷۰۸
عمامةالحکماء : ۷۰۷
فواضل من‌السبعین : ۷۰۸
کشف‌الاسرار و هتك‌الاستار : ۷۱۶

کنزالحکمة فی‌الصنعةالالهیة : ۷۰٤
کیمیا : ۵۲۰، ۷۰۵، ۷۰۷
مسائل ابی‌یوسف قصرانی : ۷٤۲
مضمار دانش : ۵٦۷
مفتاح‌الکنوز : ۷۰۵
وصایای حکیم به‌فرزندش : ۷۰٦
وصف‌الخیل = فرسنامه : ۵٦۷

حدیث

و

آداب اسلامی

*

آداب‌المتعلمین : ٦۵۷
احادیث منتخبه : ۹۰۵
اخبار = رساله ... : ۸۳٤، ۸٤۸
اربعین سورة من‌التوراة : ٦۵۰، ۷٦۰
بحارالانوار = مختصر مقدمه : ۸٤۱
بحارالانوار. ج۱۵ : ٦۲۸
بحارالانوار. ج۲۱ : ٦۷۸
بصائرالدرجات : ۸۸۹
پنجاه موقف : ٦٤۳
ترجمه توحید مفضل : ۷۲۹
ترجمهٔ ثواب‌الاعمال : ۹۰٤
ترجمهٔ خطبهٔ غدیریه : ۵۵۵
ترجمهٔ عقاب‌الاعمال : ۹۰۳
ترجمهٔ مواعظ پیامبر (ص) : ۹۰٤
ثواب‌الاعمال وعقاب‌الاعمال : ۵۳٤، ۸۷۱
جلاءالعیون : ۸٦۰
جُنگ منبری ومواعظ : ۵۳۹، ۵۵۳، ۵۵۹، ۵۹٤، ٦۰۹، ٦۱۷، ٦۷۲، ۷۱۰
چهل حدیث قدسی : ۹۰۰
حدیث اصبغ‌بن نباته : ۹۰۱
حلیةالمتقین : ۵۳۲
حیات‌القلوب. ج۱ : ۵۵۵
خطبهٔ بدون نقطه : ۷٦۱
خطبهٔ مونقه : ۷٦۱
درجات‌الاصحاب : ٦۷۱
رساله در مواعظ : ۷۰۲
سؤال حضرت موسی ازحقتعالی : ٦٤۳
شجرةالمحمدیه : ۵۲۵
ظهوریه = رسالهٔ ... : ۵۵۷
علل احکام : ۵٦۸
عوالم‌العلوم. ج۱۵ : ٦۷٦
الفصول‌المأته فی‌المواعظ‌المرصعة : ۵۳۱
کافی، اصول : ٦۳۲
کافی، روضه : ۸۰۷
کافی، فروع : ٦۷۷

کبائر = رسالة فی ... : ۸۹۵
کلمات قصار حضرت علی (ع) : ۷۵۰
کمال‌الدین وتمام‌النعمه = اکمال ... : ۵۹۹
مجالس = دستورالواعظین : ۶۸۱
مسائل عبدالله‌بن سلام : ۹۰۰
مشرق‌الشمسین واکسیرالسعادتین = مجمع‌النورین ومطلع‌النیرین : ۷۳۸
معراج = رساله ... : ۶۴۳
مواعظ واخبار : ۸۴۰
نامهٔ حضرت علی (ع) به‌حذیفه : ۷۰۲
وسائل‌الحسینیة لطی‌العوالم‌البرزخیة : ۵۶۹
وصیت‌نامهٔ رسول اکرم (ع) به امیرالمؤمنین (ع) : ۶۴۳
هدایة‌الامة الی احکام‌الائمة : ۷۰۱

رجال

الانساب‌الی‌البلدان = اسماءالبلدان = تکملة انساب‌البلدان = مشتبه‌النسبة الی‌البلدان : ۵۰۵
تبرالمذاب فی بیان ترتیب‌الاصحاب : ۵۸۲
تعلیقات‌منهج‌المقال = فوائد رجالیه = فوائد بهبهانیة : ۸۴۲
خلاصة‌الاقوال فی معرفة احوال‌الرجال : ۵۲۱
رجال : ۷۷۰
رجال بوعلی [ر.ک : منتهی‌المقال فی احوال‌الرجال]
رسائل رجالیهٔ شفتی : ۶۴۹
لؤلؤتی‌البحرین فی‌الاجازة لقرتی‌العین : ۵۱۶
منتهی‌المقال فی احوال‌الرجال = رجال بوعلی : ۶۴۵
منظومهٔ رجالیه : ۷۴۱
نقدالرجال = رجال میرمصطفی : ۶۷۶، ۷۸۰، ۷۸۹، ۸۱۷
الوجیزة فی‌الرجال = رساله ... : ۶۵۰، ۷۷۰

علم‌الحدیث، درایه

الایجاز استرابادی : ۷۴۰
درایة = رساله ... : ۶۵۱
نزهةالنظر فی توضیح نخبة‌الفکر : ۷۱۵

شرح حال امامان، فضائل ومراثی

اطراءالرضی : ۶۳۵
انوارالشهادة فی مصیبة‌العترة‌الطاهرة : ۵۱۴، ۷۰۱
تذکرة‌الائمة : ۷۴۵

الثاقب فی‌المناقب : ٦٥٣
جُنگ : ٥٢٢
حدیقةالسعداء : ٨٢٦
خصائص‌الرضویة : ٥٤٧
زهرالریاض : ٦٣٥
سبع‌المثانی : ٦٣٤
سرورالمؤمنین : ٦٢٨
سفینةالنجاة : ٥٣٠
شرح قصیدهٔ حیاةالقلوب : ٨٩٨
شمس‌المدائح : ٦٣٥
شمس مضیئه : ٦٣٥
عقدالثریا : ٦٣٤
فرائد ذات‌الفوائد : ٦٣٤
قلائدالنحور : ٦٣٤
لآلی‌البحرین : ٦٣٤
لسان‌الذاکرین : ٦٥٥
مدائح‌الولاة : ٦٣٤
مدائح‌الهادین : ٦٣٥
مراثی = کتاب در ... : ٦٠٧، ٦٣٦
مصائب‌المعصومین = مصائب‌الائمة : ٥٩٢
مناقب‌الهداة : ٦٣٥
نظم‌المناقب : ٦٣٦
هدایةالهداة : ٦٣٥

فقه

احکام‌الصلاة : ٨٧٨
ارث = رساله در ... : ٦٤٩
ارث ازکتاب ــ حبل‌المتین ــ : ٨٤٦
ارشادالمسترشدین : ٦٤٢
اسند عنه = رساله ... : ٦٤٩
الفیهٔ شهید : ٦٧٨
انوارالفقاهه : ٥٤٦
بندی درفرائض : ٨٤٦
ترجمهٔ کنزالدقایق : ٨٨٨
تعارض بین اذن‌المالك ومنعه : ٦٤٩
التنبیهات‌العلیة علی وظائف‌الصلوة‌ــ القلبیه : ٨٧٩
جامع‌السعاده . ج۱ : ٥٩٧
حاشیهٔ ارشادالاذهان : ٨٨٣
حاشیهٔ شرایع : ٦٥٦
حبل‌المتین : ٧٣٥
حدیقةالمتقین فی معرفة احکام‌ــ الدین ... : ٧٣٨، ٨٠٩
خلاصةالمنهج : ٨١٢
الدروس‌الشرعیة فی فقه‌الامامیة : ٨٧٩
الدرةالمنظومة : ٨٥٩
الرسالةالمحمدیة فی احکام‌المیراث‌ــ الابدیة : ٨٠٥

رساله درحکم مال ناصب : ۶۰۴
رسالة فی تحریم الغناء : ۸۴۴
الروضة البهیة فی شرح اللمعة
الدمشقیة : ۶۴۱
ریاض المسائل فی بیان احکام الشرع
بالدلائل : ۷۵۲
زکات = رساله در ... : ۸۱۱
زهر الریاض : ۸۳۳
سؤال و جواب : ۶۰۰
سؤال و جواب = جامع الشتات :
۶۵۶
سؤال وجواب از کرباسی : ۷۵۱
سؤال وجواب میرزای قمی : ۷۲۶
شرایع الاسلام فی مسائل الحلال
والحرام ج۲ : ۶۴۴
شرح الوقایه = دائرة الهندیه : ۷۹۲
شرح جعفریه : ۶۶۹
شرح شرایع : ۵۷۷، ۵۹۵، ۶۲۶
شرح قواعد الاحکام : ۸۵۲
شرح لمعه [ر.ك : الروضة البهیة فی
شرح اللمعة الدمشقیة]
شرح مختصر نافع = شرح صغیر :
۶۴۶
شکوك نماز : ۸۱۲
شکیات منظوم : ۶۰۳
شکیات نماز = احکام ... : ۷۳۰
الشهاب الثاقب : ۸۴۲
شهادة = رسالة فی ... : ۸۹۵
صلات = کتاب الصلاة : ۵۸۴
صلات الجمعهٔ شیخ علی : ۸۴۳
صلات الجمعهٔ محقق سبزواری : ۸۴۴
صلات الجمعة = رسالة فی ... از
شهید ثانی : ۸۴۳، ۸۴۵
صلات الجمعه ازکتاب شرح جعفریه :
۸۴۶
الصلات الیومیه : ۸۷۷
صیغ النکاح = رساله در ... : ۶۱۵
صیغ عقد نکاح وطلاق : ۷۴۲
صیغ عقود نکاح : ۶۰۳
صیغ عقود وایقاعات : ۷۴۱
طهارت = کتاب ... : ۵۸۴
الطهارة = رسالة فی ... : ۸۹۶
فقه = رساله در ... : ۵۷۰، ۸۶۵
فقه الرضا = فقه الرضوی : ۵۸۷
الفقهیة المستطرفه = المستطرفه =
دررالبهیه : ۵۹۷
قضاء : ۷۱۱
قضاء = شرح ارشاد : ۸۹۴
قضا وشهادات : ۸۰۸
القواعد والفوائد = قواعد شهید :
۸۱۶
کفارات : ۸۱۲

المختصر (فی فروع‌الشافعیة) : ۸۰٤
مختصر نافع = النافع فی مختصر‌الشرایع : ۸۱۹
المصباح‌الساطع فی شرح مفاتیح‌الشرایع : ۸۵٤
معتمدالانام فی شرح شرایع‌الاسلام : ۵٤۳
مفاتیح‌الشرایع : ۸۱۰
المقنع : ۸۲۹
مناهج‌الاحکام : ۷٦۲
منتخب‌الاعمال : ۷۳۱
منتهی‌المطلب فی تحقیق‌المذهب : ٦٦٤
منجزات‌المریض = رساله در ... : ۸۰۲
منهاج‌الهدایة الی (علی) احکام‌الشریعة : ٦۰۱، ٦۰۲، ۸۰۳
المواریث : ۸٤٦
نجات‌العباد فی یوم‌المعاد : ٦۸۱
نخبة وجیزة فی‌الحکمه = نخبهٔ فیض : ٦۰۷
نظم‌اللئالی : ۷۲۸
الهدایة بالخیر : ۸۲۹

اصول فقه

اجتماع امر و نهی : ۵۷٤، ۸۳۱
الاجتهاد والاخبار : ۷٤۹
اجتهاد وتقلید = شرح شرایع‌الهدایة فی شرح‌الکفایة : ٦٤۸
الاجزاء = القول فی مسئلة ... : ۵۷٤، ۸۳۰
الادلة‌العقلیة = رسالة ... : ۸۹٦
اشارات‌الاصول : ۸۵۱
اصل درمنافع اباحه است : ۷۷۰
اصول‌الفقه = رساله ... : ۵۳۹
امر = رساله در ... : ۵۷۵
امر دال برفور است یا تراخی : ۵۷۵
تداخل‌الاسباب : ۵۷٤، ۸۳۱
التسامح فی ادلة‌السنن : ۸۰۲
تقریرات : ۷۰۰
تهذیب‌الاصول = تهذیب طریق‌الوصول : ۸۳۹
حاشیهٔ اصولی : ٦۱۸
حاشیهٔ الفرائد = حاشیهٔ رسائل : ۹۰٤
حاشیهٔ حاشیهٔ معالم : ٦٤۷
حاشیهٔ شرح وافیة‌الاصول : ۷۸۳
حاشیهٔ معالم : ۵۷۹، ٦٤۷، ٦٦٦، ۷٦۳، ۷۷۱، ۷۸۷، ۷۹٦، ۸۳۳
حجیت ظن = حجیت مظنه : ۵۸۳
خزائن‌العلوم استرابادی : ۷٤۰
خلاصة‌الاصول : ۵۹٦

دررالبهية فی‌النظائرالفقهيه : ٦٤٧
دررالفوائد = حاشيهٔ رسائل : ٧٦٧، ٨٩٦
دلالت نهی برفساد منهی عنه : ٥٧٦، ٨٣٢
زبدةالاصول : ٥٧٩، ٧٠٤، ٧٣٥، ٧٩٧
شرح شرايع‌الهداية فی شرح‌الكفاية [ر.ك : اجتهاد وتقليد]
شرح مختصرالاصول = شرح مختصرالمنتهی : ٧١٥
شرح معالم‌الاصول : ٥٩١، ٦٢٥
شرح وافيةالاصول : ٧٧٥، ٧٨٩، ٧٩٠
عوائدالايام من مهمات ادلةالاحكام : ٧٦٨
غنيةالنزوع الی علمی‌الاصول‌والفروع: ٧٦٩، ٨٠٦
فرائدالاصول = رسائل : ٥٧٩، ٦٣٩، ٦٤٢
فوائد = فوائدالاصول : ٨٣٢
فوائد اصولی : ٥٧٥
الفوائدالحائريةالاصوليةالجديدة : ٧٤٩
الفوائدالحائريةالاصوليةالعتيقة‌ـ القديمة : ٧٤٨
الفوائدالعتيقة والجديده [ر.ك : ملخص‌الفوائدالسنية و منتخب‌ـ الفرائدالحسينيه]
قاعدهٔ اصولی : ٨٣٢
الكواكب‌الضيائية فی شرح زبدةـ البهائية : ٧٣٢
اللآلی = رسالة ... : ٦٣٣
مبادی‌الوصول الی علم‌الاصول : ٨٣٦
المحصول فی اصول‌الفقه ج١و٢ : ٧٥٨
المشترك : ٥٧٣، ٨٣٠
مشتق = رسالة فی‌المشتق : ٥٧٣، ٨٣٠
معالم‌الاصول : ٥٥٤، ٦٥٢، ٧٥٩، ٧٧٤، ٧٨٧، ٨٥٩
مفاهيم = القول فی‌المفاهيم : ٥٧٤، ٨٣١
مفتاح‌الكلام : ٥٨٣
مقدمهٔ واجب = رسالة فی ... : ٨١٣
ملخص‌الفوائدالسنية و منتخبـ الفرائدالحسينيه = الفوائدالعتيقة والجديده : ٦٢٧
منهاج‌الوصول الی علم‌الاصول : ٨٣٧
النهی و دلالته علی فسادالمنهی عنه : ٥٧٦، ٨٣٢
وافيةالاصول : ٧٧١، ٧٨٩

الوسائل الی‌النجات = الوسائل‌ـ الحائریة : ٥٦٤

ریاضی

حساب و هندسه

*

اعداد وفق = رساله در ... : ٦٨٩
اوراجه [ر.ك : ذخیره]
تحریر اکرمانالاوس = تحریر متوسطات : ٧٩٩
تحرر المعطیات : ٧٩٩
تحفه : ٦٨٧
تلخیص‌المفتاح = تلخیص مفتاح‌ـ الحساب : ٦٨٦
جبر ومقابله وقواعد استخراج مجهولات عددیه : ٦٨٩
حساب = رساله درمراتب حساب : ٦٨٦
خلاصة‌الحساب : ٧١٢، ٧٣٥، ٧٩١
ذخیره= اوراجه = الرسالة‌المقصره: ٦١٢
شرح خلاصة الحساب : ٨٥٨ ، ٦١٠
شمسیة الحساب : ٧٢٣

ستاره شناسی

*

احکام بروج : ٦٨٥
احکام نجوم : ٨٥٦
اختیارات = اختیارات‌الایام : ٥٤١، ٥٥٢، ٦٨٥
اختیارات قمر : ٦٨٤
اختیارات نجوم [ر.ك : لوایح‌القمر]
اسطرلاب شمالی : ٧١٢
بندی دراحکام رعد : ٧٦٥
بندی دراحکام نوروز : ٧٦٥
بندی درخانه‌های کواکب : ٦٨٩
بندی‌درسرخی‌که درآسمان پدیدآید : ٧٦٥
بیست باب دراسطرلاب : ٦٦٨، ٦٨٦
تحریر ظاهرات‌الفلك = کتاب ظاهرات‌الفلك : ٧٩٩
تحفهٔ نظامیه = شرح سی فصل : ٦٨٨
ترجمهٔ تقویم‌المحسنین : ٨٢١
تشریح‌الافلاك : ٧٣٥
تقویم = رساله‌درمعرفت‌تقویم : ٦٩٠
تنبیهات‌المنجمین : ٧٠٣، ٨١٣، ٨٦٣
جدول اختلاجات ومعرفت احکام منسوبات کواکب سبعهٔ سیاره : ٧٧٩
جدول معرفت احوال کواکب ذو زاویه و ذو ذنب : ٧٧٩
جدول معرفت اختیارات منازل ٢٨ گانهٔ قمر : ٧٧٩

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
منهاج‌الهدایة الی (علی) احکام‌الشریعة	۲۲ ربیع‌الاول ۱۲۵۵ ه‍ ق	۸۰۴
گوهرمراد	سلخ شوال ۱۲۵۵ ه‍ ق	۷۲۳
سؤال وجواب شفتی	۱۲۵۵ ه‍ ق	۶۰۱
دیوان جامی	۲۷ صفر ۱۲۵۶ ه‍ ق	۸۲۶
درایة	ربیع‌الاول ۱۲۵۶ ه‍ ق	۶۵۱
دیوان ادیب صابر	صفر ۱۲۵۶ ه‍ ق	۸۱۸
ظهوریه	جمادی‌الاول ۱۲۵۶ ه‍ ق	۵۵۷
حاشیهٔ حاشیهٔ تهذیب‌المنطق	شنبه ۱۰ شوال ۱۲۵۶ ه‍ ق	۸۷۱
عوالم‌العلوم ج۱۵	از ۱۹ تا ۲۶ ذیقعده ۱۲۵۶ ه‍ ق	۶۷۷
فرسنامه	۱۷ رمضان ۱۲۵۷ ه‍ ق	۵۶۸
نقدالرجال	ششم رمضان ۱۲۵۸ ه‍ ق	۶۷۶
نقدالرجال	۲۰ ربیع‌الاول ۱۲۵۹ ه‍ ق	۸۱۷
مدخل منظوم	جمادی‌الآخر ۱۲۵۹ ه‍ ق	۶۹۰
خط‌بندگاه	جمعه ۱۴ رجب ۱۲۵۹ ه‍ ق	۶۹۱
هیئت	۴ شعبان ۱۲۵۹ ه‍ ق	۶۹۱
حساب	جمعه پنجم شعبان ۱۲۵۹ ه‍ ق	۶۹۱
تلخیص‌المفتاح	پنجشنبه ۱۵ ربیع‌الاول ۱۲۶۰ ه‍ ق	۶۹۱
ریاض‌المسائل	۸ شعبان ۱۲۶۱ ه‍ ق	۷۵۳
سرورالمؤمنین	چهارشنبه ۸ شعبان ۱۲۶۱ ه‍ ق	۶۲۹
یوسف و زلیخا	۱۲۶۱ ه‍ ق	۷۶۲
مجموعه شماره ۶۷۷	۱۲۶۲ ه‍ ق	۷۸۷
سی فصل خواجه	محرم ۱۲۶۳ ه‍ ق	۵۷۲
نظم‌اللئالی	۲۸ ربیع‌الاول ۱۲۶۳ ه‍ ق	۷۲۹
فرائدالاصول = رسائل	جمادی‌الثانی ۱۲۶۳ ه‍ ق	۶۴۲
زبدةالعقائد	غرهٔ ذیحجه ۱۲۶۳ ه‍ ق	۷۸۷

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
حاشیهٔ شرح تصریف	سه‌شنبه ۱۸ صفر ۱۲٦٤ ه‍ ق	۷۰۵
معالم	شب شنبه ۷ رمضان ۱۲٦۵ ه‍ ق	۷۷۵
عوائدالایام من مهمات ادلةالاحکام	چهارشنبه ۱۵ شعبان ۱۲٦٦ ه‍ ق	۷٦۸
حاشیهٔ شرح جامی	یکشنبه ۲٤ جمادی‌الثانی ۱۲٦۷ ه‍ ق	۷۲۵
الایجاز استرابادی	یکشنبه ۱۳ صفر ۱۲٦۸ ه‍ ق	۷٤۲
صیغ عقد نکاح وطلاق	۲٦ صفر ۱۲٦۸ ه‍ ق	۷٤۲
تحفهٔ نظامیه	جمعه ۱۹ شوال ۱۲٦۸ ه‍ ق	٦۹۱
خزائن‌العلوم استرابادی	۱۲٦۸ ه‍ ق	۷٤۲
مجموعه شماره ٦۵٦	۱۲٦۹ ه‍ ق	۷٦۷
فقه‌الرضا	دوشنبه ۱۵ جمادی‌الاولی ۱۲۷۰ ه‍ ق	۵۸۸
دواسازی	شعبان ۱۲۷۱ ه‍ ق	۷۸۲
حاشیهٔ تفسیر بیضاوی	جمعه ۲۷ جمادی‌الآخر ۱۲۷۱ ه‍ ق	٦٤۷
معالم	جمعه ۲۱ جمادی‌الاولی ۱۲۷۱ ه‍ ق	۷۵۹
صیغ‌العقود	چهارم ذیقعده ۱۲۷۱ ه‍ ق	٦۱٦
نقدالنصوص فی شرح نقش‌الفصوص	غرهٔ ربیع‌الاول ۱۲۷۳ ه‍ ق	۷۱۹
نجات‌المؤمنین	جمادی‌الاولی ۱۲۷٤ ه‍ ق	۷۸۳
گلشن راز	شنبه ۲۸ شوال ۱۲۷٤ ه‍ ق	٦۱٦
مجموعه شماره ٤۹٦	جمادی‌الثانی ۱۲۷۵ ه‍ ق	٦۰۲
نجات‌العباد فی یوم‌المعاد	سه‌شنبه ۲۲ صفر ۱۲۷٦ ه‍ ق	٦۸۱
انوارالشهاده فی مصائب عترةالطاهره	ذیحجه ۱۲۷٦ ه‍ ق	۷۰۱
حاشیهٔ اسفار، از اردکانی	۱۲۷٦ ه‍ ق	۷۵۷
احسن‌القصص	۲۰ صفر ۱۲۷۷ ه‍ ق	۵٦۹
جلاءالعیون شلیمر	جمادی‌الاولی ۱۲۷۷ ه‍ ق	۷۸۲
الثاقب فی‌المناقب	یکشنبه غره رجب ۱۲۷۷ ه‍ ق	٦۵٤
شرح شرایع	۲۰ ذیقعده ۱۲۷۸ ه‍ ق	۵۷۸

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
کیمیای باسلقیا	۱۳ رمضان ۱۲۷۹ ه ق	۵۲۰
ترجمهٔ دیوان علی (ع)	ربیع‌الثانی ۱۲۸۰ ه ق	٦٤٤
جامع‌السعاده . ج۱	۲ صفر ۱۲۸۲ ه ق .	۵۹۸
مناهج الاحکام .	دوشنبه غرهٔ ربیع‌الثانی ۱۲۸۲ ه ق .	۷٦۲
اصول الفقه نائینی .	رجب ۱۲۸۲ ه ق .	۵۳۹
کمیا .	۱۲۸۳ ه ق	۵۲۰
معالم .	جمعه پنجم محرم ۱۲۸٤ ه ق.	۵۵٤
شرح نصاب‌الصبیان .	ذیقعدهٔ ۱۲۸٤ ه ق	٦۲٤
بصائر الدرجات .	۱۲۸٤ ه ق	۸۹۰
جمال‌الاسبوع	جمادی‌الاول ۱۲۸٦ ه ق	٦۳۲
حیات‌القلوب ج ۱	شنبه ۲۹ شعبان ۱۲۸٦ ه ق	۵۵۵
شرح‌شمسیه	ربیع الاول ۱۲۸۷ ه ق	۵۸۱
مناقب مرتضوی	از ربیع‌الاول۱۲۸۷ تا ۱۷ محرم ۱۲۹۳ ه ق	٦۲۵
چشم پزشکی	رجب ۱۲۹۳ ه ق	٦۱٤
اختیارات مجلس	چهارشنبه ۱٤ صفر ۱۲۹٤ ه ق	۵٤۱
حاشیهٔ رسائل	۲٤ ذیقعده ۱۲۹٦ ه ق	۹۰۵
شرح موجزالقانون	۲۲ ذیقعده ۱۲۹۷ ه ق	۵۵۱
کامل‌الصناعه	۱۲۹۸ ه ق	۵۵۱
حق‌المبین فی تصویب رای‌المجتهدین	محرم ۱۲۹۹ ه ق	۸۰۲
ابواب‌الجنان ج۲	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۵۷
اخلاق ناصری	سدهٔ ۱۳ ه ق	۸٤۹
ارشادالمسترشدین	سدهٔ ۱۳ه ق	٦٤٤
انوارالشهادة فی مصیبةالعترةالطاهره	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۱٤

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
انوارالفقاهه	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۴۶
تبرالمذاب فی بیان ترتیب‌الاصحاب	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۸۲
تذکرةالعلاج	سدهٔ ۱۳ ه ق	۸۴۹
ترجمهٔ تقویم‌المحسنین	سدهٔ ۱۳ ه ق	۸۲۲
تفسیر صافی ج۱	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۲۷
تمرین‌الطلاب	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۵۴
تنبیهات‌المنجمین	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۰۳
جلاءالعیون	سدهٔ ۱۳ ه ق	۸۶۰
جُنگ	سدهٔ ۱۳ ه ق	۶۱۰
جواهرالعقول فی‌مناظرة بین‌الفاروالسنور	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۱۸
حاشیهٔ اصولی	سدهٔ ۱۳ ه ق	۶۱۹
حاشیهٔ شرح تهذیب‌المنطق	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۱۰
حاشیهٔ شرح سلم‌العلوم	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۱۰
حاشیهٔ معالم	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۹۷
حاشیهٔ معالم شیروانی	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۸۰
حُسنیه	سدهٔ ۱۳ ه ق	۸۳۶
الحلیةاللامعة للبهجةالمرضیه	سدهٔ ۱۳ ه ق	۶۷۳، ۷۴۷
خلافت علی (ع) درغدیر خم	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۵۶
دیوان شاه نعمت‌الله	سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۸۳
رسالهٔ خاقانیه	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۰۳
زبدةالاصول	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۰۴
زیج	سدهٔ ۱۳ ه ق	۶۲۷
سفینةالنجاة	اواخر سدهٔ ۱۳ ه ق	۵۳۱
سؤال وجواب قمی	سدهٔ ۱۳ ه ق	۶۵۶، ۷۲۶
سؤال وجواب کرباسی	سدهٔ ۱۳ ه ق	۷۵۱

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
سیاق‌التواریخ	سدهٔ ۱۲ ه‍ ق	۷۲٤
شرح الفیهٔ ابن‌مالك	اواخر سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦٦٤ ،٥٢٢
شرح ایساغوجی	سدهٔ ۱۲ ه‍ ق	٥٦٦
شرح جعفریه	سدهٔ ۱۲ ه‍ ق	٦٧٠
شرح حکمت‌العین	سدهٔ ۱۲ و۱۳ ه‍ ق	٥٣٧
شرح دعای صباح	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۷۲۸
شرح شرایع	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٥٩٦
شرح معالم	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦٢٦
شرح معلقات سبعه	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦٢٤
شرح مقدمةالاجرومیه	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٥٢٧
طب جدید	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٥٤٨
فرائدالاصول = رسائل	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦٣٩
الفرائدالبهیة فی شرح‌الفوائدالصمدیه	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٥١٣
کشکول = جُنگ	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۸٦۳
الکواکب‌الضیائیة فی شرح زبدةالبهائیة	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۷۳۳
گلشن راز	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٥٥٤
لؤلؤتی‌البحرین فی‌الاجازة لقرتی‌العین	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٥١٦
مثنوی مولوی	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۷۰٤
مجموعه دعا	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦۳۰
مجموعه‌شماره ٥٦۲، ٥٦٥، ٥۹۰، ٦۳۰، ٦٥٤، ٦٥٥، ٦۹۱، ٦۹۳، ۷۰۰، ۷٤۷	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦۳٦، ٦۷۳، ٦۷٥، ۷۰۸، ۷٦٥، ۷٦٦، ۸۰۰
مراثی	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	٦۳۷ ،٦۰۸
جواهرنامه	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۸۲۸
مقدمهٔ واجب	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۸۱٤
ملحمه = اصول ملحمه	سدهٔ ۱۳ ه‍ ق	۹۰۲

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
منتهی‌المقال فی احوال‌الرجال	سدهٔ ۱۳ ه ق	٦٤٥
منشات	سدهٔ ۱۳ ه ق	٦٦٧
منهاج‌الهدایهٔ کرباسی	سدهٔ ۱۳ ه ق	٦٠١
مواعظ واخبار	سدهٔ ۱۳ ه ق	٨٤١
موصل‌الطلاب الی قواعدالإعراب	سدهٔ ۱۳ ه ق	٦٨٢
المختصر = شرح تلخیص‌المفتاح	۸ جمادی‌الثانی ۱۳۰۳ ه ق	٥٧٢
مقامات = دیوان بمرود	غرهٔ رجب ۱۳۰٥ ه ق	٥٨٦
دیوان نورعلیشاه	پنجشنبه ۲۹ رمضان ۱۳۰٦ ه ق	٨٢١
فیزیولوژی وپاتولژی	شنبه ۲۱ جمادی‌الاول ۱۳۰۷ ه ق	٥٥٩
حرزالامانی و وجه‌التهانی	یکشنبه ٥ ذیحجه ۱۳۰۸ ه ق	٥٢٥
جُنگ منبری	بین سالهای ۱۳۰۰ــ۱۳۰۹ ه ق	٧١٠
جُنگ منبری	۱٥ صفر ۱۳۱۰ ه ق	٥٤٠
معتمدالانام فی شرح شرایع‌الاسلام	۱۰ ربیع‌الاول ۱۳۱۰ ه ق	٥٤٣
انوارالحکمه	لیلهٔ جمعه ۲٤ جمادی‌الثانی ۱۳۱۰ ه ق	٧٧٧
دررالفوائد = حاشیهٔ رسائل	از رجب ۱۳۱۰ تا محرم ۱۳۱۱ ه ق	٧٦٨
فهرست کتابخانه آستانقدس رضوی	۱۳۱۲ ه ق	٦٥٣
پاتولوژی	شنبه ۱۲ ربیع‌الاول ۱۳۱٤ ه ق	٥١٥
حدیقةالمتقین	۷ محرم ۱۳۱٦ ه ق	٨١٠
کلمات قصار حضرت علی (ع)	رجب ۱۳۱۷ ه ق	٧٥١
وقوف سجاوندی	۸ ذیحجه ۱۳۱۷ ه ق	٥١٨
جُنگ شعر وادب	۱۳۱۹ ه ق	٨١٩
جُنگ روضه‌خوانی	بین سالهای ۱۳۲۰ــ۱۳٥٦ ه ق	٥٥٣
موسیقی	٥ رجب ۱۳۲۱ ه ق	٥٦١
میزان‌الادب فی قواعد الفاظ‌العرب	شوال ۱۳۲۱ ه ق	٥٤٢

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
تعلیقات هرندی برسیوطی	۱۳۲۱ ه‍ ق	۵۳۶
فتحیه = جنگنامه امیرخان	۱۳۲۲ ه‍ ق	۸۵۸
شجرةالمحمدیه	پنجشنبه ۱۰ ربیع‌الثانی ۱۳۲۵ ه‍ ق	۵۲۶
اسرارنامهٔ عطار	۷ ذیقعدهٔ ۱۳۳۰ ه‍ ق	۹۰۶
دیوان ظهورالولایه	۸ ذیحجه ۱۳۳۰ ه‍ ق	۶۹۳
سیاق‌التواریخ	سه‌شنبه ۲ صفر ۱۳۳۱ ه‍ ق	۷۰۹
دیوان خدیو	بیستم ذیقعدهٔ ۱۳۳۳ ه‍ ق	۶۹۲
شرح‌الصلوات	۱۷ جمادی‌الآخر ۱۳۳۵ ه‍ ق	۵۳۹
جُنگ اشعار	۱۳۳۷ ه‍ ق	۷۳۲
مسالک‌المحسنین	عشر آخر شعبان ۱۳۴۲ ه‍ ق	۶۸۰
مشتق = رسالة فی‌المشتق	۱۵ رمضان ۱۳۴۷ ه‍ ق	۵۷۶
جُنگ منبری	سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ه‍ ق	۵۲۳، ۵۶۰، ۵۹۴
جوامع اوزان لغةالعرب عند تعلیم‌الادب	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۵۶۳
حاشیهٔ شواهدالربوبیة	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۶۵۴
حکمت الهی وطبیعی	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۸۳۵
خصائص‌الرضویهٔ فاضل بسطامی	اوائل سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۵۴۷
خلاصةالاقوال	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۵۹۷
دیوان برهان	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۷۲۳
دیوان کلیم کاشانی	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۷۱۵
شرح‌الزیارةالجامعة	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۸۲۸
شرح مختصر نافع	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۶۴۶
طب کیمیائی	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۵۶۴
رسائل = فرائدالاصول	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۵۸۰
قضا وشهادات	سدهٔ ۱۴ ه‍ ق	۸۰۹

مجموعه شماره ۴۹۸ بجز رساله سوم و

نام کتاب	تاریخ تحریر	شماره صفحه
مجموعه شماره ۵۶۱، ۶۱۷، ۷۲۳، ۷۶۶	سدهٔ ۱۴ ه ق	۶۰۵، ۶۷۲، ۷۳۲، ۸۳۳، ۸۷۷
المراد فی‌المبداء والمعاد	سدهٔ ۱۴ ه ق	۶۶۵
معرفةالزوال والقبله	سدهٔ ۱۴ ه ق	۵۳۵
مفاتیح‌الاعجاز فی شرح گلشن راز	سدهٔ ۱۴ ه ق	۵۳۷
مفاتیح‌التنزیل فی علم‌التأویل والتنزیل	سدهٔ ۱۴ ه ق	۵۳۰
منتخب کلیات قائم مقام	سدهٔ ۱۴ ه ق	۵۹۸

* * *

نقش مهرها

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
ابراهیم‌بن اسماعیل‌موسوی [مورخ رجب ۱۲٤۸ ه ق]		بیضی‌شکل	۷۱٦
احمدبن محمد			۷۲۷
از پنجهزار جلد کتابیست که حاج سید سعید وقف کتابخانه گوهرشاد نموده برای استفادهٔ عموم			تمام صفحات
افوض امری الی‌الله عبده محمدعلی [این مهر ازآن محمدعلی‌بن کربلائی خدای‌وردی آذربایجانی مورخ ۱۲۳۳ ه ق]		چهارگوشه	٦٤٥
افوض امری‌الی‌الله عبده محمدعلی [شاید ازهمو باشد]		بیضی‌شکل درشت	٦۸۱
الراجی عبده نوروزعلی [این مهر ازآن فاضل بسطامی، ملانوروزعلی‌بن محمدباقر در ۱۳۰۸ ه ق می‌باشد]		بیضی‌شکل	۸٤۸
الراجی محمدبن صادق‌الحسینی		بیضی‌شکل	۷٦۰
الراجی محمدحسین‌بن محمد [مورخ			

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
رجب ۱۳۱۷ ه ق]		بیضی‌شکل	۷۵۱
العبد احمد		چهارگوشه	۹۰۷
العبد محمدحسین		بیضی‌شکل	۶۵۳
الله محمدعلی [ازمحمدعلی کشمیری]		بادامی شکل	۸۸۷
المتوکل علی‌الله یحیی‌بن محمد شفیع		بیضی‌شکل	۸۷۲
الملک‌الواحدالقهار ملک موسی‌بن محمد‌ـ			
رضابن موسی‌بن جعفر کاشف‌الفطاء			
[ازآن نوادهٔ کاشف‌الفطا]		محراب‌شکل نسبةً درشت	۸۵۴
الواثق بالله‌الفنی عبده بشیرالموسوی			
[از سید بشیر موسوی در۱۵ جمادی‌ـ			
الثانی ۱۲۳۸ ه ق]		بیضی‌شکل	۶۶۳
الواثق بالله‌الفنی عبده فرج‌الله		چهارگوشه	۷۶۴
الواثق بالله‌الفنی محمدحسین‌بن کاظم			
حسینی [از سلطان‌القراء سیدمحمدـ			
حسین‌بن کاظم علوی فاطمی حافظ در			
۱۳۰۸ ه ق]		چهارگوشه	۵۲۵
الواثق بالله‌الفنی محمدمهدی‌بن حسن			
حسینی		چهارگوشه	۸۸۲
باقرالحسینی		چهارگوشه	۵۷۳
توکلت علی‌الله		دائره‌شکل کوچک	۷۲۸
حبیب‌الله الطباطبائی [مورخ ۱۳۲۵ ه ق]		بادامی‌شکل کوچک	۶۳۷
حسنعلی [این مهر ازمرحوم حاج شیخ			
حسنعلی تهرانی شاگرد شیخ انصاری]		بادامی‌شکل کوچک	۶۰۳
حسین‌علی وحسینعلی		بادامی کوچک	۵۳۹، ۸۸۲
حسین منی وانا من حسین		بیضی‌شکل	۸۷۱

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
داخل کتابخانه مجدالدین شد		مستطیل	۵۳۶، ۵۵۴، ۵۷۸، ۵۸۸، ۵۹۸، ۶۰۲، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۱۹، ۶۲۷، ۶۴۷، ۶۵۷، ۷۱۶، ۷۲۶، ۷۳۶، ۷۴۲، ۷۴۴، ۷۴۷، ۷۶۲، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۳، ۷۹۷، ۸۱۶، ۸۲۹، ۸۷۳، ۹۰۵
رب هب لی حکما والحقنی بالصالحین		چهارگوشه	۸۸۲
سلطان‌العلما جعفربن محمد		چهارگوشه	۶۲۶
سلطان‌القراء [مورخ رجب ۱۳۰۵ ه‍ ق مهر دیگری ازاو یاد شد]		چهارگوشه	۶۲۰
عباس‌بن‌محمدحسین [درمحرم ۱۲۴۰ ه‍ ق]		چهارگوشه	۵۲۸
عبدالباقی‌الحسینی [در اصفهان، مورخ ۱۲۱۹ ه‍ ق]		بیضی‌شکل	۵۳۳، ۶۲۸
عبدالجوادالحسینی		چهارگوشه	۶۷۸
عبدالوهاب‌بن محمدمهدی‌الموسوی		بیضی‌شکل	۷۸۳
عبده‌الراجی احمدبن محمد [این‌مهرازآن احمدبن محمد فقیه اصفهانی می‌باشد]		بیضی‌شکل	۷۶۹
عبده‌الراجی‌اسدالله‌بن محمدباقرالموسوی		بیضی‌شکل	۷۶۲
عبده‌الراجی حسین‌بن علی		بیضی‌شکل	۵۲۴
عبده‌الراجی شاه‌محمد [مورخ محرم ۱۲۱۵ ه‍ ق]		بیضی‌شکل	۶۳۸
عبده‌الراجی عبدالجوادالحسینی		بیضی‌شکل	۸۹۸
عبده‌الراجی عبدالکریم		بیضی‌شکل	۵۸۱
عبده‌الراجی‌فرهاد [این مهر ازآن‌شاهزاده فرهاد میرزا معتمدالدوله می‌باشد]		بیضی‌شکل	۸۱۴
عبده‌الراجی محمد		بیضی‌شکل	۷۶۹

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
	عبده‌الراجی محمدحسن [این مهر ازآن محمدحسن‌بن آقامحمد شریف مورخ جمعه ۵ محرم ۱۲۸٤ ه ق می‌باشد]	بیضی‌شکل	۵۵٤
	عبده‌الراجی محمدحسین‌الرضوی [مورخ صفر ۱۲٤۳ ه ق]	چهارگوشه	۷۵۰
	عبده‌الراجی محمدحسین‌بن محمدعلی	بیضی‌شکل	٦۸۱
	عبده‌الراجی محمدعلی‌الموسوی	چهارگوشه	۸۸۰
	عبده بهاءالدین علی‌الحسینی	بیضی‌شکل نسبةً درشت	۵٤۹
	عبده حسین‌الموسوی	بیضی‌شکل کوچك	۸۱۷
	عبده علی‌الحسینی	بیضی‌شکل	٦۹۲
	عبده علی‌بن زین‌العابدین‌الحسینی	چهارگوشه	۷۹۵
	عبده علی نقی‌الحسینی	بیضی‌شکل	۵۵۰
	عبده محمدالحسینی[این مهرازآن‌محمد بن ابراهیم خادم حسینی مورخ ۱۸ ذیحجه ۱۲۰٦ ه ق می‌باشد]	بادامی کوچك	۷٤۳
	عبده محمدتقی [مورخ ۱۲۷۵ ه ق]	بیضی‌شکل	۸٦٤ ،۵٤۹
	عبده محمدجعفر	بادامی کوچك	۷٤۳
	عبده محمدجعفربن محمدعلی	بیضی‌شکل	۸۵٤
	عبده محمدحسن‌بن محمدرحیم	بیضی‌شکل	۵٦۸
	عبده محمدمهدی‌بن علی‌الحسینی [مورخ اواسط ۱۲۲۷ ه ق]	بیضی‌شکل	٦٦٦
	عبده محمد مؤمن‌الموسوی [مورخ ۱۱٦۵ ه ق]	مستطیل کوچك	۷۷۳
	عبده محمدهاشم‌بن محمدباقرالموسوی	بیضی‌شکل	۷۰۰
	علی‌بن احمد حسینی	چهارگوشه	۵۸۸

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
علی‌رضابن محمدباقرالحسینی		بیضی‌شکل	۷۸۶
غلام‌حسین صدرالشریعةالعلوی		بیضی‌شکل	۸۳۵
قل هوالله احد الله‌الصمد		بیضی‌شکل	۷۲۷
گل گلشن انبیا احمد است [این مهر گویا از احمدبن محمدبن محمدعلی هرندی باشد ؟]		بیضی‌شکل	۷۶۹
لااله‌الاالله‌الملك‌الحق‌المبین عبده ایوب		بیضی‌شکل	۷۴۶
لااله‌الاالله‌الملك‌الحق‌المبین عبده‌محمدعلی		چهارگوشه	۷۷۸، ۸۵۲
لااله‌الاالله محمد رسول‌الله علی ولی‌الله		بیضی‌شکل	۵۴۹
محمدباقرالموسوی [مورخ ۱۳ ذیحجه ۱۳۲۶ ه ق]		بیضی‌شکل	۶۳۰
محمدباقربن محمدالموسوی		بیضی‌شکل	۷۹۰
محمدباقربن محمدتقی‌الموسوی		بیضی‌شکل	۸۴۰
محمدبن محمدتقی‌الموسوی		بیضی‌شکل	۶۰۵
محمدبن مهدی‌الحسینی		چهارگوشه	۹۱۱
محمدتقی		بیضی‌شکل	۶۵۳
محمدتقی‌بن محمدالموسوی		بیضی‌شکل	۶۰۶
محمدتقی‌بن محمدباقر		بیضی‌شکل	۶۹۹
محمدحسین‌الحسینی [این مهر ازآن سلطان‌القراء، سیدمحمدحسین‌بن‌کاظم علوی فاطمی حسنی حسینی طباطبائی حافظ مورخ ۱۳۱۷ ه ق می‌باشد]		بیضی کوچك	۵۱۸، ۵۲۵
محمدحسین حسینی سلطان‌القراء [این‌مهر ازآن سلطان‌القراء سیدمحمدحسین... رئیس‌الحفاظ وصدرالخطباء آستان			

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
	قدس رضوی (ع) می‌باشد که مورخ ۱۳۲۲ ه ق است وهمانست که پیش		
	ازاین یاد شده و درگذشته نیز]	چهارگوشه	۸۹۰
	محمد رسول‌الله [این مهر ازآن محمد رسول‌بن عبدالعزیز کاشانی‌است مورخ		
	ربیع‌الثانی ۱۲۳۶ ه ق]	چهارگوشه	۸۰۷، ۷۲۶، ٦٦٤
	محمدرضا	بادامی کوچك	٥٤٩
	محمدرضابن علی‌الحسینی	چهارگوشه	٦٥٥
	محمدرفیع‌بن عبدالباقی	چهارگوشه	٥٣٤
	محمدصادق	بادامی ریز	٧٩٥
	محمدعلی‌بن محمدحسن‌الحسینی	بیضی‌شکل	٧٥٢
	محمدعلی‌بن محمدصالح‌الشریف [مورخ جمادی‌الاولی ۱۲۵۷ ه ق]	بیضی‌شکل	٧٩٥
	محمد معصوم‌الحسینی	بادامی‌شکل	٨٦٨
	محمدمهدی‌بن محمدکاظم‌الحسینی	بیضی‌شکل	۹۰۷، ۸۰۷
	محمدمهدی‌الحسینی	چهارگوشه	٨٩٢
	محمدمؤمن‌بن شاه‌قاسم	بیضی‌شکل	٥٥٠
	مرتضی‌بن محمدعلی	بادامی کوچك	٧٧٨
	مهدی‌بن محمدباقرالحسینی	بیضی‌شکل	٧١١
	میرزا نصرت حافظ‌الصحه [مورخ۱۳۱۷ ه ق]	بیضی‌شکل	٥١٥
	نایب‌الایاله	بادامی کوچك	٧٥٥
	نصرالله‌بن ابوالقاسم شریف [درصفر ۱۲۴۲ ه ق]	چهارگوشه	٧٥٨
	نوروزعلی [ازآن فاضل بسطامی]	چهارگوشه	٥٢١

نقش مهرها	صاحبان مهرها	شکل مهرها	شماره صفحه
نوشته بر در جنت بخط سبز [نسخ]			
جلی + شفیع روز قیامت محمد است			
وعلی		چهارگوشه	۶۹۳
والکاظمین‌الغیظ‌والعافین عن‌الناس [این			
مهر گویا ازآن حاج محمدکاظم بیکا			
قرن ۱۲ ه ق می‌باشد]		چهارگوشه	۵۴۱
و رفعناه مکانا علیا		چهارگوشه	۸۹۸
هوالمعز سلطان‌القراء [مهر دیگری است			
ازسلطان‌القراء ، سیدمحمدحسین ...			
که مکررگذشته . این مهر مورخ ۱۳۰۸			
ه ق است]		چهارگوشه	۵۲۵
هو، عالم‌گیر پادشاه ... [این مهر ازآن			
اکبرشاه می‌باشد]		بیضی‌شکل	۸۹۸
یا اباالحسن		بیضی‌شکل	۶۰۱، ۸۰۷
یا احمد		بادامی	۸۷۱
یا امام محمدباقر		بادامی	۶۷۹
یا امام محمدتقی		بیضی‌شکل	۸۶۴
یا علی		چهارگوشهٔ ریز	۸۹۸
یا علی ادرکنی		بادامی	۶۸۱
یایحیی‌خذالکتاب [مورخ‌صفر۱۲۲۸ ه ق]		چهارگوشه	۶۳۸

* * *

فهرست اسامی کاتبین نسخه‌ها

ابراهیم‌بن‌محمداسماعیل‌موسوی: ۷۱۶
ابن‌حاج میرزا ابوالهادی بیرجندی قاینی حسینی : ۸۵۲
ابن‌محمد کنگی : ۸۵۱
ابوالقاسم‌بن آقابزرگ ولد حاج محمدمهدی اصفهانی : ۸۲۱
ابوالقاسم‌بن عباس موسوی : ۷۶۰
ابوالقاسم‌بن محمدحسن کاخکی گنابادی : ۶۶۹
ابوالقاسم شریف : ۷۱۹
ابوالقاسم موسوی زنجانی : ۹۰۵
ابوتراب‌بن احمد : ۸۸۴
احمدبن اسماعیل حسینی : ۵۸۸
احمدبن حاج شیخ محمدحسن واعظ : ۷۸۷
احمدبن شیخ علی‌بن کتان : ۸۵۳
احمدبن محمدحسین حسینی : ۶۱۶
احمدبن محمود قمی : ۸۴۰
احمد جهرمی : ۶۱۳
احمد موسوی : ۵۷۳
اسماعیل‌بن میرابوطالب طباطبائی : ۷۳۷
باقربن محمد تونی : ۷۱۹
بشیر موسوی : ۶۶۳
جحیوبن محمدموحی : ۶۴۱
حاج شافع ثغوری : ۶۴۱
حاج عمربن اسماعیل : ۷۷۳
حاج میرزا محمدحسین اصفهانی : ۶۵۵
حبیب‌الله‌بن محمدخان جاجرمی : ۷۲۳
حسن بجنوردی : ۵۵۱
حسن‌بن محمدبن عبدالغنی طبسی متطبب ــ مجدالاطباء ــ : ۶۶۹
حسن‌بن ملا ابی‌القاسم : ۶۱۷
حسن حسینی اصفهانی : ۵۵۵
حسنعلی تهرانی : ۸۹۷

حسنعلی کزازی ملقب به ــ شاه ــ : ۷۴۴
حسین تبریزی : ۶۴۴
حسین‌قلی‌بن محمد یوسف : ۷۸۵
حق‌ویردی‌بن حسن تبریزی : ۷۷۳
حمزةبن ابی‌بکر : ۷۹۳
حیدربن جعفر : ۶۱۶
خاتون‌آبادی، آقامیرمحمدحسین : ۵۷۱
درویش‌بن کاظم کاظمی : ۸۵۴
راجی محمدبن محمدبن هارون‌بن ابراهیم : ۸۸۹
رجبعلی‌بن کربلائی ابی‌عبدالله‌نقنه‌ای : ۶۹۱
رضوی : ۸۱۰
رمضان ولد کربلائی مشهد، مشهور با دلو : ۷۶۲
سعیدبن محمد فصلی (فضیلی یا قنطی ؟) : ۵۰۷
سلام‌الله‌بن عبدالسلام جابری : ۶۷۴
سلطان‌القراء ، سیدمحمدحسین‌بن کاظم علوی : ۵۱۸، ۵۲۵
سید ابراهیم : ۵۱۰
سیفی، محمداسماعیل فراهانی : ۸۵۸
شاه ولی‌بن محمد بیاری : ۶۰۰
شیروانی، حسن‌بن سید ابوالحسن : ۵۳۹
صادق طبیب دامغانی تهرایی، سید صادق حافظ‌الصحه : ۵۱۵
صفا علی‌شاه کرمانی : ۶۹۳
طعمةبن شیخ عطاءالله حویزی : ۷۳۶
عبدالرحمن‌بن کربلائی علی : ۷۶۷
عبدالرحمن‌بن ویسی : ۶۸۲
عبدالرحیم‌بن عبدالحسین بحرانی قطیفی : ۷۷۷
عبدالرحیم‌بن محب علی : ۷۷۵
عبدالرحیم‌بن محمدحسین مشهدی : ۷۸۹
عبدالرشیدبن‌حاج‌سیدمحمد طباطبائی: ۷۰۴
عبدالرضابن حاجی حمزه : ۸۲۷
عبدالعلی‌بن علی‌بن عبدالعالی : ۸۳۷
عبدالعلی‌بن ملاعبدالله دارینی : ۷۵۷
عبدالغفور : ۵۳۳
عبدالغفوربن حاج محمدباقرقزوینی : ۸۶۰
عبدالکریم‌بن ملاعبدالرحیم نقنه‌ئی : ۸۱۸
عبدالله‌بن کربلائی آقارضا : ۷۳۴
عبدالله دهکردی : ۶۸۰
علی‌اکبر : ۸۸۹
علی‌اکبربن ابوالهادی یزدی : ۷۲۲

علی‌بن ابراهیم‌بن علی چلبی : ۷۱۵
علی‌بن اسماعیل : ۵۲۶
علی‌بن حسین‌بن محمود عسکری : ۸۱۷
علی‌بن عبدالباقی‌حسینی‌الیامچشمهٔ: ۵۴۲
علی‌بن محمد قاینی خراسانی : ۷۲۵
علی‌بن محمد موسوی : ۶۰۵
علی‌خان‌بن محمد : ۷۲۴
علی‌رضا : ۹۰۶
علی‌نقی جاجرمی : ۷۰۱
عمادالدین محمودبن محمد : ۸۹۴
عمربن حسین : ۸۶۵
عنایت‌الله حسینی : ۵۴۱
عیسی‌بن لطفعلی طالشی : ۶۳۰
غلامرضابن ابوالقاسم : ۶۹۳
غلامرضابن حافظ مشهدی : ۸۷۲
فرخ حسینی : ۵۳۳
فیضی، ابی‌الحسن محمدبن محمد محسن : ۵۶۵
قاسم‌بن احمدبن سید صالح‌بن سید قاسم فحام حسینی نجفی : ۶۳۲
قاسم‌بن کربلائی محمد ولی : ۵۶۳
لطف‌الله لنجانی اصفهانی : ۵۳۶
محمدابراهیم‌بن عبدالخالق تفرشی : ۸۹۹
محمد اسماعیل : ۸۹۸
محمد اسماعیل‌بن محمدعلی حسینی : ۵۹۸ ز
محمد اسماعیل همدایی : ۵۴۰
محمدباقربن محمدحسین حسینی منجم اصفهایی : ۷۵۰
محمدباقر همدایی : ۸۷۳
محمدبن ابراهیم خادم حسینی : ۷۴۳
محمدبن جابر : ۸۹۲
محمدبن حسن‌بن نصرالله حسینی بحرانی : ۷۲۸
محمدبن علی شوشتری : ۷۰۳
محمدبن محمدابراهیم خوانساری : ۸۵۱
محمدبن محمدرسول کاشانی : ۷۶۸
محمدبن محمدزمان موسوی : ۸۷۹
محمدبن محمدعلی : ۶۹۹
محمدبن محمدمهدی حسینی : ۶۷۶
محمدبن میرزا محمدکاظم : ۷۴۷
محمدبن محمدمهدی حسینی : ۸۱۷
محمدبن میراحمد گیلایی فومنی : ۶۰۶
محمدتقی : ۶۲۲
محمدتقی‌بن محمدباقر اصفهانی : ۷۵۰
محمدتقی‌بن محمدمقیم موسوی اصفهانی : ۷۸۰

محمدتقی گلپایگانی : ٦٦٦
محمدجعفربن آخوند ملاعبدالله : ٦٤٧
محمدجعفربن ابی‌طالب : ٦٠٢
محمدجعفر خوزانی : ٧٤٢
محمدجمال‌بن ابوطالب اصفهانی : ٧٥١
محمدحسن‌بن آقامحمد شریف : ٥٥٤
محمدحسن‌بن عبدالله کاتب : ٧٦٢
محمدحسن‌بن محمدرحیم‌بن محمد شفیع چهل‌تنانی : ٥٦٨
محمدحسن‌بن ملاحسینعلی گلی : ٥٧٢، ٥٨٦
محمدحسن حسینی : ٧١٠
محمدحسن موسوی ولد آخوند میر حسین سیرجانی : ٧٩٩
محمدحسین‌بن شیخ احمد شمیرانی : ٧٥٣
محمدحسین‌بن ملامحمدرحیم قراجه‌داغی : ٦٥٢
محمدحسین‌بن میرزا جانی طهرانی : ٧١٩
محمدحسین خوانساری : ٦٨٠
محمدحسین‌رضوی مشهدی اصفهانی: ٧٥٠
محمدحسین مدرس خادم حضرت رضا (ع) : ٦٥٣
محمدرجب‌بن حاجی شریف : ٨٣٥
محمدرحیم‌بن محمداسماعیل : ٥٨٥
محمدرسول‌بن عبدالعزیز کاشانی : ٧٢٦
محمدرضا : ٦٤٤
محمدرضابن حاج محمدمحب‌علی : ٦٧٩
محمدرضابن محمدقدیم تبریزی: ٨٨٠
محمدشریف‌بن شاه کرم : ٨٦٢
محمد شهریاری : ٧١٠
محمدصادق بروجردی: ٨٨١
محمدصالح : ٥٤٣
محمدصالح‌بن محمدتقی برهان استرآبادی : ٧٢٣
محمدصالح‌بن میرزا محمدحسین : ٦٨١
محمدطاهربن اشرف حسنی حسینی : ٥٢١
محمدطاهربن نقدعلی : ٩٠٤
محمدعلی‌بن آقامحمد بافقی : ٨٧١
محمدعلی‌بن کربلائی خدای‌وردی آذربایجانی : ٦٤٥
محمدعلی صبوح شاعر : ٦٢٨
محمدکریم‌بن صادق گیلانی تنکابنی : ٥٨١
محمدمهدی ایروانی : ٨٦٤
محمدمهدی‌بن محمدباقر یزدی : ٦٧٧

محمدمهدی‌بن محمد اشرف عامری : ۸۰۳
محمدهاشم : ۸۰۵
محمودبن ابوطالب حسینی : ۵۲۲
محمودبن علی‌حمید استرآبادی : ۶۲۳
محمود قمی : ۷۱۰
مرتضی‌بن میرمحمدصفی حسینی تبریزی : ۸۴۸
مرتضی قلی : ۶۲۵
ملك محمدبن عبدالله : ۷۸۸
مهدی حسینی روضه‌خوان : ۶۲۹
میرزا حسین‌بن زین‌العابدین خوانساری : ۸۸۲
میرزا حسین گازرانی : ۷۶۸
میرزا سیدعلی‌بن سید عیسی موسوی: ۵۶۱
میرزا فتح‌الله‌بن میرزا ابوالقاسم شیروانی : ۶۲۴
میرعبدالحی‌بن امیر انور مشهدی : ۷۴۵
نجفعلی‌بن عباسعلی ازبك : ۷۵۹
نصرالله‌بن ابوالقاسم شریف حسینی : ۷۵۸
نورمحمدبن میرزا احمد مشکینی : ۷۹۷
ولی‌الدین علی‌بن حبیب خوانساری : ۸۱۶
هاشم مازیدرایی : ۷۷۱

فهرست اسامی مالکین نسخه‌ها

آقاشیخ محمدحسین : ۵۷۳
ابراهیم‌بن میرسیدمحمد موسوی امامی اصفهانی : ۸۲۷
ابن حاجی محمدصفر : ۸۷۱
ابوالحسن : ۶۰۱
ابوالقاسم حسینی میربلوك شرق : ۷۳۱
احمدبن محمدبن محمدعلی هرندی : ۷۶۹
احمدبن محمد تبریزی : ۷۲۷
احمدبن محمد فقیه اصفهانی : ۷۶۹
احمد عقیلی هاشمی قرشی : ۷۵۵
احمد کاشانی : ۹۰۷
باقر حسینی، سید ... : ۵۷۳
تقی‌بن محمد موسوی : ۶۰۶
حاج شیخ حسنعلی تهرانی : ۶۰۳
حاج مهدی فراش حرم حضرت رضا (ع) : ۵۰۸
حبیب‌الله طباطبائی : ۶۳۷
حسین حسینی : ۶۷۹
حسین کازرونی : ۸۷۱
حسین موسوی : ۸۱۷
حیدربن ابراهیم حسنی : ۸۳۷
ذوالقرنین‌بن محمد : ۶۴۱
رائی، عبدالله‌بن ابوطالب روضه‌خوان تبریزی : ۶۱۷
سلطان‌العلما ، جعفربن محمد : ۶۲۶
سلطان‌القراء ، سیدمحمدحسین‌بن کاظم رئیس‌الحفاظ : ۵۲۵، ۶۲۰، ۸۹۰، ۹۱۱
شمس‌الدین محمد حسینی : ۶۹۲
شیخ اسماعیل : ۸۵۰
شیخ‌بن عبدالله احدب باعلوی : ۵۰۸
صفی‌الدین محمد : ۵۲۴
عباس‌بن محمدحسین : ۵۲۸
عبدالباقی حسینی : ۵۳۳

عبدالجواد حسینی : ۶۷۸
عبدالحسین‌بن شیخ سلطان جزائری نجفی : ۸۰۷
عبدالحسین محلاتی : ۵۲۳
عبدالکریم‌بن سلطان‌محمد : ۶۰۶
عبدالوهاب : ۸۵۲
علی‌اصغر : ۶۹۲
لطفعلی : ۵۶۲
لطفعلی‌بن محمدکاظم تبریزی : ۷۳۸، ۸۹۹
مجتبی‌بن محمدباقر موسوی خوانساری : ۷۵۸
محمدباقربن ملامحمد طبیب : ۵۲۸
محمدبن حاج سیدابراهیم حسینی رازی لواسانی : ۶۰۱
محمدبن سیدمهدی قاری : ۹۱۱
محمدبن یعقوب علی هزارجریبی : ۸۰۷
محمدتقی : ۵۴۹
محمدتقی‌بن محمدباقر : ۶۹۹
محمدحسین‌بن محمد : ۷۵۱
محمدحسن‌بن محمدمحسن ـ تابع ـ : ۷۵۵
محمدحسین حسینی : ۵۱۳
محمدرسول‌بن عبدالعزیز : ۶۶۴
محمدرضابن محمدعلی حسینی : ۶۵۵
محمدشریف‌بن حکیم مظفر طبیب اصفهانی : ۸۹۳
محمدعلی‌بن محمدحسن حسینی : ۷۵۲
محمدعلی‌بن محمدصالح : ۷۹۵
محمدعلی حکیم : ۸۵۲
محمدعلی کشمیری : ۸۸۶
محمدعلی ممکن : ۸۵۸
محمدعلی واعظ تلواسکانی : ۷۶۹
محمدمحسن : ۶۷۹
محمدمؤمن‌بن شاه قاسم : ۵۵۰
محمدمؤمن موسوی : ۷۷۳
محمدمهدی حسینی : ۶۶۶
محمدمهدی هاشمی : ۹۰۷
محمدهاشم : ۵۲۲
محمودبن محمدمهدی‌شریف : ۷۳۶
مشیرالدین بروجردی اصفهانی : ۸۷۱
مصطفی خطیب ابوالفتح: ۹۰۲
ملاصالح تربتی : ۷۷۶
میرزا عبدالحسین تبریزی واعظ شهشهانی : ۸۳۶
میرمحمدمعصوم : ۸۶۸
ناصربن عبدالعلی گیلانی : ۶۳۲
نجم‌الدین‌بن گل‌محمد : ۸۵۸
نشاط، حاج میرزا عبدالحسین : ۵۲۶
یحیی‌بن محمدشفیع اصفهانی : ۸۷۲

فهرست اماکن

آق قلعه : ۸۵۷
اصفهان = دارالسلطنه ... : ۵۶۵، ۶۲۲، ۶۲۴، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۶۶، ۷۰۸، ۷۱۹، ۷۷۴، ۸۰۱، ۸۱۰، ۸۶۲، ۸۷۰، ۸۸۶
ایالت استراباد : ۸۵۷
ایران : ۶۹۹، ۸۸۷
بغداد : ۵۱۰
بندر عدن : ۵۰۵
پنجاپور : ۷۹۸
تبریز : ۸۲۷
ترکیه : ۸۸۷
توحیدخانه حرم مطهرحضرت‌رضا(ع): ۵۹۲
تهران : ۷۵۳، ۸۵۹
خراسان : ۶۵۰
دانشگاه تهران : ۵۳۴
دمشق : ۵۱۰
سرخس : ۵۰۹
سمرقند : ۵۰۹، ۵۲۷
سمیرم سفلی : ۸۱۸
شاهرود : ۸۵۷
شیراز : ۸۰۵، ۸۸۱
صحرای گرگان : ۸۵۷
صحرای نار تپه : ۸۵۷
عدن : ۵۰۵
قاهره : ۵۵۱
قبله خوارزم : ۵۳۵
قریهٔ علی‌آباد : ۷۶۲
قزوین : ۷۸۸، ۸۱۲
قم : ۸۹۰
قمشه : ۵۵۵
کتابخانه دانشکدهٔ الهیات مشهد : ۷۲۹
کتابخانه شخصی لطفعلی‌بن محمدکاظم تبریزی ــ امین‌السفراء ــ : ۷۴۸
کربلا : ۷۲۲

گجرات احمدآباد : ۷۷٤
گنجه : ٦١٦
لاهور : ٥٥١
لکهنو : ٥٦٦
لیدن : ٥٥١
مازندران : ۷٥۳
مدرسهٔ آتابائیان : ۸٥۷
مدرسهٔ باقریهٔ مشهد = مدرسه عبدالسمیع مشهور به‌مدرسه ملامحمدباقر : ٥٥١، ۷۷٥
مدرسهٔ بالاسر (مشهد) : ۷۰۱
مسجد جامع عباسی : ٥٦٥
مدرسهٔ جده : ۸٦۲
مدرسهٔ جعفریهٔ قاین : ٥۷۲
مدرسهٔ خوسف : ۷۹۹
مدرسهٔ دارالفنون : ٥١٤، ٦١۳
مدرسهٔ شیخیهٔ تبریز : ٦۰٦
مدرسهٔ شیراز : ٦۷٤
مدرسهٔ قاین : ٥۸٦
مریضخانه دولتی : ٥١٤، ٥١٥
مشهد مقدس : ٦١۷، ٦۹۲، ۷٥۰
مصر : ۸۸۱
نجف اشرف : ٥٦١، ٦١۷، ۷٦۸، ۷۸۹، ۸۱٦، ۸٤۲، ۸٦٤، ۸۸۳، ۹۰٥
هرات : ٥۲۷، ۹۰۸
هزارجریب مازندران : ۸٥۷
همدان : ۸۱۸
هند : ٦٦۷، ٦٦٦، ۸۸۷
یزد : ٥۹۲
یموت : ۸٥۷

* * *

توضیح پیرامون مجموعهٔ شمارهٔ ۷۸۵

این مجموعه بهخط فقیه متّقی وعالم عامل و زاهد ورع حاج شیخ حسنعلی تهرانی ابن حاج محمود تاجر تبریزی متوفی ۱۳۲۵ ه ق میباشد، که ازاعاظم علمای عصر خویش بوده است . درنجف اشرف نزد علمای بزرگی علم آموخت ، سپس بهسامرا مهاجرت کرد باتفاق استادش علامه مولی علی دماوندی وهم مباحثهاش سید عزیزالله تهرانی، وسالیان دراز پای درس میرزای شیرازی متوفی ۱۳۱۲ ه ق نشست وبدستور میرزا ، پیشاز آنکه استادش درس را شروع کند، کمی نهجالبلاغه میخواند .

وی از اتقیاء وابرار وصلحاء و اخیار بود واز کثرت احتیاطی که میکرد از حقوق شرعیّه ارتزاق نمیکرد و در زمان حیات استادش تدریس مینمود وگروهی از افاضل طلاب بهحوزهٔ درسش حاضر میشدند وبهنگامی که میرزای شیرازی بهسفر میرفت او بجایاستادش نماز جماعت میخواند وثقات باو اقتدا میکردند . پساز دوسال ازفوت میرزای شیرازی بهتهران برگشت و درآنجا کمی توقف کرد وسپس بهمشهد رضوی آمد و مورد توجه خاصّه وعامّه بوده و درجامع گوهرشاد نمازجماعتمیخواند وبسیاری ازصلحاء بهاو اقتداء میکردند و درحوزهٔ درسش عدهی کثیری ازفضلاء طلاب حاضر میشدند .

صاحب ذریعه دوبار او را ملاقات کرده است ، یکباربسال ۱۳۱۳ ه ق درسامرا ومرتبهی دیگر درسال ۱۳۲۲ ه ق کهبزیارت عتبات مشرف شده بود در نجفاشرف آنجناب را دیدهاست ومیگوید بسیار پاکطینت بوده وازمباحات اجتناب میکرد تا چه رسد بهشبهات، عالمی سوختهدل بود با دیدگانی اشکبار وپیوسته درحال مراقبت .

[ر.ك: نقباءالبشر فیالقرنالرابع عشر : ٤٥٤/١ ــ الذریعه : ٣٧٦/٤ ــ ضمیمه تاریخ علماء خراسان : ٢٨٧ ــ الکلام یجرالکلام تالیف حاج سیداحمد زنجانی] .

* درپشت صفحه اول این مجموعه آمده است :

«بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم : هذا ما وجد مما حقّقه استادالفقهاءالعظام وعلم‌الاعلام الشیخ مرتضی‌الانصاری قدس سره فی‌القضاء استنسخته من نسخةالاصل ارجو من‌الناظرین ان یترحموا علی فانی فقیر محتاج‌الاحقر حسنعلی» .

* رسالهٔ الطهارة و رساله الادلةالعقلیة ظاهراً یادداشتهای پیوسته است که درآخر الادلة العقلیه ، آمده است :

«هذا آخر ما افادهالاستادالعلیم العلامه‌المحقق‌المدقق فی مسئلةالاباحة والخطر دام ظله‌العالی رحم‌الله من ترحم علی‌الکاتب‌العاصی» . بنابراین گمان می‌رود که این دو رساله ازآن میرزای شیرازی باشد نه شیخ انصاری .

* نام حاج شیخ حسنعلی تهرانی را درکتاب ــ زندگانی وشخصیت شیخ انصاری ــ جزو شاگردان شیخ انصاری‌نجستم ومعلومم نگردید که‌محضر درس شیخ انصاری را درك کرده باشد .

* درخاتمه ازسهوی‌که میان نام حاج‌شیخ حسنعلی تهرانی با حاج شیخ حسنعلی اصفهانی نخودکی روی داده است پوزش می‌طلبم .

ربّنا لاتؤاخذنا ان نسینا او اخطأنا

محمود فاضل

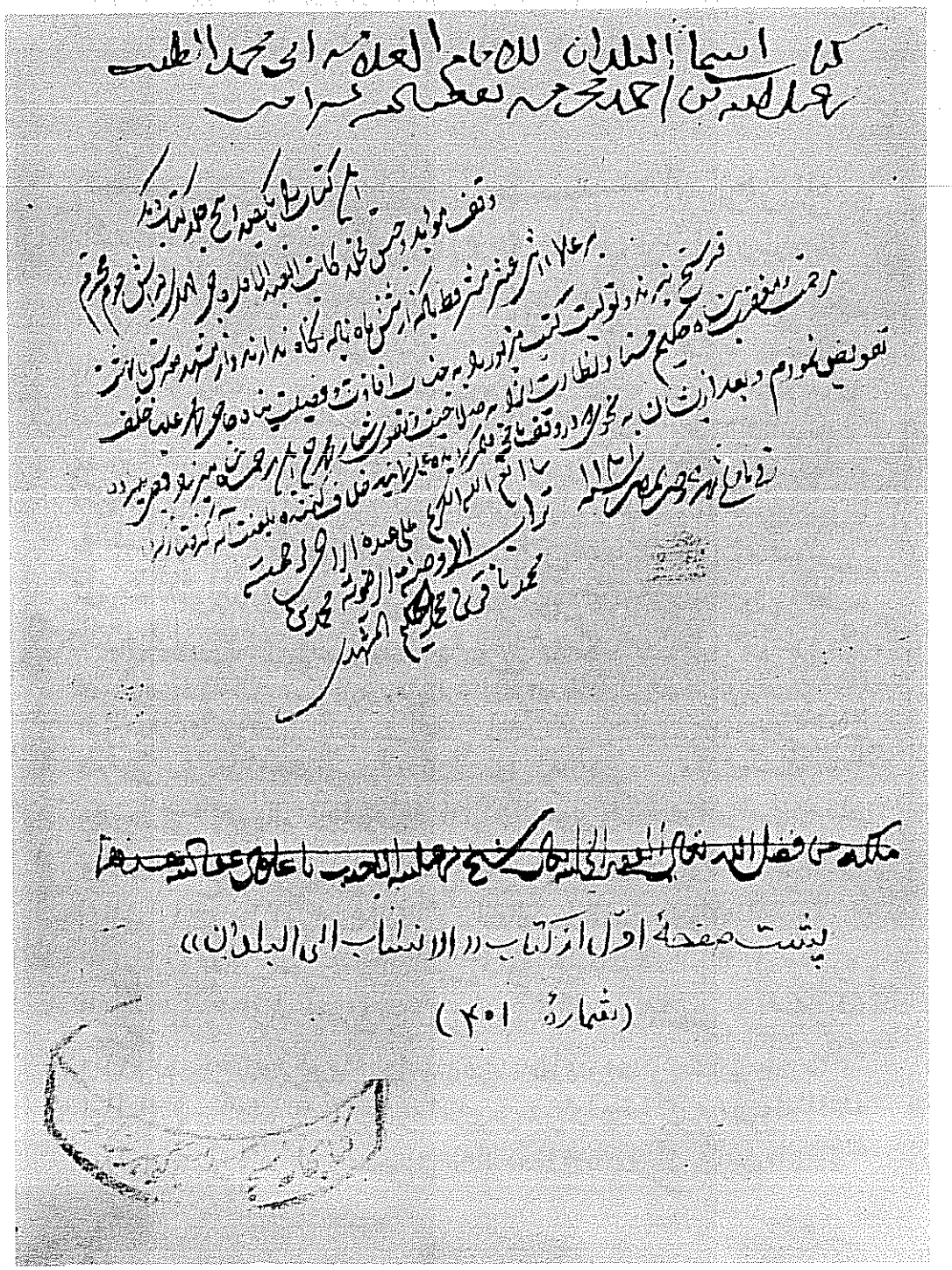

نکته‌ی فضل الله تعالی الی آخره علیه الجب ما علی عاتقه

پشت صفحه اول از کتاب «الانتساب الی البلدان»

(شماره ۴۰۱)

صفحهٔ اول از کتاب «الانساب الی البلدان»

(تقطیع ۱-۲)

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین حمدا یوافی تحمیده ویکافی مزیده ونشکره علی ما اولاه واسداه من جمیل
الخلعه وجزیل افضاله واشهد ان لا الٰه الا الله وحده لا شریک له واشهد ان محمدا عبده ورسوله وحبیبه
ونبیه المصطفی من خیرته صلی الله وسلم علیه وعلی سائر الانبیاء وجمیع المرسلین وآله الکرام وصحبه
واتباعهم الی یوم الدین

وبعد فهذا کتاب جمعته لنفسی ولمن سیوفقه الله تعالی ویسر له
له أن وقفت علی کتاب فی الانساب الی البلدان ولا انا وقفت علی کتاب فی الانساب الی البلدان ولم
اقف فیه علی کتاب مخصوص انی وقفت علی مسوده للقاضی سعود بن سعد بن احمد بن سعود الانصاری
ذکر فیها جمله من البلدان مقتصرا علی ذکر البلد وضبطها وبعض من ینسب الیها من العلماء والرؤساء المشهورین وربما یقع له
وصل فیه الی حرف الباء ثم ذکر بعد ذلک فی حروف متفرقه من کل حرف بلدا او بلدین فهممت لما رأیته
فقدت النسخه المذکوره مده طویله وکم افتقرها فی مدد متطاوله فلما وقعت لی هذه النسخه
والتبیین جمعت ذلک علی ما وجدته فی تلک النسخه وسمیته تاج الدین لما کان نسخه ناقصه بل اخل منه
بعض ذلک من طبقه التاج السبکی الکبری ومن تاریخ الفاسی ومن تاریخ الخزرجی وغیر ذلک فرأیت ذلک
قلیل الجدوی والنفع فصممت علی ان اذکر البلده من ینسب الیها من المحدثین المشهورین وغیرهم ممن یحتاج
قاری الحدیث وطالب الفقه الی معرفه ذلک وان کان ثم من یذکر نسبه لنسب الی تلک البلده
وهو منسوب الی غیرها اما بلده اخری قبله او بلد نشئه وعمر فیها او کتب عنه فلفظا واختلف
وضعا الشیخ الحافظ شمس الدین الذهبی وکتابه تبصره المنتبه بتحریر المشتبه للحافظ
ابی الفضل ابن حجر واکثر اعتمادی علی الثانی لالتزامه الضبط باللفظ فخلاف ولکفایته التی یضبط
القلم وقد اخل به الشیخون مع ان النسخه التی وقفت علیها من الکتابین المذکورین کثیره
السقم والتحریف الی ان جهدی فی تحقیق ذلک من کتب اللغه کالقاموس للمجد الشیرازی
وتکمله الصحاح للامام الصغانی فما نقلته عن احد نقطه او عن الی العلاء الفرضی او ابن ماکولا
او الخطیب فمن الکتابین المذکورین وما نقلته من غیر الکتابین المذکورین عزوته الی قائله
ثم طفرت بمسوده القاضی سعود رحمه الله فنقلت منها اشیاء لکن ذکرتها وما نقلته عنه
عزوته الیه

الهاتر واوساكنه ثم دال مهملة عرف بذلك ابو محمد بن السمح صاحب المحاملي
عرف بذلك لانه كان يسكن درب اليهود ببغداد وكذا احمد بن محمد بن عبد
الكريم الجرجاني اليهودي من باب اليهودي واما ابو المهاجر دينار بن عبد الله
النهودي فبنون وذال معجمة المراي احد امراء المغرب ليعقوبه رضي الله عنه
قتل سنة ثلاث وستين من الهجرة ثم حرف الياء وتمامه ثم الكتاب بحمد الله
وحسن توفيقه وتسأل الله الكريم رب العرش العظيم ان يجعله خالصا
لوجهه بمنه وكرمه امين امين وكان الفراغ من تمامه
يوم الاحد قبل العصر عشرين خلت من شهر ربيع الاول من سنة خمس
وتسعين وتسعمائة من الهجرة النبوية على صاحبها افضل الصلاة والتسليم
وكتب برسم سيدنا ومولانا وبركتنا المجلس السيد السند العلامة
سمح الاسلام قدوة الانام ابي محمد سمح بن عبد الله
الاحدب باعلوي ادام الله النفع به للمسلمين امين
نجط العبد الفقير الى كرم الله تعالى سعد بن محمد الفصلي
عفى الله عنهما امين

٢٠١

صفحة آخر الكتاب « الانساب الى البلدان »
(تتمة ٢٠١)

صفحهٔ اول از کتاب رستمرة المحمدیه
(شماره ۲۱۷)

هو الله تعالی

هذا الکتاب المسمّی بسبحة المحمدیة

بسم الله الرحمن الرحیم

بنام خداوند بخشنده مهربان

فی ذکر اسامی اباء النبی

در ذکر اسمهای پدران پیغمبر

الامی

آخر افا كان وجه العذر ليس بين فان اطراح العذر خير من العذر

آخر وأوبة مستأنف بعزم راجع الى اهله من أعظم الحدثان الى آخر

آخر افا الغيث وفى الارض واجبة حقا وزادان الغيث للارض ظالم

آخر اذا مرّ بى يوما ولم اتخذ يدا ولم استفد علما فما هو من عمرى

آخر انا كالورد فيه راحة فوق ما فيه لآخرين ذكاء

آخر انا فى ضحة السحاب واظن ان هذه الوضعة فى السحاب

آخر واذا الدر زان حسن وجوه كان للدر حسن وتهلل وبهاء

على حروف الباء

وبنا نورعيم وانكر عرفة ان المعارف فى اهل النهى فطر

آخر ابدأ بنفسك فانهها عن غيها فاذا انتهت عنه فانت حكيم

آخر بادر فان الزمان عزّ من قبل ان يقطن الزمان

آخر بث الهوان والمنع فى كلتيهما لكل ما ستدفره هو مجهود

آخر بذا قضت الايام ما بين اهلها مصائب قوم عند قوم فوائد

على حروف التاء

تمتع من شميم عرار نجد فما بعد العشية من عرار

آخر تخلى بكل بلد ان حللت بها اهلا باهل وجيرانا بجيران

آخر ترى الرجل النحيف وتزدريه وفى اثوابه اسد هزبر

ويعجبك الطريف فتبتليه ويخلف ظنك الرجل الطريف

آخر تيمم طرقا للورى هى من القطا ولو سلكت طرق المكارم ضلت

على حروف الثاء

الثوب يبلى ثم يشرى غيره والعرض ليس له اذا ما انخرق مثوب

مأخوذ از كتاب «الفصول المائة فى المواعظ المرصعة»

(شماره ۲۲۳)

بسم الله الرحمن الرحیم

فهرست دفاتر مکارم وجود وطغرای اوراق هستی ربود بنام حضرت ملک العرش ومالک الملوکی لایق است که اوراق سموات سبع را بزنا جه روایت قسمت مواهب وکرم اوست وقدرت کاملهٔ اش باقتضاء حکمت بالغه از دایرهٔ کاف ونون عالم سفلی وعلوی برون آورده وکسوت ولباس هستی بر قامت معدومات قابل وجود وهستی از ذرات مکنونات از علویات وسفلیات از جواهر واعراض ومادیات ومجردات پوشانیده والفلک را بوجود سیارات وثوابت از انجم وکواکب زینت داده وسال وماه را بگردش بین اغظمین اعنی سلطان روز وشب بحرکت طبیعی ایشان در برج دوازده گانه جهت انتظام نظام امر معاش بنی نوع انسان تعیین فرموده تا در روز بفراغت واسوده گی اسایش وزندگانی ودر شب در فراش استراحت راحت نمایند جل جلاله وعم نواله بزه برمانه وعلی سلطان وصلات صلوات زاکیات نامیات غیر متناهیات بر روان افتاب برج رسالت وشمس فلک نبوت وسعادت که اختتام کارخانه ایام وروزگار واتصال لیلا ونهارا از مهر نبوت سعادت رقم اوست ثبت کرنبودی ذات پاکش افرینش را سبب تا ابد حیران بودی آدم غریب وبر خلفاء اشرور

صفحهٔ اول از رسالهٔ (معرفة الزوال والقبلة)

(بشمارهٔ ۲۲۷)

که بنا به بروج اثنا عشریه برای سیر سیارات امامت وخلافت **اما بعد** چنین سرآید الکن تراب باب ابوتراب
ولد شیئی بحث چون سراب در منظر اولی الالباب الذین میزوا القشور عن اللباب اسیر فانی وعبید جانی و
مکفل علیه بحسب الامال والامانی محمد یوسف عاصی که این وجیزه ایست در تحقیق حقیقت بحقیقت بشتابد زوال
وقبله برای ارباب حاجات بالتماس زمره لئه محصلین وطلاب لزاین قصیر البضاع وقاصر الذراع هرچند این آنس
بهولاه وآلیس عن سواه خودی در خود نمی دیدم ناخور را در عداد مرتکبین این شغل اعداد نمایم واز این طایفه
شمارم وبنودم در استباق این مضمار الا مانند راکب قصب وپاچون پیاده پیچیده شده ساق او باق ولی
بتائید وعون من منه العون والتائید شروع بمعوم واز واهب توفیق وتائید مدد میجویم وباین نزانه متزم گردیده
میگویم من من من من من علیه المنان دنامیدم این وجیزه را برساله معرفة الزوال والقبله امیدم از فضل عمیم حضرت
کریم قبول افتد ومشتمل است آن رساله بر یک مقدمه ودو مقصد **اما مقدمه** پس در بیان کشف نقاب
از وجه الفاظ مستعمله در محاورات اهل این فن واصحاب این صنعت است که بطریق سؤال وجواب ایراد کرده میشود
تسهیلا للامر وتقریبا للتناول **س** چیست معنی کره **ج** کره در عرف واصطلاح اهل میقات جسم
مدوری را گویند که خطوط مستخرجه از وسط بخارج کره در هر جهت مساوی هم باشند ووسط این جسم را مرکز وسطح خارجش را
محیط کره نامند که بعبارت اخری هرگاه یک سطح احاطه کرده باشد بر جسم بحیثیتی که در داخل او نقطه فرض توان نمود
که هر خط مستقیم که از آن نقطه بان سطح کشند همه برابر باشند آن را کره گویند وآن نقطه را مرکز وآن خطوط را
انصاف اقطار **س** ارض کرویست یا نه **ج** بلی کرویست ودر کرویه آن پنج دلیل اقامه شده است اول
میل اجسام ثقیله از هر جهت بر وبمرکز زمین است واین دلیل را ارسطو واتباع وی از ادله قطعیه در استدلال
زمین شمرده اند دوم رجعت وعود اهل سیاحت بمقام مرتحله است که بکرات دوره کره زمین را شرقا وغربا

هذا رسالة في صلوات الدين (المسماة بالصلوة)

بسم الله الرحمن الرحيم الصلوات

الحمد لله الذي جل عن مطارح ضوء الفكر جلاله وارتفع عن مواقع النظر كماله عجزت المدارك

والعقول عن ادراك كنه كمال كلمته وكلت الالسن الفصحى عن وصف جلال عظمته والصلوة

والسلام على نبي الرحمة ومجمع بحري الوحدة والكثرة انسان العين وعين الانسان

والعالم بالبينة المخصوص بالمبعوث على الانس والجان وعلى آله الملكوتيين ارباب

العقول الكاملة واصحاب البصائر النافذة وهم اولياء الرحمن والمقصود من ايجاد الاكوان

سيما ابن عمه علي امير المؤمنين وامام المتقين والكرم كانصار دهما جبرئيل وخليفة الله

في الارضين ما دام فيض الله فايضا والمستفيض باقيا اما بعد فيقول

العبد الجاني الفاني حسنات وخادم العلماء والشريعة ابو الحسن ابن محمد الحسيني الشيرواني

انه بعد قفوله من خراسان ورجوعه من زيارة سيدي ومولاي امام الانس

والجان خازن الائمة عليه وعلى آبائه وابنائه آلاف الثناء والتحية بمعاودة الى وطنه شيروان

لم يزل احن شوقه الى تلك المعاهد وربوعها وعوده الى تلك المعالم طموسا ورسوما فما جاء الله بار

صفحه اول از رساله در شرح الصلوة

(شماره ۱۲۸۲)

هذا هو الوفق
هذا رسالة المسمى ببرهان النبوة
بسم الله الرحمن الرحيم

١

الحمد لله الذي ارسل الرسول بالرسالة وجعله هاديا للخلايق بالمعجزات الباهرة والبراهين القاطعة
والصلوة والسلام على اشرف طبقات الانبيا محمد وعلى وصيه احمد الاولين علي
الذي نصبه ونص عليه بالنص الجلي به كملت دايرة الولاية وبالله اتشبث سلسلة العصمة
والامامة اما بعد فيقول افتقر خلق الله واحوجهم الى كرامة رب العالمين
محمد المدعو بابي الحسن ابن محمد الحسيني الشيرازي انه قد سئل بعض اخواني المومنين
ان اكتب رسالة موجزة في اثبات النبوة الخاصة وسميتها ببرهان النبوة متحفا
تلك الخدمة الجليلة لسيد الرسول صاحب الفضل والكمال واشرف الاجلال
مجمع الاماجد والاماثل صاحب المناصب العالية في الدولة الفاخرة المنصور من
طرف الله ولة العلية المظفرية السيد بير محمد خان صانه الله عن الحدثان
الملقب بنظام الملك صاحبقران السلطان ابن السلطان مظفر الدين شاه قاجار

۳۶۷ صلاة الشيطان وكلما ارتفعت شمس النبوة ينقص ظل صلاة الشيطان حتى وصلت الى قائم
النبوة فرؤسهم بمنزلة وسط السماء وحينئذ بمنزلة خط الاستواء فينعدم ظل صلاة الشيطان وحقه
وفي حق اوصيائه فلاجل انعدام صلاة الشيطان لم يصدر عنهم وعن اوصيائه ذنب حتى يحتاج
على التمسك الاول كما صدر من جميع الانبياء والاولياء اما بقاء عليه ص وعلى التمسك الاول
في حقهم سلام الله عليهم ولاجل ما ذكرنا كان عدم ظل جسده ص من خواصه فيكون جسده
لروحه وظاهره مطابق لباطنه واذا عرفت ما ذكرناه فاعلم ان عدد الانبياء
مائة واربعة وعشرون الفا منهم ثلثمائة وثلثة عشر مرسلا ومنهم ستمائة من بني اسرائيل
اولهم موسى ع وآخرهم عيسى ع وورد في الخبر ان النبي من بني اسرائيل اربعة الف والولي
من الانبياء خمسة نوح ع وابراهيم ع وموسى ع وعيسى ع ومحمد ص ودرجاتهم خمسة بواطارهم ستة كما
ذكرناهم واغتنم ولا تكن من الغافلين فقد فرغت من تسويد هذه الاوراق
في عشرين من شهر شعبان من شهور سنة تسعة عشر وثلثمائة بعد الالف ١٣١٩
من الهجرة النبوية والتمس من الاخوان في الطريق الاصلاح بقدر الامكان من الخطاء والنسيان
لابن المؤلف المرحوم في مأة التاريخ لوفات ابيه المرحوم

سرور اهل عمائم شمع وجمع انجمن ، صاحب علم و هنر الحاج ميرزا ابوالحسن
در هزار سيصد بست و دو هجرت كرد نو ، مهر را در شير منزل ماه را جوزا وطن
بست و چارم از جمادي اول اندر پير روز ، روز يكشنبه بحكم كردكار ذوالمنن
مرغ روحش كان اهانت اسلاف قدر بود ، خواست از بهتا آرامي دار محزن

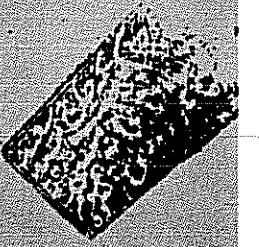

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله وصلی الله علی محمد وآله اجمعین الطاهرین اما بعد این کتابی موسوم است بمیزان الادب فی قواعد الفاظ عرب که حفظ و رعایت آن بر هر ادیب عربی لازم است و برای کسی که تعلم عرب کند بمنزله کلید است بر علوم که کتابها و جمیع علوم بلفظ عرب است پس طالب عربی محتاج بدانستن معانی الفاظ عربیه است این کتاب در حقیقت منتخب از قاموس است که معانی الفاظ عربیه متداوله را بایات فرانسیه در ضمن اشباه و نظایر ذکر میشود و مشتمل بر دو مبحث است اول در مشترکات الفاظ عرب و برخی از قواعد مبحث دوم در شرح شواهد سیوطی است فاتحه اگر اسم موضوع باشد از برای ذات که صفت در او معتبر نباشد را و اسم ذات اسم عین و اسم جامد و اسم جنس اعیانی گویند مثل زید و فرس و رجل و عنب و اگر موضوع باشد از برای معنائی قائم بغیر یعنی همان وصف تنها بدون ملاحظه ذات مثل زدن و کشتن و رفتن و آمدن و خوردن و خوابیدن او را اسم معنی و مصدر و اسم حدث و مبدء و اسم جنس معانی گویند مثل ضرب و قتل و ذهاب و ایاب و مجی و اکل و نوم و اگر موضوع باشد از برای ذات متلبس بصفتی که ذات و صفت در او مقصود باشد او را صفت و مشتق گویند مثل اسم فاعل و اسم مفعول و صفت مشبهه و اسم تفضیل و مصدر و اسم

مقوم تیست کنند، فصل مقوم بیاورند مقاومت برابری قوم ایستادن و سر پا بودن استقامت محکم بودن و تیغ
عرض کشور عرض و سانتیم متعدی بیکی لازم میشود عوارض معنی سانح و سوانح و عرض کشور بمعنی ظاهر ساختن و اشکار
و هویدا نمودن متعدی بنفس میشود مانند عرضنا الامانة علی السموات والارض ثم عرضهم علی الملائکة و دیگر امثلة عرض
دو بکردانیدن تعریض کوشیدن معارضه مقابله نمودن اعتراض عیب و نقص جستن و خرده گرفتن شعر و معنی متاع و کالا مقابل نقد
و منصوص مزای بداهه و دانیز نقد شمرده اند و در قدیم ارتجال یاد امده و شدکردن اداد یوید اداده فصل کردن دد
کفتل استکوا مهلم دیدا تصغیر دد بضم است الاد یاد الامهال و انا القوم کوکبها پیش از دد بجهة تعیین زمین
باب دعلف ورود کبجهة امدن ایلات و اردو منزل معین کند **قفیه** قاعدة در بیان ابیات و اشعار
اینستکه در شعر عربی جدا کانه جمیع جهات و قواعد عربیت کرد ایرد و شعر عربی استاشاده و بیان
شود اکنون چند و اشعار سابقه کرد شت ارشاد پس ذکر نمودن قواعد جاریه در شعر نکراد
خوانده میشود و بر اکرد در شعر فرمانروا باید اجواء قواعد شود بلی ذکر نمودن
مبنی بر اعتماد بر ما سبق است کمة الکتاب بید اقل الخلق
والطلاب ابن العبد الباقی علی الحسینی
الیچینی فی شهر ذوالحجة
سنه ۱۳۲۱ھ

صفحه آخر از باب اول از کتاب «میزان الادب»
(شماره ۴۳۶)

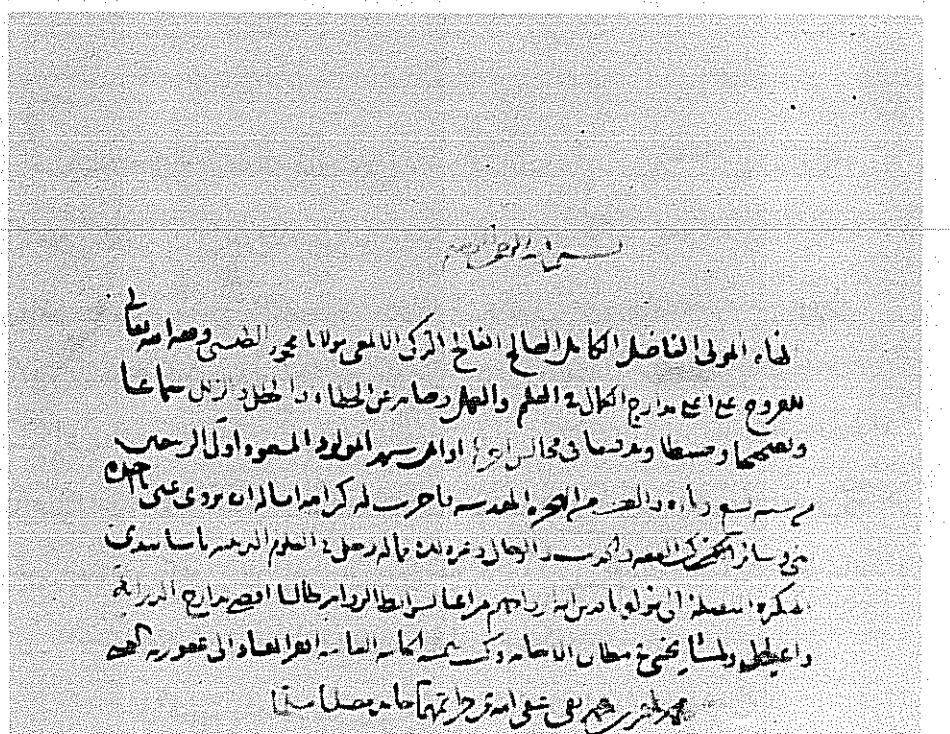

اجازهٔ محمد باقر بن محمد تقی به محمود طبسی

(شمارهٔ ۴۳۸)

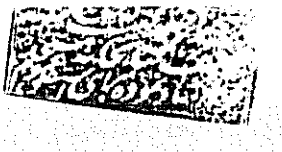

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله الذي هدينا بنوره الى شرايع الاسلام واوضح لنا بتوفيقه مسالك الاوهام ومدارك الاحكام والصلوة والسلام على اشرف الانبياء محمد واوصيائه الطاهرين الذين هم معالم الحلال والحرام كتاب الرهن من معتمد الانام تاليف العبد الراجي عفو ربه الخالق محمد رحيم الدين عفي عنه وعن والديه وعن جميع المؤمنين في شرح شرايع الاسلام نصف شيخ الانام العلم العلام الاعلم الاسلام نجم الدين ابي القاسم جعفر بن الشيخ سعيد الدين الحلي المعروف بالمحقق قدس سره والظاهر ان يقال في الفصل الاول في الرهن وهو لغة الثبات والدوام وفي عرف الفقهاء كما عن مجمع البحرين انه وثيقة لدين المرتهن تتعلق باخوذ من رهن بمعنى حبس كما قالوا تمر بالكبث رهينة اي محبوسة بها كثيرة من حبث ان الرهن يقتضي حبس العين من اكلها ليستوفي الدين والوثيقة بفعيلة بمعنى المفعول نظرا الى ان الرهن موثوق به واللام في الدين لتعليل او الاجل والتحقيق ان الرهن بان على معناه اللغوي وبان اعتبرت فيه الوثيقة شرعا شارط فالمراد من رهن العين حبسها والمجاسها بالعقد وعبر الحلي بانه جعل العين وثيقة والاولى التعبير بانه حبس الوثيقة كما في قوله ان عقد شرع للاستيثاق على الدين وقد يقوى كون الرهن موضوعا عن العين المرهونة لو لم تقتض اضافة العقد في العبارة فكانه قال كل عقد الرهن جزء ماهيته نفس الوثيقة التي هي معنى اسمي له خارج عن نحو العقود كما ان يجعل الرهن مصدرا بمعنى المفعول ويقوى مثل هذا الكلام في اغلب اسامي كتب الفقه فانها في الاغلب يضيفونها الى العاملة الحديثة المصدرية وقد يضيفونها الى اسماء الاعيان كما في كتاب الوديعة والعارية بوجه وقد يسقطون لفظ اسم جامد باستثناء جعلي ويضيفون الكتاب اليه كما في كتاب الطهارة المستفيدة من الطهر الذي هو اسم جامد وهذا من قبيل قولهم ترجل المرءة اذا اظهرتها امارات الرجولية وقد يضيفون الكتاب الى اسم المصدر في كتاب الطلاق والفراق وتعبيرنا بازالة القيد الخاص ثم ان الظاهر كون رهن وارهن بمعنى وعلى هذا فالاولى زائدة لتعديتهما معا الى مفعول واحد والكثير سماع ارهن كما عن صحيح البابع لا رتع لكم حولي بنده وزه كما عن الحلي فلاحظ موارد الاستعمالات في الخبر عنهما والتحقيق انه من باب المشترك اللفظي لاستعمالهما في معنى الثبوت والاثبات والجامع بينهما والعلاقة ظاهرة واما ان ارهن اخوذ من رهن اللازم وقد تعدى رهن بمفعولين كما في رهنك الدار وليس بمعنى المتعدي بمفعول واحد والا لكان تعديته الى الثاني بالصلة كما في رهنت اليك او عندك الدار وذلك كما في العارية كرر دائم حائرا واثارة كرر كذا روم تر افتصر وهذا باب تابع فيه بعتك الدار وهبتك المال كما في بعت لك الدار وهبت لك المال وانما هو لتضمين معنى الاعطاء ففي رهنك الدار اعطيتكها رهنا كما ان في بعتكها اعطيتكها وجعلتها لك مالا ومن هنا يفسر المرتهن باخذ الرهن وكيفية العمل بارتهنت ونحوه ومن هذا القبيل اودعتك

مع ان الرهن لمحض حقه فاذا انتفاء انتفى عنه بغير سببه ولكن حلف الراهن على نفي دعوى الاخر الذي يدعيه المرتهن وخرجا عن الرهن في ظاهر الشرع لكن عن الارشاد انهما يتحالفان والعقد مع عدم اراءة من الانكار للفسخ ومع اراءة من الفسخ لا يفسخ بخصوصه كما لو كان ما اختلفا في رضاه شرطا في بيع فانه راجع الى الاختلاف في الثمن فيتحالفان فيه كيفية الشرط ويسقط البائع حق فسخ عقد البيع لعدم سلامة الشرط الذي انفقا عليه في الجملة لما مر في ان الرهن حق هو الموثق لشرطه فلا يفسخ بجحوه الاحتمال واذا لم يكن له الفسخ لم يترجح عليه اليمين حكما كما جزم به في عدة جزء استقرب تقديم قول الراهن بيمينه ولا بد من التتمة التاسعة لو كان له رهنان احدهما برهن دون الاخر فدفع الراهن اليه مالا واختلفا فيما عين ذي الرهن او دفع فالقول قول الدافع لانه اعرف بنيته التي لا تعلم الا من قبله فلو اراد في الرهن اقراره بكر بيمينه فان الظاهر ترجح جانب الراهن اليمين وكذا لو دفع في ذلك لتمام فرسته ترجح جانبه لما ذكر ولو اعترف الدافع بعدم نية الدفع عن احدهما فيحتمل قويا تصديق الدافع بلا مرجح واحتمل بعض المتاخرين قياما التخيير فيطرح من رهن الى رهن لعدم انصراف الفعل المشترك الى احد الامرين فيتساويان ويبقى بعد التعيين الكفت ثبوت الحق في احد الرهنين من حين الدفع وهذا وجه ثالث وهو لزوم الرجوع الى القرعة ولو اقرع لزم حيث يجوز له ذلك وحكم عليه مراعاة مصلحة المتاخرين مع احتمال عدمه فيرجح البينة بالسبق ويقدم الحاكم من الماضي كان الاشارة بينة ولو حرر الحاكم على الدافع انكل اعتبارية ولو اختلفا في رد الرهن فالقول قول الراهن مع يمينه اذ الاصل لزوم الرهن بيمينه ويكون المرتهن امينا اعم من لزوم تصديقه بيمينه والحاصل في الوجه لم يعد كون النفي هنا كالاثبات فيكون هنا كالبينة عليه ولكن هذا آخر الكلام في كتاب الرهن وان اطنب القول فيه جماعة من الاساطين تذكرة منا لهم فان ما حاولنا حرره ما سطرنا علم الحاكم فيه تعالى انهم اجمع والله العالم والوفق والمؤيد والمسدد والحمد لله اولا واخرا وظاهرا وباطنا وقع الفراغ من كتاب المتاجر

صفحة آخر كتاب رهن ((مستمل الانام)) بخط مؤلفه

(شماره ٢٣٨)

نمونه‌ای از کتاب «انوار الفقاهه» کاشف الغطاء

(شماره ۴۲۱)

بسم الله الرحمن الرحیم

[illegible] وهو بها فی الجملة من ضروریات الدین فستعلمها کما نزل ولم یشتبه فی حقیقتها مسموعة وتارکها من اهل الکبائر والواجب منها معلوم والترتیب الکلام فی وجوب بعض منها کالجملة فی النیة والخصوص وسیجیئ الکلام انشاء الله تعالی فیما یتلو الکلام وهی عود الاعمال واحسن ما یتقرب به العبد الی حضرة ذی الجلال هی الصلوة انها اذا قبلت قبل ما سواها واذا ردت رد ما سواها وقد اشتملت علی فنون العبودیة والابتهال وجوت جمیع طرق الخضوع والتذلل والسؤال وهی ذات الماهیات المخترعة والهیئات المترتبة المستتبعة لغایة المسمی معروفة اللفظ مجهولة الکنه موضوعة للمقید الصحیح الموضوع لدی حملة الاسم مدانا لمعنی تعهد وجوده ما علی ان التقیید داخل فی الوضع والقید خارج عن الموضوع له فلم یقع البیع العقول والفعلی بیان مجملها فاظهار مفصلها لاختلاف الاجناس واضطراب الاعلی وبعد الاتیان بها الا بتهاد لا یجوز فیها اجراء الاصول لانقطاعها باشتغال الذمة بها وعدم انصراف اطلاقها الی ما یشق اشتغال الذمة به وکل المکلف طریق الوصول الیه فعلی یقین الوصول بالیقین الاحتیاط والاخذ بالشکوک فی شرطیة وجزئیة والترک للشکوک فی مانعیة وناقضیة لما لم یرد الی الحس والجمع المتقید عقله وشرعا الغیر قابلین للتخصیص کالاخذ بالشکوک التی معتبرة والاوهام البعیدة والخیالات التی سدیدة وفیها المندوب وهو کیس وحکمه کالاجماع حکم الواجب وکل شرط فی طبیعتها او شرط فی الواجب منها عدم القطع بترتیب علی فقدها لاجماع

نمونه‌ای از کتاب «الوسائل الی الفضائل» تألیف سید مجاهد

(تألیف ۱۰۶۱)

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله الطیبین الطاهرین وبعد فلما ذهب الاکثرون الی وقوع الاشتراک فی اللغة بحکی عن بعض القول بوجوب وقوعه بعض ارتکب بحکم المصلحة العامة ان یکون فی اللفظ الفاظ مشترکة خلافا للمحکی عن تغلب والابهری والبلخی فی انه محال لوقوع عقلا وعن بعض تجویزه عقلا ومنعه وقوعا والحق الاول للقطع عن اللغة قال شیخ الطائفة فی التعلیق مقام تقسیم الالفاظ المفیدة والضرب الثانی یفید معانی مختلفة وهو وضع الاسماء المشترکة نحو قولنا قروء وعین وفی الناس من رفع ذلک وقال لیس فی اللغة لفظ واحد لمعنیین مختلفین وهذا خلاف ما لا یلتفت الیه لان الظاهر من مذهب اهل اللغة خلافه وقال المحقق فی المعارج واستقرا اللغة یحققه وقال العلامة فی نهایته انه مذهب المحققین والمخالف شاذ وقال فی المعالم الحق ان الاشتراک واقع فی اللغة وقد احاله شرذمة وهو ضعیف لا یلتفت الیه وقال البعض لنا اطباق اهل اللغة علی ان القرء للطهر والحیض معا علی البدل مع تغایرهما جمیع وهو معنی الاشتراک وقال الفیومی فی المصباح یقع الاشتراک علی اشیاء مختلفة فمنها الباصرة وعین الماء وعین الشمس والعین الجاریة والعین الطلیعة وعین الابل وقال ایضا الجون یطلق علی الابیض والاسود وقال ایضا ایضا الجمان جمع قلة وجمع کثرة فجمع القلة قیل فتحة بنیته جمعت اربعة منها فرقوا بینهما فقالوا فاعل وافعال وافعلة وفعلة لان فاعلا وبابه جماعة لان جمع السلامة کثرة لان فاعلا وفعلا مشترک بین القلیل وهذا صحیح حیث السماع لان قال ابن الحاجب جمعا السلامة مشترکان بین القلیل والکثیر ویؤید هذا القول قوله ۳۰ واذکروا الله فی ایام معدودات الایام التشریق وهی قلیلة وقال کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون ایاما معدودات فهذا کثیر قال ان قال ابن الحاجب کلما کان الاسم ثلاثیا وله صیغة الجمع فاما ان کان زیدا علی الثلاثة کفلوس وارهم وذنانیر او لم یزد کرجل وفرس وکتاب وعنق فجمعه مشترک بین القلیل والکثیر لان صیغة قد استعملت فی الجمعین استعمال واحدا والاصل عدم

الحقیقة

این رساله ایست که احسن تخمین نسخه ای آن متعلق
بوسف سنبلی علیه العلوم والسلام است و این حقیر در
وی مکنونها است که مثیل در هیچ یک از سایر کتب علم
احوال موسی ما نیست

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الحکیم الکریم العلی العظیم والصلوة والسلام علی النبی المصطفی والولی المرتضی
وعترتهما اصحاب التسلیم والرضاء اما بعد چون در اصطلاح درد کشان مصطبه
توحید و جرعه نوشان عالم تجرید بباب الباطل و باب الولایه و باب الله آمده و باب
الله سنجام از نشأت علویه بفضیلیه الف است و چون در اصل کلام مجید قدیم کردم در سر سطر
الف و جلوه گر دیدم چون بکاچی دل نظر کردم دیدم نوشته الف در مکتب دل نشستم الف
دگر آمدم جز الف حرف ناکام از غیب بدلم در پیچید و آمد و قصر کهود ابنیه جهان عالم الف
در آفتیم که هزار آن الف بر صحیفه رخسار های خود سطر در سطر کشیده و با قلم
الف زلف لوح صفحه صورت در تخته خانه نوشته یعنی آنان علوی منم و الهیات
صفی در تخت من است منم معصوم و اوزان است و همانا که آسمانی است و نیچه آن نقطه
که هزار آن خط از دو وجه آمد و از هر خط هزار آن سطح و از هر سطح هزار آن صفحه

صفحهٔ اول از تفسیر سورهٔ یوسف به خط مؤلف و از هر صفحه

(شمارهٔ ۴۶۲)

واطراف بدن تا بمثابه فراگرفته اند و در بعضی احادیث کلمه باشد بکسر کاف بجای اکلیل
و معنی آن عرب بهمین مضمون میباشد چون اکلیل پرده میباشد که در اطراف
شخص میباشد و نزدیک پشه داخل میشود بنابراین بحیطه بر عطف تفسیری میشود و گویا
بنا مقصود از ذکر دو عدم که فرمودند لا یواکله این باشد که غذای روح مثل غذای بدن نیست
بلکه غذای او از جنس دیگر است که علم و معرفت و امثال اینها باشد و چنانچه
بدن بسبب نرسیدن غذای او فاسد و تباه میشود روح بدن بسبب فقد علم از او نیز
فاسد میشود چنانچه در حدیث لقمان که وصیت فرمود فرزند خود را که با علما
مجالست نما الا ان الله یحیی القلب بنور الحکمة کما ینبت الارض بوابل السماء و
همچنین کلیدین از علما فرموده اند العلم الروح الروح دنور النور وجوه القلوب و
الجوهة الدائمة التی لا یمکن دخولها و انقطاعها ابدا و از حضرت رسالت پناه
که حضرت امیرالمومنین مرفوعا فرمودند قوت الاجساد الطعام و قوت الارواح الاطعام
و در کتاب سراج المنهجدین از تحفة الابرار روایت نموده ام که حضرت عیسی که معجزه او آن بود
که بقدرت الهی جل شانه مرده را زنده میشود بعضی از کفار در مقام انکار و یا از روی ابرار
عرض نمودند که تو زنده میکنی اموات را که نا زده مرده اند شاید بنا بر اشخاص مرده باشد یعنی این
اشخاص که محل باشد زنده نما از برای ما اشخاص را که در زمانه ما بفوت سلده اند از فرقه
فرمودند که شما اخبار نمایید اموات سابق هر کدام را خواسته باشید عرض نمایید که زنده کند
از برای ما سام پسر نوح را حضرت عیسی تشریف بردند بر سر قبر سام و دعا کردند سام از جا برخاست و در

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

الحمد لله الجبار القهار الغفور الستار الذی لا یحصی نعمه ولا یحیط بکنه عظمته ولا یدرک بالعقول جلاله ولا یبلغ بالاوهام کماله ولا یقاس بالناس ذاته ولا یشبه بالخلق صفاته ولا یحد بالاقطار سلطانه ولا یحجب عن الابصار شأنه ولا یحیط بالاذهان برهانه ولا یحصر بالعدد ملکه ولا یقطع بالزمان ابده ولا یحول بالاعوان امره ولا یرد بالاضداد قضاؤه ولا یغلب بالاعداد سلطانه ولا یکابر بالقوی ارادته ولا یعاند بالحیل مشیته ولا یمانع بالاسباب قدرته ولا یحتجب بالظلم رحمته ولا یحجر بالاستکراه حکمته ولا یحد بالاوقات دیمومته ولا یحتاج الی الاعوان ربوبیته ولا یستعان بالاشیاء علی الاشیاء عزته ولا یحتاج الی الاسباب صنعته ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء قدرته ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء علمه ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء حکمته ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء ارادته ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء مشیته ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء ابده ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء ازله ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء ملکه ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء سلطانه ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء امره ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء قضاؤه ولا یحتاج الی الاشیاء علی الاشیاء سلطانه

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه وعلى آله الطاهرين كتاب الصلوة الظاهر ان اضافة الكتاب الى الصلوة اضافة الشيء الى جزئه باعتبار تقدير مضاف بعبارة اخرى شيء من ابواب الصلوة واعلم ان اللغة بمعنى الدعاء والرحمة والاستغفار والثناء والتعظيم وشرعا تطلق بالاشتراك على الامور الاربعة المعلومة وعلى مجموعها وعلى مجاز او مشترك لفظي او معنوي وعلى تقدير الاشتراك المعنوي فلعل يكون الجامع بينها هو المناسبة والمشابهة الحاصلة بالوضع او الاصطلاح المخترعة وقيل انه المشتركة التكبيرية الانتقالية المفتتحة بالتحريمة المختتمة بالتسليمة وقيل انه مجموع الاركان المخصوصة المعهودة شرعا فيدخل فيها صلوة الاموات وقيل انها الخ

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه وعلى آله الطاهرين كتاب الصلوة اعلم ان اللغة الدعاء وهو طلب الرحمة بحسب اشهر معانيها وقد يقال بمعنى الرحمة العرفية كما اسندت الى الله تعالى وقد يقال بمعنى الاستغفار كما اذا اسندت الى الملائكة فحينئذ بحسب اي اللغة يجيء بمعنى التعظيم وفسر بذا على ما صرح به وعلى كون حقيقة ومجازا او مشتركا لفظيا او معنويا وجوه صرح بتعميم الاول في التوضيح حيث قال في حواشيه على التهذيب المنطق الصلوة بمعنى الدعاء واذا اسندت الى الله تعالى يراد بها الرحمة مع زيادة تعظيم المصلى له الاخير وهو رجوع الى ما مر في العربية من الاشتراك والقدر المشترك وجعلوه من باب المجاز المرسل منها ارادة الرحمة من الدعاء والاستغفار وارادة الدعاء من الرحمة فيحتمل ان الارادة من الالفاظ لا تنافي الحقيقة والمجاز والاشتراك اللفظي والمعنوي لجواز ارادة المعنى الحقيقي والمجازي والمشترك اللفظي والمعنوي ومنها التعظيم لدعوى ان كلا من الرحمة والاستغفار والدعاء من افراد التعظيم والحق هو الاشتراك المعنوي بمناسبة الاصول لان الامر ان دار بين الاشتراك الحقيقة والمجاز والاشتراك اللفظي والمعنوي او لقلة خلاف الاصل فيه بالنسبة اليهما كما هو مذكور في الاصول ويمكن ان يكون ظاهرة في الجنس عند القليل من المسائل لانه قليل الفائدة وقد يكون ما خذ المعنى الشرعي هو الدعاء او التعظيم او غيرهما كما ذكره وجهه الاول اشتمال المعنى الشرعي على الدعاء ووجوب الاستمداد من توقيفاته لما فيه من التعظيم وقال وهو اتم بهم هذه العبادة كقولهم الدعاء الذي هو مخ العبادة وهو مجاز في التعويل مضافا الى الاخبار الدالة على ان الدعاء وجه الثالث وهو الاخذ من الثاني اما الاول فلما هو المعلوم اما الثاني فلان نفي بعض اجزاء الصلوة لبعض وبقية الكلام في هذا الاحتمال بان المناسبة الاولى انما هي بين بعض افرادها والثانية مشتركة بين كل الصلوة المركبة على اختلاف انواعها وقد تشترك العبادة المفروضة بكيفياتها المعهودة وانما حولنا الى المعهود عند عدم القرينة وعند صحة ما تدعيه لها لان الاصل في الالفاظ الحقيقة ولا غبار في هذا فالمحوج الى المعهود واما لوضوح عرفية المجملة بحيث يتصور في كل مسلم وليس فيه حقيقة لغوية لوجهين احدهما لصلاة عدم الاشتراك وثانيهما ان المشهور والمعروف قبل ورود كلام جهم عليه عدم انطلاق حد ذات هذه المعنى عندهم بل فيما تم يتصور سبق الوضعة ولذلك استشكلوا في ثبوت الحقيقة اللغوية للصلوة بالنسبة الى الافعال المخصوصة مع عدم جواز اعمال اللفظ في معانيها اللغوية وجهين قول اللغوي سيما جماعة منهم وجه الاشكال ان قول اللغوي انما يحجة اذا لم يعارضه سبب اقوى وقول اللغوي هنا انما يعارضه اجماع الفقهاء عامة وتواتر المعنى فان مبنى دعاوي الاجماع يكون

نمونه‌ای از «الصلوة» تألیف عبدالوهاب حلائی بخط مؤلف نسخهٔ شمارهٔ ۴۷۸

ومن جملة ما ذكر الوضوء للتهجد والدليل على استحبابه بمشروعيته في وجه الاول ان فعل الصلوة في اول الوقت مستحب وهو يتوقف على تقديم الوضوء ومقدمة المستحب تكون تقديم الوضوء مستحبا وهو المطلوب الثاني ما روي عن الشهيد الذكري في قولهم عليهم السلام وقر الصلوة في اول الوقت حتى يدخل الوقت ومعنى التوقير هو عدم ادراك الفضيلة فلا بد في حصول التوقير من عدم تاخير الطهارة والتوقير مستحب فالتقديم الذي كذلك الثالث قوله تعالى وسارعوا الى مغفرة من ربكم ولا ريب ان المراد بالمغفرة ليست نفسها اذ لم تكن بعد بل المراد بها المسارعة الى سبب المغفرة ولا شك ان تقديم الوضوء سبب المغفرة لعدم تعلق القدرة بها بل المراد بالمسارعة الى سبب المغفرة ولا شك ان تقديم الوضوء سبب المغفرة فالامر في المسارعة اليه يجوز فيكون مستحبا لان الامر ليس باقيا على حقيقته وهو الوجوب بقرينة الاجماع على ان المسارعة الى سبب المغفرة ليست بواجبة الرابع قوله تعالى ما مستقبل الخبات ووجه الاستدلال ان فعل الصلوة في اول الوقت خير وهو يتوقف على تقديم الوضوء فلا بد من الاتيان اليه وهو معنى الاستحباب والحق ان الدليلين الاخيرين لا يفيدان المطلوب فانهما عامان لا يفيدان موردا دون مورد بل يستحب اسباب المغفرة والاتيان لكل ما هو مغفرة وخير فكونهما من مؤيدين لما نحن بصدده لا يخفى نعم الاستحباب الاولين وانما ذكرنا هما تبعا للاصحاب ويجب التنبيه على امور الاول ان استحباب الوضوء للتهجد مختص بمن يفعل المكلف الصلوة في اول الوقت الحقيقي اعني اول الوقت لو تعمد او شمل ما اذا كان يعلم بعدم تمكنه من فعلها في اول الوقت الا انه يتوضا ليفعل الصلوة في اول اوقات الامكان وهو اول العذر وابقاء وجهان والحق عدم الاستحباب للتهجد لان العبادة خلاف الاصل يجب اقتصاره على المتيقن الثاني لا اشكال ولا ريب في استحباب ايقاع الوضوء في اول الوقت لا بد ان يتقدم فيما ثبت بالدليل ولا دليل على استحباب ايقاع الوضوء في اول الوقت الثالث لا اشكال ولا ريب في استحباب الوضوء لكل ما يشترط بالطهارة من الصلوة وغيرها فيما عداه الثاني انه لا بد في تحقق التهجد قصد ان يكون فعل الصلوة في اول الوقت فلا استحباب فيما عداه الثالث انه لا بد في تحقق التهجد قصد ان يكون فعل الصلوة في اول الوقت حتى لو اتى بالوضوء في اول الوقت وقصد فعل الصلوة في اول الوقت لكن اتى بها بعد مضي مقدار البرد والكلة او غيرهما من الموانع لم يكن متهجدا لان ادلة التهجد منصرفة عن مثله والحق عدم كونه تهجدا لان ادلة التهجد منصرفة عن كونه قاصدا للتهجد وادراك الصلوة والحق عدم كونه تهجدا لان ادلة التهجد منصرفة عن كونه قاصدا للتهجد وادراك الصلوة

تمت بعون الله الملك الوهاب على يد العبد الاقل عبد الوهاب صلاتي بخط مؤلف

تمت كتاب الطهارة تأليف عبد الوهاب صلاتي بخط مؤلف

سنة ١٣٧٨

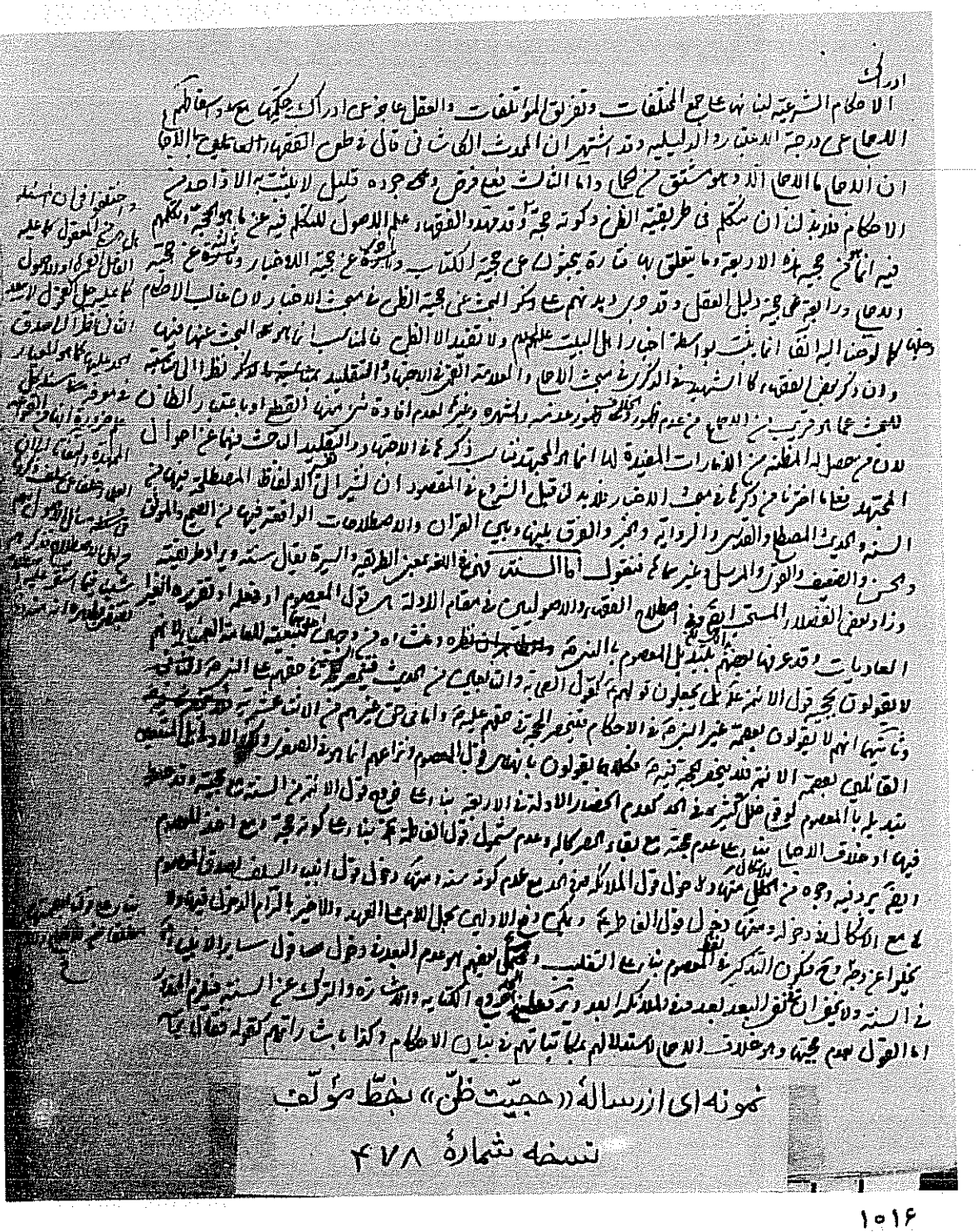

نمونه‌ای از رساله «حجیت ظن» بخط مؤلف

نسخه شماره ۴۷۸

پس آنکه زغمان بتان شد برفت و در آغوش حوران غنود
چه از فرقت هاشم نامدار سیه پوش شد عرصهٔ کارزار
دم بنغش از خون نیلوفرنگ فرو رفت پر از نفاخه رنگ
کمانکشت از هجر وی کوژ پشت بوحشت بدل کشت انس بهشت
زند سه بروز رفت از غم بتیر پس پشت افتاد همچون سپر
کمان شد عدد هجر بی سنان هدف از غم بی شد بی نشان
زهجران سر خود بخون فتاد بلاد سنان کیس و نام نکشاد
زغم میخ در چشم غفلت نشست چها را بینه با صل الفکس بست

سخنان حبیب ابن مظاهر در خراسان

بیاغاز شهنشاه دشت بلا بقول رسول و بامر خدا
بقبض حمادم مثل چو صبا از آن هر نفس فوج هر دم فزا
سزا بود از مهر چرخ آسمی در اکرام آن پیر دوشن ضمیر
کمان صبح سجاد نفرم یافت فکنند بمهراب آن بی کزاف
بیاغ بلاغت کهن عندلیب بنی را صدیق و ولی حبیب
سرفرازان زمان در عرب حبیب مظاهر بنام و نسب
پس از نوجوان هاشم مهر تاب بیاراست برش سلاح بزد
بجا آمد الی مهر تابان او درامد بمیدان هجران او
شد از وصل وی ظلمت هجر کم چه تابی بکی شب نصبح دوم
خنین زمزمهٔ الفاز کرد زمین را زمولان سرافراز کرد
زمولان این روح انشاد شد روان پیر از غم آزاد شد

نمونه‌ای از «دیوان عبرود»
نسخهٔ شمارهٔ ۴۸۰

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد وآله اجمعين اما بعد فقد قال الله تبارك وتعالى
في كتابه العزيز بسم الله الرحمن الرحيم اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم قد افلح المؤمنون الذين هم في
صلوتهم خاشعون الذين هم عن اللغو معرضون جناب حق سبحانه وتعالى در حق مومنين كه بصفتي كه ايشان را
متصف مي بايد كه باشند ميفرمايد كه مومنين يعني آنكسان كه ايمان آورده اند البته رستگار خواهند شد كه در نماز خود
فروتني و خشوع دارند و از هر چه ناشايست است اعراض كنند و از لغو و لهو و لعب دوري جويند ايمان در لغت بمعني تصديق است و در اصطلاح شرع عبارت
است از آنكه دل و زبان هر دو بر يكديگر راست باشند يعني آنچه دل بدان اعتقاد كند زبان بدان اقرار نمايد و آنچه
زبان بدان اقرار نمايد دل بدان اعتقاد كند و اين معني را بعضي از علماء چنين تعبير كرده اند كه تصديق بدل و اقرار بزبان و عمل باركان
و بعضي از علماء چنين تعبير كرده اند كه تصديق بدل و اقرار بزبان و عمل باركان و بعضي از علماء چنين تعبير كرده اند كه
تصديق بدل و اقرار بزبان و عمل باركان و

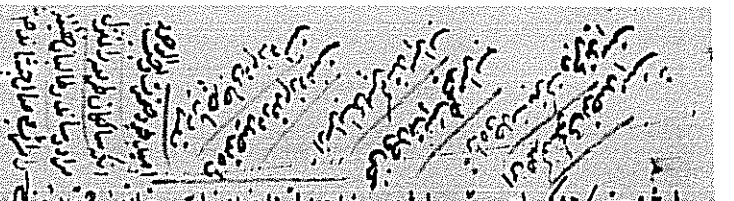

واشیا حند کہ مخلوق واجب تعم میباشند سزیہم ایا ثنا فی الاحاد و فی نفسہم حتی بینی لم
انہ الحق پس ہر صفتی از صفات در حق مخلوق مصاحب نقص و ملازم نقیصہ است و در
خالق واجب مقدس از نقصرات و منزہ از نقایص ہست و اطلاق ایشان بر واجب با عتبار
غایات کاملہ ہست نہ مبادی و نقیصہ اگرچہ در واضع لغات وضع ان صفات و اولا از برای
مخلوق نمودہ زیرا کہ در حق ایشان اسبق بعقول و افہام ہست و فہم معانی ایشان در
واجب تعم متعسر میباشد می عرف اللہ کل لسان بر دفع ہذا توہم در بیان اسماء و صفات واجب
تعالی ہست بدان و زکم اللہ تعم قلبک لعلم اسرارہ کہ صفات حق سبحانہ تعم دو قسم است
ایجابی و سلبی و ایجابیہ حالی ہست کہ بانبوت ان از برای واجب بعد از ذات فی نفسہ ہست چند
وی نفس ہست و ان نوع را صفات ذات کویند و یا از وجہی کمال ہست و از وجہی عین کمال ہست
و کاہی باشد کہ ضدش نیز کمال باشد و ان نوع را صفات فعل کویند و ہر صفات ذات
بر دو قسم ہست یکی انکہ مجرد اضافہ بغیر لحاظ ضد و دیکری انکہ مجرد اضافہ ذات بدون
اضافہ میباشد لکن مرتبہ اضافہ متاخر از مرتبہ ان صفت ہست اول مثل صفت صدق و بقاء
در واجب و قسم دوم مثل صفت علم و قدرت و سمع و بصر زیرا کہ علم مثلا عبارت
ہست از انکشاف کلیات و جزئیات اشیاء بر شخص واجب تعم و ازل لکن کل معنی فی نفسہ
و بحسب مرتبہ و لغویہ و ان انکشاف عین ذات واجب لکن اضافہ فی باشیاء
مغایر ہست بحسب تاخر اشیاء و فرق ایشان فی نفسہا چنانچہ امام علیہ السلام فرمودہ
لم یزل اللہ تعم ربنا و العلم ذاتہ و لا معلوم و السمع ذاتہ و لا مسموع و البصر ذاتہ و لا مبصر
فلما حدث الاشیاء و کان المعلوم وقع العلم علی المعلوم و السمع علی المسموع و البصر علی المبصر
و بر ہمین قیاس ہست صفت قدرت و صفات فعل نیز بر دو قسم ہست یکی انست کہ

نمونہ‌ای از رساله «مبدأ و معاد» بخط مؤلف

نسخهٔ شمارهٔ ۴۸۳

نوزده ای از «شرح فصیل» بخط مولف

نسخهٔ شمارهٔ ۴۸۳

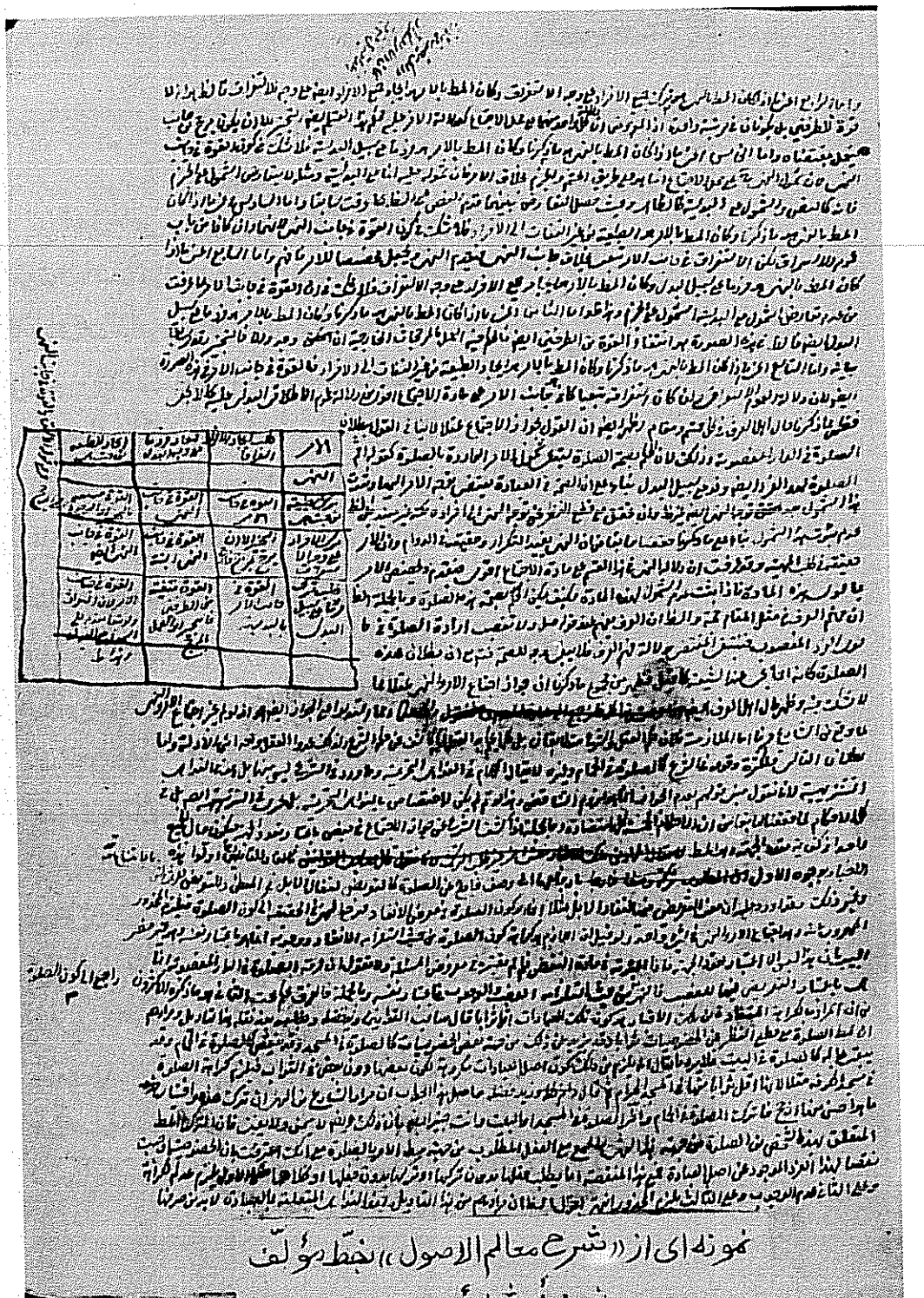

نمونه‌ای از «شرح معالم الاصول» بخط مؤلف

نسخهٔ شمارهٔ ۲۸۳

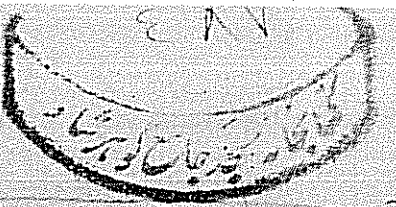

الفصل الخامس في احكام الاموات وهي خمسة الاول في الاحتضار الاحتضار مقدمة
الموت واذا نسب الى الميت فهو بصيغة المجهول يقال احتضر فلان بضم التاء وكسر الضاد
كما سيأتي عن القاموس ويحتمل بصيغة المعلوم اي قبل حضور الموت ونزوله اليه
وانما سمي الاحتضار لحضور الموت عنده قال في القاموس واحتضره بالضم اي حضره الموت
واحتمل في جملة من الكتب ان يكون ذلك لحضور الملكين عنده او الائمة خصوصا امير المؤمنين
او لحضور الموصين عنده ليشيعوه او لاحتضاره عقله والكل بعيد والاول اولى والاسناد
في المقام الاشارة الى جملة من فصول الاول في توجيه المرض والمريض مر وف في الكافي
باسناده ما يصح عن عبد الله بن سنان قال قال ان رسول الله رفع راسه الى السماء فتبسم
فقيل له يا رسول الله رايناك رفعت راسك الى السماء فتبسمت قال نعم عجبت للملكين
هبطا من السماء الى الارض ليقتسما عبد صالحا مؤمنا في مصلى كان يصلي فيه ليكتبا
له عمله في يومه وليلته فلم يجداه في مصلاه فصعدا الى السماء فقالا ربنا عبدك فلان المؤمن
الممتحن في مصلاه لنكتب له عمله ليومه وليلته فلم نصبه فوجدناه في حبالك فقال الله
عز وجل اكتبا لعبدي مثل ما كان يعمله في صحته من الخير في يومه وليلته ما دام في حبالي
فان علي ان اكتب له اجر ما كان يعمله اذا حبسته عنه وروى فيه ايضا عن عبد الله بن المغيرة
عن ابي الصباح قال قال ابو جعفر ع سهر ليلة من مرض افضل من عبادة ستين وروى فيه
ايضا عن زرارة عن احدهما ع قال سهر ليلة من مرض او وجع افضل واعظم اجرا من عبادة
ستين وروى فيه ايضا عن ابي حمزة عن ابي جعفر ع قال هي ليلة تعدل عبادة ستة هي ليلتين
تعدل عبادة ستين وهي ثلاث تعدل عبادة سبعين سنة قال قلت فان لم يبلغ سبعين
سنة قال فلا تمر ولا بيه قال قلت فان لم يبلغا قال فلقرابته قلت فان لم تبلغ قرابته

صفحهٔ اول از کتاب «شرح شرایع»
نسخهٔ شمارهٔ ۴۸۷

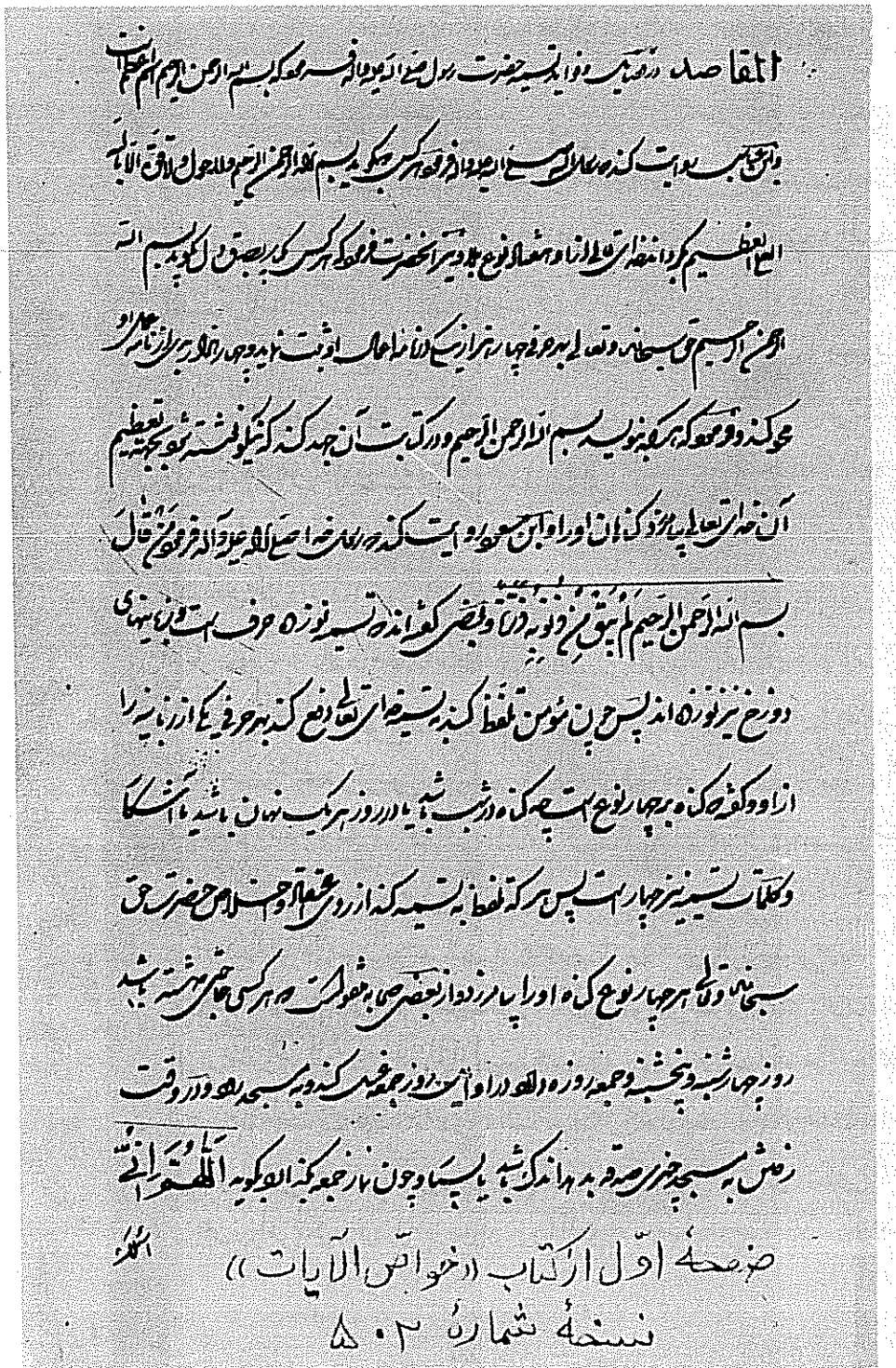

صفحهٔ اول از کتاب «خواص الآیات»
نسخهٔ شمارهٔ ۸۰۲

كتاب تجلية

بسم الله الرحمن الرحيم

كتاب تجلية

بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين محمد وآله
الطيبين الطاهرين وقد رغب الي من قرأ القرآن على ان افرد له من هذا
القرآء السبعة الثقات طريق حمزة بن حبيب الزيات فامتنعت بادئ بدء وجوفا
اذ كان حبك الاولين اوفى فقال لست تنقل هذا العلم وتعلمه الناس و
وانت عندي من اهله وذويه فقلت ذلك [illegible]
قال وما ستان النبي [illegible] والعلم با[illegible]
كلام غيري من ورقة الي ورقة [illegible] وقد [illegible] السلف
السلف من صنف فقد استهدف فقال [illegible] ما ورد من الانذار في الآثار وصحيح
الاخبار عن النبي المصطفى المختار من تعاطى [illegible] وكتمه الجم الله بلجام من نار فقلت
لقد بالغت في الحجة والزمتني هذه البدية الجم [illegible] ابلغك ما سألت وانلك ما املت
مستعينا بالله فيما حاولته وذاك بعد العا[illegible] واعترافي بتقصيري في
اهلا لهذا الحال ولكن هكذا يقول من [illegible] في تدوين هذا المذهب داعيا
من الله بذلك الثواب والتوفيق للصواب [illegible] من الخطل والزلل في كل قول وعمل مجردا
لك هذا المذهب بسوطا بما يحتوي عليه من المعاني للعلوم بحرا لا ماني ومجدا
الذي نظمه الشيخ الامام والحبر الهمام اوحد عصره وفريد دهره ووجيه الله ابو القاسم محمد بن
احمد بن خلف بن منبرة الرعيني الشاطبي قدس الله روحه ونور ضريحه وقد اختار
في كتابه لنقل مذهب حمزة راويين رويين في عداليتهما كل واحد من احدهما خلف والآخر
خلاد هذا من الكوفة وخلف من بغداد. رويا القراءة عن سليم عن حمزة بالاسناد وهذه

نسخة اول الكتاب (بخط حمزة)

نسخة شهاب ١٢٠٨

المفردة ثم على ما اتفقا عليه من الزوائد وما اختلفا فيه فاذا اتفقا على قراءة ترجمها
بما تتحقه من الحركات والمدات والشدات والهمزات والحذف والاثبات وما يعرض
من امثال هذا وعكسه لكل القراءات وبعد هذا المراجع الى ذكر حمزة عند كل مسئلة لانى
جعلت مدار هذه المفردة عليه ومسائلها منسوبة اليه ولكن اقول في اول كل سورة قراءة وباقي
السورة في التقدير كذلك واذا اختلف القراء عنهما ترجم احدى الروايتين
عن المختلف اي قراءة بذلك خلف وكذلك بروايتي خلاد واذا قلت بالاختلاف عند قراءة
احدهما فمن فوقه بها جميعا ومن دونه احدهما واذا انفرد خمزة او احد راويه بقراءة
ليقرأ بها جميعا بتوجيهاتها بتوجيه واحد واذا قلت في الحالين فاني اريد حالتي الوصل
والوقف واذا كرر قراءة في سورة ولها نظائر في سور اخر ذكرها ونظائرها في اول
موضع ذكر فيه فاذا مررت بها في سورها ابتدئ فيها بقولي قرأ ذكر وقد لا يجيء المبتدئ
اين ذكرت فاضع على القراء حرفا بالجيم من اسم السورة التي ذكرت فيها لكون اسرع لسان
القارئ قد اول البقرة وال عمران والنساء والمائدة والانعام والاعراف
وبراءة ويونس وهود والحجر وسبحان
والكهف ومريم وطه والحج والنمل والعنكبوت
والاحزاب فهذه السور التي تكررت فيها القراءة وما عداها يقل وقوع
القراءة فيه وربما كررت ذكر القراء فيه لقلة وقوعها فاعلمه وان الآن معرفتك ايها
الراغب قبل بخريدك لك مذهب حمزة وروايتيه اسمه ولقبه ومنشاه وبتتبع وصف
لك مناقبه وسبب تلقيبه وحمل عليه اعتماد كثير وزاد قيد اعتماد وهو ابو عمارة حمزة بن
حبيب بن عمارة بن اسماعيل الكوفي التيمي مولى ابي بني تيم وقيل مولى آل عكرمة
بن ربعي التيمي وقيل هو من ذرية اكثم صيفي حكيم العرب في الجاهلية وقبله الزيات لانه كان

بنى عجل وقيل مولى

برگ رقم از کتاب «مفرده حمزه»
نسخه شماره ۵۱۲

بسم الله الرحمن الرحيم ونستعين

الحمد لله العلي جل الغالب جل الفايض فضله الدائم طوله الذي له الخلق والبيك الخلق ان
وانظر اليه المرجع والمصير وهو اعلم القدير لا معقب لحكمه ولا غائب لا مر عن علمه ولا محيص
عن قدره ولا راد لقضائه احاط بكل شئ علما واحصى كل شئ عددا واشهد ان لا اله
الا الله وحده لا شريك له شهادة تدخرها التوفيق وتنابعها التحقيق وبايعها
الايقان وواجبها الايمان واشهد ان محمدا عبده ورسوله تناشيخه كرائم الاصلاب
الى شرايف الارحام لم تدنسه بجاهلية بجاهلها ولم تلحقه اصداء لئيمة بعبادها ولم تكنفه
الا من ذكر بها بروزكى شابه وطاب مولد وكرم محتد طهره من بيت العرب ومعدن
الحسب من هاشم وعبد المطلب وزينه بالعلم والحلم وعلم البيان وانزل عليه القرآن وبينه
ومعالم الدين وارسته ومنايح الحق طامته لا والناس غمار في سكرة الاسكار في
حيرة ذعاع الحق وهدى الى الصدق ونصح الخلق وامر بالقصد وبعث على الرشد واحمل
الفنا ويطيل فناء مجاهدا ربيب ليلة مكابدا حتى اقام عمود الدين واثبت قواعد
اليقين ونفر الشرك فارا بارتكب السك خابا وارست دعائم الايمان وربخت قواعد
الاحسان فظهر الاسلام وتذل الاصنام وخلص الدين ولو كره المشركون صلى الله عليه وآله
وسلم ثم ان لنا اجله وانقضى نحبه وارتجاوز به نظر الامته نظر الوالد الرؤف وذكر

صفحهٔ اول از کتاب «الثاقب فی المناقب»
نسخهٔ شمارهٔ ۶۲۵

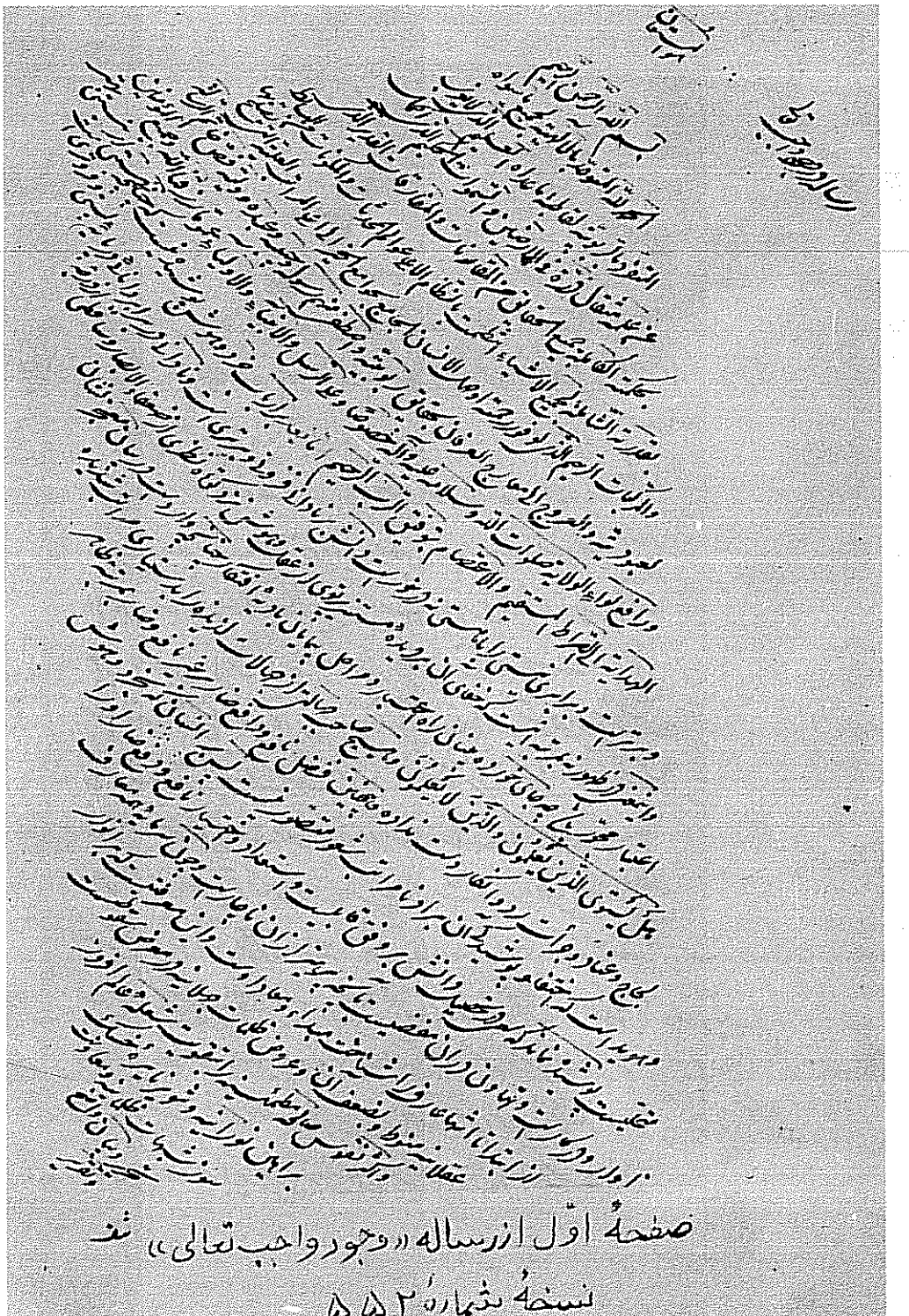

صفحهٔ اوّل از رساله «وجود واجب تعالی» شد
نسخهٔ شمارهٔ ۵۵۲

بعد از موت و هلاک ایشان با بدان و اجساد با شخاصهم و این نحو اعاده چنانکه انواع است
در دنیا و نشاه اولی در ارواح سالفه متحقق شده ممکن النوع است در آخرت
و نشاه عقبی و مناط وحدت شخصی باقی اجزاء اصلیه است بانفس متعلق ببدن
و اتصاف بدن بمزاج صالح حیوة مخصوصیا بنشاه و در نشاه اولی هم همین در نشاه ثانیه متحقق
و این معاد نه اعاده معدوم مطلق است بحیثیه که علماء اقامت ادله بر استحاله اش
نموده اند که اعاده معدوم محال است چنانچه در قرآن مجید در حکایت سؤال ابراهیم
علیه السلام از کیفیت احیاء عزیر علیه السلام از انبیاء بنی اسرائیل و احیاء مرکب او بحضورش
واقع شده و قطعی الدلالة است بر آنکه اعاده موعود جائز اعاده معدوم مطلق است
و بعد از ثبوت بودن باعجاز در انبیاء و مرسلین سابق و در حق سید المرسلین و خاتم
النبیین و ثبوت معاد جسمانی در دین مبین بآیات قطعیة الدلالات قرآن
مجید و اتفاق ادیان سالفه مؤکده بتواتر از کتاب الله و سنت سنیه احمدیه
مصطفویه شکی در وقوع این معاد موعود نمیماند و آنچه در شرع مقدس
وارد شده از انشقاق جهت بهبودن عرش چون عرش سماء و ارض
منافی جسمانیتش نیست زیرا که ظاهر از سماء افلاک کواکب سبعه است چه
اطلاقش بر ما فوق آنها در عرف شرایع نادر است چه از ما فوق افلاک سبعه
تعبیر بکرسی و عرش و مجالست چنانچه در روایات از صاحبان شریعت وارد است
پس شاید که جهت بالای سموات بانی یا منطبق بر سموات فوق آنها در حکایت
از غایب زیاده از تصویر بنحوی که شاید و تقدیق چنانچه از زیب و انکار بیرون
آید در کار نیست و چون مقصود الا بیراد در این رساله بختم انجامید بشکر نعمای بی
منتهای ربانی و درود بر خیر البشر خاتم النبیین و آله الطاهرین اختصار منوط تمت هذا الرساله

صفحهٔ آخر از رساله «وجود واجب تعالی»

نسخهٔ شمارهٔ ۸۵۲

بسم الله الرحمن الرحيم

الكتاب الثامن في بيان احكام الصوم وهو على اقسام الاول الواجب منه صوم كفارة القتل الخطأ واجب بالاجماع ودليله النص والاجماع قال الله تعالى ومن لم يجد فصيام شهرين متتابعين توبة من الله وانما وجب بعد العجز عن العتق وهو شهران متتابعان وصوم كفارة الظهار واجب بالاجماع ونص القرآن قال الله تعالى ومن لم يجد فصيام شهرين متتابعين توبة من الله وانما وجب بعد العجز عن العتق مثل كفارة القتل الخطأ صفة ووجوبا وصوم من افطر يوما من شهر رمضان واجب على الكبير العاقل بين الفجر والصوم ودليله شهران متتابعان حتى لو لم يتابع ولم يصم ولو سافر بنى على صومه كفارة اليمين وهو شهران متتابعان مع الصوم والعتق واجب بالاجماع وصوم بدل الهدي للمتمتع اذا لم يجد الهدي ولا ثمنه واجب بنص القرآن قال الله تعالى فمن لم يجد فصيام ثلثة ايام في الحج وسبعة اذا رجعتم تلك عشرة كاملة ذلك لمن لم يكن اهله وصوم كفارة الحلق وما في الكفارة واجب وصوم الاحصار في المذهب واجب لما يأتي وأسر الاعتكاف بالصوم فاذا كان من شرطه واجبا بالنذر وشبهه وجب شرطه وكذا اذا وجب بان اعتكف يوما على راي وصوم كفارة اليمين فيما مضى قبل مغيب الشمس عامدا ولم يكن الحرور

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

الحمد لله الذی خلق الدنیا ذات خواص رحمة للعباد ورزقه للعباد والصلوة علی نبینا محمد
علی الکمال اضافة وافضل والیه محمد وآله وصحابه الخصوص بین الناس بالکرامة والاتقیاء
وسلم تسلیما کثیرا کثیرا اما بعد چنین گوید محرر این کلمات ومقرر این مقالات خسرو بن محمد
بن علی رنگی عفی الله عنه سیاقه این رساله است در علم اعداد وفق وبعضی از خواص ان
از حلول اکر تالیف ان اتفاق افتاده پیش از این انشاء الله تعالی منقول خواهد شد بر دو قسم قسم اول
در معرفت وضع اعداد دوم در ذکر بعضی از خواص ان القسم الاول این قسم مبنی است بر پنج
مسئله المقدمة علم اعداد وفق علم است بمقدماتی کلیه در رعایت ان ذهن را باید کرد
از خطا در وضع اعداد بر طریق وفق دهند یعنی چون کسی بداند این مقدمات کلیه را
در معرفت اعداد او را چنان وضع تواند کرد که وفق دهند والتی مقدمات
موقوف است بر تقسیم عدد والجزء عدد والتعریف وتقسیم اول ذکر تعریف عدد انست
وچون در خارج او را یعنی بکل یعنی از دو ویک کم از دو جمع کنی نصف کند عدد عاد اله
همانکه پنج از دو ویکی سه باشد کم از دو ویکی یکی باشد چون یکی و سه را جمع کنی چهار شود
وچهار را سه عدد وخمسه وعلی هذا القیاس پس یکی عدد نبود علت عدد بود یعنی علت
مادیه اولی بدانکه عدد دو قسم است فرد یعنی عدد دیگر تمیم تمیم نباشد یا شد مانند سه وپنج
وهفت آن را زوج یعنی انکه او را تمیم صحیح باشد واین سه قسم بود یکی زوج الزوج یعنی
یکی را دو را نصف توان کرد دو بار دو یکی شود مانند شش تمیم او سه شد وسه را
تمیم صحیح نباشد ومانند ده ودیگر اخلاقیان ویکی زوج الفرد باشد یعنی

صفحهٔ اوّل از «اعداد وفق» تألیف خسرو بن محمد بن
علی رنگی نسخهٔ شمارهٔ ۵۷۷

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله اجمعین بر ضمایر اولی الابصار و بدایع افکار اهل بصیرت پوشیده نماند که تحقیق مقدار

از لوازم مهمات است و در اثنای مباحث هندسی و کشف آن بطریقی موافق قواعد حساب و هندسه موقوف بر است لهذا حکمای هندسین بنیز از زمان سابق

و علمای کرام رضی الله عنهم نیز ذکر بعضی از کشف و قواعد حساب و هندسه موقوف بر است لهذا حکمای هندسین بنیز از زمان سابق

هندسی دراب متصور است بغیر از شکل مربع لهذا من نظر فیها از مباحث باقیه کشف مجملی چنین مستند بر مسلمات و مقدمات و غیر آن

معروض گشته اند بنابر این فقیر حقیر بهاء الدین محمد العاملی را بخاطر قاصر رسید حدود ابعاد این شکل تحقیق وزن و مساحت او را

بطریقی موافق احادیث حضرات ائمه معصومین صلوات الله علیهم باشد مذکور سازد و کیفیت استعلام مساحت اشکال مختلفه

از ابرو جهه موافق قواعد حساب و هندسه باشد معروض گرداند فاخطر بقلبی الفاتر بشکله در آن مختصر بیاورد

وجهی معلوم لطف و کیفیت ضرب جمیع سهام و مخاذیر باحصر طریقی واضح تفهی و از اصول هندسه و حساب

موقوف علیه این مطلوب است مذکور ساخت و در ذکر مسئله در موضع آن قواعد باشد بقدر وسع کوشیده و تمرینات

باشکال مزبوره نموده آسان بسموی مرادر و کمر تمرین بایه ایست از درجات مرقات قدر و رفعت او و وزن

با و قرار یعنی و تمکین کمین منزلی است مرتفع اقدام قرون و کلت او مساحت بعضی از اشکال سهامی که مقدار

و مساحت اطراف مملکت بر آن متوقف است باقدام او یام اولی الانام متعسر هر چه اندیشه را بدان دست

بیش قدر بلند او پیوست و بنده الملک الاعظم مالک رقاب الامم ملوک العرب والعجم محیی رسوم العلوم و الحکم اعظم ملوک

الارض شانا و اعلاهم مکانا و اشملهم عدلا و احسانا الذی یفتخر الواقفین بنفیس الدیباج و یبیع الطیبین الصبح

الرؤس بعتاب الاعتبار بالمواعید بتایید الله الملک القوی الملقب بتشریف الملک الطویل و لقب الاصغر ای السلطان ابن السلطان

ابن السلطان ابن الخاقان ابن الخاقان ابن الخاقان ابن الملک العادل الغازی ابو المظفر سلطان محمد بهادر خان ابد الله ملکه

صفحه اول از کتاب «تحفه» شیخ بهائی

نسخه شماره ۷۷۷

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین و علیه توکلنا

حمد بعدد و شکر بمجد مر خالقی را حمد را در معادن وحدت و ایمان نزایبر حق تقویم افرید و سموات
شرائع حنفیت را بکواکب نقاط ثبوت مزین ساخته و درود لا یعد و لا یحصی و تحیت
اکثر من ان تحصی بر خواجه اولاد ک و سرور فترت برده و مدار سلسلک اعنی محمد مصطفی و آل او باد
بعد چنین گوید حقیر فقیر بیمار عبد القادر رویانی ملقبه الی بخشنده از چون بعض از
اخوان باوفا و خلان با صفا بمطالعه سیر فضل مشغول بودند و معرفت تقویم میفرمودند چون
این نسخه از بعض فوائد و زوائد رحالی منقوم تمام ثبت میسلند کواکب و منوبات بایام غیر
عاطل بوده و در بعض مسائل هم بتفصیل رفت التماس نمودند در نسخه بپیاید نوشته بخورش
کتاب مبارک باشد شامل بود و بر این زواید فوائد مشتمل بنابر این حال ایشان این نسخه بهجت
تحفه حضرت سلطنت پناهی عدالت و سنگاهی نور حدقه اسلام و دولت و نور حدیقه اسلام و دولت سلطان
ابن السلطان یحیی خلده الله تعالی از زمان سلطنت و ایدار کان عدالته ما دامت النجم مضیئة
سوزه مطور شد متنی فواز نظر این مطور و مطلعان این مطور انکه بنظر رضا و ترتیب مطور
ساخته حبیب و ایراد نکرند و این فقد ناسره را در بازار فضل و نقاد از دوش همت و عیان
الرضا عن کل عیب کلیله و لکن عیان السخط بدیه بلسان دیا و این رساله موسوم تحفه
نظامیه اللهم انفع بمقصوده و سرو فوده مشتمل بر چهل فصل و العلم عند الله اما در حساب
در رقم هفته و آن روز یا ۱۸۱۱ و در بیان سال و ماه و روز ۳ و در تاریخ عربی و شرح
کبائس آن ۳ و در تاریخ رومی ۵ و در تاریخ فرس ۶ و در تاریخ ملکی ۷ و در تاریخ تبریز
۸ و در بیان عدد افلاک و کیفیت ترتیب آن ۹ و در بیان حرکت افلاک و ستارگان
در بروج و منتقلات ایشان ۱۰ و در بیان بروج و اجزای ارقم و تقسیم بروج و فصول اربعه
۱۱ و در بیان عرض کواکب و غایت آن ۱۲ و در بیان ساعات و ارتفاعات ۱۳ و در بیان

صفحهٔ اول از «تحفهٔ نظامیه» تألیف عبد القادر رویانی

نسخهٔ شمارهٔ ۵۷۷

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

شکر بیچه و نهایت و سپاس بیقیاس و حضرت خداوندی را که بارگاه جلال او را رکه و کمال مربوبیت او را بدرجه
انس و جانت و موجه زمین و آسمانست صانعی که ادراک علمی بصنایع او فقص عاقلان سرگردانست
خالقی که در احاطت مرایب جلایل او نفس کاملان حیرانست مقدری که در نظام مصالح عباد و صلاح نشئه
فنا پذیر ایشان بتدبیر او احوال نظام بنی آدم مستقیم و بسیاست او امور تصرف صورت منتظم و دواعی
کلیات نامعدود و هر روز بر رواج مطرز از اشباح منطقه ادیان سبل کمالات و مرشد ان طرق سعادات
حضوصا بر سید رسل و انبیا و سرور اولیا و اصفیا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و بر کافه عباد و خلائق
بین آدم و بر جمیع اهل او صحب او تسلیما کثیرا کثیرا اما بعد چنین گوید محرر این فصول و محبر
این اصول محمد بن محمد الکاشغری ایده الله تعالی بکمالات روحانیه و سعادات جسمانیه که بواسطه
عنایت بنیاد و سعادت آسمانی بشرف مطالعه کتاب معروف بتقویم الحق و الدین و مناظر الاسلام و المسلمین شقی الله تعالی
و جعل کیفیه متواه تصنیف فقیر حقیر مشرف شد و بر رموز معانی و کنوز معانی او اطلاع یافتم
و حقایق و دقایق آنرا بقدر قوت فهم و صحت وهم خود ادراک کردم و بعضی از بعضی از مغلقات
این تصنیف شریف و تالیف لطیف را بتنبیه فهم جمعی از متعلمان و اوام فوتی از متعلمان موقوف تر
صعب اول و تقریر دوایر یافتیم بنا بر این مبنی خواستیم که از صعب اول و دوایر او از روی معنی لذ از این ابکار
و نفایس افکار آنچه مفتاح البر باشد در فصول ایراد کنم و در هر موضعی که امکان نقد بر زوایه
و فوایه باشد نقد بر احوال نهم تا بعد الیوم مستبدان و متعلمان بر حقایق و دقایق این کتاب
بآسانی اطلاع یابند و بواسطه ایمنی از هر جمیل و نزاب جزیل حاصل آید بمنه العمیم و کرمه الجسیم و این

صفحهٔ اول از «شرح بعض فصول» تألیف
کاشغری نسخه شماره ۷۷۸

نسخهٔ شمارهٔ ۵۷۹

نمونه‌ای از «دیوان خدیو»

از همین نسخه

خدیو کی نفَسِ بشنوان زلبِ خندت
و له چه سان ز عالم پلهنگ چندی رنگ نپذیرد ایضاً

دل ار نثار خلوتیان حرم کند
ترا نه دل هر آینه از پا فگار کند

فارغ ز صید طبعی چون یاران قدسی
زخم ز اشنا نه لطف ز هم کند

شهباز کان کشور لاهوت را بکوی
خیمه ز حوضی آن بعد آن ضرم کند

باب معرفت دل چو تازه کی شدم
نی چند یا نه حرف بهم برهم کند

در رنج تهر و از بهر بهت نهر
جمعی هوان و فرت ار کوه رم کند

یک گام بیش نیست بیابان سما و حق
باور نمیکند رو تا قدم کند

جام جم پیاله جو پیش مایکی است
می را چه در پیاله چه در جام جم کند

افسانه است قصهٔ جمشید و جام او
هر خون به بزد خدیو رقم کند

ز انی که جاوه بر تو یکی نور بهت و بیت
و له قرقی چه ره بکعبه بیت الصنم کند ایضاً

رباعی

ای آنکه مبدأم در هوا و هوس — از بهر خدا بیخ کنید نفس
فردا اجلم رسد امانت ندهد — امروز چه مرغ ثنه پرد قفس

رباعی

بس زار بسر زار که گویند مرا — بسیار فقیر و با توان کردم
از بهر که سراغ یار خود بنمودم — او با من و من ز او بر آن پرسیدم

ولد رباعی

ما نیم اسیر نفس و جویای هوس — اندر کف شیطان هوا نیم عسس
غرقیم بحجر معصیت و بی بهره — چون ما بر بر نکته دانم محبوس قفس

ولد رباعی

یارب بنگاه بر دو بیم از لطف رسی — بر جای صفا خسته دل بی بنظری
بر چند گرم من ز صد افزون است — باشد ز کرم ز جرم من درگذری

ولد رباعی

یارب بکنی بر رخم ابواب کرم — بر دفتر جرم من بپوشی ز لطف قلم
تو سید صفا نباشد از رحمت تو — هستی تو کریم من چرا غم بخورم

ولد رباعی

تا چند زمار دنیوی باید رد — عیبم همه دیدی نکنی یاد
بگذار نشته مرا بمن وا بمن — خون از دلم جمله شنفتی یارا

از بهر صفا مرد مظفر که تو — سر رباعی
گر هست فقیر خط تو انکر کرد

صفحهٔ آخر از «دیوان ظهور الولایة» مسروده
صفا علیشاه کرمانی نسخهٔ شماره ۵۷۹

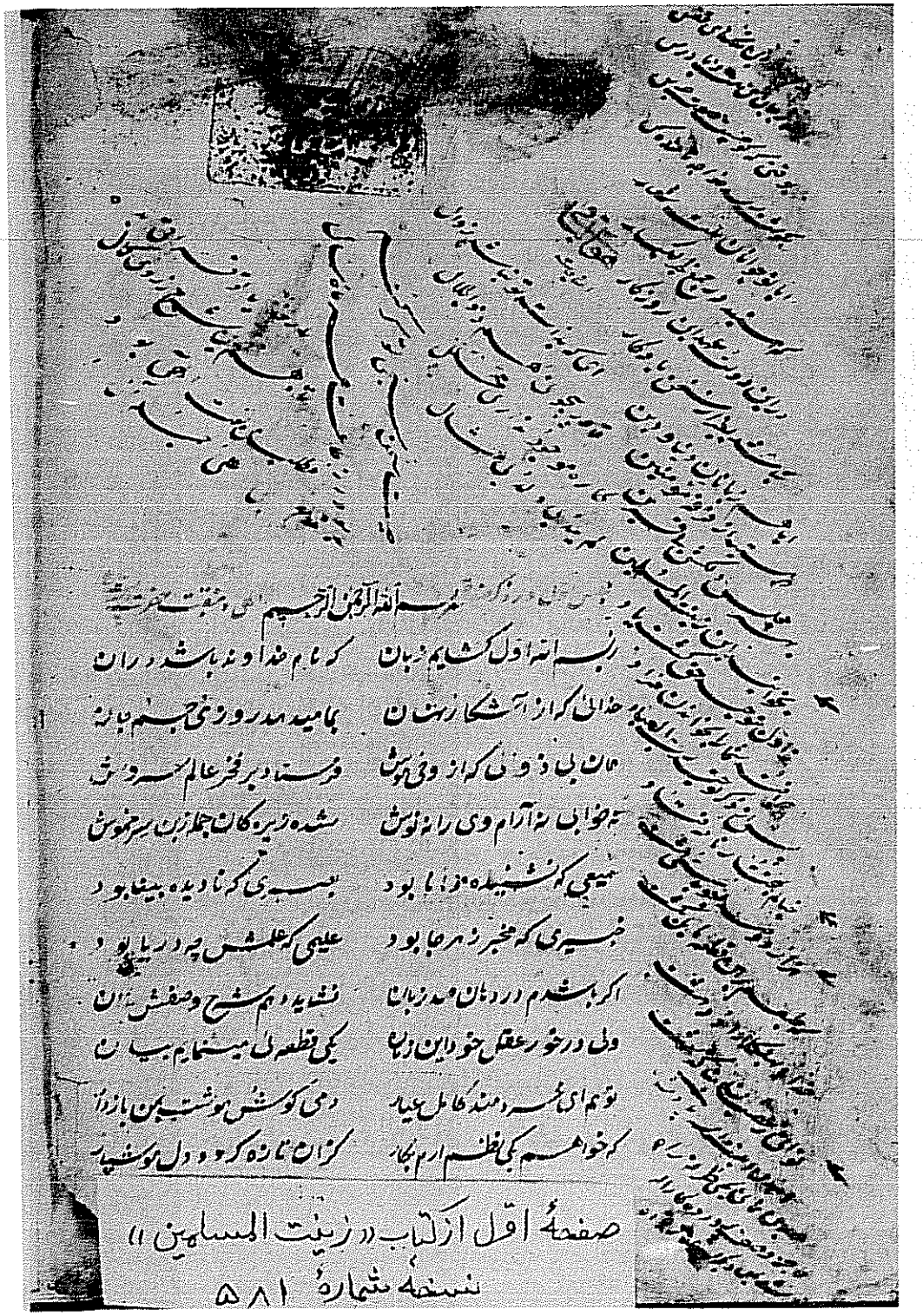

صفحهٔ اول از کتاب «زینت المسلمین»
نسخه شمارهٔ ۵۸۱

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل الحمد عوضا لنعمائه وحفظا من بلائه وسببا الى وصول جزائه ووسيلا الى حصول احسانه الذي لا يبلغ مدحته القائلون ولا يحصي ثناءه العادون ولا تؤدي حقه المجتهدون الذي ليس لصفته حد محدود ولا نعت موجود ولا وقت معدود واحمده على استلهامه للتعبد واستدلاله بالعجز واستعصامه من معصيته انه لا يضل من هداه ولا يستأنس من عاداه ولا يفتقر من كفاه وهو المنان بفوائد النعم وعوائد المزيد والقسم والصلاة على رسوله نبي الرحمة وامام الائمة سراج الامة رسله بالدين المشهور والعلم المأثور والكتاب المسطور والنور الساطع والضياء اللامع وبالامر الصادع بالحجج المزاحة للشبهات والمحجاة بالبينات والمحذرة بالآيات صلى تلسو الله المعصومين الذين هم اهل بيت النبوة ومواضع الرسالة ومعادن الرحمة وخزان العلم واصول الحلم وقادة الامم واولياء النعم وعناصر الابرار ودعائم الاخيار وسائسة العباد وعمار البلاد وابواب الايمان وامناء الرحمن وسلالة النبيين وصفوة الخيرة من المرسلين وعترة حبيب رب العالمين اللهم وكما جعلتهم اعلاما للعباد وامناء في البلاد وجعلت لهم محمودا ومنارا وجعلت فضل علمهم افضل ما صليت على احد منهم وعلى اوصيائهم وعلى ابنائهم واهل بيوت اصفيائك وذريات اوليائك

اما بعد فيقول العبد الى الله اللطيف الخبير الشريف لما كان الناس في فتن الجهل فيها حبل الدين وانقطع اثر اليقين واضطربت الاحوال واختلفت الاقوال عصى الرحمن ونصر الشيطان وخذل الايمان فانهارت دعائمه وتكنكت معالمه ودرست سبله وعفت طرقه على مسالك العدوان وورد واصادر اهل الشيطان الذين اتخذهم ابليس مطايا لضلال وجنودا لصولهم على اهل العلم والكمال فهم فيهم حائرون تائهون جاهلون مفتونون بأبواب عالمها لحم ارديت ان اهل هذا الكتاب المسمى بمنهاج اولي الالباب بنهج السداد وطريق الرشاد الذين هم اساس الدين وعماد اليقين الذين بهم يجلى الغواشي والعمى وبهم يلتمس الحق الذي هو ضالة كل مؤمن فهم خصائص حق الوصية وهم الوصية والوراثة فهم رايات الحق وازمة الصدق من تقدم عنها مرق ومن تخلف عنها زهق ومن لزمها لحق اليمين والشمال مضلة والطريق الوسطى هي الجادة الا ان من لا تنفعه الحق يضيره الزهق ومن لا يستقيم له الهدى يجر الضلال الى الردى والحق لحق ان يتبع وما على العبد الا الجهد وبالغ الجهد وانا ارجو ان يفتح الله للناظر فيه

صفحة اول از كتاب كاشف الغياهب في ابطال مذاهب تأليف قرن هشتم هجري (شماره ٥٨٢)

صفحهٔ آخر کتاب کاشف الغیاهب فی ابطال
سایر المذاهب تالیف قرن هشتم هجری (شمارهٔ ۵۸۲۰)

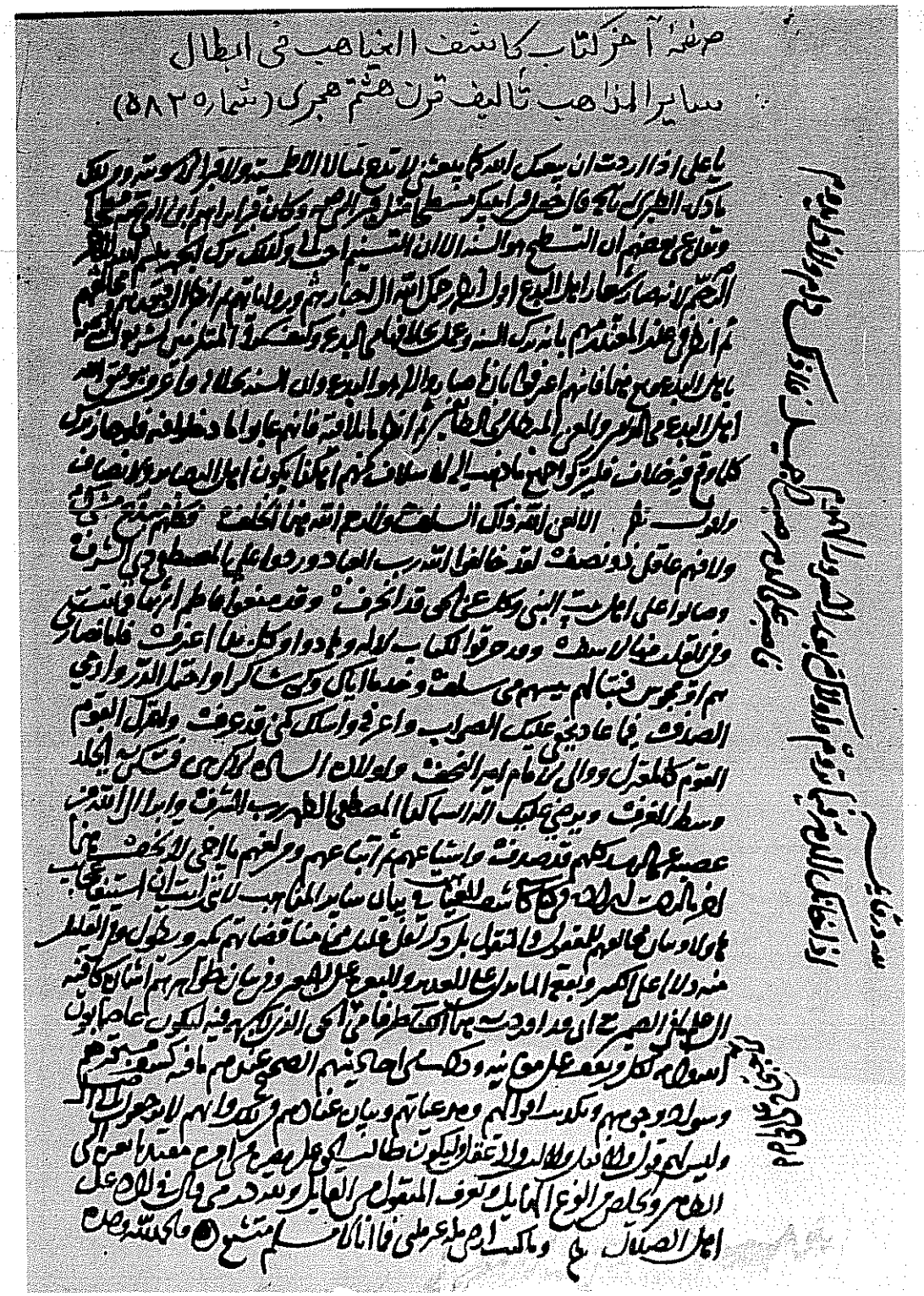

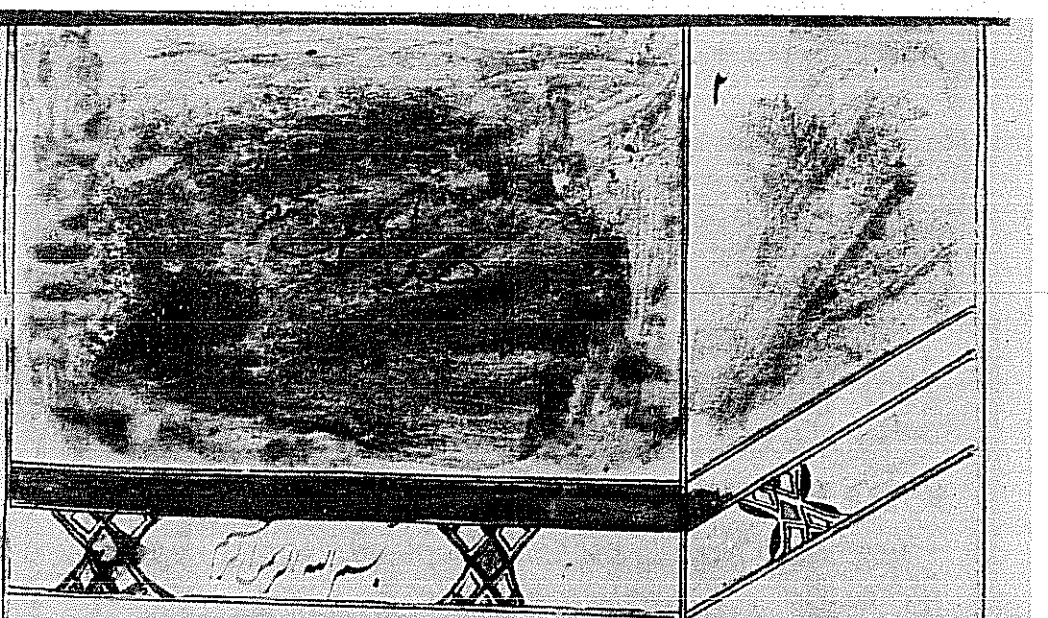

صفحه اول از کتاب سیاق التواریخ
(شماره ۵۹۱)

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

قال شيخنا العلامة زبدة المتقدمين وعمدة المتأخرين فريد دهره ووحيد عصره شمس الملة والدين اسبغ الله تعالى ظلاله الى يوم الدين محمد بن محمد بن محمد الجزري اجزل الله اسلافه الكرام واجداده العظام الحمد لله على التقريب والتيسير واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له نعم المولى ونعم النصير واشهد ان محمدا عبده ورسوله الذي حون الله به كل عسير صلى الله عليه وعلى اله وصحبه ذوي الفضل الكبير والعلم الكثير والقدر الخطير وسلم تسليما كثيرا الى يوم الدين فلما كان كتابي المسمى بالنشر في القراءات العشر قد عرف قدره واشتهر بين الطلبة ذكره ولم يسع احدا منهم تركه ولا هجره غير انه من الاسهاب والاطناب بحيث عن تناوله على بعض الاصحاب وعسر تحصيله على كثير من الطلاب الفتى ان اقربه وايسره واقتصر على ما فيه من الخلاف فاختصره ليقل لفظه ويسهل حفظه ويروق رشقه ويعون كشفه ويكون نشرا للطيبة وبيانا لكلماتها الطيبة فاستخرت الله في ذلك سائلا فيه اقرب المسالك والله تعالى ينفع به في الحال والمال ويجعله لوجهه من خالص الاعمال

صفحهٔ اول از کتاب التقریب فی مختصر النشر
فی القراءات العشر از شمس الدین جزری
(نسخهٔ بشمارهٔ ۵۹۳)

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة على رسوله محمد وآله أجمعين

كتاب القضاء تأليف الإمام

كتاب القضاء ثالثة وثمانون المسألة القضاء تكلفي على أحكام الشرع وإمضائه ومنه ومنصب
وعلى الإمام ومنه فإذا قوضت سألكم وعلى الفراغ من الأمر ومنه فوله موسر تقضي عليه أمر فعله وفرع منه وفرض
عليه أنهاه وفرع منها وعلى نفس الحكم ومنه قوله لهم وإنه يقضي وليس القضاء فضاء الآن القاضي يتم الأمر ليقضاه فيفعله
ويفرغ منه وليس حكمًا لما فيه من منع الظلم عن فعله وعرفوه شرعًا بأنه الحكم شرعًا على أهله الفتوى بحسبات العوام
الشرعية على أشخاص معينة بما يباشر العرف وإسنادها للمتقي ومعداته الرياسة العامة في أمور الدين والدنيا
وعلامته قطع المنازعة وجوابه أن الحكم فيه لا ينقض بالاجتهاد وصيرورته أصلًا يفيد غيره من الفروع وإن خالف اجتهاد
عالم كالعقد فيلزم قطعًا وقولنا إنه على كل من تولى عليه مع فقده ونسبه ومع وجوده في مواضع يأتي بيانها وقولنا
حكم البينة عن شهدت عليه البينة العادلة عند من شهدت عليه فخرج الكافر والفاسق فيعرفهم إياه لو جهل عدالتهما بعد
وجوب تمام نظام النوع الإنساني والمعاد فخرج قتل الإجماع الكتاب السنة قال تعالى يا داود إنا جعلناك خليفة
في الأرض فاحكم بين الناس بالحق وقال تعالى إنا أنزلنا إليك الكتاب بالحق لتحكم بين الناس بما أراك الله وإن احكم بينهم بما أنزل الله
والآيات فيه وفعل النبي صلى الله عليه وآله فيه وهو أحد الأمور التي تقصد لذاتها وأمر مشهور وفي الخبر القضاء أمر الله
وفي المعتبرة أهل صحيح بدل شأن أحكام أمر أتقانه والتفقه وفي الشرع ولاية الحكم شرعًا لأهله الفتوى بحسبات العوام
الشرعية على أشخاص معينة متعلق بإثبات الحقوق وإسنادها مستحقها وفات الفصل الحكم بين الناس وفات
الكفاية القضاء ولاية عامة بالنيابة عن النبي أو الإمام عليهما السلام أو عموما ولو مشروط وجوابي وجهاد وفي الشرع
القضاء هو ولاية شرعية على أهل المصالح العامة وفات مجمع الفائدة القضاء ولاية عامة بالنيابة عن
الإمام عليه السلام أو الإمام عليه السلام أجمعين صالح ولو مشروط وجوابي وجهاد وفات التنقيح القضاء الحكم ومنه قولهم قضى القاضي بكذا إذا عقد
الإمام أو نائبه وهو مطلقا ولاية الحكم شرعًا على الفتوى بحسبات العوام الشرعية على أشخاص معينة متعلق بإثبات الحقوق
بالأدلة بين منها ومعداته الإمامة العامة وعلامته قطع المنازعة بأنه القضاء جوابي أن حكمه لا ينقض باجتهاد
ويصير أصلًا يفيد غيره من القضاء وإن كان مخالفا لاجتهاد ذلك الغير لأنه دليل قطعي فإذا كان حكم القاضي
للدليل القطعي صار الحكم الآخر نقضه وعدم العادة ٣ أو القضاء ولاية شرعية كلي مولى عليه مع فقد ولية فيها الغير

صفحة أول الكتاب من نسخة المؤلف

(تمت بعون الله ٥١٣)

بسم الله الرحمن الرحیم

امام رضا ع فرموده است که هرکه نزد قبر برادر دینی خود رود
ودست بر قبر او گذارد وهفت مرتبه سورهٔ انا انزلناه فی لیلة
بخواند ایمن گردد از فزع اکبر روز قیامت وایمن باشد
بسند معتبر روایت کرده است که رسول خدا ص فرموده که هرکه
بر نفس خود خشمناک باشد وازان راضی نباشد وبر خلق
دیگر خشمناک نباشد حق تعالی او را از فزع روز قیامت ایمن
گرداند وایضا ازان حضرت روایت کرده است که فرموده است
که هرکه را عارض شود کاهلی ومتابعت شهوتی واو ازان کناره
دوری کند بسبب خوف خدای عزوجل حق تعالی آتش
را بر او حرام گرداند واورا از فزع اکبر روز قیامت ایمن گرداند
وایضا بسند معتبر روایت کرده که حضرت امام زین العابدین ع
فرموده که هرکه برادر دینی خود را بر ناقهٔ خود سوار کند یعنی
در وقت پیادگی او حق تعالی در روز قیامت او را بر ناقهای
ناقهای بهشت سوار کند تا بموقف حساب رسد وبا او
مباهات کند با ملائکه خود وایضا بسند معتبر روایت
کرده است که حضرت امام محمد باقر صلوات الله علیه
فرموده است که هرکه فرو برد غیظ خود را وبا انکه قادر
باشد بر امضاء ان حق تعالی در روز قیامت دل او را
امن وامان کند وایضا روایت کرده است که حضرت امام

فرموده است که هرکه برادر دینی خود را ببیند و او را
بخواند او را اجابت کند و او را از شر خود ایمن گرداند

نمونه‌ای از کتاب منتخب الاعمال تالیف
مولی محمد مقیم (نسخهٔ شمارهٔ ۶۱۶)

الامام العالم العامل العلامة نبذة العلماء واسوة الفضلاء وقدوة المتأخرين والمتقدمين
شيخنا المعظم وقدوتنا المفخم الشيخ عبد الصمد العاملي الحارثي الشهير ببهائي الافاق ابقاها
الله جميل سعيه وبوأه ظل عرشه يوم لا ظل الا ظله فهي عهدها ونبذة وجيزة
رشيقة تلذ ناموسها فطن الخاطب يعرف قدرها ويقل عهرها ومن حباباتك الحسن معاشقها
وليطلع من ثمرات دوحة جمالها ان هو مع صغر حجمه غزير العلم وقع قلة مبانيه كثير المعاني
وقد كتب عليه شروح يقصر عنه وعلق عليه تعاليق شريفة وقد حظ ببالي الفاتر ان
يفكر في الفاضل ان اكتب عليه شيئا جديدا يدل سعايد وارقم عليه بيانا يفصح معضلاته
راجيا ان اعد بصدقات من قلبي يقوم من ضعوفي السادات ومتمنيا ان اعده لي ليكون
من الباقيات الصالحات بل من احسن الاعمال واعظم القربات وقد اخرت عن طريقهم و
ما اقتفيت على شرح ما فيه بل اوردت في كثير من مباحثه بعض ما يناسب المقام وان لم يكن فيه
ويجب طي الكلام الآن قد بذلت جهدي وسحت بطاقتي في تقليل العبارات وتكثير المعاني
معتذرا في الايجاز المخل كما اعتذر عن الاطناب الممل بل مطلقا في كل بحث ومقام و
اني وان كنت قصير الباع قليل البضاعة بل فاقدا لهما الآن قريب وموفق طويل الذراع
وكثير الاستطاعة بل وفي الجود والمن فانه يلطفه وسعه يقدر العاجز ويقوي الضعيف
بانه قريب لطيف ولما كان دأبا المصنفين مع مؤلفاتهم وشيمة المؤلفين تعداد محاسنهم
وتحريرهم وكانا نابغي هذا الفن قابل لذلك بل لمثله لياقة لمثلها ولا
عدلت عن هذا المسلك وعابرت عن هذا السلك واقول انا انا الاقليم وشل ذرة
بل معها في العالمين وهذا المؤلف ايضا نظرا الى ان المال يشبه لصاحبه حتى المؤلفين
واردا والمهذب فان رأيت فيه بعد النظر بعين الانصاف شيئا مقبولا ومطلبا ماموليا
فاعلم انه من موهبات ربي ومنها فان وجدت قولا مردودا ومبحثا مأخوذا فليتفقد
انه من زلات قدمي وعثرات فهمي وما ابرئ نفسي ولا عملي فان النفس لامارة الى اللهو واللعب

حضرة الكتاب الكرام المنيا يرجى شرح
الترجمة البرلينية الرسيد يوسف كاري (شيار)
(٦١/)

بسم الله الرحمن الرحيم

جملة كتاب ابي يوسف يعقوب بن علي القصر في المسائل وجملة ما فيه من الابواب الخطبة - طائر المسئلة من المقالات المختلفة - معرفة دقائق المسئلة - معرفة جهات الخطاء الداخل على المسائل - معرفة المبرز على السائل والمسئول عنه وعلى الحاجة والعاقبة - معرفة دليل الحاجة - معرفة شهادات الكواكب على الكون والفساد - شهادات القمر - شهادات صاحب الطالع - معرفة استخراج الدليل - معرفة استخراج القمر - قول هرمس في طلب الدليل - معرفة ادراك القمر من جميع الجهات على اختلاف اقاويل العلماء - قول بطليموس واسقطاقس ودوروثيوس وانطيقوس - تفسير قضاء القمر من كتاب بطليموس العاشر - تفسير قضاء القمر من قول ماشاء الله الاولين - تفسير قضاء القمر من قول هرمس مفصل على بيوت الاثني عشر وهي بروج البروج - تفسير موضع الدليل من البيوت - في الحدود وفي الدليل ودلائل الدليل في برج الطالع - الثاني من الطالع ودلائل الدليل فيه - الثالث من الطالع ودلائل الدليل فيه - الرابع من الطالع ودلائل الدليل فيه - الخامس من الطالع ودلائل الدليل فيه - السادس من الطالع ودلائل الدليل فيه - السابع من الطالع ودلائل الدليل فيه - الثامن من الطالع ودلائل الدليل فيه - التاسع من الطالع ودلائل الدليل فيه - العاشر من الطالع ودلائل الدليل فيه - الحادي عشر من الطالع ودلائل الدليل فيه - باب مختصر من ذكر السند على علم الجنى على الخصوص - استخراج القمر من قول السند مما جربناه فوجدناه لا يكاد يخطئ - قول جنه الهندي في القمر - القضاء على الكواكب اذا كانت في الطالع وعلى جميع البروج الطالعة - معرفة مسئلة السائل عن ضمير ام جيء به ليمتحن - النظر في الجنى وملأ الكف وعلم هل في القبضة شيء ام لا - معرفة ماهية القبض - معرفة جوهر الجنى - قول الجنى - معرفة تباين الكواكب وهي الدليل - ما عرض لبعض الوان البروج - الوان ادباع الفلك - الوان البيوت الاثني عشر - علم عدد الجنى - علم جنس الجنى وعدده - معرفة الجنى ايهم هو - معرفة الجنى اساكن هو ام متنقل - معرفة طعم الجنى - معرفة الجنى خفيف ام ثقيل - معرفة شكل الجنى - معرفة طول الجنى وقصره وزيادته على المقدار ونقصانه - معرفة لون الجنى وطيبه - صفة الحدود في جميع البروج اذا كان فيه القمر ليخرج سائل الابواب - القضاء على الجنى وملأ القبضة من قول الجيد في حيل والتفويض

(٩٢٨ ... يوسف ...)

الله حق قدره على قول بعض العلماء يعني قدروا الله حق قدره لا فيطلبون
البرهان على وجوده وثبوته مع انه ابين الاشياء واظهرها ووضعوا معرفته
معدومة في الاذهان حتى حصلوها بالدليل والبرهان فالمدلول اعلى من
الدليل والمطلوب اخفى واشهر من الطالب الم تراك العاكفون على عبادة
الكواكب والاوثان معترفون بالصانع العليم القادر الحكيم كما اخبر به القرآن
في آية ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله مع التاكيد الشديد
يسندون الخلق الى الله وايضا قال ولئن سألتهم من خلق السموات
والارض ليقولن خلقهن العزيز العليم فاخبر الله تعالى باقرارهم الكفار
بقدرة الله وعلمه وحكمته ولما كان كل الناس من العام والخاص معترفون
بان لهم خالق وموجد لم يتعرض الله تعالى في القرآن لاثبات الوجود خاصة
بل اخبر عباده بوحدته وتفرده ونفى الشركة عن ذاته الاقدس وقال
شهد الله انه لا اله الا هو وقال واعلموا انه لا اله الا هو فالنزاع
الواقع بين الانبياء وخصمائهم انما هو في التوحيد ونفي الانداد لا في
الخالق واثبات الصانع وبذلك تنادي الايات نحو قوله تعالى واذا ذكر الله
وحده اشمأزت قلوب الذين لا يؤمنون بالاخرة وانقباضهم وتنافر

تمونه اى از كتاب نور القبور وسرور يوم
النشور از سراج عبد الله هرندى (شماره ٩٢٩)

فالتصاعد الى الضعف وتقليل المنتزع من الاجناس و
الفصول والتنازل الى المقابل وبذلك ظهر وجه التخصيص في
التشبيه ثم الحق بثوت الاتحاد بين الماهية المعقولة والخاص
الذهني ايضا فلا ينفك عنه في الذهن وان انفك عنها العام
فيرجع الخارج لكونه طرف المحصل دون الاعتباري لا يمكن
ان يحصل فيه الماهية والعام الا بتبعية محصل يحصلها وهو
الخاص واما الذهن فهو ظرف الاعتباري فلا يتوقف حصولها
فيه على شيء فلا باعث لاتيانه فيه قلنا الماهية في اي ظرف وجدت
لا ينفك عن وجود محققها فيه اذ كونها بنفسها محققة ومنشأ
لانتزاع العام غير معقول وتحققها به مع ثبوت العكس وامكان
التجريد والاتصاف في الذهن فقط فلا بد فيه مما يحققها وما هو
نمونه اى از كتاب « الاتحاد الماهية في الحكمة
المتعالية » از مولى مهدى نراقى (متمارد ۱۳۰۰ ق)

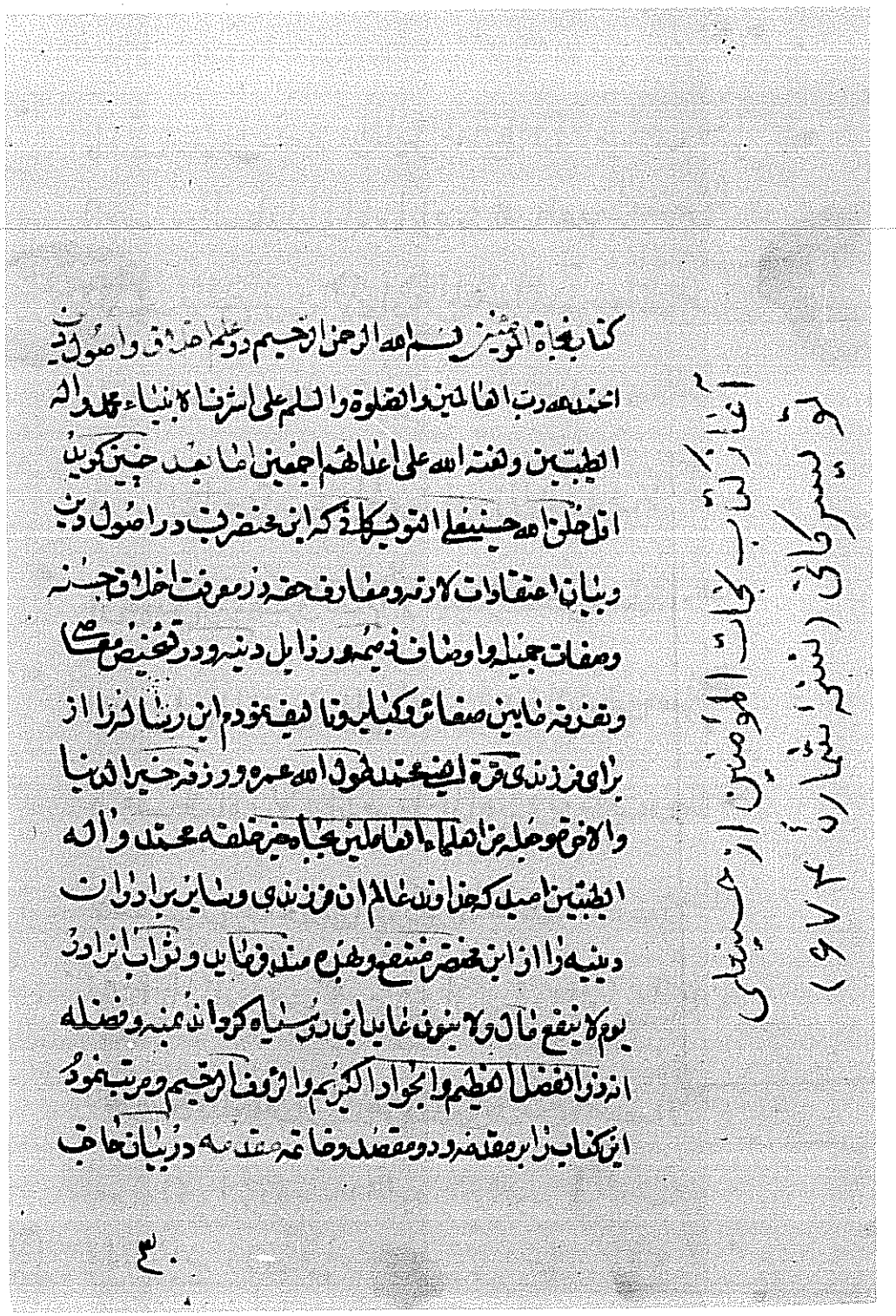

کتاب نجاة المؤمنین بسم الله الرحمن الرحیم وبه اعتصم واصول دین
احمد رب العالمین والصلوة والسلم علی اشرف انبیاء محمد وآله
الطیبین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین اما بعد چنین گوید
اقل خلق الله حسینقلی ان توفیق کلمة کرد این مختصر ترجمه در اصول دین
وبیان اعتقادات لازمه ومعارف حقه ذر معرفت اخلاق حسنه
وصفات جمیله واوصاف ذمیمه ورذایل دنیه ودر تخلیص مسلمان
وتفرقه مابین صفات وکبایر وتا هفتم دم این رساله را از
برای فرزندی فرقه لیفی محمد هوشنگ الله عمره ورزقه خیر الدنیا
والاخره وجعله من اهل العلم والعاملین بحاه خیر خلقه محمد وآله
الطیبین امید که خداوند عالم ان فرزندی وسایر برادران
دینیه را از این مختصر منتفع وطریق مستقیم نمایی وثواب آن را در
یوم لا ینفع مال ولا بنون عایدین روسیاه گرداند بمنه وفضله
انه ذو الفضل العظیم والجود الکریم والوفا الرحیم ومرتب نمود
این کتاب را بر مقدمه ودو مقصد وخاتمه مقدسه در بیان خاتمه

من بعض الوجوه بحث لا تتعلق الا بالبعض فكانت حقيقة في القدر المشترك بينها لان الاول الذي هو عموم
النفي لا تدل على نفيها من كل وجه لان العام لا يدل على الخاص وجوابه ان الاحتمالين المذكورين غير متساويين
اذ احتمال كون النفي من كل وجه امر راجح نظرا ان الاحتمالات المرجحة في المبادي اللغوية غير محسوبة نعم الاحتمال
يتشبث به في الاستيناف فانه اعم من ان يكون من كل وجه او من بعض الوجوه فاذا انتفى الاعم انتفى الاخص فيعم
النفي في جميع الاستعمالات اذا النكرة في النفي تعم قلت ان الاستواء في الاثبات مطلق وهو متصرف اليه الكامل
فيراد به جميع الامتيازات فاذا دخل النفي افاد سلبا لعموم كما عموم السلب قلنا المراد بالمطلق في
الكامل الكامل في الحقيقة لشمول الافراد كما لو قيد تصرف الى السليمة لان يراد بها جميع الاثبات ثم ان بعض
المحققين قال المسئلة متفرعة على عموم المساواة وخصوصها فان قلنا مقتضى مساواة الشيء للشيء هو المساوات
من كل وجه فالاستواء ليس بعام لان مقتضى الموجبة الكلية سالبة جزئية وان قلنا انه من بعض الوجوه كان
النفي عاما لان نقيض الموجبة السالبة الجزئية كلية ما قول لا خفاء في ان المساوات الواقعة في الاثبات لو كانت للعموم
لما صدق اثبات مساواة لشيء اذ ما من شيئين الا وبينهما نفي مساواة لان كل شيئين لا بد ان يتميز احدهما عن الاخر
ويخالفه بما به تميزه وتخصصه والا لكانا واحدا فان العقد ذو جهتين فيصح ان يعتبر احدهما عن الاخر
فكان نقيضه وهو لا يستوي للعموم لكنه معارض بان المساواة لم تكن للعموم لما ذكر الكلام فالان جديد لعدم
المساواة بوجه ما بشيئين معينين لثبوت المساواة من وجه بين كل امرين واذا كانت للعموم كان نفيها للخصوص ان
قلت لو كان نفي المساواة للخصوص لما افاد لانه ما من شيئين الا وبينهما عدم المساواة من وجه ولو في التشخص والا
ارتفعت الاثنينية قلنا ما ذكرته من عدم الافادة في طرف النفي معارض باعتبار عدم الصدق في طرف النفي ليس
وهو ان نفي المساواة لو كان عاما لما صدق لثبوت المساواة من وجه بين كل امرين ولو في سلب عداها عنهما والحاصل
ان اعتبار عدم الصدق في طرف الاثبات معارض باعتبار عدم الافادة في طرف الاثبات واعتبار عدم الافادة في طرف
النفي معارض باعتبار عدم الصدق في طرف النفي الا ان المعارض الاخير هو لو كان نفيها للعموم لما صدق نفيها انما يصح
لو اريد بالاخبار من المساواة بين شيئين الاخبار بعدد بهما من جميع الوجوه الاشتراك الحقيقي وهو المطلق وليس
كذلك بل المراد به الاخبار بعدد بهما من جميع الوجوه التي يصح انتفاؤها بحسب فهم العرف اذ المعتبر في المساواة ليس
هو المساواة من جميع الوجوه ولا المساواة في امر لا يعتبر فهمه بحسب العرف والظاهر ان العرف يفهم من المساواة بين
الشيئين اشتراكهما في امور متعددة ظاهرة يمكن اشتراكهما فيها لا اشتراكهما في الامور المحتملة كيف لا وقد تقرر ان الفعل
المثبت لا عموم له كوجب الانسان والوجب الحيوان ولا وجب الانسان فيكون المساواة في الاثبات للخصوص لا للعموم
والمساواة المثبتة في حكم الجزئي فيكون نفيها مقتضيا للعموم في كليتها لان نقيض الايجاب الجزئي هو السلب الكلي
هذا مضافا الى ان الجملة نكرة بانفاق النحاة والنكرة في سياق النفي تعم بحسب تفاهم العرف فانهم لم يريدوا بما ان الامور
التي تدخل عليها النفي جواز الاستثناء في نفي الاستواء فانهم قد وضعوا معيار العموم وايضا ذهابا كثير من المحققين كالعلامة الحلي والبيضاوي والحاجبي الى ان كل فعل مقيد وقع في سياق النفي او ما يدل على معنى الفعل
في معنى كلا تأبل للتخصيص اذ لا فرق بين الفعل المتعدي واللازم عند محاورات العرف كيف وقد ذكروا ان العمومية الفعل
المتعدي نهي محقق في الفعل اللازم كما لا يخفى على من له ادنى انصاف نعم اذا قيل لا آكل فانه يعم جميع المأكولات
عند المحققين كذا الافعال اللازمة لاشتراك الدليل وهو ان سلب الماهية يستلزم سلب كل فرد فرد فيها ان

صورة رقم ١ من كتاب حاشية شرح وافية الاصول
(نسخة رقم ١٦٧)

اللفظ والمعنى اعنى الى اللفظ المراد من اللفظ هنا ما يقصد بمراد وان كان كذا بترك لبيان الكتابات
من الاحاديث الواردة في الاحكام الشرعية فان ما فيها باللفظ بعيد جدا ذكره من الاسنام ويلحقه
احكامها ويكون بحكم اللفظ مطلقا والمراد من المعنى ما يقصد منه ولو كان معنى مجازيا بعد ليدخل المجاز
من افراد متكلم المعنى كما يذكره مع ان المجاز انما ينقسم الى الكلي والجزئي كاطلاق الحمار على البليد الكلي
الاسد على الزيد الجزئي ثم اعلم ان الكلي والجزئي صفتان للمعنى وقد يتصف اللفظ بهما باعتبار المعنى
فيخلهما عن اقسام الالفاظ وردوجها في بدئ من مباحث الالفاظ باعتبار اتصاف اللفظ بهما فاقول
التقسيم بالمتباين والمشترك والمترادف والمتفقة والمجاز والمنقول والمرتجل لحقيقي كان ماذكر كلها من
صفات الالفاظ لان المتواطي عبارة عن صدق لفظ الكلي على افراده على حد سواء بعكس المشكك لاختلاف
صدقه عليها احق وشدة اوزمن المشترك اللفظي او المتواطي ومنه سمي بالمشكك مشككا فان المتواطي
بمعنى التوافق تفصل تدعلى زيد بوافق صدقه على احق وهكذا على خلاف المشكك لا فمعرف اطلاقه الى الفرد
الكامل او الغالب بخلاف الاستعمال الكلي فيحتاج الى قرينة وان كان اللفظ حقيقة فيها وكذا الناقص والناقص وانهما
والكلي والجزئي قد يتصف بهما الاعيان ايضا كالانسان الجزئي بالنسبة الى الحيوان والحيوان الكلي بالنسبة
الى الانسان الجزئي بالنسبة الى الجسم ثم الكلي اذا قوبل المراد بتساوي معناه صدق مفهومه على
جميع موارده لا نفس معنى الكلي كالانسان بالقياس الى كل فرد فرد من افراده لان مفهوم كل فرد منها
الاعتبار ان يخالف المشكك وانهما فان المشكك يحصل من وجوه اربعة الزيادة والنقصان كالاطلاق
بالنسبة الى الذرع والذرعين وهكذا والاولية كالوجود بالنسبة الى وجود الماهي والاولوية كالنار
والشدة والضعف كالبياض للجرة والسواد وغيرها وقد مر جواب تواطي اللفظ الانسان في افراده والحال في
الاولية للوالد بالنسبة الى الولد والاولوية الكامل منها بالنسبة الى الناقص كان مفهوم الانسان
وهو الحيوان الناطق بعضا الناطق العلم والكتابة والصنعة يختلف في افراده بحسب كمال الاستعداد والقابلية
ونقصانها فليكن الانسان من المشكك بل الاكثر هو كذلك حتى لا يختلف افراده بوجه من الوجوه الا
المذكورة فاذا الفارق بينهما هو تساوي صدق المفهوم في افراده بحسب الانسان الى الذهن عند اطلاق
لفظه نوع او فرد ما من فالمفهوم من الكلي حتى المفهوم الكلي المتساوي صدقه بالنسبة الى الجميع بخلاف
المشكك لا فمعرف اطلاق اللفظ الى الفرد الكامل سدكما لعالم والمملوك فيما لو وكل في شراء مملوك فانه لا يمتثل

نمونه اى از حاشيه عالم از آقا حسين وحيد برزهانى
(نسخه شماره ۶۸۷)

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

اما بعد حمد الله الملك الحق الباعث بالرشد والمحامد والمادح والصلوة على ابيه الذين بهم يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح محمد واله الملاذ في كل حصن فادح فيقول الفقير الى ربه الكريم يوسف بن احمد بن ابراهيم وفقه الله تعالى لقويم وادبير واصلح نشأته قد سألني الاخ الصالح بل الميراث الراجح الاجل الامجد الشيخ خير بن الشيخ احمد اما حفظ الله تعالى عليه واصلح جدوده التي ان اكتب له رسالة تشتمل على جملة من احكام الميراث على جهة الايجاز والاختصار منبها على ما هو الراجح عندي في كل منها والمختار على ما وصل اليه فهمي القاصر من اخبار العترة الاطهار سالكا فيها مع غاية البيان والايضاح ليسهل الاخذ بها لجملة الطالبين من ذوي الصلاح فاجبت في الحال سؤله وحققت فيها هنالك امله مع انا في بحر تتزع الهموم وتقسم الفكر والخيال بانواع الاشغال وحيال ان ينفع الله تعالى بها الطالبين من اخواني المذكورين وخلان اليقين وسميتها بالرسالة المجيدية في احكام المواريث الابدية ترصيعا لها باستدعاء الاعانة بالله المعز بسعادة الاهتمام وقد رتبتها على مقدمة وفصول ستة وختام اما المقدمة ففيها مباحث الاول في بيان الوارث على ما ذكره اصحابنا رضوان الله عليهم وهو ثلثة اضرب الاول من يرث اما بالنسب او بسببه الاول فهو ما يتقسم الى ثلثة مراتب الاولى الاباء والاولاد والثانية الاجداد والاخوة والثالثة الاعمام والاخوال والاولى ان يرث اهل المرتبة المتاخرة مع وجود اهل من سابقتها وكذا في كل مرتبة يجب الاخير فالاخير فالاول يرث مع وجود الكل ولهذا كنا لا يرث ولد الولد مع وجود ولد وكذا في المرتبة الثانية يقدم الجد على الاب والاخ على ابنه وكذا الحكم في الاعمام والاخوال لكن يرث البعيد من احد ابويه مع القريب من الصنف الاخر فيرث ولد الولد مع الابوين والمرتبة الاولى والاب الجد مع الاخوة والاخ مع الجد الاقرب فالاقرب والدليل على ذلك ظاهر الاية وصحيحة ابي بصير عن ابي عبد الله عليه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله ان كل ذي رحم يمنزلة الرحم الذي يجر ميراثه الا ان يكون وارث اقرب منه

آخر الرسالة المجيدية في احكام المواريث الابدية
(تتمة ص ٩٩٦)

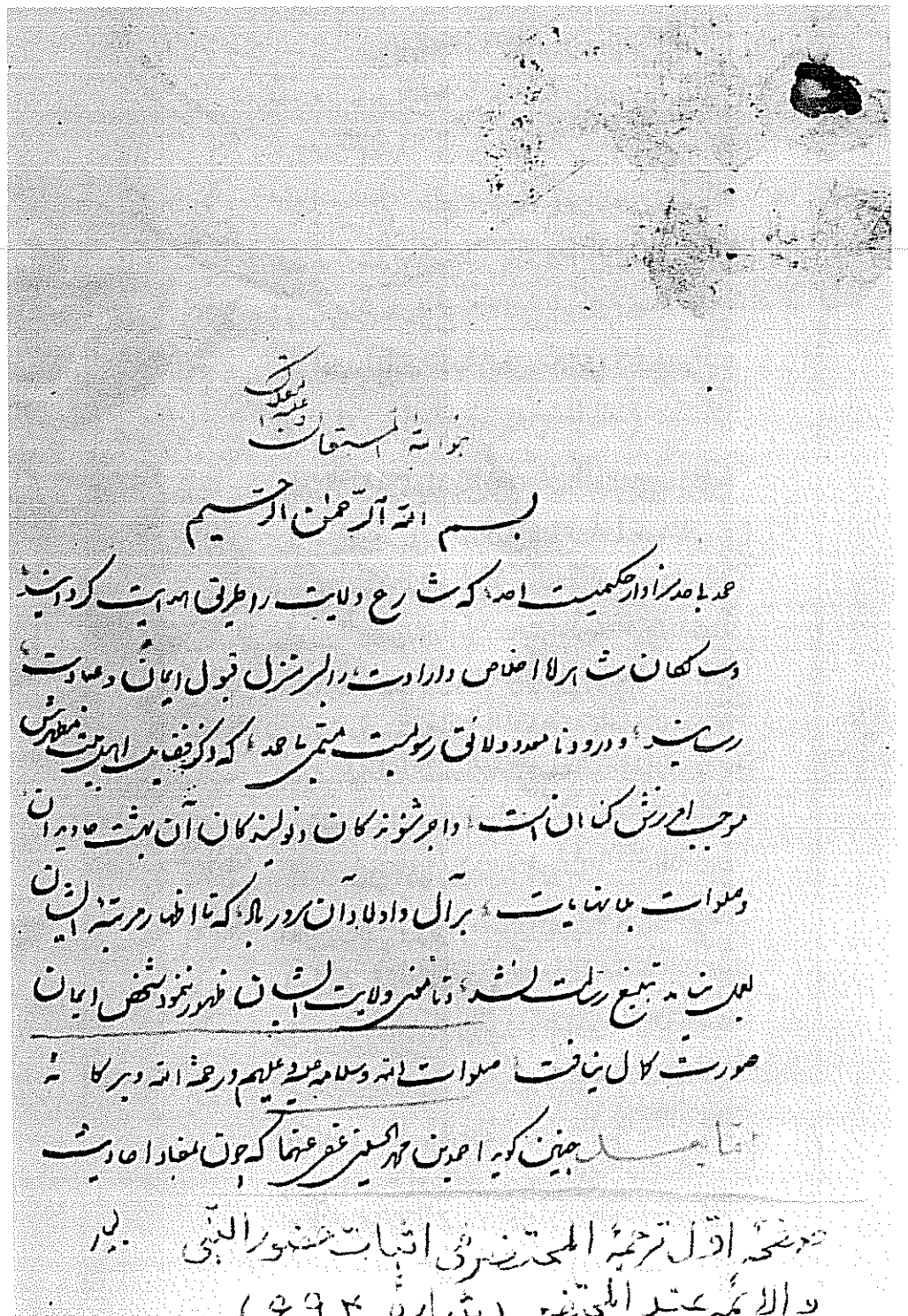

ترجمة المستعان عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد باحد سزاوار حکمیت احد که شارع ولایت را طریق اهدایت کردانید
وسکان ساحت هر لا اخلاص دار ارادت را در منزل قبول ایمان وعبادت
رسانید، درود نامعدود لائق رسولیست متمم ما حمد، که دکر فیض اهدیت مظهرش
موجب امر رشد کنان است، واجر شوذ کان دولنه کان آن بهشت جاویدان
وصلوات بلانهایت، بر آل واولاد آن سرور باد که تا اظهار رمز ته ایشان
لعل نه تبیغ رسالت لشد، تا مفهی ولایت ایشان ظهور نمود شخص ایمان
صورت کمال نیافت صلوات الله وسلامه علیهم ورحمة الله وبرکاته
تمام شد جنین کوید احمد بن محمد الحسینی غفر عنهما که چون بمطالعه احادیث

صفحه اول ترجمه المستعان في اثبات حضور النبي
والائمة عند المحتضر (شماره ۶۹۴)

بسیار و اخبار بسیار در کتف مناقب اهل بیت اطهار علیهم السلام از هر کتاب در کنار
بلکه اقلع از جمیع اوراد و اذکار است همیشه علمای سلف رضوان الله علیهم و کرامات لهم
لقدم سعی و اجتهاد را منظور بوده اند و پیوسته قرصه در کمین بوده اند که هر وسیله
که باشد و بهر دست آویزی که مقام اقتضا نماید بیان زبان و بنان را در حدائق
آن که نا الحقیقه معنی صورت جنان همان است که یاد کرده اند و نقل و بنا یاد از آن
کتب مستطاب که فاتحه و خاتمه آن بازل و ابد مقرون است بتقریر و تحریر رسانیده
شاهد بر این مقال ملاحظه احوال شیخ فاضل کامل و حبر عالم عامل شیخ حسن
سلیمان بن جهات که از اجله مشایخ سلسله علیه اثنا عشریه و از جمله تلامذه
ارشد مجلس شیخ جلیل سعید و فاضل کامل نبیل شهید شیخ زین الدین که آیت رحمان است
علمای دو بواسطه یک مسئله که باستاد و معتمد طائفه علیه مخالفت نموده و نصف واقع ده
شیخ معظم در نقد بلندش نا تمام نموده که تا تصنیف فرموده و نظر بیکه مسئله مختلف فیها
از مسائلی است که بحالت احتضار بیت تعلق دارد آن کتاب را مختصر نام
نموده و در ضمن تحقیق و بیان مسئله مذکوره و ذیران قدری که مقام مقتضی آن بود
از فضائل و مناقب اهل بیت را یاد رسانیده و نا الحقیقه در تالیف کتب
مذکوره کوی سبقت از اشال و اقران ربوده و از انجا که کتاب مذکور مشتمل

صفحه اول ترجمه المحتضر (شماره ۶۹۴)

ومنها اذا احسن وضوءه او صلاته قاصدا الاقتداء به في التحسين
ابتغاء وجه الله تعالى للتمثيل العظيم له والثناء عليه وخصوصا
اذا كان الفاعل مقتدا به ومنها انتظار الامام في الركوع
اذا استشعر مسبوق بادراكه في ركوعه فان فيه اعانة على صلاته
لجماعة المراده للشارع ففيه جمع بين قوتين قربة الركوع وقربة
الاعانة وتوهم بعض العامة ان ذلك تشرك في العباده ولعمر
الامر كذلك لو لا كان تبليغ الرساله وتعليم العلم والامر بالمعروف
والنهي عن المنكر شركا في الطاعة وكذلك الاذان والاقامة
ومنها اعاده المصلي صلاته اذا وجدها ناقصا او متما وان
كان عوده الاتم نفع الذي يصلي بالجماعة له او الاتمام به وقد
قال النبي صلى الله عليه وآله لما راى رجلا يصلي منفردا الا متصدق
على متصدق على هذا وفي روايه من يتجر على هذا فقام رجل فصلى
وراءه ومنها انتظار الامام المؤتم في صلاة الخوف وهذا بوجوب

وهذا اخر ما وجد من الفوائد والفوائد

بخط المصنف قدس الله روحه الكريم سوح ومسحه

سوح ومسحه المؤيد بخط ولد صاحب الدين

عبد محمد مكي دام فضلهما هكذا وجد في النسخه

يعني منها الشيخ يوسف رحمه الله وجد ذلك

في النسخه التي نقلت منها وكان فراغها صباح نهار

السبت عاشر جمادي الاولى سنه اثنتين وتسعين وتسعمائه

وكتب العبد الفقير الى الله تعالى علي بن الحسين بن محمد العاملي

الاول غفر الله لهم ولمحمد والديه ولجميع المؤمنين والمؤمنات

ان سلمان ومقداد وعمارا وابا ذر وعمرو بن امية الضمري هم الموكلون بصالح العالم نعالى عن ذلك علوا كبيرا ع بن احمد بن اسيم محمد بن
ضاضح ع بن احمد بن الحسين الطبري الآملي ابو الحسن شيخ كثير الحديث من اصحابنا فقيه له من الكتب ثواب الاعمال روى عنه عثمان
هبة الله الموصلي جش ع بن احمد بن رستم ضاضح ع بن احمد العقيقي روى عنه ابن اخي طاهر مخطط لم يخ العلوي له كتاب روى
عنه ابو محمد الحسن بن محمد بن يحيى قال ابن عبدون في احاديث العقيقي مناكير ست ع بن احمد بن عثمان الخزاز نزيل الري عن ابي الحسن
متكلم جليل له يخ ع بن احمد بن محمد بن ابي جيد كبير ابا الحسين جش عند ترجمة الحسين بن المختار وهو من مشايخ الشيخ والنجاشي
ع بن احمد بن موسى من مشايخ الشيخ محمد بن علي بابويه قال في مشيخته رضي الله عنه ع بن احمد بن النضر البذيخ ابو الحسن
ساكن الري ضعيف متهافت لا يلتفت اليه غض ع بن اسباط بن سالم بياع الزطي ابو الحسن المقري كوفي ثقة وكان فطحيا
اجرى بينه وبين علي بن مهزيار رسائل في ذلك رجعوا منها الى ابي جعفر الثاني فرجع علي بن اسباط عن ذلك القول وتركه وقد
روى عن الرضا ع من قبل ذلك وكان اوثق الناس واصدقهم لهجة له كتب روى عنه محمد بن ابي نصر البزنطي واحمد بن ابي نصر البزنطي
حمزة بن زياد الجعفري وعلي بن الحسن بن فضال واحمد بن هلال جش له اصل وروايات روى عنه موسى بن جعفر البغدادي
ومحمد بن الحسين بن ابي الخطاب بت وقال كش كان علي بن اسباط فطحيا ولعلي بن مهزيار اليه رسالة في النقض عليه مقدار
جزء صغير قالوا فلم يجمع ذلك فيه ومات علي مذهبه وقال مرة بعد نقل كلام جش وكش فانا اعتمد على روايته ع بن اسحاق بن
عبد الله بن سعد الاشعري ثقة ابو الحسن روى عنه احمد بن محمد بن خالد جش لم يخ ع بن اسمعيل الدهقان زاهد خير
من اصحاب العياشي له يخ ع بن اسمعيل من اصحاب الرضا ع قال نصر بن الصباح علي بن اسمعيل ثقة وهو علي بن السندي
فلقب اسمعيل بالسندي كش وكان في نسخة العلامة من الكشي فلقب اسمعيل بالسري فاورده في علي بن السري الكرخي وهو مذكور
في رجال الرضا ع وهذا في رجال الرضا ع ع بن اسمعيل بن شعيب بن ميثم بن يحيى التمار ابو الحسن مولى بني اسد كوفي ثم سكن
البصرة وكان من وجوه المتكلمين من اصحابنا كلم ابا الهذيل والنظام لم مجالس وكتب منها كتاب الامامة كتاب الطلاق
كتاب النكاح كتاب مجالس هشام بن الحكم كتاب المتعة جش علي بن اسمعيل بن ميثم التمار وميثم من اجلة اصحاب امير المؤمنين ع
وعلى هذا اول من تكلم على مذهب الامامية وصنف كتابا في الامامة سماه الكامل وله كتاب الاستحقاق ست المبسوط صاحب يخ
ع بن اسمعيل بن عامر مم يخ ع بن اسمعيل بن عمار وبشير بن اسمعيل بن عمار كان من وجوه من روى الحديث جش عند ترجمة
اسحق بن عمار ع بن اسود الكوفي ق يخ ع بن بجيل بن عقيل كوفي ق يخ ع بن بزيع ذكره بعنوان علي من اصحاب

نمونه‌ای از کتاب رجال میر مصطفی عباس

(فهرست شماره ۷۱۱)

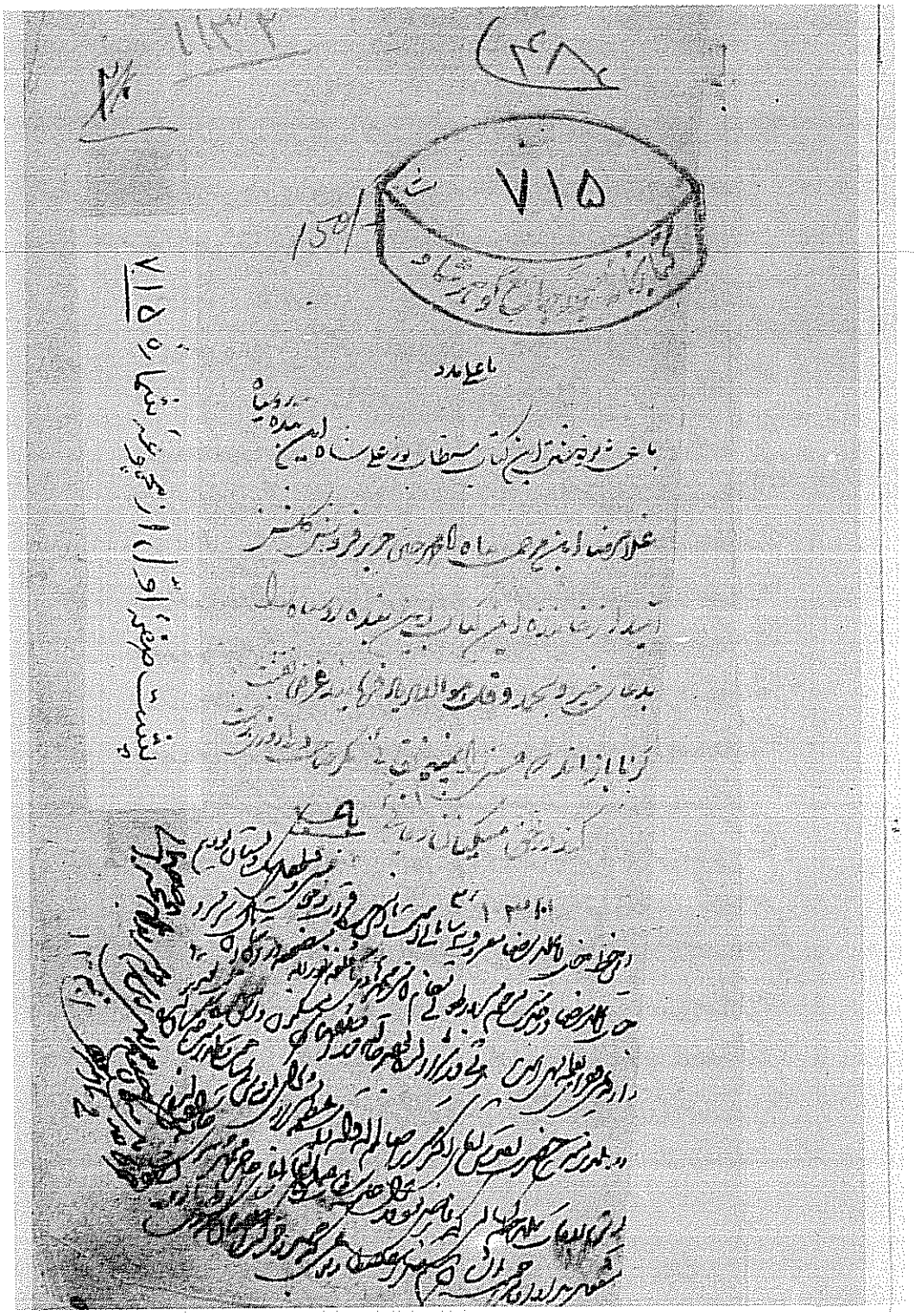

بسم الله الرحمن الرحيم

تحمدك يا من لا يحيط باصول نعمه وفروعها عدد ونشكرك يا من لا يحيط بحول افضاله الاحصاء والعد ونصلي على نبيك وحبيبك ورسولك محمد الذي اوضح دليل الهدى واتقد مراتيح نجم الورى وآله الذين طهرتهم من الادناس وجعلتهم ائمة وقادة للبرية وجعلتهم سفن النجاة فبقدر فقير هو الله محمد بن اكمل بن زين الدين الحاطي جاعله الله باطنا وظاهرا يقول سمعت شيخنا المكرم ان علم اصول الفقه هو كان هذا اجل العلوم قدرا واحسنها لديهم اثرا وخيرا وعليه مدار الاحكام الشرعية التي بها قوام الامور التكليفية وقد اكثر فيه العلماء من التآليف بين مبسوط ومختصر واطنبوا فيه بما اقتضى تشتت انظارهم بين سالك سبيل الاطناب والاكثار وسالك مسلك الايجاز والاختصار وكان ما الفه الذي الخلق المدقق المحقق ابو منصور جمال الملة والدين الحسن قدس الله نفسه وطيب رمسه احسن المصنفات التي تحققت واتقنها الى معرفة المطلوب بطريق الاقرب الى مرام المقصود مع جمع اجمال ما تفرق ابوابه بحسب الجدد حسب الحال وذكر ما يصلح لان يذكر من الفروع في موضع المرام على حسب ما يقتضيه المقام ومن اراد استقامة على تحقيق المقال فليرجع اليه وعليه المعول في الكمال [illegible] الفصل الذي سميته بمنتقى الاصول وقد كان ذلك الشروع في اواخر شهر [illegible] ان اسميه بذلك لانه اخذ من الغاية التي هي النفع اي اصل لان الاخرة وجوده لكنه عبد والكل طالب لعبادته لوجه ما حيث ان مقتضاه كونه من هذه الحيثية يستفيد كل انسان والذي ان العلم عند خلق الانسان واجب يسأل الله عند عرضه عليه ان هذه الغاية كمال النفع فلا يبقى في النفع في المجملة ولا يذهب عليك ما في الجواب ولزوم عدم انضباط العلة المطلوب بيانها وانتشار التقرير بما هو بعيد وه الا يكلف وجه بعيد ومجال يكفي على ما الق السيد وهو شاهد [illegible] موضوع واحد اقول سلمنا ان المراد وضع الواحد ما المطلوب انه الوضع الاول لكل وضع ابتدائي ولا يضر قولهم المشترك وضع متعددة قلت وقد سبق الحال ما يجاز ان استهر فانه يصير حقيقة عندهم ويرجع اللفظ مشتركا بعد ما سبق حقيقة على الجواز ان لم يسبق على [illegible] كما هو راي بعض فرع تحقق الاشتراك مع ان الوضع غير متعقل اللهم ان يكون الاستهار وضعا ثانيا

ضبطه اول از نسخه اصلی
(نسخه بتاریخ ۷۲۲)

نمونه ای از کتاب منهاج الوصول الی علم الاصول
(رساله در علم اصول شماره ۷۳۶)

ثم مفرق ذلك العدم فجاء بتعدده وجود العالم لان هذا العدم المتوسط الفاصل المتقدم على الوجود الذي كان امرا
ثابتا اي ليس بشيء نفسه من غير فرق وانتزاع من شيء فان كان قد يبادئ انه ولم ذات مستقلة بالخيرونة ذهب
فانا لا ذلك ذاتا اي محض سلب الوجود والوقوف ليس بشيء بحتا ولكن كان قد يبادئ بمعنى فان كان قيام
بذات الله تعالى وذاتا به منها فذلك الشيء فيضه من ان يذكر والا فاخذا غير لكن موضوعا للعدم وعلى التقدير
يلزم ان يكون لله سبحانه مع هذا العدم والزمان نسبة كمية ترتيبية كما لا جزاء الزمان فيما بينهما ولم يكن ذلك
العدم امرا ثابتا نفسه اي ليس بموسط بذاته بين الله وبين العالم بل انما ينتزع من شيء فان كان المتوسط
انما هو منتزع انتزاعيا لا نفسه فالمنتزع منه اما ذات الله والعالم نفسه فمع سبقها جميعا فكيف يتوسط
الشيء بين نفسه وبين غيره وان كان المتوسط ذلك العدم نفسه فالعدم الذي ليس نفسه اي ليس كيف
يتوسط اي ليس بين شيئين والفاذ ان ينتزعه اما غير الله فمع غيره حين لا شيء غيره واما الله فمع نفسه
فكيف ينتزع العدم ويريتم به فنقول كان انما هو الرابطة الزمانية وقولنا حين وامثاله ما يقال
في هذا المقام انما هي عبارات لتفهيم المعنى ليست حقيقة يراد بها ظرف ومقر وكلام الله تعالى واخبار
اهل البيت الاخيار صلوات الله عليهم لا يدل الا على الحدوث بهذا المعنى ويشهد منها اكثر منه وانما
هو كون شيء مخلوقا والقديم في مقابلة انما هو الشيء غير المخلوق كما يأتي فاصبح قول الرسول صلى الله عليه وآله صريحا
صريحا فيه فالعالم ليس في زمان ولا حادث فيه بل هو مبدع من غير زمان ويأتي ما يدل على هذا من كلام
الرضا عليه السلام وهكذا رأي الالهيين من عظمائهم كما نص عليه ارسطو طاليس في عدة مواضع من ابو بوحنا
فمن قال بالحدوث الزماني فقد وقع بين شيئين لا بد من تلزم الله تعالى مع الزمان نسبة ترتيبية كمية والعدم
ذاتا مستقلة بالخيرونة وذهب ولا بد من ثبوت للزمان زمانا لا الى نهاية او فيما فيضيه لقوم يقولون الله تعالى
في الزمان مع العالم ويفصلون بينهما بزمان عدم مع انهم يقولون الزمان معقدار موهوم ينتزع من استمرار
وجود الواجب تعالى ومن استمرار امتناع العدم المنتزع من استمرار وجوب وجوده ونظيفون لهذه الحيلة تجنبهم
من لزوم كونه تعالى منتظرا كانهم غفلوا عن ان كان لله ولم يكن معه شيء فذا الذي كان ينتزع هذا الزمان
اكان الله تعالى او ينتزع غيره منه مقدار الزمان فيما اشبع من شيء ام شيء غيره ينتزع فما ذا الذي غير حين
كان غيره وعلى التقديرين فالله تعالى كان قبل هذا الانتزاع لا في زمان بل فيما يحفظ ذاته القديمة الحقيقية وهذا

نمونه‌ای از کتاب الفرق از میرداماد

(رساله یازدهم از مجموعه شماره ۷۱۳۴)

بسم الله الرحمن الرحيم وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احدا

اعلموا معشر اخواننا اعانا الله وایاکم علی طاعته واخذ بنواصینا الی محبته وما یوجب الفوز لقرب حضرة
لنبیه صلوة الجمعة من اعظم فرائض الاسلام وافضل العبادات بعد الایمان حتی لقد تعالی هذه الامة الکریمة وحبها
فی ذلک الیوم الشریف من اجل منسئه الجلیة جامعة بین وظیفة الذکر والصدقة والموعظة واسماعها المرغب
لصفا والقلوب والمنبعث عما النفوس والبعد عن معصیته الله تعالی وقد خص الله تعالی کل یوم من الاسبوع بتقرب
فیه الیه بما شرعه لهم صلی الله علیه وآله وجعل هذه الصلوة فی هذا الیوم من خاصة المسلمین وقد خصها الله تعالی مع ذلک
بالمحث العظیم المؤکد علیها بما لم یخصه بغیرها من العبادات فقال سبحانه فی محکم کتابه الکریم یا ایها الذین آمنوا
اذا نودی للصلوة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله وذروا البیع ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون الآیات وفیها من ضروب
من التاکید علیها لا یقتضی الحال لبسطه لکثرته ودقته ماخذه مما یلیق بهذا المقام لا یخفی علی من له مسکة یحقق
الکلام وامر النبی صلی الله علیه وآله بقراءة هذه السورة یوم الجمعة فی سایر الصلوات جهرا صلی الجمعة
لیتقید بر السامع لهذا الامر وینبعث علی العمل بمقتضاه واعاد التاکید علیها فی سورة المنافقین المامور
بقرائتها فیها ایضا لذلک فقال تعالی فی سورة المنافقین بعد ان ذم بهذه الصلوة ذکر الله تعالی فی سورة الجمعة
امرها ناهیا عن التهاون بها فی سورة الاخری یا ایها الذین آمنوا لا تلهکم اموالکم ولا اولادکم عن ذکر الله
ومن یفعل ذلک فاولئک هم الخاسرون فتامل کیف عجل جمع بین الامر بفعلها والحث علیها فی السورة
الاولی ثم شفعه بالنهی عن الاشتغال عنها والتهدید علی ترکها فی السورة الثانیة ووصف التارک
لها بالخسران الذی وصف به الکافرین والظالمین فی مواضع کثیرة من القرآن الکریم وفی هذا کفایة
لمستبصر وبلاغ للمتدبر وقال تعالی حافظوا علی الصلوات والصلوة الوسطی فخص صلوة الوسطی بالامر
بالمحافظة علیها من بین الصلوات والذی علیه المحققون انها صلوة الظهر فی غیر یوم الجمعة وفیها مع
الجمعة بل قال جماعة من العلماء انها هی الجمعة لا غیر واما ما ورد من الحث علیها فی السنة المطهرة فکثر لا یکاد
ینحصر فمنه قول النبی صلی الله علیه وآله الجمعة حق علی کل مسلم الا اربعة عبد مملوک او امراة او صبی او مریض
وقوله صلی الله علیه وآله اعلموا ان الله تعالی قد افترض علیکم الجمعة فمن ترکها فی حیوتی او بعد موتی ولها امام
عادل استخفافا بها او جحودا لها فلا جمع الله شمله ولا بارک له فی امره الا ولا صلوة له الا ولا زکوة
له الا ولا حج له الا ولا صوم له الا ولا بر له حتی یتوب وروی محمد بن مسلم عن ابی جعفر الباقر علیه السلام
انه قال من ترک الجمعة ثلث جمع طبع الله علی قلبه وعن ابی عبد الله جعفر بن محمد الصادق علیه السلام

صلاة الجمعة. تالیف شهید رحمه قال

(رساله جهارم از مجموعه شماره ۷۳۲)

بسم الله الرحمن الرحيم وبه الاعتصام

الحمد لله الذي شرف يوم الجمعة على سائر الاوقات وفضل صلوتها على جميع الصلوات وخصها بما جعل فيها
من محكم الآيات والسلام على اشرف النفوس الطاهرات وعلى آله واصحابه وازواجه الزاكيات

فهذه جملة تشتمل على بيان حكم صلوة الجمعة في هذا الزمان الذي قد مني فيه بالبلية اهل الايمان
وخذلهم بغيه وحسده الشيطان حتى اهملوا اعظم قواعد الدين بالشبهة لا بالبرهان وما ذاك الا لفقد
الموضح للخلاف فيها والمرشد الى ما هو الحق منه وجوبها بدليله الواضح والبرهان اللائح فلما وفقني
الله تعالى لاخراج رقبته من ربقة التقليد للاسلاف وسلك سبيل الحق بالانصاف وخاف الله تعالى في امتثال
امره والوقوف عند نهيه فانه اولى من يخاف ويستمد انعم الله التوفيق ورأيتهم للحق فانه حقيق

فاقول اتفق علماء الاسلام في جميع الاعصار وسائر الامصار والاقطار على صلوة الجمعة على الاعيان
في الجملة وانما اختلفوا في بعض شروطها وسيأتي تحقيق الكلام في موضع الخلاف ان شاء الله تعالى ومع ذلك
فالحث على فعلها والامر به يفوق الحد الكثير في الكتاب والسنة لا يوجد مثله في فريضة اخرى وسنورد
عليك جملة منه تحقيقا لما ذكرته ثم اقول الاصحاب اتفقوا على وجوبها عينا مع حضور الامام او نائبه الخاص وانما اختلفوا
فيه في حال الغيبة وعدم وجود المأذون له فيها على الخصوص فذهب الاكثر حتى كاد ان يكون اجماعا
او هو اجماع على قاعدتهم المشهورة من ان المخالف اذا كان معلوم النسب لا يقدح فيه لوجوبها
مع اجتماع باقي الشرائط بغير اذن الامام وهم بين مطلق الوجوب كما ذكرناه وبين مقيد بعدم
اعتبار شرط الامام او من نصبه حج ورجاز ذهب بعضهم الى اشتراط الطهارة للحضور الفقيه
الذي هو نائب الامام على العموم والم تصح وذهب قوم الى عدم شرعيتها اصلا حال الغيبة
مطلقا والذي نعتمده من هذه الاقوال ونختاره وندين الله تعالى به هو المذهب الاول لدلالة
عليه جملة من الادلة اولها قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا اذا نودي للصلوة من يوم

الجمعة

بسم الله الرحمن الرحيم وبه الاعتصام

الحمد لله الذي فرض على عباده المؤمنين السعي لذكره ليسعدوا به الرحمة والرضوان وحثهم وندبهم على الانتهاء
عنه ليفوزوا ويتقوا عن الشقاء والخسران والصلوة على افضل الانبياء محمد افضل خلق قام بحمد الله وأظهر
شعائر الايمان وعلى آله الطاهرين المعصومين الذين اوضحوا اسرار السنة وبينوا احكام القرآن
يقول المفتقر الى رحمة الباري محمد بن محمد مؤمن الشبراوي الى قال تأمل القرآن والاحاديث
النبوية وتصفح الآثار المنقولة عن السلف الصالحين اصحاب العصمة والطهارة وجدت صفو الجمعة من اكد الفرائض
وابلغها واعظم الطاعات واكبرها حتى قيل انها اعظم الطاعات بعد الايمان ومع هذا رأيت اهل زماننا
وابناء عصرنا حتى علمائهم وفضلائهم وكبرائهم وعظمائهم مطبقين على تركها متفقين على اهمالها وهجرها
حتى اندرست هذه الخصلة الشريفة والملة الحنيفية فلم يذكرها ولم يفرغ الاسماع ولم يطن الآذان فرأيت
لنفسي اذكر في هذه الرسالة حديث هذا العيد المشهور واذكرهم مكان هذا الامر المستور لعل هذا التذكير
يفيد فائدة ما امر الله به من جذب القلوب للاذعان الحق وتسليم اليقين مع علمي بان التي عاقبتها فيهم
تركوا الحق ورفضوه وفارقوا الباطل والتزموه استوقدوا نار العصبية واشتعلوا اوزار الحمية فهم اعداء الحق
وخصماء الدين وقطاع طريق عباد الله الطالبين فهؤلاء لا ينفعهم قول الخطاب ولا يؤثر فيهم وعظ ولا كتاب
وليس كلامي معهم بل اقول من طالعني نظره في هذه الرسالة من الطائفة الاخيرة ممن اتقى طريق الجور ولم يعتسف
ولازم منهاج العدل ولم يحاف عباد الله اني يقين يوم المعارك لكن مسلك الصلاح والسداد
انى بذلت مجهودي في تحقيق ما اودعته في هذه المقالة واظهرت في اثناء هذه الرسالة فاستنصحوني وناصحوني
ولا تغشوني ولا تغاشوني واجلوا انظاركم وامعنوا افكاركم بعد تخليص النية ورفض الهوى فانها
اعظم صادٍ عن الحق وحاجز عن الصواب فان دعاكم نظركم وتدبركم للموافقة فنعم المراد والوفاق ولئن كان
الامر فيما غير ذلك فلا ترضوا بضلالة غيركم وخطائر عن عقيدتكم لي اجتهد واني الدعوة الى الصواب لنشأ لوا به

صلاة الجمعة تأليف محقق شبراوي عظم

(رسالة الهشام في مجوع شمارة ٧٣٢)

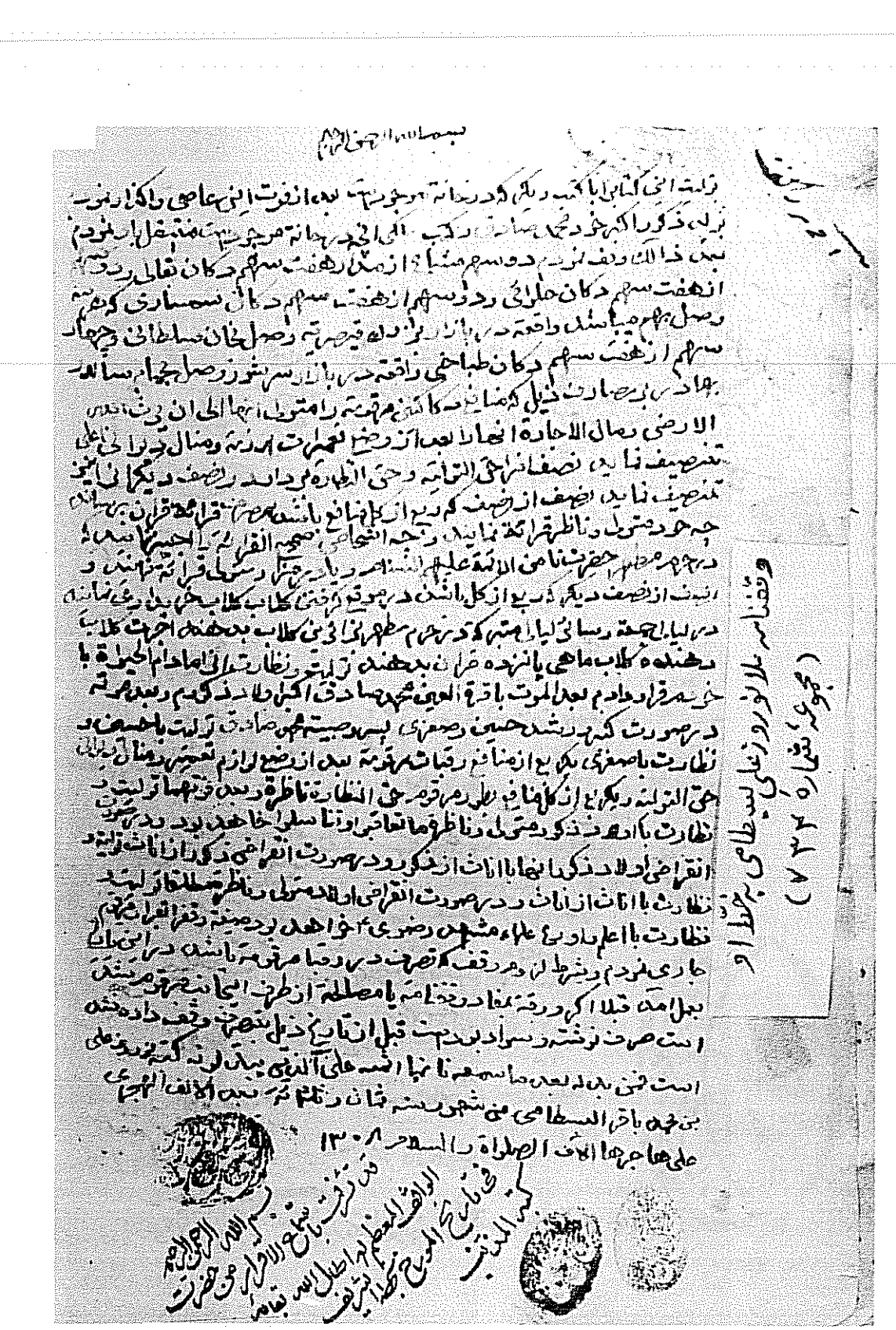

چون بفرمود وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي
قَرِيبٌ استشعار بدعوات از اشرف قربات واعظم عبادات
بود وبمقتضای اُدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ مارب دارین ومطالب عالمین را
بدعا حاصل توان نمود بخاطر کبیر این کثیر التقصیر رسید که جوهری چند
نفیس از خزاین ماثوره وفرید چند لطیف از بحار فواید مشهوره در سلک
تحریر وسمط تقریر کشیده تا خواص وعوام وا بدریعهٔ آن ذخیرهٔ یَوْمَ
لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ بدست آید پس بعنایت الله الملک المعبود در
ایام شروع در تالیف آن نمود والتزام کرد که آنچه از کتب معتبره انتخاب
کند حرف آخر آن جهت علامت موقوم سازد برین منوال مصباح کبیر و صغیر
ومجمع الدعوات ومنهج الدعوات مکارم الاخلاق منهاج الصلاح
عدة الداعی نزهة الناهد مجتنی فصول وهرچند ذلک
در کلام کتاب است اما از عدول منقول بود بخبر صحیح مَنْ بَلَغَهُ شَيْءٌ
مِنَ الْخَيْرِ وَعَمِلَ بِهِ كَانَ لَهُ ثَوَابُ مَا بَلَغَهُ وَإِنْ لَمْ تَكُنِ الْأَمْرُ مَا بَلَغَهُ
متسلی شده آنرا ثبت نماید وبزبدة الدعوات تسمیه نموده بر مقدمه
وچهار فصل وخاتمه در تعریف وترغیب دعا ویان

صفحهٔ دوم از کتاب زبدة الدعوات (نسخهٔ شمارهٔ ۷۴۳)

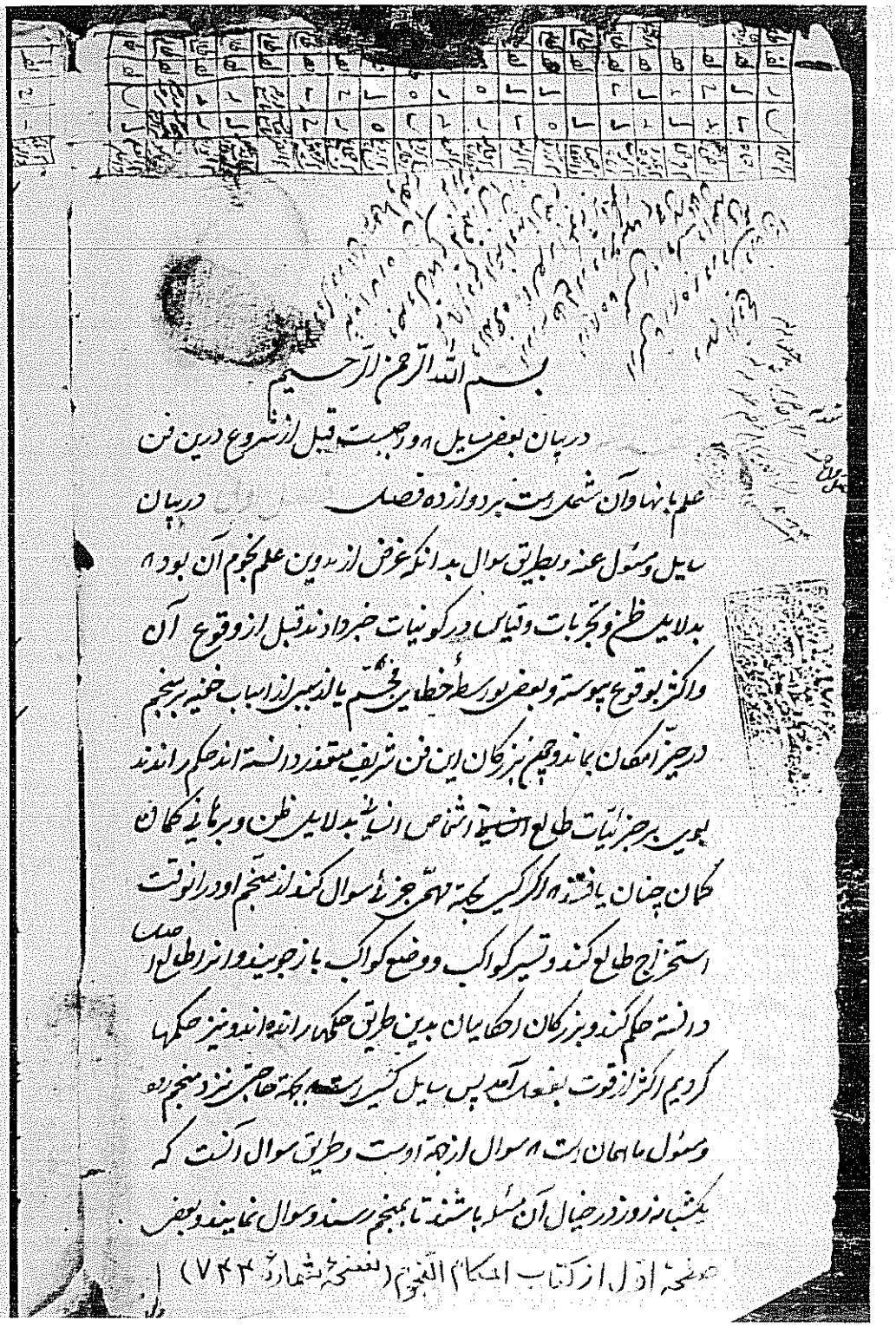

بسم الله الرحمن الرحیم

در بیان بعض مسایل ۱۰ و جهت قبل از شروع درین فن

علم یا نها وان شجری ست بر دوازده فصل در بیان

سایل و مسئول عنه و بطریق سوال بدانکه غرض از تدوین علم نجوم آن بود ۱۰

بدلایل ظنی و تجربات و قیاس در کونیات خبر دادند قبل از وقوع آن

واکثر بوقوع پیوسته و بعض بوسطه خطای منجم یا از سبب از اسباب خفیه بر منجم

در حیز امکان بماند و چون بزرگان این فن شریف متعدد دانسته اند حکم راندند

بدین بر جزئیات طالع آشنا خاص انرا بدلایل ظن و بر مایه گمان

گمان چنان یافته ۱۰ اگر کسی بجلسه منجم جزئی سوال کند از منجم او در آن وقت

استخراج طالع کند و تسییر کواکب و وضع کواکب باز جوید و از طالع

دانسته حکم کند و بزرگان احکامیان بدین طریق حکمها رانده اند و نیز حکمها

کردیم اکثر از وقوع بعد آمد پس سایل کثیر رسته بجلسه حاضر نزد منجم رفته

و مسئول ما همان است ۱۰ سوال از جهة اوست و طریق سوال آنست که

یکشبانه روز در خیال آن مسئله باشند تا بمنجم رسند و سوال نمایند و بعض

صفحه اول از کتاب احکام النجوم (نفیسی شماره ۷۴۲)

هوالله تعالی

هذا کتاب جنگنامه حضرت مستطاب اشرف امجد اعدا رافع اسامی
شاهزاده امیرخان سردار سپهسالار اعظم وزیر جنگ روحی فداه
در زمان ایالت آستراباد و سرداری کل قشون نصرت نمون مامور
ان سرحد هوسوم بدبستان فتحیه امیرخانی من کلام اقل خدام
حضرت والا سیفی قزاوانی

وبه نستعین بسم الله الرحمن الرحیم

بنام خداوند یزدان پاک — که او آفریدادم از آب و خاک
خداوند بخشنده و مهربان — قدیم و احد خالق انس و جان
کزیدار بمه آدمی مصطفی — شه انس و جان سرور انبیا
رسولی که لولاک درشان اوست — سپهر برین فرش ایوان اوست
همه سر جمله پیغمبران — بروز جزا شافع عاصیان
پس از نعت احمد کنم آغاز — بمدح علی سرور مومنان
امیر عرب شاه جیش کش — خداوند دلدل شه اولیا
دیگر آل و اولاد اطهار او — دیگر مدح اصحاب اخیار او
دمی از ره لطف ای دوستان — دهید گوش بر عرض این ناتوان

صفحه اول از کتاب فتحیه = جنگنامه امیرخان
(نسخه شماره ۷۴۵)

لان نظر الطبيب مقصور على معرفة بدن الانسان والبسيطة واشكالها بمعزل عن غرضه
وقوله مما يجري افعاله على المجرى الطبيعي احتراز عن المرض وفي هذا التعريف اشكال من وجوه
الاول انه لابد من قيد او ملكة كما قال الشيخ في القانون حتى يدخل الهيئة الراسخة
لانهم اتفقوا على ان الملكة صحة بخلاف الحالة الثاني انه لو قال بدل مما يجري
بالطبيعة لكان اظهر اذ الصحة سبب جريان الافعال على المجرى الطبيعي الثالث انه ان اراد جميع افعال
البدن فلا دلالة للفظ عليه وان اراد البعض فلا يكون التعريف جامعا لدخول المرض الرابع
انه لو قال مما بالذات يخرج سبب الصحة لكان اصوب والخامس ان المرض مقابل للصحة
وهو ليس من الكيفيات النفسانية فلا يكون الصحة ايضا منها وانما قلنا ان المرض
ليس منها اذ انواعه سوء المزاج وسوء التركيب وتفرق الاتصال ولا شيء منها
بكيفية نفسانية فلا يكون المرض الذي هو جنسها منها والجواب عن الاول ان
المراد من الحالة المعنى اللغوي الاعم من الملكة والهيئة ايضا لان المبحث احوال
بدن الانسان الاعم وتمام ذكر وعن الثاني ان الصحة الة للبدن في صدور
الفعل السليم عنه والفاعل للفعل السليم هو البدن فلو قال بها لتوهم ان مبداء
الافعال تلك الحالة لا البدن فقال معها ليدل على المقارنة الرضية وعن الثالث
بان المراد جميع الافعال الطبيعية النفسانية والحيوانية والجمع باعتبار الاجناس المختلفة

نمونه اى از كتاب شرح قانونچه
(رساله اول از مجموعه شماره ۷۶۰)

بسم الله الرحمن الرحيم

والصلوة

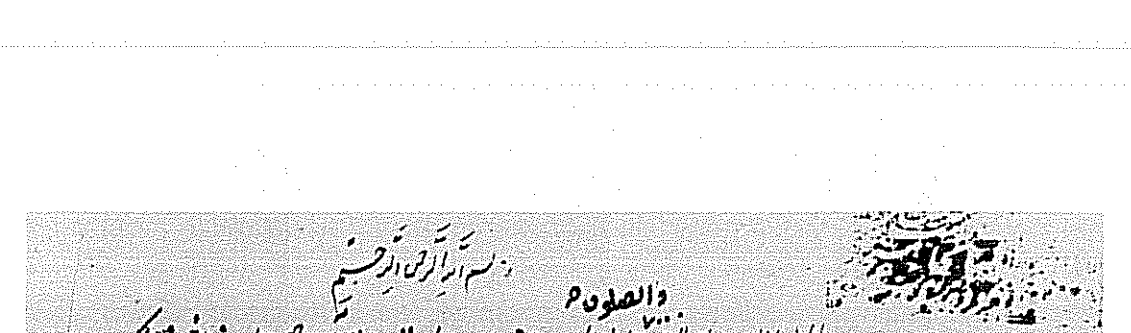

صفحه اول از کتاب تنویر المطالع قدیم

(نسخه شماره ۷۵۹)

صفحهٔ آخر از کتاب تنویر المطالع قدیم
(نسخهٔ شمارهٔ ۷۵۹)

المقدم من طبيب برز الخشخاش وبرز الفرفخ ختم المصطكى المختصر على الحلواء اذ
يقال الحلوا يوخر واقتصرنا فى تشريحه بهذا القدر والحمد لله على الدوام
والصلوة والسلام على سيدنا الامام وعترته الكرام وصحبه العظام وسلم
تسليما كثيرا كثيرا

هو

بسم الله الرحمن الرحيم

جوامع كتاب جالينوس فى البول وجالينوس الاشياء التى بها يتم كون
الانسان ثلثة وكلها حارة الدم والروح والمنى وهذا فى الصبيان كثرة الدم
ولذلك قالوا ان الحار الطبيعى كثير فى الصبيان وفى الشبان معتدل المقدار
وفى الشيوخ قليله المقدار وابدانهم لذلك رطبة مبلغ عندا الاخلاط وهى
احد عشر منها اربعة انواع البلغم الحلو والحامض المالح والرجاجى ومنها اربعة
انواع المرة الصفراء والحمراء والشبيهة بماء البيض والكراثية ومنها النوعين من اردء
السوداء المستعلمة من الاحراق التى فى غلظة المذاق وعفصه المذاق والحرفة التى فيها
حامضة حادة ومنها انواع الدم التى اللطيف احد ثمره اشباه البلغم
وهذا وغاية اللطافة الى غاية الرطب وهذا وسط فيما بين الرقيق
والغليظ وهذا اقل لطافة من الجميع ان الاخلاط من الطبايع فعل وفى الفعل حر
وبرد الحركة على اربع شعب فالحركة سكون ومن السكون برد فصار ان الحرارة
علوا وصار البرد سفلا ان الحرارة مالت الى البرودة تخضها فاضرقت البرودة وسالت
منها رطوبة ثم نشفت الحرارة تلك الرطوبة فصار منها عدم الرطوبة بيوسة فثلث
صار حار رطب وبارد يابس فالاعلى حار رطب والاسفل بارد يابس ثم تزاوجت الحرارة
على اليابس فما يطا فتولد منها النار ثم زاوجت البرودة على المرطبة فما يطا فتولد
منها الماء فلذلك صار الهوى والنار صاعدان والماء والارض هابطان والحمل بالعكس
من هذه الطبايع لون ومرتبة صفية ما يخرج من الاحراق فللحرارة الحمرة والصفرة

آخر كتاب جوامع كتاب جالينوس فى البول وهو
(رسالة رقم ٤ من مجموعة تحت رقم ٧٠)

بهتر والله در هاون روئین با هسته کی نرم بکوبند و از پارچه ابریشم که خلل و فرجه ندا شته باشد
بیخته هریک را جدا وزن نمایند پس مجموعه در هم آمیخته دیگر بار قدری سحق نمایند چندانکه هر ا
بر هم آمیخته شود و مزاج هم پیدا کند و فعل و انفعال هر چه تمامتر قبول کنند حجر یات وغیره که بشتن
محتاج است باید نیست بطریقی که نامبرده خویش مذکور خواهد شد در شستن استعمال کنند همچنین
هر جزوی که باید بوحشت یا قبیه نمود در نامبرده که بوحشتن و شوی نمودن معلق است رجوع
نموده بقواعد مذکور بعمل آرند مصنوع بانچه حل باید ساخت حل نمایند اگر محتاج است بتصفیه
نمودن از پارچه درشت از پشت غربال بگذارند پس بر وزن سته مجموعه او دیه عسل خوشبوی خوش
طعم پاکیزه با تش ملایم کف گرفته و بقوامی که مناسب فصل و بلد و باشد برسانند و فرد گیرند و هنگامی
پژمرند دیگر دنمایند پس هر ای انرا که در عسل انداز ند خوب است نمایند مادام که عسل
بسیار گرم باشد داخل نباید کرد زیرا که بواسطه گرمی و عسل قوت او ضعیف گردد
در فصل تابستان و بلد گرم سیر بدو وزن اکتفا نمایند و مرکبی که در آن عنبر باشد در حالتی
که عسل گرم باشد عنبر سائیده یا بروغن بنفشه مادام یا روغنی که مناسب حال آن مرکب باشد
بگذارند و اگر خشک باشد یا قدری از نبات بسائید و در عسل گرم داخل نمایند و بپزند و اگر
خواهند که مرکب و ملکن نمایند زعفران کوفته و بخته یا عطر یب یا مائی که مناسب باشد در هاون

نمونه ای از کتاب قرابادین منصوری

(نسخه شماره ۷۶۴)

سورة البقرة

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة مكية بالاتفاق وآياتها اربعون واحدى

واربعون بسم الرحمن الرحيم اعلم ان قوله سألوني وقرئ سألوني بالادغام

اصله على ما قرر في علم التصريف اجتمعت النون والميم فصار بالادغام حدف

الالف لعروض السكون في الحال وليوقف عليه الا ان الاصل او لكثرة الدور

وعليه السؤال المشهور وعلى اثبات الالف للفتح قول الشاعر

قوله لم يقولوا مالا يعلمون كانه لما جمع جنسه اراد ان

السؤال اما عما يعلم او عما لا يعلم ما عندك اي اي اجناس الاشياء عندك جوابه

كتب او نحوه بدأ اولا بالعلم مع دخوله في الكلام من لا يعلم علمه حامله

واعلم ان قوله ابدا بالعلم الخ يشير الى ان التعريف بالنباء وصيغة

العلم والموصول هو الذي يناسبه لكنه عدل وكذا بعده مضمون

صلته وهو الاختلاف لهذا وعدل عما يوافق سابقه ولاحقه لنكتة

لكريم وجوه واجتهد سبق المجهود وعدل والمعروف بالسؤال

الله تعالى الذاكر والكفر والذاكرات وحملها هنا على هذا المعنى اظهر

وعلى البعث اظهر باعتبار كونه سببا والصق بمساق الكلام المحمد وعمل

المثال عند العراق وعلى نبوة محمد صلى الله عليه وسلم ويمكن ان يراد به الوحد

اوحى محمد صلى الله عليه وسلم والنبوة مطلقا وعلى ما سيجيء هذا هو

هو المشهور وصيغة المضارع لحكاية الحال الماضية او لدلالته بالقرينة

وهو قوله يبتدعونكم ويبرأونكم والمسؤول عنه هو الرسول والمؤمنون

ويمكن ان يكون واحدا اسما وان يكون اعم من اهل مكة والرسول والمؤمنين

او كفار مكة خاصة او بالاضمار بحذف المضاف للتعجيب والمعول مع الحصار

تعجبوا والله يدعو الى دار السلام والمعنى ان اهل مكة سألوا عما لا ينبغي

السؤال عنه ويتأولون غيرهم عنه على طريق الاستهزاء ويحوز ان يكون السؤال

ههنا من قبيل تنزيل الفعل المتعدي منزلة اللازم بناء على ان البيان

آغاز حاشية انوار التنزيل از محمد حنفي قرابائي

(نمونه شماره ٧٦٥)

والعرض

ان الانسان بوطاناجابة الدعاء وفقنا الله واياك لما يحب ويرضى ويجعلنا
واياك ممن يذكر فتنفعه الذكرى تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب في تاريخ ٥ شهر ذي الحجة الحرام سنة

بسم الله الرحمن الرحيم

اما بعد حمد الله سبحانه على جزيل نواله والصلوة على خيرته من خلقه محمد وآله فيقول الفقير الى جود ربه السبحاني والمتعطف لفيضه الصمداني يوسف ابن احمد البحراني ملكه الله تعالى نواصي الامانى وذلل له شوامس المعانى وجعله بعيوب نفسه وجعل يومه خيرا من امسه قد التمس مني جملة من الاخوان الاعزاء والخلان النبلاء املاء رسالة وجيزة في الصلوة اليومية وما يتبعها من الاحكام اللابدية واضحة الالفاظ والمعاني سهلة التناول للقاصي والداني يرجع اليها المبتدي ويعول عليها المنتهي فاجبت مسئولهم وحققت مامولهم ابتغاء وجهه الكريم في هداية المسترشدين وطلب ثوابه الجسيم في يوم الدين وقد رتبتها على مقدمة وثلاثة ابواب وخاتمة راجيا من الجناب الوهاب الامداد بالهداية الى جادة الحق والصواب والعصمة من زلات الاقدام وهفوات الاقلام في كل باب انه خير من دعي فاجاب ورجي فاستجاب مقدمة اعلم ايدك الله تعالى ان الغرض من خلق الانسان هو عبادة الملك العلام كما نطق به القرآن فقال عز وجل

وما

(رسالة رقم ٢ من مجموعة تشتمل على ٧ رسائل)
اغاثة الارباب في الصلاة على النبي وآله الاطياب

وامرار الید فی غسل الیدین وربما قیل بوجوبه والاسباغ بمد والاحوط ان یکون الغسل
فی کل من الاعضاء الثلثة بغرفة واحدة وفی تکرار الغسل اشکال والاحوط للوضوء احکام
منها وجوب الترتیب بین الاعضاء وهو الجاری فیضا وفتوی الاکثر فی الرجلین فالاحوط
الوجوب والموالات بمعنی عدم تاخیر العضو عن سابقه حتی یجف جمیع ما تقدم علی ذلک
الاظهر الا ان الظاهر من الاخبار هو الشرطیة دون الوجوب فالاحوط مراعاة التتابع
بمعنی عدم التاخیر بما یبنی تارکیا ویحرم التولیة اختیارا والمشهور کراهة الاستعانة
وقلیله لا بأس من خدش ونحوه وفی اشتراط اباحة المکان اشکال
والشاک فی شیء من افعال الوضوء ان کان علی حاله اتی بما شک فیه وبما بعده مالم یدخل
السابق والا اعاد علی المشهور وان انتقل الی حالة اخری لم یلتفت وفی الحدث والطهارة
یبنی علی یقینه وفی تقدیم ایتهما یتطهر احتیاط ذو الجبیرة ان امکنه نزعها او ایصال الماء
الی ما تحتها وجب والا مسح علیها ومع عدم امکان المسح فالمشهور وضع طاهر علیها
والمسح علیه ولا بأس به ولو کان الجرح والجرح حاجبا قیل الجبیرة وتضرر بغسله غسل
ما حوله والمشهور مع ذلک وضع طاهر علیه والمسح ولا بأس به والتلبیض
ذکر فی خریطة مملوة بالقطن ثم تتوضا ویجمع بین کل صلوتین بوضوء ویعید الصبح

نمونه‌ای از کتاب احکام الصلاة از شیخ یوسف بحرانی
(رسالهٔ سوم از مجموعهٔ شمارهٔ ۷۶۷)

فارغ شوند از ختم و آغاز کنند بختمهٔ دیگر و در روایتی
دیگر آمده ایّ الاعمال احبّ الی الله فقال الحالّ
المرتحل و بدانکه اکر قاری خواهد که آخر سوره
بانکیر وصل کند اکر ساکن باشد یا منوّن
آن ساکن و تنوین را منوّن دارد مانند قارعب
الله اکبر و الجبر الله اکبر و اکر متحرک باشد بحرکت
خودش بکذارد چنانچه الیس الحاکمین الله اکبر
و الابتر الله اکبر و عن النعیم الله اکبر و در مثل ربّه
الله اکبر و اوصله را حذف کند و الله تعالی

تمّ

وقد فرغ من اتمام کتابته اقلّ خلق الله الصمد عماد الدین
بن محمود بن محمّد فی عصر یوم الخمیس من شهر
جمادی الاولی سنة تسع و تسعین و ستمائة
هجریة نبویة علی صاحبها الصلوة
و السلم و الحمد لله
رب العالمین

مکسور ح

(بقیهٔ شمارهٔ ۷۸۴)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله الطاهرين ولعنة الله على أعدائهم أجمعين الى يوم الدين

في الاخبار الدالة على كون الكبيرة ما يوجب الله عليه النار الاول ما عن الكافي في باب الكبائر عن ابن فضال عن بعض اصحابه عن الرضا عليه السلام في قول الله عز وجل ان تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه نكفر عنكم سيئاتكم وندخلكم مدخلا كريما قال الكبائر التي اوجب الله عز وجل عليها النار والذي عن الكافي بسنده موصوف بالصحة عن ابن محبوب عن علي بن رئاب عن ابي عبد الله عليه السلام قال سمعته يقول من اجتنب ما توعد الله عليه النار اذا كان مؤمنا كفر الله عنه سيئاته لقول الله عز وجل ان تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه نكفر عنكم سيئاتكم وندخلكم مدخلا كريما قال الكبائر التي اوجب الله عز وجل عليها النار والذي عن الكافي بسنده موصوف بالصحة عن ابن محبوب قال كتب معي بعض اصحابنا الى ابي الحسن عليه السلام يسئله عن الكبائر كم هي وما هي فكتب عليه السلام الكبائر من اجتنب ما اوعد الله عليه النار كفر عنه سيئاته اذا كان مؤمنا والذي عن الكافي بسنده عن عبد الله بن سنان عن ابي عبد الله عليه السلام قال سئله عن الكبائر كم هي فقال هي في كتاب علي عليه السلام سبع الكبائر من اجتنب ما اوعد الله عليه النار كفر عنه سيئاته اذا كان مؤمنا والذي عن الكافي بسنده موصوف بالصحة عن عبد الله بن سنان عن ابي عبد الله عليه السلام قال سئله عن الكبائر كم هي فقال هي في كتاب علي عليه السلام سبع الكبائر من اجتنب ما اوعد الله عليه النار كفر عنه سيئاته اذا كان مؤمنا والذي عن الكافي بسنده موصوف بالصحة عن عبيد بن زرارة قال قلت لابي عبد الله عليه السلام اخبرني عن الكبائر فقال هن سبع وهن ما اوجب الله عليهن النار والذي عن الكافي بسنده عن عقاب الاعمال وعن الفقيه عن احمد بن الحسن عن عباد عن كثير النواء قال سئلت ابا جعفر عليه السلام عن الكبائر فقال هن سبع وعد الله عز وجل عليهن النار والذي عن الكافي بسنده عن محمد بن مسلم عن ابي عبد الله عليه السلام قال سمعته يقول الكبائر سبع قتل المؤمن متعمدا وقذف المحصنة واكل الربا بعد البينة والفرار من الزحف والتعرب بعد الهجرة واكل مال اليتيم ظلما واكل الربا بعد البينة وهذا اوجب الله عليه النار فيما ورد من اخبار التعرف في ذلك الاول ما في الكافي في كتاب العيشة وعن التهذيب بالسند الصحيح ظاهرا الى عبد الله بن سنان الكابلي قال قيل لابي عبد الله عليه السلام ما فضل عيالنا في بيت اياتم ومعهم خادم لهم فنقعد عن الصب طهم ونشرب عن ايديهم ويكفينا خادمهم ورباما طلعنا فيه الطعام عن عندنا صابا وفي طبخهم فاترغ ذلك قال الكافي في رواية اخرى عليه منفعة لهم فلا بأس الكافي فيه خير فلا وقال ان الانسان على نفسه بصيرة وانه ليكفي عليه والله يعلم المفسد من المصلح فلا يكفي ان صورة عدم النفع وعدم الضرر ليست من الخير بل يكفي الرجوع الى الله في قوله تعالى ولا تقربوا مال اليتيم الا بالتي هي احسن لعلم يكفي ان يعلم ان مثل هذا ليس من التي هي احسن وقد ان يسر وقد ان الماء ينقسم على اهلهم

آغاز رساله في الكبائر از جناب شيخ حسنعلي تبريزي

(رساله هشتم از مجموعه شماره ۷۸۵)